BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
6MC
69

13-8.C.33

Digitized by Google

XIX B 24

Digitized by Google

Digitized by Google

TRACTATVS DIVERSI,

NOVI, ET PRACTICABILES,

De Minore in delictis excuſando.
De Re furtiua penes tertium reperta.
De Reuelatione Confeſſionis.
De Patre dotante filiam ex quibus bonis præ-ſumatur, ad l fin. C. de dot promiſſ.
Singularia ferè octingenta a nullo alio congeſta; notatuq; digna.

VINCENTIO CAROCIO TVDERTINO
Iuriſconſ. Clariſſimo Auctore.

AD ILLVSTRISS. BENEDICTVM IVSTINIANVM
S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalem ampliſſimum.

Cum Summarijs, & Indice copioſo.

Cum Superiorum licentia, & Priuilegijs.

S. Andrea della Valle

VENETIIS, M DCIII.

Apud Seſſas.

Digitized by Google

BENEDICTO IVSTINIANO
S. ROMANÆ ECCLESIÆ
Cardinali ampliſsimo,

VINCENTIVS CAROCIVS TVDERTINVS per huius operis dedicationem ſuæ ſeruitutis principium humiliter implorat.

Digitized by Google

INDEX NOTABILIVM OMNIVM, QVAE

in quinque Tractatibus continentur.

A

ACCVSATORI de manifeſta contra eum per ſacerdotem confeſſione, creditur, nec ſtatur dicto ſacerdotis contrarium negantis.p.19.3

Adminiſtrator quiuis an præſumatur de bonis adminiſtratis feciſſe ſumptus, & actus quoslibet, an aliter, latè diſcutitur.p.31.2

Amicus quando poſſit dici proditor. p. 224

Arbitrium conceſſum alicui per commune, reſtringitur, ne poſſit facere contra ſtilum ciuitatis niſi cum noua cauſa, vel ignorato tempore conceſſi arbitrij. pag.15.c.3.

B

BARATTARIA probatur iuramento, accedente fuga officialis.p. 5.c.2.

Blaſphemans per quot vices dicatur ſolitus blaſphemare.p.6 c.3

C

CALVMNIATOR non præſumitur, qui accuſat ratione officij. pag.5 c 4

Capit. ſtuduiſti de offic. delega. declaratio. pag.15 c 3

Carceratus præſumitur mortuus culpa cuſtodis.p.2.col.2

Cauillationibus vti poſſumus ad defendẽdum cauſam iniuſtè motam.p.2.c.4

Cautela pro emptore contra venditorem. p 7 c.1

Confeſſarius poteſt reuelare, quæ audiuit, vt a petente ab eo conſilium. 20.2

Confeſsionis celandæ maius eſt vinculum quam vitandi ſcandalum.18.4

Confeſsio in crimine hęreſis quando reuelari poſsit.p.21.c.1

Confeſsio quo iure non debet reuelari.23.2

Non eſt reuelanda etiam cum reſultat vtilitas alterius.21.2

Nec ab eo cui reuelata primo ſit a confeſſore.ibid.

Nec a laico, qui in neceſsitate fuit confeſſor, vel forte fortuna audiuit.ibid.

Confeſsor ex qua cauſa non tenetur confeſſionem reuelare p.15.c 4

Confeſſor non debet reuelare etiam in crimine lęſe maieſtatis, vel ſimonię. pag. 17.c.3

An liceat reuelare confeſsionem de licentia confitentis.ibid.

Et vt obuiet delicto committendo, quomodo, qua forma, & quibus verbis.pagina 17.c.4

Non creditur aſſerenti ſciuiſſe peccatum extra confeſſ.18 2

Confeſſor quorundam verborum prolatione fit reuelator cõfeſsionis, quorundam non. 18 4

Confeſſor ſciens matrimonij impedimentum, vel promotionis faciendę id generice poteſt monere.p. 19 c.1

Confeſſor nequit cõplices reuelare poſt mortem principalis, nec ipſum.20. 3

Confeſſor in ſua confeſſione an poſsit alterius confeſsionem reuelare. 21.3

Confeſſor cum opus ei ſit alieno conſilio, an poſsit reuelare factum.22.1

Confeſſor, qui nouit aliquem per confeſsionem peccatorem non eum tenetur vita-

Digitized by Google

re. pag. 22. 1

Confeſſor an poterit reuelare confeſſionem in fauorem confitentis. 22 4

Poteſt deponere, quę debere ſe dixit confitens ſtatim finita confeſſione interrogatus. 21. 1.

Martirium pati debet potius, quam cō feſſ. reuelare. 21 2

Confitens an poſsit dare licentiam confeſſori reuelandi confeſſionem. 23. 4

Conſtitutio Pii V de bannito comparere debente infra ſex menſes nunquid comprehendat minores. 68. c 4

Conſuetudo an excuſat a pœna. l. inciuilem. C. de furt. cum ſuis exceptionibus. pag. 13. c. 1

Conuentus ex falſo inſtrumento non poteſt reſpondere per aliud inſtrumentum falſum. pag. 2. col. 4

Creditor recipiens in ſolutionem pecunias a debitore furatas, non tenetur furti. p. 7. c. 3

Et tenetur recipiens in pignus ſcienter rem alienam furatam. p. 7 c 4

Crimen lęſe Maieſtatis, & ſimonię eſt grauiſsimum. p. 17. c 3

D

DEBITORES duo deſcripti in libro mercatoris, an quilibet teneri intelligatur pro virili tantum. 30. 3

Debitum, vel depoſitum in confeſſione auditum an poſſit reuelari. 22. 3

Decurio non poteſt torqueri. p. 4 c 4

Fallit ſi in officio delinquat. ibid.

Delinquens, qui pœnitentiam egit, non dicitur ex hoc effectus bonę conditionis, & famæ. p. 6. c. 4

Delictum dicitur ſæpius commiſſum per duas vices. p. 6. c. 3

Delictum, quod in faciendo conſiſtit, grauius eſt, & grauius punitur, eo quod in omittendo conſiſtit. 59. 3

Dictio vix quid importet. 54 2

Dominus rei furtiuæ non recuperat pretiū ſolutum pro recuperatione rei ab empto re bonæfidei. p. 7. c. 4

Quid in emptore bonæfidei. ibid.

Domino rei furtiuæ, an liceat recuperare eam, & tollere ex ſe in domo furis. pag. 13 c. 4

Dominus cum videt rem furtiuam penes quemquam, an de facto poſſit eam tollere ſine via iudiciaria. p. 14. c 1

Donatarius rei furtiuæ, vendendo eam tenetur ad pretium, & hęc vera in foro ciuili, canonico, & poli. p. 12. c. 1

Dubitans an res furtiua ſibi per contractū oblata ſit aliena, licitè ne poſſit eam recipere cum hac proteſtatione. p. 12. c. 3

E

ELIGENS eum quem cognouit ex confeſſione indignum, an incurrat pœnas canonis. 23. 1

Emens a filio, qui furatus eſt patri an excuſetur. p. 13. c 2

Emptor rei furtiuæ excuſatur nominando a quo habuit. p. 3. col. 2. cum declarationibus.

Emptor rei furtiuæ per duas vices licet pœniteat adhuc ſuſpectus dicitur. pag. 6. c. 4

Et tenetur eam reſtituere vero domino ſine pretij expenſi recuperatione. p. 7. c. 1

Etiamſi emiſſet in publicis nundinis in die publici mercati. ibid. & pag. 11. c. 3

Et conſuetudo in contrarium non valet. ibid.

Ac etiamſi emerit ignoranter. p. 7. c. 2

Emptor rei furtiuę, qui conuertit pretium in vtilitatem domini non tenetur eam reſtituere niſi reburſato pretio. p. 8. c. 1

Eidem reſtituendæ ſunt vſuræ per eum ſolutæ ad fauorem veri domini. ibid.

Vſuras ſoluendas computat in ſortem. ibid.

Idem de iure canonico in præſentib. caſibus, ibid.

An faciat fructus ſuos. c. 2.

Emptor

Emptor rei furtiuæ an ſaltem recuperet pretium a venditore.p.8.c.4
Et quid ſtante ceſſione iurium, & promiſſione euictionis p.9.c.1
Emptor, & creditor excuſantur recipiendo a veriſimiliter dominis p.10.c.1
Emens rem furtiuã an præſumatur ſcienter vel ignoranter.p 9.c.2
Et non excuſatur iuramento ignorantiæ. p.10.c.3
Emptor rei furtiuæ; poſtea venditor tenetur quatenus eſt effectus locupletior.p. 12.c.1
Et vendens eam pro eodem pretio, quod dedit furi ad nihilum tenetur. ibid.
Sed eam donans ad pretium tenetur. ibidem.
Cognoſcens eam alienam, an audiri debeat volens reſtituere vero domino.pag. 12.c.1
Idem bonæfidei primum, deinde ſuperueniente ſcientia an reſtituere vero domino teneatur.ibid.
Epiſcopus poteſt cum cauſa mutare pœnitentiam iniunctam a Papa: ac derogare iuri canonico.p 15.c.3. & 4
Epiſcopus ſub pœna excummunicationis, an cogere poſſit confeſſorem ad reuelandum.pag.16.c.3.cum declarationibus, vt ibid.
Exclamatio contra officiales.p.6.c.1
Exiens de domo domini, & portans aliquid ſub mantello præſumitur fur. pag. 4 c.1
Et fallit in homine bonę conditionis. ibid.
Expenſæ, & melioramenta facta in re furtiua empta ad quem ſpectet, & an detur repetitio.p 8.c.3
Quid in foro conſcientiæ ibid.
Extraneus, qui dotat mulierem, quis dicatur.46 4

F

FALSARIVS dicitur, ſi penes aliquem reperiuntur falſa inſtrumenta, vel ſtampæ falſæ monetæ.pag. 2.col 2
Qui vtitur falſo inſtrumento, vel teſtibus p.2.col.3 cum eius declaratione.
Fama bona releuat ſi eſt probata in ſpecie, ſecus ſi in genere.p.4.c 1
Fama bona in genere probata excidit, & diminuit.ibid.
Famę bonę laudes, & effectus.ead c.2
Fama, & vita æquiparantur. p. 16.c.1
Filiam ſpuriam an pater dotare teneatur. 32.c.3
Filiæ iam maritatæ, poſt matrimonium contractum, ei dotem promiſit pater an hoc caſu promiſiſſe præſumatur de bonis proprijs 45.2
Filius vincens in ludo hominem ſui tenetur ad reſtitutionem, ſicut ſibi, ſi vinceretur ratione ęqualitatis.p.10.c.1
Fœnerator tenetur reſtituere vero domino veſtes per famulos ſublatas, & pignoratas.p.7 c.4
Fructus rei furtiuę ad quẽ ſpectet: & quid in foro conſcientię.p.8.c.3
Fur dicitur ſolitus delinquere, qui commiſit duo furta p.6 c.3
Furtum, quis vidit fieri, alius per confeſſionem ſacramentalem nouit, uter certius dicatur ſcire.22.3

H

HÆRETICVS prężumitur, penes quem reperiuntur libri prohibiti.p.2.col. 1.cum exceptionibus.
in Homine bonę conditionis, & famę, ceſſat omnis ſuſpitio, & ſi penes eum repe riatur res furtiua p.3.c.4
Nec tenetur indicare à quo habuit ibid.
Et econtra facit indicium ad torturam. p.6.c.1
Honor vitę pręfertur.p.16.c.1

I

IGNORANTIA in facto proprio non præſumitur.p.2.col.3
Ignorantia probatur iuramento. pag. 10. col.2

Etiam ſi præſumptio ſit contra iuratem. ibidem.
Etiam in criminalibus.ibid.
Et non in preiudicium tertij. p.10.c.3
Ignorantia excuſat ementem rem furtiuã quoad pęnam, ſecus quoad reſtitutionẽ rei.p.10.c.4
Ille penes quem reperitur res furtiua, an excuſetur nominando eum a quo habuit vel iurando a quo habuit.p.13.c.3
Infans quibus cauſis a delictis excuſetur, & alia de eo,vide, Minor.
Intellectus quorundam verborum l. auxi lium,§.in delictis ff.de minor.69.1
Iterato iterumque, quid importet 51.2
Interdicere aqua, & igni cur mortis ſenten tiam ſignificat.50.3
Interdum, dictio arguit regulam in contra rium 48 2
Interpres adhibitus in confeſſione an poſſit eam reuelare.21.4
Inuentio rei furtiuæ, eſt leue inditium.pagina prima, columna prima,& facit in ditium ad torturam,col.4
Iuramentum ſuppletorium in criminalibus non defertur.p.5 c.2
Sed contra officialem in litem defertur. ibidem.
Iuramentum ſufficit contra officialem de linquentem in officio.p.5.c.2
Iudex poteſt, ſed non cogitur minuere pœnam minori delinquenti ex ſententia Alberic.48.3
Ius naturale poteſt tolli in ſpecie,& ex cau ſa pag 16 c.1
Ius ciuile ex cauſa tolli,alterari, & minui poteſt.p.16 c.2

L

LAICVS audiens confeſſionem quã do teneatur, vt ſacerdos. pagina 20.c.4
Latrunculi, qui appellantur: quorum ius circa depredata ſeruandum etiam videtur in bannitis.p.11.c.3
Legato ſimpliciter facto per patrem filiæ, an in cauſam dotis legaſſe cenſeatur. p. 43.2
Lex ſi alieni.ff.de ſolut.declaratur.pag.7. col.3
An procedat in frumento, & ſpeciebus, & quid in foro conſcientię.ibid.
Lex qui cum alio quomodo intelligatur. pag.12 c.3
L.filia legatarum. C.de legat.cum ſua ma teria declaratur in quibus procedat. 39.1
L.plane.§.cum materia.ff.de leg. 1.intelle ctus.40. 1
Legis fin. C. de dotis promiſſione diſpoſitio. 24 1
An eius præſumptio ſit iuris tantum,vel iuris,& de iure ſimul.24. 3
Deciſionis huius l. quę nam ſit ratio. p. 25.c 3
Diſpoſitio dictæ l. ſit ne fauorabilis, an odioſa. 26 col 1
An habeat locum in matre.27 c.4
An procedat in patre adminiſtratore filiæ, & eo nomine promittente.p.29. col.4
An habeat locum etiam ſi dos ſit exceſ ſiua, ibidem.
Nec non in filia emancipata.36.2
Ac etiam in filia vidua, quæ ſecunda vi ce nubit.36.3
Et an in dote promiſſa filiæ 44.1
An in donatione propter nuptias. ibidem.
An in matrimonio ſpirituali in patre dotem promittente filiæ monaſterium ingredienti 44. 2
An in patre inope non valenti de ſuo dotare filiam habentem bona materna. 44.3
Diſpoſitio eiuſdem legis an valeat in filia,quæ tempore dotationis quietauit pa trem de bonis paternis, maternis,fratet nis.44.c.4

An

An locum habeat in patre paupere.46. col.1
Eadem diſpoſitio an præſumatur ſi pater incipiat a traditione, non a promiſſione. 46.2
An in patre conſtituente pro dote fundum, qui erat filiæ.ibid.
An teneat in filia promittente in inſtru. promiſſionis paternæ cõſeruare patrem indemnem.46.3
In extraneo, qui dotauit mulierem an de proprijs bonis dotaſſe.ibid.
An in iocalibus, expenſis, & feſtis nuptialibus.
An in fratre dotante ſororem.47.2
Liber per famulum furatus ſcolari, an poſſit ab Hebræis retineri? pagina 13. col.4
Ludens cum filio familias, vel famulo, pręſumitur ſciuiſſe circa rei reſtitutionem. p.10.c.1

M

MAGISTRATVS maiores non poſſunt durante officio conuenire, vel conueniri.p.5 c.1
Fallit ſi in officio delinquat.ibid.
Malus ſemper pręſumitur malus in diuerſo genere mali propter connexitatem vitiorum inter ſe.p.6.c.2
Declara, vt ibid.
Mater ſi non petierit tutorem filijs intra annum priuatur ſucceſſione eorum.pag. 58.4
Minori quibus ex cauſis minuendæ pœnæ. 47.3
Minor ſeditioſus.50.4
Minor in delicto perſeuerans. pagina 51.4
Minor ſeu infans homicida. 52.1. & 64.4
Minor quando dicatur nocere. pagina 52.2
Fur. 54.1. Falſarius ibid. Irregularis. 54.4. Mendax.55.4
Minor, ſeu infans doli capax quomodo puniatur 56 4
Infans de ſepulchro violato, ibid.
Pacis ruptor.57.1
Ingratus an exhęredandus 57.4
Sacrilegus.ibid.
Infans quis dicatur.57.4
Infantię proximus quis.58.1. & an ex delicto teneatur.ibid.2
Infans an iniuriam facere dici poſſit. ibidem 3. & an in dubio pręſumatur doli capax.ibidem.
Pupillus pubertati proximus de omni delicto tenetur, dummodo ſit doli capax. 58.4
Pubertati proximus an excuſetur a delicto in omittendo.ibid.
Minor an teneatur titulo de his, quibus vt indignis.59 4
Impubes an incidat in Syllanianum, ibidem.
Minor excuſatur a confectione inuentarij. ibidem.
Proximus pubertati adulter.62 3
Minor calumniator 63.1
Minor pubertati proximus inceſtuoſus. 63.2
Quis dicatur pubertati proximus. ibidem 3
Minor famoſus latro.64.1
Minor de falſa moneta.ibid.
Minor mandans in facie cędi, ibid. 2
Minori quę pœna imponenda vice pœnę mortis.ibid.
Minor mandans vulnerari. pagina 64.4
Minor falſum committens. pagina 65.c.1
Minor condemnatus in pœnam ordinariam, an poſt ſententiam poterit opponere exceptionem minoris ętatis ad alleuiandum pœnam.65.2
Minor inſultans, maior quatuordecim minor viginti an poſſit puniri pœna

Digitized by Google

ordinaria ſtatuti.65.3

Minores an comprehendantur ſtatuto pœnali 65.4

Minor annorum decimumſextum,ſecundum ſtatutum habitus pro maiore annorum decimumoctauum,an ex hoc debeat mitius puniri.66.1

Minor annorum decimumſextum, de raptu pag.66.2

Minor ſodomita.66 4

Minor cognoſcens carnaliter Iudæam ibidem.

Minor ioculator. ibidem. Apoſtatata. ibidem

Minor de pace rupta. 67.1

Minor effectus maior an poterit puniri de delicto in minori ætate commiſſo. pagina 68.col 1

Minor: è aut ſenex poſſit pœna minori affici quam regni conſtitutio diſponit in percutientem cum armis. pagina 68.2

Minor nunquid poterit banniri,vel foro iudicari 68.2

Minor contrahens inceſtas nuptias. pag. 68.c.4

Minor an comprehenditur in conſtitutione Pij Quinti,de bannito comparere debente infra ſex menſes,ibid.

Minor an pœna legis ſi quis in tantum,C. vnde vi.teneatur 69.4

Minor laceraus inſtrumentum coram iudice 70.2

Minor an teneatur pœna l.'meminerint, C.vnde vi.ibid.

Minor decimumquartum annorū, maior an comprehendatur in bulla Pij Quarti de homicidio.70.3

Minor frangens cautionem de non offendendo,ibid.

Minor an poſſit mulctari, vel excommunicari.70.4

Minor de dolo præſumpto. pagina 71. colum.1

Minor periurus,ibid.

Minor hæreticus.71.2

Minor contumax,ibid.

Mendax.ibid.Leno.71.3

Moleſtia in acceſſu ad nundinas intelligitur iuris, & facti. pagina 12. columna 3.

Mulier per plures reiteratas vices abortum paſſa, eumque in cloacam deijciēs qua pœna puniri debeat. pagina 66. col 3

Mulier minor nubens intra annum luctus an incurrat pœnas ſecundo nubentium.70.2

N

NOTARIVS ſemel de facto condemnatus non poteſt amplius inſtrumenta conficere. pagina 5.columna 3

Et a principe reſtitutus famæ adhuc exercere non poteſt ibid.

Idem in Aduocato,& ſimilibus.eadem colum.4

Niſi,dictio ponitur quando procedit negatiue.48.3

Nundinæ ſunt liberæ,& ad eas tutus acceſſus.p.12.c.2

Intelliguntur liberæ a moleſtia iuris,& facti: ſed non ad præſcrutandum conditionem contrahentis.p.12.c.3

O

OFFICIALIS condemnatus in officio non appellat.pagina.4.columna 4

Officialis interdicitur adminiſtratio pendente cognitione cauſæ.ibid.

Officialis delinquens in officio non poteſt amplius illud exercere. pagina 5.columna 2

Officialis non excuſatur faciendo contra naturam officij,eadem, columna quarta.

Papa

P

PAPA non poteſt diſpenſare ſuper ſecreto, nec vt non dicatur officium ex toto, ſed ex tanto. pagina 15. columna 2

Pars ſi nolit ſponte confiteri, an cogatur inuita poſitionibus reſpondere. pagina 25. col. 2

Pater grauatus relinquere aliquid in dotem filiæ, quid ſi relinquat ſimpliciter. pag. 46. c. 3

Pater, qui de ſuo promiſiſſe dotem præſumitur filiæ an conuenietur de rigore an de æquitate. 47. 1

Peccatum confeſſum an poſſit in genere reuelari. 22. 1

Peccatum alicui reuelatum, vt iudici, an poſſit reuelari. 22. 4

Periculum emptæ rei eſt domini ignoranter, empta ſit, & furtiua ſit: ſed contrarium eſt verius, cum declarationibus. p. 8 c. 3. & 4

Pœna puerorum doli capatium ſolet per ferulam infligi. pagina 71. columna 4

Pontifex Maximus Vices Dei gerit in terris: & fungitur legatione Dei, & non puri hominis. p. 15. c. 1

Pontifex diſpenſare non poteſt, vt matrimonium contrahatur inter perſonas iure diuino prohibitas, tamen declara, vt ibid. nec vt quis ſaluetur ſine confeſſione, quia confeſſio eſt de iure diuino. pag. 15. c. 2

Pontifex differre poteſt tempus ſtatutum in cano. omnis vtriuſque. pagina 15. col. 2

Pontifex in actu confeſſionis eſt Vicarius Generalis. pagina 15. columna tertia.

Poteſtas poteſt cum cauſa contrauenire iuramento præſtito in principio officij pagina 15. colum. 4

Prælatus ſciens ſubditum indignum ex confeſſione ſibi facta, an debeat eum amouere. p. 18. c. 4

Præſumptiones l. in ciuilem an ſufficiant ad condemnandū, & an ad inquirendū pag. 1. c. 3

Præſumptio in genere non tollit præſumptionem in ſpecie. p 4. c. 1

Præſumptio vt qui ſemel & cætera ſemper ſiue in futurum ita præſumatur, in pluribus aſſeritur. 9. 2. & ſeqq.

Presbyter, qui habet aliquod peccatum mortale, quod non poteſt confiteri, niſi confeſſionem reuelat, an reuelare teneatur. pagina decimaoctaua, columna 3

Precium rei furtiuæ pretium non eſt. pag. 12. col. 1

Probationes in criminalibus requiruntur luce meridiana clariores. pagina 5. col. 1

Probatio in contrarium an admittatur per confeſſionem partis. pagina 24. columna 4

Procurator præſumitur ſi penes aliquem reperiantur inſtrumenta ad cauſam facientia. pagina ſecunda, columna 4.

Promiſſio quomodo intelligatur, quæ fit a patre pro dote filiæ tam de bonis proprijs, quam filiæ pro omni eo, quod illa petere poſſit. pagina trigeſima, columna 1

Proteſtatio admittitur contra præſumptionem iuris ad aliquem ſaluandum, pag. 11. c. 1

Proteſtatio ſufficit ad ſaluandum aliquem a ſuſpicione hæreſis, pertinatiæ, & malitiæ. ibid.

Proteſtatio, quando ſaluet ementem rem furtiuam. p. 11. c. 3

Digitized by Google

Q

Quæ ſunt de neceßitate naturæ non mutātur, ſecus ſi ſint de præſumptione naturæ. pag. 16. c. 1

R

Recuperans oues a lupis an reſtituere teneatur domino ſine mercede, & pretio. pag. 12. c. 4
Redemptori rei ab hoſtibus vel latronibus eſt reſtituendum pretium. p. 11. c. 4.
Regula l. rem legatam ff. de adim. leg. vt legatum non cenſeatur ademptum &c. limitatur notabiliter duobus modis. pagina 38. c. 4.
Requiſita ad l. inciuilem C. de furt. p. 1. 3.
Res furtiua reperta penes officialem non facit præſumptionem contra ipſum. pag. 5. col. 4. & eum officium excuſat. ibid.
Res furtiua penes tertium quando facit inditium ad condemnationem. p. 6. c. 1
Reſcriptum principis præſumitur ſubreptitium in officio delinquenti. p. 5. c. 3.
Reuelationem faciens tenetur actione iniuriarum, & ad intereſſe. p. 16. c. 2.
Reuelatio ſacerdotis ſponte in iudicio facta non prodeſt confitenti, cum declarationibus. p. 17. c. 2
Reuelatio confeſſionis quomodo probetur. pag. 19. col 1
Reuelatio confeſſoris maxime generica non facit inditium, nec ad inquirendum multo minus ad torturam. p. 20. c. 3
Reo pendente accuſatione recte ſoluitur, & recte ſoluit. p 4. c. 4
Reus carceratus an poſsit condemnari ex ſua confeſſione facta ſacerdoti de delicto non ſatis probato. p. 21. c. 1

S

Sacerdos in actu confeßionis eſt ſpecialis Vicarius. p. 15. c. 3
Sacerdos ſi producatur in teſtem, an teneatur deponere quod habuit in confeßione p. 16. c. 4
Sacerdos quod in confeßione dictum eſt, nec in cauſa matrimoniali reuelare tenetur. pag. 17. c. 1
Sacerdotis ſpontanea reuelatio in iudicio facta non prodeſt confitenti, cum declarationibus, vt ibi p. 17. c. 2.
Sacerdos fortiori vinculo tenetur ad celandum confeßionem, quam penitus ad confitendum, 18. 4.
Sacerdoti aſſerenti ab aliis dictum, & non per confeßionem incumbit onus probandi. 19. c. 2
Sacerdos quando dicatur reuelare confeßionem de voluntate confitentis, plures caſus conſiderantur. 19. 2
Sacerdotis iuramento de licentia reuelandi, ſtatur. 20 1.
Sacerdos qui nec abſoluit, nec condemnauit confitentem an id poßit reuelare. pag. 21. c. 4
Sacerdos an poſsit dicere, caſum iſtum in confeſsione audiui. p. 23. c. 2
Sæpius, quid importet. 51. 4
Sciens peccatum alia via quam per confeßionem an reuelare teneatur. pag. 18. col. 2.
Sciens aliquem eſſe excommunicatum per confeßionem tenetur eum vitare ſi poteſt, ſine proditione. p. 18. c. 3
Sciens in confeßione aliquem dormiſſe in eccleſia cum muliere, debet in genere dicere ibid.
Scientia præſumitur in facto notorio vel publice geſto. p. 10. c. 3
Secretum eſt de iure naturæ & Diuino. p. 15. c. 2
Sindicus denuntians maleficia non probando excuſatur. p. 5. c. 4
Singularia, ſeu notabilia fermè octingenta. pag. 72. vt de veſte mulie bri legata, ſingul. 1. ſocius reddens rem communem meliorem, ſingul. 2. Mutuans accipienti nomine alterius ſingul. 3. venditor non tenetur de euictione ex compromiſſo emptoris, cum ſingulari limitatione.

tione.ſing.4. conuenticula in dubio non præſumitur, ſed caſualiter.ſingul.5. pactum de dotandis filiabus de bonis communibus ſocietatis intelligitur de prima vice quod primo matrimonio tantum.ſingul 6. Pactum cohæredum inter ſe de debitis perſoluendis creditoribus non præiudicat, ſed inter ipſos tantum operatur effectum ſuum. ſingul.7. Filia cum fratribus ſuccedens tenetur dotem conferre: fallit ſingulariter in dote legata.ſingul.8. Ablatiui abſoluti conditionem important, cum limitatione notabili. ſingul.9. Venditio non poteſt eſſe ſine pretio, cum ſingulari gloſſæ declaratione.ſingul.10. Dictio taxatiua non extranea, ſeu connexa text. eſt ſingularis.ſing.11. Priuilegia dotis conceſſa extenduntur ad ea quæ ſunt data in dotem.ſingul.12 ſpecialis prouiſio in doté non tollit legis prouiſionem. ſingulari 13.

Legans fundum cum ſigno vniuerſali totum, videtur legare etiam partem.14.

Teſtamentum primum nõ reuocatur per ſecundum, niſi &c.15.

Interpretatio facienda eſt, vt actus potius valeat, quam pereat.ſing.16.

Terminato negotio principali, acceſſoria amplius peti non poſſunt.ſingu.21. obligatus ad factum non tenetur præciſe, ſed liberatur ſoluendo intereſſe. ſingular.22.

Debitor de fuga ſuſpectus capi poteſt, & eius bona arrerbari ſing.23. Teſtator poteſt dare licentiam in teſtamento minus ſolemni capiendi poſſeſſionem propria auctoritate.ſing.24. Precarium in re propria non conſiſtit.25.

Inſultatus ab aliquo ſi occidit mediatorem, cum aliter ſe non poſſit ſaluare, non tenetur pœna legis. ſingul.26.

Creditor diu tacens ſuſpitionem non poteſt amplius iurare debitorem ſuſpectũ. 27. Creditor etiam lite vel appellationem pendente poteſt iurare ſuſpectum debitorem, &c 28. Creditor de euictione non tenetur ſed &cæt.29 Mulier mortuo marito poteſt propria auctoritate remanere in retentione domus, donec dos ſoluatur.30. Statutum promittens in aliquo caſu appellationem in poſſeſſorijs intelligitur.31. Verba impropriantur, vt ſententia ſubſtineatur.32. Nouatio hodie non inducitur expreſſe. 33. Contradicens ſententiæ dicitur appellare.34. Culpæ appellatio in dubio intelligitur 35. ſemiplena poſſeſſio eſt illa, in quam quis eſt miſſus ex primo decreto tantum ſing.36. colluſio probatur coniecturis.37 iudex per eius decretum contumaci poteſt denegare audientiam. 38. Princeps etiam ſine cauſa poteſt tollere priuilegium vel gratiam per ipſum conceſſam.39.

Quot annis regnabit Antichriſtus. 40.

Quæ ſine iudice fieri poſſunt, facta coram eo, & extra iudicium tenent.41.

Citatio ſi ſua putauerit intereſſe, fieri poteſt, & valet, cum ampliatione, & declaratione.ſingu.42. ſi iudicis authoritate adhibita, rem meam recuperare non poſſum, licitum eſt furari æquiualentem.46. Maius periculum eſt, ſi vna anima pereat, quam ſi innumerabilium Martyrum corpora cruciarentur.47. licet non credatur Teſti in facto proprio, ſi intereſſe prætendat, tamen hoc fallit in facientib. particularem artem 48. declara vt ibi. Teſtator legando vxori iam viduæ lectum, uel culcitram, intelligitur de uiduali 49. Modicum dicitur reſpectu qualitatis perſonarum.50. Affinis, ſoluta affinitate, non ſeruat amorem 51. Procurator præſumitur iam intimaſſe Domino ſuo factum graue.ſingu.52. An hæres, qui ex ſua induſtria, uel principis indulgentia,

iniu-

Digitized by Google

iniuſti hęreditatem habuit, teneatur creditoribus, & legatarijs.53. Procurator rei cum cautione rati non admittitur.ſing.54. Si illicita reperiantur eſſe apud aliquem inſtrumenta alicuius illis exhibitis,eſt preſumptio cont. a ipſum.55. Sententia abſolutoria lata in rei vendicatione intentati contra nō poſſidenti,mandari poterit executioni.56. Statutum prohibens omnes exceptiones contra inſtrumentum ad impediendam executionem, intelligitur de non apparēti.57.Papa Dei vicarius in terris defectum conſenſus ſupplere non poteſt 58 Laudum, ſiue arbitramentum tunc eſt verè,& propriè tranſactio,quando &c 59. A laudo non datur recurſus ſing.60. Procurator ſpecialiter conſtitutus ad laudum ferendum ſuo tempore ratificandum, non debet ratificari, niſi &c.61. Mater tranſiens ad ſecundas nuptias de conſenſu filii ſuccedit ei in plena proprietate.62.Tutor a patre,vel iudice datus filio clerico habenti beneficium.ſing. 63. Repellere aliquem tanquam indignum non competit, niſi fiſco cum limitat 64. Aſcribens ſibi in teſtamento ſub duabus conditionibus excuſatur a pœna,cum limitat.65 clericus de euictione in inſtrumento vēditionis obligatus,cum limit. 66.Clericus Bononienſis Ferrarię delinquens ſortitur ibi forū ratione delicti.67.Clerici ſunt exempti a iuriſdictione ſeculari. 68. Clauſula poſita in fine, quę veniat in contextu vnius capituli, ad proxima tantum refertur,cum limita.69.Bonę fidei poſſeſſor, & cum titulo facit fructus ſuos, & fallit ſing.70. Confiſcatio bonorum hodie ſingulariter non habet locum, cum fallentia. 71. Quem de euictione tenet actio,eundem vendicantem repellit exceptio, cui fallentia 72. Sententia lata contra poſſeſſorem non mandabitur executioni contra colonum.73.Curator dandus liti 74. Inimicus a teſtimonio repellitur.75. Vbi eſt contrarietas, ibi non poteſt eſſe ſimplicitas, nec aliqua excuſatio.76. Allegans contraria non auditur.ſing.77.

Aliud eſt ſine penuria viuere poſſe,aliud congrue, commode, vel competenter. ſing.78.

Mala fides defuncti nocet vniuerſali ſucceſſori, cum limitat.79.

In lucro dotis attenditur ſtatutum loci mariti, non uxoris cum limitatione notabili.80. In alternatiuis electio eſt debitoris, cum limit.81. Prorogatio facta debitori ſimpliciter ſine appoſitione termini, intelligitur de modico.82. Inſtantia non currit, quando &c. 83. Textus eſt mirabilis in l.etiam.ff.de minor.84. Minor ex contractu defuncti non reſtituitur. ſing.85. Abſens reſtituitur 86. Verba illa quod plus petere non poßit, fideicommiſſum importat.ſin.87. In tacita hypotheca pro dote, non includuntur nomina debitorum. ſingul. 89. Legans omnia quæ in domo ſunt,non comprehendit nomina debitorum. ſing. 88.

Inſtitutio facta de aliqua re, excepta tali, nullo dato cohærede non ualet.90.

Qualitas temporis, uel loci, appoſita in principali obligatione cenſetur repetita in obligatione fideiuſſoria.91.Promittens aliquam ducere in uxorem, uel dare mille ſi ipſum ad copulam admiſerit,&c ſing.92. Commiſſo antecedente uenit conſequens ſine quo illud expediri non poteſt ſing.93.

Emptor etiam re tradita, ſi poſtea reperiat alteri obligatam, poteſt agere,ut liberetur ſingul.94. Promiſſor indemnitatis non dicitur ſub conditione obligatus.95. Patronis non currit tempus a lege indultum ad præſentandum a die uacationis, ſed a die ſcientiæ tantum. 96.

Relictum

Digitized by Google

Relictum factum alicui, cum decem dare potuerit, &c. 97. Perſonæ miſerabiles fori priuilegio, renunciare non poſſunt. 98. Priuilegium alicui conceſſum ratione exuberantis fauoris ad excluſionem ſui, ſpecialem renunciationem requirit. 99. In pœnalibus, & odioſis fit extenſio cum agitur de fauore Reipublicę. ſingul. 100. De ſtatuto circa iudices Mercatorum. 101. Libellus incertus, & obſcurus parte non opponente, admittitur, cum declaration. ſingul. 102. Teſtis de ratione interrogatus, & eam non reddens, dicitur deponere tamquam pecus, & non tanquam homo. ſingu. 103. Artifex, vel mercator recipiens pecunias mutuo ſimpliciter, præſumitur in cauſam artis, & mercantiæ recepiſſe, et expendiſſe cum ampliationibus. 104.

Si in loco extant duo ſtatuta, vnum circa militem, & aliud circa aduocatum &c. ſingu. 105. Iudex, qui habet arbitrium de iure, & de facto poteſt credere probationi non concludenti, ſed perſuaſiue tantum cum ampliationib. & declarationibus 106. Bona fides præſumitur ex curſu longiſſimi temporis, &c. cum declarationibus 107. Priuilegium alicui conceſſum, quomodo intelligatur. 108. Debitor non redditur ſuſpectus ex qualibet mutatione & deterioratione. ſing. 109.

Impedimentum allegans debet probare ſe eſſe ita impeditum, &c. ſing. 110.

Iuriſdictio limitata a lege municipali ſeu ſtatuto prorogari non poteſt. ſingu. 111. Iuramentum prouidet futuris negotijs. 112. Iuramentum aſſumit naturam actus ſuper quo interponitur cum limit. 113. Contractus ab initio ſunt voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis, cum ampliat. 114 Si princeps aliquid concedit, recepto pretio, dicitur contractus, & ſic reuocabilis. 115. Quando damnum originem trahit a lucro, idem iudicatur quod de lucro cum ampl. & declarat. 116. Renuncians cum iuramento exceptioni nullitatis, &c. ſing. 117. Ex duobus ſtatutis ſi vnum det formam ſententiis ferendis, aliud dicat quod ſententia mandetur executioni alio quocumque ſtatuto non obſtante, &c. ſingul. 118. Dans alapam officiali ob priuatam iniuriam capite puniri debet. 119. Ex caſu, licitum eſt leges tranſgredi, cum limitatione. ſing 120. Diſpoſitio generaliter loquens non comprehendit defectū iuris naturalis. 121. Clauſula ſupplentes omnes, & quoſcumque defectus in facultatib. conceſſis à ſummo Pontifice quomodo intelligatur. 122. Motus proprius Principis tollit defectum perſonæ prouenientem a iure poſitiuo, cum limit. 123.

Iudex poteſt declarare proceſſum nullum parte non citata. 124. Interdictum attentatorum eſt magis priuilegiatum, quam interdictum vnde vi. 125.

Priuilegium alicui conceſſum pro ſe, & filiis maſculis & fœminis non comprehendit nuptas filias. 126 Sententia lata virtute reſcripti nulli tranſit in iudicatum, ſi non appelletur. 127.

Petitis in libello centum, & probato de quinquaginta, in quibus obtineat ſententia, hoc caſu victor in expenſis condemnandus eſt. 128

Vna ſumma petita in libello, & poſtea probata de maiori, non poteſt ferri condemnatio, niſi in petita. 129

Excommunicationis exceptio coram iudice ſeculari etiam opponi poteſt ſing. 130. Legitima debetur filio ſine aliquo onere, vel grauamine cum duplici notabile limitatione. 131. Hæres negligens adimplere voluntatem defuncti perdit hæreditatem, & prælegata. 132. Idem hæres deficiens in expenſis funeris non

perdit

Digitized by Google

perdit commodum hæreditatis. 133. *Hæres pro parte, & pro parte legatarius poteſt repudiare hæreditatem, & legatum vel alium titulum acceptare, cum limitatione* 134. *Si teſtator ſimpliciter liberationem relinquat, nec dolus, nec reliqua remiſſa videntur, ſecus &c. Secundum Bartol. diſtinctionem*. 135. *De eadem liberatione, quod non includit dolum futurum, nec reliqua*. 136. *Remedium l. 2. de reſcind. vendit. non habet locum in hærede damnato vẽdere certo pretio a teſtatore conſtituto, ſingu.* 137. *Statutum diſponens ut de quolibet contractu ſoluatur gabella non comprehendit uenditionem factam de mandato teſtatoris.* 138. *Percipiens commodum, uel damnum fugiens a fortuna in plus grauari non debet, quam ſit honoratus ſing.* 139 *Emens fundum dicens nomine ſuo, & fratris nõ per hoc preſumitur de communi pecunia, ſed de propria ipſius ementis. Cum limitationibus.* 140. *Officialis & adminiſtrator bonorum communitatis cum eſſet pauper, preſumitur locuples factus ex bonis adminiſtratis. ſing.* 141. *Clauſula cum pacto de retrouendendo an afficiat ita rem ut tranſeat in uenditorem redimentem. ſingul.* 142. *De pecunia per prelatum mutuo accepta quid præſumatur. ſingu.* 143. *ſententia contra ſententiam eſt nulla cum notabili ampliatione. ſingu.* 144. *Temporalia ad agendum ſunt etiam temporalia ad replicandum ſing.* 145. *Quæſtio de filio qui omiſit opponere de inoffic. teſtamento, & lata ſit contra eum ſententia. ſing.* 146. *Quæſtio ad materiam l. primæ ff de vi & vi arm.* 147. *Nunquid diſpoſitio l. Papin. §. filius. ff de inoffic. teſt habebit locum in exceptionibus quæ oriuntur poſt litem conteſtat.* 148. *Vt appellatio deuoluit totam cauſam ad ſuperiorem ita quòd poteſt primam ſententiam reformare etiam ex noua cauſa: ita & nullitas hoc facit* 150. *Pœnæ ſecundo nubentium habent locũ contra viduas inhoneſte viuentes.* 151. *Facto legato filiæ ſi continenter uixerit, an debeat perpetuo continentiam ſeruare.* 152. *ſi iudici, ex cauſa licitum eſt leges tranſgredi, debet exprimere cauſam huius licitæ tranſgreſsionis, aliter obedire non tenetur.* 153. *Cæterum ne index nimis excreſcat, reliqua facile percurri poſſunt in tractatu ſuo.*

Socii plures iurarunt aliquid tenere ſecretum, an reuelare teneantur producti in teſtes, vel propter literas monitoriales p 20. c. 4

Statutum quod emens in nũdinis, uel publico mercato, non teneatur domino reſtituere, non valet. p. 12. c 3.

Statutum imponens pœnam ei penes quẽ reperitur res furtiua, comprehendit etiã commodatarium, depoſitiuum, & aliũ. pag. 12 c. 4

Strazzaroli ementes ab ignotis excuſantur. p. 4. c. 3.

T

Tyronis ac Veterani vera ſignificatio contra Vallam. 51. 1.

V

Venditio rei furtiuæ quando valeat. & ponuntur tres caſus p. 13. c. 2.

Veterani & Tyronis vera ſignificatio contra vallam. 51. 1.

Vix, dictio quid importet. 54 2.

Vſurarius per quos vices dicitur manifeſtus. pag. 6. *col* 3.

Vſurarius ſi dedit in dotem bona ſua competit hypothecaria contra tertios poſſeſſores illis, quib. eſt facienda reſtitutio. pag. 7 *col.* 2. *& quid in foro conſcientiæ. ibid.*

Vſus procuratoris non nocet domino adhuc non ratificanti pag. 2 *col.* 3.

FINIS.

E R R A T A.

Pag.	Colum.		
18	4	probatione.	prolatione.
21	2	Rano.	Panor.
40	3	vocalibus	iocalibus.
48	3	ſcribit,	ſubit.

ibidem. deferuntur. negatiue. In medio earum vocum hæc verba deſunt,
Ponitur etiam dictio niſi, quæ ponit quando procedit.

64	2	ſed meliori.	ſed mitiori.

Sæpe autem ædipo eguit chirographum.

Digitized by Google

GLI Eccellentiſſimi Signori Capi dell'Illuſtriſs. Conſeglio di X. infraſcritti, hauuta fede dalli Signori Reformatori del Studio di Padoua per relation delli tre à ciò deputati, cioè del Reuerendo Padre Inquiſitor, & del Lettor publico Paulini, & del Circ. Secretario del Senato Lorenzo Maſſa, che ne i cinque Trattati di D. Vicenzo Carocio Tudertino, cioè De Minore in delict. excuſ. De re furtiua. De Reuelat. Confeſſ. De Patre dotante filiam. Singularia fere 800. non ſi troua coſa contra le leggi, & ſon degni di Stampa, concedono licentia che poſſano eſſere ſtampati in queſta Città.

Dat. die 23. Ianuarij. 1602.

Capi dell'Illuſtr. Conſ. di X. { D. Franceſco Malipiero. D. Marc'Antonio Loredan. D. Marc'Antonio Erizzo.

Illuſtr. Conſi. X. Secr. Leonard. Othob.

1603. a' 11. April. *Reg. in libro.*
Anton. Laured. Officij.
Con. Blaſp. Coad. & ſec. mand.

VINCENTII CAROCII I. C.

TRACTATVS DE RE FVRTIVA PENES TERTIVM REPERTA.

Ad l. Inciuilem. C. de Furtis.

SEVERVS ET ANTONINVS. A. A. NEGOCIATORIBVS.

Inciuilem rem deſideratis, vt agnitas res furtiuas nam prius reddatis, quàm precium fuit ſolutum à Dominis, Curate igitur cautius negotiari, ne, non tantum in damna huiuſmodi, ſed etiam in Criminis ſuſpitionem incidatis PP. Cal. Decemb. Chilone, & Libonæ. Coſs.

SVMMARIVM.

1 *Inuentio rei furtiuæ, eſt leue Indicium.*

QVÆSTIO I.

1 QVAERO, primo loco, an iſta Inuentio rei furtiuæ penes tertium ſit indicium, ſuſpitio, præſumptio, vel quid ſimile? Vtiq; eſt ſatis leue indicium quod frequenter contingit abeſſe Ioan. Andr. ad ſpecul. tit. de præſumptio. §. ſpecies num. 5. verſic. in præditis Bal. in l. non hoc in fine C. vnde legitim. Tiber. Decian. conſ. 93. num. 87. lib. 2.

SVMMARIVM.

1 *Requiſita ad l.Inciuilem C.de furt.*

QVÆSTIO II.

QVAESTIO quæ requirantur vt ſit locus diſpoſitioni l.inciuilem C de furt.vtiq; procedit in ſo
1 lito emere rem furtiuam, & hanc opinionem dicit veriorem Acurſi. in d.l.in verbo incidatis. ſecũdo qđ res ſit empta paruo precio vt ibi Bartol.declarat: tertio, ſiquis clam vel furtiue emerit vt ibidẽ per Bart. Guid.de Lazar.in tract.de Indit.nu. 37.Brun.de Indit.q 3 num.2.Carr. in pract.in princip.n.128. Vulpell. reſpon.149.nu.10. Veronenſ.conſ. 26.num.16.Bald.conſ.472.lib.4.& 347.eod lib.Caſtr.conſil.285.col.1. Alex.conſ.31.in fin.lib.7.Foller.in fragment.de crimi.lęſæ Maieſt.nu. 67.Ioan.Lup.ad cap.per veſtras §. 18.num.34.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptiones l.Inciuilem an ſufficiant ad condemnandum.*
2 *An ad inquirendum.*

QVÆSTIO III.

1 QVAERO an conjecturæ l.Inciuilem C. de furt. ſint ſufficientes ad condemnandum? Vtique non niſi delictũ, aliàs legitimè probetur ut ibi per Alber. ſed ſolum ad inquirendum, vt per Vulpell. in al-
2 legato reſponſo, vnde ad inquirendũ ſufficit ſimplex inuentio rei furtiuæ ad torquendum niſi obſernari concurrente ſolito, vel actu occulto, vel alijs adminiculis ex proceſſu deductis arbitrio iudicis vt mendacio, variatione, paruitate precij, Clãdeſtina retentione, quare ſequitur, quòd ſi res furtiua reperiatur penes aliquem, qui emerit paruo precio ſit ſolitus emere, & clàm hoc fecerit: tamen iſta non ſunt ſufficientia ad condemnandum, ita Alber. bene intellectus in d.l.inciuilẽ q.3. Aug. de Angel. in verbo veſtem cęleſtem nu.28. licet Iacob.Menoch. de præſumptio.lib.5 præſumptio.29. nu. 7. aliter ſentire videatur de verbis Alberi. ſed verba eius demonſtrant Alex.conſil.5.num.2.vol.1. vbi bene loquitur conſil.205.num.5.vol. 6.vbi eſt inditium ad procedendum Anfrer.ad Toloſan.151.

SVMMARIVM.

1 *Inuentio rei furtiuæ, facit inditium ad torturam.*
2 *Hæreticus præſumitur, penes quem reperiuntur libri prohibiti.*
3 *Limita niſi retineat animo confutandi.*
4 *Limita niſi ante inuentionem combuſſiſſet.*
5 *Limita in retinenti cauſa curioſitatis.*
6 *Falſarius dicitur, ſi penes aliquem reperiuntur falſa inſtrumenta, vel ſtampæ falſæ monetæ.*
7 *Carceratus præſumitur mortuus culpa cuſtodis.*
8 *Falſarius præſumitur, qui vtitur falſo inſtrumento vel teſtibus.*
9 *Declara ſi ſcienter.*
10 *Ignorantia in facto proprio, non præſumitur.*
11 *Vſus procuratoris non nocet Domino adhuc non ratificanti.*
12 *Conuentus ex falſo inſtrumento non poteſt*

poteſt reſpondere per aliud falſum Inſtrumentum.

13 *Cauillationibus vti poſſumus ad defendendum cauſam iuſtè motam.*

14 *Procurator præſumitur ſi penes aliquem reperiantur inſtrumenta ad cauſam facientia.*

QVÆSTIO IIII.

QVAERO ſi penes aliquem reperiatur res furtiua, ſit indi-
1 cium ad torturam? Vtriq; ſic dixit Bart. in l. fin. col. 2. in fi. verſ. item quod res furtiua. ff. de quæſt. ſequitur Angel in fil. n. ſub nu. 4. C. de quæſt. Aret. in tract. maleficiorũ in verbo fama publica nu. 15. Marſ. conſi. 52. num. 33. Gomeſ in epito. delict. to 3 cap. 13. de tortura reorũ num 12. Iul. Clar. 21. verſic. item ſi res furata.

Facit quod ſi penes aliquem reperiantur libri prohibiti, præſumi-
2 tur hæreticus, dixi in repetit. capit. cum quid de regul. iur. lib. 6. par. 2. quæſito 3. num. 20.

Addo Io. de Anani in cap. ſi quis epiſcopus col. vlt. verſic. in gloſ. fin. de hæret. Marſil. in l. qui falſam nu. 115. ff. de falſ. in pract. §. diligenter nu. 92. Afflict. in conſtitutione inconſutilem notabil. 16. q. 10 nu. 26.

Declaratur primo niſi quis retineret animo confutandi vt per Io.
3 de Arno. Problemat. 10. vbi iſti potius commendandi quam reprehendendi.

Hinc Ambr. ſuper lucem in Canon. legimus diſtintio. 37 legimus aliqua nè negligamus, legimus, ne ignoremus, legimus, non vt teneamus ſed vt repudiemus vbi glo. fin. hoc exẽplificat in libris hæreticorũ.

Declaratur ſecundo niſi antequã
4 reperirentur libri penes eum, combureret illos, nam tunc excuſatur, licèt probetur eos quandoq; tenuiſſe, vt habetur in Cano. 1. verſic. q. 1. Archidiacon. in Cano. quiſcunque num. 1. in vltimis verbis de hæreti. lib. 6. Carrer. de here. num. 125. vbi loquitur de Poemata Dantis, quam allegat de hær. damnatum.

5 Declaratur tertio niſi quis teneret cauſa curioſitatis, vt in d. Cano. legimus. conſiderabit tñ iudex qualitatem facti, & perſonarum, quia hac via, ſimpliciter quilibet pœnã euadere poſſet Menoch. de Arbitr. iudic. cauſ. caſu 374. num. 12. Tibe. Habemus autem in hoc cõſtitutionem Pij IIII. & Sacri Cõcilij Tridentini quibus me remitto, & Prac. Simanch cap. 39.

6 Facit ſecundo ſi penes aliquem reperiuntur falſa inſtrumenta, vel ſtampæ falſæ monetæ, præſumitur falſarius, niſi doceat à quo habuerit prout dixi in repetit. c. cum quid de regu. iur. lib. 6. part. 2. quæſito 3. num. 21. & eſt inditium ad torturã prout in dictis locis habetur.

7 Facit tertio, quod ſi reperit carceratus mortuus penes cuſtodẽ carceris, debet probare ipſum non eſſe mortuum dolo, vel culpa, alias præſumitur contra eum gloſ. repetita ſingularis in l. cum ita §. ſpecies. ff. de leg. 2. quam comendat pro ſingulari Io. de Anan. in capit. ad falſariorem col. 1. in fine de crimin. falſo Alex. conſ. 157 col. 2. vol. 2. Aretin. in tract. malefi. in verbo fama publica verſ. 2. quæro. Marſil. eam ubique comendat in ſuis operibus in pract. § diligenter nu 92. in l. qui falſam. num. 117. de falſ. conſil. 52. num. 35.

Digitized by Google

& de ea latius dixi in tract. locat. & conduct. part. 4. q. 3. verſic. imperitia caprarij nume. 3. vbi videre placeat, & eſt bonus textus. in l. final. verſicu. ſed ſi cuſtodia ff. de cuſtod. reorum.

8 Facit quarto, quòd vtens falſo inſtrumento vel teſtibus præſumitur falſarius l. falſi §. ordine ff. ad l. conclu. de falſ. l. maiorem l. ſi falſos. C. eodem Barbat. conſil. 54. numero 16. libro 3. Iul. Clar. in §. falſum in verb. vtens. Menoch. de arbitrar. caſu. 315.

9 Declaratur hoc verum ſi ſcienter fecerit, ſecus ſi ignoranter, quæ quidem ignorantia in facto proprio

10 non præſumitur, ſecus in facto alieno gl notabilis in l. fin. C. ſi minor. maior factus vbi Bal. n. 3. dicit vnũ quod reputat valde notabile, quod non valet conſequentia, vſus eſt falſis teſtibus, ergo falſum commiſit, quia poteſt eſſe, quod in ſe teſtis dicat falſum, tamen vtens, hoc ignoret, cũ ſit in facto alieno, vnde alio modo proceditur in teſtibus deponentibus, alio modo in vtenti, & in practica eſt multum vtile.

11 Et vſus procuratoris Dño non nocet, niſi Interrogatus ratificauerit, vel præſens in iudicio fuerit, & ita vbiq; practicatur Caſtr. in l. 3. §. ſi procurator nu. 5. ff. quod quiſq; iur. iur. in l ſi procurator num. 8. & iterum limit. 5. ff. de condit. indebit. vbi refert, quod Paul. Caſtren reuocauit ſententiam cuiuſdam magni iudicis, qui ex facto procuratoris Dominum condemnauerat Capic. deciſ. 67. qui refert, nec figit pedem Boſſ. in titu. de falſ. numero 116. cum ſequen.

12 Vnum dixit mirabiliter Bald. in rub. C. de fid. inſtr. num. 39. verſi. ſed hic incidenter, quod ſi tu producis, & vteris contra me falſo inſtrumẽto mutui, non poſſum vti contra te falſo inſtr̃o ſolutionis, & vterq; punitur, quia facit contra bonos mores, & Rempublicam, & licet fas ſit

13 vti cauillationibus contra cauſam iniuſtè motã vt dixi in trac. de excuſſio. bonorum par. 2. q. 71. in fi. tamen hoc intelligitur, dummodò falſum non committatur, vt latius ibi dixi vbi videre placeat, ſubdit et Bal. in citato iam loco vnum aliud mirabile, quod ſi ex forma ſtatuti, committẽs falſum, cauſam perdit, quod in caſu pdicto perdet cauſam actor; non reus. quia in pari cauſa turpitudinis reus præfertur, comendat pro mirabili, & perpetuo notando Iaſ. in §. in bonæ fidei nu. 82. de action..

14 Quarto facit in argumentum, quod ſi penes aliquem reperiantur inſtrumenta ad cauſam fauẽtia præſumitur procurator Bar. in l. Carboniani. §. caute nu. 2. ff. de carboniaedic. in l. vulgo in fine ff. de admi. tutorũ. Fel. in c. cauſam, quæ in verbo interpretatio priuilegij nu. 17. col. 4. de reſcript. & hæc eſt vera & magis communis opinio, quæ de conſuetudine ſeruatur ſi ius credimus in l. 1. n. 12 C. de Procur.

Etiam ſine cautione Rati, ita Io. Andr. Bald. & Abb in cap. coram de offi. deleg. vbi Barb. n. 2. in fine Fel. nu 9. limit. 1.

Et hæc eſt plena probatio, pulchrè Rom. conſ. 446. n. 10. verſ. mihi autem, & ſingul. 637. mihi ſing. 643. nũquid Rom. ſecutus eſt Rip. in Rubri. de requirend. poſſeſſion. num. 3. verſi. 1. ſic Menoch. de præſumption. lib. ſecundo, præſum. 34. nu. 3.

nu.3.verſi.tertius caſus concurrere, qđ iſte talis ſit ſolitus eſſe procurator & cauſas pertractare.

Quicquid aliter ſenſiſſe videatur Alc.regul.1.præſump.33.

Vltra Menoch. plene profitentē in citato iam loco addo Marſil.in l. ſi quis falſam nu. 119.ff.de fal.conſi. 52.num.18.in practica §.diligenter nu.45. in l.ſi quis,nec quæſt.n.149. ff.de quæſt. Guid.Pap.q.13.in fine, & 176.pulchre Boer. deciſi. 154. in fine.

Vnde in practica ſi nō habes inſtrumentum procurę & porrexiſti petitionē procuratorio nomine & fuit oppoſitum de mandato,& principalis ſit abſens,doceas te procuratorē ſcribendo inſtrumenta ad cauſam facientia, & licet for taſſe ſit extra vel ante terminum, & ſileas ad hunc finem tantum animo reproducēdi in termino probatorio præuia legitimatione mediante productione ipſorum.

Intelligēda ſano modo prædicta, dummodo probetur cōſignatio ſcripturarū, vel ſimus in homine bonæ conditionis,& famæ,& de hoc clare conſtat:alias requiritur cautio rati, vt per Menoc.in alleg.præſump.

Si igitur penes aliquem reperiatr res furtiua, eſt inditium ad torturā regulariter cōtra ipſum declarādo tamen, & intelligendo prout in ſequentibus quęſtionibus, & hæc eſt cōis opinio Rol.conſi.45.num.39. volu.1.in ſolito delinquere. Plot.§. 54 n.7.Proſp.Farin.q.37.num.48. addo Iaſ.cōſ.2.col.2.poſt n.8.vol.2. Grat.cōſ.94.n.18.& poſt.n.25.vol. 2.Blanc.de indic. poſt n.417. Brun. part.1.quæſt.3.n.5.Guid.de Suzar. n.37.Maſ.& cōi cōcl.833.n.2.& 3.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei furtiuæ excuſatur nominando, à quo habuit.*

2 *Si ſit bonæ conditionis, & famæ, creditur ſine iuſtificatione.*

3 *Creditur ei, ſi iurat non cognoviſſe.*

4 *Etiam ſi nominatus ſit mortuus.*

QVÆSTIO X.

QVAERO ad vlteriorē intelligētiā practicabilis materię l.inciuilem C.de furt. an excuſetur ille penes quē reperitur res furtiua nominando eū, a quo habuit, & vtiq; ſic Bald.poſt Iacob. Butrig.in l.maiorē C.de falſ.qui nunc ſicco pede hoc affirmat Butr. & Pan. in c.quanto de iur.iur. Io.de Anan. in c.ad falſariorū col.5.de crimi.fal.Marſi.ad l.qui falſam n.118.ff.de fal. vbi dicit hoc eſſe notabile verbum,& cōſ.52. ſub nu.39.Boer.dec.165.ſub n.4.Tibe. Dec.tract.crim.to.2.cap.25.nu.11.

Addo Rebuſt. in tract. nominat. q.1.num.16.in cap.poſtulaſti num. 39.& 89.Maſcard.concl.745.num. 9.Iacob.nouel.in tractat. ad defenſam.num.149.Alex.conſi.205. nu. 5.vol.6. Roland.conſi.45.num.39. vol. 1. Gomeſ. Var. reſolutio.tomo 3.cap.13.num.12.

2 Declarantur prædicta hoc modo ſi enim ſumus in homine bonæ conditionis, & famæ, tunc ei creditur abſq; aliqua iuſtificatione,alias non creditur niſi probetur, ita colligit ex ſupracitatis authoribus immo Boer.conſi.165.num.4.requirit nominationem authoris cum titulo. Addo iam citatis Aret. in tract.maleficiorum in verbo. & veſtem cœ-

leſtem n. 19. vbi melius Auguſt. in addit. Alex. conſi. 77. col. 3. vol. 1.

3 Ampliatur vt viro bonæ conditionis, & famæ credatur, ſi iuret nõ cognouiſſe Menoch. lib. 5. præſum. 29. num. 3.

4 Ampliatur ſecundo, etiam ſi nominatus ſit mortuus ĩ caſu Vulpel. 149. n. 14. Vtilliimum igit᷑ eſt, & vti herba bettonica bonã famam probare, non cogitur autem homo bonæ conditionis, & famæ hoc facere ſi nolit, nec per hoc torqueri poterit, niſi iudex ex officio procedatur, & quam maxime inſpecto iure canonico & in terris Eccleſię quo in ſpecto furem indicare debet a quo habuit Romani ſingu. 794. Iaſ. in l. idẽ & ſi §. ſi tibi in 1. fallentia ff. de condict. ob turp. cauſ. & debet authorem quem nominat plene conuincere & contra eum plene probare Maſc. concl. 383. nu. 12.

SVMMARIVM.

1 *Si res furtiua reperiatur penes hominem bonæ conditionis, & famæ ceſſat omnis ſuſpitio.*
2 *Nec tenetur indicare à quo habuit.*
3 *Strazzaroli ementis ab ignotis excuſantur.*
4 *Exiens de domo Domini, & portans aliquid ſub mantello præſumitur fur.*
5 *Fallit in homine bonæ conditionis prout magnus mercator.*
6 *Fama bona releuat ſi eſt probata in ſpecie ſecus ſi in genere.*
7 *Præſumptio in genere non tollit præſumptionem in ſpecie.*
8 *Fama bona in genere probata etidit, & diminuit.*
9 *Famæ bonæ laudes, & effectus.*

QVÆSTIO VI.

1 QVID ſi res furtiua reperiatur penes hominẽ bonę conditionis, & famæ? Vtiq; ceſſat omnis ſuſpitio Alber. & Salic. in d. l inciuilẽ Bal. in l. final. in fi. de hær. inſtituen. Salicet. in l. fin. col. vlti. C. de quæſt. Marſil. in l. qui falſum nu. 125. ff de quæſt. conſ. 52. n. 40. in pract. § diligenter n. 96. Iaſ. ad l. in actionibus. n. 42. ff. de in litem iurand. Ang. in l. 2. C. de quæſt. Brun. de ind. q. 3. nu. 2. Iacob. Nouell. in pract. ad defenſam in rubr. an inditia pro reo damnda ſint nu. 149. Pariſ. de ſind. in verbo, an ſtatur dicto torti. nu. 49. fol. mihi 328. Marſil. ſingu. 342. dicens hoc eſſe ſingulariſſimum verbum, & quod pluries habuit in facto, & obtinuit monẽs Aduocatos, vt ſemper probent bonam famam, Angel. ad l. Ancillę. C. de fur. Aug. ad Ang. in verb. fama publica. n. 21. vbi hoc valde comend. Dec. ad l. qui accuſare n. 7. C. de eden. pulchrè Bal. conſ. 410. col. 3. circa mediũ lib. 2. vbi benè loquitur Tiraq. de pœn. cauſ. 51. n. 131. Rol. conſ. 45. n. 41. li. 1. Cra. conſ. 65. n. 12. Gramm. conſil. 38. n. 14. Tibe. Dec. tract. crim. to. 2. c. 30. n. 12. conſ. 43. n. 81. lib. 1. Arno dialog. 86. & hæc eſt vera, & cõis opinio Bonac. concl. crim. in verb. fur. in fine Tul. Clar. in pract. §. fi. q. 21. in fi. Rol. cõſ. 96. n. 25. vol. 2 Plot. de in litẽ iur. §. 54. nu. 25. Seraſi. de iur. priu. 132. nu. 45. Gom. variar. reſo. to. 3. c. 13. nu. 12. Bert. cõſ. 107. li. 1. n. 1. I. Lup. in c. p veſtras. §. 18. n. 34.

2 Ampliatur vt nec iſto caſu teneat᷑ indicare a quo habuit, quia ſufficit ſibi probatio bonæ famæ Roland. conſil. 45. num. 41. vol. 1.

Vnde

3 Vnde iſti ſtrazzatoli, qui ſolent emere ab ignotis excuſantur, ſcilicet, ita exemplificans in l.fin. col. 3. in fi. C. de quæſt. Marſil. ſingu. 392. Pariſ. de ſindicat. in verbo, an ſtatur dicto Torti. fol. 328. Bertrand. conſ. 107. part. 1.

4 Hinc dicebat Angel. in l. milites C. de quæſt. quod licet ſit præſumptio de furto contra illum, qui exiuit de nocte de domo Domini, &
5 quod habebat aliquid ſub mantello, tamen ſi ille talis erat vnus magnus mercator, vel alius qui veriſimile ſcit nō feciſſe, ceſſat præſumptio, comendat Brun. de indit. q. 5. in principio.

6 Declarantur præterea eſſe vera, quando bona fama ſit deducta in ſpecie, ſecus ſi in genere. Vnde ſi tu fuiſti accuſatus de furto, & ſuper hoc ſunt examinati nonnulli teſtes, probatio bonæ famæ non releuat, nec tollit inditia ad torturam Inn. in capitu. auditis de præſcript. & eſt quia præſumptio in genere nō tol-
7 lit præſumptionem in ſpecie Bal. in l. ſiue poſſidetis col. 2. circa medium C. de probat. Alex. hoc valde comēdans conſ. 77. nu. 9. uol. 1. vbi bene loquitur Rom. conſil. 167. Marſil. cōſ. 3. n. 22 Io. de Arno ſoliloquio. 37. vbi multum in prac. comendat, & cōſi. 59. Correr. in pract. in prin. ſub n. 158. verſ. limita tamen. Boſſi, de inquiſit. n. 35. vbi benè loquitur Purpur. conſ. 133. col. fi. Cępol. conſ.
* 40. col. 8. & hæc eſt magis communis opinio Burſat. conſil. 34. nu. 19. conſil. 116. n. 21. Bonac. conclu. criminal. in verbor. fama bona, Connuzz. deciſi. Lucan. 41. nu. 44.

8 Illud notabile eſt, quod bona fama in genere licet non tollat inditia in ſpecie etidit tamen, & diminuit, & ita omnia concordantur, & eſt bonum verbum Boſſi. de inquiſitione num. 35.

9 Bona igitur fama magnum uim habet, & potentiam, & eſt theſaurus inęſtimabilis, & iocundus, & ſicut lilium dant ſuauitatem odoris Bal. in l. 1. col. 5. C. de confeſſis, & eſt mirabilis quia, quod non eſt, facit eſſe, & id qđ non eſt, in eſſe producit, & facit de albo nigrum, & è contra verba Boſſ. in tit. de inquiſition. nu. 37. & ſicut ſol illuſtrat corpus noſtrum, & à bona fama Bal. in capit. veniens de teſtibus quem comendat Corret. in c. grandi, col. 4. de ſupplend. neglig. Prælatorum.

Dummodo teſtes, vt imputato, & accuſato faueant, mendaces non ſint, & multis cooperimentis famā non inducant prout practicando videmus.

SVMMARIVM.

1 *Socius aſcondens rem cōmunem ad bonum finem non poteſt de furto accuſari.*

2 *L. rei cōmunis. ff. pro ſocio, declaratur.*

QVÆSTIO VII.

1 SED hic quæro incidenter ſocius abſcondit penes amicum aliquā rem communem non dolo, nec animo lucrandi, ſed ad bonum finem, puta donec ceſſaret ira ſocij, an ſi reperiatur penes amicum poſſit accuſari de furto? vtique non, nec ſocius qui conſignauit, nec ille cui fuit facta ad illum finem conſignatio, cum ceſſet dolus, & mala intentio. cum gloſ. in l. qui ſtas. §. qui ex

Digitized by Google

voluntate, vbi gloſ. in verb. non celandi ff. de furtis, & eſt meo iudicio alter textus inſignis in l. quis ſit fugitiuus § idem ait verſ. ſin autem ff. de ędil. edict. quem videre placeat; & eſt caſus vtilis, frequens, & quotidianus, nam ſi aſcondo penes amicũ donec ceſſet ſcandalum, neuter committit, nec dans, nec recipiens.

2 Et ſic limitatur l. rei communis ff. pro ſocio, vt in re communi committatur furtum, nam non procedit in caſu prædicto.

Et hoc licitum eſt etiam in foro conſcientiæ Inn. in c. quia plerique de immun. eccl. Bal. conſ. 410. col. 2. circa med. col. 2.

SVMMARIVM.

1 *Officialis condemnatus in officio non appellat.*
2 *Decurio non poteſt torqueri.*
3 *Fallit ſi in officio delinquat.*
4 *Reo pendente accuſatione recte ſoluitur, & recte ſoluit.*
5 *Officiali interdicitur adminiſtratio pendente cognitione cauſæ.*
6 *Magiſtratus maiores non poſſunt durante officio conuenire, vel conueniri.*
7 *Fallit ſi in officio delinquant.*
8 *Probationes in criminalibus requiruntur luce meridiana clariores.*
9 *Iuramentum ſuppletorium in criminalibus non defertur.*
10 *Iuramentum ſufficit cõtra officialem delinquentem in officio.*
11 *Barattaria probatur iuramento, accedente fuga officialis.*
12 *Iuramentum in litem defertur contra officialem.*
13 *Officialis delinquens in officio non poteſt amplius illud exercere.*
14 *Reſcriptũ Principis præſumitur ſubreptitium in offic. delinquenti.*
15 *Notarius ſemel de falſo condennatus non poteſt amplius inſtrumenta conficere.*
16 *Et à Principe reſtitutus famæ adhuc exercere non poteſt.*
17 *Idem in Aduocato, & ſimilibus.*
18 *Res furtiua reperta penes officialem non facit præſumptionem contra ipſum.*
19 *Officium excuſat.*
20 *Calumniator non præſumitur, qui accuſat ratione officii.*
21 *Sindicus denuntians maleficia non probando excuſatur.*
22 *Officialis non excuſatur faciendo contra naturam officii.*
23 *Exclamatio contra officiales.*

QVAESTIO VIII.

QVAERO reperitur res furtiua penes aliquẽ officialem, an teneatur prout alij ad l. inciuilẽ. C. de furtis, pulchra, & notabilis eſt q̃ſtio.

1 Et primo videbatur ꝙ ſic, quia officialis condemnatus de male cõmiſſo in officio non appellat l. nulli C. quorũ appellatio. non recipiant. canonizatio. in §. nulli 6. q. 2. ſpecu. in tit. de appell. §. 2. verſ. 3. vbi Bal. dicit hoc verũ ẽt de iure Canonico.

2 Secundo licet Decurio nõ poſſit torqueri l. omnes C. de decurion. libro 10. tamen delinquens in offic.
3 torquetur l. quilibet eod. tit.

4 Tertio pro hac parte facit, quia Reo accuſato, pendente accuſatione recte ſoluit, & recte ſoluit l. reo cũ l. ſeq. ff. de ſolut. ſi ſit præſens, & nõ
5 contumax iuxta l. fi. ff. de requ. reis tamen officiali interdicitur adminiſtratio ẽt pendente cauſæ cognitio-

ne

ne l. ꝙ ſi forte verſi. ſine autem, vbi Barto. n. 2. Caſtr. & Ang. ff. de ſolut. eum quẽ C. de ſuſpect. tut. §. ſi quis autem iuſtitiat. eod. ritu. dummodo ſit facta litis conteſtatio eſt ſingulare dictum Azon. in ſumma de ſuſp. tutor. quod valde cõmendat Ang. in citato loco dicens in facto habuiſſe Peruſij, & valde cõmendat Aret. in d. § ſi quis, quæ notanda ſunt, nec in materia tutorem poſcit Borgnin. de tut. num. 18. vbi materiam ſuſpecti tutoris explicat, & adde bonam g loſ. in l. ſuſpecto decreto. ff. de ſuſpect. tutor. concurrenti ſcandalo, vel criminis enormitate Aufrer. ad Toloſ. 370. vbi bonus locus in materia officialium.

Quæ addi poſſunt ad ea, quæ ponit Iul. Clar pract. q. 16. verſi. præterea, vbi ſicco pede pertranſit.

6 Quarto pro hac parte facit, quia maiores Magiſtratus non poſſunt durante officio conueniri, vel accuſari l. 2. in princ. & ibi Bat. Caſtrenſ.
7 Alex. & Iaſ. ff. de in ius vocan. fallit tamen ſi in officio delinquant. l. iubemus vbi glo. in verb. adminiſtrãti. C. ad l. Iul. repetun. Bar. in l. magiſtratib. ff. de iniurijs inſignis text. in Canon. Sancimus 1. q. 7. qui textus vtiná circa officiales eligendos obſeruaretur mundus fortaſſe nõ corrueret bonus textus in § ſi quis aũt Autent. vt iud. ſine quoquo ſuffragio, quem ibi Angel. dicit ſingularem, & menti tenendum, & Barto. dicit eſſe iungendũ, cum l. iubemus ſuperius allegata late Iaſ. in l. 7. n. 2. ff. de in ius voc. Tib. Dec. tr. crim. to. 2. c. 37. n. 6. licet ſicco pede ptranſeat & neminẽ ex prædictis allegat.
8 Quinto pro hac parte facit, ꝙ cũ in criminalibus requirantur probationes luce meridiana clariores l. fi. C. de probat. ob id in criminalibus
9 nõ deferatur iuramentũ ſuppletorium ſi veniari mponenda pęna corporalis, ſecus ſi pecuniaria Alex. & ibi Iaſ. in l. 3. ille n. 12. iſte nu. 19. ff. de iur. iuran. vbi atteſtantur hanc eſſe magis cõem opinionem in l. admonendi in lectura n. 102. in repet. n. 274. cũ ſeq. Simanch. de heret. c. 52. nu. 2. Hercul. de negat. prob. nu. 252. Dec. con. 37. in fin. Marſil. in l. maritus num. 12. ff. de quæſtionib. Alex. conſ 66. n. 1. li. 1. Crot. de teſt. nu. 307. Iul. Clar. in pract. §. fi. q. 63. Hippolitus Bonacoſſ. concl. crim. in verbo. iuramentum, tamen quando
10 officialis accuſatur de delicto in officio commiſſo ſufficit iuramentũ in adminiculo, vnde barattaria pro-
11 batur iuramento, ſi officialis aufugit, & ſic cõcurrente fuga Ange. reputans hoc admodũ notabile in §. oportet auten. vt iudi. ſine quoquo ſuffr. Io. de Plat. in l. ſi aliquid C. de ſuſceptor. li. 11. in l. iudices. C. de dignit. lib. 2. pro valde notabili cõmẽdat Maſcard. ſing. 112. in ore duorum licet aliud dictum Bal. ibi relatum reprobat Maſcar. concluſ. 166. barattaria il ſecundo num. 2.

Addo ab eo nõ allegatos, & benè in materia loquentes Par. de Puteo. in tra. ſind. in verb. probatio. f. 149. Tiraq. de pęnis cauſ. 58. num. 7.

12 Declaratur cõcluſio, vt vera ſit nõ ad probãdum plenè delictũ ſed ad præſtãdum iuramentum in litẽ Iaſ. ad l. ſi quis n. 57. C. vnde vi vbi Ripa. nu. 173. de iur. iur. Bru. de ind. in prin. n. 11. repetẽs ad l. admonendi vbi Ro. n. 58. Fran. Cur. n. 161. verſ. quinimo Io. Coraſ. n. 85. in fi. Plot. de indic. iur. §. 30. nu. 4. Boſſ. de offi.

corrupt.

corrup.n.14.Maſ.cócl.821.n.2.Iul. Cla.pract.crim.q.21.verſ.præterea.

Et hæc opinio magis placet, & magis rationabilis videtur quã alia, quod habeatur pro conuicto.

Sexto facit, ꝙ ſi quis deliquit in officio, quod exercebat, non poteſt
12 amplius exercere & reſcriptũ Prin
13 cipis pręſumit̃ ſubreptitiũ,niſi adſit clauſula ex certa ſcientia, vel derogatotia l.ſi aliquid. & ibi Ioan.de Plate hoc benè declarat C. de ſuſceptor & Archiarr.lib.10.l.ſi quis, & ibi Io.de Plot. C.de Cohort.lib.11. ſecus ſi extra officiũ delinquat,quia redire poterit, & reſcriptũ ſimplex ſufficit, nec præſumitur ſubreptitium, vt ibidem notatur.

14 Hinc notarius ſemel ptiuatus officio Tabellionatus propter falſitatẽ commiſſam in officio cõficiendo falſum inſtrumentũ amplius inſtrumenta conficere nõ poterit,latè ſententia cõdemnatoria,& hæc eſt cõis
* opinio Ale. in l.ſi quis ex Argantariis §.1.n.6.ff.de eden.Iul.Cla §.fin. q.73.verſ. notarius Bonac. in verb. notarius condennatus Eminn.Soarezz. in ſuo theſ. recept. ſent. litera H.num.50.

Ampliatur ad propoſitũ de quo agitur, vt amplius creari non poſſit
15 notarius,immo à Principe famę reſtitutus officiũ adhuc exercere non poterit Bal.ſingulariter in cap. at ſi clerici n.10. de iud. vbi pulchrè loquitur,comendat pro ſingulari.Iaſ. ad l.Barbarius n.59. de offi.prætor. Ant.Taſſar.de error.notarior. c.49. vbi non leues rationes adducit.

16 Ampliatur in quocunq; alio, vt Cardinale,Doctore,& alijs ſimilib. pulchrè Dec.ab alijs non alleg.in c. vt noſtrum n. 9.de appellatio.vbi limitat quando priuatur ob delictũ in quo ſit præſumptio fraudis alius ex noua cauſa remittitur.

17 Contrariũ tamen in terminis cõſuluit Bal. conſ.494.col.vlt. verſ.de 3.inquiſitione lib.1.ex l.2.C.de offic. ciuil.iudi.ibi,quod non arbitramur,& præſumitur pro official.l.1.
18 C.de ſuſcep.lib. 10. Alciat.regul.3. præſump.15. & ratione officij, quis
19 excuſatur niſi probatur dolus,idem Bal.conſ.451.verſ.4.ratio lib 4. per notata in l.Atletas §. calũniator.ff. de infamibus Rom.in rep. l.ſi vero §.de viro limitat.27.ff.ſol.matr.vbi dicit, ꝙ qui accuſat neceſſitate offi-
20 cij,non pręſumitur calumniator ét ſi nihil probat licet alius ſecus l.2. C.qui accuſ. non poſſ. per quam ita tener Angel.in d.§.calumniator nu.
21 6.vbi Bal.nu.5. excuſat ſindicũ denunciantem maleficiũ non probantem cum ex neceſſitate officij faciat Abb.in c.2.n.6.vbi Fel.n.5. & 6.de calumn. Iul.Clar.in prac.§ fi. q.62. verſic. dixi etiam.Maſcard.de prob. concl.254.n.25.vbi ſicco pede pertranſit Menoch.de arbit.iudic.cauſ. caſu.321.n.21. vbi ſublim.niſi euidens calumnia appareat.

Sed bone Deus, quis blaſphemat,niſi Birruarij, & famuli officialium,& de hoc publicè gloriantur, quis defert arma prohibita niſi officialis,& famuli.

Quare bene dixit Alc.reg.3.prę-
22 ſump.15.lim.2. quod non excuſat̃ officialis faciendo contra naturã officij, ſi igit̃ penes officialẽ reperiat̃ res furtiua, aut emit, aut habuit ratione alicuius querelæ, ſi emit non excuſat̃, quia lex prohibet, & ſi punit alios,cur in ſe? ſi habuit ratione alicuius querelæ, cur non reddit ve

ro

23 ro Dño ? liberè dicam Arrogant ſibi multum officiales,& in ſumma cũ maximo populorũ ſcandalo arrogant,quod in alijs damnant, & caſtigant, & hodie excuſantur officia non ad ius reddendũ, nec ad emẽdũ res furtiuas, imo ad verè furandũ, & pro ſportulis patiuntur ſe excoriari, diuidũt cauſas per fruſtra pro multiplicandis ſportulis, & faciunt delictum, quod lex numquam fecit Deus optimus Maximus ex ſua benignitate prouideat.

SVMMARIVM.

1 *Res furtiua reperta penes hominem malæ conditionis & famæ facit inditium ad torturam.*

2 *Res furtiua penes tertium non facit inditium ad condemnationem niſi alias delictũ ſit legitime probatum.*

3 *Malus ſemper præſumitur malus in diuerſo genere mali propter conniexitatem vitiorum inter ſe.*

4 *Declara, vt ibi.*

QVAESTIO IX.

1 QVAERO nono loco ad hãc vtilem materiam, ſi res furtiua reperiatur penes hominẽ malæ conditionis, & famæ, vtique eſt inditiũ ad torturã,ita dicunt oẽs allegati ſuperius q. 6. paſſim enim ibi admittunt bonã famã,excludentes vnico contextu malam.

2 Declarat vt licet faciat inditium ad torturã, non tamen ad condemnationem, niſi alias delictum fuerit legitime probatum,vt dixi ſuperius q.3.vbi videre placeat.

Declarat ſecundo vt debeat eſſe malus,in eodẽ genere mali, ita ĩ ſpecie.Alex.conſ.5.n.2.vol.1.vbi bene loquitur,& ita ẽt ad intellectũ regulæ ſemel malus,tenuit Bar.in l.Caſſius in fi.ff.de ſenat.vbi dicit præſumi in ſimili,non aũt in penitus ſeparato, pulchre Alber.ad l.oĩmodo n. 2.ff.de inof.teſ. quem tacitè aut ore de verbo ad verbum reaſſumit Cic. de pen.ad l.quemadmodũ col.11.q. 3.C.de agric. & cenſit.lib.11. Bald. & Imol.in l.fin.ff.de hęre.inſtit. Io. de Anan.in c.cũ P.Diaconus de homic.Fel. ĩ c.cũ in iure in prin.de of. del.Alc.reg.tertiam præſum.7.n.2.

3 Subdit tñ Alc.in citato loco,vnũ conſiderationem dignum,quod ſemel malus in vno genere mali propter connexitatẽ, quã habent vitia inter ſe,ſequi videtur.Menoc.de præſum. libro 5.præſumpt.32.num.26.

4 In quo credo per iudicẽ diligenter animaduertendum nẽ fiat graue prӕiudiciũ,vt enim bene dixit Alb. in d.l.omnimodo multi peccant in luxuria, & tñ in alijs virtuoſi ſunt, adhibitoria datur pro vno vitio, q̃ ceſſat in alijs,non valet conſequentia,fuit ſemel malus ĩ homicidio ergo in furto Marſ.cõſ 15.n.9.pariter non ſequit̃ in magis ſimilib. terminis,fuit alias delinquẽs in vulneribus datis,ergo de homicidio.Grãm. dec.25.n.7.Plot.de in litẽ iur.§.54. nu.7.

SVMMARIVM.

1 *Fur dicitur ſolitus delinquere, qui cõmiſit duo furta.*

2 *Delictum dicitur ſępius commiſſum per duas vices.*

3 *Vſurarius per quos vices dicitur manifeſtus.*

4 *Blaſphemans per quot vices dicatur ſolitus blaſphemare.*

QVAE-

Digitized by Google

QVÆSTIO X.

QVAERO quis dicat ſolitus delinquere? Et in materia furti, qui comiſit duo furta tenuit Veronenſ.in l.quod ſi nolit.§.qui aſſidua
1 ff.de edit.ex l.3.C.de epiſc.audient. Alex.ad Barto.in l.capitalium §. famoſos.ff.de pęnis Bal.in l.diuturna. ff.de legibus.Alex.conſ.107.nume. 21.volu.2.Dec. in l. vt liberis C.de collation.

2 Ampliatur vt ſepius dicatur cōmiſſum delictum per duas vices ſępiſſime vero per tres Gramm.deciſ. 36.nu.10.dixi in tract. loc.& cond. patt.1.de mercede omiſſa. quæſt.2. num.25.

3 Declaratur hæc cōcluſio in vſurario,in quo vt cōſuetus, & manifeſtus dicatur non ſufficit bis, vel ter vſuras exercuiſſe, ſed requirit ſatis plurium actuum frequentia Bar.in l.1.n.3.ff.de furt.explicat poſt alios Menoc.de arbit.iud. caſu 236.n.6. 7.8.9.Io.Lup.ad capit.quamquā in præfat.nu.22.de vſuris.

Quibus addo Bal.in l.rogaſti. §.ſi tibi col.penul.ff.ſi cert.pet.vbi conſuetus fœnerari,qui per tres annos continuos vſuras exercuit, comendat Iaſ.conſ.253.n.2. in fi.lib.4.Cagnol.ad l.2.num.57.C.de pact.inter empt. & vend.Burſ.conſ.117.n.17. volu.1.& ratio. poteſt eſſe grauitas pœnarum, de qua in cap.quamquā de vſuris: cum non ſit veriſimile tā graues pœnas indici niſi ex multorum actuum frequentia.

4 Declaratur ſecundo in crimine blaſphemiæ, in quo non ſufficiunt duæ vices,ſed plures,& plures Cin. in l.2.nu.4.C.de rebus credit.Alex. ad Bart. in l.capitolium §. famoſos. ff.de pęnis Tiber.Dec. tracta.crim. cap.2.num.24.capit.5.ſub nu.5.to. 2.& ratio poteſt eſſe, quia lubricū linguæ non debet de facili trahi ad pœnam l.famoſi C.ad l.Iul. maieſt. Vnde pœnarum grauitas, & naturæ excuſatio debet retardare iudicē ne ſic de facili inducat ſolitum in delictis.

Et addo prædictis Roch.de conſuetud.in rubrice.q.3.in fine in cap. fin.verſic. ſeptimum requiſitum limitat.2. fol.mihi 38. in paruis ptima vice impreſſis Alexā.conſi.72. num.8.lib.1.Montilit.in pract.arbitraria part.4.num.739. Io.de Silua in tracta de iuramen. par.vlt.q.vlti. num.9.Iaſ.in l.4.§.iurari num.4.de iur.iuran. Bel.cōſ.vlt.numero quinto, Menoch.de arbitrar.375. n.31.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens,qui pœnitentiam egit,nō dicitur ex hoc effectus bonæ conditionis, & famæ.*
2 *Conſuetudo eſt altera natura.*
3 *Homines ſunt proni ad malum.*
3 *Emptor rei furtiuæ per duas vices, licet pœniteat adhuc ſuſpectus dicitur.*

QVAESTIO XI.

1 QVAERO aliquis, bis deliquit, & poſtea egit pęnitentiam an
2 dicatur effectus bonæ cō-
3 ditionis & famæ? vtique non, quia conſuetudo eſt altera natura, & homines naturaliter ſunt proni ad malum, ita Alberic. ad l. omnimodo numero primo, C.de inoffi.teſtam. luc.de pen.in l.quemadmodum col.

Digitized by Google

10. circa medium C. de agricol. & cenſit. lib. 10.

Quare ſi in materia de qua agimus fuit bis aliquis imputatus, quod emerit rem furtiuam licet pęniteat, adhuc ſuſpectus dicitur, cogitandum videtur.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei furtiuæ tenetur eam reſtituere vero Domino ſine precii expenſi recuperatione.*

2 *Etiam ſi emiſſet in loco publico in publicis nundinis in die publici mercati.*

3 *Conſuetudo in contrarium non valet.*

4 *Cautela pro emptore contra venditorem.*

QVAESTIO XII.

QVAERO an ille penes quem reperitur res furtiua, quia fortaſſe emit teneatur eā reſtituere vero Domino, ēt non reſtituto eidem precio & vtiq; ſic Hoſten.
1 in Summa de pœnit. & remiſ. §. fin. verſi. quid ſi quis emat Rebuff. ad l. Diuus ſub nu. 124. de Sicar. Alciat. regu. 3. præſump. 19. n. 2. Menoc. de præſump. lib. 5. præſump. 19. nu. 9.

2 Ampliatur hæc concluſio vltra Menoc. etiam ſi quis emeret in loco publico, in die mercati publicis nundinis: adhuc enim tenetur reſtituere rem precio ſibi non reſtituto.

3 Nec conſuetudo in contrariū valet, & ita fuit probatum areſtū in curia Burdegalena contra quendam, qui emerat, equum in publicis nundinis, & retinuerat per annum reſeruata actione contra venditorem,

SVMMARIVM.

1 *Emens rem furtiuam ignoranter tenetur reſtituere vero Domino, etiam precio non recuperato.*

2 *Vſurarius ſi dedit in dotem bona ſua, competit hipotecaria contra tertios poſſeſſores illis, quibus eſt facienda reſtitutio.*

3 *Quid in foro conſcientiæ.*

QVAESTIO XIII.

QVAERO, emit quis rem furtiuam ignoranter, nūquid teneatur
1 eā reſtituere Dño, precio non reſtituto? Vtiq; ſic Hoſt. in Sum. de pœn. & rem. § fi. col. 10. verſi. quęro quid de his, quē comendat Io. Lup. in rub. de donat. §. 65. num. 29.

2 Ex quibus infertur, quod ſi vſurarius dederit in dotem bona ſua, quod competit hipothecaria contra tertios poſſeſſores, illis, quibus facienda eſt reſtitutio Bal. in l. executorem col. 2. n. 2. C de executio. rei iudic. in l. pen. nu. 4. C. de commun. ſeru. pign. dat. manumiſſ

3 Ampliatur hęc concluſio, vt procedat ēt in foro cōſcientię Io. Maio. in 4 ſent. diſt. 15. q. 26. ad finē Silu. in verbo reſtitutio. 3. q. 7. Io. Med. de contr. q. 10. Didac. Couar. in regul. peccatum relation. pact. 2. § 12. ſub num. 3. verſic. 2. &c.

SVMMARIVM.

1 *Creditor recipiēs in ſolutionē pecunias a debitore furatas, non tenetur furti.*

2 *L. ſi alieni. ff. de ſolution. declaratur.*

3 *An procedat in frumento, & ſpecieb.*

4 *Quid in foro conſcientiæ.*

QVAE-

QVÆSTIO XIIII.

QVAERO vnum ſatis frequẽs, aliquis furatus eſt mihi pecuniam, quam ammiſcuit cũ
1 proprijs & de ea ſic commixta ſatiſfecit creditori. An creditor recipiẽs
2 teneatur furti, vtiq; non l. ſi alieni ff. de ſolution. quæ lex eſt admodum notabilis, & procedit tribus præcipuè concurrentibus. Primo commixtione tali, vt vnum ab alio diſcerni non poſſit, ſecundo titulo habiti ad tranſlationem Dominij, Tertio bona fide recipientis Iaſ. ad l. ſingularia nume. duodecimo. ff. ſi cert. petatur.

3 Inferens poſt Roman. & Fulgoſ. idem eſſe in frumento, & in ſpeciebus concurrentibus illis tribus requiſitis, de quibus ſuprà ad intellectum. l. idem Pomponius ſcribit ſi frumentum ff. de rei vendicatio. & §. quod ſi frumentum inſtit. de rerũ diuiſio. & l. nam & ſi fur. ff. ſi cert. petatur.

4 Et prædicta etiam vera ſunt in foro conſcientię Summ. Ang. in verb. furtum. num. 25.

SVMMARIVM.

1 *Creditor recipiens in pignus ſcienter rem alienam furatam tenetur furti, ſecus ſi ignoranter.*

2 *Fænerator tenetur reſtituere vero Domino, veſtes per famulos ſublatas, & ei pignoratas.*

3 *Dominus rei furtiuæ non recuperat precium ſolutum pro recuperatione rei ab emptore bonæ fidei.*

4 *Quid in emptore bonæ fidei.*

QVAESTIO XV.

1 QVAERO quid in pignore dato creditori, de re aliena furata: vtique ſi creditor ſcienter recipiat, obligat eum furti, ſecus ſi ignoranter l. ſeruus ff de conditio. indebit. vbi Paul. Caſtrenſ. dicit eſſe caſum notabilem, & ſingularem
2 perpetuoq; menti tenẽdum contra famulos ſurripientes Dominis, & poſtea pignorantes fenerator tenetur reſtituere veſtes ſublatas per famulos reſtituto tamen precio, ſi ignoranter fecit, ſecus ſi ignoranter, & paſſim occurrit cũ Hebręo, & his, qui vice Hebræorum ſunt, & ſic vides iuris naturam quæ diſtinguit inter ſcientiam, & ignorantiam & recipientur pignus, non autem in ementi rem furtiuam: & adde prædictis Io de Anan. conſil. 70. vbi bene loquitur Aufrer. Toloſan. 151. Bald. conſil. 92. lib. 4. Bart. in l. eos. C. de furt. vbi reputat valde notabile, valde etiam commendat in rubr C. de condit. ob turpem cauſ. Marſil. ſingul. 13. Io. de Anno problemat. 72.

3 Additur vlterius, quod ſi Dominus rei furtiuæ reſtituat pro recuperatione rei ſuę precium emptori bonæ fidei, qui ignoranter emit, amplius recuperare non poteſt.

4 Et quod dictum eſt in creditore procedit in emptore bonæ fidei Ruin. conſ. 82. col. 1. lib. 4. Roland. conſ. 45. num. 4. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei furtiuæ qui conuertit precium in vtilitatem Domini non tenetur*

Digitized by Google

*netur eam reſtituere niſi reburſato
precio.*
2 *Emptori rei furtiuæ reſtituendæ ſunt
vſuræ per eum ſolutæ ad fauorem ue
ri Domini.*
3 *Emptor rei furtiuæ vſuras ſoluendas
computat in ſortem.*
4 *Idem de iure Canonico in præſentib.
caſibus.*
5 *Emptor rei furtiuæ, an faciat fructus
ſuos:*

QVAESTIO XVI.

QVÆRO quid ſi emptor rei
furtiuæ conuerrit precium in
1 vtilitatem Domini, puta ſoluit cre
ditoribus eius. Vtique non tenetur
reſtituere niſi pretium resburſetur,
quod emit rem furtiuã, glos nota
bilis, & ab omnibus commẽdata in
l. 3. in verbo. reddito. circa medium
C. quod met. cauſa Bar. in l. mater in
2. appoſit. vbi Bald. in 3. appoſitio.
Caſtrenſ. col. 1. & in l. ſi mancipium
C. de rei vendic. in l. debitor ff. quæ
in fraud. creditorum. gloſ. & Bart. in
l. 1. C. de præſcriptio. 30. vel 40. an-
norum in l. 1. C. ſi vend. pignor. aga-
tur in l. 2. C. ne rei dominic. vel tem-
plorũ Iaſ. in l. ſi pretium C. de proc.
eſt textus meo iudicio clarus in l.
emptor ff. de rei vẽdicatione. quem
videre placeat Bonifac. dec. Vitalin.
in rubr. quid ſe accuſatio, verſi. quid
ſi ordinatum Gomeſ. de communi
de contract. to. 2. cap. 2. nu. 42. in fi-
ne ampliatur, vt etiam vſuras ſolu-
tas teneatur reſtituere ſicut ſortem
2 principalem, ſoluendas vero, com-
3 putabit in fructus ac per glo. nota-
bilem in d. l. emptor. vbi Angel. val-
de in pract. comendat, & Paul. Caſt.
4 dicit procedere etiam de iure Ca-
nonico, vt ſicut eſt reſtituendum
pretium ſolutum, pariter, & vſu-
ræ ſoluendæ vero computabantur
cum fructibus ac ibi per eum.
5 Circa vero fructus, an emptor
rei furtiuæ faciat ſuos puta vac-
cæ, quæ in manibus eius peperit, &
ſic de ſingulis reuertendum eſt ad
concluſiones in materia fructuum,
aut eſt poſſeſſor bonæ fidei, vel ma-
læ fidei, late Menoch. de recupe. re-
med. 15. nu. 579 cum multis ſequẽ
tibus non proſequor, quia fruſtuum
materiam longum, & integrum tra
ctatum requirit.

SVMMARIVM.

1 *Emptæ rei periculum, eſt Domini
ignoranter, empta ſit, & furti-
ua ſit.*
2 *Contrarium eſt uerius.
Quid in foro conſcientiæ, ibid.*
3 *Quid in rebus, quæ uſu conſumuntur.*
4 *Quid ſi per mille manus iuit.*

QVAESTIO XVII.

EMI rem furtiuam ignoranter,
& bona fide, quæ perijt penes
me, cuius periculo, vtiq; Domini,
1 non mei emptoris, Alberic. in l. qui
vas §. final. ff. de furt. Feder. conſ. 63.
Silueſt. in verbo reſtitutio. 3. q. 7. ſi
igitur pereat equus, vel vacca fura-
ta empta a me bona fide, non teneor
ad pretium aliquod vero Domino.
2 Contrarium tenet Hoſtien. de pę
niten. & remiſſi. §. fin. verſi. quid de
præda Io. Lup. in Rubr. de donatio-
ne inter virum, & vxor. §. 65. n. 53.
3 Ampliatur etiam in rebus, quæ
vſu conſumuntur Didac. in citato
iam loco.

4 Am-

Digitized by Google

3 Ampliatur 3. etiam ſi res per mille manus iuiſſet Hoſtien. in allegato loco ex l. ſed vbi ff. de minor. l. ſed ſi lege §. ſine autem ff. de petition. hæreditat.

SVMMARIVM.

1 *Fructus rei furtiuæ ad quem ſpectent.*
2 *Quid in foro conſcientiæ.*

QVAESTIO XVIII.

QVID in fructibus rei furtiuæ ad quem ſpectent, puta partu vaccæ, vecturis equorum, & ſimilibus vide ſupra q. 16.

2 In foro autem conſcientię, & interiori animæ indicio, illud receptũ eſt, ſi ille rei furtiuæ emptor ſit malę fidei poſſeſſor, tunc teneatur ad extinctos, & ad conſumptos ſi ex conſumptis ſit factus locupletior. Et ad percipiendos, quos tamen, vel attenta eius ſingulari induſtria, vel communi hominum cura & diligẽtia Dominus percepiſſet Didac. in regul. peccatum relatio. par. 2. §. 6. num. 4. verſic. 4. vſq; in finem.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ, & melioramenta facta in re furtiua, empta ad quem ſpectent, & an detur repetitio.*
2 *Quid in foro conſcientiæ.*

QVÆSTIO XIX.

1 QVAERO in expenſis, & melioramentis factis in re furtiua empta a fure, & non Domino. Vtique melioramentorũ, & expenſarum materia longiſſima eſt, & longiſſimam à propoſita materia digreſſionem requiret, illud dicam, quod ſi emptor eſt in bona fide recuperat expenſas, ad quod Dominus met cogi potuiſſet, alias non gloſ. notabilis, & ab omnibus reputata ſingularis in l. emptor ff. de rei vendicatio. vbi Angel. reſtringit eã ad bonæ fidei poſſeſſorem, & dicit eam admirabilem Doct. in l. inſulã. §. fructus ff. ſolut. matrim. in c. grauis de reſtitutio. ſpoliator. Bal. conſ. 303. col. 1. vol. 1. Salic. in l. docẽ Ancillam C. de rei vendicatio. Alexan. conſil. 323. volum. 1. conſi. 153. vol. 6. Cremenſ. ſingul. 105. Fel. in capit. cum cauſam de re iudicat. pulchrè Afflict. videndus deciſi. 87.

2 In animę vero iudicio, & foro cõſcientiæ etiam poſſeſſor malæ fidei deducit neceſſarias, vtiles & etiam voluptarias, quę à ſubiecto commode ſeparari poterunt Dida. in regu. peccatum. par. 2. §. 6. ſub nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei furtiuæ an ſaltem recuperet precium à venditore.*
2 *Quid ſtante ceſſione iurium, & promiſſione euictionis.*

QVÆSTIO XX.

POSTQVAM emptori rei furtiuæ ignorantia non prodeſt ad precij recuperationem, poterit ne illud ſaltem à venditore repetere?

1 Vtiq; nec precium à venditore recuperare poterit, ſi ſciens rem alienam emit l. ſi fundum C. de euictio. vbi teſtus ſolemnis ad hoc in terminis Cin. in l. 1. num. 3. C. de præſcri. 30. vel 40. annorum gloſ. fin. & ibi

Abb.

Abb. in ca. ad audientiam, de rebus eccleſ. non alienan. glo. Bal. & Salic. in l. non dubium. C. de euictio. glo. Bal. & Salice. in l. iulianus §. ſane el primo C. de ſacro. ſanct. eccle. Abb. conſ. 30. num. 3. libro ſecundo Dec. conſi. 411. num 4 Caſtren. in l. emptorem. §. qui autem nume. 3. ff. de actio. empt. Gozad. conſil. 24. nu. 7. Natt. conſi. 191. nu. 8 Cuma. conſil. 33. conſ. 170. col. fin. pulchre Gom. de contract. tomo 2. cap. 2. num. 42. quicquid mendoſe dixerit nu. 8. Caball. de euictio. §. 5. nu. 31. eſt vera, & communis opinio Cur. Iun. in l. ea quæ in fine ff. de contrahend. emptio. Didac. var. reſolu. lib. 3. ca. 17. col. 4. verſi. ad eam vbi reprehendit Areti. aliter tenentem in l. ſi aliquã rem col. 7. ff. de acquiren. poſſeſſ. Emannu. Soarez. in ſuo theſau. recep tar. ſentent. litera E. nu. 140. imo & furtũ reputetur, Pernicola Mozzo de contract. titu. de emptio. & vend. col. quæ res vendi poſſ. nu. 14. licet limitatur in multis caſibus per Docto. in citatis locis, tamẽ non faciũt ad præſentem indaginem.

SVMMARIVM.

1 *Emens rem furtiuam, an præſumatur ſcienter, vel ignoranter.*

2 *Semel calumniator præſumitur in futurum.*

3 *Miles, qui ſemel male ſe geſſit, præſumitur in futurum.*

4 *Negligens ſemel, ſemper præſumitur negligens.*

5 *Fidem ſemel non obſeruans præſumitur ſemper in futurum.*

6 *Homicida ſemel ſemper præſumitur etiam in occultis.*

7 *Inimicus ſemel, ſemper præſumitur inimicus.*

8 *Etiam de recenti reconciliatus.*

9 *Etiam in inimico ex cauſa minus probabili.*

10 *Periurus ſemel, ſemper præſumitur periurus.*

11 *Falſarius ſemel, ſemper præſumitur falſarius.*

12 *Hæreticus ſemel, ſemper præſumitur Hæreticus.*

13 *Dolus præſumitur in alias doloſo.*

14 *Scientia præſumitur in alias ſolito, emere rem furtiuam.*

15 *Scientia præſumitur in non ſolito emere rem furtiuam quoad reſtitutionem rei, non quoad pœnam.*

16 *Ludens cum filiofamilias, vel famulo, præſumitur ſciuiſſe circa rei reſtitutionem.*

17 *Et verum eſt etiam in foro poli.*

18 *Filius vincens in ludo hominem ſui tenetur ad reſtitutionem, ſicut ſibi, ſi vinceretur ratione æqualitatis.*

19 *Emptor, & creditor excuſantur reciciendo à veriſimiliter dominis.*

QVÆSTIO XXI.

VIDIMVS Superius de emente ſcienter, vel igno-
1 ranter, Quæto in emente rem furtiuam, an præſumatur ſcientia vel ignorantia. Vtique ignorantia Roman. conſilio 473. in fine. Auguſt. ad Angel. in tracta. Maleſic. in verb. veſtem cęleſtem numero 28. Rolã. conſi. 45. num. 16. lib. 1.

Contrarium tenet Bal. in l. quod te. ff. ſi cert. petatur, in l. 1. ff. ſi quis. omiſſ. cauſ. teſtament. Socin. in regul. ignorantia fallent. 1. dicentes hanc emptoris ignorantiam præſumi ſimulatim, Dec. conſ. 160. col. 3. in fi. Crau. cõ. 225. n. 8. adducẽs tex.

notabilē in l.3.§.ſi ſic.ff.de in rem verſo. Alex.conſ.103.num.16.lib.2.Ruin.conſil.88.num.12.libro 5. Soc.conſ.168.col.pen. verſ. præterea lib.1.Craue.iterum conſi. 132.num.13.Grammat.conſil.37.num.22.lib.1.

Conciliari poſſent opiniones, vt ignorantia præſumatur in non ſolito emere res furtiuas, alias præſumitur ſcientia Alex.conſ.50. num.8.vol.1.ſequitur Crau.conſ.75.nu.28.Veron.in l.1.C.de vſucapio.pro emptor.Seraſin.de iuram. priuil.1.num.3.

2 Facit primo,qui ſemel eſt calumniatus præſumitur in futurū calūniaturus l.ſi cui §.ijſdē de accuſat.

3 Secūdo,qui ſemel male ſe geſſit, præſumitur idem in futurū l.non omnes § a barbaris.ff.de re militar. vbi contextus valde celebris.

4 Tertio ſemel negligens præſumitur ſemper negligens cap.ſcriptum de præſumptio.

5 Quarto, qui ſemel fidem nō obſeruauit præſumitur ſemper in futurū nō obſeruaturus Bal. in l.lege Cornelia ff.ad Sillan.inferēs, quod ſemel relaxatus fideiuſſoribus,ſi poſtea aufugiat, nec in diſtricto permaneat non eſt amplius relaxādus, ſequitur idem Bald.in l.3.C.de epiſcopal.audient.Aret.in trac. maleſ. in verb.fama publica n. 28. verſi.4. notandum Marſil. in l.maritus nu.8.ff.de quæſtion.

6 Quinto ſemel homicida, præſumitur quod cōmiſerit homicidiū, quod ignoratur Salicet.in l.vlt col. penul.C.de quæſt.& ſing.317.Clarius Alc.reg.2.præſump.7.n.1.

7 Sexto ſemel inimicus,ſemp præſumitur inimicus Bal. in l. in ipſius C.fam.herciſc.in l.ex perſona C. de probat.Sal.in l.3.C.de teſtibus Alciat.regul.2.præſumpr.11.

Addo Bal.conſ.176.lib.1. Anca. conſi.296.n.4.Dec.in capit.1 nu.6. in ſecunda lectura de iudic.Crauet. conſ.9.num 6.verſi.non obſtat.

8 Etiam ſi inimicus ſit de recenti reconciliatus Imol.in l.filius famil. ff.de donat.latè Tiraqu. de cauſ.ceſſant.limitat.16.num.7.Menoch.de arbitrar.iudi.cauſ.q.28.nu.8 Dida. practicab.quæſt.capit.18.ſub num. 3.verſic.4 iudicas qui declarat textum in l.Atlet. §. dat remiſſionem. ff.de excuſ.tuto. qui communi ſententiæ aduerſari videtur & §.inimicitiæ iuſt.de excuſ.tutorum.

8 Etiam ſi ex cauſa minus probabili inimicitia prouenerit. Ripa in c. 1.num.14.de iudic.Pariſ.conſi.55.n.28.conſi.61.n.16.vol.4.Gramm. conſi.12.num.6.& 7.Roland.conſ. 24.num.46.lib.1.

10 Septimo ſemel periurus, ſemper præſumitur periurus, & perdit beneficium iuratoriæ cautionis, vt dixi in tract.de depoſi.& oblat.& ſequeſtr.par.2.q.10.nu.21.

Addo Luc.de Penna in l.3.col.2. præſumpt.31.C.de apochis public. lib.10. Alciat.qui eum non allegat regul.2. præſumpt.10. Menoch.de præſump.libro 5. præſumptio. 23. num.12.

Hinc egregie dixit Cicero pro Rabirio, vbi quis ſemel piurauit, ei credi poſtea, etiam ſi per mille Deos iurauerit,non oportet.

11 Octauo ſemel falſarius ſemper præſumitur falſarius Salicetus in l.ſi ei falſis colum.penult.C.de tranſaction.

12 Nono ſemel hæreticus ſemper præ-

præſumitur hæreticus Bald. in l. nō ignorabile C. ad exhibend. Felin. in capit. ſcribebam nu. 3. de præſump. Simanch. declarans in practi. hæreſis cap. 50. nume. 17. Menoc. de præſumpt. libro 5. præſump. 6. num. 41. præſump. 32. n. 14.

13 Decimo ſatis ad propoſitum dolus præſumitur in eo qui alias fuit in dolo Rom. conſi. 54. num. 6.

14 Sic igitur in propoſito ſciētia, & dolus præſumitur in eo, qui aliàs emit rem furtiuam, & ſufficit ſemel feciſſe ex prædictis.

15 Dici etiam poteſt, quod ſcientia præſumitur in eo qui non eſt ſolitus, quoad reſtitutionem rei, excuſatur autem à pœna Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 16. quæſt. 5. n. 32. Alciat. regul. 3. præſumptio. 29. num. 5.

16 Inferens, quod ludens cum filio familias, vel famulo præſumit ſciuiſſe circa reſtitutionem pecuniarū ſecus, quoad penam aliquam.

17 Et hoc veriſſimū eſt in foro conſcientiæ Didac. in regul. peccatum part. 2. §. 4. ſub num 4. verſi. deinde dicens vnum aliud notabile, quod ſicut vincens filiūfamilias tenetur reſtituere, ita filius vincens etiam hominem ſui iuris tenetur ei reſtituere, vt æqualitas ſeruetur.

Tertio excuſatur emptor, vel creditor recipiens à perſonis veriſimi-
19 liter Dominis attenta earum qualitate. Menoch. de præſumption. libro 5 præſumpt. 29. numero 34. & bonum eſt articulare qualitatem dantis.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia probatur iuramento.*
2 *Etiam ſi præſumptio ſit contra iurantem.*
3 *Etiam in criminalibus.*
4 *Emens rem furtiuam non excuſatur iuramanto ignorantiæ.*
5 *Scientia præſumitur in facto notorio, vel publicè geſto.*
6 *Ignorantia non probatur iuramento in præiudicium tertii.*
7 *Ignorantia excuſat ementem rem furtiuam quoad pœnam, ſecus quoad reſtitutionem rei.*

QVAESTIO XXII.

Sed proſequendo vlterius materiam l. inciuilem C. de furt emptor ad ſe excusādum allegat ignorantiam iurando neſciuiſſe alienā eſſe nec furtiuam, debet ne audiri, & ſtari eius iuramento? & vide-
1 batur, quòd ſic, quia ignorantia probatur per ſimplex iuramentum cap. vt iura, cap. vt nulli de elect. & hæc eſt communis opinio Crot. cōſilio 307. numero 8. in fine Menoc. de arbitr. caſu 186. n. 2. Maſcar. con
2 cluſ. 881. quæ vera eſt etiam ſi præſumptio ſit contra iurare nolentē, Abb conſi 9 nu. 47. vnde applicari poſſet in emente ſolito emere rem. furtiuam, qui habet præſumptionē contra ſe, vt dictum eſt.

3 Et procedit etiam in criminalibus in quibus ignorantia probatur iuramento gl. notabilis in l. in verbo, animo C. ad l. Cornel. de Sicar. vbi Bal. dicit eſſe optimum, gloſ. ad probandum animum abeſſe in delictis, ac etiam dixit ſingularē Rom. ad l. in illa, col pen. ff. de verb. oblig. Iaſ. reputat notabilem in §. ſed iſte nume. 90. inſtitut. de actio. ſingularem commendat Gramm. deciſ. 25.

 num. 5.

nu. 5. Serafin. de iuramen. priuileg. 4. num. 11.

Fallit tamen hoc in emente rem furtiuam à publica reuenditrice, quia iſtæ reuenditrices vendunt res alienas, & debebat cogitare non eſſe illius, & ob id reſtituere tenetur, nec excuſabitur per iuramentũ in terminis Bart. de ſtatuto, vrb. præſcriptio. glo. 19. num. 14.

5 Pro qua opinione facit, quod ſciẽtia præſumitur in facto notorio, vel publice geſto, glo. in cap. 1. de poſtulatio. prælato. in l. ſi tutor, C. de pericul. tutorum. Bart. in l. 1. ff. de exceptio. Soci. in trac. fallent. in verb. ignorantia il ſecondo fallen. 2. n. 4.

Quibus accedat Bald. in l. verius, ff. de probatio. Iaſ. ad l. is poteſt, nu. 64. ff. de acqui. hæred. vbi Maran. n. 23. Iaſ. in l. citius, §. lucius, ff. de lib. & poſthu. conſi. 46. nume. 3. lib. 3. Grat. conſil. 49 nu. 15. lib. 1. Socin. Iun. conſi. 31. nu. 12. lib. 2. Gramm. deciſ. 35. nu. 15. Crauet. conſil. 224. num. 8. verſicu. ſecundo reſpondeo. Alex. conſi. 94. colum. penult. volu. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 23 nu. 68.

Addo Iaſ. in §. ſi quis agens, nu. 8. Inſtit. de actio. Anto. Gab. de regiur. concluſ. 5. nume. 21. Corbol. de iur emphiteot. limita. 20. num. 12.

Dixi in tract. de iuramen. litis deciſorio quæſ. 11. principal. nume. 6. declara 3.

Addo Rotem. deciſio. 19. aliàs 441. de dol. & contum. in nouis. vbi repellit iurantem in actu notorio, vel publice geſto.

6 Secundo hæc opinio adiuuatur, quod ignorantia non probatur iuramento, quando tractatur de præiuditio tertij, dummodo præiudicium non ſit leue, nec cum iuramẽto alia præſumptio non concurrat. Felin. in cap. cognoſcente num. 14. & ibi Dec. prope finem, de conſtitutio. & doctrina Geminia. in ca. eos. de tempo. ordinatio. per tex. in cap. inſinuatione. de procur.

7 Crederem ignorantiam, & iuramentum ſuper ea excuſare quoad pœnam, ſecus quoad reſtitutionem rei colegio. & Menoch. in 16. rem. nume. 32. quæſt. 5. de præſumptio. lib. 5. q. 77.

Dummodo iſta duo concurrant, quod ignorantia alias probari non poſſit, & quod iuranti non obſtet aliqua præſumptio, quod alias emerit, vel alia, de quibus ſup. Cardina. in clemen. 1. quæſt 8. de conſangu. & affinit. Felin. in cap. quoſdam, nume. 5. de præſumpt. in cap. 2. nume. 12. de conſtitutio. Alexã. conſi. 72. nume. 2. vol. 1. Menoch. de præſum. lib. 1. quæſt. 77.

QVAESTIO XXIII.

SVMMARIVM.

1 *Proteſtatio admittitur contra præſumptionem iuris ad aliquem ſaluandum.*

2 *Proteſtatio ſufficit ad ſaluandum aliquem a ſuſpicione hæreſis, pertinaciæ, & malitiæ.*

3 *Proteſtatio quando ſaluet ementem rem furtiuam.*

4 *Emere rem furtiuam in nundinis, vel mercato non excuſat.*

5 *Latrunculi qui appellantur: quorum ius circa depredata ſeruandum etiã videtur in bannitis.*

PRIN-

PRINCIPALIS eſt quęſtio in hac materia l.inciuile C. de
1 furtis. emit quis rem furtiuam cũ proteſtatione, quod emet pro Domino, an eum excuſet, & primo videbatur quod ſic, quia contra præſumptionem iuris admittitur, probatio in contrarium ad aliquem ſaluandum Bald. in l. vlt. C. de ſtat. def. Alexand. conſil. 100. in fine libro 2. Bald. in tract. præſumpt. par. 3. principal. quæſt. 10. numero 21. inferentes, & hoc quod aduerſus præſumptionem iuris ortam & l. cum de in rem verſo. ff. de vſur. quod ille, qui diu ſoluit præſumitur feciſſe animo obligandi dixi in tract. locati, & conducti. parte 194. admittitur probatio, & contraria proteſtatione.

2 Secundum allegari poteſt, quod ad ſaluandum aliquem à ſuſpitione hæreſis pertinaciæ, vel malitiæ ſufficit proteſtatio. Alberic. in rubrica C. de hæreticis. ad finem Ioann. Gerſon. in tractat. de proteſtatione, quæſtio. quinta. Alfonſ. Caſtrenſ. libro 1. de iuſt. & iur. hæretic. punition. capitu. 21. Albertin. in tractat. de agnoſcend. . . . cathol. quæſt. 12. numero quarto. Simanc. titul. 55. num. 11. declarando vt ibi pulchrè per eum.

Et hanc opinionem pro cautela tenet Veronenſ. cautel. 10. & Hoſtienſ de penitent. & remiſſio. §. final. verſic. quid ſi emit rem deprędatam. Iaſon in l. ſi pretium in fine. C. de procurator. Ioann. Pirrh. ad l. contractus in 4. regula emptiones, ff. de reg. iur.

Contrarium tenet Alc. regul. 3. præſumpt. 29. num. 3. Natt. conſil. 436 libro 2. Iul. Clar. in §. furtum, verſ. ſed hic incidenter Iac. Menoc. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 29. num. 15.

Ea ratione, quia de facili fieret fraus legi, mediante proteſtatione, & de facili, quis inuitaretur ad furandum repetiendo emptorem in promptu l. concernitur ff. de pact. conuent. l. 1. ff. ad Macedon. l. poſtliminium §. in pace. ff. de captiu. & poſt limin. reuer.

Addo vltra Menoch. plenè profitentem ſolum exclamantem ad l. omnes populi. ff. de iuſt. & iur. pulchrè Beninten. deciſio. Peruſin. 42. Bonacoſſ. in verbo furtum in fine Burſatt. conſilio 43. numero 35. libro 1. Grauett. Teoramat. 24. qui contra Veronenſem tenet vltra Menoch.

3 Saluari, & conciliari poſſent opiniones, vt proteſtatio operetur tribus concurrentibus. Primo, quod emit nomine Domini, & hoc clarè apparet, nec iuuatur iuramento ſi vellet iurare. Secundo quod emit à laciuculis, & perſonis ſceleſtis quibus reſiſti non poterat, prout temporibus iſtis a depredantibus bannitis, qui cogunt ad emendum infelices tranſeuntes: tertium paruitas precij ex qua reſultat veri Domini vtilitas Rebuff. de except. n. 645. & ad l. diuus num. 132. dans pro conſilio, ut proteſtatio clara ſit, & lucida inferens, quod fiat ſcriptura hoc clarè continens, ita vt ſi poſtea emptor conuentus offerat ſtari ſuo iuramento non audiatur Siluestri. in reſtitutio, & in eodem verbo Angelic. num. 7. Mozz de contract. titul de emptio. & venditio rubric. de rebus, quæ vendi. poſſeſſ. ſub numero 32.

Addo vltra eum aliud requiſitũ, ſ. decretum iudicis Bonac. de equo quæſt.63. dicens Ferrariç, pluries obtinuiſſe.& hæc eſt clarior cautela.tantum.

Addo Boſſ.titulo de furt. nu.50. & ſit cautus, quia emere vtile reputatur vt ſiat publicum proclama,& hoc ſaluat emptorem Ioſeph de Ludouic.deciſ.Peruſi.42.in nundinis, vel publico mercato non excuſat ni
4 ſi alia concurrant, de quibus ſupra & Benintend. in allegata deciſione, & audio in regno Neapolitano eſſe pragmaticam contra cautelam veronenſis.

5 Non ignoro, quod latrunculos appellat hoſtes, & gentes externas Stracc.de merc.tit. de nauibus par. 2.nu.18. ad intellectum l. mulier. ff.de capt. tamen credo idem in bãnitis, qui in campaneis cogerẽt homines ad emendum maximè, quia concimtinilatim incidunt, & ſemper excuſarem ementem ab eis iuxta qualitatem rerum,et locorum,et ſtatus perſonarum, & excuſarem etiam ſi in emendo ab eis non ſeruãt prçallegata requiſita. vbi enim eo caſu iudicis decretum in Campanea,?vbi ſi proteſtaris,quod in prçmium te non ſpolient, vel benè pcutiant,laudarem tamen, quòd emptor reuerſus in patriam cõpareat coram Gubernatore loci,& offerat allegata ſuperius requiſita.

SVMMARIVM.

1 *Redemptori rei ab hoſtibus, vel latronibus eſt reſtituendum precium.*

QVÆSTIO XXIIII.

1 QVAERO redemit, quis rẽ ab hoſtibus, vel latronibus, an reneatur reſtituere vero Domino non reſtituto pretio, terigi, ſuperius, & vtique reſtituere non tenetur niſi reſtituto pretio, quod expendit iux. l. mulier in opus, ff.de capt.& poſtlim. reuerſ. Hoſtien.in Sum.de pœnit & remiſſ.verſi.quid de prædam ementibus. Ancar.in regul peccatum col.13.Ioan.Lup. in rubr. de donat.inter virum, & vxo. §.65.n.57. Veronen.cautil.10. Iaſ. in l.ſi pretium in fine C.de procur. Alciat.reg.3.præſump.19. decla.2. Summ. Angel.in verb.reſtitutio.1. num.5.Silueſt.in verb.reſtitutio.3. q.7.lo.Maior. in 4. ſent. diſtin. 15. q.26.in fine Didac. in reg.peccatũ. par.3. in fine, & videtur bene probare ex cano.rapinam.14. quæſt.5. & facit hæc ratio, quia ſicut verus Dominus non poſſet eam recuperare actione aliqua, ita æquum eſt redemptori pretium reſtituatur. præterea ceſſat hic ſuſpitio fraudis quod in participatione fuerit, vel quod emptor fuerit negligens in præſcrutanda conditione venditoris.vide tamen,& adde hic quæ poſui ſuperius in fine præcedentis quæſtionis, & ita Rota Aueniouenſis 30.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei furtiuæ, poſtea venditor, tenetur quatenus eſt effectus locupletior.*

2 *Emptor rei furtiuæ, vendens eam pro eodemmet pretio quod dedit furi*

furi ad nihilum tenetur.
3 *Precium rei furtiuæ furtiuum nõ eſt.*
4 *Emptor rei furtiuæ, eam donans tenetur ad precium.*
5 *Donatarius rei furtiuæ, vendendo eã tenetur ad precium, & hæc vera in foro ciuili canonico, & poli.*

QVÆSTIO XXV.

QVAERO ſi emptor rei furtiuæ vendidit, ad quid tenetur,
1 vtique ad precium quatenus eſt effectus locupletior, & ſi
2 alienauit pro eodẽ precio, quod dedit furi, ad nihilum tenetur, preciũ
3 enim iſtud furtiuum non eſt l. qui
4 vas. ff. de furt. & ſi eam pluris vendidit ad illud plus tantum tenetur,
5 & ſi non vendidit, ſed donauit ad precium tenetur, & ſi fuerit à fure donata & vẽdiderit, tenetur ad precium acceptum l. ſi rem ff. de petit. hæredit. & hæc omnia vera ſunt de iure ciuili canonico, & in foro conſcientiæ Didac. in regul. peccatum part. 2. §. 12. verſi quarto hinc.

SVMMARIVM.

1 *Emptor rei furtiuæ cognoſcens eam alienam, an audiri debeat volens reſtituere vero Domino.*
2 *Idem bonæ fidei primum, deinde ſuperueniente ſcientia an reſtituere vero Domino teneatur.*

QVAESTIO XXVI.

1 FVR vendidit rem furatam, poſtea emptor cognoſcere cœpit eſſe alienam, vult reſtituere furi venditori, vt ab eo recuperet pretium datum, numquid hoc facere debet? Angel. in verb. reſtitutio. num. 1. tenuit quod ſic Silueſtr. in eodẽ verb. 3. quæſt. 7. contrarium tenet Ioan. a Medin. de contr. q. 10.

Conciliari fortaſſe poſſent ſi appareat probabilis coniectura quod fur voluerit reſtituere vero Domino, vel emptor eum ad id agendũ induxerit, aut tandem modum adhibeat, quo tutè vero Domino reſtituat.

2 Sed pone, quod emptor ab initio fuit bonæ fidei, credendo furẽ eſſe verũ Dominum, deinde ſuperuenit ſcientia teneturne reſtituere vero Domino? vtique. ſic in ſumma de pœnit. & remiſſ. §. quid de præda vbi declarat, quid in foro cõſciẽtię.

SVMMARIVM.

1 *Nundinæ ſunt liberæ, & ad eum eſt tutus acceſſus.*
2 *Nundinæ intelliguntur liberæ à moleſtia iuris, & facti.*
3 *Moleſtia in acceſſu ad Nundinas intelligitur iuris, & facti.*
4 *Statutum, quod emens in nundinis, vel publico mercato, non teneatur Domino reſtituere, non valet.*
5 *Nundinæ non ſunt liberæ à præſtruando conditionem contrahentis.*
6 *L. qui cum alio, quomodo intelligatur.*

QVÆSTIO XXVII.

AN excuſet emiſſe in publico mercato palam in plateis vel
1 nundinis, & videbatur quod ſic, quia nundinæ ſunt liberę, & ad eas
2 eſt tutus acceſſus l. 1. C. de nundin. & nundinæ intelliguntur liberæ a moleſtia, tã iuris, quã facti Coſſet.

Digitized by Google

reputans hoc valde notabile in ſin-
3 gul.ſuis in verb.moleſtia,primo cir
ca medium inferens,& hoc,quod ſi
4 ſtatuto,vel bannimentis caueatur,
quod venientibus ad nundinas nõ
poſſit inferri aliqua moleſtia intel-
ligitur iuris, & facti,dicens ita deci
ſum in ciuitate Ferrariæ Hoſt.in ci-
tato iam loco inferens non valere
ſtatutum, quod emens in mercato
publico vel nundinis,non teneatur
Domino reſtituere,& nũdinæ ſunt
liberæ quoad acceſſum,& egreſsũ,
5 non autem vt emens non teneatur
perſcrutari conditionem vẽditoris
licet ſit forenſis Comenſ. conſi.26.
Tiraquel.de retract.conſang.in fine
num 43.
6 Vnde diſpoſitio l. qui cum alio
procedit in contrahente cum foren
ſe, & extero ignoto.

SVMMARIVM.

1 *Dubitans an res furtiua ſibi per contractum oblata ſit aliena, licite ne poſſit eam recipere cum hac proteſtatione.*

QVAESTIO XXVIII.

DVBITANS quis, an res
furtiua ſibi oblata, vel titulo
1 vẽditionis,vel emptionis ſit aliena,
an licite in hac dubitatione recipe-
re poſſit cum proteſtatione, quod
ſi vllo vnquam tempore apparebit
aliena, quod vult reſtituere vero
Domino,& pariter alienare poterit
præmiſſa diligenti inquiſitione,an
furtiua ſit, monendo emptorem de
prædictis, & in foro conſcientiæ
hoc verum atteſtetur Ioan.Medin.
de contract. q.10. niſi dubius ſit an
licite poſſit emere ſine peccati cul-
pa,nam hoc caſu emere non poterit
Didac.in regul.peccatum.§.12.n.4.

SVMMARIVM.

1 *Recuperans oues a lupis an reſtituere teneatur Domino ſine mercede, & pretio.*

QVÆSTIO XXIX.

RECVPERAVIT, quis o-
ues a lupis,an teneatur reſti-
1 tuere vero Domino ſine aliqua pcij
ſolutione,vtiq; ſic: alias dicitur fur
tum committere l.Pomponius ſcri
bit §.vlt. ff. fam. herciſc. l.Pompo-
nius ff.de acq.rerum domin.

SVMMARIVM.

1 *Statutum imponens pœnam ei penes quem reperitur res furtiua comprehendit etiam commodatarium, depoſitiuum & alium.*

QVÆSTIO XXX.

QVID ſi per ſtatutum,vel bã-
nimenta imponatur pœna il-
1 li penes quem reperitur res furtiua
comprehẽdet ne commodatarium.
depoſitiuum, vel alium ſimplicem
detentorem, vtique ſic Alciat. ad l.
penes in fine ff. de verborum ſigni-
ficatione.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo an excuſat a pœna l.inciuilem C.de furt. cum ſuis exceptionibus.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXXI.

QVAERO an per ſtatutum, vel conſuetudinem excuſari
1 poſſint ementes, vel alio modo recipiẽtes res furtiuas, prout ſunt Hebræi, penes quos ſæpe reperiuntur veſtes alienæ, vtiq; hoc caſu ceſſat diſpoſitio l. inciuilem C.de furt. Abb. in cap. quod clerici. num.9. de for. compet. Io. de Anan. conſi.70. Cremenſ. ſingul.82. Dec. in cap. venerabilis n.12. de except. Alc. reg.3. præſ.29. declar.5. Marſil. ſing.13. Rebuf. de pri. ſcol. pri.115.

Declaratur primo, vt non procedat, quando Iudæi ſcirent eſſe alienam, ex l. ſeruus ff. de condi. indeb. de qua ſuperius vidimus: ita in ſpecie Angel. conſil.70. Marquard. de Iudæis. par.1. cap.11. n.18. quando autem verè ignorabat, videntes accedere famulum cum veſtibus dominicalibus, addo Toloſ.151. vbi cõſulẽdo in hac materia non excuſat.

Declaratur ſecundo vt non procedat contra clericos, qui huiuſmodi ſtatuto non ligantur ita Alcia. & alij in ſupracitatis locis.

Declaratur tertio, vt non procedat contra ſcholares, vt per Rebuf. in citato priuilegio, ſed Deus ſcit quæ priuilegia habeant ſcholares.

SVMMARIVM.

1 *Venditio rei furtiuæ quando valeat.*
2 *Numquid venditio rei furtiuæ, vel alias ſubreptæ, valeat, tres ſunt caſus ad l. ſi in emptione §. item ſi emptor ff. de contra. emptio.*

QVAESTIO XXXII.

1 PRIMVS caſus eſt, quando vterq; ſcit rẽ eſſe furtiuã, & tũc ex neutra parte obligatio cõtrahit̃.

Secũdus caſus eſt, quãdo ſolus emptor ſcit, & pariter venditor, nõ tenetur ad traditionẽ alicuius poſſeſſionis.

Tertius caſus eſt qñ ſolus venditor ſcit, et tunc obligatio contrahit̃.

Scientia autem qũo deducatur recurri ſolet ad conſanguinitatẽ vicinitatem, & alia ſimiles præſumptiones ſcientiæ, quas lõgum eſſet, & extra propoſitum enarrare.

2 Et dicit Bal. in d. §. item ſi emptor, qđ diſpoſitio illius §. mirabilis eſt, & quod ſemper ex eo colligit̃ quod plus nocet ſciẽtia obligantis prout eſt emptor, quàm obligati prout eſt venditor, & quod titulus non excuſat a crimine.

SVMMARIVM.

1 *Emens à filio, qui furatus eſt patri, an excuſetur.*

QVAESTIO XXXIII.

QVID in emente à filio, qui furabatur patri, videbatur pu
1 niendus pęna furti ex l. eos. C. de furt. vbi Caſt. dat exemplũ. in filio, & vxori furantibus Patri, & marito, & dantibus vicinis id ſcientibus vt furti pœna teneantur, ſequitur Aret. in tract. malefi. in verb. veſtem cęleſtem num.21.

Contrarium eſt verius data ſciẽtia Patris Baldus in l. cum oporteat colum.3. de boni. quę liber. Clarius in l. ſi fine columna 2. quæſtione 3. C. ad Vellian. vbi concludit, quod taciturnitas coniuncta cum cõiunctione ſanguinis inducit conſenſũ, vt non dicatur furtum, & loquitur

in

in filio furante Patri, & hoc in terminis tenet Rimin.conſ.106 inter conſ.crim.diuer. to.1 in paruis, & quoniam de ablatis per filium patri caſus eſt valde freque. Illud in materia addam quod filius furando patri committit furtum in ſe, ſed non tenetur furti ratione poteſtatis in filiũ l.ſeru, & filij in prin. ff.de furt. fallit hoc in filio habenti peculium Caſtrenſe, vel quaſi, quia in actione furti conueniri poteſt l. ſi quis vxori §. primo, ff.eodem de furtis, vbi idem filio contra patrem.

Ampliatur ſi non habeat caſtréſe vel quaſi, ſed aduentitium in caſu, quo patri non quæratur vſusfructus Mantua ſing.389.

SVMMARIVM.

1 *Ille, penes quem reperitur res furtiua, an excuſetur nominando eum a quo habuit, vel iurando non cognouiſſe.*

QVAESTIO XXXIIII.

NVMQVID ille, penes quem reperietur res furtiua excuſe-
1 tur nominando eum, à quo habuit, vel iurando non cognouiſſe? vtiq; ſic Auguſt.ad Angel.in verb. veſté cęleſtem num.19.Boer. deciſ.165. num.4.Menoc.lib.5. præſump.29. num.3.Maſc.conclu.745. nume.9. & vidi quandoque dubitatum an iſta nominatio faciat indicium ad torturam contra nominatum, vidi conſideratam qualitatem perſonæ.

SVMMARIVM.

1 *Domino rei furtiuæ an liceat recuperare eam, & tollere ex ſe in domo furis.*

QVAESTIO XXXV.

NVMQVID licebit Domino rei furtiuæ recuperare, &
1 tollere propria authoritate in domo furis? vtique ſic dummodo ſine ſcandalo, & impuatione tertij. dictum eſt ſingulare Innoc.in c.cũ olim colum.pen. circa med. verſic. quidam tamen dicunt de reſt. ſpol. reputauit dictum ſingulare Caſtr. ſingu 9.Io.de Arno.problemat.44. videre placeat poſit in tit. de locatio. in materia famuli ſurripientis pro ſalario ſuo.

SVMMARIVM.

1 *Liber per famulum furatus ſcholari an poſſit ab hebræis retineri.*

QVAESTIO XXXVI.

EST conceſſum priuilegium hebreis, vt poſſint retinere res fur-
1 tiuas pignoratas, donec pretiũ ſoluatur: An comprehendat librum per famulum furatum ſcholari, & pignoratum, vtique nõ. Sicul.in capitu.quod clerici de for competen. dixit ſingul.Cremen.ſing 82.

SVMMARIVM.

1 *Dominus cum videt rem furtiuam penes quemquam, an de facto poſſit*

ſit eam tollere ſine via iudiciaria.

QVAESTIO XXXVII.

PONE vnum quod de facili euenire poteſt: Dominus videt rem
1 furtiuam penes talem, non vult vti uia iudiciaria, ſed de facto tollere. poteſt vtique ſic Inno. in cap. cum olim de reſtitut. ſpolia. dixit ſingul. Caſtrenſ. ſingul. 9. Arn. problem. 44.

Quod crederem verum ſi exiſtat penes furem immediate, ſecus ſi penes tertium.

VIN-

Digitized by Google

VINCENTII CAROCII I.C.

TRACTATVS DE REVELATIONE CONFESSIONIS.

GREGORIVS.

Cap. Sacerdos de pœniten. Sixti Sexti.

Sacerdos ante omnia caueat, ne, de his, quæ ei confitetur, peccata ſua alicui recitet, quod ea confeſſus eſt non propinquis, non extraneis, neq; quod abſit pro aliquo ſcandalo, nam ſi hoc fecerit deponatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominioſus peregrinando pergat.

SVMMARIVM.

1 *Pontifex Maximus vices Dei gerit in terris.*

2 *Pontifex fungitur legatione Dei in terris, & non puri hominis.*

3 *Secretũ eſt de iure naturæ, & diuino.*

4 *Papa non poteſt diſpenſare ſuper ſecreto.*

5 *Papa non poteſt diſpenſare, vt non dicatur officium ex toto, ſed ex tanto.*

6 *Pontifex diſpenſare non poteſt vt matrimoniũ contrahatur inter perſonas iure diuino prohibitas.*

7 *Declara vt pro vt ex tunc, licet pro vt ex nunc.*

8 *Pontifex diſpenſare non poteſt, vt quis ſaluetur ſine confeſſione.*
Confeſſio eſt de iure diuino ibidem.

9 *Pontifex differre poteſt tempus ſtatutum*

tu'um in cano. omnis vtriuſque.

10 *Sacerdos in actu confeſsionis eſt ſpecialis Vicarius.*

11 *Pontifex in actu confeſsionis eſt Vicarius Generalis.*

12 *Cap. Studuiſti de offic. delegat. declaratio.*

13 *Arbitrium conceſsum alicui per cõmune, reſtringitur, ne poſsit facere contra Stilum ciuitatis niſi. . . . noua cauſa, vel ignorato tempore conceſsi arbitrij.*

14 *Epiſcopus poteſt . . cauſa mutare pœnitentiam iniunctam a Papa.*

15 *Epiſcopus poteſt. . . cauſa derogare iuri canonico.*

16 *Poteſtas poteſt . . . cauſa contrauenire iuramento pręſtito in principio officij.*

17 *Confeſsor ex qua cauſa non tenetur confeſsionem reuelare.*

18 *Fama, & vita æquiparantur.*

19 *Honor vitæ præfertur.*

20 *Ius naturale poteſt tolli in ſpecie, & ex cauſa.*

21 *Quæ ſunt de neceſsitate naturæ non mutantur, ſecus, ſi ſint de præſumptione naturæ.*

22 *Reuelationem faciens tenetur actione iniuriarum, & ad intereſſe.*

23 *Ius ciuile ex cauſa, tolli, alterari, & minui poteſt.*

QVAESTIO I.

QVAERO igitur primo loco, an ſummus Pontifex ſi ſacerdoti pręcipiat, vt confeſſionẽ reueler, teneatur ei ſacerdos obedire.
Videbatur dicendum q; ſic, quia
ſummus Põtifex vices Dei gerit in
1 terris, cap. 1. 2. & 3. de tranſ. epiſc. c.
ad Apoſtolice § nos. de re iud. cle. 1.
de magiſt. clem. 1. de ſent. excom. ligat, & ſoluit, quem vult. can. manet
cum ſeq. 24. q 1. cano. quodcunque
diſt. 11. Math. c. 12. Bert. de epiſc. in
2 Prælud. q. 1. & Dei non puri hominis, vices gerit in terris cap. quanto
de trãſlatio epiſc. & eius legatione
fungitur can. oranus diſtin. 19.
3 Contrarium eſt verius, primo
quia ſecretum cõfeſſionis eſt de iu
4 re Diuino, ſuper quo Papa diſpenſare non poteſt Ricar. in 4. diſtin. 21.
vbi ſanctus Tho. q vlt. art. 1. Meuiz.
in Silu lib. 3. in verb. monitorie ampliat. 5. ſumm. Ang. in verb. confeſ.
vlt. n. 3. Bero. q. familiari 12. Viu. in
Silua. vari. opin. opin. 143. n. 3.
5 Facit vltra eos, quia ſummus Põtifex diſpenſare non poteſt, ne dicatur Diuinum, officium et hoc nõ ex
toto, ſed ex tanto. Cardin. in clem.
final. de celebratio. Miſſarum, commendat Bellom. in §. nihil . . .
2. de hæredit. quæ ab inteſta. deferuntur.
6 Secũdo vltra alios facit, quia ſummus Pontifex non poteſt diſpenſare, vt matrimonium cõtrahatur inter perſonas iure Diuino prohibitas, c. litteras. verſi. opinioni autem
vltimæ de reſtitut. ſpoliat. vbi Abb.
in 5. notabili num. 4. & inſuper nu.
12. valde commendat.
7 Saltem non diſpenſat prout ex
tunc, licet prout ex nunc, & notabili teorica Io. Andr. in cap. per venerabilem. qui filij ſint legitimi.
8 Tertio ſummus Pontifex diſpenſare non poteſt, vt quis ſaluetur ſine confeſſione. cum confeſſio ſit de
9 iure Diuino, ſed bene poteſt diſpenſare, vt vnus differat tempus ſtatutum in cano. omnis vtriuſq; ſexus.
Fel. poſt ſanctum Tho. in c. 1. n. 36.
de conſtit. Nau. ex cõi in Manuali

cap. 2.

cap.2.num.4.Concil.Triden.ſeſſ.7.
cano.1. & hæc eſt receptiſſima om
nium Theologorum opin. Didac.
de ſponſal.par.2.cap.8.§.12.nu.10.
Quarto pro hac parte facit, quia
10 in actu confeſſionis ſacerdos eſt ſpe
cialis Vicarius, & Summus Ponti-
11 fex, Vicarius generalis. Vnde ſpe-
cialis in illo actu prævalet ordina-
rio, cap.ſtuduiſti, vbi Abb. in 1.no-
tabili de offi.legat.

Conſiderãdum tamen eſt, in via
diſcurſus, & diſputationis ſaluo, &
reſeruato ſaniori iudicio, quod con
12 cluſio cap.ſtuduiſti vera eſt regula-
riter in ſe, venit tamen limitanda,
quod nõ procedat ex cauſa noua ſu
perueniente, vel antiqua, licet alias
ignota l.ſi hominem in princip. ff.
mandat. quam legem dixit ibi Bar.
multum notabilem, inferens, quòd
ſi aliquibus conceditur arbitrium
13 per commune, quod illi non poſ-
ſunt facere contra ſtatut. niſi cum
noua cauſa, vel antiqua tempore
conceſſi arbitrij ignorati, Clarius
in l.ambitioſa num.11.ff.de decret.
ab ordin.facien dixit valde ſingula-
re Anto.Trig.ſing 32. Tiraquel de
pœnis in præf.num.36.Barb.in ru-
bri.C.qui admit.col.22.Put.in tra.
ſindic.tit.de arbit.eorum nu.1.Me-
noch.de arbitra.q.15 num.7. appel
lans notabile reſponſum, inferens
iudicem abitrarium poſſe ex noua
cauſa ſuperueniente immutare in-
ducta à iure communi, vel Statua-
rio, & per illum textum dixit gloſ.
ſingularis in Can tempore plenitu
14 dinis 26.q.8. quod inferior, puta
Epiſcopus poteſt cum cauſa muta-
re pœnitentiam iniunctam à Papa.
Dixit etiam ſingulariter Bal.in l.
omnes populi col.3.de iuſtit.& iur.
ſub num.8. quod Epiſcopus poteſt
15 ſtatuere contra ius canonicum, &
illi derogare ex iuſta, & euidenti
cauſa, ꝙ dictum pro ſingulari excla
mat Abb.in cap.dilecti colum.fi.de
appell.in cap.at ſi clerici §. de adul-
terijs, col.5.de iudi.in cap.fin. col.8.
de appellat. Alex.in l.nemo poteſt,
colum.1.num.5.de leg.1.conſ.106.
colum.5.vol.5.vbi multis corrob.
16 Similiter ſi poteſtas iurauit ſer-
uare ſtatuta prout communiter fit
ſaltem in principio officij pro for-
ma bene eſſe, poteſt cum cauſa re-
cedere, nec dicitur periurus. Bald.
in l.1.C.qui admitt.per textum ce-
lebrem in d.l.ſi hominem, quod di-
ctum reputauit famoſum Corſe.in
ſing. in verbo iuramentum primo,
vbi de hoc valde gloriatur: ſingula-
rem etiam dixit Crenen.ſingu.151
quare, ſi rationem capitu. ſtuduiſti
admittimus, admittere etiam dele-
mus, quod ex cauſa Summus Pon-
tifex poterit præcipere Sacerdoti,
vt confeſſionem reuelet: nam ſi cũ
cauſa Epiſcopus, mutat ordinem
ſummi Pontificis, & pœnitentiam
iniunctam ab eo, vt diximus dero-
gat iuri Canonico, cui ſubijcit̃, cur
non poterit hac conditione attenta
ſummus Pontifex, ex cauſa ſacerdo
ti præcipere, vt confeſſionem reue-
let? Præterea ſi quis non dicitur
periurus, ſi cum cauſa contrauenit,
nec etiam ſummus Pontifex dici-
tur iuri diuino derogare, ſi ex cauſa
non dico diſpenſet de non confiten
do, ſed tunc mandet ſacerdoti, vt cõ
feſſionem reuelet?
17 Pro reſolutione dico, ꝙ cõfeſſor
tenet̃ celare confeſſionẽ ex multis.
Primo iure naturæ, quo cauetur,
vt ea quę vultis faciant vobis homi-
nes,

nes, hæc eadem vos facite illis Lucæ 6. Cano. 1. diſt. 1. ſed quis nollet amittere ſuam bonam famam, propter ſui criminis reuelationem. Ergo non debet facere alij. item fa-
18 ma, honor, & vita æquiparantur.

Secundo, fama, & vita, æquiparãtur l. iuſta ff. de manumiſſ. vindict. ſed quis nollet vt eũ occideret, nec diffamaret, ergo nec alij facere debet, & ſic lege naturæ non tenetur quis reuelare.

19 Immo honor vitæ præfertur l. ſi adulterium cum inceſtu in fine. ff. de adulterijs, ad quam pulchre Alciat. reg. 3. præſum. vlt. nu. 14.

20 Et ad hoc ius naturale aduertendum eſt, quod in ſui generalitate tolli non poteſt, ſed in ſpecie, & ex cauſa poteſt per principem fieri Pan. in cap. cum inter n. 9. col. 2. de except. tradit Aret. in §. ſed naturalia. nu. 3. inſtit. de iur. natur. gent. & ciuil.

Vnde inſpecto mero iure naturali, diſputatiue dici poſſet, quod ſummus Pontifex ex cauſa precipere poſſet, vt confeſſio reueletur, tum quia concurrit in præſuppoſito, cauſa, & non tollitur ius naturale in generalitate ſua, ſed in ſpecie tantum, verum abſolute loquendo dicere oportet, quod nullo modo poteſt.

Et ſi ius ciuile hoc facere potuit, vt in emancipatione ſeruitute, vſucapione, & ſimilibus. gloſ. in capit. a nobis, de decim. cur non potuit ſummus Põtifex ex cauſa, & in ſpecie derogare iuri naturali?

21 Præterea quæ ſunt de neceſſitate naturæ non mutantur, ſed quæ ſunt ex præſumptione naturæ, mutantur. Din. in regula ſemel malus col. 2. lib. 6. Bart. in l. 1. §. ad beſtias. ff. de poſtulan. Aret. in §. pauonum, nu. 3. inſtit. de rer. diuiſi.

22 Secundo prohibetur reuelatio confeſſionis iure ciuili, vnde reuelans tenetur ad intereſſe, & actione iniuriarum l. 1. §. ſi quis tabulas ff. depoſit. dixi in tract. depoſit. par. 1. cauſa. 4.

23 Et minor in hoc eſt difficultas, quia ea quæ ſunt iuris ciuilis, ex cauſa tolli, alterari, vel minui poſſunt, Cur. Iun. conſi. 1. num. 20. cõſ. 138. num. 6. par. 2. dixi ad repetitionem regulæ cum quid, in finalibus verbis lib. 6.

Circa vero ius diuinum, conſiderabam quandoq; per viam diſcurſus, ſaluo ſaniori iudicio, quod in confeſſione datur confeſſio ipſa, datur circunſtantiæ, & tempus, & ſimilia; circa confeſſionem, puta ne quis cõfiteatur vti mero iure Diuino inductum tolli nequaquam poteſt ex his, quæ ſuperius diximus, circunſtantias vero aliquas, non omnes fortaſſe tollere poterit, vt differre tẽpus, per ſuperius adducta Thom. in 4. diſtinc. 17. vbi dicebat Fel. poſt alios quos allegat in ca. 1. num 36 de conſtitution. aut loquimur in ipſamet confeſſione, & a Papa tolli nõ poteſt, aut loquimur in circunſtantijs, & tenetur ex decentia æquitatis non neceſſitatis.

QVAESTIO II.

De Poteſtate & dignitate Imperatoris quæ non extat.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, ſub pœna excommunicationis, an coge poſsit ad reuelandum.*
2 *Quid in eo, cui confeſſor reuelauit.*
3 *Quid ſi per modum amicitiæ, vel cõfidentiæ.*
4 *Quid in lacio, cui dictum eſt in ſecreto.*
5 *Quid ſi probare non poſsit*
6 *Quid in facto turpi, & illicito.*

QVAESTIO III.

1 QVAERO, an per epiſcopum ſub pœna excommunicationis cogi poſſit confeſſor ad reuelandum, & vtique ſi non à ſummo Pontifice, nec ſub Imperatore, poteſt multo minus ab epiſcopo, & in ſpecie ita tenet Scot. & S. Bonauen. in 4. diſtin. 21. Franch. March. dec. 774. nu. 2.

2 Ampliatur primo, idem in eo, cui confeſſor reuelauit. Ampliatur ſecundo, idem in eo, quia, a caſu, vel . . . propoſito confeſſionem audiuit. Angel. in verbo confeſſio, vlt. num. 15. & 16.

Declaratur, hoc verum, quando ſacerdos ſecretum ſciuit in forma
3 confeſſionis, alias ſi per modũ amicitiæ, confidentiæ, vel conſilij, ſecus eſſet, quia reuelare tenetur, etiam ſi iurauerit, vt latè deducit Felin. in cap. intimauit num. 5. de teſtibus vide infra quæſt. 16.

4 Inferens ex hoc Fel. in citato iam loco ad laicum, cui ſi eſt aliquid dictum in ſecreto, an reuelare, teneatur, & diſtinguit, aut in forma confeſſionis in caſu neceſſitatis, vt pœnitentiam agat, & hanc reuelare non tenetur, alias, ſecus, ſequitur Neuizz. in ſilua in verbo monitorie, ampliatione quinta. Afflict. ſuper conſtitutio Regni. rubr. de aſſecur. domin. a Vaſall. num. 10. Inno. in cap. qualiter de accuſat. Iaſ. in l. fin. colum. 3. ff. qui ſatiſd. cogantur Marſ. valde commendans ſing. 424. Anto. Gab. de Maleſi. concl. vlt. nu. 19. Angelica in verb. iuramentum 5. §. 22.

5 Immo, nec quod ſciuit, vt amicus reuelare tenetur ſi quod reuelarit probare non poſſet, & ille iuſta declinat Ripa de peſte in fine nu. 127. dicens hãc partem veriorem, & pro ea conſuluiſſe.

6 Limita in facto turpi, & illicito reuelato Roman. ſing. 506. Viu. in ſilua opinio 143. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos ſi producatur in teſtem, an teneatur deponere quod habuit in cõfeſsione.*

QVAESTIO IIII.

QVID ſi ſacerdos producatur in teſtem, poſui in tract. de iu-
1 rament. litis deciſorio q. 4. octauæ quæſt principalis his addo Iodoa. in pract. cap. 150. ſub n. 8. vbi negans, & iurans non peccat, quia ſcit vt Dei Vicarius iurat, vt ſimplex homo, Marſil. ſing. 424. dicens aliud in ſeculari, qui iurauit non reuelare ſecretum, quia, vt teſtis cogitur, dicens eſſe perpetuo notandum Anto. de . . . in l. 1. nu. 135. de iur. iurand. Simoncel. de decret. lib. 3. tit. 8. inſpectio 18. n. 202. Rebuff.

Digitized by Google

Rebuff.ad cano. omnes vtriuſq; ſexus in vltimo notabil.quia non ſcit ad reuelandum iuxta illud Matth. 24.de die iudicij.nec filius hominis ſcit ſ. ad reuellandum Auguſtin.ad fratres in heremo. ſermo 30. quod per cõfeſſionem ſcio, minime ſcio, quam neſcio ſubdeclara, quod denunciare non tenetur, licet cogatur teſtificari, vnde ſi fiat monitorium contra ſcientes . . in ſecreto confeſſionis denunciare non tenetur, quia aliud eſt teſtificari, aliud denunciare Ripa, de Remedijs ad curan. peſt. in fi.nume. 127. Rebuff.ad cano. omnis col.penult. verſi.notandum de pœnit.& remiſ. quid ſi reuelatio vere confeſſionis tendat in vtilitatem proximi? pariter nõ tenetur reuelare Moncat. ad Crot.de teſtib.par. 5.nu.19.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos quod in confeſſione dictum eſt, nec in cauſa matrimoniali reuelare tenetur.*

QVÆSTIO V.

QVÆRO nunquid ſacerdos deponere teneatur in cauſa
1 matrimoniali, quod in confeſſione audiuit,poſui, in tract. de iuramen. litis deciſorio quæſt.4.octauę quęſ. principalis, & pro negatiua addo Maſcar.concluſ.387.num.7. concl. 69.nu. 19. inter conſilia matrimonialia, contrarium tenet Triuiſan. deciſio.3. in fine.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotis ſpontanea reuelatio in iudicio facta non prodeſt confitenti.*
2 *Etiam ſi teſtibus ſit adiuuata.*
3 *Prodeſt in probanda emendatione peccatoris.*

QVAESTIO VI.

QVID ſi ſacerdos ex ſe contentus fuerit reuelare in iudi
1 cio quam fidem faciat? occurrit ſępe in facto, quod condennati ad mortem confitentur peccata ſua, poſtea confeſſor pro ſalute condennati dicit iudici innocentiam ſuam, an iſta reuelatio fidem faciat: vtique non, quia ſciuit vt reus capitu. ſi ſacerdos de offic. ordin. & ita tenet Bald. & ibi ſequitur Paul.Caſtrenſ. in l.archigerontes C.de epiſcopal.audient.Felin.in capitu.primo,columna.1.de except. Ripa.de remed. ad curand. peſtem in fine operis numero 104. Abba. in cap.final.de ſucceſſio.ab inteſtat. addit. ad Papienſ. in prima forma actio.in verbo. compellatis numero quinto, Maſcard. concluſ. 387. in principio.

2 Ampliatur vt procedat etiam ſi talis reuelatio eſſet teſtibus adiuuata idem deponentibus Ioannes Andr.in cap. final.de tempo. ordin. Tindar.de teſtibus.num.20.Tuſcu. in ſingularibus ſuis in verbo confeſſio. num.176.

3 Declaratur in probanda emendatione peccatoris,& eius pœnitentia iter cõſilia matrimonialia 47.n.30

SVMMARIVM.

1 *Crimen leſæ Maieſtatis, & Simonia, eſt grauiſſimum.*
2 *Confeſſor non debet reuelare etiam in crimine leſę Maieſtatis vel ſimoniæ.*

Digitized by Google

QVAESTIO VII.

QVAERO an liceat, vel debeat confeſſor reuelare confeſ-
1 ſionem in crimine ſimoniæ, vel læſæ Maieſtatis, & videbatur quod ſic, cum ſit grauiſſimum delictum, & punitur de ſimplici cogitatione, l. quiſquis in princ. C. ad l. Iul. Maieſtatis.

2 Contrarium eſt verius, vt tenet Angel. de malefic. in verbo. *che bai adulterato la tua patria*, numero 18. Marſil. in Lvtrum numero 5. de . . Anto Gab. de malefi. conclu. vlt. num. 16.

Addo Antim. in ſumma part. 3. tit. 17. capitu. 22. Gigaſ. de crimin. læſæ Maieſtat. titu. qui accuſar. poſſ. quæſt. 18. Tiber. Decian. in tractat. criminal. to. 2. libro 7. capitu. 34. numero 19. pulchre Iodoc. in practic. cap. 150. ſub numero 6. vbi in Principis intoxicatione patriæ, proditione templorum, & ciuitatis incẽdio, magiſtratus inuaſione reuelandum non eſſe concludit.

Et hoc maxime, quando aliter probare nõ poteſt, & March. deciſ. final. 774. num. 3.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſori an liceat reuelare confeſſionem de licentia confitentis.*

QVAESTIO VIII.

QVAERO, an liceat reuelare confeſſionem de licentia confitentis?

1 Et vtique ſic Abb. in cap. ſignificaſti de adulter. pulchrè Lap. alleg. 94. Felin. in cap. Macheus de Simo. Thom. & Paludam. in 4. ſent. diſt. 21. artic. 3. Calderin. conſi. 2. de teſtibus, & hæc eſt vera, & magis communis opinio Ripa. de remed. ad curan. peſtem num. 108. Reprehens, ſummam Angelic. contrariũ tenentem Anton. Gabr. de malefic. conclu. vlt. numero 17. & hæc opinio eſt verior frequentiori calculo recept. ac magicis rationibus, & argumentis comprobata, ita efficaciter, vt in iudicando ab ea non ſit recedendum Didac. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. ſub numero 11. vbi limitat quando reſultaret non parua vtilitas temporalis, vel ſpiritualis ipſius confitentis Nauar. in cano. ſi ſacerdos num. 151. Ioann. a Medin. in tract. de confeſſi. fol. 124. Maſc. concluſi. 387. nume. 9. de communi. Moncad. ad Crot. par. 5. n. 19.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor an poſſit reuelare confeſſionem, vt obuiet delicto committendo, quomodo, qua forma, & quibus verbis.*

QVAESTIO IX.

SED nunquid confeſſor poterit reuelare confeſſionem vt ob-
1 uiet delicto, committendo ſic, non commiſſo, & in genere non nominando perſonam Barbat. in capitu. cum oporteat colum. 7. de accuſar. Marſill. in l. plurimum §. torment. num. 18. de quæſt. Cuſ. ſane conſi. 1. nume. 16. in conſuetud. Burgund. fol. 177. num. 49. Lup. in capit. per veſtras §. 26. numero 9. & hæc eſt communis opinio Gig. de crim. læſæ

leſæ Maieſtat. quæſt. 18. rub. qui accuſare non poſſunt. Menoch. de arbitra. caſ. 180. numero 21. addò late Igne. in l. fideicommiſſum num. 51. C. ad Sillania. & hęc eſt vera pia Canonica, & communis opinio Viu. in ſilua, opinion. 143. num. 4.

Vnde aut quis confiteatur peccatum, de quo non poteſt pœnitere, nec poteſt abſtinere, & hoc ideo confitetur, vt ſacerdos oret pro ipſo, & det conſilium abſtinendi, & tale peccatum non vergit in periculum aliorum, & tunc non tenetur reuelare Angelica. in verbo confeſſio vltim. numero 7. in tertio caſu, propè medium, & ita limitari poſſent prædicta.

Si vero vergeret in detrimentum alterius, & tunc reuelare tenetur, & hæc eſt communis opinio Bonacoſſ. commun. opin. in verbo ſacerdos non poteſt Proſper Farinac. quæſt. 51. nu. 105.

Inſuper ſi confitens dixerit ſe pęnitere, ſi tamen aderant complices, qui fortaſſe non pœnituerant, tunc reuelare tenetur Gigaſ. d. quæſt. 18. numero primo, verſicu. ſi verò nominaſſet.

Et reuelatio debet eſſe verbis generalibus, vt non poſſit comprehēdi, de quo ſpecialiter loquatur inter conſilia mattimonialia 62. ſub numero 22. Aſini. de executor. §. 9. capitu. 226. num. 3. cum ſequen. teologi tamen cōmuniter contrarium tenent ſi vt nullo modo teneatur reuelare peccatum committendum, quorum opinio, com canoniſtis conciliati poſſit, vt ſententia teologorum procedat, vt nō teneatur reuelare his, qui poſſunt obeſſe, ſecus his, qui poſſunt prodeſſe canon. hoc videtur 22. quæſt. 5.

Secundo ſententia teologorum procedit in vim ſecreti ſeus in vim ſacramenti, quia non eſt ſacramentum nec confeſſio vera, & propria de committendis. . in can. omnis ſub nu. 20. & ibi Reb. in vlti. notab. fallen. 7. de pœnit. & remiſſio. & eſt bona gloſ. in cano. ſi peccauerit 2. quæſt. 1. in gloſ. 2.

SVMMARIVM.

1 *Sciens peccatum alia via, quàm per confeſſionem an reuelare tenetur.*

2 *Aſſerenti, ſciuiſſe extra confeſſionem an credatur.*

QVAESTIO X.

QVID ſi aliquis habet per aliā viam, peccatum, quam per cō-
1 feſſionē an reuelare tenetur? vtiq; ſic ſum. Angelica in citato iam loco, dicens hanc eſſe magis communem opinionem, vbi limitat in cauſa ſcandali, niſi pro neceſſitate, vel veritate illud dicat, vel iuramento aſtrictus ſit. & ibi etiam ſubdit, ꝙ ſi extra confeſſionem ſit ſemiplene, non niſi ſemiplene probabit, & non tranſgreditur limites.

2 Nec creditur ſacerdoti aſſerenti, ſciuiſſe aliter, quam per confeſſionem, ſed probate debet, alias punitur ſaltem pœna extraordinaria Nauarr. de pœnit. diſtin. 6. nume. 164. Barbat. conſi. 7 col. 7. vol. 2.

Declaratur tamen niſi ſciuerit in ſigillo confeſſionis extra tamen cōfeſſionem, quia, nec hoc caſu reuelare tenetur non ratione ſacramenti, quia non eſt, ſed ratione promiſſionis Rebuff. ad can. omnis in vlti.

C 2 no-

Digitized by Google

notabil, ampliatio.9. vbi conſulit fugere, recipere ſub ſigillo confeſſionis ob ſcandala, quæ euenire poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Presbiter, qui habet aliquod peccatum mortale, quod non poteſt confiteri, niſi confeſſionem reuelat, an reuelare teneatur.*

2 *Sciens aliquem eſſe excommunicatum per confeſſionem tenetur eum vitare ſi poteſt, ſine proditione.*

3 *Sciens in confeſſione, aliquem dormiſſe in eccleſia cum muliere, debet in genere dicere.*

4 *Fortiori vinculo tenetur ſacerdos ad celandum confeſſionem, quam penitus ad confitendum.*

5 *Fortiori vinculo tenetur quis ad celandum confeſſionem quam ad euitandum excommunicatum.*

QVÆSTIO XI.

QVAERO ad vnum, an preſbiter, qui habet aliquod peccatum mortale, quod non poteſt cõfiteri, niſi confeſſionem reuelet, poſſit hoc facere? vtique non durante hoc periculo, ſed ſufficit confiteri de eo cum propoſito confitendi quando poterit facere ſine præiudicio confeſſionis, Ricard. in 4. diſt. 21.

2 Et ſi aliquis ſcit aliquem eſſe excommunicatum, per confeſſionem, quod tenetur eum euitare ſi poteſt ſine proditione aliàs non.

3 Pariter ſi aliquis ſcit aliquẽ dormiſſe cum muliere, in eccleſia per confeſſionem debet dicere, ſolum in genere hæc eccleſia eſt polluta & indiget reconciliatione, vt per Angelicam. in verbo confeſſio. vlt. numero 10. 11.

Ex cuius diſcurſu, duo Corrilaice colliguntur.

4 Primum eſt fortiori vinculo tenetur ſacerdos ad celandum confeſſionem, quam penitus ad confitendum.

5 Secundum eſt quod fortiori vinculo tenetur quis ad celandum confeſſionem, quam ad euitandum excommunicatum.

Magna igitur, & potens eſt vis ſanctiſſimæ confeſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus ſciens ſubditum indignum ex confeſſione ſibi facta an debeat eum amouere.*

QVAESTIO XII.

PRÆLATVS ſcit ex confeſſione ſibi facta ſubditum indi-
1 gnum, an poterit eum amouere? Diſtinguitur, aut confitetur peccatum, a quo non vult deſiſtere, & vergit in aliorum periculũ, & tunc amouere debet quando ad eum ſpectat amouere, vel confirmare ſaluãdo ſine ſuſpitione confitentis. Sum. Ang. in verbo confeſſ. vlt. num. 12.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor quorundam verborum probatione fit reuelator confeſſionis, quorundam non.*

QVAESTIO XIII.

VTRVM confeſſor dicatur reuelator cõfeſſionis, ſi dicat
1 aliquem ſibi cõfeſſum peccata ſua? vtique

vtique non, Ricardus in quarto diſtinctio. 21.

Quod ſi dicat eſſe confeſſum de magnis, & multis criminibus vtiq; reuelator eſt Angelic. in verbo confeſſio vlt. num. 23.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor ſciens matrimonij impedimentum vel promotionis faciendæ id genericè poteſt monere.*

QVAESTIO XIIII.

NVNQVID ſciens impedimentum, matrimonij contra
1 hendi vel promotionis faciendæ debeat hoc præcauere, vtique generice poteſt eos monendo Summa Angeli. in verbo confeſſio. vltimo, numero 13.

SVMMARIVM.

1 *Reuelatio confeſſionis quomodo probetur.*

2 *Sacerdoti aſſerenti ab aliis dictum, & non per confeſſionem incumbit onus probandi.*

QVAESTIO XV.

SED quomodo probabitur reuelatio confeſſionis, vtique ſi di-
1 ctum appareat cõmunicatum alijs, & confeſſus aſſeiat, ſacerdotem confeſſionem reuelaſſe, nam ſacerdos probare debet ab alijs fuiſſe dictum & non, per confeſſionem alias condemnabitur pœna tantũ
* arbitraria, eſt communis opinio Nauar. in cap. penult. de pœnitent. & remiſſi. numero 164. Maſcardus concluſio 1286. numero quinto.

2 Addo quod ſi ſacerdos fateatur reuelaſſe tale dictum, ſed negat habuiſſe in confeſſione, eſt præſumptio contra ipſum, ex quo condennatur pœna arbitraria Angelic. in verb. confeſſi. nu. 21.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos, quando dicatur reuelare confeſſionem de voluntate confitentis, plures caſus conſiderantur.*

2 *Accuſatori de manifeſtata contra eum per ſacerdotem confeſſione, creditur, nec ſtatur dicto ſacerdotis contrarium negantis.*

3 *Sacerdotis iuramento, de licentia reuelandi, ſtatur.*

QVÆSTIO XVI.

QVAERO an ſacerdos præſumatur reuelaſſe confeſſio-
1 nem de voluntate confitẽtis? & variæ in hoc ſunt Doctorum opiniones: pro veritate tamen conſiderari poſſunt plures caſus diſtinti, & ſeparati.

Primus caſus eſt quando ſacerdos reuelat, viuente cõfitente ſcienti, & non conquerente, aſſerendo ſe id facere de licentia, & conſenſu ipſius, hoc caſu fides adhibetur ſacerdoti Lap. alleg. 94. colum. 2. verſic. præſertim, cum non accuſat, Fel. in capit. veniens colum. 9. de teſtibus, & merito Archid. in can. ipſi Apoſtoli 7. quæſt. 2. idem Felin. in cap. nemo de Simon. Marſil. ad l. ſi quis ne quæſtio colum. 32. de quæſtio. &
* eſt communis opinio, Maſcar. cõcl. 1286. in principio.

Digitized by Google

Secundus caſus principalis eſt, quando ſacerdos viuente adhuc ipſo confitenti reuelauit eius confeſſionem, aſſerendo, ſe, id feciſſe de licentia, & conſenſu ipſius confitentis, qui contradicit, & negat ſe licẽtiam ſic reuelandi dediſſe: hoc in caſu ſacerdoti nulla fides adhibetur, & ſic nec præſumptionem facit Lap. d. alleg. 94. vbi bonus locus in materia num. 4. verſic ſi autem ipſe eſſet, & num. 8. verſic. hæc quæſtio, qui probat traditionem Hoſtienſ. & Ioan. And. in d. canon omnis vbi
2 dixerunt, quòd ſi confeſſus accuſat ſacerdotem de detecta, & prodita confeſſione & ſacerdos negat quod audierit a confitente in cõfeſſione, ſed extra, ſacerdoti non creditur & ob id pœna extraordinaria punitur, & hanc dicit communem, & receptam ſententiam in can. omnis nu. 163. Menoch. de arbitr. libro 2. caſu 414. num. 8.

Tertius eſt caſus, quando ſacerdos probatæ vitæ mortuo confitente dixit eius confeſſionem, quæ tertio pręiudicat, ſed is tertius non cõqueritur, ſed iudex ex officio vult punire ſacerdotem, exemplum in notabili caſu poſito per Lap. in citato iam loco, mulier in extremis agens cõfeſſa eſt ſacerdoti ſe in adulterio ſuſcepiſſe filios, quos tamquã in matrimonio progenitos educauit, & in filiorum legitimatorũ numero habuit, vita functa, muliere, ſacerdos reuelauit marito, Epiſcopus procedebat contra ſacerdotem, qui ſe defendebat, dicendo reuelaſſe de licentia mulieris iam mortuæ hoc caſu dixit Lap. adhibendam fidem ſacerdoti ſaltem pręſumptiue ad euitandam pęnam, & Lap. ſecuti ſunt Felin. in cap. veniens, nu. 21. in capit. teſtimonium num. 35. de teſtibus Rip. de reme. ad curan. peſtem num. 108. Marſi. ad l. ſi quis ne quæſtio colum. 31. de quæſt. in l. etiam num. 178. ff. eod titu. Cott. in memorabili in verbo iuramentum probat Viu. libro 1. opi. 50. Menoc. de præſumptio. libro 1. quæſtio. 58. num. 15.

Quartus eſt caſus, quando tertius, cui reuelatio præiudicat conqueritur, tunc ſacerdoti probatæ vitæ aſſerenti licentiam habuiſſe, creditur ad pœnam euitandam ita Lap. in citato iam loco num. 4. verſ. præſertim & cæt. duo enim conſiderantur aduerſus ſacerdotem pęna. ſ. quæ indita eſt contra reuelantes confeſſionem; nec non damnũ illius tertij. quoad pœnam ſatis dictum eſt in præcedenti caſu cum ſaltem præſumptiue ſacerdoti credatur, quoad pœnam euitandã. quoad præiudicium tertij idem dicendum eſt, nam ſi admittunt interpretes poſſe confeſſum dare licentiam ſacerdoti detegendi confeſſionẽ, fruſtra hoc eſſet ſi ei fides nõ adhiberetur, nam in actu confeſſionis non poteſt adhiberi teſtis, merito licentiam non poteſt iuſtificare ex teſtibus, vnde eius dicto ſtandum videtur, & ſi poſt actum confeſſionis cõfeſſus dicat eorum teſtibus, hoc caſu, & ſpecie, non eſt amplius confeſſio ſacramentalis, & ſic vt ſimplex homo, vt recte animaduertit Dominic. de ratione tegend. vel detegend. ſecret. memb. 3 quæſtio. 4. verſicu. & ad argumentum, nec hic principaliter conſiderandũ eſt præiudicium tertij, ſed commodum, & vtilitas quæ inde venit ipſi confeſ-

ſo,

ſo, cuius cõſcientia exoneratur, vel alteri, qui alioquin offenderetur, vel lederetur, non enim paſſim ob nullam, vel tantum vtilitatem temporalem, ſed ob magnam huius ſeculi, ſed ob paruam etiam æterni detigenda eſt hæc ſacramentalis cõfeſſio, ſicuti recte admonet Io. Medin. in tract de confeſſione quæſt. 49. verſic. ſecundo requiritur Dida. in epitom. de ſponſal. in 2. par. c. 8. §. vlt. verſi. quod equidem.

Nec vrget conſideratio Dec. in cap. 1. colum. penul. verſic. ſimiliter de except. cum dixit ſacerdoti ſic reuelanti confeſſionem, non eſſe adhibendam fidem de licentia confitentis, ex quo agit de ſe exonerando, cum ſacerdos non errauerit, ex quo lex permittit.

3 Sed an requiratur iuramentum ſacerdotis aſſerentis de licentia, vti-
* que verior, & communis opinio videtur, quod vt teſtatur Emanuel. in ſuo theſau. litera C. num. 2. 55. Cot. in memorab. in verbo iuramentum probat colum. 3. in princ. & Felin. inferens ad cle. 1. de ſepultur. quod creditur iuramento ſacerdotis aſſerentis abſoluiſſe excommunicatũ, & ob id in eccleſia ſepeliſſe, & licet dicat quod durũ ſibi videtur, quia homines hodie ſunt . . . vt per Angel. in l. 1. §. ſtipulatio. ff. de prætor. ſtipulatio. tamẽ attẽta qualitate perſonę, quia ſacerdos, & attẽtis qualitatibus quas præſupponimus, ſcilicet, quod ſit bonæ conditionis, & famę non ita de facili crederem periurium. Additio Mando. ad Lap. in allegato loco, & aliud, ſ. quod non ſit ſolitus reuelare ex re-
* gula ſemel malus, & quod requiratur iuramentum teſtatur de communi ante Gabr. de teſtibus in conclu. 1. num. 16 Maſcard. concl. 377. melius concluſi 12 86 num. 4. licet Menoch. pungat de præſumpt. lib. 6 præſumpt 95. numero 12. in fine Lap alleg 94. ex ea in cap. 1. n. 407. de conſtitut.

Quintus caſus eſt quando ſacerdos de cuius vitæ bonitate non ſatis conſtat, mortuo confitente, non coram iudice, vel ſerio, negocium graue pertractans, ſed lenitate potius prodidit, atque detexit confeſſionem, tertio detrimentum afferẽdo, ſine vtilitate, vel modica alterius, hoc in caſu crediderim non eſſe aliqua ratione præſumendum quod de licentia, & conſenſu confitentis dixerit etiam ſi id ſacerdos ex ſe aſſerat, hic etenim ceſſat iuſta detegendi cauſa, & ſentit Lap. in d. allegatio. 94. verſi. præſertim cum nõ acceſſerit.

Et hic caſus multo magis procederet, quando conſtaret ſacerdotem non eſſe ſatis honeſtæ, & laudatæ vitæ Menoch. de præſump. lib. 6. præſumpt. 95. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſarius poteſt reuelare quæ audiuit, vt a petente ab eo conſilium.*

QVAESTIO XVII.

QVID ſi aliquis accedat ad ſacerdotem, animo capiendi cõ-
1 ſilium, an reuelare poſſit? vtique ſic Alex. de Neuo inter conſilia matrimonialia 29. num. 5. vbi
* teſtatur de communi, & inſuper eius dicto credi, & ibi dat coniecturas quod tunc accedunt animo capiendi

piendi conſilium tantum quando vnus accedit poſt alium ad ſacerdotem, contrarium ſentit Scot. diſtin. 21. quæſtio. 2. concluſ. 3. Rebuff. in cano. omnis vtriuſque ſexus in vlti. notab. amplia. 3.

SVMMARIVM.

1 *Reuelatio, confeſſoris, maxime generica, non facit indicium, nec ad inquirendum multo minus ad torturam.*

QVAESTIO XVIII.

SED numquid reuelatio confeſſoris facit indicium aliquod cō
1 tra reum imputatum, vtique non, etiam in crimine atroci maxime ſi eſt generica Iodoc. atteſtans ita iudicatum ex conſilio multorum iuriſperitorum in pract. capitu. 150. colum. final. vbi habes caſum in facti contingentia.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor nequit complices reuelare poſt mortem principalis, nec ipſum.*

QVAESTIO XIX.

SED numquid confeſſor poterit reuelare complices ſaltem poſt
1 mortem principalis, vtique non, nec principalem delinquētem, nec complices Iod. in pr. c. 150 n. 7. & 8.

SVMMARIVM.

1 *Laicus audiens confeſſionem quando teneatur, vt ſacerdos.*

QVAESTIO XX.

QVID ſi confeſſus ſum, laico aliquid in forma cōfeſſio-
1 nis? vtique ſi eſt aſſumptus vti confeſſor prout in caſu neceſſitatis, tunc idem iudicandum, quod de confeſſore ſuperius diximus Aufrer. ad Toloſan. 240. in fine. vnde nō ſufficit dicere laico, hoc dico tibi in forma confeſſionis etiā genibus flexis, & ſigno crucis fronte ſignato, niſi fiat in forma ſacramentali Nauar. in Manual. c. 18. n. 55. & cap. 8. n. 7.

SVMMARIVM.

1 *Socij plures qui iurarunt aliquid tenere ſecretum, an reuelare teneantur producti in teſtes, vel propter literas monitoriales.*

QVAESTIO XXI.

QVID ſi plures ſocij iurauerunt aliquid tenere ſecretum,
1 ſi producantur in teſtem, vel fiant literæ monitoriales an reuelare teneantur Socin. ſen. conſil. 102. lib. 4. conſuluit non teneri ad reuelandum, contrarium verius ſentit Innocen. in capit. qualiter el primo de accuſatio. in capit. inclinauit, in cap. conſtitutus de teſtibus Aufrer. ad Toloſan. 240. Menoch. de arbitr. caſ. 355. num. 4.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio in crimine hæreſis quando reuelari poſſit.*

QVAE-

QVAESTIO XXII.

NVMQVID ſacerdos tenetur reuellare confeſſionem in crimine hęreſis? vtiq; ſic,ad obuiandum tam nefandiſſimo ſceleri ſi pęnitere recuſet Archidiac.in cano.ſacerdos de pœnitentia diſtin.6.nu.3. ſequitur Alber.in rubr. de hæretic. num.4.licet Archidia.vbi ſupra dicat., quod tutius facit ſacerdos ſi adeat epiſcopum,& dicat vigila ſuper gregem tuum, quia lupus eſt in eo Tiber.Dec. tracta.crim.lib.5. cap.20.num.69.tomo 1.& hæc optima,& ſeruanda opinio.

SVMMARIVM.

1 *Reus carceratus an poſſit condemnari ex ſua confeſſione facta ſacerdoti de delicto non ſatis probato.*

QVAESTIO XXIII.

POne, quod reus carceratus confitendo peccata ſua ſacerdoti,cõ-
1 feſſus eſt delictum,de quo imputabatur, ſed non ſufficienter conſtabat, an ex hac confeſſione poterit condemnari ad pœnas legales? vtique ſic cum præſumatur fuiſſe confeſſum verum, ne ſit immemor ſalutis æternæ Tiber.Deci. tract. criminal.lib.2.cap.15.nume.13.to.1. vbi verum in caſu, quo confeſſio propalari poſſit.

QVAESTIO XXIIII.

PONE incontinenti finita confeſſione, antequam reſurgat,cõfeſſor interrogat confitentem, an ſit debitor alicuius, & dicat, quod ſic, an poterit libere deponere, vtique ſic Crau.conſi.267.num.2.

QVAESTIO XXV.

SED numquid debet pati potius aliquod martirium quam confeſſionem reuelare, vtiq; ſic Scot. diſtinc.21.quam ſequitur Gabr.de Traiact.& B.Thom.q.3.Rebuff.in can.oĩs vtriuſq; ſexus in vlt.notab.

QVAESTIO XXVI.

NVMQVID confeſſio poſſit reuelari ſi reſultet vtilitas alterius, videbatur quod ſic ratione vtilitatis, contrarium eſt verius Rano.in capit. cum dilectus de exceſſi.prælatorum.

QVAESTIO XXVII.

NVMQVID poterit,quis reuelare confeſſionem, quæ ſit ei primo à ſacerdote reuelata? videbatur quod ſic,cum confeſſor primo loco cõfitendo viam aperuerit, & in culpa fuerit, cõtrarium eſt verius Aſten.in ſumm.lib.6.tit.20.

QVAESTIO XXVIII.

SED an tenebitur,vel poterit reuelare ſi laicus in caſu neceſſitatis confeſſor extitit?vtiq; non Reb. ad can.omnis vtriuſq; ſexus in vltimo notabili in 4.ampliatio.

QVAESTIO XXIX.

QVID ſi caſu,& forte fortuna audiuit? pariter non põt reuelare Reb.vbi ſupra inferẽs, quod hoc caſu non deponitur ab officio

quod

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

quod habet ſed punitur pœna arbitraria Card. in d. cano. omnis vtriuſque ſexus Aſtenſ. in ſumma lib. 3. tit. 24. de confeſſionis ſigillo.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor in ſua confeſſione an poſſit alterius confeſsionem reuelare.*

QVÆSTIO XXX.

1 QVAERO an quis poſſit per confeſſionem, quam facit cōfitendo reuelare confeſſionem ſibi factam, puta ſacerdos facit confeſſionem pro ſe, an poſſit reuelare peccata aliena ſibi in confeſſione a peccatore dicta? Vtique nō, quis enim confiteri debet peccata propria, nō aliena iuxta illud Pſal. 31. Delictum meum cognitum tibi feci, & verſi ſequenti. Dixi confitebor aduerſum me iniuſtitiam meā, Domino, cano. dixi, & cano. final. de pœnit. diſtin. 1. niſi in delictis, quæ ſocium requirunt, vel ad oſtendendum magnitudinem peccati, vt ſi cum conſanguineo, cum matre, filio, vel ſimilibus Riccard. in 4. ſententiarum diſtin. 17. artic. 3. quæſt. vlt. Ripa de remed. ad curan. peſtem num. 79. aliàs eſſet proditor, vel accuſator, & non verus confitens, & hæc eſt cōmunis opinio theologorum. Reb. ad can. omnis vtriuſq; ſexus in verbo. ſua & in vlt. notab. ampliatio. 6.

SVMMARIVM.

1 *Interpres adhibitus in confeſsione an poſsit eam reuelare.*

QVAESTIO XXXI.

1 ALIQVIS eſt adhibitus pro interprete in confeſſione, poterit ne eam reuelare? videbatur quod ſic, quia non eſt confeſſor, cōtrarium eſt, verius, vt nec ipſe reuelare poſſit Rebuff. ad cano. omnis vtriuſque in vlti. notabil. in 7. ampliation.

Ampliatur ex mente eiuſdem ad eum cui . . voluntate confeſſoris fuit reuelatum ad confeſſorem factum, ad ſeculare in abſcondito audientem, cui nec reuelanti vti teſti in iudicio non creditur. Ripa de remed ad conſeru. peſtem n. 105. contemnit ſacramentum . . ei iniuriam facit.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos qui nec abſoluit, nec condemnauit confitentem an id poſsit reuelare.*

QVÆSTIO XXVII.

1 PONE quod in actu confeſſionis ſacerdos, nec abſoluit, nec condemnauit, an hoc caſu reuelare poterit, videbatur, quod cum non ſit perfecta omnino dicta confeſſio, ſed remanſerit imperfecta . . ſuperioris, contrarium eſt verius Rebuff. ad conſil. omnis in vltimo notabili ampliatio. 8. & certe quoad ſecretū peccati eſt iā propalatū confeſſori, merito tacēdum.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor cum opus ei ſit alieno conſilio an poſſit reuelare factam confeſſionem.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXXIII.

OCCVRRIT quod confeſſor eget pro reſolutione ali-
1 cuius caſus propoſiti prudentiori conſilio, quid agendum? videbatur dicendum poſſe etiam perſonā propalari; qualitas, enim perſonæ eſt circūſtantia aggrauans,& diminuens prout ſuperius vidimus: nec dari poſſe videtur certum, & reale conſilium niſi data notitia perſonæ vna cum facto,& circūſtantijs ſuis: contrarium eſt verius ex capit. offi cij in princ. de pœniten. & remiſſio. vbi conſulit Pontificem de facto cuiuſdam mulieris in genere neminē ſpecialiter nominando.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum confeſſum an poſsit in genere reuelari.*

2 *Confeſſor qui nouit aliquem per confeſsionem peccatorem non eum tenetur vitare.*

QVAESTIO XXXIIII.

NVMQVID licebit reuelare peccatum in genere, vtiq;
1 ſic, exemplo Chriſti, vnus veſtrum me traditurus eſt Matth. 16. Marc. 14. Luc. 20. Ioan. 13. habetur in c. ſi ſacerdos de off. ordin. & dixit ex vobis non ex nobis licet inſimul omnes ſtarent, quia a Chriſto, cui omnia patent iam iudicatus eſt. nec coram proceditur, via huius ſeculi, & ob id non dixit nobis, includendo ſe, dixit vobis, quia non erat exiturus via iudiciaria, canon. vnus ex vobis 2. quæſt. 1. & ſi dicatur quomodo exemplo Chriſti, nonne & ipſe in genere locutus eſt, ſed nominatim dicēdo, qui intingit mecum manum in catino,& alio in loco reſpondit Iudæ tu dixiſti?

Reſpondetur ad hoc multis modis, primo quod per hæc verba nō fuit proditor, quia prodere eſt præteriti, ſed Chriſtus locutus eſt in futurum dicendo, tradet, vel traditurus eſt.

Secundo reſpondetur, quod dixit Iudæ met eum interroganti, dicēdo tu dixiſti. vnde non eſt prodere ſi quis a peccatore met inſtigatur.

Tertio reſpondetur quod propalauit illis, qui poterant prodeſſe, & non obeſſe.

Quarto reſpondetur, quod illa verba, dixit ſoli Ioanni in aure hæc gloſ in cano. cum omne de conſecr. diſtin. 2. in verb. proditorem, & in cano. ſi peccauerit in glo. 2. 2. q. 1.

Vnde inferunt Doctores ad d. c. ſi ſacerdos, quod valet excommunicatis in genere de illo, qui furtum commiſit, & pro cauſa rationabili ad eam conſecrandam, & obtinendam ſufficit incertitudo, vt ibi notant omnes, & pluries, vide contra incendiarios nocturnos.

2 Et ex prædictis etiam patet ſecū dum Hoſtienſ.& Ancar. ad d. cap. ſi ſacerdos, quod ſi vt confeſſor ſcio aliquem peccatorem, quia id mihi confeſſus eſt, non per hoc debeo eū vitare nō ſegregare exemplo Chriſti, qui patitur ſimul ſtare malos cū bonis, vſq; ad diem ſegregationis.

SVMMARIVM.

1 *Furtum quis vidit fieri, alius per cōfeſſionem facram eſt alem nouit, vter certius dicatur ſcire.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXXV.

VNVS ſcit aliquod furtũ per confeſſiouem ſacramentalem
1 alius ſcit, quia vidit, quis ex iſtis dicitur certius ſcire. multi dicunt illum, qui ſciuit per confeſſionem ſacramentalem, cum ibi non præſumatur mentiri nec immemor ſalutis æternæ, contrarium eſt verius quia propria ſciẽtia eſt per ſenſum viſus, ita dixit Imol. & reputat notandum in cap. ſi ſacerdos num. 2. licet, aliquo reſpectu poſſet dici certo ſciri, illud, quod per confeſſionẽ ſcitur, cum hoc caſu mendacium non præſumatur, vt per enndem num. 10. ſuper glo. 1.

SVMMARIVM.

1 *Debitum vel depoſitum in confeſſione auditum an poſſit reuelari, remiſſiue.*

QVAESTIO XXXVI.

SED nunquid confeſſor poterit licitè reuelare ea, quæ audiuit
1 in confeſſione, tamen non ſine peccato, prout debitum vel depoſitum, vel quid ſimile, poſui in tract. de poſiti. in prima par. cauſa 4. cui addo quod interrogatus ab aliquo iniuſte, puta tiranno, etiam, vel ſimili debet celare, quantum poteſt, & ſophiſtice etiam reſpondere, vt per Boiech in cano. omnis nume. 19. de pœnit. & remiſſio.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum alicui reuelatum vt iudici, an poſſit reuelari.*

QVÆSTIO XXXVII.

AN poterit quis reuelare peccatum ſibi reuelatum vt iudi
1 ci, vtique ſic tenuit Hoſtienſ. in c. 1. de Cleric. per ſaltum promot. ſed ille textus loquitur in peccato reuelato ad prouidendum, cum iudex ille ex ſe non poſſet, vnde non probat concludenter.

SVMMARIVM.

1 *Amicus quando poſſit dici proditor.*

QVÆSTIO XXXVIII.

QVAERO quando amicus dicatur proditor, de proditore
1 poſt alios multa, ſcripſit Dec. tract. crim. lib. 7. capit. 29. to. 2. cui illud videtur addi poſſe, ꝙ proditor ſit, qui reuelet factum præteritum, non autem ſi futurum gl. in cano. cum omne in verb. proditorẽ de conſecr. diſtin. 2. Boiech. in cano. omnis vtriuſque ſexus ſub nu. 20. de pœnit. & remiſſi.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſor an poterit reuelare confeſſionem in fauorem confitentis.*

QVAESTIO XXXIX.

SED nunquid confeſſor poterit reuelare confeſſionem in fauo-
1 rem confitentis, quod talis non cognouit talem mulierem, vel non peccauit mortaliter, vel quid ſimile, & vtique ſic ſimpliciter non autẽ ſi includeret tacite alterius præiudicium,

dicium, puta poteſt dicere, Titia eſt iuuenis honeſta, ſed ſi ſtarent ſimul duæ puellę, vel mulieres, non eſſet honeſtum dicere illa eſt caſta quaſi excluſiue altera munitur, & detegitur non caſta Rebuff. in cano. omnis vtriuſque ſexus in vltimo notabili in 7. fallentia.

SVMMARIVM.

1 *Eligens eum quem cognouit ex confeſſione indignum, an incurrat pœnas canonis.*

QVAESTIO XL.

1 QVÆRO ad cap. cum in cunctis §. final. de euictio. aliquis ſcit aliquem ex cõfeſſione indignum, tamen elegit, incurrit ne pœnas dicti canonis & videbatur, quòd ſic quia ibi fuit principaliter diſpoſitum propter rei timorem: contrarium eſt verius, quia in his, quæ ſcit vt Deus ſolum Deum habet vltorem ibi Rebuff. ad cano. omnis vtriuſq; in vlt. notabili verſ. 8. cui pone quod prior ſcit in confeſſione monacum indignum, poterit ne remouere, vtique ſic ſi vult, & fieri poſſit ſine ſcandalo, & turpitudine, & niſi conſtitutiones ordinis requirant aliquam formam iudicialem Floren. in 3. par. ſum. titu. 16. cap. 22. §. 1.

SVMMARIVM.

1 *Caſum iſtum in confeſſione audiui, an poſſit dicere ſacerdos.*

QVAESTIO XLI.

CAVEAT ſacerdos, ne vnquam dicat iſtum caſum in cõfeſſione audiui, vel in illa eccleſia in qua audiui cõfeſſiones, fiunt multa mala & enormia peccata, idem ſi dicat in tali ciuitate, nam hoc eſſet reuelare. pariter caueat, ne propter enorme peccatum ſibi confeſſum diminuat familiaritatem ſolitam cum confitenti, vel aliud ſignum per quod homines poſſint cognoſcere illud delictum ſecundum Florian. vbi ſupra per text. in can. omnis vtriuſque in verbo. vel ſigno de pœnitent. & remiſſio.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio quo iure non debet reuelari.*

QVAESTIO XLII.

1 QVAERO quo iure tenetur confeſſor confeſſionem non reuelare? Primo de iure naturali, quæ vultis faciant vobis homines, hæc eadem vos facite illis Luc. 6. & can. 1. diſtin. 1. ſed quis nollet amittere ſuam bonam famã propter ſui criminis reuelationem per alterum factam, ergo nec ipſe alteri facere debet. Item vita, & honor equiparantur l. iuſta ff. de manumiſſ. vindic. ſed quis nollet eum aliquis occideret, vel diffamaret, ergo nec ipſe alteri facere debet & ſic lege naturæ, quis reuelare prohibetur.

Secundo iure diuino eſt introducta confeſſio I. 20. quorum remiſeritis, & ergo, & eius ſigillum quod eſt occultatio.

Item ſcit Deus . . peccatum interius, ſic debet ſacerdos interius, & magis homines ad confeſſionem attrahantur Flor. in 3. par. §. 7. c. 22.

Præ-

Præterea, os, quod mentitur, recidit animo can. nec artificioſo 22. quæſ. 2. ſed ſacerdos reuelãdo dicit vt homo, vt Deus ſciuit, ergo mentitur, ergo de iure Diuino non debet reuelare, Soc. in 4. diſtin. 21. quæſt. 1. Aſten. de confeſſio. ſigil. tit. 20. q. 2.

Tertio prohibetur de iure canonico cano. ſi ſacerdos de pœnit. diſt. 6. can. oĩs vtriuſq; de pœn. & remiſ.

Quarto prohibetur iure ciuili, quia tenetur actione iniuriarum & ad intereſſe l. 1. §. ſi quis tabulas ff. depoſit. dixi in tractat. de poſit. par. 1. cauſ. 4. vbi videre placeat, & alibi dicitur . . . eſt noſtra ſecreta detegi l. 1. C. quando & quibus 4. pars. lib. 10.

SVMMARIVM.

1 *Confitens an poterit dare confeſſori licentiam reuelandi confeſsionem.*

QVAESTIO XLIII.

Sed numquid confitens poterit dare licentiam confeſſori reue-
1 landi confeſſionem? & videbatur quod nõ, quia hoc eſt introductum de iure naturæ & Diuino, vt dictũ eſt in fauorem totius eccleſiæ, ne aperiatur via fraudibus, & ne homines a cõfeſſione retrahãtur, & propter ſacramentum & ſcandalum, quibus non videtur, vt renunciari poſſit cap. ſi diligenti de fo. compet.

Præterea ſcit, vt Deus quomodo reuelabit extra confeſſione, quo caſu eſt vt homo.

Item præcepto ſuperioris aſtringimus ad non reuelandum, cui non poteſt derogare inferior. clem. nè Romani. de electio?

Inſuper non auditur Perin. volens. l. non tantum. ff. de appellatio. ſed ob presbiteri reuelationem poſſet petire confitens ergo, &c.

Contrariũ eſt verius ſaltẽ quoad bonum confitentis Rebuff. ad can.
1 omnis vtriuſque ſexus col. final. aut igitur eſt ad bonum, & licentia valet alias nõ & rationibus ſuperius allegatis.

VIN-

VINCENTII CAROCII I. C.

TRACTATVS DE PATRE FILIAM SIMPLICITER DOTANTE.

Ad repetitionem l. final. C. de dotis promiſsione.

IVSTINIANI SACRATISSIMI PRINCIPIS ſingularis, & egregia eſt conſtitutio ad l.fi. C.de dot.promiſſione, quòd Pater, dotando ſimpliciter Filiam, cenſetur de bonis proprijs dotaſſe: ad cuius materiam ponam aliqua vtilia, & quotidiana.

QVAESTIO I.

Diſpoſitio huius conſtitutionis in quo conſiſtat.

QVAERO primo loco, in quo cõſiſtat diſpoſitio huius conſtitutionis? Vtique in præſumptione iuris: ita enim ſignificare videtur verbũ intelligi in d. l.poſitum, l.ſi paterfamilias Titiũ, ff.de hæred. inſtituen. iuncta l.cum proponas C.eod.titu.l.hæres quandocunque ff.de acqui.hęred.l.vnic. in princ. C.de rei vxor. actio. l. qui duos §.vlt.l.ſi mulier.ff.de reb.dub. l.generaliter. §.cũ autem C.de inſtitut.& ſubſtitut.ibi,intelligi euaneſcere, iuncta l.cum auus.ff.de cond. & de-

& demonſt.capit. ex ſtudijs de præſumpt. Aret.in l.iam hoc iure nu. 2.ff.de vulg. & pupillar. Menoch. de præſumpt. libro 1. quæſtio.10. num.5.

Addo bene loquentem Rebuff. ad l.minus, & l.dediſſe, de verb. ſignificat.

QVAESTIO II.

An præſumptio huius argumenti ſit iuris tantum, vel iuris, & de iure ſimul.

QVAERO ſecundo, an iſta præſumptio ſit iuris tãtùm, vel iuris, et de iure ſimul? vtique iuris, & de iure reſpondit Io. Andr.in tit.de præſumpt. in verbo ſpecies, in verbo in prædictis concordantibus, vnde non recipit probationes in contrarium,glo.fin. in l.final.vbi Bart.nu.5. Alber. n.2. ff.quod met.cauſ.glo.in can.ſenum 50 diſtinct.in cano. fraternitatem, 54.diſtin.in cano.15.qui fidem,vbi Præpoſi.num.8.de ſponſ. Alex.in l. inter ſtipulantem. §.1.num.3 ff.de verb.obligat.Rom.in l.ſi duo nu.7. ff.de acquir.hæred.Salic. in rub. C. de probatio. Guliel. Mainer. in l.in obſcuris num.7.ff.de reg.iur.Veronen. de ſimulatio. contract. nu.17. Iaſ.in l.titia nu.49.ff. de verb. obli. Alciat.de præſumpt. in 2.par. prælud.num.6. Menoch.de præſumpt. lib.2 præſump.60. Maſcar.de probat.quæſt.10.num.48. volum.1.& concluſi.1222.numero tertio,atteſtans hanc eſſe communem opinionem.

QVÆSTIO I.

Secundæ Quæſtionis principalis.

An probatio in contrarium admittatur per confeſſionem filij.

SED nunquid admittitur probatio in contrarium per confeſſionem filij? pro parte negatiua facit id, quod alias diximus in tractatu de iuramento litis deciſorio q. 32.verſi.6.caſus vbi elapſo biennio in exceptione non numeratæ pecuniæ, non eſt locus poſitionibus,nec iuramento litis deciſorio, & conſequẽter tollitur cõfeſſio aduerſarij.

Pro contraria parte facit, quod contra præſumptionem iuris,& de iure admittitur probatio in contrarium per confeſſionem partis.gloſ. reputata ſingularis in authent.de æqualit.dot.§. aliud, in verbo, ſcribat, quam ibi Barto.dicit perpetuo menti tenendum,ſingularem quoque dixit Alex. in l.a diuo pio §. ſi pignora.nu.3.ff.de re iudic.in l.1.§. ſi is, qui, ſub nume.1.ff. ad trebell. Abb.in cap.is qui fidem num.5.de ſponſal. vbi pariter dicit hanc eſſe communem opinionem Fel. in rubri.de præſump.num.11.& in cap. quanto,num.3. limitat.1. eod.titu. Corn.in l.generaliter §.cum autem num.8. C.de inſtitu.& ſubſtitutio. Marſil.in l.1. §. ad quæſtionem nu. 36.ff.de quæſtio.Soc.in repetitio.l. cum auus num.72.ff.de cond. & demonſtra.Lanfrancus in cap.quoniam contra in verbo confeſſio nu. 9.Corn.conſil.39.colum.fin. vol.4. Alc.de præſumpt.in prælud.par.2. nume.7. Ctauet. de antiquit. tempor.verſic.materia iſta numero 15.

Bal.

Bald. Nouel. de dot. par. 6. principal. priuileg. 2. Corſett. hoc admodum commendans in ſingularibus ſuis, in verbo ſententia 12. Couar. in epi tom. de ſponſal. par. 1 capit. 1. num. 3. Menoch de præſumpt. lib. 1. præ- ſump. 61. num. 5.

Addo Maſcard. concluſio. alias quæſt. 10. numero 48. cum ſequen. & latius concl 1222. n. 11. de proba tio. Iacob. Nouel. concl. 160. lim. 1.

Hinc poſtea infertur, quod licet mulier non iuuetur Velleiano, ſi ac cepto precio pro alio interceſſit, cũ non præſumatur fragilitate ſexus feciſſe, & hæc eſt præſumptio iuris, & de iure, tamen ſi ſtipulator, cuius commodi gratia mulier interceſſit confiteatur mulierẽ, non ſpe precij interceſſiſſe, eius confeſſioni ſtatur, & mulier iuuabitur Velleiano, l. an tiquæ, cum ibi not. C. ad Velleian.

Infertur pariter ſecundo, ꝙ eſt præſumptio iuris, & de iure, cõtra pupilli tutorem, pro bonis in inuẽ- tario deſcriptis, ꝙ fuerint ea om- nia in bonis pupilli, tamen contra hanc præſumptionem, licet iuris, & de iure admittatur probatio in contrarium per confeſſionẽ pupil- li maioris effecti, qui corã iudice fa teatur bona errore eſſe deſcripta, iuxta l. fin. & ibi not. C. de arbi. tut.

Infertur tertio, ꝙ in exceptio. nõ numeratæ pecuniæ, elapſo biennio, eſt præſumptio iuris, & de iure, ꝙ vere debitor pecunias receperit, ta- men admittitur probatio in cõtra- rium ex confeſſione creditoris glo. in l. in contract. in verbo, nullo mo- do C. de non nume. pec. Fel. in cap. ſi cautio num. 66. de fid. inſtrum.

Sic in propoſito caſu ſtandum videtur confeſſioni ipſius filiæ, ꝙ promiſſio dotis facta per patrẽ, ſit ad computum bonorum materno- rum, vel ſimilium, quæ pater habe bat in manibus, & non de bonis proprijs ipſius patris.

Nec obſtare videtur ratio in con trarium adducta, quia verum eſt, ꝙ ſtatur confeſſioni, non tamen, quod cogatur confiteri medio poſitionũ, vel iuramenti litis deciſorij, & di- cam in ſequenti quæſtione.

QVAESTIO III.

Secundæ Quæſtionis principalis.

Filius ſi nolit ſponte confiteri, an coga- tur inuitus poſitionibus reſpondere.

SED pone, ꝙ filius nolit ſponte cõfiteri; cogetur ne inuitus po ſitionibus reſpondere?

Et primo videbatur, ꝙ ſic, quia poſitionibus eſt reſpondendum, & recuſans habetur pro confeſſo, cap. 2. de confeſſ. lib. 6. Papien. in forma reſponſio. actoris, in verbo, reſpon- deri. Mar. par. 6. in verbo contuma- cia, n. 18. vbi habes practicã regni. Bar. & Caſt. in l. 2. §. quod obſeruari C. de iuramento cal. & eſt commu- nis opi. Rom. ſing. 696. Luc. Pet. in pract. c. 4. Lanfr. de reſpon. nu. 3.

Et hoc eſt adeo verũ, vt teneatur reſpondere, etiam ſi iuret ignorare veritatem, dummodo in facto pro- prio, & de recẽti, ſingulare dictum Archid. in can. ponderat, diſtin. 90. quod pro valde ſingulari, commen dat Ro. ſing. 695. Thol. in addit. 21.

Contrarium eſt verius ea ratio- ne, quia, quando pro aliquo eſt præ- ſumptio iuris, & de iure non cogit̃ confiteri contrariũ, licet ſpontè poſ ſit Bal. notabiliter in repetitio. l. 2.

D col. 10.

col. 10 verſi.hinc eſt,de iur.iurand. quod dictum pro valde ſingulari commendat Cremenſ. ſingul. 157. Ferrat cautel.16.col.5.in fine dixi in tract.iuramen.litis deciſor.q.32. caſ.14.Imol.in c.ſi cautio num. 14. vbi Felin.nu.60.de fid.inſt. Menoc. de præſump.lib 1.præſum.62.

Addo,quod hæc eſt cõmunis opinio,Curt.in tract.poſitio. num.40. Maſcard.in verbo poſitio num.66. per textum notabilem in l.in contractibus §.de illo C. de non nume. pecun.de quo dixi in d.tract.de iur. deciſor.quæſt.32.

Si igitur, orta contentione, filia dicat de bonis patris, & pater aſſerat ad alium cõputũ, poterit filia, ſed non cogetur confiteri.Marſi.de probat.num.88.& ſing.110.

Ex æquitate tamen, quæ magna ſit; poterit iudex ex officio cogere ad reſpondẽdum poſitionibus. Angel.in l.ſed & ſi reſtituatur §.1.ff.de iudic.Fel.in verb.de probat.col.vlt. verſ.ſed iſtud Neuizz.conſ.5. num. 25. quos ita declarat Meno. de præſumpt.lib.1.quæſt.62.in fine.

QVAESTIO IIII.

Deciſionis huius quæ nam ſit ratio.

QVÆRO, quæ ſit ratio iſtius deciſionis,& vtique, quia paternum officium eſt dotare filiam l.qui liberos ff. de ritu nuptiarum, vnde dotando, dicitur ſuo muneri ſatisfeciſſe, & hanc opinionem tenent Dect.in l.1.ff. ſol.matrim. vbi Alex.n.30.Iaſ.n.25. Ripa num. 54. Soc.iun.nu.157.

Verum cõtrarium ſentit Alc.regul.1.præſump.26.n.3.lib.8.Parergon iur c.3.Coraſ.ad l.qui liberos. ff.de rit.nupt.lib.epiſt.q.capit.2. ea ratione,quia textus videtur tribuere hoc meræ liberalitati, quæ nullam præſupponit obligationem.

Non crederem a prima opinione recedendum: quippe tale officiũ habet annexam neceſſitatẽ prout ibi textus dicit, ibi,debito dotis, & ibi, nexu obligationis &c. vnde non eſt pura,et mera liberalitas,ſed cauſata a debito paterno: eſt bonus textus, & ibi not. Alber. in l.cognouimus C.de hæret. vbi ſub nomine liberalitatis, venit debitũ naturale, quod dos patris eſt.

Addebat Alc.in citata præſump. n.5.aliam rationẽ,ſ.coniunctio ſanguinis, & affectio patris in filiam, & cura dotandi, & collocandi filias, quæ ad patrem ſpectat,iuxta not.in l.quæ dotis.ff.ſolut.matrim. in allegat.l.qui liberos.

Sed & hęc ratio mihi dubirabilis videtur, cum ſola coniunctio ſanguinis non inducat donationẽ,iuxta ea, quæ latè diximus ad materiã l.procula,in tract.locat.& conduct. par.1.tit.de ſubſtantia locat.2. titu. de bon.quæ liber.num.13.

Sed recte intuendo,dici poſſet, ꝙ Alciat. ibi tria conſiderat, ſanguinem, paternitatem, & debitum de collocando filiam, vnde non eſt ſimplex ratio ſanguinis.

Sed contra principalem rationẽ dubitationem facit, quod pater cõcedendo aliquid filio reſtringitur, vt committat, potius quam donet Bal ſingulariter in l.executorẽ col. 10.ſub n.37.verſ.vnum ſcias, per l. cũ pater §.pater pluribus ff. de leg. 2.quod dictum ſingulare reputauit Marſil.ſingul.57. vnde igitur libe-

Digitized by Google

ralitas patris in filiam?

Poſſet reſponderi, q tex. in §. pater pluribus procedit duobus concurrentibus: primo ratio æqualitatis ſeruandæ inter filios, ſecundo, quia ibi filia erat maior natu, vnde præſumitur cuſtodia l. fin. ff. de fid. inſtrum.

Ex quibus vtilitati ſtudendo, infertur intellectus ad l. clauibus. ff. de contr. emptio. vt procedat, concurrẽte titulo habili ad translationem dominij, alias præſumitur ſimplex cuſtodia.

Et ſępius in facto occurrit caſus dicti §. pater pluribus, quod ſi pater habeat plures filios venit ad mortẽ, dat claues, & anulũ maiori natu; an ex hoc transferat dominiũ? vtiq; non, pluribus exiſtentibus ab eo filijs ſed ſolum ad cuſtodiam, ratione æqualitatis obſeruandæ.

Secundo dubitationem facit l. filiæ C. fam. hercif. vt pater emens nomine filij ſibi nõ acquirit: vnde igitur iſta liberalitas paterna? acquirit mediante traditione, vel morte, vt ibi not.

QVAESTIO V.

Diſpoſitio legis fin. C. de dot. promiſſio. ſit ne fauorabilis an odioſa.

QVÆRO, an diſpoſitio l. fin. C. de dot. promiſſi. ſit fauorabilis, vel odioſa? nam ſi fauorabilis, extenditur: ſi odioſa, reſtringitur.

Et videtur fauorabilis, cum tendat in fauorem filiarũ, & ſaluentur alia bona ad fauorẽ ipſarum, & dos ĩtelligatur de proprijs bonis ipſius patris, iuxta Bar. doctri. in l. qui exceptionem n. 2. vbi Iaſ. n. 1. eã ſummopere extollit ff. de condit. indeb. egregiam appellat Meno. in primo remed. recup. poſſeſſi. nu 14. & ante eum probauit Rom. conſ. 32. col. 2. nu. 5. verſ. 3. quia, Rom. idem conſi. 328. n. 2. Dec. in l. venia n. 5. C. de in ius voc. Gozad. conſ 5. n. 5. Bal. in l. cunctos populos col. 12. verſic. ſed hic quæro de effectu C. de ſum. Trinit. & fid. cathol. conſ. 433. dñа Ioãna col. 2. lib. 2. Cald. cõſ. 14. de verb. ſignifi. Albe. in 1. par ſtat. q 180. pone ſtatuto Ancar. conſil. 112. col. 2. conſ. 153. circa medium conſi. 404. poſt mediũ Domin. in c. ſi propter col. 4. verſi. in fine glo. per glo. ibi in verbo primi anni, de reſcript. lib. 6. in c. ſciant, in gloſ. primi anni, & in verbo alios, de elec. lib. 6. Comenſ. conſ. 2. col. 1. in fi. Caſtren. conſ. 92. in fine lib. 1. Miliſ. in verbo lex dicitur fauorabilis Alex. conſi. 197. col. 1. lib. 7. Aret. conſi. 29. col. 7. verſic. quarto præmitto, Cor. conſ. 89. col. 1. lib. 3. Barb. in l. 2. in prin. verſicu. quarto dicebam de verbor. obliga. Curt. Sen. conſil. 9. num 48. Dec. in l. 1. col. 1. C. vnde legit. Crau. conſil. 242. colum. 1.

Secundò, an diſpoſitio dicatur fauorabilis, colligitur ex præfatione, & prooemio: ita arguit Rom. conſ. 338. n. 3. per tex. in l. 1. ff. de origin. iur. in l. fin. ff. de hæred. inſtituend. l. Titia §. idem reſpondit, ff. de pact. l. 1. C. de diuerſ. reſcrip. cap. inter dilectos §. ceterum de fid. inſtru. ſed ex præfatione l. final. ad nullum alium finem tendit imperator niſi fauere filiæ, & conſeruare illæſa alia credita, quæ à patre prætendere poſſit, meritò &c.

Tertio diſpoſitio reputabilis, qñ eſt fundata in imbecillitate, vel

Digitized by Google

alia æquitate Bal.in l.penult.col.3. n.5.in fine,verſic.ſed quomodo ego C.de pact. ſed in caſu, de quo agit, lex reſpicit filiam, & ſic ſexum, & æquitatem in conſeruatione dotis ad fauorem filiæ,merito &c.

Et ſi dicatur, cur potius iſta lex finalis debet dici fauorabilis,habendo reſpectum ad filiam, & non debet dici odioſa reſpectu patris, cui admodum prçiudicat? Reſpondetur, quod non valet iſta conſequentia, hoc ſtatutum, lex, vel diſpoſitio fauet Petro, & nocet Paulo; ergo eſt in odium Pauli,nam nō ſufficit damno eſſe Paulo, niſi iſtud dānum fiat ei ratione alicuius demeriti concurrentis, pulchre Bald. conſi.474.col.1. circa medium,lib. 5.vbi exemplificat in matre, quæ ſi priuatur ſucceſſione, quia non petijt tutorem filio impuberi; concurrit hoc caſu demeritum,vnde priuatio eſt odioſa: nam ſi alio reſpectu priuat, non concurrente aliquo demerito, ſed vt faueat agnatis, tunc non conſideratur odium aliquod. idem conſiderat Alexand.conſi.41. colum.fin.lib.5.quod eſt repetitum conſ.116 colum.final.lib.7. Crauet. conſi.242.in princ.exemplificantes in ſtatuto de non alienando in forē ſem, quia non eſt in ſe reſpectu forenſis odioſum, cum non detur reſpectu ſui demeritum: ſecus, ſi prohiberetur alienatio in bānitum. in quo concurrit demeritum, & hęc reſponſio eſt admodum vtilis, ad cognoſcendum, an diſpoſitio ſit fauorabilis, vel odioſa. Vnde in caſu d.l.final.ſi fauet filię,& patri prçiudicat; non datur odium, quia non fit in demeritum patris, & de hoc lex non cogitauit.

Pro contraria parte facit hęc ratio in forma oīs receſſus a iure cōmuni odium continet, ſed hęc lex exorbitat a iure communi, ergo eſt odioſa. Maior propoſitio eſt axioma,quod iactat ſe a multis collegiſſe Tiraq.de retrac.lign. in pręfatio. nume.62.minor propoſitio probatur ex Hieron.Gabr.conſi.157.nu. 25.vbi expreſsè tenet, quod diſpoſitio l.final. C.de dot.promiſſio. eſt exorbitans à iure communi, & conſequenter reſtringenda, & ſtrictè interpretanda eſt Corn.cōſ.16. col. pen.vol.3. vbi appellat exorbitātiſſimā cōſtitutionem, & reſtringēdā.

Poſſet a quoquam fortaſſe dici, ꝙ reſpectu filię ſit diſpoſitio fauorabilis; reſpectu patris ſit aliquantulū odioſa, prout in ſimili videmus, ex multorum tamē opinione, quod ſtatutum,quod ſtantibus maſculis, fœminę,non ſuccedant,reſpectu filiorum,ſit fauorabile,& conſequenter extendendū; reſpectu fœminarum,ſit odioſum, ex magis communi,de qua per Iaſ.ad l.2.n.4 C.de in ius vocand in l.qui exceptionem n. 4.ff.de condict.indeb Soc.iun.cōſi. 1.num.46. verſic. tertia opinio lib. 1.Pariſ.conſil.85. num.28. libro 2. Alciat. reſponſ 66. in fine Cephal. conſi.278.numero 106.licet te vera hodie magis communis opinio ſit, quod totum ſit fauorabile Brun. de ſtatut.exclud fœm.artic 4. verſicu. ſed verior : quem ſequitur Curt. iun. conſilio 87 numero 5. Viui.in verbo ſtatutum excludens Bero. conſi.14 num.9.vol.2.Rim conſil. 24.n.9.vol.2.Mazol conſ.9 nu.34. Vaſqui.de ſucceſſio.pat.2.in princ. Soc.iun.conſ.10,num.13.in 4.vol. ex magis communi Mando. regul. cancel-

Digitized by Google

cancellat.de Annal.quęſt.3.nu.10. de eadem Riminal.ad Rimin. conſ. 223.num.12.volum.2. latè Burſat. conſ.93.num.7.volum.1.

Pariter ad materiam l.2. C de in ius vocand. reuerentia ex parte patroni eſt fauorabilis, vnde tranſmittit ad hæredes etiam extraneos: ex parte liberti eſt odioſa, vnde non tranſmittit.

Sic etiam diſpoſitio cano. ſi quis ſuadente diabolo ex parte percutiẽtis eſt odioſa, ex parte percuſſi eſt fauorabilis, vnde comprehendit cleri cum primæ tonſuræ cano.quiſquis 17.quęſt 4.can.de perſona 11.quęſ. 1.cano.cleros 21.diſtin.cano. perlectis 25.diſtinct. cap.cum contingat de ætat.& qualitat.cap.cum non ab homine, ibi, quocunque ordine, de iudic.Ioan.Lup.de cenſur.eccleſiaſ. quæſt 2.& 5.& eſt communis opinio Alber.in tract.de vero, & perf. cleric.lib.1.in 2.dubio.Duenn.reg. 99.ampliat.2.Iul.Clar.quæſtio.77. verſi.item quæro.

Et clericum coniugatum, modò cum vnica, & virgine, & geſtet habitum,& tonſuram.cap.1.de cleric. coniug.lib.6. Gramm. deciſ.10.nu. 2.Afflict.in conſtitutio.Regni lib. 1.rub.19.num.21.Lambert.de iure patron.lib.2.part.1.artic.2.quæſt. 7.num.6.

Imò clericum excommunicatũ, ſuſpenſum, irregularem, depoſitũ, verbo tamen non realiter Bald. in capitu.ſedes Apoſtolica, de reſcrip. numero 4.quia priuilegium dignitatis durat finita dignitate capitu. contingit.1.de ſentent. excommunicationis. & ita communem aſſerit Nauarr.in Manual.capitu.27. num.79.

Et diſpoſitio pęnalis ratione pœnæ eſt odioſa: ſed quia publicæ intereſt delicta puniri; eſt fauorabilis.Bart. in l.quemadmodum num. 4.C.de agricol.& cenſit. libro 11. Dec.in l.fœminę num.111. de reg. iur.in l.factum §. in pœnalibus numero 12.eod.titu.conſil.65. nume. 2.conſil.72.nume.2. in fine, conſil. 660.num.6.conſil.661.nu.3.4. Iaſ. in l.ſi certis annis,nu.3.verſ.ſecundo moueor C.de pactis. latè Craue. de antiquita.tempor. in 1.particul. 4.part.numero 2.clarè Gozad.conſil. 5.num.6.declarando,vt per Menoch. de recuper. poſſeſſio. remed. 1.num.30.

Et ſi dicatur vna, & eadem res; non debet diuerſo iure cenſeri l.eũ qui ædes ff. de vſucapio. vnde non poterit dici diſpoſitio iſta partim fauorabilis, partim odioſa, ſed tota fauorabilis, vel tota odioſa. Et tanto magis hoc, in caſu iſto ſtringi poteſt,quia diſpoſitio l.eum qui ædes, procedit in repugnantibus, vt declarat Alexand.in l. in quartam colum.5.circa medium, verſicu.in ea gloſ.in fine ff.ad l.falcid. prout ſunt odium, & fauor, de quibus in caſu iſto.

Nam primo reſpondetur, quod diſpoſitio l.eum,qui ædes,non procedit ex aliqua rationabili cauſa, per quam vna,& eadem res diuerſo iure cenſeri poteſt, vel ex accidenti contingente, vel ex præſumpta mẽte legis, vel ſimili modo: ita declarat Aret.conſi.155.col.3.circa medium,verſi.& per hanc differentiã.

Secundo reſpõdetur, ꝙ procedit eodem reſpectu: ſecus diuerſis reſpectibus Abb.in capit. cum in tua nume.7. de decimis.Ripa.in l.final.

D 3 quæſt.

quæſt.35.num.122.C.de reuoc do natio.Bald.in l.filium in 4.oppo.C. famil. herciſcund. Tiraquell. de retract.ligna.§.1.gloſ.18.num.22.& 23.& §.8.gloſ.5.num.14.latè in tractat.de nobilit.capitu.28. num.13. Dec.in l.in teſtamento, la prima,n. 8.C.de teſtam.milit. Alciat.ad l.in quartam nu.3. ff. ad l.falcid. Gom. in §.pœnales nume.35. de actio. & eſt bonus tex.in l.miles §.pro parte ff.de legat.2. vbi in prælegatis pars habetur iure hæreditario,pars iure legati in l.ſi quis quid præferendũ §.1.ff.de furt. vbi diuerſis reſpectibus in eodẽmet furto,vnus eſt manifeſtus, alter non manifeſtus.

Tertio,vna res non debet diuerſo iure cenſeri corporali conſideratione, ſecus intellectuali ita pulchre Bal.in l.1.in 3.oppoſi.num.4. C.de ſeru.fugitiu.eſt vera,& pulchra declaratio, quam ſummopere commendat Tiraquel. de nobilitat.cap. 28.num.12.

Quarto eadem res diuerſo iure cenſetur quando conſtat de mente diſponentis Curt. Iun.conſil. 114. num.11.

Sed poſſet fortaſſe in contrarium allegari quòd quando ſimul cõcurrunt cauſa fauorabilis, & odioſa, præualet odioſa Ioan.And.Gemin. Ancar.& Franch.in cap.vlt.in gloſ. in verbo ſimilibus de verb. ſignific. lib.6 commendat Aret. in l.venia, num.2.ff.de in ius vocan.& fuit dictum Bald.in l.1.num.4. verſ.item nota ff.de conſt.Princip.

Quare crederem diſpoſitionem l.final. C.de dot.promiſſio. fauorabilem dici poſſe, & licet concurrere videatur damnum patris, fauor tamen filiæ videtur fuiſſe principalis intentio, vt ex diſcurſu dictæ legis apparere videtur, & putarem hãc reſolutionem fieri poſſe, ex eo, quod fit de cauſa, quę nocet,& quæ prodeſt, vt potentior offuſcat aliã, & in dubio, quæ nocet, attenditur. Bar.in l.vi r,in fine,ff.de vſucap.pro donat.Bald.in proœm. decretal.nu. 12.Alciat. in l.2.num.42. de verb. oblig.& de præſump.reg.1.præſumptio.30.num.4.Iaſ.in l.ſi arrogatur num.46. de adopt.Tiraquell. de retract.conſang.§.30.glo.1. num.29. & licet materia ſit brocardica, vt p Iaſ.in citato loco, tamen diſtinctio Barr.in allegatis locis, communiter tenetur: quare ſi præpõderat fauor filij (prout credo) fauorabilis erit: ſi damnum patris, odioſa erit, & in dubio odioſa, & exorbitans, nec extendenda, vt per Hierony.Gabr. conſ.156.num.25.

QVAESTIO VI.

Diſpoſitio eiuſdem legis final. an habeat locum in matre.

QVAERO, an diſpoſitio l. final.C.de dot.promiſſio.procedat,& habeat locum in matre? & vtique non, cum non teneatur dotare filiam.l.neque mater C.de iur.dot.Calca.conſil.11.num. 16.Coraſ.ad l.qui liberos n.54. ff. de ritu nupt.Put.deciſ.182.lib.1.

Ampliatur, vt, ſi mater dotem repetere poſſit à patre, qui dotare tenetur Bald.nouell.de dot.par.6. priuileg.3. ſubdens idem, in quocumque extraneo dotante, vt a patre repetere poſſit: commendat Io. Lup.in cap.per veſtras §.14.nu.19. & §.66.nu.11.fol.72.

Limi-

Digitized by Google

Limitatur hæc concluſio in matre diuite, exiſtente patre inope, & hæc eſt limitatio, quam ponit textus in d.l.mater, in verbis illis, ibi, vel lege ſpecialiter expreſſa, vt ibi poſt alios Bald.declarat Bart in authentic. res,quæ num.4.C.cōmun. de legat.& hæc verior, & magis cōmunis opinio Cuman.in l.a filia ff. ad trebell.Iaſ in l.1.num.28.vbi Ripa num.79.ff.ſolut.matri.in §.fuerat num.115.de actio.Anton.Padil. in d.authent.res, quæ,num.60.vbi Curt.iun.num.17.18.Boe.dec.129. num.4.Gomeſ.Ariaſ.in l.15.Taur. nume.11.Pontan. de alimen.cap.8. nume.15. Euerard.hoc valde commendans in loco ab alimentis ad dotem num.4. vbi valde commendat textum in d.l.neque mater,& dicit ſolemnem, & valde ſingularem Benincaſ.de paupertat.in 3.ſpecial. de contract.num.17. Anton.Cord. ad l.ſi quis ex liberis §. mater num. 14.vbi de magis cōmuni Clemen. de patr.poteſtat.effect.11.nume.4. Campeg.de dot.par.1.quæſt.22.

Ampliatur, vt iſto caſu poſſit alienare mater bona fideicōmiſſo ſuppoſita Bart.in authent.res quæ n.4. C.cōmun. de legat. & cum Bart.eſt communis opinio teſte ibi Curt. iun.num.15.

Limita, & reſtringe in matre, quæ non aliunde quam ratione fideicommiſſi diues eſſet, vt ibi per Padil.num.59.in fi.

Amplia ſecundo, nedum in matre, ſed in quouis alio, quando alia bona non adſint.Theſaur.19. num. 3.& hæc eſt cōmunis opinio Curt. iun in authen.res quæ num.15.Menoch.lib.4. præſumpt.189. nu.28.

Limitatur ſecundo in matre hæretica, quæ tenetur dotare filiam catholicam, ita gloſ.in d l.nec mater, & in hac l.final.in verbo paternum, per textum in l.cognouimus C.de hæretic. vbi rationem reddit; ne pro diuini amoris electione, paterna, vel materna ſint prouiſione defraudati: & hanc ſententiam ſequũtur Cin.Bal.Salic.& alij in d.l.Aretin.in §.fuerat num.19. vbi Iaſ. nu. 115.inſtit.de actio.archidiac.in cano hoc ſanctum num.1.32. quæſt. 2.Ioan.Lup.in repetitio.rub.de donatio.inter virum, & vxor. num.5. Ripa in l.1.num.72.ff.ſolut.matri. Caccialup. de correlat.nu.49.Mainer. in l. in ambiguis pro dotibus num.16.ff.de regu. iur.campeg.de dot.part.1.quæſt.22. Gomeſ.Ariaſ. in l.15. Tauri.nume.11.Coraſ.ad l. qui liberos nume.61. ff.de ritu nuptiarum, & hanc dicit communem reſolutionem Anton.Padil.ad authent.res quæ n.61. C.commun. de legat.

Quæ opinio non procedit de iure canonico, vbi hæreticorum bona in præiudicium filiorum confiſcantur cap.vergentis de hæreticor. gloſ.in ſumma 23.quæſt.7.ſequuntur ibi Archid.& Io.de Fano,Abb. in capit.1.de offic.ordin.Io.Lup.in d.§.20.num.15.Ripa.in l.1. nume. 79.ff.ſolut. matrimon. Coraſ.d.nu. 62.Greg.gloſ. de ſus filies titu. 26. par.7.iterum glo.catholicos in l.7. ti.7.par.6.Cordub.ad l.ſi quis ex liberis §.mater nume.15. vſq; 22. ff. de liber.agnoſcend.vbi limitat non procedere in Germania,& Gallia & hæc eſt communis opinio, vt per Carrer.de hære.num.142.

Non omitto ad intellectum d.l. cognouimus, quòd Tiber. Decian.

Declaratur hæc tertia concluſio, niſi filius, vel filia habeat patrem, & diuitem, aptum ad alẽdum, quia tunc a patre repetere poterit l. ſi qs a liberis §. mater ff. de liber. agnoſc. iuncta gloſ. Bald. in l. alimenta numero 2. C. de neg. geſt. Ruin. conſil. 171. numero 2. libro 1. & 145. numero 3. libro 4. Alciat. reſpon. 153. num. 2. Menoch. de arbitr. iudic. caſu 88. num. 22.

Addo, quòd hæc eſt magis communis opinio Natt. conſi. 108. num. 7. lib. 1. Cordub. ad §. mater nume. 30. Riminal. inſtit. quibus alienare licet, vel non numero 462. Pontan. de aliment. capitu. 8. nume. 6. Bald. Nouell. de dot. parte 6. priuileg. 3. numero 6.

Ampliatur hęc declaratio, vt, nedum a patre, ſed a quocumque tertio, qui quouis modo eſſet obligatus ad alimenta filio præſtanda Socin. conſi. 62. colum. 2. lib. 1.

Et eſt vtile conſilium, quia facio aliquid pro te, vel in alendo, vel in expendendo; datur repetitio.

Sublimita hanc declarationem, niſi ex materno affectu aliquid impenderit mater: nam tunc in nullo caſu repetit. Ita colligitur in d. §. ſi mater, vbi Alberic. hoc ponderando, exemplificat in emendo ſotulares.

Vnde bonus iudex, porrecta petitione per matrem in repetitione alimentorum, conſiderabit, ſi quid præſtitum apparere poſſet ex materno effectu: nam in hoc non condemnabit patrem ad reſtituendum matri.

Declaratur ſecundo, quando mater adminiſtraret bona filiæ: nam tũc, vti adminiſtratrix, præſumitur de bonis illius, cuius bona adminiſtrat: ita Bart. in l. Neſennius nu. 3. ff. de nego. geſt. vbi exclamat, quod eſt hæc præſumptio adeo violenta, & potens, vt præualeat præſumptioni pietatis: idem ibi ſequitur Caſtren. verſicu. tertius caſus, Bart. in l. alimenta num. 4. verſicu. quandoque, vbi Bald. numero 5. C. de negoc. geſt.

Et quoniam materia huius limitationis eſt multum practicabilis, nedum in patre, & matre, ſed in quolibet adminiſtratore, an præſumatur de bonis adminiſtrati feciſſe, ideo latius tanquam.

Nam contra hanc Barto. opinionem facere videtur, quod expenſa, & actus pręſumitur factus de bonis illius, qui tenebatur l. vlti. C. de aliment. pupill. præſtan. hinc, ſi teſtator mandat fieri picturas in aliqua eccleſia: ſi picturæ reperiãtur; pręſumuntur factæ ab eo, & expenſis proprijs illius, qui erat obligatus, ita Bartol. in l. cum ſeruus, vbi Iaſ. numero 5. ff. de verbor. oblig. item eccleſia præſumitur reædificata expẽſis proprijs illius qui tenebatur, Barbat. conſil 62. colum. 4. verſicu. reſtat nunc videre libro 3. idem reſpondit Neuizzan conſil. 19. nu. 9.

Et dos præſumitur ſoluta ab eo, qui eam ſoluere tenebatur Abba. conſilio 2.

Pariter litis impẽſa præſumitur facta, non à procuratore, ſed à domino, ad quem ſpectabat onus facere, Neuizz. d. conſ. 19. num. 9.

Et ſi eccleſia reperitur dotata; præſumitur ab hærede teſtatoris, qui tenebatur Abb. conſ. 54. nume. 2. libro 1. latè Felin. in capitu. ſicut nume. 35. de re iudicat. latè Alciat. regu.

regul.1.præſumpt.50. Menoch. de præſumpt.lib.2.præſumpt.23. nu. 4.lib.6.præſump.11.& latius præſumpt.71.Pontan.de alimen.capit. 20.nume.2.Roland. . . dot. quæſt.64.Maſc.in verbo qualitas.

Vnde diſtinguerem, aut ſumus in patre,auo, vel ſimilibus, qui de iure tenentur dotare, & tunc, licet ſint adminiſtratores, adhuc de proprio dotaſſe præſumuntur, ita Ripa poſt Alex.in l.1.num.90.dicens hanc eſſe communem opinionem, vbi Bald.Nouell.nume.77.ff.ſolut. matrim. de dot.pat.6. priuileg.45. Campeg.de dot.par.1.quæſt 16. n. 4.Bolognet.in d.l.1.num.109.in 4. ampliatio.Soc. conſi.100. nume.8. lib.3.Pariſ.conſil.80.num.1. lib.3. Menoch.ex communi conſ.370.n. 7.lib.4.& de arbitr. caſu 88.nume. 46.& de præſumpt.lib.3.præſump. 15.nume.14.aut ſumus in his, qui de iure non tenentur dotare, & tūc adminiſtrando præſumuntur de bonis filiæ, & non proprijs dotaſſe, vt per doctores in ſupracitatis locis,& ſentit clarius Alexan.ad Barto.in l. Neſennius litera I. ff. de negoc. geſtis, & dicit Campeg.in citato loco, quod in patre,auo, & ſimilibus,qui tenentur de iure dotare; totus mundus obſeruat, quod de bonis proprijs præſumantur dotaſſe, & ſic mater habens fundum communē, non cenſetur partem ſuam filiæ in partem dediſſe,ita Bald.in d.l.final. nume.13.cum declarationibus tamen ſuperius appoſitis,quādo mater teneatur dotare filiam Beninc. de paupert.quæſt.8.ſpecial.3. contract.num.9.vbi ſiue filia ſit emācipata, ſiue in poteſtate.

QVAESTIO VII.

Diſpoſitio eiuſdem legis final.an procedat in patre adminiſtratore filiæ,& eo nomine promittente.

NVMQVID diſpoſitio l.final.C.de dot.promiſſio.procedat in patre adminiſtratore filiæ, & adminiſtratorio nomine promittente? vide in fine pręcedentis qōnis.

QVÆSTIO VIII.

Diſpoſitio eiuſdem l.fin. an habeat locum etiamſi dos ſit exceſſiua.

NVMQVID diſpoſitio l.fin. C.de dot.promiſſio. habebit locum, etiamſi dos ſit exceſſiua? videbatur dicendum, quod non,cum nemo præſumatur promittere vltra vires, iuxta l.ſi ſtipulatus ff.de vſur. pro reſolutione, loquendo in patre, dicitur, quod dos,ſiue ſit exceſſiua,quin vires patrimonij non ſufficiant, vel ſit exceſſiua,reſpectu qualitatis, ſemper pater tenetur,& de ſuo, promiſiſſe præſumitur, ita Soc.iun.in l.1.nume.169. cum ſeq. ff ſolu.matrim.contra Soc. eius patruum in d.l.1.num.36. idem tenet Bal.Nouell de dot. par.6. priuileg. 3.num.3.Pariſ. hoc valde commendans conſ.80.num.2.libro 3. & innuit tex.in dicta l.final. ibi poterat enim,&c & ibi in finalibus verbis, nedum effuſo ſermone ſe ſe iactet, in promptum incidat periculum.

Et fortius hæc concluſio verior erit, concurrentibus aliquibus coniecturis, puta,ſi in inſtrumēto ſe,& ſua bona obligaſſet, vt latè deducit

Socin.

Socin.conſ.100.nume.4.5.6.vol.3.

Pariter tenetur pater in totum, ſi promittat vltra congruentiã Hieron.Gabr.conſi.156.num.20. lib.1. hac ſemper declaratione appoſita, dummodo pater non remaneat inops, vt per eum: & ſeruit ad omnia.

QVAESTIO IX.

Promiſſio illa quomodo intelligatur, quæ fit a patre pro dote filiæ tam de bonis propriis quam filiæ pro omni eo quod illa petere poſſit.

PVLCHRA eſt quæſtio, & paſſim in palatijs occurrit, pater in promiſſione dotis dixit ſe promittere filiæ pro dote, mille de bonis proprijs, & filiæ, & computato omni eo, quod filia petere poſſit de bonis tam maternis, quam paternis; quomodo intelligatur iſta promiſſio: quæſtio hæc venit in facto apud Piſtorium Do.Ioanni de Monteſperello in quodam ciue Tudertino, vt per Bald.Nouell.de dot. pat.6.priuil.6. in finalibus verbis.

Et quod teneatur pater pro virili tantum, facit, quod, ſi plures in eodem libello ſimpliciter conueniãtur, intelligitur pro virili, etiam ſi aliquis non ſit ſoluendo l.1.C.ſi plures vna ſenten.l.reos §.cum in tabulis, vbi Ronchegal. nume.22. ff.de duob.reis, & dicit notabiliter Paul. Caſtren.poſt vnum intellectum gl. in d.l.1.quod ſi habeo duos in ſolidum obligatos, & ita etiam formo libellum, ſi iudex ſimpliciter condemnat, intelligitur pro virili tantum, non obſtante, quod petitio ſit inſolidum, nec dicitur, quod ſentẽtia non ſit conformis libello, quia in quantitate in ſe eſt conformis, vt per Caſtren. ibi latè Vrſil. ad Affli. 213.alias 215.licet contrarium ſentiat Ronchegal.in d.§. vbi duo nu. 136 de duob.reis.

Secundo facit, quia poteſtas data rectori, vel capitaneo, & prioribus, intelligitur pro dimidia, ita, vt vnam vocem habebit capitaneus ſolus, & aliam vocem omnes Antiani ſimul ſub nomine collectiuo cõprehenſi. ita Bald. per illum text.in l.ſi quis a Titio.ff.de vſuf.aureſcen. Ange. in l.interdum ff.de hæredib. inſtituen. vbi limitat, niſi apponatur dictio æque. Bald.in authentic. ea quæ nume.5.C.de epiſco. & cleric.dicens fortius, quod ſi eſt impoſita pœna ſindico, & Villæ, ex maleficio non denunciato; Sindicus tenetur pro dimidia, & Villa pro alia dimidia, in qua dimidia iterum includitur Sindicus Iaſ. in l. ſi pater, ff.de vulgar.& pupill.in l.fin. nu.8. C.de impuber.latè Fel.in cap.paſtoralis nu.9. de reſcript. Ripa.ad l.reconiuncti num.103.de leg.3.

Tertio facit, quia conductores plures vectigalium intelliguntur proportionabiliter pro virili, niſi aliud actũ ſit, latè Bertachi. de Gabell.in 4.quæſt.princip. quæſt.14. Ronchegal.ad l.eandem num.213. de duobus reis. dixi in tract. loc. & conduct.in materia duorum reorũ.

Quarto creditum cõmune duorum fratrum intelligitur pro virili Alex.conſi.196. in finalibus verbis per l. ſi mihi, & Titio ff.de verbor. obligat.

Quinto damnum, quod prætenditur cõtra plures intelligitur, pro virili, habita ratione perſonarum. Innoc.in c.ſicut dignum de homic.

ad

ad quem latè Ronchegall. de duobus reis ad l. eandem in principio, num. 301.

Sextò confeſſio dotis facta à patre, & filio ſimul in eodem inſtrumento intelligitur pro virili, l. Vranius. §. ſi duo ff. de fideiuſſ. not. in l. vir vxori §. fin. ad Senatuſc. Velleia. latè dixi in tracta. de excuſſione bonorum part. 2. princip. quæſt. 5. ampliat. 4. in quæſtione de pluribus in ſolidum obligatis.

Septimo depoſitū factum apud plures intelligitur pro virili, vt dixi in tractat. depoſiti. par. 1. titu. de duob. reis.

Octauo, ſi in libro mercatoris appareant duo debitores deſcripti, quilibet intelligitur pro virili, Caſtrenſ. conſil. 331. colum. 2. verſicu. item ſi dicatur, lib. 1. in nouiſſi. vbi limit. notabiliter, niſi is, qui ſcripſit, conueniat vnum in ſolidū, quaſi ille ſcripturam ſuam interpretari poſſit iuxta not. in l. inter veſtē, ff. de aur. & argen. legat.

Quæ Caſtrenſ. opinio mihi dura admodum videtur, vt liceat mercatori mutare opinionem in præiudicium tertij, nam in l. inter veſtem, ſumus in legato, quod eſt actus liberalis, & pendet à ſolius voluntate: ſecus in alijs actibus, l. ſi mihi, & Titio §. final. ff. de verbo. oblig. præterea in d. l. inter veſtem, ſumus in veſtibus, quæ regulantur ab vſu patrisfamilias, prout domus: ſecus in alijs rebus, vt bene Accur. animaduertit.

Nono donatio facta pluribus, intelligitur pro virili Gugliel. de Cune. in l. ſi plures. ff. de pact. per l. cui fundus ff. de condit. & demonſt. l. in ſingulis, ff. ad l. Falcid. & l. ſi mihi, & Titio, ff. de verbo. obligat. Ripa. lib. 2. reſponſ. capitu. 30. colum. 2. Ronchegal. ad reos §. cum in tabulis n. 27. de duob. reis.

Contrarium tenet Roman. ſing. 721. pone. conſ. 26. in primo dubio conſ. 305. in princ. Papienſ. in libello pro donato, in verbo ſolemniter nume. 4. Cremens ſingul. 132. vbi ſummopere commendat Barb. cōſ. 52. colum. 1. volum. 4. Ant. Gabr. de donatio. concluſ. 1. num 7.

Addo Riminal. in §. 1. inſtitu. de donat. num. 791.

Conciliari poſſunt, vt opinio Gugliel. de Cune. procedat in donatione ſimpliciter facta duobus: ſecus, ſi in ſtipulatione ſit appoſita clauſula, inſolidum, ita Caſtrenſ. & poſt eum Alex. ad l. ſi plures ff. de pact.

Decimo facit, quod emphiteoſis conceſſa pluribus, vel recepta à pluribus, intelligitur pro virili, niſi aliud dictum ſit, Bal. conſi. 116. col. 1. lib. 1. Spec. in titu. de locat. §. nunc aliqua, verſic. 148. Alexand licet in feudo loquatur, conſil. 13. columm. penul. verſi. nunc tertio. conſi. 119. colum. 1. li. 5. Soc. conſi. 50. in prin. conſ. 67. colum. 6. verſ. vlt. prædictę concluſio. lib. 1. Socin. iun. conſ. 73. lib. 1. Dec. cōſ. 263. in princ. & 326. in princ. Cror. poſt Alber. in l. veſtigalia, de publican. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 138. ff. de verbor. obliga. latè Ronchegall. ad l. eandē, in princip. nume. 128 ff. de duobus reis, vbi declarat.

Sic igitur, pater, promittens dotem de bonis ſuis, & filiæ, & computato omni eo, quod filia prætendere poſſet de bonis paternis, & maternis, intelligetur promiſſio, vt pro dimidia ſit de bonis proprijs pa-

tris,

Digitized by Google

tris, & alia de præſentationibus filiæ.

Contrariũ eſt verius: & illa verba promiſſionis habebunt illũ intellectum, vt dotis promiſſio intelligatur abſolutè de bonis patris, & in defectum, quod bona patris nõ ſufficiant, in illo intrent prætenſiones filiæ in bonis paternis & maternis: & ſic verba impropriantur ſpeciali fauore dotis, nedum contrà naturã verborum, ſed veriſimilem mentẽ promittentis. quod eſt multum notabile. vnde ſequitur, quod ſi ad dotem promiſſam bona patris ſufficiunt, quod filia petere poterat bona materna, & alias ſuas prætenſiones in bonis patris, nec ſibi illa ſic concepta promiſſio præiudicabit Bald. Nouel. de dot. hoc valde in practica commendans part. 6. priuileg. 6. dicens ita conſultum per dominum Ioannem de Monteſperello apud Piſtorium, in quodam meo compatriota milite Tudertino, dicens, quod multi patres promittentes in hoc decipiuntur confiſi in imperitia tabellionum. Nam ſi conſuluiſſent Doctores; non ita feciſſent: idem repetit & commendat in repetitio. l. prima, numero ſexageſimo nono, ff. ſoluto matrimonio, monens patres promittentes, ne ſint ita incauti: & hęc omnia per hanc l. fin. C. de dot. promiſſio. & hæc opinio eſt communis Hier. Gabr. conſilio 156. num. 21. vol. 1. vbi docet in practica, quod tot bona remaneant patri dotanti, ne reſtet inops, & hoc præcipue attendendum eſt iuxta conditionem, & qualitatem patris.

Addo Cort. in verbo, dos data, vbi reputat valde memoria dignum, Iaſ. dicens ſingulare in l. Gallus §. quidam numero 40. de liber. & poſthum.

Verum contra hanc opinionem tenet Marian. in capit. tuæ, de ſponſal. Corn. conſilio 16 colum. penul. & final. volum. 3. Iaſ. in l. 1. numero 24. ff. ſolut. matrimon. Alciat. regu. 1. præſumptio. 26. in fine, appellans cõtrariam opinionẽ iniquam, & iniuſtam. Ronchegall. ad l. reos §. cum in tabulis, numero 32. ff. de duob. reis.

Quare conciliando opiniones putabam ſic dici poſſet, conſiderando aliquos caſus.

Primus eſt, quando pater dotem promittit de bonis ſuis, & filiæ, & ſic per copulam, &, & in iſto caſu prçſumitur prius promiſiſſe de ſuo pater, & hoc non ſufficiente de bonis filiæ, ita Socin. in d. l. ff. ſolut. matrim. vbi Ripa numero 89. ampliat. quinta ratio eſt, quia, quando copula, &, ponitur inter perſonas, inter quas cadit ordo affectionis, & charitatis, vni per prius. & alteri per poſterius, tunc copula non fungitur officio naturæ ſuæ ideſt copulat æqualiter, iuxta dicta l. reos §. cum in tabulis ff. de duob. reis l. prima. C. ſi plures vna ſententia, & alia, de quibus ſuperius latè diximus, & hæc eſt communis opinio Iaſ. in l. Gallus §. & quid ſi tantum numero 11. ff. de liber. & poſthum. dicens in materia copulæ, & eam gloſ. eſſe valde ſingularem, nec habere conſociam, vel ſimilem.

Limitatur hic primus relatus caſus, niſi pater diſtinctè, clarè, & valdè ſpecificè loqueretur, puta promitto, pro filia mea in dotem ducen-

ducenta,centum de meo centum de bonis filiæ meæ: vel diceretur, promitto in dotem mille, dimidiam de bonis meis,& aliam medietatem de bonis filiæ meæ: iſto caſu non attenditur quid pater habeat in bonis, & an ea ſufficiant,ſed attenditur clara voluntas promittentis, & fit pro medietate pro quolibet: ita Socin. iun.ad l. 1.num.178.ff ſolut.matri. vbi Ruin. num. 143. Hercul.num. 28.licet Bologn.num.111.diſſentire videatur.

Secundus caſus principalis eſt, quando alio modo loquendi vſus eſt pater in promittendo, ſed dixit hoc modo: promitto filiæ meæ in dotem mille, computato omni eo, quod prętendere poſſet in bonis paternis,& maternis:iſto caſu computantur omnes prætenſiones filiæ, & de reſiduo ſuppler pater,& ſic eſt caſus diuerſus à primo: nam in eo, primo loco conſiderantur facultates patris, & deducto, ne egeat; ſupplet filia.in hoc ſecundo caſu è contra conſiderantur prætenſiones filiæ, & illæ omnes includuntur, & in defectum ſupplet pater, & ita diuerſitatem caſuum iuxta ſignificatum verborũ,conſiderauit Corn. conſi.16 col.fin.volum.3. ſequitur Iaſ.in l.1.ſub num.24. in fine ff ſol. matrim. Alc.regu.1.præſumpt 26. in fine, licet non ita clare loquatur prout Corn.Bulgar.in l.1.vbi Rui. num. 140.l.ſolut. matrim. Iaſ.in §. fuerat num.105.de actio. Coraſi.iu l.qui liberos num.54.de ritu nupt. Ruin.conſil.16.nume.2.lib.3.Menoch.conſi.370.nume.32.lib.4. & * hæc eſt magis cõmunis opinio Menoch.de præſumpt.lib.3.præſump. 15.num.24.

An autem hoc noceat filiæ, ſi nõ præſtat conſenſum, dicemus ſuo loco.

Ampliatur hic ſecundus caſus, idem eſſe,ſi pater tempore promiſſionis proteſtetur, quòd dotabat eã de bonis ipſius filiæ,ita Ripa in d.l. 1.n.91.poſt Aret. ab eo allegatum.

Sub ampliatur,multo minus operabitur proteſtatio, ſi fiat poſt promiſſionem, & ſic ius quæſitum filiæ Angel.conſil.209. quem ſecuti ſunt Aret.in l.1.nume.15.vbi Rip. num.88.Bologni.num.109.ff.ſolu. matrim.Menoch.conſil 370.nu.4. lib.4. ratio eſt, quia poſt ius quæſitum vana eſt proteſtatio l.pro hærede §.Papinianus. ff.de acq. hæredit. l.ex morte, in fine C.de pact. conu. cap.conſulti de regul. gloſ. in l.vni. §.ac edit.C.de rei vxor.actio.

Declarantur relati caſus, vt declarent mentem, & intentionem patris volentis ſic, vel non ſic teneri, non autem obligẽt, nec præiudicẽt filiæ,nec iuribus eius, niſi cõſenſerit, ita Rui.in d.l.1.num.136. Soc.Iun.num.174.& 178. Hercul. num.24.Rip num.93.ff.ſolut.matrim.vnde quid tot proteſtationes, quid tot verborum cautelæ; ſi filia non conſentiat? Benincaſ. de paup. quæſt.8.ſpecial.3.contract.num.8. pulchre in materia videndus Crau. conſil.84. licet contrarium ſentiat Afflict.deciſ.178.nume.13.qui reprehẽditur ab Vrſil.num. 13.& in deciſi.ſeq.nume.3.in fi.vbi limitat, ſi eo tempore habebat bona materna, & alia, quibus renũciauit; alias nihil operatur. Dec.conſil. 379. & 181.Pariſ.conſ.80.volum.3.qui ita ab Vrſill.declaratur, alias cum Afflict.malè ſentiret.vide infra,quæſ.

18.ex

Digitized by Google

18.ex l.profectitia §.final.ff.de iur. dotal.

Niſi pater vtiliter geſſiſſet negocium filiæ, quia tunc filia, etiã non conſentiens, remaneret obligata, per Socin.in d.l.1.

QVAESTIO X.

Filiabus ex duabus prima dotata a patre de bonis propriis pro dimidia, & pro altera dimidia de bonis ipſius filiæ conſentientis, cum poſtea ſecunda dotatur quomodo erit intelligenda eius conſtitutio dotis.

SED proſequendo, iuxta præcedentem quæſtionem,quæro; pater habet duas filias; primam dotat de bonis proprijs, pro dimidia; & pro alia dimidia, de bonis filiæ conſentientis: modo dotat ſecundam: quomodo erit intelligenda iſta ſecunda dotis conſtitutio? credo cõſiderari poſſe duos caſus principales.

Primus eſt caſus,quando in ſecũda dote pater ſimpliciter exprimit ſe dotare de bonis ſuis,& filiæ, tunc regulabitur à prima conſtitutione dotis, ratione æqualitatis ſeruandæ inter filios,l.quæſitum §.ſed ſi Papinianus ff. de fundo inſtruct. inſtru. legat.ita Soc.in d.l.1.nume.32. vbi Ripa.nume 93.Socin iun nu.175. Bolognet.num.110.verſic.ſecundo limitatur.

Secundus eſt caſus,quando teſtator ſimpliciter locutus eſt; puta,dixit; promitto pro dote filiæ meæ mille: tunc non intelligeretur promiſiſſe prout primæ pro dimidia, ſed de ſuo, donec ſuperſint bona prout dictũ eſt: & facit ratio, quia ſi ſola natura copulæ non eſt potens ad diuidendum æqualiter, nec ipſa ſola ratio æqualitatis ſecundę: & ita declarat Ripa.num.93.Soc.iun. ſub num.175.verſic.ſed ſi ſimpliciter: vbi dicit, quod experientia docet, quod idem pater dat maiorem dotem vni, quam alteri filiæ.

Limitant tamen, niſi eſſet eadẽ quantitas: nam in reliquis regulatur ab alia conſtitutione dotis.

Sed hæc limitatio mihi parum ſatisfacit, quia licet ſit, eadem ſumma; tamen eſt diuerſitas in tempore,& perſonis Iaſ.ad l.triticum nu.8.verſicu. & ſimiliter ff. de verb. obligat.& ibi Alciat.nume.22. Iaſ. conſi.87.colum.2.verſi.ſimiliter ex diuerſitate lib.3.Crauet.conſi.282. num.2.

Accedit Iaſ.in l.plane §.ſi eadem num.11.in fine ff.de leg.1. Menoc. de arbit.iudic.caſ.213.nu.19.& 22.

Sed vnum mihi non videtur à conſideratione prætermittendum, quod ratio æqualitatis, præſertim inter filios, eſt in iure potẽtiſſima: & propterea ſi pater primam filiam dotauit pro medietate pro ſe, & de ſuo; cur credendum eſt, quod voluerit magis præiudicare filiæ primæ? dices, videmus per experientiam, quod pater eſt inæqualis in dotando, & dat plus vni, quam alteri: fateor hoc,quando ſumus in claris: ſed in dubio, non debemus ita præſumere. Dices cum doctoribus: copula, & ſola, non eſt potens ad inducendum, vt filia teneatur pro dimidia, niſi alia concurrant: fateor hoc, ſed in hoc caſu, cum appareat patrem hoc introduxiſſe, cum prima,& conſtat de eius mente; cur non pręſumemus idem in ſecũda,ratione ęqualitatis inter filias?

QVÆ-

QVAESTIO XI.

Spuriam filiam an pater dotare teneatur.

PROSEQVENDO perſonam patris, & iuxta perſonã ipſius, quęro, an pater teneatur dotare filiam ſpuriam? Ex hoc enim poſtea apparebit, an dotando, cẽſeatur dotaſſe de bonis proprijs, vel ipſius filię.

Et pro parte affirmatiua facit argumentum in forma, pater tenetur dotare filiam d.l.fina.C.de dot.promiſſio.ſed patet naturalis, pater eſt; ergo &c.

Secundo pro hac patte facit, quia filio ſpurio debentur alimenta. authent.licet, C.de natural. libe.Cap. cum haberet, in fine, de eo, qui duxit in vxor.quam poll. per adulter. vbi Abb.in vlt not.dicit, illum textum valde ſingulatem, & ptocedere, etiam de iure ciuili, attenta ęquitate naturali, qua fuit inductũ ius canonicum, ne filię fame pereant Iaſ.in authen.res, quę num.8.C.cõmun.de ſucceſſio. Bal.in l.ius ciuile, ſub num.3.ff.de iuſt.&iur.Alex. in l.1.nume.18.ff.ſolut. matrim.& * hæc eſt receptiſſima opinio, ſeruanda, tam in terris eccleſiæ, quam imperij Dec.in cap.clerici nume.4. de iudic. in cap. in præſentia, nu. 115. de ptobatio. Ripa in repetitio. l.ſi vnquam quæſtio.27.num.68.C.de reuocan.donatio.in rubr. de verbo. obligat.num.58.Duenn.regu.366. & procedit in quocumque filio inceſtuoſo ex quouis modo damnato coitu, vt indifferenter alimenta debeantur gloſ.in d.cap.cum haberet Nicol.de Vbal.dę ſucceſſ. ab inteſt. part.1.num.46 Duenn.regul.366. num.5. Ampliat.5.Ghilan.de pęn. omniſ.coit.quæſt.2.num.9.Ponta. de Alimen.cap.2.num.10. Paleott. de Spur.cap.46 num.5. latè Burſa, conſ.62.volum.1.Bonacoſſ.de ęquitat.canonic.concluſi.2. vbi multos cumulabis.

Pro contraria parte facit textus in hoc celebris in l.vxorem §. pater naturalis ff. de leg.2. vbi filia naturalis à patre dotata non repetit fideicommiſſum à patre ei debitum quaſi cum dote compenſetur, quod non eſſet, ſi pater abſolute teneretur eam dotare, & hanc partem tenet gl.in d.§. pater in gl.1. limitans l.fin. C.de dot. ptomiſſio. non procedere in patre naturali Bart.in l.ſi quis ex liberis §.vtrum nume.3. ff. de liber.agnoſ. dicens eſſe caſum in d.§.pater naturalis Bald.in l.fin.nu. 7.& de dot.promiſſion.in l.1. num. 9.vbi Alex.nu.12.& 17. dicit hanc * eſſe communem opinionẽ, vbi Vulgarin.in repetition.nu.27. Camill. nume.106. Dec.in l.ſi certis annis numero 9. C.de pactis Bald. conſil. 258.verſicu.alimenta uolum.1.Iaſ. in authen res quæ num. 8. C.commun.de legat.Ioan. Lup.in cap.per veſtras notab.3.§.20.num.6.Tiraquell. ad l. ſi vnquam, in verbo ſuſceperit liberos numero 50.& 99. C.de reuocand.donatio. de iure primogen quæſt.62.nume.12.& hanc * dicit magis communem Boer. deci. 227.num.13.par.1.& communem etiam dicunt repeten.in d.l.1.ff.ſolut.matrimo.vbi Ruin.nume.147. Herculan.num.32.Soc.iun nume. 188.verſic. & ex prædictis Pariſi. num.124.Bolognet.num.119.inferentes

rentes ex hoc, quod præſumatur do taſſe de bonis ipſius filiæ ad limitationem dictę l. fin. C. de dot. promiſſio.

Limitatur hæc concluſio, & opinio, ſi eam ſequi velimus, vt non procedat in patre naturali dotante nomine filiæ, & vice ipſius: nam tunc præſumitur dotaſſe de bonis filiæ, gerendo negocium ipſius, ita Bart. in d. §. pater ſecundum primũ intellectum ibi poſitum, quem cõmendat Socin. ſen. ad l. 1. numero 41. vbi Socin. iun. numero 183. ff. ſolut. matrimo. inferentes ſingulariter ad limitationem huius l. final. C. de dot. promiſſio. vt non procedat in patre promittente nomine vice, & adminiſtratorio nomine filiæ, quia tunc de bonis filiæ dotaſſe præſumetur. vide tamen quæ dixi ſupra quæſtio. 6. in fine, & quæſtio. 7.

Et ad prædicta facit l. 1. §. accedit C. de rei vxor. action. vbi extraneus promittendo dotem ſimpliciter, cenſetur donare; fallit niſi eſſet negociorum geſtor filiæ, quia tunc non præſumitur donaſſe. pulchrè Alexander conſilio 100. volumine ſecundo, numero tertio, verſic. quo ad tertium.

Limitatur ſecundo hæc opinio, vt procedat quando mulier promiſiſſet dotem, deinde pater naturalis ſoluiſſet: nam non præſumitur, vti de proprio feciſſe, ſed ad extinguendum debitum per prius à filia promiſſum & contractum, ita Bartol. in d. §. pater naturalis. Socin. ſen. ad dict. l. prima, ſub numero quadrageſimo primo, vbi Socinus iun. ſub num. 184.

Ex regula, quod actus declaratur ex titulo, vel facto præambulo & præcedenti Bartol. in l. ſecunda, numero tertio. C. de acquiren. poſſeſſio. & ibidem Salicet. Luc. de Penn. in l. tertia, præſumptio. 23. C. de apoc. public. libro decimo. latè Socin. ſen. conſilio 15. numero ſeptimo, libro quarto. Soc. iun. conſilio 29. numero 16. libro 1. Ruin. conſil. 36. numero decimo, conſilio 122. numero 7. libro 4. conſil. 151. nume. 19. libro 5. Neuizz. conſilio 80. numero 25. Ripa. lib. 1. reſpon. capitu. 1. numero 19. Alciat. regul. 2. præſumptio. 23. Abba. conſi. 64. numero 32. Crauet. conſil. 226. numero 5. 231. numero 12. 284. nu. 6. 255. numero 3. Oſaſch. Pedem. 21. numero 6. Hieron. Gabr. conſil. 32. numero 2. libro 1. ex celebri gloſ. in l. quædam mulier, vbi Angel. valde commendat in practica ff. de rei vendicatio. Menoch. de pręſumptio. libro 2. præſumptio. 74. numero tertio, lib. tertio, pręſump. 10. numero 23. præſumptio. 49. numero 2. præſumptio. 134. numero 30. præſumptio. 67. libro 6. Addo bonam gloſ. in l. triticum, vbi Iaſ. numero tertio, ff. de verbor. obliga. vbi per hoc limitat. l. ſecunda, §. circa ff. de dot. exceptio.

Cui reſponderi poſſet, vt illa præſumptio pręcedat reſpectu eiuſdem perſonæ, ſecus diuerſarum: vnde dicit ibi Angelus, quod ſi conſtat habuiſſe titulum ab vno, poſſeſſionem ab alio, ceſſat illa præſumptio: ſed hic ſumus in diuerſis perſonis, ſcilicet, filiæ promittentis per prius, & patris ſoluentis & poſt, merito, &c.

Secundo reſpondetur, ꝙ præſumitur ex titulo præambulo, non

autem de voluntate auctoris, niſi probetur, vt ibi per Alberic. in fine, quæ voluntas hic non apparet probata, merito &c.

Tertio non procedit, vbi fortior præſumptio vrgeret in contrariũ, quæ eſt vt paternum officium ſit dotare filiam, de qua in l. final. C. de dot. promiſſ.

Limitatur tertio in d. §. pater, ex mente Bart. niſi pater eſſet debitor mulieris: nam ſoluendo dotem, videtur feciſſe animo compenſandi: de hoc tamen ſeparatim dicam, quando dicatur factum animo cõpenſandi.

Limitatur quarto in filia inope, quæ aliunde viuere non poſſet Bal. in l. neque mater nume. 1. C. de iur. doti. commendat Iaſ. in §. fuerat. numero 104. de actio. Roland. conſil. 54. numero 53. volumine ſecundo. Fortun. de vltim. fine iur. illatio. 9. Couarr. in epitom. de ſponſal. par. ſecunda, capitulo octauo, ſub numero vndecimo, column. ſecunda, circa medium, Paleott. de not. & ſpur. capitu. 49. numero 5. Tiraqu. ad l. ſi vnquam in verbo, ſuſceperit liberos numero 50. C. de reuocan. donatio. & hæc eſt communis opinio Coraſi. ad l. qui liberos numero 114 de ritu nuptiarum. Cordub. ad §. idem quæſiuit ff. de liber. agnoſcend. numero 29. Lup. in capitu. per veſtras not. 3. §. 23. numero 7. Gugliel. de Benedict. in cap. Rainutius in verbo dotem num. 44. in verbo Ardelaſiam numero 126.

Declaratur, niſi eſſet verecundia tale exercitium facere Barto. in l. ſi quis ex liberis §. ſed ſi filius, in fine ff. de liberis agnoſcend. in tract. alimen. numero quartodecimo. Abb. in capitu. ſecundo, columna ſecunda, de conuerſi. infidel. Calca. conſi. 58. columna final. verſicu. nec poteſt pater, Apoſtill. ad Tholoſan. 77. Tiraquell de nobilit. capit. 120. numero 100. Anto. Gabr. de Alim. concluſio. prima, numero 30. Caccialup. in repetitio. l. ſi qua illuſtris numero 93. C. ad Orfician. Bald. Nouell. in tract. de dot. par. 6. priui. 16. colum. tertia, in fine, verſicu. quod tamen in l. 1. numero 141. ff. ſolut. matrimon. ſentit Dec. conſi. 576. numero 3. qui non meretur reprehendi à Crauett. conſil. 199. cum attendat dignitatem ipſius ſpurij Roland. conſil. 54. in fine volumine 2.

Conſideranda etiam ſunt accidẽtia infirmitatis, quæ eſſe poſſunt, qualitas complexionis, & ſimilia, de quibus per Crauett. pulchrè loquentem conſi. 199.

Primam tamen opinionẽ quod teneatur dotare filiam ſpuriam, tenet Bartol. in l. final. numero ſeptimo, ff. de his, quibus, vt indignat. qui re vera loquitur de poſſe, non de obligatione: eodẽ modo loquendi vtitur authenti. ex complex numero quarto, C. de inceſt. nupt. in l. final. §. ſi a ſocero numero ſecundo, in diſcurſu illius quæſtionis ff. quæ in fraud. credit. in l. Meuius §. duorum numero decimooctauo, ff. de lega. 2. qui vr diſſentire ab eo, quod dixit in §. ſi a ſocero. Abbas pariter loquens de poſſe in cap. cum haberet columna 2. in vltimo notabil. numero quinto. de eo, qui duxit in vxor. illam, quam poll. per adulter. Matteſil. notabil. 146. vbi hoc commendat pro valdè ſingulari Abb. conſilio 155. colum. prima, verſic.

ſed

ſed his non obſtantibus, volumine ſecundo, Bertrand. conſilio 219. columna final. verſicu. quamuis, & ipſe volumine primo, in nouis prępoſit. in d. capitu. cum haberet columna ſecunda, verſicu. not. ex eo. text. Corſett. in ſingular. in verbo ſpurius 2. Iaſ. in autheut. res quæ columna decima, ſub numero 133. limitat. 7. C. commun. de ſucceſſio. licet ſuperius numero octauo, contrarium aſſeruerit Caſſan. conſilio 40. columna ſecunda, verſicu. & quod ſtuprator. Cardinal. in capit. §. ſimiliter, verſicul. & etiam dicit de cap. Corrad. Laudenſ. in capitulo primo, circa verſicul. & tunc con ſului an apud iudic. Iacobin. in tractat. feud. verſiculo, qui quidem, columna final. verſiculo, ſed reſtat pulchra. Caſſan. in conſuetud. Burgund. folio 299. colum. prima, verſiculo, & aduerte, gloſ. pragmatic. ſanction. folio 172. columna tertia, in fine. Bald. Nouell. in l. prima, numero 105. verſiculo è cõtra aũt, vbi Bulgarin. numero 20. ff. ſolut. matrimon. & hæc eſt communis opinio Ripa. in dicta l. prima, numero 65. Ruin. conſilio 104. columna 4. volumine 1. Ioan. Lup. ad capitu. per veſtras in 3. notabil. §. 9. & §. 23 de donation. inter vir. & vxor. & magis communem dicit Anton. Gabr. de Aliment. concluſio. 1. nu. 14. in fine.

Addo benè loquentes, & de communi pariter atteſtantes, Iaſ. conſilio 24. alias 26. numero 4. volumine primo. Paul. Ghirland. de pœnis omnifar. coitus quæſtio. ſecunda, numero nono. Pontan. de aliment. capitulo ſecundo, numero 13. Roderic. Soarez. in l. prima, titu. 6. libro tertio, fori Caccialup. ad l. ſi qua illuſtris numero 93. C. ad Orfician. & ita in practica ſeruatur Aretin. in l. prima, numero 7. ff. ſolut. matrimon. vbi Socin. ſenior, numero 45. Socin. iun. numero 181. Crot. numero 76. Camill. numero 116. Maner. in l. in ambiguis, pro dotibus numero 18. de regul. iur. Ludou. Sard. de natural. libe. quęſt. 4. Ioann. Lup. in cap. per veſtras in tertio notab. §. nono, verſicu. concluſio, numero 1. fol. 142. vbi ſentit idem in filia inceſtuoſa.

Ampliatur hæc concluſio, vt procedat, & locum habeat etiam in foro ciuili, & in terris eccleſiæ non ſubiectis, Bar. in dicta authen. ex complexu, numero ſecundo, Angel. Aretin. inſtitut. de iur. natural. gent. & ciuil. numero nono, dicens ſe ita conſuluiſſe cum multis ampliſſimis Doctoribus Baldus conſilio 457. columna ſecunda, volum. 5. Abb. conſilio 60. volumine 2. cõſilio 115. eodem volumine. Aretin. conſilio 48. Alexander conſilio 74. column. final. volumine ſecundo. Dec. in capitu. eccleſia ſanctæ Mariæ numero 114. verſic. ſecundus caſus, de conſtitutio. in l. libe. 1 col. penult. verſiculo tertio etiam. numero vndecimo. C. de bon. poſſeſſ. cont. tabul. Deciſ. conſilio 311. numero quarto, conſilio 576. in principio; melius, & clarius conſilio 611. numero primo, & quarto. Aretinus in tract. de teſtamen. verſicu. item reliquit l. ſpuriæ, atteſtans ita iudicatum in ciuitate Regij, Matteſilan. de ſucceſſio. ab inteſtat. par. quarta, verſicu. ſequitur quarta ſpecies Soc. conſil. 161. col. 1. in fi. vbi inquit ita omnes tenere Curt. iun.

conſil. 37. colum. fin. dicens opinionem canoniſtarum veriorem, & qđ ita iudicaret. Caccialup. in l. frater à fratre, colum. 30. de condit. indeb. dicens hanc quæſtionem occurriſſe de facto, & quod Marian. Socin. & Thom. Dodus conſuluerunt, quod ſic. Pariſ. dicens hanc eſſe magis cõmunem opinionem conſilio 64. columna ſecunda, volumine tertio. Roland. conſilio 74. numero 47. volum. 1.

Cui addo bene loquentes, Cap. deciſ. 164. Ioan. Oroſium in l. 1. §. ius naturale numero 19. ff. de iuſti. & iur. Anton. Gomeſ. in l. 9. Taur. numero 38. Mencaca. de ſucceſſio. creat. §. 20. numero 313. Anton. Padill. atteſtans de magis communi ad authent. res, quæ numero 65. C. commun. de ſucceſſi. Paleot. de not. & ſpur. capi. 47. circa principium, Dec. in capitu. in præſentia numero 29. vbi Bero. numero 213. de probatio. vbi diſcurrit, quod alio modo conſiderantur malr mores à iure ciuili, alio modo a iure canonico, & voluntaria paupertas non placet iuri ciuili, placet iuri canonico. pulchrè Ripa. in rubr. de verbor. obligatio. ſub numero 58. atteſtans, nedum de cõmuni, ſed quod ita ſeruatur in practica, in l. ſi vnquam quæſtio. 25. numero 68. C. de reuocan. donatio. atteſtans hanc eſſe communem opinionem, etiam de iure ciuili, Neuiz. Silu. Nuptial. libro 3. numero 27. Benintend. Deciſ. Bononienſ. 22. ſub numero 4. vbi pariter de communi atteſtatur, reprobata opinione Papienſ. in libell. hæredit. ab inteſtat. in gl. multis ſuperſtitibus numero decimo ſeptimo, Bald. Nouell. in repetitio. l. 1. numero 108. ff. ſolut. matrimo. Guiliel. de Benedictis in capitulo Rainutius in verbo vxorem nomine Ardelaſiam numero 123. Euerard. in loco de Aliment. ad dotem numero 4. Roland. conſi. 54. numero 54. libro ſecundo. Emilian. conſilio 139. numero primo, Ferrar. in §. ſed naturalia inſtitutio. de iur. natural. gent. & ciuil. Mandell. conſil. 44. dicens hanc eſſe communem opinionem Natt. conſilio 108. nu. quarto. Ioann. dilect. libro primo, cautel. 14. numero 13. Calcan. conſilio 58. numero ſecundo. de communi Michael Graſſ. commun. opinion. §. legatum quæſt. 6. Benincaſ. de Paupert. quæſt. 8. ſpeciali 3. contract. nu. 7.

Ampliatur hæc concluſio in clerico, qui poteſt de redditibus ſuorũ beneficiorum dotare filiam ſpuriam, Abb. in capitulo primo, numero quarto, de cohabi. cler. & mulier. & in capitu. peruenit, in ſecundo notabil. de arbitr. vbi cum bona conſcientia poteſt, Iaſ. in authenti. res, quæ, ſub numero vndecimo, verſiculo, & iſtud procedit etiam. Abb. in capitu. relat. il ſecondo, columna ſecunda, de teſtament. in capitu. ad hæc, in ſecundo not. eodem titul. in capitu. inquirendum, in vltimo not. de pecul. cleric. in capitulo coniugatus in vltima columna, de cleric. coniugat. in capitulo conſtitutus columna quarta, de reliq. dim. in capitulo in eos, in gloſ. nihil, de hæretic. in diſputatio. Titius Anan in capitulo qualiter, & quando, il ſecondo, columa decimatertia, de accuſat. Caſtrenſ. conſil. 295. Thom. ſecunda ſecundæ quæſtione, 185. art. 5. in reſpon. ad 2. argu.

Aufrer.

Aufrer.ad Tholoſ.291. verſicu.& idem dicendum de clerico Iaſ. in l. col.7. verſi.vltim. quærit Barto.ff. ſolut.matrim.Campeg.de dot.part. 1.quæſtio.23.Boet. deciſi.129.numero octauo, Benincaſ.de Paupert. quæſt.8.ſpecial.3.de contract.num. 20.Silu.nupt.lib.3.nume.27.Petr. de fideicommiſſ. quæſt.8. ſub num. 462. verſicu. declaratur tamen. Io. Lup.in capitu.per veſtras notab.3. §.23.nume.13. licet in fine numeri ſubſiſtat. Duenn.reg.366. ampliat. 1.nume.1.Cordub. ad §.idem quæſijt num.26.vbi & Theologos tenet & allegat,dummodo bona patrimonialia non habeat, vt ibi per eos.

Declara, dummodo dos conſtituta non excedat metam legitimam alimentorum Bartol. in authent.ex complexu nume.4. verſicu. ex quo infero C.de inceſt.nupt. Abb.conſi. 115.colum.1.verſi. ſed his non obſtantibus volum.2. Bald.in l.neque mater nume.3.verſic. ex hoc infero C.de iur.dot. vbi dat ratiõe quod datum ob cauſam regulatur ab ea l.final.ff.de exercitor. vbi Alber.& Angel.dicunt, quod ſi ſpurio relinquatur pro alimentis magnum potere, regulatur, & reſtringitur ad neceſſariam condecentiam , ſic in dote dicendum eſt Iacobin. in feud. in verbo qui quidem inueſtiti col. final.verſic. ſed reſtat via pulchra, Curt.iun.conſil.37. in fi. Caſſan.in conſuetudin.Burgund.fol.299.col. 1.verſic. & aduerte Bulgarin.in l.1. verſicu.ſed hoc ſecundo loco nume. 20.ff.ſolut.matrimo.Ant.Gabri.de alimen.conclu.1.num.15.

Addo Bald.conſil.267. colum.2. volumin.1.457.colum.2.volum.5. Iaſ.conſ.26.colum.3.volum.1. Veronenſ. cautel.38. in nona cautela ibi poſita Ioan.dilect.de atte teſtan. libro 1. cautel.14. numero 13.Nicola.de Vbal.in tractat. de ſucceſſi. ab inteſta.par.1.num.50. Roderic. Soarez.l.1. titu.6. lib.3. fori Boer. deciſ.127 ſub num.6.Gugliel.de Benedict.in capit.Rainutius in verbo vxorem nomine Adelaſiam num. 126.Matteſilan.in tract de ſucceſſ. ab inteſtat.in 3.memb.articu.1.numero 18.Cifuentes.in l.9. Tauri n. 10.Caſſan.in cõſuetudine Burgun. tit des ſucceſſionis rubri.8.§.3. nu. 11 fol.285.Caccialup. in repetitio. l.ſi qua illuſtris num.91.C.ad Orfician.Duenn.regu.366.ſub num.3. verſicu.quod eſt verum,& facit textus in l.ſi filiæ ff. de legat. 3. melior textus in l.quæro cum l.ſequen. ff. de iur.dot. Pere.de fideicomm.quæſ. 8.ſub numero 4462.lim.1.

Declaratur hoc, vt conſtante matrimonio dos data filiæ ſpuriæ non poſſit ab ea auferri quia habet titulo oneroſo, ſed poſt q̃uam eſt reuerſa ad filiam ſpuriam per matrimonium ſolutum ; aufertur ab ea per hæredes patris dotantis, Barto.in l. fin.§.ſi a ſocero ff.quæ in fraud.creditor.vbi loquitur in ſpuria marita ta à clerico: & ſentire videtur conſi. 119. circa principium Campeg. de dot.par.1.quæſt.48.Angel.Aretin. in §.ſi re, aliena colum 2.de leg.in §.item ſi quis in fraudem colum.3. inſtit.de actio.Alexand.conſil.153. colum.3. in fine lib.7. Abb.conſil. 115.colum.2. volum.2. & hanc

* dicit magis communem Bertrand. conſil.54.volum.2.Bald. Nouell.de dot.par.6. priuileg. 16. & commu-

* nem dicit Alexan.in l.hæreditas C. de his quibus indign.conſ.73. alias

74.nume.3.volum.3, Burbond.de public.concubin.fol.318.num. 28. verſicu. ego autem puto, Michael. Craſſ.§ legatum quæſt.6.ſub num. 2.vbi dixit communem, Petr. de fideicommiſſ.quæſt.8.num.464.

Declaratur hæc concluſio, vt nõ auferatur mortuo viro a ſpuria nupta tota & integra dos data, ſed exceſſus tantum Couarru.in Epitom. de ſponſa.par.2.cap.8. numero 12. clemen.de patr.poteſt.effect.11.nu. 10.& hæc eſt communis opinio Io. Lup.in cap.per veſtras notabil.3.§. 24.ſub num.3.

Subdeclara,aut maritus ignorabat filiam eſſe ſpuriam, & tunc declaratio procedit, vt mortuo marito expectetur repetitio exceſſus:aut maritus ſciebat vxorẽ eſſe ſpuriã, & tunc, etiam conſtante matrimonio repeti poterit exceſſus Io.Lup. in d.§.24.colum.3.circa medium verſic.ego credo, ea ratione,quia, ſi non valuit ab initio conſtitutio, talis exceſſus nec ex poſt facto conualeſcet regul. non firmatur libro 6. idem tenet Nicol. de Vbald de ſucceſſ.ab inteſt. in 4. ſpecie filiorum column.6.Cuman.in l.final. ff.quæ in fraud.credit.Ripa.in l.1.numero 68.ff.ſolut.matrim. Duenn.regul. 365.nu.5.Veronen.caut.38.in nona cautel.Durant.de arte teſtan.lib. 1.caut.14.num.13.Benintend.dec. 22.num.6.

Et videtur etiam de iure, quod dos exceſſiua moderanda eſt. Caſtr. in l.1.C.de inoffic.dot.

Ampliatur ſubdeclaratio prædicta, vt, ſi mortuo marito poſſederit exceſſiuam dotem per annos triginta,adhuc competit repetitio hęredibus patris dotantis filiam ſpuriam Bartol.conſi.119.Ioan.Lup.in cap. per veſtras notab.3.§.22. nume.6. Paleott.dicens communem de not. & ſpur.cap.51.vbi limitat, niſi filia ſpuria crederet ſe legitimam,vel legitimam, nam tunc tali longiſſimo tempore præſcriberet, ex Fel.in ca. de quarta nume 26. de præſcriptio. quamuis Alex. aliter teneat conſil. 74.volum.3.

Declaratur vlterius, prædicta vt habeant locum in patre naturali, qui, coactus à ſuperiore dotet filiã ſpuriam: tunc enim datur repetitio, ſoluto matrimonio,modo prædicto.Si vero pater filiæ legaret dotẽ, vel inter viuos donaret,hoc expreſſo, vt tranſeat ad filios ſpuriæ; vtique tranſibit, nec repetetur ab hæredibus dotantib.Barto. in l.fin. column.2.ff.de his, quib. vt indig. Veronenſ.caute.38.in nona cautel. Ioan.Lup.in cap per veſtras notab. 3.§.24.ſub nume.7.Paleott.de not. & ſpur.cap.51.num.6.Ripa. in l.1. num.69.ff.ſolut.matrim.Beninten. deciſ.22.num.6.

Et hæc cautela vera eſt,etiam ſtãte legitima ſobole in patre dotante, vt deducit Capic.deciſ.181.num.5. vt per eum.

Declaratur vlterius in lucro ſtatuti de vxore præmoriente ſine liberis, non procedit etiam in dote data filiæ ſpuriæ Bal.Nouell.de dot. par.6.priuileg.16.colum.3. Craue. conſil.186.colum.final. Roland.de Lucr.dot.quæſt.94.& conſi.74.nu. 65.volum.1.vbi ſubdeclarat,quando fundus eſſet datus in dotem: ſecus, ſi fructus, quia tunc morte finiuntur, nec ſtatuto locus erit. Et alimenta,quæ dantur cauſa miſerationis, non regulantur ſecundum digni-

dignitatem, ſed ſecundum neceſſitatem viuentis, Bald. in l. ſi maritus ff. ſolut. matrim. Roland. conſil. 74. num. 41. volum. 1. Rota Bononienſis 22. numero 8. Ioan. Lup. in cap. per veſtras notab. 3. §. 24. numero 3. vbi hoc valde commendat Cord. ad l. ſi quis ex liberis § idem quæſiuit num. 54. de liber. agnoſc. reiecta opinione aliorum contrarium tenentium.

Et prædictis addo Boer. dec. 127. quod ſpuriæ principum dotari poſſunt ab eis, & vſque ad dotem moderatam tenentur cõtribuere ſubditi, dummodo filia non ſit inceſtuoſa Ioan. Lup. in cap. per veſtras not. 3. §. 9. verſi. concluſio nu. 1. fol. 142. dicit tamen Angel. §. quod vero authen. quibus mod. natural. effic. ſui, vnum notabile verbum, ſi verum eſt, quod ſpuria nupta viro, efficitur legitima, quia capacitas viri extenditur ad vxorem Bal. in l. ſi quis verſic. & ſi filiam C. de natur. liber. dixit ſingulare Dec. in l. fœminæ n. 8. de regu. iur. Marſil. ſing. 501. Are. in §. fin. num. 2. de nupt. bon. de nobilit. pat. 3. num. 191. Coſſan. in cõſuetud. Burgun. de ſucceſſio. baſtardorum. §. 3. num. 17. Grammat. ver. 4. num. 20. Prob. ad Monach. in Clement. 15. qui num. 9. de ſepultu. lib. 6. ſed non credo verum, & quilibet maritaret ſpurias ſuas legitimis ad iſtum effectum, & textus in §. quod vero, loquitur, in curiale, qui erat priuilegiatus in legitimationibus faciendis.

Declaratur vlterius, vt teneatur pater naturalis, ſi aliunde ſe dotare non poſſit filia, alias ſecus, Ludoui. Molin. libro 4. de hiſpan. primoge. cap. 6. num. 19. Alciat. reſponſ. 19. n. 10. Menoch. libro quarto, præſump. 189. num. 25.

QVAESTIO XII.

Diſpoſitio eiuſdem legis fin. an locum habeat in filia emancipata.

SED numquid diſpoſitio l. ſi. C. de dot. promiſſio. habebit locũ in filia emancipata?

Et videbatur, quòd non; quia per emãcipationem ſoluitur patria poteſtas § præterea, inſtitu. quibus mod. ius patr. poteſtat. ſoluitur l. cũ in adoptiuis verſicu. ſi verò C. de adoptio. Pariſ. conſ. 53. numero 39. volum. 1.

Et hæc concluſio, ampliando, vera eſt, vt non ſolum filius emancipatus liberetur a patria pot. ſed nepotes ex eo, ita gl. in d. §. præterea, in verbo, liberi, quam ibi Aretin. ſequitur.

Et ad prædicta facit, quod emancipatio morti æquiparatur Bald. Nouell. de dot. par. 7. priuileg. 34. nu. 7.

Pro cõtraria parte facit, quod filij emancipati debent habere legitimam & alimenta à patre l. cum ratio C. de boni. damnat. l. eas obligationes, l. legatum, ff de capit. dimin. l. ſi quis à liberis, in princip. ff de liber. agnoſcend. tradit. Bald. in l. vni. colum. 4 C. quando non peten. par. facit tex. in l. iura ſanguinis ff. de regul. iur. l. ius agnationis ff. de pact. §. ſed naturalia inſtit. de iur. natura. gent. & ciuil. & in ſimili arguit Roman. conſil. 179. ampliſſime Doct. latè Mantua. ſing. 562.

Et hanc opinionem tenent omnes in l. 1. ff. ſolut. matrimo. vbi Ripa. num. 87 verſic. ſecundo amplia.

Soc.iun.nu.166.Bolognet.nu.109. verſi.ſecundo ampliatur.

Et eſt ratio, quia, licet emancipa tione ſoluatur patria poteſtas, vt di ximus; tamen remanenr reliquiæ quædam patriæ poteſtatis, puta reuerentia, ius ſanguinis, & ſimilia, maxime naturam reſpicientia Angel.in tract.de Suita.quæſtio.10.n. 14.Iaſ.in l.quod dicitur nume. 34. de verbor.oblig. vnde filius emancipatus non poteſt vocare in ius ſine venia l.final. C.de in ius vocan.dec. in l.in poteſtate C.eod.tit. Socin.in l.ſicut num.7.C.eod.clemen.de patria poteſtat. capitu.6. effect.3.numero 4.

Et vltra ſcribentes in d.l.1.ff.ſolut.matrim.addo Signor. conſi.88. Bald.Nouell.de dot.par.6.priuileg. 5.& 26. Campegg.de dot. par.1.q. * 26.& eſt communis opinio Boer. deciſ.131.num.6.clemen.de patria poteſta.cap.vlt.ſub num.89. verſic. vnde etiam: & ex his patet reſponſio ad contraria, & clarè hoc firmat textus in d.l.final.ibi, vel fortè emancipatus Benincaſ. de paupert. quæſt.8.priuileg.3. contract. nu.9.

QVAESTIO XIII.

Diſpoſitio eiuſdem legis fin. an locum habeat in filia vidua, quæ ſecunda vice nubit.

SED numquid diſpoſitio l.final. C.de dot. promiſſio. habet locũ in filia vidua, quæ ſecundo loco nubit? & pro reſolutione huius quæſtionis conſiderandi ſunt duo caſus principales: primus eſt ad hoc: an pater teneatur iterum dotare filiã: ſecundus eſt caſus, an diſpoſitio l. fin. C.de dotis promiſſio. procedat in vidua iterum nubente.

Ad primum videtur diſtinguendum, aut ſumus in diſpoſitione legis, aut hominis.

Primo caſu plures ſunt concluſiones.

Prima ſit concluſio, ſi filia per patrem nuptui tradita, dotem amittat eius culpa, & defectu, pater non tenetur amplius dotare, nec in primo, nec in ſecũdo, vel vlteriori matrimonio. Alexand.poſt alios in l ſi cum dotem §.1.numero 6.ff.ſolut. matrim.vbi Barto num 2.Caſtren. num.6.Socin.num.15.Aret.nume. * 12.qui ait hanc eſſe communẽ opinionem Caſtrenſ. in auth. quod locum, nume.4.vbi Iaſ.nume.7.C.de collatio.per illum textum, ibi, ſiue mulieri poſſit imputari, & l.etiam §.1.ff.ſolut.matrim. Calcan.conſil. 20.colum.1.verſic. ſecunda limitatio Socin.conſil.100.lib.2. Iaſ. in §. fuerat nu.135.de actio.Ioann Lup. in cap.per veſtras notab.3. §. final. nume.6. Coraſ.ad l.qui liberos nu. 94 de rit.nupt.Cur.iun.ad authen. res quæ num.11.C.communi.de legat.Boer.quæſt.131.num.5. Ludo. Molin.lib.2.cap.16.num.23. Cord. ad l.ſi quis ex liberis §.idem iudex num.22.de liber.agnoſcend. Campegg de dot.part.3.quæſt.26. Caſt. conſi.80.libro 1.Menoch.de arbitr. caſ.182.num.57.& de præſumptio. lib.4.præſumpt.192.num.11.licet * confusè loquatur: & hæc eſt cõmunis opinio Gozad.conſil.92.nume. 3.vbi, nec ex bonis fideicommiſſi Curt.iun conſi.59.num.3. Petra de fideicommiſſ.quæſtio.8.num.457. Bal.nouell.par.6.priu.5.& 16.Dec. in l.iura ſanguinis num.3.de regu. iur.

ic r.Boer.deci.131.num.5. Peregrin. de fideicomm.attic 42.num.11.

Licet Doctores tranſeant communiter cum iſta opinione; tamen rectè conſiderando materiam authen.quod locum; non videtur cõcludenter probare hanc concluſionem: ibi enim dicitur, quod in tribus caſibus filia dicitur in dote exigenda: primus, ſi pater conſentit, vt dotem exigeret. ergo, ſi pater nõ conſentit; non dicitur in culpa, & ſic hic primus caſus non excludit abſolutè: quid enim ſi pater nõ cõſentiat? ſecundus eſt caſus in dote aduentitia, de qua non loquimur, cum l. final.de qua agimus, tractet de dote à patre profecta. Tertius caſus eſt in dote profectitia, ſed magna, ergo in alijs excluditur, & ſic ille textus non videtur generaliter, & concludenter probare.

Ampliatur, ſiue filia conſumpſerit dolo, vel culpa, ſiue lata, ſine leuis: ſecus, ſi leuiſſima ſit. Campeg. de communi de dot.par.1.quæſtio. 15.in fi.

Limitatur tamen hæc prima cõcluſio in caſu l.ſi cum dotem § 1.ff. ſolut.matrim.videlicet,quando dos fuiſſet ſoluta ipſi filiæ, ſine conſenſu patris:quia,licet filia conſumpſiſſet dotem dolo, & culpa ſua; tamèn pater tenetur adhuc ipſam redotare,& quia non agitur de præiudicio ipſius, cum habeat regreſſum contra maritum,vt not.in dict §.1. Campeg.de dot.par.1.quæſt.15.

Secunda ſit concluſio, ſi dos ſit perdita ſine culpa mulieris;tunc pater tenetur iterum dotare, quia officium paternum eſt, non ſolum dotare,ſed cõſeruare authent.ſed quãuis C.de rei vxor.action.Bald.in l.fi. num.8. C.de dot.promiſſio. Angel. in l.pater filiæ ff.de euict.

Amplia,ſiue filia ſit in poteſtate, ſiue ſui iuris,§.pręterea in princ.de æqualit.dot.

Amplia ſecundo, vt iſtud onus tranſeat etiam ad hæredes Areti. in §.fuerat nume.57.de actio. vbi valde commendat,declarãdo,vt ſuo loco dicam.

Limita, vt teneatur iterum dotare,tranſeundo ad ſecũda vota: ſecus durante primo matrimonio, quod ſine dote ſtare poteſt, ita declarat Iaſ.ad authent.quod locum num.7. C.de collatio. dicens ſic intelligendam gloſ.in hac l.final.vbi Bald.nu. 8.C.de dot.promiſſio.

Facit,quod pater non tenetur iterum dare legitimam filio, ſi eam ludendo, vel alias luxurioſè conſumpſit: ſecus, ſi caſu, & ſine ſua culpa conſumpſit Bart.in l.ſi cum dotem §.1.ff.ſolut.Bal.in l.1.§.ius naturale ff.de iuſt.& iur. Cin.in l.pactum C. de collatio.Bald.in authen.ex teſtamento,in authen.quod locum,eod. titu.in authent.ſi captiui,in fi.C.de epiſc.& cleri.in l.ſcimus quæſtio.6. C.de inoffi.teſtamen.in l.filiæ C. fa mil. herciſcund. in authent. contra rogatus C.ad Trebell. Fabia.ad authent.nouiſſima n.265.vbi Cucch. fol.136. Oroſci.ad l.ſi arrogator n. 112.ff.de adoptio.Pau.de Monte in l.in quartam num.fin. ff.ad l.falcid.

Tenetur tamen filio diſſipatori ad alimenta non iuxta conditionẽ, ſed iuxta indigentiam tantùm, & hæc eſt verior, & magis communis opinio Iacob. ab Arcua. in l.libertus qui operas ff.de oper. liber.in l. imperator ff.ad Trebell. Bal. in l.1. §.ius naturale nu.7. ff.de iuſt. & iu.

in l.2.

in l.2.§.quod ſi in patris ſuper glo. 1.ff.ſolu.matrim.in authen. ſi capt. in fi.C.de epiſc.& cleric. Caſtren.in d.l.ſi cum dotem §.1.num.7. ff.ſol. matrim.Barbac.in capit.ex parte 3. de conſuetu.Marſil.ſingu.104.Roman. ad authent.quod locum C.de collatio.Bal.Nouel.in repetitio.l.2. §.1.ff.ſolut.matrim.& ibi Vincent. num.19.Benintend.deciſ.22. num. 4. Matteſil. notab.148. Gugliel.de Benedict.in cap.Rainutius, in verbo,in eo teſtamento 1.de teſtamen. num.222.Gomeſ.Ariaſ.in l.8.Tauri.nume.36. Caſtill. in l.10.Tauri. par.en Cato,Lambertin.de iur. patron.lib.3.quæſt.3. principali, arti. 6.num.13.Rauenn.ſingul.44.Mantua.conſil.13.nume.4.Ruin.conſil. 144.num.14.lib.5.Menchiac.quęſ. illuſt.lib.1.capit.35.num.14.licet Cordub. ad l.ſi quis ex liberis §.idē iudex num.19. contrarium per plures rationes tueatur.

Et licet alimenta, quæ ſunt loco legitimæ tranſmittantur ad hæredes Roderic.ad l.9.titu.6.lib.3 fori Didac.in epitom. de ſponſal. par.2. cap.8.§.6.nume.15.tamen iſta quæ ſubrogantur filio prodigo, & legitimę diſſipatori,non tranſmittuntur ad hæredes Anton. Cucch.de legit. fol.136.verſa pag.

Tertia ſit concluſio, quando ſumus in diſpoſitione hominis ſit interpretatio de prima vice tantum, vnde pactū initum inter ſocios de dotāda filia,de bonis communibus, nō intelligitur ſemper vel quotiēs opus fuerit, ſed de prima vice tantum.l.ſi ſocius,vbi Fulgoſ.nume.6. dicit ſingulariter notandum ff. pro Socio.commendat Luc.de Penn.in l.ſi quis decurio colum.2. verſi. idē videmus C.de decurion.lib.10.Ancar.conſil.404.colum.3.verſic.facit l.ſi ſocius Iaſ. dicens ſingulare in l. duobus §.ſi ei qui,num.5.verſic.tertio facit de iur.iurand.in l.diuortio §.quod in anno num.13. verſic.pro confirmatione ff.ſolut.matrim. vbi dicit illum tex.ſingularem, & paucis notum.in l.inter ſtipulantem §. ſacram ſub num.27.ff.de verb.obli. vbi pariter appellat valde notabilē conſ.36.colum.vlt.lib.3. vbi illum text.appellat ſolemnem Tiraquell. ad l.boues §. hoc ſerua in princ.nu. 10.& limit.9.num.4. pulchrè & latè Socin.conſi.291.colum.5. lib.2. vbi benè loquitur Petr. de Vbal.de duob.frat.par.6.quæſtio.10. facit l. cum pater.§.pater certam ff. de leg. 2.l.dotis promiſſio. l.ſtipulatio. de dote ff.de iur. dot. l.matrimonij ff. qui & à quibus Campegg. de dot. par.3.quæſt.26,Menoc.de præſum. quæſt.49.num.19.Benincaſ.de paupert.quæſtio.3. ſpecial.3. contract. num.14.

Ex prædictis poſtea infertur ad aliud principale caput huius propoſitæ quæſtionis:cum enim pater ſecundo viro dotem dederit,ad quam de iure non tenebatur, iuxta tamē concluſiones ſuperius propoſitas non videtur dediſſe animo compenſandi cum prima dote,ita Alexand. in l.huiuſmodi §. cum pater nu.7. ff.de lega.1.dicens Imol.hanc quæſtionem reliquiſſe indeciſam,& allegat Alexand. ad hoc l.creditorem & l.cum quidam vxori de legat.2. quæ iura ſatis benè probare videntur: & idem tenet Socin.ſen. conſil. 100.num.7.verſicu.& maximè,lib. 3.Soc.iun.conſil.79.num.85.lib.3. ſed vt veritas magis appareat, ſubnectam

nectam aliquas vtiles reſolutiones.

Concluſio igitur ſit, ſi pater aliquid relinquat filiæ cui dotem dare debebat, videtur feciſſe animo cõpenſandi, vt not. in l. qui liberos ff. de ritu nupt. in l. obligamur §. lege ff. de actio. & oblig. Sebaſt. Medi. de compenſatio. par. 1. quæſt. 17. nu. 7. & communem dicit Alexand. in l. huiuſmodi, §. cum pater num. 3. vbi Iaſ. num. 8. de legat. 1. in l. fi. num. 2. C. de legat. Soc. reg. 232. alias 349. Pater. eandem communem dicit Campegg. de dot. par. 3. quæſt. 100. Pariſ. conſil 95. nume. 38. volum. 2. communem etiam dicit Ruin. cõſi. 138. num. 3. lib. 4. Cephal. conſi. 84. num. 9. conſi. 486. num. 12. libro 4. Craſſ. in §. legatum quæſt. 42. num. 6. Alciat. in l. Gallus §. quodam recte, num. 3. de liber. & poſth. Manti. lib. 10. tit. 2 num. 5.

Ampliatur hæc concluſio multo magis, ſi cum obligatione legali cõcurreret etiam promiſſio, prout in caſu l. huiuſmodi §. cum pater ff. de legat. 2.

Ampliatur ſecundo, etiam in dote recuperata conſeruanda, iuxta l. ſi cum dotem §. ſi pater, vbi Alexan. num. 4. ff. ſolut. matrim. iuncta authent. ſed quãuis C. de rei vxor. act. Bald. in authent. res quæ, colum. 2. C. commu. de legat. Soci. ſen. conſil. 75. num. 7. verſi. ſed aduertendum, lib. 1. Iaſ. in authent. præterea, num. 19. vbi Dec. num. 11. C. vnde vir. & vxor. vbi Curt. iun. num. 20. Pariſi. conſi. 95. num. 38. lib. 2. Boui. de ſtatut. gloſ. 21. num. 46.

Sub ampliatur hæc ampliatio, vt ſi egit ad dotem contra hæredem patris exigentis, & eam exegit, & plus ſit in dote, quã in legato, vel ei ęqui polleat, non poſſit amplius exigere legatum: ſi vero plus ſit in legato, quam in dote; illud plus conſequetur actione ex teſtamento l. Titia §. qui inuita ff. de legat. 2. Afflict. dec. 44. num. 9. & 17.

Sed pone, quod filia nolit legatũ factum animo compenſandi, dotem a patre exactam, ſed velit pręcisè dotem ſuam; poteritne maritus agere quodammodo pro conſeruatione ſuæ indemnitatis? Et primo videbatur, quod non, quia eius contemplatione non eſt factum l. fideicommiſſa §. interdum ff. de leg. 3. pro contraria parte facit, quia ad legatum agit, cuius intereſſe principaliter agitur l. ſeruo legato. §. ſi teſtator ff. de legat. 1. veritas eſt quod filia recuſante, non agit maritus ad legatum, ſed ſuccurritur ei per conditionem indebiti, contra hæredem patris, qui dotem exegit ui per Caſtrenſ. poſt glo. in d §. qui inuita vbi ſubdit, quod filia poteſt recuſare legatum factum animo compenſandi, & agere pręcisè ad dotem.

Et notabilis eſt textus in d §. qui inuita, qui conſulit doti: ſi enim dos æquiualet, vel eſt plus legato, debet mulier eſſe contenta dote petita, ſi in dote eſt minus, & in legato plus petit dotem, & illud plus quod eſt in legato actione ex teſtamento.

Sub ampliatur ſecundo hæc ſecunda ampliatio, vt poſſit filia, cui factum eſt legatum animo compenſaudi, relinquere, & omittere legatum, & nihilominus agere ad dotẽ non cõtra hæredes pro portionibus hæreditarijs iuxta l. pro hęreditarijs C. de hæred. actio. ſed ſolum, & in ſolidum hæredem grauatum ad legatum: textus eſt ſingularis in l. cum ab

ab vno in princip. ff.de legat.2. vbi Barto.dicit eſſe caſum valde ſingularé fauore dotis, & hunc eſſe communem ſenſum ad illum textum: ſingularem quoque fauore pariter dotis dixit idem Bart.in l.pro hæreditarijs,in quinto caſu gloſ.C.de hęreditarijs actio. vbi pariter atteſta- * tur hunc eſſe communem ſenſum Iaſ.in l.debitorum nu.8. C. de pact. Caſtr. in l.ſeruo legato §. ſi teſtator num.1.ff.de legat.1.

Ampliatur tertio in ſocero, vel marito, qui dotem iam receperunt legantibus: num & in his præſumitur animus compenſandi l.2 ff. de dot.prælag. contrarium videtur in l.vnic.§.primum C. de rei vxor.act. vbi Sali. poſt Din.rationem reddit, quia eſt debitor proprio facto, & contractu,non iuris diſpoſitione.

Ampliatur quarto, vt nec conferre teneatur,Barto.in l.cum pater §.pater filiæ num.2.ff.de legat.2. dixit ſingulare Alexand. ad Bartol. in l.titia §.quæ in vita ff.de leg 2.

Declarando hoc modo videlicet, aut legatum dotis ſoluitur in vita, per teſtatorem legantem, & tunc non confertur, aut confertur in tépus mortis,& tunc non confertur: ita ſentit Iaſ. in l.filiæ dotem ſub n. 3. C.de collat. in l.filia legatorũ C. de legat.nume.5.dicens hoc eſſe dictum Bald.ſingulariſſimum, quod ita ſaluari poteſt à multorum impugnationibus, & ſi rectè inſpiciatur,ita ſentit Bart.in d.§.pater filię, licet re vera Dec.in d.l.filiæ dotem, dicat, quod ſolutio in vita eſt ſubrogatum, & implementum legati ad fauorem mulieris, quod non debet retorqueri in odium.

Ampliatur quarto, ſcilicet quãdo pater primò fecit legatum filiæ, & deinde dotem ei numerauit nam hæc numeratio dicitur facta in cõpenſationem,& implementum prę cedentis legati l.filia legatorum C. de legat. l.Lucius, la 1.ff. de legat.2. Corn.conſ.30.nume.2. lib.4 Ruin. conſ.82.nu.7.lib.2. conſ.38. nu.9. lib.4.Socin.iun.conſ.79 nume.18. lib.3.Phanucc.de Lucr.dot. gloſ.8. num.801. Campegg. de dot par.3. quæſt.37. Vrſil.ad affiict. 275.n.5. Subampliatur, diſpoſitio l.filiæ legatorum, etiamſi tempore legati filia nupta reperiretur Tiraq.de cau. ceſſ.limit.18. Imol.ad l.ſed hoc ita, * ff.de verbo.oblig.Crau.conſ.167.n. 6.de magis communi Borgn.de vſu fruct.num.196.

Subampliatur ſecundo, etiamſi poſt teſtamẽtum ſoluiſſet, ſed poſt, ſciens in codicillis legatum confirmaſſet, in caſu Mago, Rota Luca. 28. vbi multo magis ſi, vt pro alio obligatus, ſoluit.

Ex prædictis inferuntur duæ notabiles limitationes ad regulam l. rem legatam ff. de adimend. legat. vt legatum nõ cenſeatur ademptũ, nec reuocatum per alienationem neceſſariam.

Declaratur id verum: primo in neceſſitate rei familiaris. vt pro debitis tributis ſoluendis, vel pro alimentis,& ſimilibus:ſecus,ſi alienatio fiat ex neceſſitate legati, vt in patre alienante legatum pro dotanda filia, qui neceſſitate legis dotare tenetur, vt in hac l.fin. ita pulchrè Alber. in l.filia legatorum vbi Iaſ. valde commendat C. de legat. pulchre Bero.quæſt 9. num.3. Iaſ.in l. Lucius col.6.circa medium, verſic: ego autem, licet ibi nume.27. in fi.

con-

contrarium teneat ff. de vulgar. & pupil. Cephal. conſi. 84. num. 74. & 78. lib. 1.

Secundo non procedit, quando alienatio ex cauſa neceſſaria fieret in eundem net legatarium. ita Alb. in d. l. filia legatorum, in princip. vbi Iaſ. valde commendat Menoch, de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 168. num. 36. propè finem. Addo Bald. conſi. 163. num. 1. lib. 5. Rui. cõnſi. 223. num. 4. lib. 1. latè Crauet. conſ. 784. Mantic. lib. 1. titu. 6. nume. 18.

Declaratur hæc materia l. filia legatorum, vt procedat in ſpecie, quę ſi primo legetur, poſtea in dotem detur, intelligitur de eadem ſpecie prius legata: & rõ eſt, quia legatum ſpeciei non eſt multiplicabile l. Lucius. §. impuberem, vbi bonus text. ff. de legat. 2. l. planè §. 1. ff de legat. 1. & hæc eſt communis opinio, vt dicit ibi Iaſ. nume. 8. vbi Zaſi. ſubdit ita ſine dubio tenendum. Hanc etiã dicit communem Gomeſ. vari. reſolut. tom. 1. cap. vlt. num. 38. Mich. Craſſ. in §. legatum quæſtio. 60. col. 2. in fi. verſic. ſecundo caſu.

Declaratur ſecundò, vt procedat, & habeat locum in legato quantitatis, Bartol. & Bald. in l. ſi cum dotem §. ſi pater ff. ſoluto matrimon. in l. ſi pater §. filia ff. de collatio. do. Bald. conſil. 58. num. 2. volum. 2. & hanc dicit communem Corn. conſi. 257. numero 20. libro 1. dicens, ab ea, in iudicando, & conſulendo non eſſe recedendum. latè Socin. conſil. 93. numero 23. volum. 1. dicens ita reſponſum a celeberrimis Doctotibus, nec ab eorum opinione in iudicando, & conſulendo, recedendũ, Didac. in capit. officij, ſub numero ſecundo, verſi. eſt igitur receptum, de teſtam. Mantic. de coniect. vlti. volun. libro 10. titu. ſecundo, num. 8. vbi limitat, niſi ex coniecturata mente teſtatoris appareat, vt etiam de ſpecie ad quantitatem fiat compenſatio, ex Purpura. conſilio 400. num. 6.

Aut igitur ſumus in meris ſpeciebus, & non fiant in quantitate, & ſpecie, & pariter non fit compenſatio: aut ſumus in mera quantitate, & fit compenſatio. Addo vltra Mantic. Aretin. conſilio 902. Natt. conſ. 109. numero 12. conſilio 111. numero octauo, volum. 1. Sebaſt. Medic. de compenſat. par. 1. quæſt. 3. num. 2.

Declaratur ſecundò, vt procedat, quando in legato eſt expreſſa cauſa, puta, pro dote: tunc numeratio ſequens extinguit legatum, ſecus, ſi legatum non haberet cauſam, ſed eſſet ſimpliciter factum, nulla expreſſa cauſa, tunc vnum non venit ad implementum alterius, ſed ambo debentur: ita Bartol. in dicta l. filia legatorum per l. quingenta ff. de probat.

Contrarium tenent ibi communiter omnes alij, ea ratione: cum enim pater cogatur a lege dotare filiam, vt ſæpius dictum eſt, legando ſimpliciter, præſumitur pro dote, vti in debitum neceſſarium l. quod autem, & ibi Bart. & l. tali, ff. de iur. dotal. Caſtrenſ. in Titio centum §. Titio genero. nume. 9. ff. de conditio. & demonſtrat. dicens hoc perpetuo memoriæ tenendum Alexander in l. huiuſmodi §. cum pater numero tertio, de legatis ſecundo. Ruin. conſilio 214. numero 10. lib. 1. & hæc eſt cõmunis opinio, Ruin. conſ. 138. numero 3. lib. 4. Cephal.

conſi.

conſi.84.numero 9.Roland.conſil. 25.numero 22. libro 4. Mantic. de coniect. vltim.volunt. libro 11.titulo 21.

Sed in hoc, vnum me inclinare facit,nam recepta eſt concluſio: nã ſi duæ pares ſummæ ſint debitę in diuerſis ſcripturis,ſi ex eadem cauſa, vna vice tantum debentur, ita gloſ.in d.l.quingenta,per l.libertis quos in princip.ff.de alimen.legat. Iaſ.in l.plane §.1.nume.11.ff.de legat.1.poſt Bartol.in l.cum centum ff.de adimend.legat. Abb.conſil.4. in quinto dubio libro 2. Comenſ. conſil.134.Zabarell.conſi.60.in fi. Caſtrenſ.in l.Lucius la prima, col. 2.de legat.2.conſ.35.colum.1. ver. ſecundo ad idem, libro 2. Ruinus conſil.213. num 4. lib.1. conſil.60. num.6.libro 2.Crauett.conſil.167. num.10.conſil.686.colum.2. verſ. inter coniecturas.Menoch.de præſumptio.libro 4.præſumptio.128. numero 14.

Sed prædictis, rectè intuendo,reſponderi poſſet, quod non omnis cauſa ſit ſufficiens ad impediundã multiplicationem legati, ſed cauſa ſui natura non duplicabilis,nec rei terabilis, prout cauſa alimentorũ, de qua propriè loquitur gloſ. in l. quinquaginta ff.de probatio. dum allegat.l.libertis, quos in princip. ff.de aliment.& cibar.legat.vnde legatum alimentorum non eſt reiterabile,vti à natura taxatum,& limitatum l.dominus §.1.& ibi gloſ. & Bald.ff.de vſufruct. Iaſ.in l.planè §. 1.ſub num.10.ff.de leg.1. Gualden. de art.teſtan.lib.6.cautel.23.

Vnde in legato alimentorũ non habet locum ius accreſcendi, Bart. in l.re coniuncti num.42. vbi Alc. num.41.Crott.num 78. Iaſ.nume. 174.Ripa num.142 dicens hanc eſſe magis communem opinionem, ampliantes ad legatum alimentorũ tacitum, & ad pias cauſas prout pauperibus ſimpliciter poſt Bald. in l.1.colum.17. C.de ſacroſ.eccle. Menoch.de præſumptio.lib.4.præſumptio.158 conſil.231. num.67. lib.3.licet Cordub.ad §. ſed ſi filius nume. 102. contrarium ſubtiliter teneat.

Cadit etiam & hic alia conſideratio, quia non ſumus in duplici poſitione abſolute,ſed in executione, & mero implemento, nam ſoluet et dans, vel quid ſimile faciens non diſponit, ſed exequitur, non mirum, ſi in caſu l.filia legatorum extinguitur legatum.

Declaratur materia ad l. filia legatorum, vt procedat,& habeat locum, vt ſi plus ſit in legato, quam in dotatione, quod filia poterit petere reſiduum,ſiue legatum præcedens ſit expreſſum pro dote, ſiue pro filia maritanda: & hæc eſt magis communis opinio, de qua per Iaſon in l.huiuſmodi §. cum pater, ſub nume.18.ff.de legat.2. in l.filia legatorum nume.3. C.de leg. & eſt quæſtio ardua, vt dixit Vaſq.de ſucceſſio.reſolut.lib.3.cap.27.nu.8.

Declaratur quarto in ſolutione ab alio facta, etiamſi ſit auus, vt in caſu Sereniſſimi Philippi Regis cõſuluit Bero.conſil.46. libro 2. licet aliter ſenſerit But.conſi.138. lib.4.

Ampliatur quintò, ſi pater legaſſet ſimpliciter,non expreſſo nomine dotis: nam in dubio cenſetur legaſſe pro dote, & conſequenter animo compenſandi, vt latè deduxi ſuperius ampliatione quarta,declarat.

clarat.3.verſic.contrarium.

Ampliatur ſextò, quando non ipſe pater, ſed filius dotem promiſiſſet, ſeu numeraſſet: nam adhuc legatum præſumitur animo compēſandi ea ratione, quia factum filij præſumitur factum patris, qui filiam dotare tenetur Ruin. conſil. 178. verſicu. ſed hoc legatum lib. 4. Phanucc. de dot. gloſ. 8. numero 84. vbi Ruin. conſuluit in patre legante dotem, & eo viuente filius dotem promittit, vel numerat: nam cenſetur animo compenſandi, cum legato patris, Mago. ex communi Rota Florent. 13. ſub num. 26.

Et per modum correlarij iuxta prędicta infertur ad l. profectitia §. ſi filius, il primo, & §. ſi filius, il ſecondo, ff. de iur. dot. vt dos dicatur profectitia, ſi filius filiam, & nepté reſpectiue dotauerit, ſiue auo viuēte, ſiue poſt eius mortem, dummodo non deliberauerit dotare de bonis proprijs, vt ibi gloſ. limitat in verbo, æs alienum: vel non ſimus in nepte, ſed ſorore, quia tunc non eſt locus diſpoſitioni dicti §. ſi filius, el ſecondo, vt per Ruin. in citato loco.

Secundo infertur intellectus ad l. plane §. cum materia ff. de legat. 1. vt quando legatur eadem quantitas in teſtamentis diuerſarum perſonarum, bis debeatur, nam hoc verum, ſi illæ perſonæ ſint diuerſæ: ſecus, ſi non ſint diuerſę, ſaltem fictione iuris, prout pater, & filius, quia tunc ſemel tantum debetur, cum filius præſimatur facere in executionem paternæ præcedentis diſpoſitionis Caſtren. conſ. 64. videtur dicendum, in princ. alias conſi. 35. volum. 2. quem caſum non vidi appoſitum à Iaſ. plenè profitente in d. §. 1. nec à Iacob. Menoch. de præſum lib. 4. præſump. 129.

Ampliatur ſeptimo in legato facto in teſtamento hæredis inſtituti à patre debitore neceſſario, nam videtur legaſſe animo compenſandi debitum neceſſarium ſui auctoris Ancar. conſ. 26. in quęſtione ſupradicta colum. 2. in 2. dubio, Caſtren. conſ. 35. videtur dicendum colum. 2. verſi. ſed ad hoc reſpondetur, vbi teſtamentum hæredis præſumitur teſtamentum defuncti quātum ad hoc, vt cenſeatur relictum animo compenſandi. commendat pro valde notabili Dec. in l. hęredem num. 4. vbi Cagnol. num. 2. ff. de reg. iur. & licet Corn. conſil. 292. colum. 2. circa medium, libro 1. contrarium teneat, ea ratione, quia obligatio hęredis nō oritur immediatè ab actu neceſſario, ſed voluntario, quia voluntariè adiuit hæreditatem; tamē eius opinio reprobatur per Crauet. conſi. 131. num. 14. quam ſimpliciter ſequitur Dida. in cap. officij col. 5. circa medium, de teſtam.

Et hæc opinio videtur poſſe confirmari, quia cauſa prima, & originalis attendi debet l. tutor datus ff. de fideiuſſ. ibi, non titulus actionis, ſed debiti cauſa inſpicienda eſt, & ibi Bar. Caſtren. & Ang. vno ore dicūt, quod vbicunque non contingit mutari rationem legis, ſemper attendenda eſt cauſa prima, & originalis: ita conciliando textum, in l. 3. §. idem ſcribit, & ibi pariter Caſtrenſ. not. num. 5. ff. de pecul. l. qui id quod, in princip. ff. de donat. l. 2. in fine princip. ff. de priuil. credit. l. ſi filiusfamilias, in fine C. ad Macedoniam. Ex quibus iuribus iunctis

ibi

ibi not.per Doct.colligitur hæc notabilis reſolutio pro opinione Crauett. contra Corne. quod quando cauſa originalis,& primæua eſt lucratiua,prout teſtamentum in caſu noſtro; attenditur cauſa originalis, iuxta l.qui id quod,vbi Alberi.col. final.in princip. vel actus poteſt valere ſecundum cauſam primam,& ſecundam,tunc ſemper prima attẽditur,vt in caſu noſtro:vel cauſa ſecunda habet dependẽtiam a prima. & tunc prima attenditur, vt per Bald.in d.l.ſi filius C. ad Macedoniam,in prima oppoſitio. prout pariter in caſu iſto, quia aditio hæreditatis pendet ex teſtamento,meritò teſtamentum attendi debet, non voluntaria aditio hæreditatis: & à primordio tituli poſterior formatur euentus l. vnic. de imponend. lucrat.deſcript.libro 10. bonus textus in l.ſi hęres in princip.in verbo ex teſtamento ff.de actio.empt. vbi ad acceſſoria contractus,ſe extendit actio ex teſtamento.

Accedit vlterius alia ratio,quod faciens ex perſona defuncti, quod euitare non poterit,dicitur à defuncto,non ab hærede procedere l. adoptionum §.1.ff.de iur.dot.Barba.in rubr.de rebus eccleſ. non alienand. colum.66.verſicu.ex iſtis ſequitur, & in cap.literis col.2.de reſcri.

Ampliatur octauo in vocalibus, parafrenalibus, & alijs ſimilibus appenditijs dotis, ſi enim ſtatuto, vel conſuetudine teneatur filiæ,nedum ad dotem,ſed ad arredium,iocalia, & parafrenalia, legatum patris præſumitur animo compenſandi etiam cum iſtis acceſſorijs,& appenditijs dotis, ita Crauet.conſi. 149.numero 6.vbi dat bonam limitationem, quando recognitio in ſolo principali verificari non poſſit: vnde duo ſunt præſupponenda,primum neceſſitas patris in ſimilibus à ſtatuto, vel conſuetudine; ſecundum quod recognitio in ſolo principali verificari non poſſit. & mouetur Crauet.ex conſilio Anan.36. vbi mouetur hoc dilegmate,aut volumus iocalia, & parafrenalia eſſe ſupplementum dotis, & idem iudicamus, quod de dote, l.inter ſocerũ §.cum inter ff.de pact.dot. qui tex. loquitur in lucro dotis; aut pars & multo magis l.fundi partem, vbi Bald.ff.de contrahend.emptio.l.tenetur §.1.in fine ff.de action.empt. aut ſunt appendices, & idem pariter iudicandum eſt l.ſi quis hæres, inſtitutus,in fine principij ff.de acquiren.hęred.vbi Ang.& poſt eum Caſtr.dicunt non eſſe alibi in materia de appendicijs annexis, & connexis in materia ſtatutorum, & reſcriptorum.

Inferens ex hoc Io. de Anan. in allegato conſil. quod ſi ſtatutũ permittat filiam de dote tantum poſſe teſtari; poterit etiam de cophanis teſtari, quia taxatiua excludit extranea non cõnexa, per textum,quem reputat aureum, & ſingularem in clement.exiui,verſicu.cum autem, & ibi Cardinal.not.de verbor.ſign. Euer.in loco à natura taxatiuarum limitat.2.num.4. Iaſ.in l.1.colum. 3.verſicu.quarto facit ff.ſi quis ius dicenti in l.actionem,num.4. C.de procurat.in l.1.colum.fin. C.de bonorum poſſeſſio. contra tabul. dixi ad repetit regul. cum quid parte 1. ampliat.4.numero 5.addo Crauet. de antiquit.temp.part.4.num.117 Menoch. de præſumptio. libro 4.

præ-

præſumpt.36.num.20. eſt commu nis opinio Ripa. in l.ſi conſtante n. 86.vbi Crot.num.56. ff.ſolut.mat. Gomeſ.de teſtamen.cap.11. nu.12. verſic. nec obſtat, Eman.commun. opin.litera I.nu.2.

Iuxta quam infertur, quòd ſtatutum de lucro dotis vendicat ſibi locũ in cophanis iocalibus, & alijs bonis parafrenalibus Beltran. cõſi, 47.nu.8.vol.2.Alex.conſil.117. col. fin.vol.6.duplicato conſil.154.vol. 7.Curt.iun.conſi.129. in fi.Rolan. de Lucr.dot.quæſt.50.

Sed contrafacere videtur, quia bona parafrenalia poſſunt repeti conſtante matrimonio.Bal.in l.vbi adhuc,nume.27. C.de iur. dot. nec poſſunt adminiſtrari per virum, contradicente,vel prohibente vxore l.hac lege, vbi Bal.not.C.de pac. conuent.nec bona parafrenalia habent priuilegia dotis, niſi in vno caſu tantum ſcilicet in tacita hipotheca l.final.C. de pact. conuent.l. notabilis in l.ſi ego §.dotis, in verbo condict.ff.de iur.dot. nec in tacita hipotheca ambulat pari paſſu, cum dote,quia in dote prouiſio hominis ſpecialis non tollit prouiſionem legis,ſecus in parafrenalibus, ſaltem ab initio, vt per gloſ.in d.l. fina.in verbo contentam,quam ibi Bald. ſummopere commendat, & extollit, Campeg. de dot. parte 1. quæſtio.8.& hanc opinionem contrariam tenet Cagnol. ad l.cum principalis numero 5. ff.de regul. licet Roland. ſimpliciter cum altera opinione pertrãſeat, & cum Roland. eſt verior, & magis communis opinio, vt ſtatutum de lucro dotis habeat locum in arredio, & iocalibus, ſed in parafrenalibus magni valoris, cũ dote, vel vltra Theſaur. Pedemont. 195. Phanucc. de lucr.dotis,in verbo,dotis, & Corte do.num.1.

Ampliatur nono, vt multo magis procedat, quãdo compenſatione reiecta ex ipſo legato, congrua dos remaneret penes filium, Ruin. conſi.86.nu.12.lib.2.

Declaratur primo loco, vt procedat in rebus dotalibus,ſecus in dote,vnde refert,an leget res dotales, vel dotem,vt declarat Bar. in l.cum pater §.pater, in princ. ff. de legat. 2.qui ita declarat textum in l.Titia §.qui inuita ff. de leg.2.

Declaratur ſecundo,vt non procedat in diuerſis perſonis, puta, quando à patre factum fuit legatum ab altero,data promiſſa, vel legata dos,quo caſu non videtur animo compenſandi, & ideo filia vtrumque petere poterit. ita declarant Caſtrenſ.Corn. & Iaſ.in l.filia legatorum, in fin. C.de legat.idem Caſtrenſ. conſil. 214. ego Paulus, libro 1.Comenſ.conſi.133.colum. 2.verſic. nec obſtat, Corn.conſilio 288.colum.vlt.verſic. inſuper non cadit libro primo. Ruin.conſil.74. numero 16. libro 2. Iaſ. ad l.huiuſmodi.§.cum pater num.22. de leg. 2.Socin.iun.conſil.79.numero 83. & 112. libro 3. Phanucc. de lucr. dot.gloſ.8.numero 85. &,ſi auus legauit filiæ centum pro dote, pater promittendo dotem, non videtur feciſſe animo compenſandi, & vtrumque per filiam peti poterit, & data mora, etiam vſuras legati ab anno facti Capra conſ.29.n.34.

Quod declaratur,vt nõ procedat ratione ſeruandæ æqualitatis inter filias,Soc.iun.conſi.79.vol.3.

Digitized by Google

Declaratur tertio, vt non procedat quando filia fuiſſet cum alijs extraneis hæredibus inſtituta, vel cum fratribus, qui legatum proprium haberent, nam tunc ratione euitandæ inæqualitatis animo non compenſandi, ſed verè legãdi, & hoc caſu, præſumitur pro filia Socin. in regu. pater fallent. 2.

Declaratur quarto, quando legatum erat in certa ſpecie pecuniæ expreſſa, & promiſſio in alia diuerſa ſpecie ſpecificata: nam tunc non præſumitur animo compenſandi, ita Corn. conſilio 288. columnn. fin. in reſponſione ad ſextum fundamentum, quem ſequi videtur Soc. iun. conſilio 79. numero 85. verſic. immo poteſt, lib. 3.

Et licet hoc conſilium Cor. mordeat Phanucc. gloſ. 8. numero 86. dicens hanc coniecturam leuem, & Menoch de præſumptio. lib. 4. præſumptio. 109. numero 31. tamen Corn. in reſponſio. ad ſextum argumẽtum, in multis ſe fundat, prout clarè videri poteſt, nec in illo ſolo, quod ſũmæ eſſent diuerſi generis.

Illud bene verum eſt, quod ſi eſſet datus in dotem fundus, & in teſtamento idem fundus relictus, ſed cum aliqua differentia confinium, tamen ſi aliquo modo concordari poſſent, præſumitur & animo cõpenſandi, maximè, ſi ſit dictũ quod legat pro reſiduo dotis, ita Corne. conſ. 230. lib. 4.

Declaratur quintò quando idem eſſet promiſſum & legatum, ſecus ſi eſſet promiſſa quantitas, & legati ſpecies, quia tunc non fit compenſatio, cum de ſpecie ad quantitatẽ non fiat compenſatio, l. fin. de compenſatio & ita procedat textus in l. ſi pater pro filia ff. de collatio. dot. cuius legis iſte eſt primus intellectus, quem tenet Bartol. ad l. huiuſmodi §. cum pater in 2. oppoſitio. ſub numero 1. verſicu. oppoſi. extra gloſ. vbi Caſtrenſ. num. 2. Comenſ. num. 4. Alexan. colum. 2. ſub num. 3. verſic. vnde tenendo ff. de legat. 1. dicens hunc eſſe communem ſenſum, & intellectum ad illum Bald. in l. filia legatorum C. de legat. vbi etiam l. alij §. rerum ff. de vſufruct. in l. vxor C. de vſufruct. in l. vxor, C. de bon. auctorit. iudic poſſidend. in l. quoniam, in prioribus colum. vlti. de inoffic. teſtament. Salic. in l. Neſennius ff. de negoc. geſt. Bald. conſi. 58. num. 2. volum. 2. Soc. ſen. conſ. 93. nume. 23. volum. 1. dicens ita à celeberrimis doctoribus fuiſſe reſponſum. Et hęc eſt communis, et recepta opinio, a qua in iudicando, & conſulendo non eſt recedendum Corn. conſi. 257. colum. final. num. 20. volum. 1. Iaſ. in §. in bonæ fidei nu. 67. in fi. de actio. Didac. in cap. officij colum. 5. in princip. de teſtament. Mantic. de coniectur. vltim. volunta. libro 10. titulo 2. numero 8. Menoch. conſil. 162. numero 27. volum. 2. & communem etiam dicit Campeg. de dot. par. 3. quæſtio. 100. Pariſ. conſi. 95. nu. 38. volum. 2. Ruin. conſi. 138. num. 3. libro 4. Cephal. conſi. 84 nu. 9. & conſ. 466. numero decimo, libro 4. Bero. quæſtio. 92. Craſſ. in §. legarum 42. numero 7. & ſic dicas cum Iaſ. ad d. §. cum pater nume. vndecimo, quod iſte intellectus eſt diuinatiuus ad illum textum, cum nullum verbum de hoc reſponderi poteſt: ex Corn. conſi. 257. colum. final. nu. 20. verſ. & profecto volum. 1. vbi ad concordandum

Digitized by Google

dandum iura, & ad ſaluandum com munes traditiones admittitur intellectus diuinatiuus, & loquitur in proprijs terminis l. ſi pater pro filia: & ſic tunc ſecundus intellectus præualet, qui magis adaptatur regulis iuris communis. Abb. in cap. cum dilectus colum. fin. de conſuetu. Dec. in l. quoties idem ſermo, columna final. verſicu. & præualet ff. de reg. iuris.

Non omitto etiam dicere, quod in vltimis voluntatibus compenſatio largo modo intelligitur, etiam de ſpecie ad quantitatem, & è contra, quia, conſtito de aliquali voluntate; oritur præſumptio, & ſi teſtator aliter voluiſſet, dixiſſet, & hoc patet de facili per diſcurſum multarum legum in l. omnimodo §. imputari C. de inoffic. teſtam. in authen. præterea, vbi Decius in vltimo notabil. ſub numero decimo. C. vnde vir. & vxor. in l. qui non militabat, in princip. iuncta gloſ. ff. de hæredib. inſtituen. in l. creditorem l. cum ab vno l. cum pater de legat. 2. l. ſi compenſandi C. de hæred. inſtituen. & hoc clare ſentit gloſ. in l. vnum ex familia. §. ſed ſi vno in gl. final. §. de legat. 2. quam commendat Imol. in l. ſi cum dotem §. pater colum. 2. verſicu. item aduerte, vbi Alexander columna quarta, verſic. licet magna ſit authoritas, ff. ſolut. matrimon. & dixit eſſe dictum aureum, & peregrinum Iaſ. in §. bonę fidei numero 67. inſtitut. de actio. licet ipſe in fine contrarium teneat: benè verum eſt, quod ad multa de prædictis iuribus a glo. & Imol. allegatis, poſſet dari reſponſio; nam in l. qui non militabat, ſumus de quantitate ad quantitatem, quia falcidia in detrahendo non reſpicit corpora, ſed extimationem totius, vt ibi per Bald. & Imol. in l. creditorem, apparet de præſumpta mente teſtatoris, vt ibi textus clarè aperit, & intrat limitatio Purpurat. conſilio 400. num. ſexto, vbi compenſatio fit de ſpecie ad quantitatem, & è contra, cum conſtet de pręſumpta mente teſtatoris. eodem modo intelligitur l. ſi compenſandi, vt ibi Iaſon declarat, & in §. ſi vno, vbi gloſ. ſe fundat, eſt vera compenſatio portionis hæreditariæ, cum portione prædij fideicommiſſarij, vt ibi Bartol. licet re vera in dictis iuribus in compenſando interueniat hæreditas, vel portio ipſius; quæ comprehendit corpora, ſpecies, quantitatem, & ſimilia, vnde non ſumus in ſpecie firma, & præciſa.

Secundus principalis intellectus ad dicta l. ſi pater pro filia, vt ibi habeat utrumque, quia hoc fuit in compenſationem iniuriæ factæ in exhæredando, vel prætereundo, ita Iaſon ad dict. §. cum pater, numero 13.

Verum Phanucc. de Lucr. dotium. gloſ. octaua, numero quadrageſimo octauo, reprehendit hunc intellectum, quia ad dicta l. ſi pater fit mentio de emancipatione, ob quam non filius, ſed pater emancipatus eſt præmiandus, cum filius non ſit ſub poteſtate, & pater tale ius perdat, quod inęxtimabile eſt. Iaſ. in l. vtrum numero ſecundo ff. de verbor. obligat. vbi reprehendit imperitiam notariorum ponentiũ in inſtrumentis emancipationum, quod patres præmiant filios, imò è contra eſſe debet.

Sed huic poſſet pro Iaſ. reſponderi, quod ibi duo principaliter conſiderantur, exhæredatio, & emancipatio, cum qua ibidem eſt coniuncta præteritio, & licet emancipatio non ſit iniuria filiæ, præteritio ei appoſita ſic.

Tertius principalis eſt intellectus ad dictam l. ſi pater pro filia, vt ibi ſimus in diuerſis perſonis; nam dos fuit, puta, promiſſa genero, & legatum fuit factum filiæ, quo caſu, ex diuerſitate ſubiectorum, excluditur compenſatio, ita Alexander poſt Aretinum, ad l. ſi cum dotem §. ſi pater colum. quarta, verſic. & ad dict. l. ſi pater ff. ſoluto matrimon. in authen. præterea, ſub numero tertiodecimo, vbi Curt. iun. numero vigeſimo tertio, verſicu. vltima difficultas. Pepuſ. nume. 46. Socinus iunior, conſilio 79. numero 61. libro tertio. Menoch. conſil. 162. numero 27. libro ſecundo, & hæc pariter eſt communis intellectus Natt. conſilio 109. numero 9. volumine primo. Sebaſt. Medic. de compenſat. parte 1. quæſtio. 31. ſub num. 13.

Verum Iaſon in dicto §. cum pater numero tertiodecimo. Dec. in authent. præterea, ſub numero 13. Phanucc. dict. gloſ. octaua numero 49. reputant hunc intellectum diuinatiuum, cum in dicta l. ſi pater pro filia, ne verbum quidem de genero, & in ſtipulationibus non præſumitur perſona extrinſeca, l. ſi ita ſtipulatus §. Criſogonus. ff. de verbor. obligat.

Sed poſſet reſponderi, quod verba dictę legis hoc innuunt, nam in promiſſione I.C. loquitur in tertia perſona, non referendo ſe ad filiã, in legato, refert ſe ad filiam, & fauore dotis, vt habeat vtrumq;, & tollat compẽſationem, perſona extrinſecus ſubintelligitur, Bart. in l. poſt dotem in l. cuius, & ibi Caſtrenſ. ff ſol. matrim.

Nec obſtat aliud quod dicit Phanucc. quod etiam ſi promiſſio ſit facta genero, hoc fuit contemplatione filiæ, & vt debito neceſſario pater ſatisfaciat.

Reſpondetur, quod actio de dote, contra quam poſſet dari de compenſatione; competit marito, cui eſt facta promiſſio; non filiæ l. ſi pater C. de dot. promiſſio.

Quartus principalis eſt intellectus ad dict. l. ſi pater. Phanucc. in d. glo. 8. numero 49. vt cum illa lex ſit collocata ſub titu. de collat. dot. iuxta illius terminos intelligatur, iuxta l. imperator ff. de in diem addition. & ſic ibi tractatur, an ſit facienda collatio, vel non, non de cõpenſando.

Ecptoeo faciunt illa verba, prę cipuam &c. & ibi præſupponuntur exhæredatio, & emancipatio, quæ reſpiciunt materiam collationis l. 1. §. filia ff. de collatio. dot. l. 2. & l. vt liberis C. eodem.

Sed dato, quod hoc ſit verum; ſi habebit vtrumq; nonne ſequitur, ergo non ſit compenſatio?

Quare, ſequendo reales, & receptas concluſiones, placet concluſio. Imo. ĩ l. ab ĩſtituto §. pater filię. col. 2. ff. de leg. 2. vt cõiungantur ſimul duo intellectus, quod promiſſio ſit facta genero, & legatum filiæ, & in vno quantiras, in alio ſpecies contineatur, qui ambo cõmuniter ſunt recepti, vt ĩ ſuo loco ſuperius dixi.

Declaratur ſexto, niſi ex ali-

quibus

Digitized by Google

quibus verbis, vel coniecturis cõpenſatio præſumatur ſublata, vt ſine aliqua exceptione, cõtradictione, vel ſimilibus verbis Hier. Gab. conſi. 16. num. 32. lib. 1. addo Men. lib. 3. præſumpt. 142. num. 5. Sebaſtia. medic. de compenſatio. part. 1. q. 33. nu. 4.

Declaratur ſeptimo in legato facto per patrem filiæ non nubilis ętatis, quia non videtur factum animo compenſandi, cum iſto caſu pater non ſit debitor neceſſarius, nec cogi poſſit ante nubilem ætatem, etiam ſi de facto nuberet l. hæc cõditio filiæ meæ ff. de conditio. & demonſtr. l penult. ff. quand. dies leg. ced. & ita tenet Alexand. in l. huiuſmodi §. cum pater colum. 2. in fine limitat. 3. de legat. 1. in l. quod autẽ ad Bart. ff. de iur. dot. conſi. 211. nu. 9. libro 7. Natt. conſi. 363. nume. 9. Neuizza. conſil. 62. num. 31. Ruin. conſi. 80. num. 6. lib. 2. licet dubitauerit Campeg. de dot. par. 1. quæſt. 37. in fi. Cephal. conſ. 105. num. 41. Magon. Rot. Florent. 13. nume. 16. vel & fortaſſe melius dici poſſet qd teſtator videtur voluiſſe prouidere pro futuro tempore, quo non ſit exiturus in vita, & ſic ad tempus, quo erit præcisè obligatus, & poſſet dici purum, ſi legitima non ſit relicta Mantic. de coniectur. libro 11. titul. 22. num. 34. verſic. quintus caſus, Fabian. de Pepis in authenti. præterea numero 66. C. vnde vir. & vxo. Ruin. conſil. 64. num. 9. verſic. ad illud primo, volumin. 2. Clarius Roland. conſi. 25. num. 26. vol. 4.

Declaratur octauo in legato, qd eſt exigendum eo tempore, quo debitum exigi poteſt, Socin. conſ. 93. nu. 23. verſ. præterea vol. 1.

Declaratur nono, niſi legatum fuerit factum ob aliam cauſam, veluti pro conſeruanda familia: nam tunc non eſt veriſimile teſtatorem compenſare voluiſſe, cum cauſa legati ſit inſpicienda l. vxor, in princ. ff. de legat. 3. gloſ. in l. cum pater §. dulciſſimis, in verbo diſcordijs, de legat. 2. Mantic. de coniect. lib. 10. tit. 2. num. 10.

Declaratur decimo, in legato ſimplici, & permanſuro: ſecus, ſi alij ſit reſtituendum: nam non præſumitur animo compenſandi Capra conſil. 143. nu. 5.

QVAESTIO XIIII.

Legato ſimpliciter facto per patrem filiæ an in cauſam dotis legaſſe cenſeatur.

VIDIMVS ſuperius de legato, animo compenſandi; quid in legato ſimpliciter facto per patrem filiæ; an in cauſam dotis legaſſe cenſetur? Et Bart. tenuit quod ſic, per illum textum, in l. quod autem ff. de iur. dot. vbi hoc reputat notabile, & mente tenendum, in l. Titio centum, §. Titio genero, numero 5. vbi Caſtrenſ. nume. 9. dicit perpetuo menti tenendum ff. de cõdit. & demonſtr. Alexan. ad l. huiuſmodi §. cum pater num. 3. de legat. 1. Ruin. conſil. 224. num. 10. vol. 1. Franch. March. quæſtio. 861. par. 1. Bald. in cap. vlt. colum. 1. verſi. item ſatisfactum, de conſuetud. conſ. 77. lib. 4. conſi. 157. lib. 5. conſilio 176. eod. libro 5. Fulgoſ. conſ. 40. verſic. in aduerſum. Ancar. conſil. 168. col. 1. verſic. ſic igitur intellecta. Caſtr. in l. 1. C. vnde vir, & vxor. Soc. conſ.

92.colum.4. verſ.quarta concluſio, vbi Ripa num.61.& in l.1. §.quæſitum ff.de priuil.credit. Rub.conſil. 84.colum.21. Tiraquel. de retract. conuentio.in fine titu. numero 40. Brun.de ſtatu.excluſi.fœm.in prin. in 7.quæſt.colum. fin. Angel.de teſtamen.in verbo item inſtitutionis. Menoch.libro 4.præſumptio.189. num.49. Mantic.de coniect.lib.11. titu.21. & hoc eſt ſingulariſſimum dictum communiter receptum, & in practica quotidie ſeruatum, Aretin.in §. fuerat, nume.64. de actio. Cremenſ.ſing.3.Ruin.conſil.138. num.5.volum.4. Cephal.conſi.84. nume.9. Roland.conſil.25. ſub nu. 22.volum.4.

Hinc poſtea infertur, quod huiuſmodi relictum non veniet in reſtitutione fideicommiſſi vniuerſalis, niſi ſpecialiter dictum ſit, gl.in l.mulier §. cum proponeretur, in verbo quantitatis ff.ad Trebellian. Bald.in l.cum virum num.10.C.de fideicomm. Bart in l.a filia in prin. in l.Lucius §.maritus ff ad trebell. Alexand.conſ.20.num.10. libro 3. conſi.33.num.2.lib.4. Corn.conſi. 35.num.1.lib.4.Soc.ſen.conſ.102. num.4 lib.3.Ruin.conſ.5.nu.12. lib.1.Emilian.conſil.39. nume.30. Natt.conſi.255.nume.8.lib.2.Coraſ.in l.cum virum, num.54. C.de fideicommiſſ.Zanch. ad §.cum ita, par.5.nume.45.eſt communis omnium opinio, Aret.conſi.253. Menochus, libro.4. præſumptio.189. num.6.

Ampliatur concluſio,etiam matrimonium ſit ſolutum viuo patre, quia debet reſeruare in ſequẽs matrimonium, Bal.in auth.res,quæ n. 21.C.commu.de leg.

Ampliat ſecũdo,ſiue dos ſit promiſſa,ſiue tradita,ſiue in teſtamento legata. Aretin.conſil.253.breuitate,&c.

Ampliatur tertio, etiam in filia dotante ſeipſam Barto. in d.l.a filia per l.mulier.§.cum proponeretur, vbi Alexan.num.11.ff.ad trebell.

Et hæc concluſio ſuperius firmata fortius procedit,& locum habet, quando prælegatum dotis eſſet factum, vt ſeruetur æqualis cum altera filia,quæ iam dotem habuit,vt per Aret.in allegato conſi.

Ampliatur quartò, etiam ſi teſtator locutus fuiſſet per verba prægnantia,& multum generalia,puta quæcunque &c.ita Caſtrenſ.in d.§. Martius, per illum textum.

Declaratur,niſi iſta verba, vel ſimilia non poſſent verificari, niſi in prælegato vnico dotis,ita Caſtrenſ. in d.§.Martius per l.fundus qui locatus ff.de fund. inſtruct. inſtrum. leg.l.pediculis §. item cum quæreretur,de aur.& arg.leg.

Declaratur ſecundo; quando de dote conſtabat per inſtrumentum, vel teſtes alias prælegatum dotis veniet in reſtitutione fideicommiſſi, ita colligitur ex Caſtr. ibi,per l.qui vxori ff.de aur.& arg.leg.

Declaratur in eo loco, quod excedit legitimam,ſi dos eſt reuerſura ad hæredes patris, vel conferenda: ita Caſtr. in d.§. Martius, reputans mente tenendum: addo Oldr.conſ. 132.in fi Bal.in l.cum virum num. 11. C.de fideicommiſſ. conſil.282. colum.2.lib.3. Alexand. in l.a filia nume.2.ff.ad trebell. Dec.in l.cum proponas,la prima,nu.2. C.de pac. Natt.in cap.quamuis quæſt.3 principal.num.100.de pact.lib.6.Curt.

iun-

ſun.in authen.res quæ,num.28.C.commun.de legat.Menoch.de præſumpt.lib.4.præſump.194.nu.13.

Secundo infertur, quòd ſtante ſtatuto,quod filia dotata non ſuccedat ſtantibus maſculis,quod filia dicatur dotata,& conſequenter excluſa, ſi ſit legatum aliquid tacito nomine dotis, & ſimpliciter, Bart. in l.quod autem ff.de iur.dot.Caſt. dicens notandum in l.Titio centũ §.Titio genero nume.9.de cond.& demonſtr.Bero.conſil.45.nume.2. lib.2.Mantic.de coniect.lib.11.tit. 21.nu.3.quem caſum omiſit Craſſ. §.legatum quæſt.48.addo Cremen. ſingul.3.

QVAESTIO XV.

Diſpoſitio eiuſdem legis fin an habebit locum in dote promiſſa filiæ.

AN diſpoſitio l.fi.C.de do.promiſſio.habebit locum in dote promiſſa filiæ? Vtique non: cum enim ſit exorbitans a iure communi, vt vidimus ſuperius in princ. meritò non eſt extendendum.& ita conſuluit Hiero.Gabr. conſil. 156. num.25.lib.1.

QVAESTIO XVI.

Diſpoſitio eadem an in donatione propter nuptias habebit locum.

NVMQVID diſpoſitio l. final.C.de dot.promiſſ.habebit locũ in donatione propter nuptias? Vtique ſic, textus clarus in d.l.fin. & tradunt omnes in l.1.ff.ſolu.matrim.vbi Rip.num.87.Bologn.nu. 109.& facit ratio, quia dos,& donatio propter nuptias, à pari procedunt l.cum multa C.de donat. ante nupt.pulchre Afflict.dec.154.

QVAESTIO XVII.

Diſpoſitio eadem an locum habebit etiam in matrimonio ſpirituali in patre dotem promittente filiæ monaſterium ingredienti.

SED numquid diſpoſitio d. l.final.C.de dot. promiſſi. habebit locum, etiam matrimonio ſpirituali in patre ponente filiam in monaſterio,& dotem promittente?

Et videbatur non habere locum, cum diſpoſitio d.l.final. ſit exorbitãs a iure communi,merito reſtringenda,nec amplianda ad matrimonium ſpirituale, ex his, quæ diximus ſuperius quæſt.5.

Contrarium eſt verius, vt per Bal.in d.l.final.num.5. per not. per Bartol.in l.1.§.ſi parens ff. ſi quis à paren. fuerit manumiſſ. ſequitur Alex.conſi.139.num.8. lib.2.commendat pro ſingulari Euerar.in loco à matrimon.carnal.ad ſpirituale num.4.Benincaſ.de pauper. quæſt. 8.in contract.ſpecial.3.nume.15.& ſpecial.10.nu.21.

Pro qua opinione facit, quod ſi teſtator legauit mille mulieri,ſi nupſerit,eadem mille debentur,ſi religionem ingreſſa fuerit,Fulg.conſi. 53.colum.1.verſic. rurſum, & tertio Socin.in l.mulieri, & Titio nu. 12.verſic.item in virgine ff.de conditio.& demonſtr.& hæc eſt magis communis opiniõ, Iaſ.in authen.ſi qua mulier num.11.C.de ſacroſan. eccleſ. Didac.varia.reſol.lib.1.cap. 19 n.9. Iacob.Menoch.de præſum.

 lib.5.

diſpoſitioni d.l.fin. C.de dot.prom. in quietatione de bonis paternis, maternis, & ſimilibus Afflict.dec. 178.nu.13.Pariſ.conſ.80.nu.3.

Contrarium tenet Rum. in l.1. numero 136. vbi Soc.iun.nu.174. & 178.Hercul.nume.24. Ripa.nu. 93. ff.ſoluto matrimonio, pulchrè Cranett.conſi.84. Vrſil.ad Afflict. dict.deciſi. vbi reprehendit Afflict. & Pariſ.contrarium tenentes, & in deciſ.179.num.3. in fi. vbi limitat, ſi eo tempore habebat bona materna,& alia quibus renunciabat,alias nihil operatur, ex Dec.conſil.379. & conſi.181.

Nec obſtat ratio Ancar. quia in contrarium eſt communis opinio, Imol. in l. qui ſuperſtites col.1. de acquir.hæred.Dominic. in d capit. quamuis colum.3. verſi. quid ſi filia. Georg.Nat.limitat.5.Alexand. in d.ſtipulario hoc modo concepta nume.9.de verbor.obligat.Bero.in cap.in præſentia num.177. de probat.Didac.in d.cap.quamuis,par.3. §.2.ſub numero 2.& adde quæ dixi quæſt.9.in fi. Eſt quæſtio frequentiſſima, quia huiuſmodi renunciationes paſſim fiunt. ſi igitur filia diues ſit,& multa habeat bona,& materna,& fraterna,& ſimilia, ſi à patre dotatur, præſumitur de bonis paternis dotata, & hæc eſt vera, & magis communis opinio, Pariſien. conſil.29.num.61.volum.3.Socin. conſi.57.num.3.volum.4.licet contrarium tenuerit Bart. in l.mulier. §.cum proponeretur nume.3. ff.ad trebellian. & de communi pariter contra Bartol. atteſtatur clementi. de Patria poteſt. capit.4. effect.11. num.14.

Et hoc eſt adeo verum,vt procedat, etiam ſtante renunciatione filiæ, vt dictum eſt.

QVAESTIO XX.

Filiæ iam maritatæ, poſt matrimonium contractum, ei dotem promiſit pater,an hoc caſu promiſiſſe præſumatur de bonis propriis.

QVÆRO, filia eſt iam maritata,tamen poſt matrimoniũ iam contractum, ei dotẽ promiſit; numquid iſto caſu præſumetur promiſiſſe de bonis proprijs ipſius patris? & vtique ſic reſpondit Pariſ.conſil.180.nume.quinto, vol.3.

Nuptæ enim filiæ pater dotem dare tenetur, ſiue dos fuerit promiſſa, ſiue non: & præmittendo, de ſuo dare præſumitur, ex diſpoſitione l.fin. C.de dot. promiſſi.Bal.Nouel.de dot. par.6.prin. 16.n.8. vbi loquitur in maritomet dotante.

Ampliatur primo, ſi cum patris conſenſu nubat, vt per Rip. in l.1. n.56.in primo caſu ff.ſol.matr.filia enim nupta ſolet à marito ſperni, & poteſt à marito expelli,ſi non habet dotem,l.fin. C.ad Velleian.glo. notabilis in §.ſi in verbo onera.authen.de non eligend.ſecund.nubentes Iaſ.in § fuerat nu.98. inſtitu.de action. Bald.reputans eam glo.ſingularem, & mente tenendam in ca. quemadmodum nume.8. verſ. vlt. ſcias, de iur.iuran. vbi nec eam,nec ſeruientes ei alere tenetur, eandem gl. commendat Bal. in l.ſi.n.1.C.ad Velle.in l.quod in vxorem nu.1.C. de nego.geſt. in l.ſi donaturus ff.de cond.ob cauſ.Abb.conſ.85.col.2.in prin.

princ.volu.2.Sicul.in c.iurauit col. 6.de probatio.verſic.in quantum di cit Bal.vital.in tract.clauſul.in clau ſul.iuri alimentorum,an renunciari poſſit col.3.circa medium ſub n. 3.Campegg de dot.par.2.quæſtio. 54.Sil.Nuptial.lib.1.num.45.

Et hoc verum eſt,ſiue dos in nullo fuerit data,vel ſoluta, ſiue ſoluta in parte, ſed non integraliter,Bald. in l inſulam §.vſuras, & ibi Caſtr. ff.ſolut.matrim.

Pariter hoc habet locum,ſiue dos ſit promiſſa ab ipſamet vxore, ſiue à patre, ſiue ab extraneo: nulla enim in hoc eſt differentia,Salice.in l.quod in vxorem C.de negoc.geſt. quem commendat, & ſequitur Io, Lup.in cap.per veſtras in 3. notab. fol.133.

Et hæc vera ſunt in dote promiſſa,& muliere exiſtente ſoluẽdo, ita pulchrè Rom.conſ.517. vbi bonus locus in hoc, ſecus ſi nulla ſit promiſſa dos,quia ſibi imputat,cur ſic recepit, & ſibi ab initio non prouidit,Caſtren.in d.§.vſuras.Au fer. ad Toloſan.87.niſi mulier hoc caſu ſit diues. Iaſ.ita limitans in l.ſi donaturus §.1.num.4. verſic. ego autem ff.de condit. ob cauſam,vel maritus inops.Guid. Pap.quæſt. 439. Bal.in l.final.num.11.C.de ſenten. quæ ſine cert. quantit. nec de propria authoritate de iudicio eccleſiæ Bald.nouell.par.6.priuileg.43. col. 2.in fin.& addo Bald.in cap.iurauit num.5.de probat.vbi hanc opinionem de expellendo vxorem in caſu dotis non ſolutæ dicit æquam, diſcretam,& honeſtam,& videtur loqui in caſu non promiſſionis, licet Silu.nuptial.lib.1.nume.45.dicat quod ſolũ mariti auari hoc faciũt.

Ampliatur ſecundo, etiam ſi patre inconſulto nubat,ſiue digno, ſiue etiam indigno, dummodo vigeſimũm annum excedat,ita Ripa. in d.l.1.num.57. ff. ſoluto matrimon. Abb.conſi.12. colum.2. lib.1. in c. 1.de deſponſ.impub.in capitu.1.de adulter.

Ampliatur tertio,ſi non exceſſerit vigeſimum quintum annum, ſed nupſerit viro digno,etiam patre inconſulto, Bald. Ange.& Caſtren. in authen.res quæ,vbi Iaſ.num.14. Curt iun.nume.25.C.commun.de legat.qui ambo atteſtantur hanc eſſe communem opinionem Ripa. * in l.1.num.55.vbi Bald.Nouel.nu. 152.ff.ſolut.matrim.Boer.dec.130. num.8.Pariſ.conſ.29.num 62.lib. 3.Didac.in epitom.de ſponſ. par.2. cap.3.§.8.num.7.eſt gloſ.in cap. vltimo.32.quæſt.2.Abb.in cap. eccleſia nu.20.de conſtit.

Ampliatur quarto,etiam ſi ante vigeſimum quintum annũ nubat indigno viro,nec dotem promiſit Imol.in cap. accedens de procurat. Alexand.in l.1.ff.ſolut. matrimon. num.25.vbi Ripa.nume.59. Iaſ.in authen.ſed ſi poſt,in fine C.de inof. teſtam. Dec.in l.nuptias nume.14. de regu.iur.conſi.231.num.4. reg. Socin.281. vbi communem teſta* tur Didac.in epitom.de ſponſ.part. 2.capitu.3.§ 8.num 7. dicens pariter hanc eſſe cõem opinionem, nec vllam fieri iniuriam patri.

Et hæc opinio eſt verior in terris eccleſiæ, & vbi ſeruatur ius canonicum: ſecus in terris imperij, & vbi ſeruatur ius ciuile,Bald. in l. cum multa nu.4 C.de donatio.ante nupt. Menoch. de præſumpt.lib.4. præſump.189.num.84.in fi.

QVÆ.

QVAESTIO XXI.

Diſpoſitio eiuſdem legis fin. an locum habeat in patre paupere.

SED numquid diſpoſitio l. final. C. de do. promiſſi. habeat locum in patre paupere? Vtique non, in eo, qui non habet ſubſtantiam idoneam, vt inſpecta qualitate perſonarum, & patrimonij non poſſet de proprio dotem conſtituere, quantā dedit ſine bonis maternis, ita ſentit gloſ. in d. l. final. in verbo, idoneam, vnde conſiderari debet numerus filiorum, propter quem diminuitur dos, qualitas mulieris, & viri, & quantitas matrimonij, l. ſi filiæ, vbi Bart. not. ff. de leg. 3. inferens ad ſtatutū de congruenter dotata ad idē l. quæro ff. de iur. dot. vbi Bal. dicit, quod ignobiles mulieres egent minori dote, & nobiles maiori: & hāc opinionem de patre paupere tenet Alex. conſi. 149. nume. 9. volum. 7. Benincaſ. de pauperta. quæſtio. 8. in contract. ſpecial. 3. nume. 16. & nu. 24. declarat, patrem pauperem tūc dici, quando dotando non ſupereſſet tantum, vt commode ſecūdum eius qualitatē viuere poſſit, Ange. & Imol. in l. Neſennius §. final. ff. de re iudic. Aret. conſi. 17. colum. peni. habetur etiam ratio, nedum qualitatis ipſius dotantis, ſed & ſeruientium ei, ſine quibus ille ſtare non poteſt. Barto. in l. adminiſtrantes ff. de excuſ. tut. Oldrad. conſil. 11. Bal. in authen. habita colum. 1. C. ne fil. pro patr. addo prædictis Clementi. de patr. poteſt. capitu. vlt. effect. 11. num. 21. limit. 5.

Quando autem pater vt ſupra eſſet inops, tunc ſi habet patrem, & ſic auum reſpectu filiæ, tunc onus dotandi ſpectat ad ipſum, quo deficiente, ad matrem, qua deficiente, vel inope exiſtente, ad fratres l. dedit dotem ff. de colla. bon. l. & ideo. §. fin. cum l. ſequen. ff. de in rem ver. Aretin. conſil. 17. conſideratis, col. 12. Bal. in l. neque mater. C. de iur. dot. Barto. poſt gloſ. in l. cum plures ff. de adminiſt. tut. in l. non omni C. eod. in l. nihil intereſſe ff. de in rem verſi. Bald. in l. qui liberos ff. de ritu nupt. Imol. in l. a filia ff. ad trebeſſ. Afflict. deciſi. 371. num. 3. eſt communis opinio, à qua nemo diſcrepat Iaſ. in l. 1. nu. 28. ff. ſolut. matr.

QVAESTIO XXII.

Diſpoſitio eadem an præſumatur ſi pater incipiat a traditione non a promiſſione.

AN diſpoſitio l. fin. & præſumptio illius habebit locū, ſi pater incipiat à traditione, non a promiſſione? Vtique non, quia ipſa datio declarat cauſam, propter quam fit traditio Bald. in d. l. final. colum. 1. in fi. ſequitur Alex. conſ. 149. nu. 9. volum. 7.

QVAESTIO XXIII.

Patre conſtituente pro dote fundum qui erat filiæ, an diſpoſitio eadem locum habeat.

QVID ſi pater dedit in dotem fundum Cornelianum, qui erat ipſius filiæ? Vtique non videtur locus diſpoſitioni d. l. final. ne pater teneatur ad intereſſe, vt ibi per Bald. nu. 15.

QVÆ-

QVAESTIO XXIIII.

Filia promittente in inſtrumẽto promiſſionis paternæ conſeruare indemnẽ patrem, an eadem diſpoſitio teneat.

QVID, ſi filia in inſtrumento promiſſionis dotis promiſit patrem promittentem indemnem conſeruare? Vtique per hoc non tollitur, quin gener agere poſſit contra patrem promittentẽ, & ita tenet Bald. in d.l.fin.num. 16. ſi enim pater aliquid prętendit; eſt quæſtio cum filia, quę promiſit indemnitatem, vnde non retardabit in eius legali actione.

QVAESTIO XXV.

Pater grauatus relinquere in dotem filiæ, quid ſi relinquat ſimpliciter.

PONE, quod pater ſit grauatus relinquere filiæ aliquid nomine dotis, ſi relinquat ſimpliciter, dotem, an de nouo, vel cauſa implendi grauamen, videatur reliquiſſe? & vtique de non, nõ vt grauatus reliquiſſe videtur reſpondit Comenſ. conſ. 109. vol. 2.

QVAESTIO XXVI.

Extraneus qui dotauit mulierem, an de bonis proprijs præſumatur dotaſſe, ita vt ſit locus præſumptioni legis finalis.

EXTRANEVS dotauit mulierem, an de bonis proprijs dotaſſe præſumatur, ita vt ſit locus præſumptioni legis final. C. de dot. promiſſione.

Extraneum autem intelligo, qui non habet mulierem in poteſtate: in hoc plures caſus poſſunt conſiderari.

Primus eſt in extraneo adminiſtrante bona mulieris, & hanc administratorio nomine feciſſe præſumitur, & ſic de bonis met mulieris, iuxta ea, quæ dicta sũt ſuperius quæſt. 6. in fi. hoc modo dixtinguẽdo: aut enim promiſit ſimpliciter, & animo donandi, & de bonis proprijs promiſiſſe præſumitur, & allegando ſe adminiſtratorem, vel animo compenſandi deducere debet, aut expreſſit titulum adminiſtrationis, puta, procurator, pro . p. . . tutor &c. & tunc adminiſtratorio nomine præſumitur, nec aliud probare debet, Borgn decíſ. 34. nu. 17. part. 1.

Secundus caſus eſt, quando mulier habet patrem, qui dotare tenetur, & tunc animo repetendi dediſſe præſumitur Caſtrenſ. conſil. 96. volum. 2. licet Socin. conſilio 291. columna 9. contrarium tenere videatur.

Et hæc concluſio vera eſt, etiam in patre, & matre ſimul dotãtibus; quia mater præſumitur intercedere fideiubendo tantum in cauſam dotis. ita dicit in facto deciſum Bal. Nouell. de dot. par. 6. priuileg. 3. dicens authentic. §. quæ mulier C. ad Velleian. non procedere in muliere intercedente in cauſam dotis, & ſic patet declaratio ad l. vnic. §. accedit C. de rei vxo. action. vt non procedat in extraneo adminiſtratore bonorum mulieris, vel ſi mulier habeat patrem, vel auum, ſub cuius poteſtate ſit;

Secundo infertur ad auth. ſi qua mu-

mulier.C.ad Velleian.vt nõ procedat in muliere intercedente pro viro dotante, quia poteſt.

Tertio infertur ad fratrem dotantem,& habentem bona communia; an partem ſuam donaſſe videatur? & vtique ſic, niſi ſit debitor, vel adminiſtrator bonorum ſororis, vel habeant patrem, vt per Campeg. de dot.parte 1. quæſt.24. vel proteſtatus fuerit, quod animo repetendi iuxta cautelam Salic. ad d.l.fin.C.de dot.promiſſi.

QVAESTIO XXVII.

Diſpoſitio legis fin. an procedat in iocalibus, expenſis, & feſtis nuptialibus.

SED numquid diſpoſitio l.final. C.de promiſſ.dotis,procedet in iocalibus, & expenſis, & feſtis nuptialibus? vtique non, reſpondit Butr.conſi.38. quia ſine his matrimonium ſtare poteſt, & facit quod dixi ſupra quæſt.4.& 5.quod diſpoſitio huius l.eſt exorbitans.

QVAESTIO XXVIII.

Pater, qui de ſuo promiſiſſe præſumitur,iuxta hanc legem fin.an conuenietur ad rigorem, vel de æquitate, in quantum facere poteſt.

SEd numquid pater, qui de ſuo promiſiſſe præſumitur, iuxta hanc l.fin. C.de dot.promiſſ.conuenietur ad rigorem,vel de æquitate, inquantum facere poteſt?& vtique inquãtum facere poteſt,licet fauore dotis & filiorum de proprio promiſiſſe præſumatur, & hoc verum indiſtinctè, ſi conueniatur conſtante matrimonio,eo autem ſoluto, diſtinguitur, ſi dolo induxit ad ducendum filiam à principio in vxorem, cum intentione dotis, quam re vera adimplere non poterat, & tunc ratione dotis inſolidum conuenitur: ſi autem ceſſauit dolus,ex tunc etiam ſoluto matrimonio cõuenitur, inquantum facere poteſt l.ex diuerſo, in princip.ff.ſol.matr. l.penul.ff.de iur.dot.l.ſicut ff.de re iudic.vbi Iaſ.n.3.dicit hunc eſſe cõmunem intellectum ad dicta iura, licet Caſtr. in l.rei iudicatæ §.fin.n. 8. vbi legit legẽ, ex diuerſo teneat intrepide, quod ſtante dolo ceſſet priuilegium: cui reſpondet Iaſ.in d.l.ſicut,quod conſtante matrimonio durat affinitas, & dilectio,quæ præualet dolo,& inquantum facere poteſt, intelliguntur commodè, & honeſtè, ſecundum qualitatem perſonæ gloſ. in l.in condemnatione ff. de regul. iur. Dec. in l.diuus num.9.eod.tit. Iaſ.in §.ſunt præterea,de act.Brun.conſi.89.

QVAESTIO XXIX.

Diſpoſitio leg.fin.an procedet in fratre dotante ſororem.

NVMQVID diſpoſitio l.fi. C.de dot. promiſſi. procedet in fratre dotante ſororem? vtique non, ſed de bonis ſororis l.1.§.filiã ff.de collatio. dot.dixit ſingu.Guil. de Ludou.150.fol.799.

VINCENTII CAROCII I.C.

TRACTATVS DE MINORE

in delictis excuſando:

PER PLVRIMAS QVAESTIONES ad exactam rei totius diſcuſsionem examinatus.

De cauſis minuendi pœnas minoribus.

QVAESTIO I.

TRES potiſſimũ videntur cauſæ minoribus pœnas minuendi. Prima, quia adoleſcentia ſit ſuapte natura vitiorum incitamentũ, vnde peccatũ ætati fragili aſcribit. Secunda ratio, quia hæc ætas non habet plenum iudicium.

Tertia ratio quia ſpes eſt emendationis vitæ,& vitia cum adoleſcẽtia depoſituros Tiber. Dec. conſil. 24. volum. 3. facit quod notat Seneca in Octauian.

Iuuenilis ardor impetu primo furit.
Langueſcit idẽ facile, nec durat diu.
In Venere turpi, ceu leuis flamma vapor.

Tibull. lib. 1. Eleg. 4.

Vidi iam iuuenem, premeret cum ſerior ætas
Mœrentem ſtultos, præteriiſſe dies:

Et ad primam ſuperius allegatam rationem facit.

Seneca in Thieſte.

Peiora iuuenes facile præcepta audiunt.

Et

Et ex Catholicis in materia ſupradictarum rationum.

Diuus Ambroſius de viduis lib. 3.

Vicina eſt lapſib. adoleſcentia, quia variarum

Aeſtus cupiditatum feruore calentis inflammatur ætatis.

Et Diuus Hieronymus.

Impoſſibile eſt iuuenem vitijs carnis non tentari.

Ex quibus auctoritatibus, & illud virtualiter colligi videtur, qđ dum in prima ratione dictum fuit, quòd iuuenilis ætas eſt vitiorum incitamentum: intelligi poteſt in vitio carnis, à qua impoſſibile eſt ne iuuentus tentetur, ex Diuo Hieronymo ſuperius allegato.

Sed Claud. Bertazzol. in additio. ad pattem 192. lib. 2. videtur damnare dictam indulgentiam in delictis minorum, quia iſto modo habituantur in delictis, & cum iſto habitu venirent in ætatem grauiorem, vnde allegat exemplum Alphonſi Primi, qui nec iuuenibus, nec ſenibus parcebat.

Sed videtur reſponderi poſſe, ex his quæ ponit Lactant. de ira Dei capit. 22 dicens quod multi in prima ætate turpes; & omni iudicio damnati, poſtmodum tamen laudabiles extiterunt, quod vtique inquit ille non fieret, ſi omne peccatum pœna ſequeretur.

Hoc idē confirmat Cicero in oratione pro Cœlio, equidem multos vidi in hac Ciuitate, qui totam adoleſcentiam voluptatibus dediſſent, emerſiſſe aliquando, & ad bonam frugem rediſſe, graueſque homines atque illuſtres fuiſſe.

Vnde Dauid Pſalmus 24. cognoſcens delicta iuuentutis eſſe magis indulgenda, orat omnipotentē delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine, quaſi hæc inconſulto, & ex fragilitate commiſi, & ſic proniori venia digna.

SVMMARIVM.

1 *Dictio interdum arguit regulam in contrarium.*

2 *Dictio niſi, ponit quando procedit negatiua.*

3 *Iudex poteſt, ſed non cogitur minuere pœnam minori delinquēti ex ſententia Alberic.*

QVAESTIO II.

QVÆRO an iudex ex neceſſitate iuris cogatur minuere pœnā minori delinquenti, vel ſtet in eius arbitrio. hanc quęſtionem difficilem reputaret Plac. in Epitom. delict. cap. 32. num. 10. dicēs eam plenā ſpinis & ſentibus, & in qua certatim omnes Doctores variant, vt difficile ſit veritatē inuenire. & id omne conſiſtat in intellectu verborū l. auxilium §. in delictis. ff. de minor. videtur. n. regula ibi poſita, & exceptio ad regulam poſita idem continere, ponitur enim pro regula ętati minoris ſuccurri, ponitur etiam pro fallentia quod minori ſuccurritur, & hoc ex nulla alia cauſa, niſi ex miſeratione ætatis, & ſic ætas met inducit regulam & limitationem. ponitur

1 enim in textu dictio, interdum, quæ præſupponit regulam in contrarium, nam ſi ſit interdum, ergo nō ſemper l. interdum, vbi Rebuff. ff. de verb. ſignifi. l. verbum erit ff.

eodem

eodem tit. l. interdum ff. de minor. l. interdum ff. de condit. indeb. Iaſ. in l. iuriſgentium §. præter ait nu. 12. in 8. notabili ff. de pact. Port. in §. interdum num. 1. inſtit. de rerum diuiſi. in §. 1. num. 7. inſtit. de hære.
2 quæ ab inteſtat. deferuntur negatiue prout in caſu noſtro l. actione C. de tranſactio. l. 1. §. inde ſcribit ff.
* depoſi. de communi Iaſon de actio. in princ. ſed ex ætatis miſeratione ibi ſuccurritur, poteſt enim eſſe quod alicui non ſit ſuccurrendum, ſed ex miſeratione moueamus ad ſuccurrendum, vnde licet homini in delictis non ſit ſuccurrẽdum, tamen ſuccurritur fragilitati humanæ, vnde Pli. epiſ. 51. Me recordantem fragilitatis humanæ miſeratio ſcribit.

Præterea ibi ponitur regula in materia reſtitutionis aduerſum delictum commiſſum. & exceptio ponitur de moderatione pœnæ ex miſeratione ætatis, vnde exceptio nõ videtur de regula, cum non tractet de reſtitutione prout regula, niſi fortaſſe dicatur quod præuia reſtitutione aduerſus ordinarium delicti pœnam iudex moderabit pœnã ex miſeratione ætatis, & ſufficit quod exceptio ſit de regula ſecundum quid, licet nõ ſimpliciter Iaſ. ad l. nummis nume. 13. de in litem iurando.

Non omitto quod Rebuff in l. natura cauillationis colum. fin. de verb. ſign. exponendo hunc textũ dicit, perduxerit iudicem ad mediocrem pœnam, id eſt traxerit, & facultatem ſuam extenderit.

3 Sed quod minoratio pœnæ, non inducat neceſſitatem iudici, ſed ſtet in eius mero arbitrio, tenet ibi Alberic. dicens ita vidiſſe in facto ſeruari, Bald. in l. quicunque colum. 5. verſi. 4. vero caſu C. de ſer. fugitiu. & ibi Salic. nume. 7. in l. quid ergo §. pęna grauior in ſecunda lectura nu. 12. in fine ff. de infamibus. Ang. in cap. ſicut colum. 2. de iudic. clarius hoc exprimit Dec. in l. fere in omnibus, num. 4. ff. de regul. iuris. Ioſephi deciſio Luca. 17. num. 72.

4 Contrarium ſentit Caſtrenſ. in d. §. pęna grauior in 2. verſic. & poteſt eſſe clarius Alexand. in l. & ſi ſeuerior num. 8. C. ex quibus cauſ. infam. irrogetur, vbi rationem reddit, quia minor ætas ſicut ceſſatio doli, eſt cauſa intrinſeca minuendi delictum, & conſequenter pœnam, & dicit Caſtrenſ. in citato loco nu. 14. quod hic caſus eſt valde frequẽs
* in practica de communi, Grammat. deciſ. 23. nume. 12. vbi bene loquitur Caſtr. in l. 1. C. ſi aduerſ. delict. Foller. in pract. in verbo, & ſi confitebuntur num. 17. fol. 253. Placa aliquantulum dubius, in Epit. delict. cap. 32. num. 10. Boer. de obſeruantia pœnis atteſtans deciſ. 254. num. 20. Gomeſ. to. 3. cap. 1. nume. 63. Calde. ad l. ſi curatorem habens in verbo, vel aduerſus nume. 50. &
* hæc eſt communis opinio. Grammatic. ſuper conſtitut. regni, de reſtitutio. minorum num. 7. D. Sfortia de reſtitut. in integrum part. 2. quæſt. 80. arti. 9. num. 93. Foller. in pract. §. 4. num. 17. Rolan. conſi. 72. col. 3. in princip. volum. 3. Bertazz. conſ. 378. nume. 6. volum. 2. conſil. 492. num. 4. lib. 2. conſ. 143. nu. 17. vol. 1. Tiraquel. de pęnis cauſ. 7. de communi Burſat. conſil. 77. numero 19. volum. 1. Aretin. conſil. 130. in fine.

Quæ

Quæ opinio mihi videtur confirmanda, pondertando verbum perduxerit, quod ſignificat totalitaté quandam & actionem perfectá, & conſummatá l. vrbana §. pernoctare ff. de verbor. ſignifi. Ioan. And. ad ſpecul. in tit. de teſte. §. nunc videndum in additione prima Bald. in c. 1. §. ſi quis triginta ſub numero 2. ſi de feud. controuerſ. fuerit inter do min. & agna. Rebuff. ad l. qui in cótinentibus §. perfeciſſe columna 1. verſicu. ad hæc, quaſi quod ætatis miſeratio, vbi cauſa intrinſeca totaliter, & ratione conſummationis actus cogat iudicem ad minorandam pœnam ad idem Bartol. in l. ſi cui columna ſecunda in principio, verſicul. ideo dic ff de legat. 1. Cra. uet. conſi. 205. num. 15.

6 Videtur confirmanda hæc opinio ex verbo perduxerit quod eſt futurum ſubiunctiui, quod recipit ſubſtantiam à prætetito perfecto l. 1. §. final. ff. quod quiſque iuris, gl. in cap. ad hæc in glo. 2. in verbo elegerint de reſcript. in cap. 2. in verbo commiſerint, & ibi Gemin. de reſcript. lib. 6. Hinc lex Aquilia loquens per verbum ſubiunctiui occiderit, verificatur niſi morte actualiter ſecuta l. 2. iuncta l. item ſi obſtetrix ff. ad l. aquil. ſic in ſtatuto Bart. in l. 1. §. diuus ff. de ſicar.

7 Ampliatur hæc concluſio vt ita imponatur pęnam iudici minorandi neceſſitas, vt aliter faciendo grauaret, vel daretur appellatio, vel teneretur in ſindicatum Alex. in d. l. & ſi ſeuerior num. 8. Gomeſ. in citato loco, & facit illa ratio, nam

8 quando aliquid committitur arbitrio iudicis ſi inique arbitratur, & inferat grauamé, datur appellatio gloſ. notabilis ſecundum Barto. ibi nume. 8. in l. ſi qua pœna, ibi, tu dic tertio ff. de verbor. ſignifi. & ibi ſequuntur Alciat. colum. 2. ſub nu. 2. Rebuff. colum. 4. verſicu. primo iſta gloſ. reputata notabilis in cap. ſuper his in verbo arbitrium de accuſatio, Alex. in l. 1. ſub numero 18. ff. de leg. 2. de communi conſ. 106. num. 7. lib. 3. multos recuſat Boer. deciſ. 284. numero 16. Iaſ. in l. final. num. 84 in fine C. de iur. emphiteotic. Ripa ad l. in quantum nu. 122. ff. ad l. Falcid. ad l. ſi inſulam nu. 36. de verbor. obligat Corbul. de iur. emphiteotic. limit. vltim. Felin. in dict. cap. ſuper his num. 7. in capit. excep. exceptionum de exceptio. in cap. ex literis numero 23. de conſt. in cap. cum veniſſent n. 9. de iudic. Marſil. in l. quæſtiones n. 68. verſ. ſcias tamen ff. de quæſtion. vbi ponit hæc duo ſimul, non poſſe conqueri, & poſſe appellari Tiraquel. ad l. ſi vnquam in verbo omnia vel parum num. 51. C. de reuocand. donatio. Caſſan. conſi. 68 nume 37. & 48. Duar. ad l. in actionibus in verbo licuit enim eis in fine ff. de in litem iurando.

Sed hæc ratio videtur aliquantulum dubia, ex quo contrarium tenet Bartol. in l. 2. in fine, num. 18. ff. de legat. 2. & in ſua diſputatione prima numero ſecundo, volumine 2. Bald. in l. 2. C. quomod. & quand. iudex Salicet. in l. ſi ſocietatem § arbitrorum numero 26. ff. de arbitr. in l. cum antea C. de arbitris Calc. conſilio 38. numero octauo, Iaſon ad l. ſi ſic numero quinto, ff. de leg. 1. licet confuſe loquatur in l. de pupillo § opus numero quarto, ff. de noui oper. nunciation. Amode. de

Caſtello in tractat. ſindica.numero.
147.Pariſ.de Puteo in eodem trac.
ſindic.titu.de poteſtat.iudic.nume-
ro primo, folio 63 Curt.iunior in
l.prima,numero 30. ff.de iuriſdict.
omni.iudic. multos huius ſenten-
tiæ refert Boer.deciſi. 284.numero
17. verſiculo contrarium tamen, li-
cet in ſe aliter ſentiat Crauett.con-
ſilio 70. numero octauo,late Men.
de arbitr. quæſtio.70.licet re vera
Doctores per eum allegati loquan
tur in varijs facti ſpeciebus, & mul
ti de libero arbitrio, multi de con-
ſcientia, multi de commiſſione fa-
cta à lege, multi de reductione ab
vna,& partibus facta.

Sed in hoc articulo,& in hac ra-
9 tione ſuperius allegata doctores va
rij fuerunt, vt abſque labe peccati
ſpiritus ſanti vtraque opinio tene-
ri poſſet,Lanfranc.de arbitr par.3.
quæſt.22.Magon.Rota Lucan.37.
numero 8.& quod poſſit appellari
dixit magis veram,magis tutam,&
* magis communem.Afflict.in con-
ſtitut.in verbo appellationum tem
pora colum.11.gloſ.fin.lib.2. atte-
ſtans inſuper in plano regio conſi-
lio ita determinatum. Alex. pariter
de magis communi conſil.106 nu.
7.lib.3.& ibi in additio.quod in re-
gno Franciæ obſeruat praxis iudi-
cum & Aduocatorum Couar.Var.
reſolut.libro 2.cap.12.ſub num.7.
verſic.ſecundo veriorem,& ęquio-
rem Caſtrenſ.in d.l.1.numero 8.de
legat.2. dicens pluries habuiſſe de
facto Boer.deciſ.284.colum.13.in
princip.dicens ita tenere maiorem
partem ſcribẽtium Villalob. in ſua
recollecta ĩ verbo reductio Meſue-
ri ad Papien. in forma libelli quo
agitur ad pœnam ex compromiſſo
in verbo,nec reductio in additione
quæ incipit, contrarium Camilli
Borrell.de compromiſſ.§.8. gloſ.4.
Menoch.conſi.217.num.30. lib.3.

Licet quod non poſſit appellari
dicat veriorem,& ab ea in iudican-
do,& conſulendo non eſſe receden-
dũ Bologni ad conſi.Ananiæ 51.&
magis communem additio ad Ale-
xander 106.libro 3.Menoch.conſi.
345.numero 25. libro 4.& videa-
tur etiam hæc opinio de mente Ro
tæ 443.nu.3.& 4.in nouis alias 18.
de conceſſ.pręben.Lancellot.de at-
tentat.appellatio.penden.limit.10.
n.6.declaratur,vt ibi per eum,poſ-
ſet fortaſſe & illud attentari, quod
ne dum detur appellatio,ſed de nul
litate dici poſſit cum in d.§.auxiliũ
ponatur dum agitur de minoratio-
ne pœnæ.dictio niſi, quæ inducit
formam Bartol.in l.1. nume.10. ff.
de condition & demonſtr. Oſaſch.
Pedemon.172.nu.2.& forma non
ſeruata, etiam in minima qualita-
te actus,eſt nullus Butr. in cap fin.
in 7.notabili de reſti.ſpoliat.& hoc
modo argumentãdi vtitur Dec.cõ-
ſilio 132.num.4.& 5.ſequitur Ne-
uiz.conſi.87.nume.5.& 6.Oſaſch.
iterum deciſio.164.num.12.

10 Declaratur autem l.auxilium §.
in delictis ff.de minor. vt non pro-
cedat in minore ſolito delinquere,
quia & hic pęna ordinaria punitur
l.capitalium §.ſolent ff.de pęnis, in
quo cõtextu tres gradus ponũtur:
primus eſt iuuenis turbulentus ac
11 clamationibus populi operam dan
do, pro prima vice, ſi de hoc non
fuit à præſide monitus, faſtigatur,
& ſpectaculis interdicitur: ſecun-
dus eſt iuuenis à Præſide monitus
perſiſtendo in exilium damnatur;
ter-

tertius eſt iuuenis ſolitus prædicta perpetrare, & captus, mitius fuit alias punitus, tunc capite punitur.

Et I.C. in eo contextu non videtur proprie loqui in iuuene & minore, ibi, qui vulgo ſe iuuenes appellant quaſi allegarent ætatem ad excuſandum, non quod vere eſſent iuuenilis ætatis.

12 Et dicitur etiam ibi, quod ſpectaculis ei interdicitur, ſcilicet, qđ vbi tumultuoſus, ſpectaculis īteresſe non poſſit, & ſic loco pœnæ erat interdici ſpectaculis.

13 Hinc interdicere arte ſua, ideſt, ne eam exerceat in l. final. ff. de pęnis in l. 1. C. de poſtulandi.

14 Interdicere patria in l. nulli C. de ſent. & interlocutor. omn. iudic. ad quem textum, Alc. in l. pronunciatum in princ. ff de verb. ſignific. num. 5. dabat hunc intellectum, vt qui in vniuerſum pro aliquo delicto non poteſt, nec habet ius interdicendi, is nec in ſpecie patria interdicere non poteſt, quaſi, à quo remouetur ſpecies, remouetur & indiuiduum illius ſpeciei, & a quo remouetur totum, remouetur & pars.

De quo dubitabat ibi Rebuffcum l. eſſet de indubitabili, cum careat omni dubitatione, vt à quo remouetur genus, remoueatur quælibet eius ſpecies.

15 Sed ad hoc videtur poſſe reſpondere quod ſæpius legislatores fecerūt deciſiones per argumentū à genere ad ſpeciem prout in l. cauſa cognita C. de tranſact. Clarius in §. vulgo quæſitos inſtitut. de ſucceſſi. cognatio. vbi ſi vulgo quæſiti non ſunt inter ſe agnati, ergo nec conſanguinei, cum conſanguinitas ſpecies ſit agnationis, vt ibi dicit imperator in l. prima, §. quod autem prætor. vbi Odofred. not. ff. de aleæ luſo. & aleator.

16 Secundo quod caſus debet eſſe de dubitabili, non habet locum in legibus codicis, in quibus imperator reſpondet ad factum præpoſitum Fulgoſ. in rubric. C. de ſeruis fugitiu. Decius in l. illam numero quarto, C. de collation. in l prima, nu. primo, C. de bonorum poſſ. con tratabul.

17 Tertio ſufficit quælibet leuis & minima dubitatio, vt not. in l. eunuchis. C. qui teſtamen. facere poſſeſſ.

18 Quarto ſufficit eſſe dubium apud Imperatorem vel legislatorē, licet non ſit apud peritos & doctos Bartol. in l. vbicunque ſub numero vndecimo, ff. de interroga. actio. verſiculo vltimo oppono Silua nuptial. libro ſexto, verſiculo item in dubio folio 585. ſecundum Lugdunenſem.

19 Quare alter videtur intellectus quod is habet poteſtatem interdicendi patria, qui habet facultatem diffinitiue ſententiandi, non autem is qui habet facultatem cognoſcendi, ſed poſtea ſuperiori referendi iuxta l. ſolent. & l. ſi quid ff. de offic. proconſul. & l. iudices C. de iudic. cum interdictio fiat per ſententiam.

Sed nec hæc Rebuffi opinio ſatisfacit, & hic vere eſſet caſus de indubitato magis quam primus, quis enim dubitat, vel dubitabit, quod qui non habet ius in ſententiando, non poteſt interdicere.

20 Tertius igitur ab eodem datur intellectus quod patria interdicere

is poteſt qui in ea iuriſdictionem habeat: & hic planus eſt.

21 Planior igitur mihi videtur intellectus, quod interdicere patria pertinet ad illum ſolum iudicem, qui habet merum imperium, & gladij poteſtaté, non autem ad ſimplices magiſtratus, & iudices meræ tantum iuriſdictionis.

22 Interdicere aqua, & igni, mortis ſententiam ſignificat, nefas enim videbatur, homines quãuis malos capitis ſupplicio afficere, interdictio igitur vſu earum rerum, quibus humana vita ſubſtentatur perinde habebatur, ac ſi eſſet morti cõdemnatus, qui talem ſententiã exceperat, adeo iſta duo elementa prima ſunt habita vt nec ortus hominis nec ſine his vitam crediderint poſſe conſiſtere, ſunt enim duo elementa, vnum maſculinũ, alterum quaſi fęmininũ alterũ actiuum, alterum patibile, ideoq; à veteribus inſtitutũ eſt, vt ſacramento aquę & ignis nuptiarũ fœdera ſanciantur, quod fętus animantium calore & humore corporentur, atq; animentur ad vitam. cum.n.omne animal conſtet anima & corpore, materia corporis in humore eſt, animæ in calore. quod ex ouiũ fętibus datur ſcire quos craſſi humoris plenos niſi calor fouerit, nec humor poteſt corporare, nec corpus animare, tale erat igitur interdici aqua & igni Lactan.li.2.Orig.error.c.20.Seru. ſuper Eneid.7.ad faciendũ fędera aqua & ignis adhibentur, quos arcere volumus a noſtro cõſortio, eis aqua, & igni interdicimus.i.rebus, quibus conſortia copulantur. Vacon.lib.1.cap.18.nu.8.

23 Et dum ibi dicitur fuſtibus cęſi dimittuntur, minus turpe erat fuſtibus, quam flagellis cędi, cum liberi homines hac tantum pęna coercebantur, quæ pęna hodie receſſit ab aula, quia ex eo ſæpius homines moriebantur, & remanſit Scopatio Rebuff. ad l. armorũ col.4. in ptinc. ff. de verb. ſign.

Et vult I.C. in d.§. ſolent vt pręcedat monitio in iuuenes ad eos coercendos, & ſeuerius tractandos & ibidem etiam colligitur quod minor obſtinatus & alias clementius tractatus perſiſtens puniri poteſt pœna mortis.

Et ſic habemus quã pęna puniũdus iuuenis, & minor ſeditioſus.

Et cum pro ſeditione in populũ pro prima vice fuſtibus cęderetur quę pęna abijt in diſſuetudinem, illius loco erat fortaſſe pęna arbitraria pro qualitate facti.

Secundo loco principaliter, allegatur textus in l.3.§. ſi plures ff. de re militari, ibi, ſed tironibus parcẽdum eſt, qui ſi iterato hoc admiſerint pęna competenti afficiuntur, & ibi Cald. ad l. ſi curatoré habens ĩ verbo vel aduerſarij dolo n.50. ĩ fi.

24 Sed videtur ꝙ non ſit conſequẽtia neceſſaria, eſt Tiro ergo iuuenis & minor, de quib. nos loquimur, nonne poteſt dari Tiro, & nouitius qui non ſit minor? ergo ille contextus non videtur neceſſario concludere.

Niſi dicamus cum Luca de Penna in rub. de Tironibus li.10. ex Vegetio de re militari c.8. quod a magnis viris magnaq; diligentia Tirones eligi conuenit iuniores: exercituſq; nunquam proficit tempore belli cuius in probandis Tironib. claudicat electio.

Nec

Nec illud omittam, quod in materia Tironum & nouitiorum inuenit contra iuriſconſultus Laurent. Vall. nam Vlpian. in l. præcipiunt. ff. de edilit. edict. veteranum appellat ex tempore, qui diu ſeruiuit Tironem vel nouitium è contra, & Venulaius in l. final. ff. eodem titulo Veteranum & nouitium appellant, non à tempore, ſed a conditione, & qualitate, ita vt ex ſententia Venulaij ſubtiliter Veteranus dicatur addictus turpi & ſordido officio, quamuis de recenti & nouitius dicatur addictus nobili arte, licet per longum tempus, ex interpretatione Hotomanum, in verbo nouitius.

Quare Alciat. reprimendo audaciam Vallæ lib. 4. de verborum ſignificat. in apologia in Vallam fol. 207. tres caſus conſiderat primus eſt in venditore ſeu mãgone ex ædilitio edicto, & tũc veteranus Tiro, & nouitius ex tempore iudicantur. aut loquimur ĩ ipſo patre familias de nouitijs ſuis & extraneis diſponente, & nouitius dicitur, qui nullo miniſterio, vel officio addictus eſt, Veteranus quem in tali numero habuit: aut agimus de cauſa vectigalis, & veterator accipitur qui anno ſeruiuit nouitius, minus anno & l. final §. quotiens ff de publicano, & ſecundum hunc vltimum ſenſum capiatur in hac l. tertia, §. ſi plures ff. de re militari in facto militum Tironum, & nouitiorum.

Sed Alciat. poteſt addi quartus caſus, & in materia de edicto, quod veteranus dicitur addictus vili, turpi, & ſordido officio, nouitius è contra vt diximus ſuperius ex Hotoman. ita interpretante l. final. ff. de ędilit. edict. nec diſſentit Veronenſ. in dicta l. præcipiunt numero vndecimo.

Et laudatur admodum Venulaij conſideratio in l. fin. ab Hotoman. quam à Spilego in verbo nouitij & Tironis.

Sed circa illum textum in allegata l. 3. §. ſi plures ff. de re milit. dum ibi dicitur SI ITERATO hoc admiſerit competenti pœna plectuntur, quando minor dicatur iterato deliquiſſe.

25 Et videtur ſufficere per duas vices, ita enim ſignificat verbum iterato in textu poſitum l. fideicommiſſa § ſi quis decem vbi Bartol. & Alberic. notant ff de legat. tertio, ad idem bonus & clarior textus in final in fine ff. de bon. author iudic. poſſidend. textus in §. quorum vbi notatur in procem. inſtitution. bonus textus in capitu. ſua nobis ibi, ſemel & iterum de appellatio. vbi Dec. numero ſexto inferens ex hoc poſt Baldum, quod poteſtas data arbitris prorogandi compromiſſum ſemel, & iterum intelligitur de duabus vicibus tantum & non vltra, ſequitur & dicit elegans dictum Alexand. in l. qui bona §. fin. ſub numero vigeſimo ſecundo. ff. de dam. infect.

26 Pro contraria parte facit l. veluti §. final. ff. de edend. l. oratione tuncta gloſ. in verbo iterum ff. de ferijs.

27 Quare Baldus in dicta l veluti §. final. diſtinguebat aut dictio iterum profertur à lege, vel ab homine: primo caſu, intelligitur totiens opus fuerit ex quo lex ſemper loquitur aut profertur ab

606. numero 3. Bello. conſ. vlt. nu. 5. Iaſ. in l. 3. §. iurari num. 4. de iure iuran. Maſcard. conclu. 194. Meno. de arbi. caſ. 375. nu. 31.

QVAESTIO III.

VIDIMVS ſuperius loco cu iuſdam pręfationis de cauſis ſuccurrendi minoribus, & an iudex de neceſſitate cogat pęnā minuere, modo ad ætatis ſucceſſiue delicta.

INFANS HOMICIDA.

Conſiderationes ad l. infans. ff. de ſicarijs.

Numquid infans tenetur de homicidio, vtique non, l. infans ff. de ſicarijs, vbi rationem reddit, quia
2 eum orietur innocentia conſilij. &
* hæc eſt magis communis opinio Plac. in Epitom. delict. lib. 1. capit. 32. num. 1. Iul. Clar. §. fin. quęſt. 60. colum. 1. ad idem bonus text. in l. cum autem. §. excipitur ff. de edilit. edict. Nouel. reg. 45.

Conſideratio prima.

Sed circa rationem in lege allegatā oritur difficultas, dicit enim, quod infantem excuſat innocentia conſilij, quid concludit hæc ratio?
3 Conſilium enim eſt quod datur ali cui petenti, vel recipitur l. humanū C. de legibus. ibi bene enim cognoſcimus quod cum veſtro conſilio fuerit ordinatum l. conſilij ff. de regul. iur. non enim videtur hæc ratio conueniens ad dictum dicere enim quod infans non tenetur de homicidio, quia neſcit dare conſilium, videtur ineptum, nec cum dicto conuenire.
4 Sed videtur poſſe reſponderi, ꝙ conſilium capitur, & exponitur multis modis, & quod datur vel recipitur ab aliquo modo quo ſupra dictum fuit.
5 Aliquando capitur pro iudicio animi, vel diſcretione, vt ī l. in principio C. qui & aduerſ. quos, ibi in conſilio glo. exponit diſcretione ad idem tex. in l. 2. in fine C. de repud. in l. nemo poteſt mutare ff. de reg. iur. vbi Cagnol. exponit conſilium, ideſt placitum & voluntatem.

Vnde Cicero. 2. de Inuentione. Conſilium, eſt aliquid faciūdi, vel non faciundi excogitate ratio.

Et Terentiæ,

Veſtrum conſilium eſt, non meum, quid agendum.

Conſideratio ſecunda ad l. infans ff. de ſicar.

6 Secunda videtur conſideratio ad d. l. infans ff. de ſicar. non enim videtur appellari poſſe innocēs, in quo non poteſt cadere nocens, ex regula, & natura contrariorum, cum ſe inuicem excludant l. hæc verba ille, aut ille ff. de verbo. ſignific. vnde dicebat Criſipp. apud Aulum Gellium lib. 6. capit. 1. nullum contrarium ponitur in eſſe ſine altero, ſed in infanti non poteſt cadere nocēs, ergo nec innocens appellari poteſt.

Conſideratio tertia.

Sed non credo verum quod de neceſſitate ſit, vt quis dicatur innōcens, vt virtualiter poſſit cadere in eo nocens.

Minor quando dicatur nocere.

Sed quando dicitur minor, vel alius nocere ſi ſtatuta vel bannimēta de nocendo alicui loquantur?
6 Reſpondetur ſi perſonam offendat, & immediate corpus eius, vel ea quæ ſunt inſeparabilia a corpo-

 re,

re, vt capillos, & barbam, nam hic dicitur nocere, & in perſonam & de ſtrictiori & magis proprio ſignificatu Bartol. in l. prima §. hoc edictum in fine, & ibi Alexander in §. opus in fine ff. de noui oper. nunciatio. in l. licitatio §. quod illicitè numero ſexto. de publican. Bald. in l. prima, §. præbet ff. de his qui . . . . in l. ſi quis per calumniam, colum. prima, numero tertio. C. de epiſcop. & cleric. de lata tamen, vel non ita ſtricta dicitur nocere qui offendit rem circa perſonam exiſtentem, vt per Bart. in citato iam loco.

8 Vnde diſpoſitio capitu. ſi quis ſuadente Diabulo procedit in lacerante etiam veſtes clerici vt ibi per gloſ. Silua nupt. libro primo, numero 100.

Quod verum eſt, ſi clericus ſentiat, ſecus ſi dormiat, Cardinal. in clemen. 1. quęſtio. 6. de pœnis. dixit valde ſingulare Marſil. ſingul. 188.

9 Sed quomodo infanti conuenire poteſt qualitas innocentiæ, cum innocens is dicatur, qui duo facit ſ. nemini nocet, & malum cohibet. Cano. non eſt 23. quęſtio. 5. ſi enim non poteſt cadere malum, quomodo cohibitio mali? & hoc reſpicit completam ætatem & virum prudentem.

Reſpōdetur quod duplex eſt innocentia, vna quoad Deum, & de illa loquitur textus in Can. nō eſt, alia reſpectu criminis de quo quis imputatur, & de hac loquitur l. infans. Luc. de Penn. in l. 1. colum. 2. in fine C. de reis poſtulat. lib. 11. vnde Hieron. ſuper illo Matthęi, quicunque humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, ſic inquit.

Sicut paruulus non perſeuerat in iracundia, non, læſus meminit, non, videns pulchram mulierē delectatur, non, aliud cogitat, & aliud loquitur, ſic & nos niſi talem habuerimus innocentiam, & animi puritatem, regna cœlorum non poterimus intrare.

Tull. de off. innocentia eſt puritas animi.

Conſideratio quinta ad l. infans ff. de ſicarijs.

Sed inſtatur vlterius in materia d. l. infans, dicitur enim ibi, quod infans non tenetur pęna legis Corneliæ, ergo alia pœna cum excluſio vnius ſit incluſio alterius l. cū prętor ff. de iudic. capit. nonne de præſumpt. vbi ponitur negatiua prout hic, ſcilicet Dæmonium nō habeo: & videtur poſſe etiam ſuaderi quia pęna legis Cornelię eſt grauiſſima, cum tendat ad vltimum ſuppliciū, vnde ob id excluſit eam I. C. ab infante.

11 Hinc dicebat Dec. conſilio 99. colum. 2. verſicu. tertio non obſtat, quod ſi vigore tranſactionis non poſſum agere niſi contra nominatum, non per hoc excluduntur aliæ remedia de iure cōi competentia.

12 Videtur poſſe reſponderi quod militet eadem ratio prohibitionis ſtante innocentia quæ vbique militat Gerard. ſingul. 7. numero 8. pulchrè Sal. in l. de crimine in 2. oppo. C. qui accuſ. non poſſ. Rimin. conſ. 221. numero 44 & 529. nume. 25. & de donatio. in princip. num. 861. Felin. in cap. nonne num. 5. de pręſumption. Ruin. conſil. 111. num. 39. lib. 1. Grat. conſi. 5. num. 48. lib. 2. Pariſ. conſi. 111. num. 39. libro 1. Menoch. conſi. 106. num. 316. cōſ.

173.num.59.conſi.194.n.5. vol.2. conſi.25c.nu.56.vol.3. conſi.345. numero 37.libro 4.Soc.iun.conſil. 121.numero 22.libro 2.& de præſumptio.lib.3.præſumpt.90. num. 7.lib.4. præſumpt.89. numero 90. Dec.in cap.2.requiris num.7 de appellatio.Beninc.in §.actionum nu. 217.de action.

13 Et ſi dicatur argumentum ab incluſione non procedit quando alia via per ius commune conſultum, & prouiſum eſſe poſſit, Sal.in l.qui de crimine in 2.oppo. C.qui accuſ. non poſſ per l.2. C.de conditio. inſertis ad quam Dec.in l.1.n.46. de offic.eius. Barto.in l.2.& parui nu. 3.ff.quod vi, aut clam per textum iuncta gloſ.in l.ita nobis cordi. C. de adulter. & licet ibi Bald.contrarium ſentiat,tamen contrarium eſt verius Iaſ in l.1.nu.82. de offi.eius in à vi taxalire num.3.& 4.

14 Hinc dixit Bartol.in l.3. §. cum Titio ff.de adimend. legat. quod ſi vnum ſtatutum imponit primo, pro delicto pœnam cẽtum, & aliud ſtatutum imponat pęnã quinquaginta tantum,nõ per hoc eſt ſublata pęna ſtatuti de cẽtum,ſequitur, & valde commendat Imol.in l.ſi vero §.de viro ff.ſolut.matrimon. Ancaran.in repetitio.cap.canon. ſtatuti quæſt.14.de conſtitut. Alexand. in l.1.C.de contra tabul.in l.ſi conſtante colum.7.ff.ſolut.matrimon. vbi Crot.num.86.Iaſ num.89. dicens valde ſingulare & difficile in practica obtinere contrarium,licet in ſe contrarium teneat prout in l. 1.in princ.colum.10.verſic.2. concluſio ff.de offic.eius in l.1 col.2.ff. ſi quis ius dicent, quem ſequitur Coff. in memorabil. in verbo tantum,& in verbo ſolus.Rebuff. in l. pratum colum.5.circa medium de verborum ſignif.tamen eotum motiuis reſpondet Crauett.de antiqu. temporum par.4.verſi.tranſeo nũc nu.112.fol.188. & Bart. opinionẽ ſequitur Euererd.à natura Taxal. nume.3. dicens valde ſingularem, Dec.dicens valde notabilem conſi. 110.numero 4. Aret.conſil.27. col. vltima.

Et concluſionem ſuperius firmatam de argumento ab incluſione, quando alia via potuit eſſe, confirmat Dec.conſi.2.num.18.conſ.99. col.2.verſic. quia ad hoc reſpondetur Rimin.conſi.529 num.29.Berou.conſi.79.colum.vlt.nu.16.volum.1.Rimin.de donatio. in princ. numero 868. Dec.in lib 1. in 3.lectura num.84.ff.ſi cert.pet. Meno. conſ.106.nu.231.vol.2.de præſumptio.lib.3.pręſump.90.n.7.Magon Rota Flor.34.nu.6.

Sed concluſio procederet quando alia via reperiretur iure prouiſum, quod infans puniretur pęna ſaltem extraordinaria pro homicidio, ſed hoc nullibi reperitur expreſſum, merito argumentatio nõ procedit, immo attenta ratione in lege expreſſa, idem dicendum videtur in pęna etiam arbitraria,vt dictum eſt.

15 Et ſi dicatur quãdo ſumus in caſibus omnibus à iure permiſſis,tũc incluſio vnius non eſt excluſio alterius, ſed vnũ cenſetur expreſsũ gratia exempli Bal.in l.1.C.de adulter. Rui.cõſ.157.nu.19.vol.1.Cephal. conſ 257.nu.26. Rimin. de don.in princ. num.863.

Reſpondetur ꝙ argumentũ ab incluſione ad excluſionẽ nõ ꝓcedit quan-

enim loquitur de infante, vtitur verbo tuetur, dum loquitur de furioſo, vtitur, verbo excuſat, & infanti tribuit innocenntiam, furioſo tribuit infelicitatem, vnde factum, excuſat infelicitas tuetur, & defendit innocentia.

QVAESTIO IIII.

INFANS FVR.

1 NVMQVID infans tenetur de furto. vtique non l. impuberem. ff. de furtis.

2 Ampliatur ex eadem lege, vt nec de ope ad furtum teneatur.

3 Ampliatur ſecundo ex eadem lege, vt nec conditione furtiua teneatur.

4 Ampliatur tertio, vt nec lege Aquilia teneatur.

5 Infans igitur caret dolo, quia in eo non cadit furtum.

6 Caret culpa, cum non teneatur lege Aquilia.

7 Et conſequenter nec ſtatur de damnis datis ceſſante dolo & culpa in eo.

QVAESTIO V.

INFANS FALSARIVS.

1 NVMQVID infans incurrere poteſt crimen falſi? vtiq; non l. impuberem in princip. ff. de falſis. Sed circa illum textũ oritur difficultas, inquit enim, quod vix eſt ut falſum cõmittat, quod enim

2 vix eſt proprie, tamen & vere fieri dicitur l. vix. vbi Caſtrenſ. & Albe. notant ff. de iudicijs. textus ita arguens in cap. contracto de cognat.

3 ſpiritual. vbi Cardin. Zabar. notab. 2. num. 2. infert quod percuſſio dicitur probata, ſi teſtis dicat quod vix percuſſit, ad idem in cap. 2. eodem titu. lib. 6. vbi idem not. Fran. ad idem capit. poſtulanti de homic. ſequitur ergo quod infans committat falſum.

4 Videtur poſſe reſponderi quod dictio vix multis modis accipitur, quandoque importat difficultatẽ bonus textus in l. reſcripto §. cæterum ff. de muner. & honor. ibi ſed etiã, vix de ſuo victu ſe ſubſtinere poſſint, qui textus vt hoc obiter dicam, facit cõtra ambitioſos pauperes ad Reipublicę adminiſtrationẽ anelantes, nam periclitatur ſubſtantia manibus pauperis commiſſa, vt ibi dicit Alberic.

5 Quandoque exponitur vix. i. nullo modo l. ſi iure. vbi Din. Alberic. & Bart. ita exponunt ff. de leg. 3. in l. intra vtile § final. ff de minor. vbi gl. ſic exponit l. ſi ſeruos ibi, vix tuere poteſt ff. de pign. l. ſi ſeruus legatus §. qui quinque ff. de lega. 1. act. Et hoc modo capitur ĩ hac lege impuberem, prout etiam ſentit Reb. ad l. alienationis verbum. colum. 8. circa medium in verbo vix. ff. de verb ſignifi.

Conſideratio ſecunda ad l. impuberem ff. de falſis.

Sed alia oritur difficultas ad d. l. impuberem, quia videtur ratio eadem cum dicto, primo enim dicit, quod impubes non cadit in edictum, & ſubiungit rationem quia non tenetur crimine falſi, quod idẽ eſt cum precedenti, & ita arguit cõtra I. C. glo. in l. fin. ff. de offic. proc. Cęſar. in l. labeo. ff. de vſucap. in l. qui interrogatus ff. de petitio. hær.

vbi

vbi Barto. rationem reddit, quia ratio ſit ad declarandum dictũ quod non eſt ſi eſſet eadem cum dicto.

7 Hinc ſi teſtis dicat, ſcio, quia ſcio, non probat Caſtren. in d. l. labeo, & in d. l. qui interrogatus, Iaſ. in d. l. final. num. 2. ff. de offic. procur. Cæſar. Bal. de teſtibus par. 3. nu. 9 pulchre Maran. de teſtibus in princip. nu. 2. vbi valde inuehit contra Notarios dum in redditione rationis, dicunt, & dixit prædicta ſcire per ea quæ ſupra depoſuit, quia depoſitio nihil valet, & quod millies oppoſuit, & eſt caſus frequentiſſimus,

8 ad idem glo. in l. 1. ff. de exceptio. & ibi Bart. & Caſtrenſ. notant Bald. in l. non omnium in prima lectura ff. de legibus. Crauet. conſi. 2. num. 4. vbi tenet dictum teſtis non concludere, ſi dicat audiui vocem talis, quia eam notam habeo, quia ratio eſt eadem cum dicto.

Sed videtur quod in eo contextu tria principaliter ponantur, primum, quod eſt vnum aſſumptum, ſ. impubes in hoc edictum non incidit: ſecundum eſt ratio, quia falſum committere non poteſt: tertiũ eſt ratio rationis quia in eo non cadit dolus ſine quo falſum committi non poteſt.

Conſideratio tertia ad l. impuberem ff. de falſis.

Tertia oritur difficultas ad hanc l. impuberem ff. de falſis. cum dicat in impubere dolum non cadere. cõtrarium habetur ad l. impuberem ff. de furt. de hoc dicam ſuo loco inferius an detur infans doli capax.

9 Poſſet fortaſſe his verbis dari iſte intellectus, quod cum dictio ibi nõ ponat cauſam, ſed conditionem & tempus; puta quod non incidit in crimen falſi, ſi in eo ſtatu ſit vt dolo careat, obſtat tamen regula Bart. in l. 1. nume. 8. in l. demonſtratio §. 1. num. 10. ff. de conditio. & demonſtratio. quod dictio cum, iuncta verbo præſentis vel præteriti temporis importat cauſam.

QVAESTIO VI.

Infans irregularis.

1 NVMQVID infans incurrit in regularitatem, vtque non, clemen. 1. de homicid. Abb in cap. 1. nu. 4. de homicid. & in capit. 1. num. 4. de homicid. & in cap. 1. de delict. puerorum. & Ioan. Brunell. in d. capitu. 1. nume. 181. Carrer. in pract. §. circa 6. nu. 2.

2 Et vſque ad annos octauos infans non dicitur irregularis Duenn. regul. 259. num. 3. Manno. de minor. capit. 4. num. 28.

Conſideratio ad Clem. 1. de homicid.

Sed non videtur congrue locutus Summus Pontifex, cum enim de homicidio titulum inſcripſerit cur in nigro de irregularitate: lex

3 enim conuenire debet titulo ſub quo poſita eſt l. imperator ff. de in diem addictione Hinc dixit Barto.

4 in l. cum vir ff. de vſucapio. num. 5. quod cum textus ibi dicat vẽditionem fundi dotalis non valere, intelligitur quoad vſucapiendi conditionem, & correſpõdeat titulo ſub quo collocata eſt.

5 Hinc etiam dixit idem Barto. in l. fin ff. de condit. indeb. quod cum textus ibi dicat quod datum pro libertate ab eo, qui poſtea ingenuus repertus eſt, repetitur, exponit Bar. conditione indebite vt conueniat titulo

titulo ſub quo poſita eſt d.lex fin. hoc etiam modo argumentatus eſt Ioan. Lup.ad capitu.per veſtras de donat. inter virum & vxorem verſiculo quinto, cum dicit numero 8. fol.mihi 168.verſa pagina,quod in maritum non habet locum fideiuſſio etiam ſi ſponte; & motu proprio offerat Riminal.de donatio.in principio, numero 510. quod l.in contractibus §. quoniam loquatur in confeſſione geminata ad tollendam exceptionem non numeratæ dotis, ex quo ſituata eſt ſub titulo C.de non numerat.pecun.Roman. conſil.104. in princ. ad interpretationem ſtatutorum Veronen.conſ. 12.verſi.nec obſtat.

6 Videtur poſſe reſponderi quod argumentum nō obſtat cum offendatur nigrum, ſi cōtradicat rubro, & ſit generalius rubro vt per gloſ. in auth. de inceſtis nuptijs in princip.& ibi not. expreſſe Angel. hoc idem tenent Doctor.in l.1. ff.ſi cer. petat. vbi Alexand. numero 8. Iaſ. numero 12.Ripa numero 4. Bulligell.num.2. Iac.de Nigris afferens varios caſus numero 5. Eberard.in loco à Rubro numero vndecimo. conſilio 104.num.quinto.Nigrum enim eſt poſterius & magis deliberatum,vt dicit Butr.in proœ. decretal.colum.pen.plura etiam congerit Mantua.ſingul.441.

Secunda oritur conſideratio ad dict. clement. 1. de homicid. nam æquiparat infantem & dormientem, nec videtur bona æquiparatio, quia in infante non datur culpa, in dormiente poteſt dari Bartol.in l.penult. ff.de Patric. l.ſi ſeruus ſeruum §. ſi fornicarius ff.ad l. aquil.& ibi Barto.& Alber.notant in l.fluminum §.vitium ff.de dam. infect.

8 Concludentes ex vitio naturali, quem excuſari niſi culpa præcedat Iaſ.in l.prima, §.adipiſcimur nu.9. ff.de acquir.poſſeſſ.Florian.in l.qui occidit §.in hac ff. ad l.aquil. Marſil.in l 1. in princip. numero 49. ff. de ſicar.Dec.in l.final.numero 29. ff de iuſt. & iure Bonifat. de Vitali. rubric. de parricid. in fine vbi pro hac culpa punitur pęna arbitraria tantum Ludouic.Carrer.in §.homicidium in § ſexto, numero vigeſimoquinto Aretin.in tract.malefic. in verbo ſcienter ſub numero decimoſeptimo.Et melius in verbo cōparent dicti inquiſiti in termino defenſionis numero 21.vbi Auguſtin. deridet relationes Doctorum quod aliqui dormientes ſurgebāt, ibant cantando, & dormiendo ridebant, & his ſimilia & quod hæc omnia ſunt mera ſomnia Tiraqu. de pęnis cauſa 5. numero decimo, & hæc eſt communis opinio Plat. in Epitom.delict. capitulo 31. ſub num.3 col.2.circa medium Didac. in clement.vnic.part.3. numero 6. de homicid.Iul.Clar. quæſtion.60. verſiculo quæro etiam Menochus, de arbitrar.caſu 327. Riminaldus in §. primo, de donatio numero 1471.

9 Reſpondetur quod regula æquiparatur, etiam ſi concepta ſit verbis generalibus, & prægnantibus tamen reſtringitur,quando, & illis caſibus in quibus æquiparatio adaptari poteſt l.prima, §.lex falc. ff.ad l.falcid. vbi Bartol.infert ad quæſtionem ſi extat ſtatutum, vt ſtatuta loquentia de coniunctis, locum habeant in extraneis: ſi reperiatur

riatur

riatur ſtatutum, quod cauſæ coniũ ctorum compromittantur in coniunctum communem, vtique hoc extraneis adaptari non poterit, vnde extranei non compromittent, ſequitur ibi Angel. in finalibus verbis Caſtrenſ. & Alexan. numero 3. idem Alexan. in l. 1. in primo notabili nume. 19. in fine verſicul. item intellige vbi Ripa nume. 10. Socin. iun. nu. 100. ff. de legat. 1.

10 Secundo regula æquiparatorum non procedit quando iura diuerſimode de eis loquantur Socin. in l. 1. numero 10. verſicu. tertia, & vltima concluſio ff. de exceptio. Pedemont. 6. ſub numero 10. verſiculo tertio & Sebaſtian. Medic. de regu. iur. par. 2. regul. 1. ſub numero 125. limit. 10. Iaſon in l. 1. numero 43. ff. de leg. 1. Ripa in l. ſi conſtante n. 51. & 71. ff. ſolut. matrim. Crauett. conſi. 205. num. 28. Roland. conſil. 86. num. 48. volum. 2. Rim. ad titu. de donatio. in princip. nu. 726.

Licet igitur per d. Clement. 1. de homicid. videatur pari paſſu ambulare infans, & moriens ſi infante non conuenit culpa prout dormiẽte, non per hoc non ambulant pari paſſu in excuſatione ab irregularitate.

Conſideratio tertia ad Clemen. 1. de homicid.

Æquiparat ſummus Pontifex, in excuſationem furioſum, & infantẽ, ſed hoc non videtur conueniẽs nam ſtultus in culpa, erit ſapiẽs in pœna, cum qui ea mente diſtinct. 38. ergo ſtultus & furioſus punitur, & ſic data æquiparatione veniret etiam puniendus infans.

11 Secundo non debent eſſe melioris conditionis ſtulti l. ſeruius ff. quod vi ore clam, vbi Alberic. dicit quod ille textus tota die allegatur ad idem capitu. cum de præb. lib. 6. ergo puniendi.

12 Tertio ſi ſtultus puniatur de ſtultitia, ſapiens fiet aſtutior Cano. vides 23. quæſt. 6.

Sed hoc loquitur in ſtultis, id eſt, groſſis & ignorantibus non mente & intellectu carentibus & mente alienatis, vnde ſtultus per pœnæ impoſitionem abſtinet in futurum à culpa & errore, ſed furioſus non, cum tempore illo ſit penitus mente alienata vt conſiderat Alexand. in d. cano. qui ea mente, & facit bene textus in can. legimus circa medium diſtinct. 93. furioſus igitur, & infans æquiparantur, vti ambo carentes lumine rationis, non autẽ ſtultus & infans, qui ſtultus opponitur perito ſagnei. & bene refer to lumine intellectus.

13 Limitatur ſingulariter Clemen. 1. de homicido ut non procedat in infante doli capace Abb. diuus ſingulare in c. 1. in fine de delict. puer. & ibi Butr. & Card. Summ. Angel. in verbo irregularis ſub nume. 20. verſicu. quinta regula, ſed reprobat Io. de Anan. quia ſi quando hoc euenit id fuit miraculoſe.

QVAESTIO VII.

INFANS MENDAX.

In hoc videndum an detur infans doli capax. Et quidem Decius in l. pupillum qui numero 3.

1 vbi Cagno. numero 2. ff. regul. iur. tenuerunt quod ſic allegantes illud Gregor. quod puer annorum quinq; blaſphemando fuit raptus a Dia-

a Diabulo de gremio patris. Dec. in l. fere ſub numero 2. ff. de regu. iur. Carrer. in pract. §. circa, 6. nume. 2. Plac. in epitom. delict. capit. 32. ſub num. 2. vnde exclamat Marſil. in d. l. infans nume. 3. quod defecerunt ætates, & illud quod ante quibus ſcribere circa vitia & defectus in quindecim anno faciunt nunc infantes in quinto, vnde ludere ad taxillos, & alios ludos prohibitos, & decipiunt ludentes ſecum idem in l. ſi quis re, C. eodem tit. quales ſunt illi quos Lombardia, Normandia, & Roma generat glo. in l. ſequitur in verbo animum ff. de vſucap. Socin. in cap. ad audientiam num. 12. de homicid. Vant. de nullit. manda. num. 5. & 6. Gonzal. de irregularit. cap. de percuſſore, colum. 12. Villamart. in repetitio. l. diuus num. 81. de Sicar. Monteleo. glo. 8. tit. 3. par. 7. Duen. regul. 259. Iaco. Boule. in repetitio. l. Capitalium §. famoſos, num. 181. de pœnis.

2 Quæ opinio primo loco fundatur i allegata authoritate Diui Gregorij cui videtur poſſe reſponderi quod ea quæ raro accidunt, non cō-
3 ſiderantur l. nam ad ea, ff. de legibus, & rarum & numquam æquiparantur cap. coram de offic. deleg. & quod raro contingit miraculum eſt authent. de conſul. colum. 2. enchiridion Parium in verbo rarum, & quod raro fit ſicut etiam vetus prudentia docet non obſeruare le-
4 giſlatores, ſed quod fit in vniuerſum id reſpiciunt, & adhibita medicina curant authent. vt ſine prohibitis matres §. quia vero magna.
5 Et caſus inſolitus qui contingit de mille annis ſemel non habetur in conſideratione Bart. in l. ſcio §. medico in fine ff. de annu. legat. in l. fiſtulas §. frumenta ff. de contra. emptio. & dicebat Bald. in l. 3. ff. de legibus vna hirundo non facit ver, vna pulchra dies æſtatem, nec vnus caſus legem.

6 Et maxime illud rarum non eſt conſiderabile quod non eſt ſecundum naturam, datur enim rarum & mirabile, ſed probabiliter ſecundū naturam, vt quod mulier quinquagenaria pariat filios l. ſi maior. C. de legitim. hæred. ad quam Ariſtotel. lib. 5. cap. 14. & lib. 7. cap. 6. de hiſtor. animal. Plin. lib. 7. cap. 14. natural. hiſtor. Coraſ. ad l. ſi pater §. vlt. ff. de adopt. Menoch. de arbit. caſ. 89. num. 58. & de præſumptio.
7 lib. 5. cap. 23. vel quod pariat tergeminos quatuor vel quinque prout in l. antiqui. ff. ſi pars hæredita. pet. ad quam Gallinoct. Att. lib. 10. cap. 2. Menoch. de præſump. lib. 6. cap. 51. vel rarum attenditur, non rariſſimum, ita interpretante Alc. lib. 2. . . . . . cap. 8.

Vt plurimum igitur infantes nō ſunt doli capaces, & ſi aliqui reperiantur aſtuti, & callidi, id non eſt, quod doli capax, ſed quidam naturæ acutior inſtinctus, vel de raro cō tingentibus quod allegari non poteſt. Cum igitur infantes non reperiantur doli capaces, ſi aliquis ſingulariter videatur eſſe talis, tale ſingulare exemplum non debet temere attendi, ideſt ſtatim & inconſul-
8 te ſuper eo fieri fundamentum, & ad cauſarum deciſionem allegari, & iſte ēt mihi videtur intellectus l. ea quæ raro. ff. de reg. iu. vltra Dec. Cagnol. & alios: vt ſimilis illi qui a iure communi exorbitent nequaquā ad conſequentiam ſunt trahenda.

Secun-

Secundo loco pro hac opinione ponderari ſolet text.in cap.1.de deliđ.puerorum.

Cui videtur poſſe reſponderi ꝙ nō loquatur nec in infante, nec infantiæ proximo, ſed in pueris, & quidem grandiuſculis, & ſic puber tati proximis, & facit ad hoc glo.in l.ſancimus. C.de infantibus expo-
9 ſit. vbi conſiderat puerum ſimpliciter, quem vult eſſe pubertati pro ximum, conſiderat puerum paruulum infantem & infantiæ proximum, ſi igitur puer ſimpliciter, eſt pubertati proximus, quanto magis iuncto verbo grandiuſculis? ad idem gloſ. in verbo perfectus in proœm. Sexti. vbi enumerando ętates, ponit pueritiam, vſque ad annū 14. vel 12.

Secundo, ille textus loquitur de pueris, qui poſſunt facere furtum, at illi ſunt proximi pubertati vt vidimus ſupra q.4.

Tertio loquitur in valentibus peierare, quales non ſunt infantes nec infantiæ proximi l.qui iuraſſe ff.de iureiurand.& in authentic.ſacramenta puberum C. ſi aduerſ. vendition.

Et ita enim exponit gloſ.in d.c. 1.dum exponit pueros ideſt, ſeptē annorum, quo tēpore incipit pueritia, & deſinit infantia Port. in §. minorem inſtit.de adoptio. Zaſi.q. 2.de iudicis. Menoch.de arbitr. caſu 57.num.10.

Et licet ex multorum opinione non ſufficiat eſſe annorum ſeptem, ſed exceſſiſſe etiam octauū, & Menoc.in citato loco num.41. tamen textus ibi addit qualitatem grandiuſculis quæ importat iſtum exceſſum.

Tertio loco Marſil. argumentabatur ab experientia ad l.infans. ff. de ſicar. vidiſſe multos infantes ludere mentiri & ſimilia prout homines iam perfectæ ætatis.

Sed hoc vel erit de raro contingentibus vt iam dictum eſt, vel nō erunt in mera infantia, ſed in pueritia vel ſimili, & ſic per diſcurſum ad ſimilia reſponderi poterit.

QVAESTIO VIII.

INFANS DOLI CAPAX *quomodo puniendus.*

SED dato infante doli capace delinquente, qua pœna puniri debet, vtiq; non ordinaria, ſed arbitraria tantum, dictum eſt ſingulare Ang.ad l.impuberem ff.de furt. dicens eſſe ſingulare, & ſæpe in facto habuiſſe, ad euadendum ſindicos non denunciantes delicta puerorum nam ſtatutū de denunciandis delictis puerorum non comprehendit, niſi pubertati proximos, & doli capaces: reputauit valde ſingulare in practica Io. de Anan.in c.1. col.4. de delict. puerorum Marſill. ſing.268. Duen.reg.259 ſub nu.2. vbi large loquitur Cagno.in l.ferè numero 1.ff.de regul.iur. Didac.in clem. 1. par.4.nume.67.de homic. metod. Vigell. libro 1.capitulo 7. exceptio. 13.

QVAESTIO IX.

INFANTES DE SEpulcro violato.

QVÆRO an impubes teneatur de ſepulcro violato vtique

vtique non,tamquam doli capax l. 2.§.prima verba ff.de ſepul. violat.

QVAESTIO X.

Infans Pacis ruptor.

PVLCRA ſane & practicabi-
lis eſt,quæſtio facti eſt pax no-
mine infantis qui factus maior ru-
pit nulla ſibi facta intimatione, an
teneatur de pace rupta,& Caſtren.
conſi.193.viſo proceſſu col.2. in fi.
verſic.item non obſtat ſecunda ra-
1 tio vol.1.tenuit non teneri, ea ra-
tione,quia excuſatio ſimul compe-
tens perpetuo durat, etiam ſi quis
efficiatur maior & ſtatutum mu-
tet,& l.1. iuncta gloſ. C. in quibus
cauſ.in integrum reſtitu. & hæc eſt
communis opinio vt per Iaſ. ad l.
minoribus nu.6. C.de his quibus,
vt indign.

Ad idem authē.conſtitutio quæ
de dignit.iuncta glo.in verbo præ-
2 ſtat, vbi filius effectus ſui iuris per
dignitatem,durat ſui iuris,etiā ceſ-
ſante dignitate, & ſic ſemel libera-
tus a patria poteſtate ſemper rema-
net liberatus etiam cauſa ceſſante.

Pariter facit textus in l.falſo C.
de diuerſ.reſcript. vbi reſcripta in
3 dubio præſumuntur perpetua.

Ad idē regula docet cōceſſū li.6

Et hoc dictum Caſtr. pro ſingulare citat Marſil.ad l.infans nu. 14. de ſicar.

4 Et ſicut ſcientia præſumitur du
rare,ſi a principio fuit ita, & igno-
rantia vt contrariorum ſit eadem
diſpoſitio. & quod ſcientia præſu-
matur durare, deducit Caſtrenſ. in
citato conſi.in l.final.in princip.ff.
de adimend. legat, in l.magnam in
fine de committen. ſtipulatio. quæ
Caſtrenſis opinio videtur cōfirma-
5 bilis,quia ex decennio ſolo obliuio
præſumitur gloſ. in l.licet vbi Sali
cet.nume.25.C.de acquir. poſſeſſ.
Soc.ſen.conſ.28.col 8. circa mediū
verſicu.nam per decennium vol.1.
Gozad.conſ.9.num.35.Guid.Papę
deciſio.127.num.3.Capic.deci.52.
nu.3.de communi Vaſqu.controu.
illuſt.capit.61.nu.6.Burſatt.conſil.
47.num.19.vol.1. Seraſin. de iura-
ment.priuileg.44.num.4. inferius
ex mente Corn.conſil.179.col.fin.
vol.3.quod teſtis dicens, *da che me
ricordo* intelligitur de decennio, &
eſt caſus frequens & quotidianus.
Trigo ſingu.68. num.1. Menoc.de
præſump.lib.6.præſum.32.conſ.1.
nu.219.vol.1.conſ.203.nume.42.
conſ.248.nu.18.conſil.255.nu.47.
vol.3.deciſ. Auenionenſ.num.16.
vbi dicit hanc communem opinio-
nem,Franc.Marcb.deciſ.688.n.5.
6 5.p.1. & licet à multis remittatur
non ad decem annos ſed iudicis ar-
bitrio de communi Socin.conſ.2.
col.3.in fine,lib.3.Crau.conſ. 241.
col.vlti.Menoch. de arbitr.caſ.26.
nu.2. tamen iudex de decennio ar-
bitrari debet,Maſcard.concl.1122.
obliuio nu.15.licet hæc declaratio
in ſe dura videatur, cū pro qualita-
te rei, & perſonarum de minori &
maiore arbitrari poſſit ex Menoch.
& citatis per eum in allegato loco:
7 immo obliuio aliquando præſumi
tur poſt annū Oldrad.conſ.183. ali
quando poſt menſem Crau.conſil.
65.n.10.aliquādo poſt duos annos,
8 Grammat.conſ.41.n.5. aliquando
poſt 5. annos, vt per eundem ibidē
de lapſu decē & ſex annor.Cornaz.
deciſ.187.n.4. Caputaq.179.nu.6.

H par.

par.3.& de annis decem octo deciſio.Auenionenſ.33.num.16.de annis viginti.Bero.conſil.189.nume.8.volum.3.Cot.in verbo memoria vbi bene loquitur.

9 Secundo ad confirmationem opinionis Caſtrẽſis facit, quia obliuio de facili præſumitur vbi agitur de damno vitando l.ſed & ſi me putẽ in princ.ff.de condit.indeb.vbi Caſtren.dicit quod ille textus tota die allegatur ad hoc l.ſi poſt diuiſionẽ C.de iur.& fact.ignor.Iaſ.poſt glo. in l.ſi res obligata num.35.ff.de legat.primo Bald.in l.qui fundum §. ſeruus meus ff.pro emptor. Socin. conſi.159.colum.penult.circa medium libro ſecundo,& in tract.Fallent.in verbo ignorantia limit.prima.Crauett.de antiqui. temporum verſicu. viſo de verbis numero 65. vbi idem ſi perdatur lucrum iam quæſitum conſi.244.num.4. maxime procedit ad excludendum delictum Menoch.lib.6.præſump. 23. num.37.

Addo Aretin. in §. ſi quis agens num.18.inſtit.de actio. dicens perpetuo notandum Crauett. conſilio 272. numero 8. vbi pariter valde commendat Gab.de regul. iur.con clu.5.num.9.dixit ſingular. Gerar. ſingul.17.num.5.March.deciſione 688.part.1.

10 Accedat prædictis quod no. Ber. quæſt.73 vbi in materia pacis ruptæ excuſatur promiſſor ratificationis poſt lapſum quindecim annorum quia debebat interpellari.

11 Accedat Menoch. conſilio 255. numero 47. libro tertio, vbi de geſtis in pupillari ætate præſumitur obliuio, concurrente lapſu temporis.

QVAESTIO XI.

INFANS INGRATVS. An exhæredandus.

SED numquid impubes poterit vti ingratus exhæredari vtique ſic,doli capax Bart.in l.2.num. 19.de vulgar. not. in §. non ſolum ff.de pupill.Iaſ.in l.ſi quis in ſuo §. legis nume.primo,C.de inoffi.te ſt.

QVAESTIO XII.

IMPVBES SACRIlegus.

IMPVBES ſacrilegus excuſatur ſi rem ſacram ſurripuerit l.ſacrilegij pęnam ff.ad l.Iul.pecul. Io. de Turre Crem.in can.ſi quis ſuadẽte diabolo, & licet malitia ſuppleat ętatem,adhuc mitius punitur Boe. deciſ.254.nu.19. Dec.tracta.crim. lib.6.cap.34.nu.44.to.2.

QVAESTIO XIII.

SED numquid ſtatutum puniẽs filium pro delicto patris cõprehendat infantẽ Soc.conſ.124. vol.3

QVAESTIO XIIII.

Quis dicatur infans.

QVÆRO quis dicatur infans vtique minor ſeptẽ annorum glo.in §.pupillus inſtit.de inutil. ſtipul. in l.donaturum ff.de acquir.poſſeſſi.in l.3.§.ſi pupillus ff.de tutel.i l.quod infans ff.de rei vendic.in l.infans ff.de ſicarijs in l.ſeruus ff.de bonorum poſſ. in l.1.§.initium in verbo cõpleuit. ff.de

ff.de poſtuland.in l.fi. §. ſin autem. C.de bon. quæ liber. in l.etiam infantem ff. de adopt. in l.ſi infantes ff.de vſufr.in l.pupillus ff.de manu miſſio.vindict.in capit.ſtatutum de iudic.lib.6.in cap. ſi eo tempore de reſcrip.lib.6. in cap. nullus epiſcopus de tempor. ordinat. libro 6. in proœ.6.in verbo perfectus in Clement. 1.de homic.voluntar.in can. ſingulis diſtin.77.in cano.de his di ſtict.28. in extrauag.Io.22. de iud. Caſtren.in l.hæreditatem in fine ff. ad l.falcid.Port.in §.minorem inſt. de adopt.Bellon.in §.is quoque nu. 25.inſti. quibus modis contra obli gat.& in rubr. eodem titulo. Alcia. in l.pueri num.6. ff.de verb.ſignifi. Duenn.regul.29.num.9.in ſumma * eſt receptiſſima opinio Menoch. de arbitrar.caſu 57.num.9.

Hinc ſolon legiſlator de mundi opificio.
Impubes & adhuc infans cum ſepta molaris,
Educit primum, ſeptimus annus erit.

QVÆSTIO XV.

INFANTIAE PROXIximus quis.

VIDIMVS de infante quæ delicta committat, & quibus pęnis affici poſſit, videamus de ſecundo gradu de proximo infantiæ, & quæro quis dicatur proximus infantię & vtique completo ſeptẽnio vetiorem dixit Anto. Auguſti. lib.3. emendatio. iuris ciuil.cap.9. Duen.in l.1.in princip. ff.de verb. obligat. Eguinar. Baro, Miſinger.& Iaco. Cuiacci in § pupillus inſtitu. de inutil.ſtipulat. Menoch.de arbi. caſu 57. nu.12. alij vero tenuere in maſculo,quando decem & dimidium habeat annos,in fęmina,nouẽ cum dimidio gloſ. in §.pupillus in verbo infante,& ibi Aret.de inut. ſtipulat.in l.pupillum qui,ff.de regul.iur.in l. 1. vbi Bar.ff.noualis in §.in ſumma inſtit. de oblig. & delict. Bal.in l.ſi quis in tantum quæſtio.3.C.vnde vi Iaſ.in l.properandum §. & ſi quidem C. de iudic. in authent. ſacramenta puberum C.ſi aduerſus venditio. Soc.in l.1.§ adipiſcimur numero 1. de acquiren. poſſeſſ. Anto.de Petru.in repetitio. l.1.nume.141. de iureiuran.Franc. March. deciſio. delfinat.122. num. 10.par.2.Caſſan.de conſuetud.Bur gund.tit.de . . rubr.6.§.4.n. 22.Natt.conſil.434. in fine, & hæc * eſt communis opinio Alberic.in l. non tantum in princip. ff.de excuſ. tutorum Abb. in cap. cõtinebatur num.9.de deſponſ. impuberum, & ita in practica ſeruatur, & eſt opinio ęqua & media Albet.in l.pupil lum ff.de reg.iur.

QVAESTIO XVI.

SED numquid infantiæ proximus ex delicto tenetur? vtique de iſtis idem iudicatur,quod de infantibus dictum eſt §.pupillus qui cos æquiparat inſtitutiq. de inutil. ſtipulat.& in ſpecie ita tenet Anto. Gomeſ.de delict.tom.3.capitulo 1. ſub nu.57.

Et id omne ſemper intelligerem de pœna delicti ordinaria, in reliquis crederem iudicis arbitrio loci, rei facti, & perſonæ qualitate inſpecta ex l.excipiuntur ff. ad SiLlanian.

QVAESTIO XVII.

Infans an iniuriam facere dici poſſit.

SED numquid infantes & infantiæ dici poſſunt iniuriam facere? & vtique non l. illud §. 1. ff. de iniurijs Maſcard. concl 902. n. 15.

Et ratio eſt quia ex affectu & voluntate prouenit delictum, l. verũ la ſecunda ff. de furt. l. qui iniuria in princip. ff. eodem titu. vbi propoſitum diſtinguit maleficia l. ſed & ſi quæcumque §. igitur ff. ad l. Aqui. ibi, quæ enim culpa eſt in eo, qui ſuæ mentis non eſt? & melius in eodem textu §. final. ibi, dicit igitur Iulianus, & ſi l. diuus ff. de ſicar. bonus textus in l. quod infans ff. de rei vendicatio. vbi iuxta ſummarium Alberic. & Paul. Caſtr. in infante nec delictum nec delicti pęna.

Subdit tamen I.C. in d. l. non ſolum §. 1. ff de iniurijs quod infantes ſolent pati, ſed non facere iniuriam, ſed quomodo infantes pati poſſunt iniuriam quæ requirit vt reuocetur ad animum, quod infans facere non poteſt, cum affectu careat vt dictum, & de reuocatione ad animum not. in §. fi. inſt. de iniu. Sed gloſ. ibi negat requiri reuocationem ad animum ad iniuriam creandam, quæ ex ſimplici contumacia generatur l. ſi vnus §. pactus ff. de pact.

QVAESTIO XVIII.

SED numquid infans vel infantiæ proximus præſumatur in dubio doli capax? vtique non ad excludendum delictũ Bonifac. in Clemen. 1. nu. 17. de homicid.

Cui addo bonam glo. in l. qui iurasse in verbo non videtur de iurei.

QVÆSTIO XIX.

SVCCEDIT Pupillus pubertati proximus, & vtique de omni delicto tenetur gloſ. fina. in l. impuberem. ff. de furtis l. pupillũ, vbi Dec. nu. 3. Cagnol. nu. 7. ff. de regu. iur. bonus tex. in §. in ſumma Inſtitu. de oblig. & delict. Declaratur, dummodo ſit doli capax vt ſentiunt leges & Doctores in ſupra citatis locis.

QVAESTIO XX.

1 SED numquid pubertati proximus excuſatur a delicto in omittendo? & vtique ſic, & hæc eſt communis opinio Igna. in l. 1. §. impubes num. 5. ff. ad Sillanian. Iul. Cla. quæſt. 6. col. 1.

Hinc mater ſi non petierit tutorem filijs infra annum, priuatur ſucceſſione ipſius § pen. inſtitut. ad Tertullian. l. 2 §. ſi mater ff. ad Tertull. l. matres à contrario ſenſu C. ad Tertullian ponunt Doctor. in l. ſciant C. de legit. hæred. Cor. conſ. 114. vol. 4. Ancar. conſ. 250. Pariſ. conſi. 84. col. penult. vol. 2. conſil. 41. col. 8. eodem vol. Soc. iun. conſi. 19. volum. 2. Marſil. conſ. 335. Anton. Gab. de tutel. conclu. 1. nu. 1.

Addo Bal. conſ. 140. volum. 1. Caſtrenſ. conſ. 147. volum. 1. Aretin. in §. final. inſtit. ad Tertullian. in §. actionum col. 24. inſtitut. de actio. Oſach. Pedemon. 58. nu. 6. vbi ponit in practica tria eſſe articulanda

ſimul

ſimul ſcilicet filium mortuũ impu berem elapſum annũ a die mortis patris & tutorem non petitũ Borg. de tutor. in reper. in verbo auia, & in verbo mater Plot. de in litem iurand. §. 5. nu. 27. Petr. Duenn. regu. 61. Bernard. Diaz. regu. 458. de cõi Micha. Craſſ. §. ſubſtit. q. 27. Clem. de patr. poteſt. cap. 4. nu. 36. Alfan. report. 912. Burſar. conſil. 8 nu. 40. Affli. & ibi Vrſil. deciſ. 75. Papienſ. in libell. hæredit. ab inteſtat. in glo. nulliſq; num. 24. vbi ſubdit quod multæ mulieres decipiuntur præſertim ruſticanæ, ideo bonum eſſet facere ſtatutum Magon. Rota Flor. 43. Vinc. opinio. 535. num. 10. Martianeſi conſil. 15. num. 4. lib. 1. Vincent. de Anna atteſtás ita deciſum. Sing. 335. Bero. conſi. 125. vol. 3. & hæc eſt communis opinio Beninc. de Paupert. quæſt. 4. ſub nume. 20. vbi atteſtatur etiam communem quod ſufficiat non ſtatim, ſed infra annum petere.

Tamen ſi mater quæ non petijt, excuſatur ſi eſt minor viginti quinque annis l. 2. C. ſi aduerſus delict. vbi Caſtren. num. 3. dicit eſſe optimam legem pro viduis minoribus non petentibus infra annum tutorem filijs, vt à ſucceſſione nõ excludantur, Odofre. in d. l. matres & ibi Bal. in princ. Alber. ad l. omnem C. ad Tertull. Salic. in l. ſciant C. de legit. hære. Bal. conſi. 411. vol. 3. Angel. conſ. 118. in fine Fulg. conſ. 52. & 126. in princ. Caſtrenſ. conſi. 29. col. 2. vol. 2. Corn. conſi. 234. col. 2. vol. 4. Soc. conſil. 153. verſ. 6. Mater Capra conſi. 14. col. pen. apoſtill. ad Abb. in capit. 6. parte de appellatio. vbi Dec. colum. final. Ancar. conſil. 440. Iaſ. ad Port. in §. fin. inſtitut. ad Tertull. Corn conſil. 40. col. 2. vol. 4. Bertran. Corſ. 18. col. 1. volum. 1. Nicol. de ſucceſſ. ab inteſt. par. 2. limit. 3. Gabr. de tutel. conclu. 1. limit. 6. num. 51. addo Neuizz. lib. 2. Siluæ nupt. limit. 5. ſub nume. 13. Pariſ. conſ. 41. nu. 56. lib. 2. Cornel. conſil. 40. num. 3. vol. 3. Rom. conſ. 279. in princ. Clemen. de patr. poteſtat. cap. 4. n. 36. Bal. ad l. precibus nu. 17. C. de impuberum. Soc. iun. conſi. 8. nu. 5. lib. 1. Rimin. inſtitut. quibus alienari licet in princip. nu. 217. Caldaſ. ad l. ſi curatorẽ habens in verbo vel aduerſarij dolo ſub nu. 64. & hęc eſt magis communis opinio Viu. in Silua opinio. 535. num. 12. Michal. Craſſ. in §. ſucceſſio ab inteſt. quęſt. 27. Mannoſ. de minor. quæſt. vlt.

Ratio autem huius deciſionis aſſignatur ea, quod minori ſuccurri-
3 tur in delictis in omittendo vt ſuperius tetigimus in principio huius quæſtionis ex Ignat. & Clar. ſuperius allegat. & fuit vltra eos, opinio gloſæ in l. auxilium in princ. in verbo ceſſabit ff. de minor. quã ſingularem dixit Barbat. conſil. 3. col. 2. lib. 2. in l. ſi eſt ſtipulatus col. 7. ff de verb. obligat. addit. ad Mateſi. notab. 164. nu. 3. Caſtr. in lib. 2. col. 3. verſi. hic eſt. C. de liber. & eorum liber. conſi. 48. lib. 2. Alexan. in l. 1. columna ſecunda, in fine ff. de verbor. oblig. conſ. 103. col. 6 verſ. non obſtat lib. 1. Aretin. 14. tract. malefic. in verbo ſcienter & doloſe col. 4. verſi. quid in prodigo. Tiraquell. de pęnis cauſ. 44. nu. 43. ſingulare dixit Corſett. in verbo pęna 15. dicens notatu dignum Ancar. in cap. auditis num. 11. de reſtitut. in integrum Alex. conſi. 103. nu. 12. lib. 1.

& Corn.conſi.247.num.5.libro 1. Gomeſ. Variarum reſolutio. to.3. cap.1.num.59.Marſil.ſingul.628. Fel.conſil.34.num.9. Ruin.in l.1. num.2. C.de ſecun. nuptijs. Clau, Battand.pract.crimin.regu.58.nu. 4.& vltra Clar.ſuperius allegatum de communi ia, de Anan. in cap.2. num.8.de apoſtat. Menoch. pariter de communi conſil.100.num.282. volum.1.Sfort.de reſtitutio.in inte grum quæſt.80.artic.2. Ioſeph.Ro ta Lucan.17.num.64.

4 Et generaliter delictum quod in faciundo conſiſtit grauius eſt, & grauius punitur, eo quod in omittendo conſiſtit gloſ. celebris in l.ſi mora in verbo non facto ff. ſoluto. matrimon. quam communiter rece ptam dixit Iaſ. in l.præſcriptione nume.9. C.ſi contra ius.Padill.ad l. tranſigere num.107.C.de tranſact. Iul Clar.in princ.verſicu.eſt etiam Rolan.conſi 64.num.4.vol.3.Proſper.Farinacc.quæſt.18.nu.23.

5 Quæ concluſio vera eſt, & procedit ita diſtinguendo ſi ſumus in minore decem octo annorum, ſuccurritur ipſo iure, in maiore decem octo, & minore viginti quinque, ope reſtitutionis in integrum in materia,& authent. ſi captiui C.

6 de epiſcop.& cler.ſecundo ſuccurritur dato dolo præſumpto, & regulariter ipſo iure de magis communi Sfort.de reſtitut.in integrum q. 80.art.2.3.4.& 5.

Et ſic regulariter & in vniuerſum minori aduerſus delictum in omittendo ſuccurritur ipſo iure, circa materiam authent. ſi captiui diſtinguitur, aut eſt minor decem octo, & ei ipſo iure ſuccurritur: ſi eſt maior decem octo, & minor viginti quinque, tunc pariter ſuccurritur,ſed ope reſtitutionis in integrum ex iam dictis.

7 Et ſic habetur ampliatio ad authent. ſi captiui. vt procedat etiam in maiore decem octo annorum per viam reſtitutionis.

Minor an teneatur titulo de his quibus vt indignis.

8 Ex prædictis infertur quod minor excuſatur ſi non vindicauerit necem defuncti, ex quo eſt delictũ in omittendo l.minoribus C.de his quibus vt indign.

Ampliatur eodem contextu, vt ſi accuſauerit minor,& aduerſarius condemnatus appellauerit, quod non tenebitur minor proſequi appellationem, ſicut teneretur maior.

9 Declaratur ex eodem contextu quod minor excuſatur ratione ętatis,ſed per ſe habilis eſt ad accuſandum,& quod proſequitur ſuam & ſuorum iniuriam.

Impubes an incidat in Sillanianum.

10 Infertur ſecundo quod impubes non tenetur Sillaniano l.1. §.impubes ff.ad Sillan.

11 Fallit niſi tria concurrant ſimul & coniunctim. ſ.ſit proximus pubertati, ſteterit ad pedes Domini, & tacuerit l.excipiuntur ff.eod.

12 Vnde dicebat Bart.ad d.§.impubes quod illa diſtinctio quã faciũt Doctores, an impubes ſit doli capax vel non, procedit ſolum in delictis in faciundo, ſed in delictis in omittendo nulla adhibetur diſtinctio,& ſimpliciter excuſantur.

Minor excuſatur à confectione inuentarij.

13 Infertur tertio, quod minor reſtituitur aduerſus confectioné inuenta-

uentarij, ex quo eſt delictum in omittendo Barto. in l. ait prætor, in princ. ff. de minor. gloſ. in l. auxiliũ in princ. ff. de minor. glo. in l. auxilium in princip. in verbo ceſſabit, & ibi Bolognin. in additio. margina libus ff. eodem gloſ. in §. pupillus, authen. de hæred. & falcid. in verbo nihil. Bald. in l. denique in fine. ff. de minor. Angel. in tract. de inuentar. num. 4. Cin. in l. ſcimus nume. 6. C. de iur. deliberand. Caſtr. conſil. 36. num. 2. lib. 2. Bertrand. conſil. 103. nume. 58. libro 2. Natt. conſil. 16. & 17. per totum lib. 1. & conſi. 140. n. 8. eodem lib. 1. Alciat. conſ. 160. nu. 13. Bertran. conſi. 119. in fine lib. 8.

Quæ concluſio ampliatur vt interim minor non patiatur aliquam creditorum moleſtiam Bal. in l. ait prætor ff. de mino. & regula l. 1. C. reſtitution. in integrum poſtulat. ne quid noui fiat.

6 Ampliatur ſecundo multum notabiliter etiam ſi contra minorem eſſent iam latæ duæ conformes ad ſatisfaciendum integraliter creditoribus, nam adhuc auditur per viã reſtitutionis in integrum, vt conficiat inuentarium, & non teneatur vltra vires hæreditarias conformibus non obſtantibus. Natt. conſilio 17. per totum, lib. 1. & hic obſtabat additio, diuturnitas temporis, & ſic quaſi dolus præſumptus, & duæ cõformes & tamen reſtituitur ad inuentarij cõfectionem, & an minus ſolemniter confecerit Sfort. de reſtitut. in integrum quæſt. 89. artic. 7. num. 55.

7 Ampliatur tertio vltra Dom. Sfortiam vt reſtituatur minor aduerſum hæreditatem opulentam, & aditam cum beneficio legis & inuentarij, ex hoc ſolum ne litibus vexetur, Salicet. dicens notabile in authent. item ſi omnes colum. 1. in fine C. ſi minor. ab hæred. ſe abſtin. commendat pro notabili Bero. cõſ. 68. nu. 83. vol. 1. Phanuc. de inuent. part. 2. num. 26.

Sed ſi minor vt præſupponitur hæreditatem adierit & inuentariũ bene, & vt decuit conficiendum curauit nulla iuris ſolennitate præter miſſa, quomodo ſe læſum docebit?

Nam certum ex inuentarij bene
18 ficio hoc vtilitatis reſultare, vt cõueniri non poſſit vltra vires hæreditarias vt in l. final. C. de iur. deliber. vnde non videtur dari conſiderabilis læſio, cui iudex animum ſuum applicare debeat.

Dicas licet inuentarij confectio operetur ne teneatur vltra vires hęreditarias nõ tollit quin litibus vexari poſſit, & hoc ſufficit minori ad reſtitutionem obtinendam d. l. minoribus.

Reſpondeo quod inuentarij beneficium hoc operari videtur, ne litib. vexetur, & nullis ſupponi poſſit calũnijs & tergiuerſationibus, cum plena & pura omnia ex eo deriuentur, ſi enim plus quam ſit in hæreditate præſtare creditoribus nõ tenetur, in quibus litibus ab ipſis creditoribus intricari poſſit.

Dicas licet fortaſſe inuentarij ſolennis confectio liberet a litibus, non liberat ab expenſis quæ non paruæ requiruntur in confectione inuentarij.

19 Dico ſumptus inuentarij eſſe detrahendos de corpore hæreditatis, vt in d. l. final. C. de iur. deliber. ergo in nullo damno & læſione minor verſatur.

Dicas ſaltem, minor patitur laborem perſonalem in vocando ereditores & delicta perſoluenda.

Dico, hunc laborem non inducere probabilē læſionem cum ex labore minor excitatur, & vigilantior reddatur, poterit etiam laborē iſtum per alios explicare.

Dicas dato quod minor non lædatur nec in bonis nec in litibus, nec in labore perſonali quid ad te, non ne hoc prodeſt creditoribus, qui ſi prius e confectione inuentarij erant reſtricti vt ſupra vires conuenire poſſint, conceſſa reſtitutione, ageret inſolidum & abſolute, & ſic eis prodeſt.

Dico ſi eis prodeſt, & minori nocet, vnde iudex denegare debet vt ſupra vires hæreditarias teneatur.

Præterea beneficio inuentarij re-
20 nunciari poteſt beneficio iuris cōmunis & ordinario, vnde non videtur confugiendum ad remedium extraordinarium reſtitutionis in integrum l. in cauſæ la ſeconda ff. de minor.

Et eſt adeo ſecura inuentarij con-
21 fectio, vt inuentarium ſit loco reſtitutionis, cum tendat ad conſeruandum indemnem minorem, vnde minor ſolus ſine tutore vel curatore adire poteſt cum inuentario quod alias non poſſit Monticul. in l. fin. num. 69. C. de iur. deliberand. fol. 76.

22 Ampliatur quarto vt reſtituatur ſi minus rite, & minus ſolenniter fecerit Natt. conſi. 17. volum. 1. Rebuff. de reſtitut. in integrum artic. 1. glo. 1. n. 2.

23 Ampliatur quinto vt etiam per viam exceptionis vel replicationis paci quoque poſſit Alexand. in l. nam & poſtea §. ſi minor numero 13. vbi etiam Iaſon numero tertio, ff. de iur. iuran. Dec. conſil 445. nu. 56. Sfort. de reſtitutoi. in integrum quæſt. 34. num 24. quæſt. 35. num. 36. Monticel. ad l. fin. ſub num. 69. C. de iur. deliberan. qui loquitur in terminis inuentarij fol. 76.

24 Declaratur iſta cōcluſio vt procedat probata læſione puta hæreditatem damnoſam Guid. Pap deciſi. 141. atteſtans pluries iudicatum, & 571. numero 2. Bal. in l. denique in fine ff. de minor. Alc. conſil. 160. num. 20. 21. Port. conſi. 169. num. 5. Natt. conſ. 214. num. 9 Rol. conſ. 10. nu. 17. vol. 4. Miſign. Centu. 4. obſeru. 16.

Circa læſionem probandam, variæ ſunt opiniones ſcribentium.

25 Prima fuit Sali. in authen. item ſi omnes colum. 2. circa mediū C. ſi minor. ab hæred. ſe abſtine. volētes probari ſi ex actis etiam prioris iudicij conſtet cōdemnatum per l. defendente. ff. de author. tutorum, vbi Alberic. dicit eſſe textem venuſtum & breuem contra procuratores facientes longas filacterias in actis extendendis.

26 Secunda fuit opinio in l. 1. C. ſi minor ab hæred. ſe abſtineat quod ex aditione præſumitur læſio ſi aliqua debita reperiantur niſi aduerſarius probet bona ſufficientia ad ſoluendum.

27 Tertia fuit opinio quod minor probare debet hæreditatem damnoſam, & tot tantum eſſe bona in hæreditate & non plus iuxta gl. in l. cum de lege ff. de probat. & ita tenuit Guid. Pap. deciſ. 143. atteſtans ita iudicatum & hęc eſt communis opinio. Curt. ſen. conſ. 27. colum. 8.

Rui.

Rui.cõſ.144.col.fi.vol.2 de magis communi Anton.Gabr. de probat. concluſ.7 ſub num.7.verſi. tenendo March.deciſ.302.num.4.par.1.

28 Sed videtur quod gloſ. in l.cum de lege ff.de probat. procedat ĩ rẽo ſolum,& non in actore prout declarat Caſtrenſ.in l.mœnia §.fin.nu.4. ff.ſolut.matrimo.Soc.iun.conſ.26. col.3.vol.2.

Sed reprehenditur per Alexan. in rubric.de nou.oper.nunciat.numero 41.

Sed quid ſi minor haberet tutorem vel curatorem & adiuerit ſine beneficio legis & inuentarij quo iure ſuccurritur & vel reſtitutione in integrum,vel actione contra tutorem,vel curatorem: duo ſunt caſus principales.

29 Primus eſt, ſi minor petat reſtitui,ex capite minoris ætatis, & tũc competit reſtitutio pro te in caſibus præcedentibus de communi Ioſeph de Ludou.concl.Peruſi.55. num.21.

30 Ampliatur hic primus caſus etiã ſi minor tutorem vel curatorẽ habens reſtitui petat, non ex capite ætatis, ſed ex iuſta cauſa Rui. conſ. 119.col.pen.vol.5.Rolan.conſi.10. num.22.vol.2.

31 Declaratur vt detur regreſſus par.aduerſæ contra tutorem vel curatorẽ ad damna ex intereſſe Alc. in l.pactum curatoris in fine C. de pact. Contar.ad l.diffamari nu. 74.

32 Secundus caſus eſt, ſi minor petat reſtitui ex clauſula generali, & ex capite minoris ætatis ſimul,denegatur reſtitutio, ſed datur actio contra tutorem,vel curatorem Borgni.de tut.num.100, Ioſeph.deciſi. Peruſ.55.nu.22.

33 Qui declarat dummodo tutor ſit ſoluendo,& legitime conſtitutus.

34 Declaratur vlterius vt pendente tali reſtitutione in integrum aduerſus non confectum inuentariũ minor a creditoribus hæreditarijs moleſtari non poſſit, & ſic ſicut nõ poteſt moleſtari pendente termino iuris ad conficiendum inuentarium ita extenſiue, pendente reſtitutione in integrum aduerſus non confectum inuentarium. Ita extendit Bald. in l.ait prætor la prima, in fine princ.ff.de minor. Roderic. Soarez. ad l.poſt rem iudicatam ad leges regni extenſi.1.nu.9.fol.557 Phanucc.de inuentar.par.2.numc. 35.fol.32.

35 Practica igitur eſt vt citentur creditores & legatarij, & illis citatis recipiantur informationes ſuper minori ætate,& oneribus hære ditarijs Franch. March. deciſ.249. & 302.par.1.Port.conſ.169.nu.5. Natt.conſi.214.num.9. vbi late de hoc Rolan.de inuentar.par.1.quæſtio.5. nu.2. in fine fol.8. & quoad incertos & ignaros ſufficit generale proclama Phanuc.de inuen. par. 2.num.33.fol.32.

36 Principalis concluſio de matre minore non petente tutorem filio impuberi infra annum. Ampliatur vt procedat ẽt, ſi poſtea infra annũ efficiatur maior:& eſt caſus frequens & quotidianus ſecundũ Ful.Bal. in authen.ſi captiui n.5. C.de epiſc.& cler.ea ratione quia l.videns matrẽ minorem ſtatim prouidet ei, vnde legis repræſentatio præueniẽs excuſat ad euitandum commiſſum, licet poſtea interim efficiatur maior ex l.cauſam §.puellam,& ibi Alber,ff.de manum.idem Bal.atteſtla

de

de communi ad l.precibus n.17.C. de impuberum. ea ratione quia ſemel eſt releuata in l.2.C. ſi aduerſus delictum. Rom. conſil.37. vbi hoc cõfirmat,ex l.3.§.ſcio ff.de minor. vbi colligitur etiam in ſimili materia minoris ætatis, attenditur principium ſi finis habeat neceſſariam conſequentiam ad finem Iaſ. in l.ſi is qui pro tempore nu.354. Menoch.de arbitr.quæſt.37. num. 12.& ſtringitur hæc ratio Roman. vltra eum, etiam ſi conſequentia nõ ſit neceſſaria, ſed cauſatiua proueniens ex commoditate veriſimili, Bart.in l.1.ff. qui potior. Alciat. regul.2.præſumptio.32.Barbac.in cap. litteras num.14. de reſcriptis. Bertrand.conſ.116.colum.1.lib.5. Ancar.in cap.pueris num.2. de verbor.ſignifi.& magis communis opinio de qua per Iaſ. ad l.minoribus C.de his quibus, vt indign. Soc.iu. conſ.8.num.15.lib.1.Sfort.de reſtitut.in integrum par.2.quæſtio.82. artic.5.

Et hic caſus euenit in facto,Roman.pro matre ſua,& pro hac parte conſuluit, prout ipſe refert ſing. 223.in . .per tex. in l.qui cum natu maior §.1.ff.de bon. liber. vbi tamen gloſ. ex æquitate non de rigore procedere dicit Caſſa. in conſuetud.Burgund.rubr.6.§.6.Areti. in §.fin.num.8.inſtit.de Senat.Cõſult. Tertull. ea ratione quia eſt in beneficium & defenſionẽ matris, ergo perpetuum §.illud authentic. conſtit. quæ de dignit. l.pure in fi. ff.de doli exceptio. Cott.in memorabil.ſuis in verbo mater,quæ tranſit,ita conſuluiſſe pro vna ex ſororibus ſuis, Burſatt.de magis communi conſi.8.ſub num.40.volum.1.pariter de magis communi Io.de Arno. cautela 61. dicens quotidie caſum iſtum euenire, Iaſ.in l.ſciendũ §.fin.num.11.ff.qui ſatiſd.cogãtur, Grat.conſ.83.volumin.2.de magis communi, Viu. in Silua communi opinio 535.num.13. Plac.epitom. delict.cap.32.num.7.Maurit. de reſtitut.in integrum Cap.55.Caldaſ. ad l.curatorem habens vel aduerſarij num.67.Micha.Craſſ.§.ſucceſſio.q.27.

38 Declarat,& reſtringit hoc Paul. Caſtrenſ.in l.fin.C.ſi aduerſus delictum ſi matri non ſupererat tantũm temporis vt commode petere potuerit,tũc enim bene excuſatur, alias ſecus,ſequitur Iacobin.in l.1. nu.2. C in quibus cauſ. in integrũ reſtitut. non eſt neceſſar. ex not.in l.cum ſtipulatus ſim ò procule ff. de verb.oblig.

Et pro hac opinione ponderatur verbum confeſtim in l.2.§. ſi mater ff.ad Tertullian. quod exponitur eum primum poteſt, Rebuff.ad l.anniculus colum.2.in princip. in verbo confeſtim de verb.ſign.

Secundo pro hac opinione facit diſtinctio Bart. in l.1. ſub num.32. & in l.tractabatur ff. de militar.teſtamen. licet in reſolutione caſus magis communis opinio ſit vt ſine vlla diſtinctione ſubſtitutus & tacita vulgari admittatur, vt ibi per Iaſ.num.59.in fine & Rip.n.167.

40 Ampliatur ſecundo etiam ſi mater efficiatur maior poſt annum à l. conceſſum, adhuc enim excuſatur Specul. de reſtitut. in integrum.§. 1.num.26. Bald.in l.fin C.ſi aduer. delict.dicens ita pluries conſuluiſſe,antequam videret ſpeculatiorẽ, & hoc feciſſe propter æquitatem,

quæ

quæ in hoc caſu aderat: & hanc opinionem dicit æquiorem Caſtrenſ. in l. 1. C. in quibus cauſ. in integrũ reſtitut. non eſt neceſſar. & Fulgoſ. ibi dicit ſe pluries reſpondiſſe per gloſ. illius legis, vbi etiam Ang. Baldus in authen. ſi captiui num. 5. C. de epiſcop. & cler. Caſtrenſ. in l. Titia ſcio §. vſuras num. 4. ff. de leg. 2. Iacobin. in d. l. minoribus num. 10. & in l. 1. num. 9. C. ſi aduerſ. delict. Fulgoſ. conſil. 52. per totum, Crot. conſi. 15. num. 10. lib. 1. Capra conſilio 98. num. 9. de communi Mantua. conſi. 335. num. 10. Tiraqnell. de cau. ceſſant. par. 1. num. 25. & in 4. limit. num. 7. Sfort. de reſtitio. in integrum quæſt. 82. artic. 3. ſub numero 23.

41 Ampliatur vt ſuccurratur ipſo iure, ſed nõ ope reſtitutionis in integrum Petr. de Bellapert. in l. 2. C. ſi aduerſ. delict. atteſtans hanc eſſe communem opinionem, quam etiã ſentit Caſtrenſ. in ſummario, licet non ita clare Roman. conſilio 279. Clarius Bertrand. conſ. 116. colum. 1. lib. 3. Mantua conſi. 335. num. 8. & de communi Capra conſil. 6. nu. 9. conſi. 98. num. 9. dicit veriorem & tutiorem D. Sfor. de reſtit. in integrum quæſt. 82. art. 2. nu. 18.

Solent legiſlatores cum concedunt aliquid per viam reſtitutionis, vel exprimere vel vti quibuſdã verbis, vt puta iuuari, ſuccurri, & ſimilibus, ſed in d. l. 2. vtitur verbis præciſis, ſ. eorum minime denegari ſucceſſionem conuenit.

42 Declaratur niſi minor reputatur maior ex forma ſtatuti vel conſtitutionis cum erit in decimo octauo anno, vel ſimili prout Florentiæ Neapoli, vel ſimili, tunc licet ſit minor ſecundum ius commune, tamen attendetur quod eſt maior ex forma conſtitutionis vel ſtatuti, & ſic non excuſabitur, Dec. in cap. ex parte el ſecondo numeto 36. de appellat. vnde dicit Bald. in authenti. ſi captiui num. 4. C. de epiſc. & cle. quod tribus modis fingit lex ſuper ætate fingendo, diſponendo, limitando, fingit prout in authen. ſacramenta puberum ratione iuramenti, limitat prout in authen. ſi captiui. diſponit cum vult cõtractus minorum viginti quinque, valere in anno decimo octauo, nec lex procedit vlterius, tunc non denegatur reſtitutio.

Addo prædictis Marant. in l. is poteſt in 4. limit. num. 258. de acq. hæredit. Vinc. Franch. deciſ. 167. in fine, licet aliter teneat Cagnol. ad l. ſi quis maior num. 40. C. de traſact.

43 Iſta tamen ætas ſic legitima reputata à ſtatuto vel conſtitutione non erit legitima, quoad alienationem bonorum ſtabiliũ, nec in hoc ſtatutum operabitur vires ſuas: dictum eſt notabile Caſtrenſ. conſilio 106. colum. 2. iuxta nouam impreſſionem quod valde notabile dixit Dec. conſi. 39. ſub num. 3. Roland. conſi. 7. num. 17. libro 3. & hæc eſt magis communis opinio, Simonc. de decret. lib. 3. inſpect. 3. nu. 24. & 26. titu. 8.

44 Et ſic habetur ampliatio ad l. eos & l. fin. C. de his qui veniam ætat. vt procedat in minore facto maiore, ex forma ſtatuti vel conſtitutionis.

Pariter putarem conſiderando verba ſtatuti, an dicat ſit, vel intelligatur, vel ſint verba ſimplicia, vel prægnantia.

Et

45 Et quod dictum eſt de matre, & ſic de fœmina procedit, & locū habet in maſculo, nec in hoc eſt differentia Fulg. reſpondens ad contraria 52. col. 1.

46 Id autem quod dictum eſt, quod minor pubertati proximus teneatur a delicto in omittendo, hoc maxime verum eſt, & procedit quādo aliquo modo eſſet particeps delicti, alias ſecus, Roman. ad l. 1. §. impuberem ff. ad Sillan. dixit ſingulare Auguſt. ad Angel. in tract. maleficie. in verbo ſcienter ſub nu. 12.

QVAESTIO XXI.

PROXIMVS PVBERtati adulter.

1 SED numquid proximus pubertati tenetur de adulterio? vtique, non, regulariter. l. ſi minor ff. de adulter. vbi Alber. dicit quod ille textus ſæpe allegat, ad hoc quod in impubere non cadit vitium carnis, & ibi Iacob. de Aret. dicit quod I.C. ibi conſiderauit frequentiam, alias ſi pubertati proximus ſit doli capax de adulterio tenetur, & ibi Alberic. & Angel. notant, & Plac. in epitom. delict. capit. 32. num. 8. Mitius tamen punitur vt per Alb. in d. l. ſi minor.

2 Et quod adulterium in minore nō conſideretur ante pubertatem, eſt ni fallor clarus text. in l. ſi adulterium §. fratres ff. de adulter. ad quem Vulpel. reſpon. 101. num. 6. vbi conſiderat qđ ex quo princeps fuit ibi gratioſus, quod illa gratia præſupponit delictum, & quod mitius puniatur quoad pęnam ordinariam ſaltem dicit veriorem Iul. Clar. & ab ea non receden. Iul. Cla. quæſt. 60. col. 2. in princip.

3 Et legatum factum puellæ minori intelligitur, cum erit viripotens, non enim dicitur nupta quę virum pati non poteſt, l. quod puellæ ff. quand. dies legat. cedat.

4 Et ſi ante ætatem nubilem decedat puella, non tranſmittit, ſi conditio ſit adiecta ſubſtantiæ legati, ſecus ſi præſtationi, Bald. in l. ſi cui legetur §. 1. ff. de leg. 1. Illuſtriſſimus Mant. de coniect. vlt. volunt. libro 11. tit. 23. nu. 27.

5 Anton. autem Gomen. de delict. to. 3. cap. 1. nu. 60. conſiderat duos caſus; aut enim loquimur quoad delictum carnis, & tunc nullo modo tenetur proximus pubertati, licet ſit viripotēs, & malitia ſuppleat ætatem; aut loquimur quoad matrimonium contrahendum, & tūc attenditur ne puella remaneat decepta iuxta cap. 1. de adult.

6 Inferens ex hoc quod ſi aliquis maior, & pubes, ſtuprauit, & cognouit per vim aliquam virginem immaturam, minorem, & impuberem tenetur pęna ordinaria delicti, modo ipſa puella ſit viripotens, & poſſit corrumpi. ſi vero maſculus ſit minor & impubes non tenetur, licet ſit viripotens, & malitia ſuppleat ætatem ex Salic. ad l. impunitus C. de pęnis.

7 Raro tamen contrarium contingit ante duodecim ætatis annum vnde gloſ. in ſumma 20. quæſtio. 1. meminit pueri qui cum eſſet nouē annorum, nutricem impregnauit, & authoritate D. Greg. lib. 4. dialo. cap. 10. Diuus autem Hieronymus teſtatur in epiſtola ad Vitalem preſbiterum, ſe audiuiſſe quemdam

puerum

puerum feciſſe grauidam nutricẽ, vbi ſubdit Salomonem in decimo anno genuiſſe Roboan, Acaz in ſvn decimo anno procreaſſe Ezechiam Cęli.lib.8.lectio.antiquarum cap. 8. Io.Igne. ad l.1.§.impubes nu 9. ff.ad Sillan.

9 Hinc eſt quod dicitur vere pupillaris ſubſtitutio hoc modo concepta, & ſi filius meus in pupillari ætate, ſine liberis deceſſerit, cum impubes filios habere poſſit Comenſ.conſ.125. Pariſ.conſ.73. nu. 24.libro 2.Ripa in l.2.numero 39. ff.de vulgar. Menoch.de præſump. libro 4.præſumpt.34. numero 18. & 19.

Et text. in d.l.ſi minor loquitur in excedente pubertatem ibi, quoniam tale crimen poſt pubertatem incipit,& ſic confirmat opinionem Gomeſij.

QVAESTIO XXI.

Minor calumniator.

SED numquid pubertati proximus præſumitur calumniator: vtique non, ſed potius iuuenili ętate & feruore ad accuſandum profiliiſſe l.ſi maritus la ſeconda, §. lex Iulia in fine ff.de adulterijs,

Ampliatur etiam in minore, qui incoauit etiam annũ vigintiquinque,d.l.§.minorem, & ſic non ſolũ minor pubertati proximus excuſatur à calumnia, ſed & qui annum viginti quinque incoauit,

Declaratur hoc verum, ſi accuſauit infra ſexaginta dies, ſecus ſi poſt, ita gloſ.final. in d. §. lex iulia iuncta gloſ.in l.præcedenti in glo, final.in fine, & ibi Alberic. Bartol. & Angel. niſi calumnia euidenter probetur, vt ibi per Bartol. & ſic tollitur ſexto, infra ſexaginta dies calumnia præſumpta tantum, & poteſt probari vera.

QVAESTIO XXII.

Minor pubertati proximus inceſtuoſus.

1 PRIMO quæro, an pubertati proximus, vel alias minor, de adulterio accuſari poſſit ad l.ſi adulterium cum inceſtu §.fratres ff.de adulterijs, vbi Alberic.& Angelic. colligendo aliquas concluſiones.

1 Prima igitur eſt, minor de inceſtu ſcienter commiſſo imputatus, ſi mulier eſt, nullo modo punitur: ſi vero mulier, ſed maior mitius punitur, vt ibi per Alberic. & Angel.

2 Secunda ſit concluſio, maſculus minor in prohibitis de iure gentium mitius punitur, in prohibitis de iure ciuili omnino excuſatur dict.§.fratres vbi Alberic.& Ange. Paul.Ghirland. de pœnis omnifar. Coit. quæſtione ſecunda, numero ſexto, Sfort. de reſtitutio. in integrum quæſt.81. articu.primo, numero 14.

3 Et ob id infertur quod tutor, vel filius eius cum pupilla matrimonium contrahere prohibetur l. Senatuſconſulto l. ſi quis tutor §. quotiens ff. de ritu nupt. l.final. ff. de legat. 1.

4 Ampliatur vt nec ruſticitas vel impueritia excuſet l.1.C.de interd. matri-

matrimon. & a iure ciuili redditur bona ratio,quia hoc præſumitur in fraudem adminiſtrationis reddendæ l.penul. C.de interdict.matrim.

5 Ampliatur ſecundo, vt nec cum pupilla effecta maiore annorum viginti quinque, niſi etiam elapſum ſit quatriennium conceſſum ad petẽdam reſtitutionem in integrum l.final.C.de tempor.in integrum reſtitution. Baldus in l. ſi tutor numero primo,C.de interdict.matrimon. Piagg. de tutor. quæſtio.15. num.56.

6 Ampliatur tertio in extraneo, hærede tutoris Iaſ.ad l.venia nu.8. C.de in ius vocando.

Declaratur vt non procedat de iure canonico dummodo ſit maior
7 annorum duodecim, & ſit pubes glo.in can.1.3.q.3.Abb.in rubric. de cognati. legali pulchre Angel. conſil.92. in primo dubio Borgni. de tutor.num.278.piagg.de tutor. quæſt.15.num.58.

8 Declaratur vt etiam excuſetur de iure ciuili ſi palam contrahat. iuxta.l.fin.ff.de ritu nupt.

Si vero quis ſit maior quatuordecim, & minor viginti quinque, ſed doli capax & malitia ſupplet
9 ętatem inceſtuoſus pęna ordinaria puniri poterit Ioſeph. de Ludo.deciſion.Lucan.17.nu.72.

QVAESTIO XXIII.

QVÆRO quis dicatur pubertati proximus? Et vtique
1 qui decimum, & dimidium exceſſerit annum, ſi ſit maſculus,fœmina vero pubertati proxima,ſi nonum annum cum dimidio compleuerit gl. notabilis & ſingularis in §. pupillus in verbo infantiæ inſtit.de inutil. ſtipulatio. in l.pupillam ff.de reg.iur.quas aſſerit eſſe communiter receptas Iaſ.
* in l. properandum §. & ſi quidem num.1.C.de iudic. Soc.in l.1.§.adipiſcimur ff.de acqui.poſſeſſ.Anch. in d.§.pupillus.Dec.& Cagno.in d. l.pupillam.Coraſi.Miſcell.Iuriſ.libro 6.cap.23.Natt.conſil.434.nu. 16.volum.2.Ema.in ſuo theſaur.litera P.nu.357.

2 Accedente ſemper iudicis arbitrio Io.Faber in d.§.pupillus Butr. in cap.atteſtationes de deſponſ.impuberum Salic. in l.impunitas. C. de pœnis Vigli.in §.teſtes num.11. inſtit.de teſtam.Didac.in clemen.ſi furioſus in princip.tertiæ partis.n. 5.Duenn.regul.259.limit.5.

3 Tria autem conſiderabit bonus & ęquus iudex, facti qualitatem, perſonæ, conditionem:vnde ſi eueniat delicti caſus in maſculo ante annum decimum cum dimidio, in fœmina ante nonum cum dimidio nõ iudicabit facile pubertati proximum immo raro niſi maxime in contrarium ſint coniecturæ & indicia,ſed poſt illam ętatem ſic, nec ita vrgentes pręſumptiones exigit, ſufficiunt enim mediocria ſigna. Couarru.de ſponſal.par.2.capit.5. nu.5. conſiderabit etiam qualitatẽ loci & regionis: nam pueros Normannos & Longobardos callidos appellat gloſ.in l.ſequitur §. pupillus. ff.de vſucap.verſutos appellat Hiſpanos glo.in l.dotem C.de dolo Sclauones mortalium nequiores Odofred.in l.Iulianus ff. de action. emptio. Gomeſ.in §. ſic itaque nu. 18.de actio. Catalanos proditores, & pacis fractores Bald. in cap.1. de

pact.

pact.Boer.quæſt.179.in fine Men. de arbitr.caſ.57.nume.49.è contra gallos ſui natura ſtolidos,ſyros auaros, ſcithas imanes, ſiculos acutos, aſiaticos luxurioſos Italos Regales, Hiſpanos, elatæ iactantiæ Iul. Mater. in Aſtronom. Petr. Crinit. de honeſt. diſciplin. libro primo, cap.7.

QVAESTIO XXIIII.

Minor famoſus latro.

VIDIMVS de impuberib. & pubertati proximis videamus de maioribus annorum quindecim, iam puberibus effectis.

Quæro,nam de generali conſuetudine famoſi latrones, & de pluribus furtis imputati furca ſuſpenduntur Vitalin. de malefic.rubr.de furt.nu.10.Iul.Clar.§.furtum verſicul.ſcias tamen. numquid hoc habebit locum in maiore quindecim, minore viginti,vtique non,ſed minuitur pœna,& ita pluries in facto iudicatum teſtatur Caccialu. inter conſil.crim.diuerſ.92.Mazol.conſ. 64. Fulgo. conſil. 124. in fine & 157.

QVAESTIO XXV.

Minor de falſa moneta.

AN minori viginti quinque, ſuccurratur in crimine falſæ monetæ, vtique & aliàs fuit commutata pęna ignis in pecuniariam, & ita fuit Ferrariæ iudicatum ex conſilio multorum iuris prudentū Caccialup.conſil.92.nume.4.inter crimin.diuerſorum.

QVAESTIO XXVI.

Minor mandans in facie.

QVIDAM minor viginti quinque mandauit aliquem vt vulgo dicitur sfriſciari, mandatarius exceſſit fines mandati,& in capite percuſſit,& occidit an minor mandans teneatur de homicidio? & videbatur quod ſic ad tradita per Felin.in cap.fin.de hom. vbi clericus mandans aliquem vulnerari ſecuta morte efficitur irregularis,quia ita mandando videtur fuiſſe in culpa cum debuerit cogitare euenire poſſe, cum vulnera nō dentur ad menſuram.

2 Secundo quia nihil intereſt, an quis occidat, vel mortis cauſam præbeat l.nihil ff.de ſicarijs.

3 Minori tamen ita mandanti ſuccurritur nec pœna mortis, ſed meliori punitur Maluat. inter conſil. ctim.diuerſ.11.num.25.

QVAESTIO XXVII.

SED dato quod minori non ſit imponenda pœna mortis; ſed minuenda propter ætatem, quæ pęna erit imponenda? & multorum fui opinio, quod reducatur ad pecuniariam 6.doctrina Bal. in l.data nume.11. C.qui accuſar.non poſſ. quam ſingularem dixit Caſtren.& ſecundum eam, hominem a morte liberaſſe ad l.nemo nu.3. C.de epiſcopal.audient.in l.& ſi onerer nu. 5. C. ex quibus cauſ.infa. irrogat. Iaſ.in l.1.nume.22. ff.de legib.in l. 1.§.quod prætor num.3. ff.ne quis eum.Dec.conſi.92.num.2.

Sc-

Secundo per l.qui ędes & l.ſi fortuito ff.de incen.ruin. & naufrag.

Tertio allegatur l. ſi adulterium cum inceſtu §. Imperatores ff. de adulter.l gracchuſ.C.eo.quem textum dixit notabilem Aret.in tract. malefic. in verbo & ſe defendendi num. 17. verſicu. aduerſus.Marſil. conſi.25.num.22.conſ.68. num.8. conſ.73.nu.58.

Quæ iura allegat Marſil.conſil. 24.num.37. ſed non probare quod imponetur pecuniaria ſed ſolum mitius puniri, immo afflictiua corporis, ſed non ordinaria.

Tamen hanc opinionem quod pęna debeat eſſe pecuniaria tantũ, ſecutus eſt idem Marſil.conſi.30.n. 20.conſi.47.nume.54.Grammatic. deciſi.23.num.13.conſil.36. num. 12.Carrer.in ſua pract.crimin.§.6. nu.5.Nouell.in tract.ad defenſam in princ.nume.35.Foller.in verbo pœnis debitis par.4.num.17.Rol. conſ.51.num.40.volum.1.Bertaz. conſ.118.num.3. vbi de communi ſed non,Roland. ab & allegatus & & conſ.143.num.16.vol.1.vbi pariter de communi quod ſolũ debeat eſſe pecuniaria Paul.Meren.conſil. 89.num.75.& conſ.378.num.6. & 492.num.2.vol.2.

Et vltra allegatos per Bertazzo. Dec.conſ482. num.15.verum ſuperius allegati,non omnes concludunt de pecuniaria., ſed bene quod non ſit corporis afflictiua, & hoc credo verius & apud Oſaſ.Pedem. 68.mulier illa licet minor ex grauitate delicti, & quia vilis fuit publice fuſtigata,& apud Veronen.conſ. 30.fuit puer relegatus ad quinquẽnium & ſentit addit. ad Rom.ſing. 3.quod pœna non ſit præciſe pecuniaria, ſed non ordinaria nec corporalis.

Ampliatur hæc cõcluſio in quocumque etiam maiore viginti, minore tamen viginti quinque.Zuccard.in rub.C.qui ad mill.num.23. Menoch.de arbitrar.caſu 329. nu. 19. cuius extenſio ad ſtatutum Ferrariæ aliquantulum dura videtur, ſi de pœna ibi appoſita loquamur, qui ætati ibi expreſſæ proportionata eſt.

Propter tamen ſceleris immanitatem, & grauitatẽ delicti ne dum minores viginti quinque, ſed infantes & paruuli puniuntur pęna etiam ordinaria pro delictis aliorũ in ſe innocentiſſimi §. item paruulos.1.queſt.4.pulchre Luc.de Pen. in l.fine colum.3. in princip. C. de exact.& execut.lib.2. commendat. Tiraquell. de pęnis. cauſ.49.num. 45.dixit valde notatu dignum Nouell.regul.45.in fine.

QVAESTIO XXIII.

Minor mandans vulnerari.

MINOR annorũ 20.mandauit famulo ſuo vt aliquẽ vulneraret an poterit puniri pęna Bannimentorum quibus grauis pęna mandantibus imponitur? vtiq; nõ, ſed alia pęna mitiori Bertaz. conſil. 143.vol.1.& ſic pęnæ bannimentorum non ligant minores.

QVÆSTIO XXIX.

Minor homicida.

MINOR homicidium commiſit an punitur pœna legis Cor-

Digitized by Google

Corneliæ vtique nõ, ſed alia mitiori, & pecuniaria ſecundum Bertaz. conſil. 118. volu. 1. vide quæſt. 27. Riminald. conſi. 135. num. 10. crimin. diuer. Roland. conſilio 77. col. 3. in fine verſic. vigeſimo, volum. 3. Marſil. in practic. §. quoniam num. 96. Grammatic. deciſ. 23. nu. 12.

Extenditur etiam in minore interficiente alium minorem ad lapides etiam non ſtante cõſuetudine, adhuc enim de homicidio non tenetur Veronenſ. conſ. 29. num. 8. in fine colum. fin. in princ. vbi nec pœna corporali, ſed exilio tantum ad modicum tempus.

Extenditur ſecundo etiam ſi extat ſtatutum quod minor annorum ſexdecim habeatur pro maiore decem octo adhuc enim mitius punitur Aſin. inter conſil. crimin. 110 nu. 12. to. 2. ad idem. Maluat. conſi. 111. nu. 25.

QVÆSTIO XXX.

Minor falſum committens.

MINOR in publico teſtamento vel alibi falſum commiſit an puniatur pena falſi vtique non, ſed mitius Fulg. conſ. 124. col. penult. in fine & vltra cum fuit de mente Bald. in cap. 1. in princip. nu. 6. de prohib. feud. alien. per Lothar.

Contrarium ſentit Aluarott. in cap. 1. §. ſcriba num. 3. de prohibit. feud. alienat. per Feder. ea ratione qa tale delictũ prouenit ex animo.

QVAESTIO XXXI.

PONE quod minor fuit in pœnam ordinariam delicti cõdemnatus, & ſententia ſit contra eum lata, poterit ne poſt ſententiã opponere exceptionem minoris ætatis ad alleuiandum pœnam per ſententiam impoſitam, vtique ſic. ex doctrina Inno. in cap. ſignificantibus, in fine de purgatio. vulga. ſequitur Bald. in l. 1. num. 102. de confeſſ. Veronenſi. conſi. 20. num. 2. & cautel. 252. ſimilem dixit ſingulare Marſ. ſingul. 72. in fine. Arno. Soliloq. 9. & 14. Iaſ. Dec. et alij in l. 2. C. qui teſtam. facer. poſſunt. Bal. in l. §. quod ſi actor C. de iuram. calumn. in l. ita demum num. 6. C. de procu. in l. error numero 14. C. de iur. & fact. ignor. Butr. in cap. fin. de confeſſio. Imol. in l. creditor §. iuſſus colum. 3. verſicu. & pro iſta de appellatio. Aretin. conſi. 141. in primo dubio Alciat. regu. 3. præſumpt. 22. num. 7. Dec. in cap. 1. num. 2. de poſtulat. prælat. in cap. in 2. in princ. de probatio. Boſſ. de nullit. Banni. num. 4. Marſil. in pract. §. poſtquam nu. 47. in l. 1. §. ſi quis vltro nume. 93. de quæſtion. Tiraqu. de retract. ligna. §. 4. gloſ. 1. num. 12. Neuizan. conſ. 60. numero ſecundo, Cæphal. conſi lio 140. numero 7. pract. Corrad. in verbo contumacia in fine Roland. conſi. 60. volum. 2. Natt. conſi. 444. & hæc eſt magis communis opinio Corn. conſi. 45. poſt numerum ſeptimum, volumine tertio. Bonac. communis opinio in verbo contumax reus ob delictum Cattar. de executio. ſentent. capt. bannit. capitulo tertio, numero vigeſimo tertio, capitulo primo, numero 103. & 164. & hæc opinio non habet difficultatem Bertazzol. in terminis minoris ætatis poſt ſententiam conſi. 118. in fine lib. 1.

2 Et hanc opinionem credo veriſ-
ſimam etiam ſtante motu proprio
Pij V. & ſimilibus in caſu quo non
tollatur allegatio minoris ętatis cũ
non obſtante prægnantia verbo-
rum, de qua ĩ motibus proprijs ad-
huc doceri poſſit de innocentia rei,
ſiue ſit cęptus ſiue annus ſit elapſus
per euidentiam rei prout eſt minor
ætas quæ etiam ex aſpectu colligit
Cartu. de executio ſenten. capt. ban
nit. c. fin. n. 44. & 260. Iul Clar. §. fi.
q. 52. in prin. poſt Bal. in l. ſi quis te-
ſtibus in fine C. de teſtibus. Are. in
tract. malefic. in verbo comparent
nu. 23. Sebaſtian. Scacc. in ſua prac.
cap 97. n. 185.

3 Et licet pręfati Doctores omnes
loquantur quando tractatur de an
nullanda penitus ſententia & pęna
in ea contenta, prout in exemplis
per eos poſitis: tamẽ idem credo di-
ci poſſe ſi tractetur de pęna alleuiã
da, & diminuenda nõ in totum tol-
lenda, ex Bertazz. & alijs ſuperius
pro minori ætate adductis.

Et per tertium quoque hoc alle-
gari & opponi poterit de commu-
ni Bal. in l. reos col. 5. verſ. quæritur
hic C. de accuſatio Aret. conſi. 146.
col. 3. Iaſ in l. 2. nu. 7. C. qui teſtam.
fa cat. poſſ. Andr. Gail. de pace pu-
blica. lib. 2. c. 8. nu. 3. Anto. Gabr. de
malefi. concl. 9. nu. 36. Miſign. atte-
ſtans in camera imperiali pluries
obſeruatum. Centur. 2. obſer. 88.

QVAESTIO XXXII.

Minor inſultans maior quatuordecim minor viginti.

NVMQVID minor puniri
poterit pœna ordinaria inſul
tus indicta a ſtatuto vel bannimen-
tis. vtique non, ſed alia mitiori, le-
uiori, & pecuniaria ſolum Bertaz.
conſ. 492. num. 2 volum. 2.

Sed cur minoratur pœna in mi-
note? quia ſpes eſt melioris frugis.
Tiber. Decian. conſi. 24. numero 4.
volum. 3.

QVÆSTIO XXXIII.

NVMQVID ſtatutum pęna-
le cõprehendit minores? vti-
1 que ſic, Bal. in quæſtione ad ſtatuta
in verbo diſponere clare Dec. in l.
ſi qua mulier n. 2. C. de ſecun. nupr.

Ampliatur hæc concluſio vt ve-
2 ra ſit & procedat etiam in exorbi-
tantibus a iure communi, additio
ad Bertaz. 532. litera B. col. ſeq. lib.
2. dicens hanc eſſe magis commu-
nem opinionem.

Contrarium tenet Marſil. ſingu.
481. in fine Rom. ſingu 816. nu. 2.
inferens ad caſum valde quotidia-
3 num, quod ſtatutum prohibẽs ex-
tractionem Bladi non comprehen-
dit minorem Roman. conſ. 120. cir
ca primum in prima dubitatione
ad alium caſum valde quotidianũ,
quod ſtatutum permittẽs capi de-
bitorem ad inſtantiã creditoris pro
4 ut Tuderti non comprehendit mi-
norem debitorem Natt. conſ. 542.
num. 13. lib. 3. Sfor. de reſtitutio. in
integrum. q. 15. art. 7. num. 64. hinc
etiam bannimenta prohibentia ac-
cedi ad molendinum ſine bulletti-
5 no non comprehendit minores. l. ſi
ex cauſa. §. final. ff. de minor. quam
ſingularem dixit Romanus ſingu.
816. Rauenn. ſingul. 282. Sfort. de
reſtitutio. in integrum. quęſtio. 15.
articu. 7. numero 65. quęſtione 8.
art.

artic.8.num.67. quæſt.82. artic.4.

Cui addo Cremenſ.ſing.30. vbi dicit perpetuo notandum Plac. in epitom.delict.capit.32. numero 9. vbi pariter valde commendat. Mannoſ.de minor.quęſt 8.in fine Rom. conſi.130.numero 2. Viui.in Silua opinio 765. numero 23. Roland. conſi.57.numero 6.volum.2. deci. Peru.80.n.8. Vnde quotidie Gubernatores faciũt bannimenta extractionum: vtique minores non cõprehenduntur Ioſeph. deciſio. Lucan. 17.numero 71. Afflict.ad conſtitution.regni in 2.par.titu. de reſtitution.minorum rub.38. nu.10.

Et ad ea quæ D.additionator ponit in loco citato ad conſil. Bertaz. 532.reſponderi poſſet quod non loquuntur citati in pęnalibus: vnde ſi in caſu Blanci. de compromiſſio. quæſtio.3. num.39. comprehendit minores, ideo eſt.quia compromiſſa tendunt ad quietem, & concordiam, merito extenduntur.

QVÆSTIO XXXIIII.

DICIT decretum, Edictum, vel ſtatutum quod minor annorum ſexdecim habeatur pro maiore annorum decem octo, an ex hoc debet mitius puniri. vtiq; non, cum ſtatutum recipiat interpretationem paſſiuam a iure communi l.2.cum ibi notat. C. de noxal. cap. cum dilectus, de conſuetudi. A fini. inter conſil. criminal.110.numero duodecimo, libro ſecundo.

2 Nec decretum vel conſtitutio, quod minor habeatur pro maiore operatur in loco in quo non eſt publicata, Rimin.conſi.135. num.28. part.1.

QVAESTIO XXXV.

Minor annorum 16. de raptu.

CASVS eſt notabilis apud Cuman.conſil.85. quidam accedẽs ad quandam eccleſiam extra ciuitatem inuenit puellam annorum duodecim pecudes paſcentem in via, proiecit eam in terram, leuando per aliquos paſſus de via in qua erat, cumque clamaret puella, extracto cultello poſuit ſuper gulam, minando mortem, & ita nixus fuit eam, carnaliter cognoſcere, emittens ſemen in cruribus ſuis, ſed non potuit eam reſiſtentem corrumpere.

Et videbatur prima facit, puniẽdus vltimo ſupplicio, vti raptor l.raptores C.de epiſc.& cler.l.vnic. de rapt.virginum.

Contrarium tenuit verius Cremen.in citato iam loco, quia non dicitur vere rapere, qui adducit de loco, ad locum, gratia commodioris vſus Gandin.de multis quæſt. concernent.ſtatuta num.19. Alber. in 3.par.ſtatut. quæſt 31. incip.itẽ pone Caſtren.in d.l.raptores col.1. Marſil.dicens ſingulare in d.l.vni. nume.12. & ſingul.65. Guid.Pap. ſingu.107.raptus Boſſ.de rapt. mulierum num.3.Iul.Cla.in §. raptus in princ.Tiber.Dec.tract.crim.lib. 8.cap.7.nu.31.to.2.

Præterea vti minor excuſatur a pęna ordinaria raptus & mitius punitur, ſequitur Tiber.Dec. tractat. crimin.lib.8. cap.13. limit.31.nu. 33.tomo 2 & eſt conſilium quod frequẽtiſſime allegatur in materia minorum ad excuſandum eos, &

ſumus in facto grauiſſimo attentis circumſtantijs facti, ibi appoſitis, & tamen ibi, minor excuſatur.

QVÆSTIO XXXVI.

CASVS eſt valde notabilis apud Dec.conſilio 535. in muliere, quæ per plures reiteratas vices abortum commiſit,& in Cloacam proiecit, qua pœna puniri debet: nam leges in hoc varie loqui videntur, nam in l. diuus, de extra crimin.abortus pœna extraordinaria imponitur,qui textus videtur a Doctoribus intellectus in faciente partem abortiuum ante quadragin ta diem, quia non eſt animatus, vt ibi glo.& Barto.animaduertunt,& ibi Bologn. in nouis interpretationibus dicit eam gloſ. valde ſingularem, Alberic.in tract.ſtatutorum parte tertia, quæſtio. 59. Signorol. conſilio primo, numero 15. Fel. in capitu.at ſi aliquis de homic. Marſil.in l.ſi mulierem ff.de ſicar.Did. in clem.1.de homicid.par.2.§.1.numero 3.Plac.in epitom. delict.cap. 26.num. 8.Tiber.Dec.dicens communem intellectum lib.9. capit.8. num.13.tomo 2.Iul. Cla.§.ſi.quæſ. 68 verſic.abortus. & ea l.Cicero ff. de pœnis punitur pęna mortis concurrente pecunia ad idem l.penult. C.de ſicar. l.ſi quid §. qui abortiuis ff.de pœnis.

Quidquid tamen ſit, minor excuſatur & mitius punitur,etiam ſi ſolita ſit,& per plures reiteratas vices ſequitur Oſaſch.Pedem.60.Menoch.de arbi.caſ.357.nu.20.

QVAESTIO XXXVII.

Minor ſodomita.

NEFANDVM ſodomiæ crimen,minores vt plurimum committunt,numquid eis ex ætate pœna minuitur? vtique ſic Socin. conſ.7.in fine libro 3.ſequitur Menoch.de arbitrar. caſ.286. numero 19.& caſu.329.numero quinto. Rolandus conſilio 77.numero 16. volum.3.

QVÆSTIO XXXVIII.

Minor cognoſcens carnaliter Iudæam.

NVMQVID minor chriſtianus cognoſcens carnaliter iudæam excuſabitur a pœna ordinaria? vtique ſic, Alciat.reſp.458. in fine.

QVÆSTIO XXXIX.

Minor ioculator.

MINOR exercens artem ludicram vel ioculatoriam non efficitur infamis l.penul. C.ex quibus cauſ.infam. irrog. vbi Bal. not.quod licet ioculatores non poſſint promoueri ad ſacros ordines, excuſatur tamen minor.

QVÆSTIO XL.

Minor apoſtata.

NVMQVID minor perſuadẽs baptiſmatis reiterationẽ excu-

excuſetur, vtique ſic iuxta tamen cap.2.de apoſtatis.

Minor vxoricida.

Succurritur & minori in vxoricidio, vt ſolum teneatur pœna iuris canonici tantum, ſcilicet, ne aliam ducat can.interfactores 32. quæſt.3.

QVAESTIO XLII.

Minor de pace rupta.

NVMQVID minor tenetur de pace rupta, & videbatur, quod non, cum minor teneatur de pace rupta ſi non eſt ſtipulatio pœnalis appoſita Bal.in l.pater curato
1 ris C.de pact. ergo data ſtipulatione pœnali non tenetur pro, vt præſupponitur, in duobus igitur caſibus tutor, & pupillus eo authore facere poſſunt pacem, vel quando non eſt appoſita pœnalis ſtipulatio, vel quando pupillo expedit ad tollendas rixas Plac. dicens communem in epitom.delictorum capitu. 45.num.7. Vulpell. de pace quæſt. 18. licet aliter teneat, Martin.de tregua & pace q.48.in fine.

2 Secundo facit dictum Marſil.ad l.infans num.14.ff.de ſicar. vbi minor contraueniens paci factæ excuſatur nec tenetur.

3 Contrarium eſt verius vti per conſilium Maceratenſe 150. num. 41.& 42. vbi etiam tenetur pena pacis ruptæ.

4 Limitatur hæc concluſio, in pace valida & ſubſiſtente, alias non, quia quod nullum eſt, non præiudicat Thob. Non.conſil.152.Philip. de Vbal.conſ.153.Ludo. ſenſi.cõſ. 155.in 1.vol.crim.Zilet.

5 Et ratio, huius limitationis eſſe videtur, quia pax nulla, nomen pacis non meretur l.4.§.condemnatũ ff.de re iudicat. cum late congeſtis per Proſperum Farinacc. quæſt.16. num.45.

Verum in hoc aliqualem dubitationem facit, & faciunt ea quæ late cõgerit Vant. in tract. nullat.in titu. quotiens, & intra quod tempus numero 53.vbi contraueniens
6 actui nullo pœnam incurrit ſiue concurrat dolus ſiue culpa tãtum, ea ratione, quia in ſimilibus non iuris effectus, ſed animi diſtinctio ſola conſideratur, vt per eum ibi numero 60.

7 Hinc clericus in ſacris conſtitutus contrahens matrimonium cũ conſanguinea, & ſic nulliter, nihilominus beneficia perdit, Brixienſ. q.10. Cardin. Imol. & Abb.in c.1. de cler.coniugat. Rom.conſil.483. num.6.dixit ſingulare, & menti tenendum Marſil.conſi.386.num.3. Crauett.conſi.191.num.7. ſtaphile de litteris gratiæ fol.75. Barbat. conſi.11.colum penult. verſicu.accedat præterea ſimile vol.1. Iaſ.in l.vbi pactum nu.25.C.de tranſact.

8 Et hæc concluſio eſt adeo, vera, vt intelligatur priuatus ipſo iure ſiue ſcienter ſiue ignoranter ita contra Dec.conſ.166. tenet Couar. in epitom.de ſponſ par.2. cap.6. §. 3.colum.5.ſub num.4.dicens hanc opinionem eſſe veriorem & magis communem cum Dec.tamen tenet Tiber.Decian.tracta.crimin. lib.6. cap.22.num.5.to.2.

9 Eſt etiam vera etiam cum impubere contraxerit, & matrimonium non fuerit conſummatum Rot. deciſ.102.in antiq.

verſi.& in tantum de pace iuramen to firmand. Gomeſ.de delict.cap.3. de homicid.num.66.Nouell.in pra ctic.§.fi.numero 99. Crot. ad l.4.§. Cato num.100.ff.de verb.oblig. & hanc dicit magis communem collegium Maceratenſe in citato conſ. 150.num.10.& 15. Simonc.de decret.lib.2.titu.6.inſpect.16.num. 144.Lambarteng.de contract.mulierum glo.1.num.348.Io.de Ami. conſil.88.nume.1.Natt.de bann.in 3.par.n.34. Nicol.Moron. de treg. & pace. quæſt.48.num.4. Sfort.de reſtitutio.in integrum quæſtio.85. artic.7.num.45. vbi pariter de magis communi. Proſper.Farinacc.q. 16. num.56. nec diſcentit Vulpell. de pace quæſt.18.verſ.ſed cum Bal.

Ampliatur hæc declaratio, ſiue ſit pax facta cum certo, delinquente, ſiue cum incerto, ſiue tutor qui pacem fecerit, confecerit inuentarium ſiue non, ſiue ſit tutor generalis ſiue ſpecialis conſil. Maceratenſe vt ſupra numero 62. & licet Iul. Clar.& Boſſ. circa ſpecialẽ vel generalem tutorem varient, loquũtur tamen circa loci conſuetudinẽ.

QVAESTIO XLII.

SED numquid minor effectus maior, poterit puniri de delicto in minori ætate commiſſo? vtique non, quia attenditur tempus commiſſi delicti gloſ.in l.ſciunt in verbo moritur, verſicu. & eſt ratio C. de legit.hæredit.quam ſingularem dixit Marſil. ad l.infans nume. 15. C.de ſicar.in l.de minore num. 62. ff.de queſt.in l.ſi quis te C.de ſicar. Rom.conſi.40.ſing.574. Carter.§. 6.num.8.Plac.in epitom.delict.lib. 1.cap.32.ſub nume.10. facit l.1.ff. de pœnis.Bart.in l.omnes populi numero 48.ff.de iuſt.& iur. Abb.in c. vlt.de ſentent.excommun. Duenn. regul.259.amplia.8.de communio Clar.q.60.verſ.ſed numquid.

QVAESTIO XLIII.

REGNI conſtitutio diſponit ſi quis aliquem, de percuſſione illicita quod percutiens aliquẽ cum armis amittat manũ, qua percuſſit, ſi percuſſus nõ moriatur, pone quod iudex habet punire minorem vel ſenem, poteritne pœnam minuere? vtique ſic. Bal.in l.quicũque C.de ſer.fugitiu. argumento l. qui poſtremos ff.ad Sillan.Ioan. de Arn.comment.11.

QVAESTIO XLIIII.

NVMQVID minor poterit banniri vel foro iudicari? & vtique non, Bal.in l.clarum nume. 4.C.de authorit.præſtand.in l.vnic. C.de conclu.nume.16. verſic.iuxta hoc quæro, adultus vbi declarat hoc verum in pupillo, ſecus in adulto, & hoc fortaſſe verius: & ſentit Natt.de bannit. in prima par.primi temporis quæſtio.1. vbi etiam dicit minorem comprehendi ſub ſtatuto quod contumax habeatur pro cõfeſſo, ſed datur reſtitutio. Afflict.in conſtitutio. minorum iura. in 5.notabili.Foller.in pract.in verbo,&, ſi confitebuntur n.7. March. deciſi.74.& 793.p.1.pulchra Natt. conſi.540.& 542.vbi late ſe extendit Carrer.de homic.§.circa & tertio num.10. Aretin.in tract.malefi. in verbo qui iudex Comiſſ.banum

Corneliæ vtique nõ, ſed alia mitiori, & pecuniaria ſecundum Bertaz. conſil. 118. volu. 1. vide quæſt. 27. Riminald. conſi. 135. num. 10. crimin. diuer. Roland. conſilio 77. col. 3. in fine verſic. vigeſimo, volum. 3. Marſil. in practic. §. quoniam num. 96. Grammatic. deciſ. 23. nu. 12.

Extenditur etiam in minore interficiente alium minorem ad lapides etiam non ſtante cõſuetudine, adhuc enim de homicidio non tenetur Veronenſ. conſ. 29. num. 8. in fine colum. fin. in princ. vbi nec pęna corporali, ſed exilio tantum ad modicum tempus.

Extenditur ſecundo etiam ſi extat ſtatutum quod minor annorum ſexdecim habeatur pro maiore decem octo adhuc enim mitius punitur Aſin. inter conſil. crimin. 110 nu. 12. to. 2. ad idem, Maluat. conſi. 111. nu. 25.

QVÆSTIO XXX.

Minor falſum committens.

MINOR in publico teſtamento vel alibi falſum commiſit an puniatur pena falſi vtique non, ſed mitius Fulg. conſ. 124. col. penult. in fine & vltra eum fuit de mente Bald. in cap. 1. in princip. nu. 6. de prohib. feud. alien. per Lothar.

Contrarium ſentit Aluarott. in cap. 1. §. ſcriba num. 3. de prohibit. feud. alienat. per Feder. ea ratione qa tale delictũ prouenit ex animo.

QVAESTIO XXXI.

PONE quod minor fuit in pęnam ordinariam delicti cõdenatus, & ſententia ſit contra eum lata, poterit ne poſt ſententiã opponere exceptionem minoris ætatis ad alleuiandum pęnam per ſententiam impoſitam, vtique ſic. ex doctrina Inno. in cap. ſignificantibus, in fine de purgatio. vulga. ſequitur Bald. in l. 1. num. 102. de confeſſ. Veronenſi. conſi. 20. num. 2. & cautel. 252. ſimilem dixit ſingulare Marſ. ſingul. 72. in fine. Arno. Soliloq. 9. & 14. Iaſ. Dec. et alij in l. 2. C. qui teſtam. facer. poſſunt. Bal. in l. §. quod ſi actor C. de iuram. calumn. in l. ita demum num. 6. C. de procu. in l. error numero 14. C. de iur. & fact. ignor. Butr. in cap. fin. de confeſſio. Imol. in l. creditor §. iuſſus colum. 3. verſicu. & pro iſta de appellatio. Aretin. conſi. 141. in primo dubio Alciat. regu. 3. præſumpt. 12. num. 7. Dec. in cap. 1. num. 2. de poſtulat. prælat. in cap. in 2. in princ. de probatio. Boſſ. de nullit. Banni. num. 4. Marſil. in pract. §. poſtquam nu. 47. in l. 1. §. ſi quis vltro nume. 93. de quęſtion. Tiraqu. de retract. ligna. §. 4. gloſ. 1. num. 12. Neuizan. conſ. 60. numero ſecundo, Cæphal. conſilio 140. numero 7. pract. Corrad. in verbo contumacia in fine Roland. conſi. 60. volum. 2. Natt. conſi. 444. & hæc eſt magis communis opinio Corn. conſi. 45. poſt numerum ſeptimum, volumine tertio. Bonac. communis opinio in verbo contumax reus ob delictum Carrar. de executio. ſentent. capt. bannit. capitulo tertio, numero vigeſimo tertio, capitulo primo, numero 103. & 164. & hæc opinio non habet difficultatem Bertazzol. in terminis minoris ætatis poſt ſententiam conſi. 118. in fine lib. 1.

2 Et hanc opinionem credo veriſ-
ſimam etiam ſtante motu proprio
Pij V. & ſimilibus in caſu quo non
tollatur allegatio minoris ętatis cũ
non obſtante prægnantia verbo-
rum,de qua ĩ motibus proprijs ad-
huc doceri poſſit de innocentia rei,
ſiue ſit cęptus ſiue annus ſit elapſus
per euidentiam rei prout eſt minor
ætas quæ etiam ex aſpectu colligit
Cartu.de executio ſenten.capt.ban
nit.c.fin.n.44.& 260.Iul Clar. §.fi.
q.52.in prin.poſt Bal.in l.ſi quis te-
ſtibus in fine C.de teſtibus. Are.in
tract.malefic. in verbo comparent
nu.23.Sebaſtian.Scacc.in ſua prac.
cap 97.n.185.

3 Et licet pręfati Doctores omnes
loquantur quando tractatur de an
nullanda penitus ſententia & pęna
in ea contenta, prout in exemplis
per eos poſitis: tamẽ idem credo di-
ci poſſe ſi tractetur de pęna alleuiã
da,& diminuenda nõ in totum tol-
lenda, ex Bertazz. & alijs ſuperius
pro minori ætate adductis.

Et per tertium quoque hoc alle-
gari & opponi poterit de commu-
* ni Bal.in kreos col.5. verſ.quæritur
hic C.de accuſatio Aret.conſi.146.
col.3. Iaſ in l.2.nu.7.C.qui teſtam.
facat. poſſ. Andr. Gail.de pace pu-
blica.lib.2.c.8.nu.3.Anto.Gabr.de
maleſi.concl.9.nu.36.Miſign.atte-
ſtans in camera imperiali pluries
obſeruatum.Centur.2.obſer.88.

QVAESTIO XXXII.

Minor inſultans maior quatuordecim minor viginti.

NVMQVID minor puniri poterit pœna ordinaria inſultus indicta a ſtatuto vel bannimentis. vtique non, ſed alia mitiori, leuiori, & pecuniaria ſolum Bertaz. conſ.492.num.2 volum.2.

Sed cur minoratur pœna in minore? quia ſpes eſt melioris frugis Tiber.Decian.conſi.24.numero 4. volum.3.

QVÆSTIO XXXIII.

NVMQVID ſtatutum pęnale cõprehendit minores? vti-
1 que ſic, Bal.in quæſtione ad ſtatuta
in verbo diſponere clare Dec. in l.
ſi qua mulier n.2.C.de ſecun.nupt.

Ampliatur hæc concluſio vt ve-
2 ra ſit & procedat etiam in exorbi-
tantibus a iure communi, additio
ad Bertaz.532.litera B.col.ſeq. lib.
2.dicens hanc eſſe magis commu-
* nem opinionem.

Contrarium tenet Marſil.ſingu.
481.in fine Rom.ſingu 816.nu.2.
inferens ad caſum valde quotidia-
3 num,quod ſtatutum prohibẽs ex-
tractionem Bladi non comprehen-
dit minorem Roman.conſ.120.cir
ca primum in prima dubitatione
ad alium caſum valde quotidianũ,
quod ſtatutum permittẽs capi de-
bitorem ad inſtantiã creditoris pro
4 ut Tuderti non comprehendit mi-
norem debitorem Natt. conſ.542.
num.13.lib.3.Sfor.de reſtitutio.in
integrum.q.15.art.7.num.64.hinc
etiam bannimenta prohibentia ac-
cedi ad molendinum ſine bulletti-
5 no non comprehendit minores.l.ſi
ex cauſa.§.final.ff.de minor. quam
ſingularem dixit Romanus ſingu.
816.Rauenn.ſingul.282. Sfort.de
reſtitutio.in integrum,quęſtio.15.
articu.7.numero 65.quęſtione 80.
art.

artic.8.num.67. quæſt.82.artic.4. Cui addo Cremenſ.ſing.30. vbi dicit perpetuo notandum Plac. in epitom.delict.capit.32. numero 9. vbi pariter valde commendat. Mannoſ.de minor.quęſt 8.in fine Rom. conſi.130.numero 2.Viui.in Silua opinio 765.numero 23. Roland. conſi.57.numero 6.volum.2. deci. Peru.80.n.8.Vnde quotidie Gubernatores faciũt bannimenta extractionum: vtique minores non cõprehenduntur Ioſeph. deciſio. Lucan.17.numero 71.Afflict.ad conſtitution.regni in 2.par.titu. de reſtitution.minorum rub.38. nu.10.

Et ad ea quæ D.additionator ponit in loco citato ad conſil. Bertaz. 532.reſponderi poſſet quod non loquuntur citati in pęnalibus: vnde ſi in caſu Blanci. de compromiſſio. quæſtio.3. num.39. comprehendit minores, ideo eſt, quia compromiſſa tendunt ad quietem, & concordiam, merito extenduntur.

QVÆSTIO XXXIIII.

DICIT decretum, Edictum, vel ſtatutum quod minor annorum ſexdecim habeatur pro maiore annorum decem octo, an ex hoc debet mitius puniri. vtiq; non, cum ſtatutum recipiat interpretationem paſſiuam a iure communi l.2.cum ibi notat. C. de noxal. cap. cum dilectus, de conſuetudi. Aſini. inter conſil. criminal.110.numero duodecimo, libro ſecundo.

2 Nec decretum vel conſtitutio, quod minor habeatur pro maiore operatur in loco in quo non eſt publicata, Rimin.conſi.135. num.28. part.1.

QVAESTIO XXXV.

Minor annorum 16. de raptu.

CASVS eſt notabilis apud Cuman.conſil.85. quidam accedẽs ad quandam eccleſiam extra ciuitatem inuenit puellam annorum duodecim pecudes paſcentem in via, proiecit eam in terram, leuando per aliquos paſſus de via, in qua erat, cumque clamaret puella, extracto cultello poſuit ſuper gulam, minando mortem, & ita nixus fuit eam, carnaliter cognoſcere, emittens ſemen in cruribus ſuis, ſed non potuit eam reſiſtentem corrumpere.

Et videbatur prima facie, puniẽdus vltimo ſupplicio, vti raptor l.raptores C.de epiſc.& cler.l.vnic. de rapt.virginum.

Contrarium tenuit verius Cremen.in citato iam loco, quia non dicitur vere rapere, qui adducit de loco, ad locum, gratia commodioris vſus Gandin.de multis quæſt. concernent.ſtatuta num.19.Alber. in 3.par.ſtatut. quæſt 31. incip.itẽ pone Caſtren.in d.l.raptores col.1. Marſil.dicens ſingulare in d.l.vni. nume.12. & ſingul.65. Guid.Pap. ſingu. 107.raptus Boſſ.de rapt. mulierum num.3.Iul.Cla.in §. raptus in princ.Tiber.Dec.tract.crim.lib. 8.cap.7.nu.31.to.2.

Præterea vti minor excuſatur a pęna ordinaria raptus & mitius punitur, ſequitur Tiber.Dec. tractat. crimin.lib.8. cap.13. limit.31.nu. 33.tomo 2. & eſt conſilium quod frequẽtiſſime allegatur in materia minorum ad excuſandum eos, &

Digitized by Google

ſumus in facto grauiſſimo attentis circumſtantijs facti, ibi appoſitis, & tamen ibi, minor excuſatur.

QVÆSTIO XXXVI.

CASVS eſt valde notabilis apud Dec.conſilio 535. in muliere, quæ per plures reiteratas vices abortum commiſit, & in Cloacam proiecit, qua pœna puniri debet: nam leges in hoc varie loqui videntur, nam in l. diuus, de extra crimin.abortus pœna extraordinaria imponitur, qui textus videtur a Doctoribus intellectus in. faciente partem abortiuum ante quadraginta diem, quia non eſt animatus, vt ibi glo.& Barto.animaduertunt, & ibi Bologn. in nouis interpretationibus dicit eam gloſ. valde ſingularem, Alberic.in tract.ſtatutorum parte tertia, quæſtio. 59. Signorol. conſilio primo, numero 15. Fel. in capitu.at ſi aliquis de homic. Marſil.in l.ſi mulierem ff.de ſicar. Did. in clem. 1.de homicid.par. 2.§. 1.numero 3.Plac.in epitom. delict.cap. 26.num. 8.Tiber.Dec.dicens communem intellectum lib.9. capit.8. num.13.tomo 2.Iul. Cla.§.fi.quæſ. 68. verſic.abortus. & ca l.Cicero ff. de pœnis punitur pęna mortis concurrente pecunia ad idem l.penult. C.de ſicar. l.ſi quid §. qui abortiuis ff.de pœnis.

Quidquid tamen ſit, minor excuſatur & mitius punitur, etiam ſi ſolita ſit, & per plures reiteratas vices ſequitur Oſaſch.Pedem.60.Menoch.de arbi.caſ.357.nu.20.

QVAESTIO XXXVII.

Minor ſodomita.

NEFANDVM ſodomiæ crimen, minores vt plurimum committunt, numquid eis ex ætate pœna minuitur? vtique ſic Socin. conſ.7.in fine libro 3.ſequitur Menoch.de arbitrar. caſ.286. numero 19.& caſu.329.numero quinto. Rolandus conſilio 77.numero 16. volum. 3.

QVÆSTIO XXXVIII.

Minor cognoſcens carnaliter Iudæam.

NVMQVID minor chriſtianus cognoſcens carnaliter iudæam excuſabitur a pœna ordinaria? vtique ſic, Alciat.reſp. 458. in fine.

QVÆSTIO XXXIX.

Minor ioculator.

MINOR exercens artem ludicram vel ioculatoriam non efficitur infamis l.penul. C. ex quibus cauſ.infam. irrog. vbi Bal. not.quod licet ioculatores non poſſint promoueri ad ſacros ordines, excuſatur tamen minor.

QVÆSTIO XL.

Minor apoſtata.

NVMQVID minor perſuadēs baptiſmatis reiterationē excu-

excuſetur, vtique ſic iuxta tamen cap.2.de apoſtatis.

Minor vxoricida.

Succurritur & minori in vxoricidio, vt ſolum teneatur pœna iuris canonici tantum, ſcilicet, ne aliam ducat can.interfactores 32, quæſt.3.

QVAESTIO XLII.

Minor de pace rupta.

NVMQVID minor tenetur de pace rupta, & videbatur, quod non, cum minor teneatur de pace rupta ſi non eſt ſtipulatio pœnalis appoſita Bal.in l.pater curatoris C.de pact. ergo data ſtipulatione pénali non tenetur pro vt præſupponitur. in duobus igitur caſibus tutor, & pupillus eo authore facere poſſunt pacem, vel quando non eſt appoſita pœnalis ſtipulatio, vel quando pupillo expedit ad tollendas rixas Plac. dicens communem in epitom.delictorum capitu. 45.num.7. Vulpell. de pace quæſt. 18. licet aliter teneat, Martin.de tregua & pace q.48.in fine.

2 Secundo facit dictum Marſil.ad l.infans num.14.ff.de ſicar. vbi minor contrauenientis paci factæ excuſatur nec tenetur.

3 Contrarium eſt verius vti per conſilium Maceratenſe 150.num. 41.& 42. vbi etiam tenetur pœna pacis ruptæ.

4 Limitatur hæc concluſio, in pace valida & ſubſiſtente, alias non, quia quod nullum eſt, non præiudicat Thob. Non.conſil.152.Philip. de Vbal.conſ.153.Ludo. ſenſi.cōſ. 155.in 1.vol.crim.Zilet.

5 Et ratio, huius limitationis eſſe videtur, quia pax nulla, nomen pacis non meretur l.4.§.condemnatū ff.de re iudicat. cum late congeſtis per Proſperum Farinacc. quæſt.16. num.45.

Verum in hoc aliqualem dubitationem facit, & faciunt ea quæ late cōgerit Vant. in tract. nullat.in titu. quotiens, & intra quod tempus numero 53.vbi contraueniens

6 actui nullo pœnam incurrit ſiue concurrat dolus ſiue culpa tātum, ea ratione, quia in ſimilibus non iuris effectus, ſed animi diſtinctio ſola conſideratur, vt per eum ibi numero 60.

7 Hinc clericus in ſacris conſtitutus contrahens matrimonium cū conſanguinea, & ſic nulliter, nihilominus beneficia perdit, Brixienſ. q.10. Cardin. Imol. & Abb.in c.1. de cler.coniugat. Rom.conſil.483. num.6.dixit ſingulare, & menti tenendum Marſil.conſi.386.num.3. Crauett.conſi.191.num.7. ſtaphile de litteris gratiæ fol.75. Barbat. conſi.11.colum penult. verſicu.accedat præterea ſimile vol.1. Iaſ.in l.vbi pactum nu.25.C.de tranſact.

8 Et hæc concluſio eſt adeo, vera, vt intelligatur priuatus ipſo iure ſiue ſcienter ſiue ignoranter ita contra Dec.conſ.166. tenet Couar. in epitom.de ſponſ.par.2. cap.6 §. 3.colum.5.ſub num.4.dicens hanc opinionem eſſe veriorem & magis communem cum Dec.tamen tenet Tiber.Decian.tracta.crimin. lib.6. cap.22.num.5.to.2.

9 Eſt etiam vera etiam cum impubere contraxerit, & matrimonium non fuerit conſummatum Rot. deciſ.102.in antiq.

10 Eſt etiam vera etiam ſi antequã vxor cognoſcatur, clericus monaſterium ingrediatur Sum. Angel. in verbo clericus.

11 Hinc etiam, ex iuramento nullo contrahitur periurium Bald. in cap. tua nos nume. 1. de iur. iurand. commendat Iaſ. ad l. vbi pactum num. 25. C. de tranſact. Dec. conſil. 536. col. fin. Crauet. conſ. 91. nu. 7. Bald. in l. non dubium column. 11. verſi. ex prædictis conclude C. de legibus in l. 1. colum. 1. verſic. conſuluit tamen C. de non nume. pecun. dicens hanc partem tenuiſſe ſanctum Thomam Angel. in authent. a moriente præſtet colum. 1. Caſtr. conſil. 70. viſo puncto colum. vlti. Marſil. conſi. 9. num. 40. Serafin. de iuram. priuileg. vlt. nu. 3. Riminal. conſ. 89. num. 1. volum. 1. Soc. iun. conſil. 125. nume. 3. volum. 3. Bero. conſi. 18. volum. 1. Port. conſil. 89. vol. 1. Cagnol. ad l. ſi quis maior numero 111. C. de tranſactio. Tib. Decian. libro 6. cap. 11. num. 6. tom. 2. Serafin. de iuram. priuil. 174. nu. 3.

12 Tertio, teſtis deponens falſum quamuis nulliter punitur pęna falſi Bald. in l. iuriſiurandi C. de teſtibus in l. fi. C. ſi ex falſ. inſtrum. Fel. in cap. ex tenore de teſtibus. Cin. in l. 1. C. de ſepulcr. violat. Ioan. Andr. in regu. non eſt ſine culpa in mercurialibus, & licet Corn. conſi. 182. colum. penult. volum. 4. quem ſequitur Roland. conſil. 38. num. 22. volum. 1. aliter teneat etiam in pęna ſtellionatus, tamen hæc eſt communis opinio Gand. in rubr. de falſ. colum. 4. verſic. ſubijciamus & col. 9. verſi. item quaſdam, & ita in practica ſeruatur Alber. in 2. par. ſtat. quæſt. 147. Marſi. ad l. 1. §. pręterea. num. 29. de ſicar. Menoch. de arbit. caſu 306. num. 16.

13 Barto. ad l. poſt legatum nu. 2. ff. de falſi. diſtinguebat aut eſt defectus in contractu ſeu contento, vel inſtrumento ſeu continenti: ſi eſt defectus in contractu, ſed inſtrumentum habet ſuas debitas circunſtantias & ſolennitates & tunc notarius cõmittit falsũ, ſecus ſi defectus non ſit in contractu, ſed in inſtrumento, tũc notarius non punitur, ſequitur Soc. conſi. 104. col. 2. libro 2.

14 Alibi diſtinguebat idem Bart. in l. quid ergo. §. cum autem ff. de infam. quod ſi lex reſpicit factum in ſe & hoc habeat debitam formã ſi peccet in alio, tamen falſum committitur, puta teſtamentum habet ſuam debitam formam, ſed peccat in prætentione filij vel ſimili, nuptiæ habent ſuam debitam formã, ſed peccaret in cõſanguinitate, vel ſi mihi, in ſimilibus falſum & peccatum committitur, ſequitur Bald. conſi. 294. colum. 1. lib. 2. Rim. cõſ. 85. num. 3. lib. 5. Boſſ. de falſ. n. 89. Si tamen priorem opinionem ſequimur, limitatur ſecundo, vt non teneatur minor ad pœnas legales nec bannimentales, nec ex conſtitutionibus Marchiæ, ſed in his minoratur pœna Proſper Farinac. quæſt. 16. num. 48.

Declaratur in pœna conuentionali in contractu pacis, ad quã minor tenetur, nec in hoc dicitur læſus nec reſtitui meretur. Bald. in l. 1. C. de in integrum reſtitut. minorum Salicet. Alex. & Iaſ. in l. pactũ curatoris. C. de pact. Afflict. in conſtitut. Siciliæ minorum iura col. 3. num. 6. in cap. 1. §. iniuria col. final. verſi.

verſi.& in tantum de pace iuramento firmand. Gomeſ. de delict. cap. 3. de homicid. num. 66. Nouell. in practic. §. fi. numero 99. Crot. ad l. 4. §. Cato num. 100. ff. de verb. oblig. & hanc dicit magis communem collegium Maceratenſe in citato conſ. 150. num. 10. & 15. Simone. de decret. lib. 2. titu. 6. inſpect. 16. num. 144. Lambarteng. de contract. mulierum glo. 1. num. 348. Io. de Ami. conſil. 88. nume. 1. Natt. de bann. in 3. par. n. 34. Nicol. Moron. de treg. & pace. quæſt. 48. num. 4. Sfortr. de reſtitutio. in integrum quæſtio. 85. artic. 7. num. 45. vbi pariter de magis communi. Proſper. Farinacc. q. 16. num. 56. nec diſcentit Vulpell. de pace quæſt. 18. verſ. ſed cum Bal.

Ampliatur hæc declaratio, ſiue ſit pax facta cum certo, delinquente, ſiue cum incerto, ſiue tutor qui pacem fecerit, confecerit inuentarium ſiue non, ſiue ſit tutor generalis ſiue ſpecialis conſil. Maceratenſe vt ſupra numero 62. & licet Iul. Clar. & Boſſ. circa ſpecialé vel generalem tutorem varient, loquũtur tamen circa loci conſuetudinẽ.

QVAESTIO XLII.

SED numquid minor effectus maior, poterit puniri de delicto in minori ætate commiſſo? vtique non, quia attenditur tempus commiſſi delicti gloſ. in l. ſciunt in verbo moritur, verſicu. & eſt ratio C. de legit. hæredit. quam ſingularem dixit Marſil. ad l. infans nume. 15. C. de ſicar. in l. de minore num. 62. ff. de queſt. in l. ſi quis te C. de ſicar. Rom. conſi. 40. ſing. 574. Carter. §. 6. num. 8. Plac. in epitom. delict. lib. 1. cap. 32. ſub nume. 10. facit l. 1. ff. de pœnis. Bart. in l. omnes populi numero 48. ff. de iuſt. & iur. Abb. in c. vlt. de ſentent. excommun. Duenn. regul. 259. amplia. 8. de communio Clar. q. 60. verſ. ſed numquid.

QVAESTIO XLIII.

REGNI conſtitutio diſponit ſi quis aliquem, de percuſſione illicita quod percutiens aliqué cum armis amittat manũ, qua percuſſit, ſi percuſſus nó moriatur, pœne quod iudex habet punire minorem vel ſenem, poteritne pœnam minuere? vtique ſic. Bal. in l. quicũque C. de ſer. fugitiu. argumento l. qui poſtremos ff. ad Sillan. Ioan. de Arn. comment. 11.

QVAESTIO XLIIII.

NVMQVID minor poterit banniri vel foro iudicari? & vtique non, Bal. in l. clarum nume. 4. C. de authorit. præſtand. in l. vnic. C. de conclu. nume. 16. verſic. iuxta hoc quæro, adultus vbi declarat hoc verum in pupillo, ſecus in adulto, & hoc fortaſſe verius: & ſentit Natt. de bannit. in prima par. primi temporis quæſtio. 1. vbi etiam dicit minorem comprehendi ſub ſtatuto quod contumax habeatur pro cõfeſſo, ſed datur reſtitutio. Afflict. in conſtitutio. minorum iura. in 5. notabili. Foller. in pract. in verbo, &, ſi confitebuntur n. 7. March. deciſi. 74. & 793. p. 1. pulchra Natt. conſi. 540. & 542. vbi late ſe extendit Carter. de homic. §. circa & tertio num. 10. Aretin. in tract. maleſi. in verbo qui iudex Comiſil banum

quòd poſſit opponere exceptionē minoris ætatis ad impediendum executionem ſententiæ.

QVAESTIO XLVII.

QVÆRO de intellectu illorum verborum l.auxilium §. in delictis ff. de minor. ibi, niſi quatenus miſeratio ætatis, ad mediocrem pęnam iudicem perduxerit, quid talia verba importarent.

Vna fuit opinio quod minor regulariter punitur pęna ordinaria delicti commiſſi ita Alberic. ibi, Bal.in l.quicumque column.5. vbi Salicet.colum.7. C.de ſeruis fugit. in l.quid ergo §. pœna grauior in 2.lec.ff.de infam. numero 2.Anan. in cap.ſicut de iudic.colum.penult. Dec.in l.fere num.3.ff.de regu.iu. Sfort.de reſti.in integrum parte 2. q.81.artic.1.num.20.

Et hoc etiam in atrociſſimis ampliauit Ioſeph.de Ludoui. Rot.Lucan.17.numero 74.quem ſequi videtur Proſper. Farinacc quæſt.16. numero 49.Maurit.de reſtitution. in integrum capitu.113. num.16. Grammatic.ſuper conſtit.regni titul. de reſtitut. minorum nume.7. vbi atteſtatur ita deciſum Duenn. regul.259.limit.ſecunda.Ancar.in capitu.primo.numero 4. de delict. puerorum,& hęc videtur verior,& magis recepta opinio quamuis cōtrarium tenent Caſtrenſ. in dict.§. pęna grauior colum.1.& ibi Barto. columna penult.Alexand.in l. & ſi ſeuerior ex quibus cauſ. infam. irrogetur Tiraquel.de pen.cauſ.7.

Cui addo Grammatic. quæſtio 23.num.10.Plac.in epitom. delict. cap.32.nume 6.& 10.Boer. quæſt. 65.num.6.quæſtio.254.nume.20. quæſtio.63. numero 6.Maurit. de reſtitut. in integrum capitu.153. colum.3.Gomeſ.tomo 3.capitu.1. numero 63.

Fallit vt ratione minoris ætatis, iudex pęnam minuere poſſit gloſ. in l.impunitas C. de pęnis, & in d. §.in delictis in l.1.C.ſi aduer.debet in capit.de ſenten. excommun.Bal, in l.& , ſi minorum C.ex quibus cauſ.infam. irrog. numero 4. Azo. in rubr. C.ſi aduerſ.delicti. Fulgoſ. conſi.157.colum.2.ſub numero 3. Cremen.conſ.95.in fine Dec.& Cagnol.in l fere ff.de regu.iur. Marſi. ſingul.628.Riminal.ſen.conſi. 24. numero 37.conſil.30,&117.lib.2. Aretin. de malefic. in verbo ſcienter & doloſe n.12. Caccialup.inter conſil.Zilett.93.dicens ita practicari Rimin.conſi 135.num.10.Anton. Galial.eadem conſtitut.conſil. 111.Gomeſ.varia. reſolutio tom.3. cap.1.numero 62. vbi de communi Carrer.in pract.Carr.163.nu.2. Boſſ.de homicid.numero 69.Alex. conſil.160.numero 8. lib. Mantua. conſil. quartodecimo,numero 39. Socin.iun.conſi.7.numero 5.libro 2.Marant.in quarta parte, numero 89.Caſſane.in conſuetud. Burgun. rubri.1.§.5.Carr.45.Tiraqu.de pęnis cauſ.7.Roland.conſi.51. numero 42.volum. 1.conſi.77. volum.3. Grammatic. deciſ.23. numero 12. Pedemon.60.numero 8.de communi Clar.quæſt.60.Menoc.de recup. remed.9.num.49.& de arbi. Cent. 3.caſ.286.nu.19.& caſ.329.& 316. num.31.Sfort.de reſtitutio.in integrum parte 2.quæſtio.80.articu.9. colum.

colum.1.in fine verſi. in contrariũ.

Vltra quem limitatur vt non procedat in minore ſolito delinquẽte, cui pęna non minuitur Calder, ad l.ſi curatorem habens in verbo vel aduerſarij dolo num.50. Carre. in pract. can.163.num.5. & ſolitus delinquere quis dicatur, poſui in tract.locat.& conduct.titu.de merced.omiſſ. nume.25. dummodo incorrectionem in minore induxerit & ſic puto conciliari poſſe ad id qđ not. Ioſeph. rot. Lucan. 17. in fine quæ vult.in minore reiterationem non grauare delictum, hoc credo verum niſi minorẽ ad incorrectionem induxerit quia enormiſſimus eſt ille caſus Rotæ Lucanæ & tradit Rimin.conſi.245.num.3. lib.3. Proſper Farinacc.quæſt.23. nu.34. ex reiteratione augeri pœnam in minore,quod credo verum quando ad incorrectionem induceret.

Limitatur ſecundo vt ætatis cõmiſeratio habeat locum in minore quatuordecim tantum Vulpell. reſpon.101.num.14.atteſtans ita Romæ ſeruari,& pluries iudicaſſe, ſed cõſidera caſus ſuperius annotatos.

Limitatur tertio notabiliter in delictis ſpiritualibus, & contra naturalem humanitatem hominum pro vt hæreſis, ſimonia & ſimilia Butr.in cap.ex litterarum num.11. de apoſtat. dicens bene notandum.

QVÆSTIO XLVIII.

DISPONIT ſtatutum Ferrariæ vel alterius loci quod minores annorum quatuordecim mitius puniantur puta Ferrula, vel alijs ſimilibus leuioribus caſtigationibus;quid in minoribus viginti quinque, & maioribus quatuordecim an,a ſtatuto cenſentur excluſi ne leuius puniantur pro vt ius cõmune dictat? vtique nõ dictum eſt notabile Zuccard.in rub. C.qui admitt.nume.23.dixit valde notabile Menoch.de arbitr.caſu 229.nume. 19.de quo ſuperius dixi, & dubitaui de hoc.

QVAESTIO XLIX.

CASVS eſt notabilis, & valde ſingularis quod ſtatutum etiam generaliter loquens puniens vel prohibens id quod non eſt prohibitum de iure communi non cõprehendit minores cap.2.de delict. puerorum dixit ſingulare Roman. ſingul.816. Curt. iun.in l.poſtquã liti in fine C.de pact. conſi.8.in fine Neuizz.conſi.17.num.77.

Quod facit ad bannimenta prohibentia extractionem bladi vt nõ comprehendat minorem pro vt ſuperius dixi.

QVAESTIO L.

Minor an pœna legis ſi quis in tantum C.vnde vi teneatur.

NVMQVID minor tenebitur pęna legis ſi quis in tantum C.vnde vi.plures uidentur cõſiderandi caſus: primus eſt in infante qui ea non comprehenditur, cũ quidquid videt, ignoret uribus in princ.de infante adductis.

Secundus caſus eſt in pubertati proximo vel iam effecto pubere,& tunc tenetur pęna legis ſi quis in tantum C.vnde vi, vt ibi probauit gloſ. & eam ſecutus eſt Alexander conſi.

conſi.103.nu.18.lib.1.dicens hanc eſſe magis communem opinionem.

Ampliatur ex mente Alex. ibi. vt nec competat reſtitutio in integrum,ex quo ſumus in faciendo & circa errorem iuris naturalis.

Declaratur hic ſecundus caſus quando hic pubes inuaſit poſſeſſionem credens ſibi licere: tunc enim ob iuſtam cauſam reſtituitur iuxta l.1.C.ſi aduerſ.delict.ſic Bar.ibi nu. 3.Alberic.colum.2. Sal.quæſt.4.in fine Alexander dict.conſil.103.numero 19.

Et minorem reſtitutus cum dabat operum rei quam credebat licitam,reſpondit Alciat.reſpon.458. num.2. probare igitur debet illam credulitatem cum excuſatio quæ ſit circa actum illicitũ, probari debeat Bald.conſi.79.in fine lib.2. Caſtren.conſi.418.col.3.lib.1.pulchre Crauett.conſ.35.num.8.

Circa reſtitutionem vero in integrum recepta videtur ſententia ad hanc l.ſi quis in tantum, ſi fuit in culpa vel dolo præſumpto tunc detur reſtitutio:ſi in dolo vero,non Sfort.de reſtitut. in integrum par. 2.quæſt.82.artic.6.

Quæ reſtitutio datur ad damnũ inuaſionis & remiſſionem pęnę Rofred.de libell.p.7. ſuper conſtitutione iſta num.18.

Declaratur ſecundo vt iſte ſic adultus,aduc non puniatur pęna ordinaria ſed alia mitiori iuxta ſuperius adducta Menoc. de recuperan. remed. nono, numero 49. vbi ſubdit poſt Rofred. quod licet mitius puniatur, tenetur tamen ad reſtitutionem poſſeſſionis, & hoc valde ęquum videtur.

QVÆSTIO LI.

Minor lacerans inſtrumentum coram iudice.

LACERANS inſtrumẽtum multipliciter punitur, primò, ſtat iuramẽto aduerſarij de cõtentis in eo, ſecundo punitur extra ordinem, tertio datur iuramentum in litem Bal.in l.1.num.2. C.de fid. inſtrumen.Boer.quæſt.292. in fine Rom.con.346.num.12. Plot.de in litem iurand.§.31. num.3. Menoc. de arbitr.caſ.309.num.7.

An hoc vendicet ſibi locum in minore præfati ſcribentes non ponunt,ſed vtique ſic Dec.cõſi.521. nu.17.vbi tollit etiam beneficium reſtitutionis in integrum.

QVAESTIO LII.

Mulier minor nubens infra annum luctus.

AN mulier minor nubens ĩfra annum luctus incurrat pœnas ſecundo nubentium?vtique ſic ex quo delictũ in faciẽdo conſiſtit, Dec.in l.1.nu.2. C.de ſecund. nupt.

QVAESTIO LIII.

Minor ex l.meminerint C.unde vi.

NVMQVID minor tenetur pęna legis meminerint C.vnde vi, vtique ſic, nec contra agentem, dominij exceptionem opponere poterit,ita ibi gloſ.in verbo reddatur,vbi Bartol.num.22. & ibi ſequuntur Bald. & Salicet.ex verbis con-

QVAESTIO LVII.

Minor de dolo præſumpto.

NVMQVID minor excuſatur a dolo præſũpto? duo ſunt caſus, vnus a dolo præſumpto præterito, alter a dolo præſumpto futuro, primo caſu excuſatur, ſecundo caſu non, niſi afficiat damnum de præſenti Bart. in l. auxilium num. 1. ff. de minor. in l. 1. ff. de minor. in l. 1. §. nunciatio numero 32. ff. de no. ope. nunciat. in l. ſi ex cauſa §. nunc videndum ff. eod. gloſ. in l. vbi ff. de eden. vbi Angel. nume. 2. Alexand. num. 3. Iaſ. num. 6. dicens illam gl. quotidie allegari Alberic. in l. 1. §. eos qui ff. de edend. Caſtren. in l. 2. num. 2. C. ſi aduerſ. delict. in l. ſi alterius in fine C. ſi minor ſe maior. Iaſ. in l. 1. §. æditio. ff. de edend. Ruin. in d. §. nunciatio num. 115. vbi Crot. nu. 86. Natt. ad l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto num. 21. C. de teſtamen. Abb. in cap. 1. num. 9. de dolo Dec. in l. contractus num. 44. de regu. iu. Oſaſch. Pedem. 87. in prin. Afflict. deciſio. 370. numero quinto, Sforr. de reſtitu. in integrum. q. 83. artic. 4. & 5.

Vnde contra adultum doli capacem datur iuramentum in litem ex delicto in faciendo Ploc. §. 39. n. 11.

QVAESTIO LVIII.

Minor periurus.

NVMQVID minor pubes obligatur iuramento? vtique ſic, & cõtraueniendo efficitur periurus, & eſt communis opinio de qua Abb. conſilio 39. numero 1. volum. 1. Bonacoſſ. commun. opin. in verbo pupillus.

Pœna l. ſi quis maior.

Pœna tamen legis ſi quis maior C. de tranſactio. non habet locum in minore viginti quinque annor. Bero. conſilio 57. numero 12. vol. 3. impubes autem de periurio non tenetur Iaſ. ad l. qui iuraſſe numero 3. de iureiurand. Calder. conſi. 8. de iur. iurand. gloſ. in cap. ex litteris 2. de ſponſal. Tiber. Dec. tract. criminal. libro 6. cap. 11. numero quarto, tom. 2.

QVAESTIO LVIIII.

Minor hæreticus.

NVMQVID iuuenilis ætas excuſabit in crimine hæreſis? vtique ſic Brun. de hæretic. libro 5. capitu. 19. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 5. capitu. 37. numero 48. tomo 1.

QVAESTIO LIX.

Minor contumax.

AN minor poſſit dici contumax? vtique ſic tam in ciuilibus, quam criminalibus cauſis Iaſ. ad l. neque impuberes ff. de in ius vocand.

QVAESTIO LX.

Minor mendax.

MINORES de facili præſumuntur dicere mendacia Alciat. regu. 1. præſumpt. 42. nu. 5.

QVAE-

QVAESTIO LXI.

Minor leno.

MINOR de lenocinio punitur Alberic. ad l. ſi maritus la ſeconda §. lex iulia ff. de adulterijs.

QVÆSTIO LXII.

Pœna minorum.

SOLENT autem pueri doli capaces, & quam maxime maiores annorum decem, & minores 14. ferula caſtigari Bal. de q. c. 1. n. 4. Gād. in tit. de pœnis reorum n. 30. per l. 1. ad Sill. & l. 2. de termin. not. Sfor. de reſtit. in integrum q. 79. artic. 7.

Digitized by Google

VINCENTII CAROCII I.C.

Singularia FERME OCTINGENTA, & practicabilia in iudicijs, ab alijs iura profitentibus non poſita.

Virginis implorato auxilio.

SINGVLARE I.

IN contractib. nõ receditur à propria ſignificatione, & in legatis attenditur mẽs. & vſus patrisfamiliæ, vnde ſi lego veſtem muliebrem, non venit ea, qua vſus eſt teſtator, licet muliebris ſit: ſecus in promiſſione. In qua vſus legantis non mutat l. inter veſtem ff. de aur. & argen. legat. l. ſi mihi, & libro §. fin. ff. de verbor. obligat. vbi Caſtr. dicit eſſe caſum peregrinum, ſæpe occurrere, nec de facili reperiri, & id ibi valde commendat Iaſon, vnde videmus quòd vxor habet annulos, aliquem defert maritus, in legato muliebri non veniet, in contractibus ſic, vnde ſi hæredes tranſigant, & fiat mentio muliebrium, & iocalium venient etiam ea, quibus promiſſor vſus erit, licet poſſint alio modo dicta iura conciliari, quia in l. ſi mihi, & Titio §. final. vſus ſit ſtipulator verbis prægnantibus, & generalibus per dictionẽ quæcumq; ſecus in l. inter veſtem.

SINGVLARE II.

SOCIVS reddens rem communem meliorem non repetit expenſas a conſocio. caſus ſingularis in l. parietem ff. de ſeruit. Vrba. prædiorum, quem numquam obliuiſcendum, & ſemper cordi tenendum dixit Pet. de Vbal. part. 6. q. 4. col. 2.

colum.2.in fine Veronen. de ſerui. Vrban.prædiorum cap.59.tit.de re fect.col.4.circa medium.

SINGVLARE III.

MVTVANS accipienti nomine alterius obligat eum, cuius nomine aſſeritur, quatuor concurrentibus, aſſertione quod nomine talis, & ob talem cauſam: Secundo quòd cauſa appareat: tertio, quod non detur exceſſus in dãdo, quarto quod locus ſit aptus, & idoneus l.fin. vbi Caſtrenſ.dicit caſum ſingulariſſimum. ff.de exercitor. & dicit quotidie in facto euenire. Hinc guardianus, aſſerens, accipere pecuniam mutuo pro induendis frabibus, niſi concurrat, quod oportebat indui fratres & non fuit mutuatum vltra quam neceſſe eſt, eccleſia non tenetur Caſtren.in l.1. §.non autem nu.7. ff. de exercitor. caſus applicabilis,& frequẽs in pecunijs mutuandis,ad idem Bal.in l. 1.nume.16.C.ſi aduerſ. credit, vbi valde exclamat de coniecturis huius notabilis contextus.

SINGVL. IIII.

VENIDTOR non teneť de euictione, ex compromiſſo emptoris l.ſi dictum §. ſi compromiſero,ff.de euiction.limitatur ſingulariter, niſi venditor promiſiſſet de euictione per verba generalia prægnantia. quomodocumque, & qualitercunque.gloſ.ſingularis. in l.cum antea ff. de arbitr. quam ſingularem,& valde notabilem dixit Aretiu.in §.fin.num.5.inſtitut. de contr.emptio. Alex.conſi.4.n.3. in l.ſi domus §.de euictione ff.de legat.1.Gozad.conſi.14.numero 22. conſ.63.num.9.conſ.1.numero 19. conſ.76.num.3.conſ.82.nume.18. Grat.valde commendans conſ.163. num.22.volum.2.Riminal.conſil. 362.nume.6.volum.2.Iaſ.ad l.fideiuſſor §.prętor ait,numero 4.ff.qui ſatis cog.Socin.ad l.quidam relegatus ff.de rebus dub.Dec.conſi.287. in fin.Alexand. ad l.cum hæreditas colum.2. ff.ad Trebellian. Fel.in c. 1.colum.final.num.57.verſi. tertio limit. in capit.quæ in eccleſiarum, num.45.de conſtitut. Cur.iun.conſil.1.col.2. Bal. conſ.215. Quatuor lib 1.447.lib.2.Alex.in l.ſi vnus in princ.ff.de pact.in l.manifeſtæ col. 2.de iur. iurand. Veron. dans pro cautela notabili cautel. mihi 98. Caball.de euictio. §.5. numero 19. Marſil.conſ.80. numero 43. Alex. ad Bart. in l.exceptione littera B.in fine ff.de fideiuſſ.inhærens per hæc verba venditorẽ teneri de euictione,& per ſententiam latam nullo iuris ordine ſeruato,ad limitationẽ l.ſi per impudentiã de euictio.Barbac.conſ.12.col.8. volum.1. Burg. in cap.fin.col.8.de empt.& vendit. Rebuff. ad l.creditorum colum.1. in fi.de verbo.ſignif.Declara tamẽ hoc ſingulare dictũ in arbitrio de iure tantum,& data ſcientia venditoris, non autem in arbitratore. Diduc.var.libro tertio,capitul.17. numero ſeptimo, addo Bald.in l.2. numero ſexto,C.de pericul.& com mod.rei vendit.Imol.in l.ſi domus, §.primo,numero primo,ff.de lega. 1.Gra.conſilio vltimo,numero 22. lib.2.

SINGVL. V.

CONuenticula . . . in dubio nō præſumitur, ſed caſualiter & nō ex propoſito hoīes fuiſſe coadunatos, dictū eſt Singular. Bald. in l. 1. in lectur. antiqua. ff. de . . . corrupt. Alex. ad Bartol. in l. in furti. §. ope ff. de furt. Ancar. conſ. 217. Marſil. in l. 1. nume 54. C de rapt. Virgin. in l. final. nu. 17. ff. de quæſtio. Feli. in cap. ſicut dignum ſub num. 6. de homicid Angel. in tract. malefic. in verbo Aſtitit. col. fi. Boſſ. de homicid. nu. 21. & 25. Menoch. de arbitr. Caſ. 349. ſub num. 6. immo ſtatur ſimplici iuramēto, quod non ad malum finem ſe coadunaue rint. Nonius. conſil. 94. alias 96. nu. 4. & 5. Moſcard. in verbo conuenti cula in fine.

Limita niſi ex circunſtantijs, in proceſſu apparentibus contrarium appareat Gramat. conſi. 32. Carrer. in §. ſi homicidium 3. num. 55. fol. mihi 72.

SINGVL. VI.

PACTVM de dotandis filiabus de bonis communibus ſocietatis intelligitur de prima vice, & primo matrimonio tantum. Textus eſt ſingularis in l. ſi ſocius ff. pro Soc. quem ſingularem dixit ibi Fulgoſ. nu. 6. cōmendat Luc. de Penn. in l. ſi quis decurio. colum. 2. verſic. idem videmus C. de decurio. lib. 10. Ancar. conſ. 404. col. 3. verſ. facit l. ſi ſocius. vbi notabilem appellat, ſingularem, & Peregrinum dixit Iaſ. in l. duobus §. & qui num. 5. verſ. 3. facit ff. de iur. iurand. & Paucis notum dixit idem Iaſ. in l. diuortio §. quod in anno, num. 13. verſ. pro cō firmatione ff. ſolut. matrim. in l. inter ſtipulātem §. factum ſub nu. 27. ff. de verb. obligatio. conſil. 36. col. vltim. lib. 3. vbi ſolemnem appellat. pulchre Soc. conſil. 291. col. 5. lib. 2. Tiraquel. ad l. bonas §. hoc ſer mone in princ. nume. 10. limit. 9. numer. 4. Petr. de Vbal. de duobus fratr. part 6. quæſt. 10.

Ampliat ad ſtatutum Bald. in l. fi. nu. 8. C. de dot. promiſſ. vbi pariter illum textum notabilem appel.

Facit ad prędicta l. dotis promiſſio. l. ſtipulatio. de dot. ff. de iur. dor. l. matrimonij. ff. qui, & à quibus l. cum pater §. pater certi. ff. de leg. 2.

SINGVL. VII.

PACTVM cohæredum inter ſe de debitis perſoluendis creditoribus non præiudicat, ſed inter ipſos tantum operatur effectum ſuū l. licet C. famil. herciſcund. l. Pacto ſucceſſorum C. de pact. quod ampliatur verum eſſe etiam in diuiſione facta per patrem inter filios dū in eius vita diuidit eis bona, & debita l. ſi filia §. ſi pater. ff. famil. her ciſcund idem in diſpoſitione teſtatoris l. ſeruo legato §. ſi teſtator ff. de legat. 1. nec hæredes poſſunt niſi pro hæreditarijs portionibus cō ueniri. Fallit in legato facto animo compenſandi debitum, nam tunc ſolus cohæres grauatus in ſolidū conueniri poterit. l. cum ab vno in princip. ff. de leg. 2. vbi Bar. dicit eſſe caſum valde notabilem, & ſingularem, & licet ibi Bartol. dicāt ſingularem fauore dotis, tamen Bald. & Caſtrenſ. ibi dicunt procedere in qualibet actione bonę fidei, cum

teſtator ſuppoſuerit tali oneri perſoluendo portionem, hunc heredē tangentem, ſingularem quoque dixit gloſſ. in l. ſi filia §. ſi pater in verbo donationem ff. famil. herciſcūd. Caſtrenſ. & Iaſ. in l. debitorum. C. de pact. ille num. 2. verſ. in vno tamen caſu, ille in tertio notab. nu. 8. in l. ſeruo legato §. ſi teſtator nume. 1. ff. de legat. 1. Bal. in l. pro hæreditarijs nu. 6. C. de hæredit. actio. vbi declarat quod in d. l. cum ab vno, hęres eſt ibi, vbi debitor delegatus accedente conſenſu creditoris agentis, & ſic non eſt dotis priuilegiū.

SINGVL. VIII.

FILIA cum fratribus ſuccedens tenetur dotem conferre. l. filię dotem C. de collatio. fallit in dote legat. quæ nō confertur, dictum eſt Bal. in l. filia legatorum, vbi Iaſ. nu. 5. C. de leg. dicit poſt Fulgoſ. & Salicet. eſſe ſingulariſſimum verbum in tota militia Collationum. Iaſ. in d. l. filia dotem nu. 3. vbi limita dūmodo poſt mortem ſoluatur more legatorum, dicit ſingulare Bart. in l. cum pater §. Pater filio nume. 2. de leg. 2. Alex. ad Bart. in l. Talia §. qui in vita ff. de leg. 2.

SINGVL. IX.

ABLATIVI abſoluti conditionem important l. a teſtatore & ibi not. ff. de condit. & demonſtrat in rub. ff. ſolut. matrimo. vbi Ripa nu. 30. dicit hanc eſſe communem regulam. Limita ſingulariter niſi conditio pendeat ex facto promittentis, nam hanc diſpoſitionem important. Textus ſingularis, & mirabilis ſecundum Caſtrenſ. ibi in l. tenetur §. 1. nume. 3. ff. de actio. empt. inferens ex hoc, quod ſi promiſiſti dare librū: poſtquam ſcripſeris, vel ſi ſcripſeris, quid agere poſſum vt ſcribas, & tradas: reputans hoc valde mirabile in practica, & facti contingentia.

SINGVL. X.

VENDITIO non poteſt eſſe ſine precio §. precium inſtit. de emptio. & vendi. l. 2. ff. locutus, declaratur ne ſufficiat pecuniā interuenire in contractu connexo, & in continenti appoſito gloſſ. ſingularis ſecūdum Fulgoſ. ibi in l. tenetur §. 1. in verbo intelligitur. ff. de actio. empt. vbi declarando l. fundi partem. ff. de contr. emptio. dicit quod eſt vēditio, & competit actio ex vendito, ſi ſine appoſitione pretij vēdo partem fundi, ita vt aliam partem pro certa penſione conductam habeas.

SINGVL. XI.

DICTIO taxatiua non extranea, ſeu connexa text. eſt ſingularis in Clementina exiui in verſicul. cum autem, & ibi Cardinal valde exclamat de verb. ſignificat. quem textū appellauit ad hoc Aureum, & alibi non reperiri Io. de Anani. conſilio 36. inferens ex hoc quod ſi ſtatutum permittat filiam poſſe de dote tantum teſtari; quod poterit etiam de Cophanis, & localibus & alij acceſſorijs teſtari gloſſ. notabilis in ſcholio Alienum in l. ob æs. vbi Bart. Bal. & Salice. not. & valde commendant; C. de prædijs. mi-

minorum in leg. ſerui nomine, & ibi Angel.not.ff.de vſucapio. Bald. in l.nullus C.ad l.Iuli . . .
Et hæc eſt communis opinio Ripa. in l.ſi conſtanti.num.86.vbi Crott. num.56.ff.ſolut.matrim.Gomeſ.de teſtam.cap.11.num.12.pulchre Crauett. de alijs camp. part.4. nu. 117. Euerard.de teſtam.nu.4. . . 2. dixi in repetitio. reg.Cũ quid part. 1.Ampliat.4 de reg.iur.lib.6.

Hinc ſi conſtitutio ſinodalis dicat, quod ſolus epiſcopus cognoſcat, non excluditur capitulum Bal. in l.1.nũ.5.vbi Alex.nu.2.Iaſ.nu.7. C. de bonorum poſſeſſio. contra tabul.eſt bona gloſſ. in Cano. epiſcopus 24. diſtinct. vbi excludit alios epiſcopos, non capitulum & connexum.

Hinc etiam ſi ex forma ſtatuti contra inſtrumentum non poſſunt opponi niſi nominatæ exceptiones tantum, tamen ſimiles non cenſentur excluſæ Angel. in l. ſciendum, nu.2.verſic.quod præſtat argumentum.ff.de euictión.in l.ſi hominem §.in ędificijs ff.de ędilitio.edic. in l. ita nobis C. de adulter. in l. Paulus §.1.ff.de vſur. in l. ſi debitor.ff. qui potior.in pignor.habeantur.

Tertio infertur, quod licet deciſio.l.fina.C.de reuocand. donation, ex quinque tãtummodo cauſis ibi expreſſis velit donationem reuocari poſſe: extenditur tamen ad ſimiles expreſſis puta ad alimenta denegata, ſi donatio ſit omnium vel maioris partis bonorum gloſ. in d.l.ſi. in verbo voluere, vbi Ripa, quæſt. 49. & 41. in fine dicit hanc eſſe magis communem opinionem, nec ab ea in iudicando, & conſulendo recedendum Pac. in cap. cum ſpeciali de appellatio.Iaſ. in Autentic. non licet col.2.C.de liber.præterit. Barbac.in cap.final.eodem titul. Iolup.in rubr. de donat. inter uirum & vxorem §.70. numero 25. Cagnol. ad l.in condemnatione nũ.6. de reg.iur.Iul.Clar.§.donatio. quæſtione 21.Neui.ĩ Silua opinio.223. Riminal. de donatio.§.1.num.379. dicens contrariam opinionem eſſe impiam & inductiuam ingratitudinis Conſtanti.Rogeri.ad leg.qui ex donatione ff.de donatio.

SINGVL. XII.

PRIVILEGIA dotis conceſſa, extenduntur, ad ea, quæ ſunt data in dotem, licet dos non ſit gloſſ.ſingularis in leg. ſi ego §. dotis in verbo condici ff. de iur. doct. quam ſingularem dixit Iaſ.in l.maritus numero decimoquinto, C. de procur. Campegg. de dot. part. 1. quæſtio.8.

SINGVL. XIII.

SPECIALIS prouiſio in dote non tollit legis prouiſionem. l.final.C.de pact.conuent.vbi Bald. numero quarto, dicit valde notandum. Et ſecus eſſe in parafernalibus.

SINGVL. XIIII.

LEGANS fundum cum ſigno vniuerſali totum, videtur legare etiam partem, quam habet in pignus leg. Iulianus in princip. ff. de legat. 3. quam ſingularem

K 2 di-

dixit Imol. in l. ſi domus §. fin. verſ. ſi autem habeat partem, ff. de leg. 1. ſingularem quoque dixit Bald. in l. prædia nu. 4 C. de fidei committ. ad hoc propoſitum, quod legatum intelligitur ſaluo iure alterius Iaſ. in l. ſerui electione §. final. nu. 24. de legat. 1.

SINGVL. XV.

TESTAMENTVM primum non reuocatur per ſecundum niſi ſit ſolemne, & perfectum §. poſteriora, & §. eo autem inſtit. quibus modis teſtament. infirmantur. ſi tamen poſt primum teſtamentum validum, & ſolemne effluxerit decennium, & completo decennio coram ſaltem tribus teſtibus declarauerit ſe pœnitere feciſſe primum teſtamentum, cenſetur reuocatum primum per contrariam voluntatem adeptiuã, non diſpoſitiuam, textus eſt ſingularis, & notabilis in l. ſancimus vbi Iaſ. nu. 15. C. de teſtamen. clarius Rui. conſ. 6. nu. 2. lib. 2. Gugliel. de benedic. in cap. Raynutius par. 1. nu. 8. de teſta. Iul. Clar. pariter hoc ſingulare appellans de teſtam. q. 91. in fine, Decius hanc eſſe magis cõmunem opinionem Eman. in ſuo eſ aur. litera T. nu. 64.

SINGVL. XVI.

INTERPRETATIO facienda eſt, vt actus potius valeat, quam pereat. l. ſi quando ff. de legat. 1. l. quoties ff. de rebus dubijs, & ff. de reg. iur. limitatur notabiliter niſi ex hac ſubſtentatione actus, hæres in aliquo grauaretur, nam in hoc potius reputatur actus nullus, quam quod hæres nimiũ grauetur l. quod in rerum §. 1. vbi Iaſ. notab. 1. dicit diligentiſſime notandum ff. de legat. primo, quod procedit etiam in legato facto coniunctę perſonæ, Bald. in l. habitatio C. de vſufruct. per l. ſtilo in verſ. bo nepotibus ſuis ff. de vſufr. leg. & ſic præſumptio de non grauando hæredem potentior eſt, & præualet ſanguini, & nullitati actus Aretin. hoc valde cõmendans conſil. 155. num. 3.

SINGVL. XVII.

SI lego tibi centum, & grauo te, vt des fundum Titio, qui pariter valet centum, & res ſit tua, quouſque viuas tantum, & poſt mortẽ debet ad alium deuenire, ſi accepta ſti legatum, & fundus a Titio euincatur, non habebit actionem contra hæredem ipſius legatarij, qui tradidit, ſed contra hæredem teſtatoris legantis, caſus eſt ſingularis, & notabilis vbi Caſtr. in l. vnum ex familia §. ſed & ſi fundum. nu. 3. de legat. 2. dicit eſſe caſum, qui alibi non reperitur.

SINGVL. XVIII.

LEGATVM factum per verba prægnantia quandocunque nupſerit nõ verificatur in nuptijs de iure, non de facto ſecutis leg. penultim. ff. quando dies leg. ced. vbi Alberic. dicit eſſe legem notabilem & ſingularem. Et conditio

hæc

hæc cum nupſerit habet tempus li micatum. ſ. triennium poſt pubertatem, & non vltra Bartol. dicens hoc valde ſingulare, & menti tenendum, in l. ad filiorum C. quando, & quibus quarta pars lib. 10. dicit etiã valde memoria dignum, Alex. in l. hæc conditio filij mei. ff. de condit. & demõſtrat. Caccialup. valde I pratica commendans in l. 2. C. de Inſtit. & ſubſtitutio. Franc. Marchiſ. q. 863. part. 1.

SINGVL. XIX.

PATER ſoluto matrimonio conuentus ad dotem, non habet beneficium in quantum facere poteſt, ſi dolo induxit Generum ad contrahendum cum intentione dotis, quam adimplere non poterat, text. ſingularis in l. penul. ff. de iur. dot. quem dixit valde ſingularem Caſtrenſ. in l. rei iudicat. §. final. nu. 8. ff. ſolut. matrim. Cõmendat pro valde ſingulari Iaſ. in l. ſicut nu. 4. ff. de re iudicat.

SINGVL. XX.

SI delegatus ante præſentationẽ litterarũ incipiat proceſſum, eſt nullus, nec validatur, ſi præſentatio ſuperueniat pendente proceſſu, Bal. notabiliter in l. eum qui col. 2. verſic. item non quæro. ff. de iuriſdiction. omn. iudic. commendat pro valde notabili Guid. Papæ. quæſt. 286.

SINGVL. XXI.

TERMINATO negotio principali, acceſſoria amplius peti nõ poſſunt l. terminato C. de fruct. & lit. expenſ. l. 4. C. depoſit. fallit notabiliter in his, quæ poſt ſententiam ſuperuenerũt, quia de nouo Iudicis officium imploratur, puta in contumace ad rem tradendam, qui poſtea tenetur ad fructus, hæc eſt ſingularis limitatio Caſtrenſ. ad l. qui reſtituere num 2. ff. de rei vendit. dicens nunquam obliuiſcendum, & ſignã dum ſemper.

SINGVL. XXII.

OBLIGATVS ad factum non tenetur præciſe, ſed liberatur ſoluendo intereſſe, l. ſtipulationes non diuiduntur §. Celſus. ff. de verb. obligat. limitatur ſingulariter, niſi lata ſit ſentẽtia diffinitiua ſuper traditione rei, nam tunc perdit beneficium ſoluendi intereſſe, quia ſententia obligat præciſe glo. ſingularis in l. qui reſtituere ff. de rei vendication. vbi Bal. in prima lectura dicit eſſe mirabile verbũ in venditore condemnato ad rem tradendam vt præciſe teneatur.

SINGVL. XXIII.

DEBITOR de fuga ſuſpectus capi poteſt, & eius bona arreſtari etiam in loco ſecuro à debiti ſolutione vel exactione puta ſunt publicata bannimenta vt Nundinæ, ſiue . . . in acceſſu, loci, cumq; perſonæ, tamẽ ibi debitor ſuſpectus capi poterit ad effectum ſaltem vt caueat dictum, & ſingulare in pratica Roderic. Suarez. ad leg. ſecundã fori libro ſecundo, titulo dello . . . ſub nume. 26.

fol. 805. dicens hoc perpetuo notãdum in practica in materia nundinarum, & in die Natiuitatis, & Paſchatis, Bald. in cap. fin. colum. final. de ferijs, etiam tempore treguæ, Bald. in capit. 1. colum. 2. de treg. & pac. ſed data cautione liberatur, Bald. in l. lecti ff. ſi cert. pet. & l. in l. fin. ſub nu. 9. de ferijs.

SINGVL. XXIIII.

TESTATOR poteſt dare licentiã in teſtamẽto minus ſolemnẽ capiendi poſſeſſionẽ rei legatæ propria authoritate l. final. ff. de rebus eorum, vbi Alberic. appellat illam l. pulchram, & non eſſe alibi, Bald. dicit ſingularem in cap. cæterum colum. 4. ſub num. 8. de judic. Iaſ. valde commendat in l. nemo poteſt in prima lectura, ſub nu. 34. de leg. 1.

SINGVL. XXV.

PRÆCARIVM in re propria non conſiſtit l. neq; pignus ff. de reg. iur. ſi tamen teſtator conſtituit ſe præcario nomine poſſidere pro legatario, poterit legatarius capere poſſeſſionem rei legatæ propria authoritate Bal. in c. 1. n. 13. de cõfirmatio. vtil. vel inuti. p tex. in l. Lucius la prima de leg. 2. dicens eſſe notabile, & eſſe ſuum nouum dictum, commendat Iaſon in l. nemo poteſt in prima lectura, nume. 34. in 2. numero 49. de legat. 1. Tiraq. de conſtit. par. 2. ampliat. 23. nu. 2. vnde videmus multos teſtatores in eorum vita tradere bonorum poſſeſſionem hæredibus & præueniri, & tranſit in donationẽ cauſa mortis, & lucratur fructus à die traditionis, ita notabiliter Bald. in l. fin. C. de fruct. & litium expenſ.

SINGVL. XXVI.

SI ego ſum ab aliquo inſultatus, & venit aliquis mediator, ſi non poſſum ſaluare me, niſi occidã vel percutiam mediatorem, quod impune poſſum, nec teneor pœnã l. Corneli. de ſicarijs, gloſ. eſt ſingularis in l. 2. C. de ſicar. vbi Ang. nu. 3. dicit ſingularem, & intelligendã quando inſultatus aliter euadere non poterat, quem ſequitur Iaſ. in l. vt vim nu. 32. ff. de iuſti. & iur. & addit illam gloſ. eſſe mirabilem, & alibi non reperiri, valde commendant addentes ad Dec. in l. culpa Can. de reg. iur. & ſubdit Angel. in citato loco aliud ſingulare, quod liceat mihi deſtruere domum vicini in qua eſt ignis, ne domus mea ardeat, & uitet illud periculum.

SINGVL. XXVII.

CREDITOR, qui diu tacuit ſuſpitionem, non poteſt amplius iurare ſuſpectum debitorem, Angel. in l. ſi ab arbitro §. 1. ff. qui ſatiſ. cogantur, cuius doctrinã elegantiſſimam vocauit Laufranc. in capitu. quoniam contra in verbo recuſatio ſub numero 12. verſi. item requiritur, vbi docet practicare, vt ſemper narretur quod de recenti ſciuit.

SINGVL. XXVIII.

CREDITOR, etiam lite, vel appellatione pendente, poteſt

reſt in rate ſuſpectum, debitorem & capere, & capi facere citra vitiū attentatorum. Ita dixit notabiliter Ang. in repetitio. l. nemo carcerem poſt medium, verſicu. item quæro, quid ſi lite pendente C. de exact. tribut. lib. 10. commendat pro ſingulari in l. ſi ab arbitro, §. 1. in fine ff. qui ſatiſd. cogantur dicēs, infinitis vicibus practicaſſe, vbi Iaſ. num. 6. valde pariter commendat idem Iaſ. valde notabile reputat in l. 2. ſub numero ff. de iur. omni. iudic. Alex. pariter valde commendans conſilio 105. numero 31. volum. 4. Franch. dicens ſingulare in cap. cum tentemur, num. 13. de appellatio. Cott. dicens notatu dignum in verbo debitor non poteſt, poſt medium dicēs multum vtile in practica. Marant. in Specul. quæſt. 2. 3. par. principalis num. 166. vbi reputat valde vtile in practica. Miſinger. dicens pluries practicaſſe, & eſſe valde notabile Centur. 2. obſeruatio 66. & Rota . . & obſeruauit, & in recollect. Ioan. Paul. 171. Lancellot. de attentat. lite pendente in præfatio. num. 210. & illarum par. 2. cap. 4. limit. 9. vbi multum pariter extollit.

SINGVL. XXIX.

CREDITOR de euictione non tenetur, ſed docere tantū de iure ſuo, & prioritate ipſius l. 1. C. debitor euict. pigno. vbi Bart. dicit valde notādum in practica. Nat. conſilio 28. Caball. de euictio. §. 5. num. 36. & ſuccurritur, quia tenetur debitor l. ſi ob cauſam. C. de euictio.

SINGVL. XXX.

MVLIER mortuo marito poteſt propria auctoritate remanere in retentione domus, in qua habitabat cum marito, donec dos ſoluatur, Bal. in l. penul. in princip. C. de non numer. pecun. in l. 1. C. de ſeru. pign. dat. manumitten. in l. cum tibi C. qui potio. in pign. habeantur. eſt dictum quotidianum, & ſemper menti tenendum. Iaſ. in l. ſi non ſortem §. ſi centum in fine ff. de condiction. indeb. Menoch. de recuper. remed. 5. num. 32. Borgni. de vſufr. mulier. nu. 201.

SINGVL. XXXI.

STATVTVM permittens in aliquo caſu appellationē in poſſeſſorijs intelligitur quoad vtrumque effectum deuolutiuum, & ſuſpenſiuum, ita egregie. Grat. conſi. vltimum. 18. & 20. libro 2. commēdat pro ſingulari Menoch. de recuperand. remed. 9. num. 331.

SINGVL. XXXII.

VERBA impropriantur vt ſententia ſubſiſtat glo. eſt ſingularis in l. & puto, §. 1. in verb. communicari ff. famil. hercīſcund. quam ſingularem dixit Bal. in cap. final. nume. 3. in fine de translatio. epiſcop. Clarius in cap. cum ſuper numero 21. de re iudi. dicens quod verba ſententiæ debent intelligi ſano modo, ita quod ſententia adaptatur negocio, & negocium ſententiæ, vt ſententia valeat, non pereat, vt ſit iuſta, non iniuſta, ſingularem

quoque dixit Aretin. de actio. §. 1. num. 25. commendat pro ſingulari Soc. in tract. fallent. reg. 536. verſi. limitat. 9.

SINGVL. XXXIII.

DISPONITVR in l. final. C. de nouatio. quod nouatio hodie non inducitur expreſſe num quid per ſtatutũ immutari põt forma d. l. fin. ⁊ utiq; non reſpondit ſingulariter Barb. conſi. 37. col 9. verſ. & ſi quis pium, libro 1. conſil. 15. col. 7. lib. 2. quod perpetuo notandum dixit Menoch. de recuperand. remed. 9. num. 389.

SINGVL. XXXIIII.

CONTRADicens ſententiæ dicitur appellare, ſi quis litigãtium in verbo cõtradicat C. de epiſcop. audient. vbi Caſtren. dicit valde ſingulare in practica, & limitat poſt Bald. concurrentibus alijs inditijs appellationum, puta quòd petierit apoſtolos, vel ſubmiſerit ſe iudici ad quem, vel quid ſimile.

SINGVL. XXXV.

CVLPÆ appellatio in dubio intelligitur de leui glo. eſt notabilis in l. in venditione §. de tempore in verbo, & culpa, vbi Barto. num. 6. ff. de bon. author. iudic. poſſidend. quam ſingularem dixit Bal. in l. acceptum quæſt. 6. ſub nu. 16. C. de bonis authorit iudicis poſſid. Alex. conſ. 45. numero tertio, libro 1. Dec. ad l. quod te numero 27. vbi ſudodit numero 39. Camil. plant. gloſ. 3. numero 97. ff. ſi certum pet. Menoch. de recuperand. remed. 1. quæſt. 3. numero 8. vbi valde commendat.

SINGVL. XXXVI.

SEMIPLENA poſſeſſio eſt illa, in quã quis eſt immiſſus ex primo decreto tantum gloſ. eſt ſingularis in §. quod autem in verbo loci inſtitutio. de vſucapion. quam ſingularem & non eſſe alibi dixit Angel. in l. ſi me in ⁊ vacuam in fine principij ff. de acquirend. poſſeſſio. Alexand. ad Barto. in l. ſecunda §. 1. ff. de actio. empt. Iaſ. in l. traditionibus in finalibus verbis C. de pact. in §. verſus numero 42. de actio. ment. recuperand. remedium tertiodecimo, numero decimo, vbi valde commendat.

SINGVL. XXXVII.

COLLVSIO probatur coniecturis, textus eſt, celebris, & ſingularis in l. qui autem §. non ſimpliciter ibi ſi tamen nulla ſuſpitio colluſionis religionẽ prætoris inſtruxerit, ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtament. quam ſingularem dixit Bald. in l. 1. §. final. C. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. Gig. de penſion. quæſtio. 42. numero 4. conſ. 59. num. 9. pulchre contend. ad l. diffaman. in ampliat. num. 162. vbi monet iudices vt abſtineant a præſtando. iurament. in colluſionibus detegendis, quia faciles ſunt ad iurandum ne dicãtur colludere Maſcard. concluſio. 322. pulchre Veral. deciſione 143. parte prima, Menochus libro 5. præſump. 26.

Digitized by Google

SINGVL. XXXVIII.

IVDEX per eius decretũ contumaci poteſt denegare audientiam gloſ.eſt ſingularis in l.ſed & ſi per prætorem §.ſed & ſi dum decreto ff.ex quibus cauſis maior, quam ſingularem, & non eſſe alibi dixit Bald.in capit. 1.num.14. in fine de reſcript.in cap.grauis ſub num.16. verſicu.quærit Bernard.de reſtitut. ſpoliat.in capit. cum veniſſent col. 3.ſub num.9. verſic. quæro quid ſi actor de iud.dans pro cautela quod ſi contra aliquem non poteſt fieri executio realis, quod denegetur audientia & facultas agendi in cauſis ſuis Iaſ.dicens pariter multum ſingularem in l.iuſiurandum & ad pecunias §. ait prætor numero 2. de iur.iurand.Proſper.Farinacc. q. 4.nu.19.

SINGVL. XXXIX.

PRINCEPS etiam ſine cauſa, poteſt tollere priuilegiũ vel gratiam per ipſum conceſſam, textus eſt ſingularis in l.qui fundos. C.de omni agro deſert. lib.10.quẽ ad hoc dixit ſingularem. Bald. in l. qui ſe patris ſub num.12. verſi. ſed quid ſi C.vnde liberi.menti tenendum dixit Franc.in regu. decet ſuper gloſ.fin. de regu.iur.lib.6. Anchar.conſi.2.circa medium,vbi val de commendat Dec.in capit. noui. nu.96.verſic.ſecunda concluſio,de iudic.

Extenditur notabiliter etiã parte nõ citata Soc. conſ.156.col.2.in fine vbi limitat niſi trahat originẽ a iure gentium.

Et ſic habetur declaratio, ad Clement.Paſtoralis §.cæterum de re.iudicat. vt de plenitudine poteſtatis princeps contra ſubditum ſine citatione procedere poteſt, nam hoc verum,tollendo propria priuilegia,ſecus ea,quæ oriuntur à iure gentiũ.

SINGVL. XL.

LEGITVR in Daniele,quòd Antichriſtus regnabit per tempus tempora, & dimidium temporis,ideſt,per annum,duos annos, & dimidium anni,gloſſ. ſingularis ita exponens in l.vſur.C. de vſur.dicẽs tanto tempore prædicaſſe Chriſtũ. quam gloſſ. dixit ſingularem Barbat.in cap.ad noſtram col. vltim.de rebus Eccleſ. non alienand. in cap. ex literis coſumna ſecunda, numero 48.de conſtitution. conſil.19.columna tertia, in fine vol.1. Rebuff. ad l.inter illum §.final.num.1.ff.de verb.ſignificatio. Alex.ad Bart. in l. ſine præfinito ff. de pen. Caſtr. in l. 1.C.de poſtuland.

SINGVL. XLI.

QVÆ ſine iudice fieri poſſunt, facta coram eo, & extra iudicium tenent,gloſ. ſingularis in §. ſerui in verbo tranſita. vbi Aretin.num.2. Poſt.num.4. de libertin. in l. qui teſtamento in verbo Poſt.ff. de teſtament. quam ſingularem dixit Bal.in l.conſentaneũ numer.33. C. quam,& quando iudex in cap.1. §. ſi quis vero de pace iurament. firmand. in leg. ſecunda, num.6.C.de iur.Emphiteotic.

SIN-

SINGVL. XLII.

CITATIO ſi ſua putauerit intereſſe fieri poteſt, & valet glo.eſt ſingul.in l.ea quidem in ver bo non continent C. ſi mancip. ita fuere alienat.quam ſingularem dixit Angel.in l.de pupillo §. meminiſſe num.2.ff.de nou.oper. nunciatio.Bald.in l.præſcriptione C.ſi cõtra ius.vel vtilit.public.notabilem dixit Iaſon ad l.nequicquam.§.vbi decretum nume.decimo octauo.ff. de offic.proconſ.& legat. nec auditur comparens,niſi docto de intereſſe.Bal in l.fin.num.42. in fine C. de edict.diui Adrian.tollend.Rom. in l.de pupillo §. ſi ſerui. ff. de nou. oper.nunciat. Alex.in l.in prouinciali §.ſi in publico num.16.eodem tit. vbi docto de intereſſe præſumitur retto ſimpliciter admiſſus,& recuſari amplius non poteſt, Felin.in cap.cum inter nu.32. de exceptio. vbi Dec.nu.16. Marſil.ad l.ſi-quis, nec quæſt.num. 34.ff.de quæſt. Aretin. dans hoc pro cautela in §.quadrupli,nume.68.de action.Iaſ.ad l. ne quidquam §.vbi decretum num. 18.de offi.proconſ.& legat.cagnol. ad l.diffaman.num.15.C.de ingen. Zuccard.ad l.fin. nu.369. vbi Men. num.616.Perſonal.nume 69.C.de edict.diu.Adr.tollend. Valaſ.deciſ. 93.nu.7.

Ampliatur, vt tali modo etiam clerici coram iudice ſeculari citari poſſint. nec ſit locus diſpoſitioni. cap.ſi diligenti,de foro compet.Angel.loquens in confectione inuentarij in l.1.§.hæc ſtipulatio colum. 5.num.14 ff.ſi cui plus quam per l. falcid.vbi rationem reddit,quia eſt ſimplex monitio, ad commodum nec cogit, dixit valde ſingulare Iaſ. in l.teſtamen.colum.2. ſub num.3. C.de teſtamen. Monticul.de inuentario.verſ.ſeptimo ſub numero 29. Roland.fol.72 conſi.29.nume.10. vbi dixit valde ſingulare. Cott. in verbo clerici non poſſunt.

Declara, niſi clericus hoc modo citatus,petierit cauſam remitti, vel in citatione fuerit adiecta cõminatio,alias &c.Capit.deci.8. Roland. conſ.29.libro 2. vide Dec. conſ.vlt. col.fin. Afflict.in conſtitutio. regni in conſtitutione de Borgenſaticis in 3.colum.quæſt.7 Grammat.deciſio.61.nu.3. Afflict. deciſio.380. num.7.Ioſeph.de Ludouic.conclu, 5.ver.& in caſu,Menoch.de recuperand. remed.15. nu.227. Viuius in ſingul.ſuis litera C.nu.50.

Et non comparando non dicitur contumax, nec contra eum ſententia exequi poteſt. Bald. in cap.1. in 5.quæſt.de milit.vaſal. qui controuerſ.eſt vbi Afflict. num.89. Iaſ.in l.libertus ff.de in ius vocan. Ange. in l.conſentaneum C. quomod. & quand.iudex Bald.in l.fin. quæſt.5. C.de edicto diui Adria. tollend. in l.ea quidem C.ſi mancipi. ita fuer, alien.in l.præſcriptione quæſtio. 6. colum.15. C.ſi contra ius. in capit. final.col.1. de fid.inſtrumẽt. Aret.in §.quadrupli.columna 27. de actio, Alexand.in l.de pupillo §.1. in fine de. nou. oper. nunciatio, Bellamer, deciſi.11. vnde parum ſeruit, nam aut comparet vel non, nihil poteſt exequi contra:& cõtrarium eſt verius quia mitius agitur cum l.quã cum homine l.Celſus ff. de arbitr, & ita tenuit Salicet.in l.ita demum de procurat. Io.de Prato. in repert,

ad

ad l. admonendi ff. de iur. iurand. dicens pluries in facto obtinuiſſe reſtringendo ſemper ad ignorantiam facti, non, iuris, Maſcard. concluſ. 925. num. 11.

SINGVL. XLVI.

SI Iudicis authoritate adhibita, rem meam recuperare non poſſum, licitum eſt furari ęquiualentem, dummodo ſine ſcandalo fiat, ſingulariter Innoc. in capit. olim 1. colum. 2. circa medium de reſtitutio. ſpoliat. per text. in cano. Dominus in verbo inſidijs iuncta glo. ibidem 23. quæſt. 2. quod dictum ibi Anton. de Butr. col. 6. in medio reputat mirabile: valde quoque ſingulare appellat Floria. ad l. itaque in fine ff. ad l. A quil. pulchre Caſtren. conſ. 35. colum. 3. Iaſ. valde extollens in l. 1. C. de teſtament. de quo dubitauit Veronen. conſ. 26. num. 9. tamen mihi videtur, quod non bene alleget quia Innoc. loquitur prudenter ſ. adhibita prius diligentia per viam iudicis quod non conſiderauit Veronenſ. in citato loco, nimirum large eum allegando.

SINGVL. XLVII.

MAIVS periculũ eſt ſi vna anima pereat, quam ſi innumerabilium martyrũ corpora cruciarentur gloſ. notabilis in cano. ſi habes 24. quæſtione tertia quam valde mirabilem dixit Alberic. in l. ſancimus ſub num. tertio. C. de ſacroſ. eccleſ. Archid. in cano. Moyſes 32. quæſt. 2.

SINGVL. XLVIII.

LICET non credatur Teſti in facto proprio, ſi intereſſe pręt ẽdat, tamen hoc fallit in facientibus particularem artem: originalis doctr. Papienſ. in forma oppon. contra Teſtes poſt publicationem in verbo in facto eorum nu. 7. verſ. denique quęro, quam ſequitur Curt. de Teſtibus concluſ. 58. nu. 81. dicens eſſe valde pulchrũ dictum, & bene ponderãdum, & ob id tota die eſt in ore Doctor, Mediolanenſium Boſſi. de Reprobat. Teſt. num. 87. Io. de Amic. conſil. 41. num. 8. Campegg. de Teſtibus regul. 63. in 7. Fallent. pract. Corrad. §. 2. de offic. Prętor. in cauſ. Ciuili. titul. de Teſtibus rub. Perſonas Teſtium aggrediendo verbo Teſtis in re propria num. 47. col. 2. Maſcard. de probatio. lib. 3. concluſio. 1357. num. 62. Burgni. deciſ. 37. num. 42. dicens valde vtile Florentię pro Zanaiolis, Piſis, Fuctriuis, Lambardię pro Brentitoribus & portitoribus vini, & aliarum rerum.

Declara niſi aliud defectum patiatur. Riminal conſ. Criminal. diuerſarum 82. nu. 3.

Cautela eſt, vt procuret quitationem à conſignante Thom. diplonatac ad Bar. in l. deferre liter. de iure fiſci per verbum forte ſubdubius loquendo.

SINGVL. XLIX.

TESTATOR legando vxori, iam viduę lectum, vel culcitram intelligitur de viduali non de ſerica, quæ non conuenit hone-

ſtati

ſtati viduali, Bal. in l. plenum. §. equitis de vſu. & habit. dixit eſſe aureum dictum Feli. in cap. cauſam quæ ſub numero 17. de Præſcript. Idem ſi mandat veſtitum fieri Bal. in l. 1. C. de verbo. ſignificat. Idem ſi bene tractari, intelligitur enim viduali conuenientia Bal. in l. 1. C. delegat.

SINGVL. L.

MODICVM dicitur reſpectu qualitatis perſonarum gloſſ. ſingularis, & ab omnibus cõmendata in l. ſed & ſi ſuſceperit §. ſed & ſi, proponas in verbo modica pondo. ff. de Iudic. vbi apud Comitiſſam Matildam ditiſſimã 30. miliaria erat quid modicum, vbi Alberic. in primis verbis Bartol. num. 4. Caſtrenſ. nu. 8. Angel. nu. 6. dicunt eſſe pulcherrimum dictum & cordi figendum, ſingularem quoque dixit Feli. in cap. cauſam, quæ ſub num. 17. de reſcript.

SINGVL. LI.

AFFINIS, ſoluta affinitate, nõ ſeruat amorem Gloſſ. celebris ab omnibus pro ſingulari cõmendata in leg. ſed hoc ita in verbo ſuccurrendum in fine. ff. de re Iudicat. Quã nobilem dixit Bal. in cap. In literis nu. 5. de teſtibus vbi extendit ad famulum expulſum, quem in hoc ſequitur . . . de reprobatio. teſti. ſub nu. 36. in 4. Fallent vbi pariter appellat ſingularẽ hanc gloſ. & menti tenendam, & alij per Farinacc. q. 55. Inſpectio. 2. nu. 145. & alij per me cumulati in tract. de locat. & conduct. par. 6. de probatio. q. 3. num. 9. ſingularem quoque dicit Idem Bal. in l. affinitatis C. commun. de ſucceſſion. in l. Cui eorum §. affinitatis. ff. de poſtuland. Inferens ex hoc, quod licet quis prohibeatur ferre Teſtimonium pro vxore fratris viuentis, eo mortuo poterit, quod ſequitur Alex. conſ. 207. col. 3. verſ. 3. &c. lib. 6. Lanfranc. in cap. quoniam contra. in verbo teſtium col. 19. verſ. quod autẽ Crott. de teſtibus num. 121. & eſt omni exceptione maior, Anto. Gabr. de teſtibus concluſ. xv. num. 4. & hæc eſt communis opinio tã in Ciuilibus, quam Criminalibus cauſis vt atteſtatur Petr. Moncad. in addit. ad Crott. ſub nu. 77. literis BB. Proſper farinacc. q. 54. nu. 32. tamen omne, remitterem Iudicis arbitrio, iuxta facti qualitatem, etſi remanſerint liberi, vel non, & ſimilia vt per Tiraquell. de cauſis ceſſant. in princ. num. 29. eandem gloſſ. dixit ſingularem. Bal. in l. 1. col. 10. ver. ſuper tertio articulo de affinitate, Inferens quod licet affinis poſſit accuſare propter ſui affinis Iniuriam l. 1. §. 1. ff. de poſtuland. hoc procedit durante affinitate, ſecus ea ſoluta per hanc gloſſ. ſequitur Alex. d. conſil. 207. lib. 6. col. 4.

Eandem gloſſ. dicit ſingularem Bal. mét in l final. vbi Iaſ. num. 23. C. de verb. ſignific. quod ſtatutum de compromiſſis nondum finita affinitate, cum ſit contra Ius commune idem in cap. accedens vt liti non conteſtat. in margarit. in verbo affinitas Ancar. in cap. 1. q. 14. de conſtitutio. & hæc eſt, communis opinio Alex. in d. l. ſed hoc Tiraquell. de cauſ. ceſſant. in princ. nu. 30. vbi tandem poſt multa reſidet cum hac opi-

opinione prout nu.37.

SINGVL. LII.

PROCVRATOR præſumitur iam intimaſſe Domino ſuo factum graue, notabile, cōmodum, vel impenſam, non tamē quā credendum eſt veriſimiliter non feciſſe ſine Domini certioratione dato maxime competenti temporis interuallo text. eſt ſingularis in l. ſi quis forte, in princip. ibi nec enim debebat tam magnam rem tam diu . . . ff. de pęnis, quem notabilem ad hoc propoſitum dixit Roman. conſil. 481. col. 2. verſ. ſecundo, quia nu. 7. Imol. cōſ. 123. colum. 2. cap. deciſ. 4. nu. 23. Lancellott. de attentat. in princ. nu. 62. cum multis ſequent. Bero. conſil. 118. nu. 23. lib. 2. Ant. Gabr. de reg. iur. concluſ. 5. nu. 32. Meno. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 23. nu. 43.

SINGVL. LIII.

AN hæres, qui ex ſua induſtria, vel principis indulgentia, in iuſti hæreditatem habuit, teneatur creditoribus, & legatarijs? videbatur quod non, quia non dicitur eſſe in bonis, quod mea induſtria, vel Principis indulgentia quæſiui l. vēditor circa medium ff. de hæredit. vel actio. vendit. vbi bona gloſ. in verbo propter negotiationes leg. ſi hæres, quæ eſt l. 3. ff. ad l. falcid. vbi Caſtr. & Alex. not. quæſitum per ſocium ex illicita negotiatione nō eſſe quoad patrē profectitium, nec fratribus vel ſocio communicandum. contrarium eſt verius l. ſi ſeruus plurium §. 1. ff. de legat. 1. vbi Angel. Caſtr. & Iaſ. numero 4. dicunt eſſe caſum ſingularem.

Fallit in reſtitutione fideicommiſſi, in quo non veniunt quæſita, & iniuſta ſententia l. debitor §. fin. ff. ad Trebell. vbi Angel. & Alex. limitant niſi concurrerit dolus obtinentis: dicentes eſſe valde ſingulare ad limitationem prædictorum, & totius materię de executione ſententiæ iniuſtę.

SINGVL. LIIII.

PROCVRATOR rei cum cautione rati non admittitur ſi non ſit ſaluum ius actui ad rem in iudicio rei vendicationis, ita dixit ſingulariter Guglierl. de Lune. in l. Pomponius §. ſi is qui ff. de procur. vbi Caſtrenſ. numero 3. dicit hoc dictum valde notandum, & mirabile.

SINGVL. LV.

SI illicita reperiantur eſſe apud aliquem inſtrumenta alicuius illis exhibitis, ſi delegat aliqua ſcriptura, & in loco ſuſpecto, eſt præſumptio contra ipſum, & non eius, ad cuius fauorem cantat, dictum eſt ſingulare Hoſtienſ. in cap. accepimus de fid. inſtrument. quod dixit mirabile, & non eſſe alibi Bald. in l. 1. nu. 2. C. de fide inſtrument. & ſingulare dixit Roma. conſ. 346. nume. 13.

SINGVL. LVI.

SENTENTIA, abſolutoria lata in rei vendicatione intentati,

Digitized by Google

tati, contra non poſſidentem, mandari poterit executioni ſi noua poſſeſſio ſuperueniat. ita voluit notabiliter Bal. in l. cog. in fine C. de petition. hæredit. in rub. ff. de rei vendicatio. dixit valde notabile Soci in l. ſi à te §. 1. num. 4. vbi Caſtrenſ. in fine valde exclamat. ff. de exceptio. rei iudicat. valde commendat. Abb. in cap. examinat. de iudic. Imol. in cap. final. de exceptio. pariter ſi eſſet lata condemnatoria contra reum eo tempore non poſſidentem, ſi poſſeſſio poſtea ſuperueniat, etiam ſi ſit ſimplex camera declaratione vt ibi perſcribentes.

SINGVL. LVII.

STATVTVM prohibens omnes exceptiones contra inſtrumentum ad impediendam executionem, intelligitur de non apparenti, & velut. ſecus ſi euidenter appareat gloſſ. ſingularis, quam ibi commendat Angel. in l. 1. §. fine autem in verbo imperfectam in prima lectura ff. de tabul. exhibend. quā valde ſingularem dixit Roman. conſ. 42. column. 1. in fine verſ. ſecundo probo. valde ſingularem quoque dixit Alex. ad Bartol. in l. 1. §. & parui ff. quod ui, aut clam.

SINGVL. LVIII.

PAPA Dei Vicarius in terris defectū conſenſus ſupplere nō poteſt, ita dixit notabiliter Io. And. in cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi, dicens non poſſe Papam inducere matrimonium ſupplendo conſenſum. Dixit valde ſingulare Staffil. de literis gratiæ, & iuſtitiæ folio 146. verſicul. eadem ratione.

SINGVL. LIX.

LAVDVM, ſiue arbitramentum tunc eſt vere, & proprie tranſactio, quando eſt a partibus emologatum, & approbatū, alias non. dictum eſt ſingulare Ancar. in diſputatione. C. laicus col. antepenultim: quod pro ſingulari dixit Caccialup. de Tranſactio. quæſt. 3. colum. fina. verſicul. aduerte tamen valde notabile dixit Dec. conſil. 60. col. 3. ſub nu. 3. inferens tunc complere remediū l. 2. C. de reſcindend. venditio.

SINGVL. LX.

A LAVDO non datur recurſus quando à principio partes ipſius notitiam veriſimiliter habere potuerunt, dictum eſt ſingulare Bal. in l. venditor C. de reſcindend. venditio. Clar. in l. fina. nu. 21. C. de contr. emptio. dixit valde notabile Dec. conſil. 60. ſub num. 3.

SINGVL. LXI.

PROCVRATOR ſpecialiter conſtitutus ad laudum ferendum ſuo tempore ratificādum, non debet ratificari niſi Domino prius certiorato Bald. dicens valde notandum in leg. final. ſub numero vigeſimoprimo, C. de contr. emption.

Quod amplietur & in procuratore conſtituto ad ratificādum poſt laudum iam latum, pulchre Dec. cōſil. 60. colum. 3. in fine vnde procuratores

ratores non debent eſſe ita proeliues ad currendum.

SINGVL. LXII.

MATER tranſiens ad ſecundas nuptias de conſenſu filij ſuccedit ei ĩ plena proprietate gloſ. eſt valde ſingularis,& aureis literis ſcribenda ſecundum Ang. in §. hęc conſtitutio in verbo copulatur in autentic. de non eligend. ſecund. nubent. vbi Angel. nume. 8. dat pro cautela aduocato, vt faciat conſentire filium ſecundo matrimonio, & ſic ceſſabunt omnes pęnę, ſecundo nubentium. ſingularem quoque dixit Bologni. ad Matteſilan. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 52. & eſt etiam communis opinio Io. de Ganon. ad l. fęminę num. 4. C. de ſecund. nupt. Ant. Gab. de ſecund. nupt. concl. 3. num. 35.

SINGVL. XLIII.

TVTOR, à patre, vel iudice datus filio Clerico habenti beneficium, non poteſt ſe ingerere in fructibus benefic. Ancar. dicẽs hoc perpetuo notandum, nec alibi legiſſe in cap. fin. notabili 6. iudic. & ibi Franc. ſequitur,& commendat, ponit & pro valde notabili Dec. cõſil. 150. col. 2. circa principium, debet etiam dari per iudicem ſecularem & eccleſiaſticum ſimul, & perſona eccleſiaſtica ſi aliquis idoneus reperitur, & in ſubſidium ſecularis Aretin. in §. ſed hoc iuu. num. 9. de Attilian. Tutor. Bart. dicens hoc perpetuo notandum in l. 1. ff. de Tutor. & curat. dat. ab his, commẽdat Rui. conſil. 89. colum. 2. volum. 5. Roland. de inuentar. part. 2. quæſt. 17. num. 3. fol. 21. Religioſi autem & Clerici poſſunt per iudicem ſecularem iudices deputari volentes maxime habita licita ſuperioris Borgni. de Tutor. num. 288.

SINGVL. LXIIII.

REPELLERE aliquem tãquam indignum non competit niſi fiſco, & hoc adita per fiſcum hæreditate etiam ante ſententiam l. his conſequenter §. 1. ff. famil. herciſcund. vbi Alberic. Bartol, & Bald. dicunt eſſe textum valde ſingularẽ, & notabilẽ inferentes ex hoc, quod ſi hæreditas deferatur filio ſpurio, nõ poſſet auocari per Agnatos, vel cognatos, ſed per fiſcum. hanc etiã l. cum gloſſ. dixit ſingularem Andr. Barbac. ad Bal. in l. 1. litera E. C. de his quibus vt indign. licet corrupta alleget gloſſ. & licet. Iaſ. ibi nu. 6. limitat duobus modis vltra eum limitatur duobus alijs notabilibus modis.

Primo in interdicto de tabulis exhibendis, poteſt eſt gloſſ. in l. fin. in vltima lectura, vbi Angel. dicit caſum ſingularem, & non eſſe alibi, ff. de tabul. exhibend.

Secundo prædicta ſunt vera vt requiratur agnatio per fiſcum quãdo ſumus in facto, in quo poteſt eſſe lucrum, & damnũ prout hereditas, ſecus in facto non lucrabili, vbi ipſo iure fiſco acquiritur ſine aliqua agnat. Bartol. in l. final. ff. de condictio. ſine cauſ. vbi Iaſ. col. 3. poſt Fulgoſ. dicit mirabile, & valde notandum.

Limitatur tertio notabiliter in abſcribente ſub duabus conditionibus,

nibus.

nibus l.duobus §. fin.ff. de falſ. quē dixit valde ſingularem Barbac. ad Bart.in l.final.litera D. de tabul.exhibend.

Limitatur quarto notabiliter in fiſco volenti, quo caſu ſolus poteſt repellere hæredem indignum, ſi vero nolit, hæres indignus remanet hæres, vel talis exceptio competit alijs intereſſe prætendentibus gloſ. eſt ſingularis, & ab omnibus comēdata in l. ea ſola in fine gloſſ. ff. de regul. iur. quam valde ſingularem dixit Bald. in l. eam, quam col. 6. C. de fideicommiſſ. Roman. in l. 1. ff. de acquirend. hæredit. ſingularem quoque, & valde notabilem dixit Alex. in l. ſi ſeruus pluriū §. ſi quis autē in fine vbi Iaſ. in 2. notabili num. 2. ff. de leg. 1. ſingularem quoque dixit Iaſ. in l. 1. col. 1. in fine in 8. limitatione C. de hære. inſtituēd. in l. ex facto §. Iulianus nume. 2. de vulg. & pupill. valde notabilem appellat in l. controuerſia col. fin. ſub num. 10. ff. de Tranſactio. vbi notabiliter loquitur quod fiſco recuſante, tranſit in hæredem legitimum tali repulſa, ſolemnem quoque dixit hanc gloſſ. Cagnol. in l. ea ſola nu. 3. de reg. iur. & ſic fiſco primo loco competit, eo recuſante tranſit in legitimum, & nemine opponente indignus met remanet hæres.

Limitatur quinto, notabiliter, vt quædam eſt incapacitas, per quā ſolus fiſcus admittitur iuribus ſuperius adductis, quędam eſt incapacitas, per quam vocantur venientes ab inteſtato iuxta l. 1. C. de ſecund. nupt. & Autentic. hoc amplius C. de fideicommiſſ. & hanc declarationem dixit auream Iaſ. in l. controuerſia columna penultima, ſub numero decimo, C. de tranſation.

SINGVL. LXV.

ASCRIBENS ſibi in teſtamento ſub duabus conditionibus excuſatur à pęna, & capit relictum l. duobus §. final. ff. de falſ. quem ſingularem dixit Roman. in l. ſi vero §. de viro in 3. fallent ff. ſolut. matrimon. in leg. 1. de verb. obligatio.

Limita ſingulariter niſi de præſenti induceretur aliquid turpe dās materiam inſidiandi Iaſ. per illum text. in l. fin. in 5. notabili nume. 9. C. de pact. dicens hoc valde ſingulare, & perpetuo cordi tenendum.

SINGVL. LXVI.

CLERICVS de euictione in inſtrumento venditionis obligatus, tenetur defendere cauſam coram iudice laico, vbi pendet Bal. Fulgoſ. & Lancellott. Dec. in l. venditor ff. de iudic. Angel. in l. non ſolum §. quod vulgo ff. de vſucap. & hæc eſt communis opinio, vt pulchre per Socin. conſ. 91. verſic. circa vltimam difficultatem lib. 3. & in regno Francię paſſim tenetur Aufrerr. in clem. 1. de offic. ordinar. regul. 2. fallent 5. Gugliel. in cap. Rainutius in verbo vxorem num. 147. Didac. atteſtans pariter de communi practic. quæſtio. cap. 8. nume. 2. licet in ſe contrarium teneat Caballi. de euictio. §. 3. nu. 119.

Limitatur tamen vltra eos ſingulariter niſi ante litem conteſtatam, & ante notificationem, habita notitia litis motę, clericus comparuerit, & petierit cauſam remitti

ad

ad iudicem eccleſiaſticum, nã tunc remitti debet, nec dicitur tranſmutari iudicium cum non ſit adhuc per litis conteſtationē inchoatum: eſt notabile verbum Angel. Aretin.in rubr.de exceptio.colum. 13. ſub num.20.quod verbum dixit ad mirabile Dec.conſ.vltimo, num.9. ſed contrarium videtur verius, ex generalitate,l.venditor,ff.de iudic. vt ibi conſiderat Cagnol. Caballi. de euictio.§.3.nu. 122.in fine.ſemper enim militare videtur ratio ſimplicis aſſiſtentię Couarr. pract. quæſtio. cap. 8. columna ſeptima, in princip.

Vnde in hac materia duę ſunt bonę cautelæ, vna clerici competere ante notificationem modo quo ſup. dictum fuit. Altera actoris, quod ab initio proteſtatur nolle mutare iudicium, ſed contra conuentum proſequi, & hanc practicam valde commendat Cagnol. ad l.venditor,num. 13. de iudic.

SINGVL. LXVII.

CLERICVS Bononienſis Ferrariæ delinquens, ſortitur ibi forum ratione delicti, puniri tamen debet a iudice ſuo Eccleſiaſtico, non ſeculari, licet deliquerit extra ſuam diœceſim, Bald. dicens hoc valde notandum in Authentic. qua in prouincia, numero primo, C. vbi de crimin. agi oport. dixit valde notandum, Roland. conſilio duodecimo, numero quinquageſimoſecundo, volumine ſecundo,vnde per delictum perditur priuilegium fori proprij, non fori in genere ex ratione priuilegij.

SINGVL. LXVIII.

CLERICI ſunt adeo exempti a iuriſdictione ſeculari,vt Epiſcopus non poſſit laico, & clerico ſimul cõmittere cauſã criminalem contra clericum: dictum eſt notabile Abb. in cap. ſignificaſti, numero 8.de foro competent. dixit ualde notabile Dec. in cap.decernimus,numero 44.de iudic. ſingulare, dixit Rolan. conſilio 4.numero decimoquarto, volumine 1.conſil. 12.numero 46. volumine 2.dicens etiam communiter receptum Tiber.Decian. valde pariter commendans tract.criminal.tom.1.capit.9. num.71.

SINGVL. LXIX.

CLAVSVLA poſita in fine, quæ veniat in contextu unius capituli,ad proxima tantum refertur, Abb. in cap. ſecundo requiris, columna ſecunda,de appellatio.Dec.conſilio 213.num.7. Iaſ. in l.3.§.filius intermedius,numero 24.ff.de liber. & poſthum. Menoc. de arbitr. caſu 64.num. 23. Anto. Gabr. de clauſul. concluſ.9. numero 11.

Limitatur ſingulariter,niſi eſſet eadem ratio, vt illa qualitas referatur pariter ad omnia etiam remota,Dominic.dicẽs eſſe notabile verbum in cap.vbi periculum.§.nulli, verſicu. nora bene iſtud verbum de electio.lib.6. dixit valde ſingulare Dec. in cap. ſecundo requiris,limit. 2.nume. decimoquarto,de appellatio. ex notabili doctrina Bart. in l.doli,in princ.ff.de ſeru.corrup.

inferens ad ſtatutum diſponens, quod ſi quis fecerit ſic, & ſic, poſtea adijciatur qualitas de nocte, quod refertur ad omnia dicens val. de pariter notandum.

Sed hoc procedit in eadem oratione, vt exemplum Bart. ſonat, & ſentit Dec. conſilio 92. col. 2. ſecus in diuerſis orationibus maximè diſtantibus ex doctr. Bartol. in litera A. §. eritque hæc differentia, ff. ui. bon. rapto.

SINGV. LXX.

BONÆ fidei poſſeſſor, & cum titulo, facit fructus ſuos, l. qui ſcit. §. 1. verſic. porrò, de vſuris, Cæphal. conſi. 63. num. 10. lib. 1. Menoch. de recuperand. remed. 15. numero 579.

Fallit notabiliter in fructibus legitimè adite mortis patris, vel matris, qui debentur etiam conſumpti a bonæfidei poſſeſſore etiam ſine aliqua mora regulari, vel irregulari, Bal. in l. non ſine, C. famil. erciſcund. dicit ſingulare, & valde notabile Alex. conſi. 64. colum. 1. nu. 4. verſic. ſuper ſecundo, lib. 1. & conſi. 27. lib. 6. Corne. conſi. 265. colum. 1. vol. 1. cōmendat Bertrand. conſi. 247. num. 2. volum. 3. Curt. Seni. conſi. 39. colum. 3. verſicu. ex prędictis infertur Iaſon ad l. ſcimus. in principio, in ſeptimo notabili, numero 9. C. de inoffic. teſtament. Boer. deciſione tertia, in fine Ruynus conſilio 26. numero 22. libro 3 Cephal. conſilio 109. numero 29. libro primo, Natta conſilio 156. numero ſecundo, libro primo, Curt. de legitima. in verbo cuius portionis in fine fol. 105.

SINGV. LXXI.

CONFISCATIO bonorū, hodie ſingulariter non habet locum, ſed bona filiis reſeruantur Authentic. bona damnatorum, C. de bon. præſcript. latè Clar. §. final. quęſt. 78. Proſper Farinac. quæſtione 25.

Fallit ſingulariter in inſtantia inchoata contra defunctum cōdēnatum, quæ non tranſit contra filios, quibus reſeruata ſunt bona, Angel. dicens valde in pratica ſingulare in l. ſi conſtante. §. fina. num. 2. vbi Caſtrenſ. in finalibus verbis, ff. ſoluto matrim. vbi rationem reddunt, quia perſonæ non ſucceditur dicitur enim . . . . per delictum licet contrarium teneat Bal. & ibi Salicet. in l. 1. C. ſi penden. appellation. mors, . . . nec obſtat, l. tam ex contractibus, ff. de iudic. de qua opponit Caſtrenſ. & non reſoluit, quia licet ibi pater capiat bona, & iura bonorū, & peculij non vt hæres tamen perſona filij non habetur pro annihilata a lege prout habetur in d. §. fina. mediante condemnatione.

SINGVL. LXXII.

QVEM de euictione tenet actio, eundem vendicantem repellit exceptio, l. exceptione, C. de euictio. l. vendicantem, ff. eodem.

Fallit ſingulariter in caſu, l. fina. C. de euiction. vbi hæres fideiuſſoris, & perſona ſua poteſt euincere licet non vt hæres, & iure defuncti, transfuſo, vbi Bal. dicit eſſe caſum

adeo

adeo admirabilem, vt ſuper eo eſſet cogitandum, & non eſſe alibi dicit ibi Bartol. ſingularem quoque dixit Iaſ. in l. 2. §. ex his, num. 3. ff. de verborum obligat. circa quem notandum eſt, quod hoc verum eſt, in hęrede fideiuſſoris, ſecus in hęrede ipſiuſmet venditoris etiam ex facto proprio, & ratio differentię eſt, quia fideiuſſio ſimpliciter conſentit, ſed promiſſor, vltra conſenſum ſimplicem, obligat ſe, ideo facilius obligat hæredem ita pulchre Fulgo. conſil. 67. paterfamilias col. 3. inferens ex hoc quod ſi ad fideiuſſorem met, res vendita ex alia cauſa perueniret, non obſtaret conſenſus præſtatus qui ad ius futurum non porrigitur, & ſi hæres ex iure proprio vendicabit, hoc facto conuenitur, vt hæres, vt ibi pulchre per Bal. dicens valde notabile.

SINGVL. LXXIII.

SENTENTIA lata contra poſſeſſorem non mandabitur executioni contra colonum, & aliũ dependentem detentorem, niſi poſſeſſore prius citato Bartol. in l. 1. §. neceſſario, in fine, ff. ſi mulier ven tr. nomine, quam ita declarat Bal. in l. 1. num. 12. C. de executio. rei iu dic. dixit valde ſingulare Fely. in c. quia Gu. num. 4. de iudic.

SINGVL. LXXIIII.

CVRARTOR dandus liti, reo conuento, qui non ſit de ordinaria iuriſdictione iudicis, coram quo cauſa pendet, poteſt dari per eum met iudicem coram quo cauſa pendet l. final. §. 1. C. de adminiſtrat. tutorum, vbi Barto. dicit eſſe caſum nouum ſingularem, & menti tenendum.

Singularem quoque dixit Bart. in l. 1. numero 5. ff. de tutor. & curato. dat. ab his.

Sed contrarium mihi innuere videntur verba d. legis ibi curatorem ei in competenti iudicio dari curat. & prouiſionem iudicis, coram quo lis pendet, quam cognatorum, & propinquorum. Et quibus verbis colligi videtur, quod talis iudex, vbi cauſa pendet, non dabit, ſed curabit dari coram iudice ſuo competenti.

Fallit etiam in delegato ſedis Apoſtolicæ, coram quo cauſa pendeat per capitu. final. de iudic. libro ſexto.

SINGV. LXXV.

INIMICVS adeo à teſtimonio repellitur, vt nec ei credatur in mortis articulo, euchariſtiæque Sacramentum ſumpſerit, ſingulare dicit Bald. in cap. primo, §. vaſſalli noſtri, columna 2. numero 6. verſic. extra quæro de pact. Coſtant. quod ſingulare, & bene notandum dixit Marſil. in l. prima, §. prætetea, numero 6. ff. de quæſtio. Iaſ. in l. prima, numero 16. ff. de eo, per quem fact. erit. commendat ét Gig. de crimine lęſę maieſtatis rub. quomodo, & quando, & per quos, quęſt. 2. numero 3. ſingulare, & bene notandum dixit Grãmati. conſilio quadrageſimoſexto, numero ſeptimo, Petr. Monend. in additio. ad Crot. part. 3. numero 97. litera R. in medio additionis, verſic. & dixit Bald. Campeg. de teſtibus

concluſ. 25. in fine Boſſ. de inquiſitio. num. 53. Pratic. Cortad. rub. de teſtibus, §. perſonas teſtium, num. 65. verſicu. ampliat. etiam Fely. Roland. dicens pariter ualde notandum conſi. 24. num. 35. lib. 1. conſilio 63. num. 33. lib. 2. vbi valde cõmendat conſi. 37. num. 13. libro 3. Bertrand. conſi. 131. num. 9. part. 2. conſi. 15. num. 5. conſi. 211. num. 3. part. 3. Bertazol. conſi. 38. num. 15. libro 1. conſil. 528. num. 4. libro 2. Maſcard. de probatio. libro 1. concluſ. 462. numero 32. & libro 2. cõcluſ. 899. numero 4. vbi rationem reddit, quia in articulo mortis ſolet vacillare memoria, quę ratio mihi non ſatisfacit, quia non ſe fundant in hoc Doctores, & Bald. met innuit in citato iam loco dum ſubdir, quia non omnis moriens eſt ſanctus Ioannes, & communiter approbatum teſtatur Proſper. Farinac. quæſtione 53. numero 11. in fine.

Aliam rationem aſſignat Menoch. conſil. 49. num. 7. lib. 2. quod regula, quæ habet quod nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ, non procedit, cum agitur de præiudicio tertij, idem de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 5. nume. 19. & de arbitr. conſil. 19. num. 27. vnde dicebat Oldrad. conſil. 192. columna 1. verſicu. nec enim quod non omnis moriens præſumitur dicere veritatem.

SINGVL. LXXVI.

VBI eſt contrarietas, ibi non poteſt eſſe ſimplicitas nec aliqua excuſatio, dictum eſt notabile Ioan. Andr. in cap. cum Ioannes propè finem, de fide inſtrumẽt. inferentis mulierem, nec ruſticum excuſari a contraria depoſitione, vel productione ſcripturarum, dixit valde notabile Bald. in l. ſcripturę, numero 8. C. de fide inſtrumentorum ſequitur Alex. ad Bart. in l. ne paſſim, quę eſt l. penul. litera E. vbi Iaſ. in lectura, num. 7. hoc valde commendat, C. de iur. & facti ignorant. Barba. in cap. Raynaldus colum. 50. verſ. ſecundo limita, de teſtament. & dixit valde ſingulare, conſil. 3. colum. 14. verſ. & ſic vera ſit concluſio, lib. 2. conſil. 5. col. 4. verſi. item procedent, lib. 2. conſil. 10. col. 2. lib. 4. vbi hoc dictum Io. Andr. belliſſimum appellat, Dec. pariter valde commendans in cap. ex parte, el ſecundo limitatio 9. numero 55. de offic. delegat. in capit. ſollicitudinem in 8. notabili, num. 15. de appellatio. in cap. paſtoralis, col. 6. num. 53. de exceptio. in l. repugnantia, in princip. vbi Cagnol. col. 2. ſub num. 2. in fine, ff. de reg. iur. Cur. iun. in l. venia, num. 3. C. de in ius vocand. Ripa, de peſt. de remed. præſeruation. contra peſt. numero ducenteſimoquinquageſimoquarto, Natta, conſilio 585. numero quinto, Sfort. de reſtitutio. in integr. quæſt. 9. articu. 7. ſub num. 51.

Contrarium in ruſtico ſimplici, contraria deponenti tenet Angel. in §. & licet, numero decimoquinto, de teſtibus, vbi monet iudices in conſiderando qualitatem ruſtici, & ſi veriſimiliter depoſuit contraria per dolum, vel ex groſſitia, & ruſticitate Iaſ. in l. ſi quis, id quod nume. trigeſimoſecundo, ff. de iuriſdict. omn. iudi. dicens hoc

eſſe

eſſe valde notabile ad excuſandos ruſticos a pęna falſi Marſil. dicens in practica valde ſingulare conſi. 4. numero 29. iterum commendat cõ ſilio 7. numero 18. & conſil. 62. numero 7. Alciat. regul. 2. præſumpt. 32. nume. 5. Ferrar. dicens hoc eſſe multum notabile cautel. 17. nume. 7. colum. 4. Grammat. conſi. 23. numero 6. Menoch. de præſumpt. lib. 5. prçſumptio. 3. numero 27. & hęc opinio eſt Æquior, arbitrio tamen iudicis conſiderata bene qualitate facti & perſonarũ Tiraqu. de pęnis cauſ. 11. numero 16. Ripa de remed. præſeruatio. contra peſtem nu. 134. Alciat. in l. 2. numero 11. C. de in ius vocand. Menoch. de arbir. iudic. caſ. 194. numero 57. nec poteſt negari, dari multos ruſticos ſcaltritos, & aſtutiſſimos, multos etiam ſimplices, & groſſos. conſiderandũ etiam videtur ſi habet intereſſe in cauſa, vel diligit, vel odio proſequitur, aliquem, & ſic de ſingulis, vnde ruſtico ſagaci, & quadrato non parcitur l. at late §. de ruſticis, vbi gloſ. met. de excuſ. tut. quam dixit ſingularem in l. 1. in vtraque lectura. C. de interdict. matrimon. dicens eſſe valde menti tenendum in l. ſecunda, quæſtio. 4. in fine C. de reſcindend. vendit. dicens parci ruſtico, qui ſit vere ruſticus opere, & ſermone, & conuerſatione Iaſ. valde commendat in l ſecunda, C. ſi quis in ius vocat. non ierit. Barbat. dicsẽ eſſe pulchrum dictum conſilio 76. columna vlt. libro tertio, in capit. Rainald. colum. 50. limit. 2. de teſtamen. Corn. conſil. 165. colum. 8. libro ſecundo, Tiber. Dec. tracta. criminal. tomo ſecundo, capitu. 10. num. 6.

SINGVL. LXXVII.

ALLEGANS contraria non auditur l. prima, C. de furt. limita ſingulariter, vt ille contra quem contraria allegantur, poteſt eligere vnum de contrarijs, quod ſibi magis prodeſt, & illud acceptare, Baldus dicens valde notatu dignum in l cum precum. num. 5. C. de liberal. cauſ. dixit valde ſingulare Dec. in capitu. ſollicitudinem numero decimoſeptimo. de appellatio. pariter punitus in vno contrario debet audiri in alio. gloſ. ſingularis ſecundum Angel. ibi in authẽtic. de trien. & ſemiſſ. in princip. dixit valde ſingulare additio ad Bald. in l. cum precum litera A. C. de liberal. cauſ.

SINGVL. LXXVIII.

ALIVD eſt, ſine penuria viuere poſſe, aliud congrue, cõmode, vel competenter, vnde cum viginti quinque ſcutis dicitur quis ſine penuria viuere, non autem commode gloſ. eſt ſingul. in capit. vnic. §. ſunt, in verbo abſque penuria de ſtatu. regu. libro ſexto, quam valde ſingularem dixit Dec. in capitulo poſtulaſti numero 7. de reſcri. in capitu. peruenit, ſecundo el in vltim. not. de appellat. vbi quandoq; etiam confunduntur.

SINGV. LXXIX.

MALA fides defuncti nocet vniuerſali ſucceſſori et ſi à ſe

ipſo ex perſona propria præſcriptio nem inchoare velit eſt magis com munis opinio tam de iure Ciuili, quam canonico Fel.in cap.ſi diligēti de foro competant Balb. de præſcriptio.nu.2. part.3.part.num.12. per totum.

Limitatur ſingulariter in hærede, qui titulum aliunde habuerit, quam à defuncto, & in eo inniti velit, quia tunc non vt ſucceſſor ſed vt aliunde extraneus præſcribit. textus eſt ſingularis, & abomnibus commendatus in leg. an vitium §.final.ff.de diuerſ. & tempora præſcriptio. Quem valde ſingularem dixit Iaſ. in l. Pomponius §.1. num.20.ff.de acquiren.poſſeſſio.dicens quod Bal. ſemper exclamabat de illo textu.ſingularem quoque dixit Angel.in l.cum qui §.prætor ait ff.de publician.in rem actio.notabilé quoq; dixit Balb. de præſcrip. in 2.par.q.2.in fine. Pariſ.conſ.23.nu. 242.vol.1.Fel. valde pariter commendans in cap. ſi diligenti col.5. de præſcriptio.R.trin. conſ.45..col. penultim. vol.4. Paris in cap. nihil numer.12.de præſcript valde commendat pro ſingulari Didac.in reg. poſſeſſor part.2.§.9. ſub nu.5. verſ. quartum ex his.

Et ille textus, ni fallor, ſaluari poteſt à rigore Autentic. malefidei poſſeſſor ex duabus rationibus,prima, quia ille hæres emit à primo emptore,quo caſu non procedit diſpoſitio Autentic. malęfidei poſſeſſor,quæ reſtringitur ad immediatū ſucceſſorem tantum, vt inferius dicam, ſecundo, quia ibi I. C. tractat de præſcriptione pignoris, quo caſu non eſt locus dictæ Autent. malęfidei poſſeſſor, Areti. in §. furtiue, limit.3.& limit.8. de vſucap. Iaſ.ad l.Pomponius nu.18. verſic.tertia ratio ff. de acquirenda poſſeſſio.Balb. de præſcriprio.in 2.part.3. par.col. 8.limit. 3. dicens iſtas limitationes communiter teneri Iaſ. iterum in §. ſed iſta nu.80. vbi Gemaſ.nu.40. de actio Soc.regul.33.& 431. Bart. quæſt.182.num.44.& licet Specul. in titul. de præſcriptio. §. 1. verſic. quid ſi poſſedi columna 1. contrarium tenere videatur in caſu, quod primo redemit poſtea hæres extitit per l.ſicut §. ſuperuacuū ff. quibus modis pign. vel Hypothec. ſoluit. reſpondetur,quod ille textus procedit in caſu diuerſo, 5. in perſona ipſius met debitoris.

Limitatur etiam notabiliter d. Autentic.malęfidei poſſeſſor, vltra ſcribentes in locis anted. vt non procedat in alienatione bonorū illius in quem ſaltem metus reuerentialis cadere poteſt,vt filij, vxoris,& ſimilium, nam etiam data eorū ſciētia requiritur longiſſima præſcriptio, nec ſufficit longa. ita pulchre Fulgos.in Autentic.niſi tricennall. C.de bon. mater. vbi Pinell. nu. 8. commendat ſummopere dicens eſſe nouum dictum,& ſingularem limitationem ad d. Autentic. in contrarium tamen videtur textus in l. ſi fundū C.de rebus alien.non alienand. vbi prodeſt longi temporis præſcriptio emptori bonorum filij etiam eo inuito venditorum.

SINGVL. LXXX.

IN lucro dotis attenditur ſtatutum loci ipſius mariti, non vxoris, etiamſi mulier ignoraſſet, vel eius hæredes ignoraſſent, tale ſtatu tum

Digitized by Google

tum vigere in loco domicilij ipſius viri Cuma. conſ.26. col.1. conſ.72. col.2. Barbac. in rub. de conſuetud. numer.51. claud. Aquenſ. in l. cum quædam puella in princip. ff. de iuriſdictio. omni iudic. Dec. late conſ. 19. Curt. iuni. conſ. 129. col.2. in l. exigere dotem col. penult. ff. de iudic. vbi Cagnol. col.3. verſ. ampliatur ergo primo, & in 7. col. in princip. verſ. ſexta limitatio, dicens hãc eſſe magis communem opinionem idem purpurat. ad l.1. num.147. C. de ſumm. Trinit. & fide Catholic. Soc. iun. conſil. 14. colum. fin. vol.1. Cagnol. ad l. qui cum alio nu. 14. ff. de regul. iur.

Limitatur ſingulariter, niſi vxor habuiſſet iuſtam ignorantiam cauſatã ex aſſertione, & perſuaſionibus ipſius mariti, quo caſu mulier excuſatur, & maritus non gaudebit beneficio ſtatuti de proprio domicilio, Purpurat. dicens valde, & ſingulariter notandum ad limitationem prædictæ concluſionis ad l. cunctos populos num.149. C. de ſumm. Trinit. & fide Cathol. commendat pro ſingulari, & valde notabili in practica Roland. de lucr. dotis q.14. nume.24. & hæc opinio confirmatur, quia ſi audiui à patre meo, vel auo, vel aliquo meorum maiorum ipſos emiſſe talem fundum, inducitur bona fides & iuſtiſſima credulitas, ſufficiens ad præſcribendum, Bald. loquens in caſu quotidiano ad. l. indicia. column. 2. q.4. nu.5. C. de rei vendicatio. vbi ponit caſum quotidianum in filio, cui pater dixit iam per multos annos emiſſe fundum, nec reperiuntur inſtrumẽta, nec teſtes, qui hoc ſciant, tamen iſta iuſta credulitas cum poſeſſione decennali inducit præſcriptionem, & eſt caſus, qui quotidie in facto occurrit. Clarius ad propoſitum noſtrum idem Bald. in l. ſuper longi. num.5. & 6. C. de preſcriptio. longi tempor. vbi ex perſuaſionibus, & aſſertione aduerſarij inducitur bona fides, & iuſtiſſima credulitas, vbi Angel. colum. 2. verſic. idem ſi cauſetur Bartol. in l. celſus nume.4. vbi Balb. num.39. ff. de vſucapio. Butr. in cap. ſi diligenti. col. fin. de for. cõpetent. Feli. in cap. de quarta col.4. verſ. immo dictum vnius de preſcriptio. Barbac. conſil.27. colum.4. vol.3. Trigo ſingular.56. num.5. ſi igitur maritus perſuaſerit vxori, eſt in ea iuſta credulitas, & ob id excuſatur, nec marito prodeſſe debet. vnde dicebat Bal. in cap. ſanctorum verſ. ex dicto vnius de præſcriptio. quod ex dicto vnius fide digni cauſatur bona fides, ſequitur Aretin. conſil. 102. colum. penultim. verſi. & ideo facit etiam aliud ſimile, quod in dubio creditor præſumitur ſciuiſſe debitorem non eſſe idoneum, & ſibi imputet, ſi non explorauit eius conditionem, quoniam recipiendo, videtur approbaſſe tanquam idoneum.

Limitatur, hoc niſi creditor probaret ſuam iuſtam ignorantiam, vel fuiſſe ſubductum ſuaſionibus Principalis aſſerentis debitoris de legatum, eſſe idoneum, Alex. valde commendans in l. ſi cum dotem. §. ſi cum mulier colum. 2. in princip. verſ. vnum addo ff. ſolut. matrimo. dicens eſſe valde vtile pariter recipiẽs fideiuſſorem minus idoneum ſibi præiudicat, niſi dolus aduerſarij interuenerit, Alex. cõſ.60. col.2. vol.5. Marſil. de fideiuſſor. ſub n.73.

in vtero, non agit, & temere contra eum præſcribitur, & ſic præſcribitur, & contra neminé pręſcribitur, & in hoc quoq; dixit mirabil é illũ textum Bald. in c. 1. n. 2. in ſecundo notabili de præſcript.

SINGVL. LXXXV.

MINOR ex contractu defuncti non reſtituitur, ſi cũ eo nihil eſt geſtum l. Æmilius vbi Bar. n. 5. Alber. col. 2. verſ. quod autem tempus Bal. col. 7. n. 8. ff. de minor. gl. in l. fi. in fi. C. in quibus cauſ. in integrum reſtit. non eſt neceſſar. vbi Bart. n. 6. Citi. n. 4. Alb. n. 7. Bal. n. 3. Caſtr. nu. 2. glo. in l. ſicut in verbo ſeruanda C. de præſcript. 30. vel 40. ann. in l. Vna. vbi Bal. n. 2. Caſtr. n. 3. C. ſi aduerſ. vſucapio in l. etiam ff. de minor. Angel. in l. ſi intra in fine C. de non numerat. pecun. Maurit. de reſtitu. in integ. c. 95. Balb. de præſcriptio. par. 6. princ. n. 30. Ripa reſponſ. 1. in fine tit. de re iudica. & hæc eſt cõis opinio Iaſ. ad l. cum filius familias §. in hac ſub n. 5. ff. de verb. oblig. Nat. conſ. 492. n. 2. & 3. Rolan. conſi. 10. n. 14. verſ. ad ſecundum lib. 2. Sfor. de reſtitut. in integrum q. 86. art. 2. ſub nu. 24.

Addo bene in materia loquentes Pariſ. conſ. 16. n. 144. volum. 1 Anibal. in repetitio. l. naturaliter num. 249. de vſucapio. Crot. conſil. 56. in fine vol. 1. Iaſ. conſ. 162. col. 2. vol. 4. Soc. iun. conſi. 46. n. 16. conſilio 18. vol. 4. Curt. ſen. conſ. 58.

Limitatur ſingulariter vt hoc verum ſit, & procedat ex priuilegio minoris ætatis, ſecus ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſ. eſſe videb. ex qua reſtituuntur etiã maiores, vt ignorantię, infirmitatis, & ſimilium, ita ſingulariter Barto. in l. Æmilius. ff. de mino. nu. 5. vbi dicit ſingulariter notandum vbi dicit idẽ in l. cum filius familias §. in hac nu. 6. ff. de verb. oblig. vbi Imo. n. 3. dicit eſſe dictum adeo notabile, vt aureis literis ſit ſcribendum, nec alibi legiſſe tam ſingulare dictum vbi Alex. nu. 4. & 7. Soc. n. 7. Iaſ. nu. 5. dicunt valde ſingulare, & communiter receptum idem tenet Bar. in l. 2. C. ſi aduerſ. venditio. pignorum Io. Annibal. in repetitio. l. poſt contractum nu. 146. ff. de donatio. Cagno. ad l. qui in alterius n. 5. ff. de reg. iu. in l. 2. n. 24. in repetition. n. 284. C. de pact. inter empt. & vendit. dicẽs eſſe valde ſingulare, & magis communiter receptum, & in practica vtiliſſimum, & fructuoſum. Manti. de reſtitut. in integrum capit. 101. capit. 299. Balb. de præſcript. par. 6. princip. num. 32. limit. 2. Gomeſ. de contract. tit. de emptio. & venditio. nu. 27. Vaſqui de ſucceſſio. creat. §. 10. lib. 1. num. 166. Alex. conſi. 141. num. 10. libro 5. Riminal. conſi 88. num. 30. lib. 1. Soc. iun. conſil. 104. nume. 25. libro 3. Natt. conſil. 492. numero octauo, dicens nimis durũ eſſe ab hac opinione recedere & iudicando, & conſulendo, cum ęquitati magnæ innitatur, & ita omnes indifferenter tenent Roland. conſi. 10. numero 4. libro 2. Franc. Mant. atteſtans ita iudicatum quæſtione quinta, & numero 3. pulchre Grammatic. deciſio. deciſio. 52. numero quinto.

Ex quibus infertur ſingularis limitatio ad l. 2. C. ſi aduerſ. vendit. pignorum & l. apud Iulianum §. 1. ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſ. eatur vt

pro-

Digitized by Google

procedat in reſtitutione ratione mi noris ætatis ſecus ex clauſula Generali.

Sublimita niſi haberet Tutorē, vel curatorem qui ſit ſoluendo, tūc enim tale remedium ex clauſula generali ceſſat, ſecus ſi non ſit ſoluē do. Rot. §. 5. nu. 22. Grat. conſ. 119. nu. 51. vol. 1. Corbol. de iur. Emphiteotic. ampliat 29. numer. 11. Natt. conſil. 492. num. 9. Bero. conſil. 121. nume. 18. vol. 3. Bart. in l. qui duos num. 7. vbi Soc. late inſiſtit ff. de rebus dubijs Caſtrenſ. in l. 2. ſi aduerſ. venditio. pigno. Guid. Pap. ſingul. 700. Corne. conſil. 87. nume. 1. & 2. lib. 2. Bertrand. conſilio 93. in fine lib. 5. Soc. iun. conſil. 46. nume. 45. lib. 4. & hæc eſt vera, & communis opinio Rui. conſil. 120. col. fi. lib. 5. Roland. conſil. 10. nūme. 20. lib. 2. Burſatt. conſil. 8. num. 4. conſil. 61. num. 5. Borgni. de Tutor. & Curator. nume. 100. verſic. & ſolum minor deciſio. Peruſin 55. numer. 22. Sfort. de reſtitutio in integr. par. 1. quæſt. 22. articul. 4.

Ex quibus infertur etiam notabiliter, quod Priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato vtitur priuilegio ſuo, ſi cum eo ſit aliquid geſtum ſecus ſi nihil ſit geſtum gloſſ. ſingularis in l. ſi cum militaribus C. de reſtitutio. militū. quam valde notabilem dixit Iaſ. in l. cum filius fam. §. in hac ſub num. 4. ff. de verb. obligatio.

SINGVL. LXXXVI.

ABSENS reſtituitur de geſtis ex poteſtate legis ī eius abſentia, ſecus ex proprio contractu, gloſſ. quam ibi Bartol. & Caſtrenſ. dicunt mirabilem in l. ſi cum militaribus in verbo diſtraxerunt C. de reſtitu. milit. & eam appellat. clauē totius materiæ Angel. in l. penult. C. eodem titulo dicēs perpetuo notandam Caſtrenſ. in l. Marcellus in fine ff. de fideiuſſor.

SINGVL. LXXXVII.

VERBA illa, quod plus petere non poſſit fideicommiſſum importat, textus eſt mirabilis, & ſingularis in l. peto in principio verſicul. quid ergo ff. de leg. 2. quē ibi Alberic. dicit ſingularem, & mē ti tenendum, & alibi ne ſciri, valde ſingularem quoq; dixit Guid. Pap. quæſtio. 93. circa medium, & 469. Corn. conſil. 233. colum. 2. lib. 3. Et hoc fideicommiſſum intelligitur tacite inductum fauore venientium, ab inteſtato, nullo dato hærede vniuerſali, vel hæredis vniuerſalis, ſi datus eſt, & habilis ad adeundum, Bart. in l. quotiens §. ſi duo, num. 6. ff. de hæred. inſtituend. & hinc pariter infertur, & eodē contextu, aliud notabile dictum, quod ſi teſtator fecit plura legata, licet dicat poſtea apponat hæc verba ſis contentus tali fundo non cenſetur ex hoc ademiſſe alia legata, niſi addat alia verba ſcilicet, pro omni eo, quod petere poſſis, vel tibi relictum eſt, ſingulare dictum Bart. in l. fideicommiſſa §. ſi quis ita ff. de legat. 3. quod perpetuo notandum dixit Caſtrenſ. ad l. peto nume. 2. ff. de legat. 2. dicens ſępius in facto euenire. Nec per talia verba, filius, vel filia prohibetur petere Emphyteoſim ſtipulatam pro ſe, & filijs, & ſicut nec dotem maternam. vt per Bart. l. iuſiurandi

Digitized by Google

di §.liberi num.4.ff.de oper.libert. dicens eſſe valde notabile. Commendat etiam pro notabili Bald. in l.ſi adulte.C.de hæred.action.Et eſt communis opinio Iaſ.ad l. quod dicitur num.29.de verb.oblig.in l.1. num.188. C.de iur. Emphyteotic. Alciat.regul.1.præſumpt.31. declaratur autem id, quod dictum eſt de dote materna, conſiderando verba, & qualitatẽ obligationis, ſi enim Teſtator erit debitor ſpeciei,& non videtur reliquiſſe animo compenſandi, ſi vero erat debitor qualitatis,tunc ſi habuit reſpectum aliquẽ ad bona propria, non videtur facta excluſio à bonis maternis,quę ſunt tanquam ęs alienum & in dubio talia verba ſunt latius interpretanda, Bald.pulchre in l.liberti,libertęque num.29.C.de oper.liber.vbi latius loquitur.

Declaratur vlterius, vt per talia verba non tollatur actio competẽs contra tertium, & ſic non videtur prohibitus petere a tertio,Bald. reputans hoc valde notabile ad l.cum patrem,col.2. verſicul. item ſi probetur C.de iur.dot.

Et per talia verba cenſetur prohibita ſalcidia,& Trebellianica Bal. in leg cum patrem in fine C.de iur. dotium Angel.Aretin.inſtit.ad leg. falcid. in princip. col.2. Alex.conſil.201.colum.2.volum.6.ſentit licet non plene firmet Dec.cõſ.242. colum.fin.Anton.Gabr.ad Trebell. concluſ.8.Mantic.de coniectur.lib. 9.titul.13.nu.21. Menoch. de præſumptio.lib.4.prçſump 198. nu.17.

Licet dubitauerit quandocunq; Ruin.conſil.163.col.fin.vol.2.

Et licet pupillaris tacita regulariter matrem non cxludat l. vltim. C.de inſtitutio.& ſubſtitutio.gloſſ. in l.precibus,C.de impuberum vbi Iaſ.num.6. Curt. iun. nume.20.dicunt hanc eſſe communem opinionem: eandem dicit communẽ Alexand.ad leg.Centurio num.58.Iaſ. nu.22. Gabriel colum.35. de vulg. & pupill. Didac. in cap. Rainutius §.4.num.6. Polit. in cap.de vulgar. nu.127. & ita in practica ſeruatur Soc.iun.conſil.103. nume.2. vol.2. conſt.in cap.ſi pater in verbo ſuperſtiti matri,æquior, & verior opinio Mich.Craſſ.in §. ſubſtitutio quæſt. 30.fallit niſi contrarium ex coniecturis appareat, puta ſi matri aliquid reliquit quo voluit eſſe contẽtam, & plus petere non poſſit. Bar. ad l.2.numer.41.vbi Iaſ. nume.37. Rip.nume.52. Soc.iun.nume.100. Alciat.num.61. dicunt hanc eſſe cõmunem opinionem Gugliel.in cap. Rainutius in materia pupillaris nume.73. Vaſq. de ſucceſſ. progreſſ. §.15.nume.108.Craſ.de communi in verbo ſucceſſio.quæſtione 30.in fine.

Declaratur id verum, quando relictum ſit perſoluendum à ſubſtituto,ſecus à Pupillo Menoch.lib.4. præſumpt.39.un.47.

Præterea per talia verba,& plus petere non poſſit,non cenſetur ſublata Pupillaris ſubſtitutio pulchre Oldra.conſil.16.nume.4.quæſit.2. commendat pro valde ſingulari in pratica Caſtrenſ.ad l. peto nu.3. ff. de leg.2.

SINGVL. LXXXVIII.

LEGANS omnia, quæ in domo ſunt, non comprædendit nomina debitorum l.cuius in princip.

SINGVL. XCIII.

COMMISSO antecedente venit cõſequẽs ſine quo illud expediri nõ poteſt.fallit ſi committatur laico cauſa tẽporalis per epiſcopum, puta petitionis hæreditatis: nam non veniet cauſa ſpiritualis, etiam ſi ſine ea principalis cauſa expediri non poſſit, Angel.in l.2. num.3.ff.de iuriſdictio. omni.iud. dicens eſſe dictum ſingulare, & méti tenendum, commendat pro valde ſingulari Dec.in cap.at ſi cleric.nu. 154.de iudic.

SINGVL. XCIIII.

EMPTOR etiam re tradita, ſi poſtea reperiat alteri obligatam poteſt agere vt liberetur, l. ex prædijs, C.de euictio. limitatur ſingulariter, vt procedat in obligatione de præſenti, & pura, ſecus in conditionali Bald.ibidem dicens ſingulariter notandum, inferens ad caſum quotidianum, quod ſi maritus pro reſtitutione dotis obligauit omnia bona, vendendo poſtea aliqua de dictis bonis, non poteſt cogi ad faciendum conſentire, cum ſit obligatio conditionalis, dicens quotidie in facto eueniſſe.

SINGVL. XCV.

PROMISSOR indemnitatis, non dicitur ſub conditione obligatus, ſed ſtatim, & pure, & per modum cauſæ adueniente dic qua adueniente retrotrahitur, & habet locum ius prælaturæ, & anterioritatis Bald. ſingulariter in l. 1. C.de conueniend. fiſci debitor. libro 10. quod ſingulare reputat, & commendat Alex.conſi.32.vol.4. commendat Dec.conſil.551.nu.7. dixit eleganter dictum, Strac. de mercatur. titu.de decoctor.nu.14.

SINGVL. XCVI.

PATRONIS non currit tẽpus à lege indultum ad præſentandum à die vacationis, ſed à die ſcientię, tantum, Io. Andr. in cap. fi. de iur.patron. vbi Abb. dicit eſſe pulchrum dictum, & ſingulariter notandum. idem commendat Ioan. Andr. in c.2. de conceſſ. præben. Feder. de ſeni. conſ.124.

Quæ concluſio ampliatur, multum ſingulariter, etiam ſi teſtator, mandauerit præſentationem fieri infra quatuor menſes: adhuc enim ſuppletur a die notitiæ, ita ſingulariter Abb. in capit. nos quidem de teſtamen. vbi monet eſſe dictũ perpetuo notandum, & menti tenendum, allegat textum pariter ſingularem in l.ſtatu liberos la prima §. ſi quis hæredi ff. de ſtatu liber. quẽ textum dicit valde ſingularem Aretin. in l. ſi mihi, & tibi §. ſi quis ſeruos col. pen. ff. de legat. 1. quod ſi teſtator mandat fieri aliquid, vel, dari infra tot dies à morte ipſius computandos, intelligitur, nec currit niſi a die aditæ hæreditatis, & non prius. allegat etiam Abb. textum in l. fin. §. ſin autem dubius, iuncta gl. C. de iur. deliberand. per quem textum concludunt communiter omnes tempus ad conficiendum inuẽtariũ, currere, non à die ſcientiæ tãtũ, ſed aditę hęreditatis, & hãc dicit

magis.

* * magnis communem opinionem Monticul. ad d.l. finalem in verbo ſeptimo principaliter, num. 3. Dec. conſil. 633. colum. 2. Guliel. de Benedict. in cap. Raynutius, in verbo mortuo, num. 398. de teſtament. Socin. iun. conſi. 19. num. 20. Roland. conſil. 73. num. 16. volum. 2. & de inuentar. hæred. part. 2. verſi. quæritur quo tempor. fol. 52. & hoc dictum dicit Abb. in citato loco eſſe perpetuo menti tenendum, ſingulare quoque dixit Roch. de iure pa tronat. in verbo honorificum quęſtio. 27. nu. 57. vbi valde exclamat de hoc dicto.

SINGVL. XCVII.

RELICTVM factum alicui, cum decē dare potuerit hędredi teſtatoris non cōſequitur legatā niſi effectualiter dederit, licet iā diu habuerit commoditatem adimplendi, & ſic potentia debet deduci ad actum, l. ſtatu liberos, §. ſi ſic, ff. de ſtatuliber. vbi dicit Alberic. eſſe caſum admirabilē nec alibi legiſſe.

SINGVL. XCVIII.

PERSONAE miſerabiles fori priuilegio, de quo in l. vnic. C. quand. Imperat. renunciare non poſſunt, gloſſ. notabilis, & ſingularis in l. vnic. in verbo excedere. C. quando Imperat. vbi Bald. num. 3. Floria. num. 4. dicunt diligenter, & ſingulariter notandum, ſingularem quoque dixit Bologn. in additio. ad l. penult. C. de pact. Felyn. in cap. ſi diligenti in 4. Fallent. . . corrolario, nu. 16. de for. competent. docens eam gloſ. non eſſe alibi, & inferens ex hoc quod p̄ſonæ miſerabiles. actu nō poſſunt renunciare foro eccleſiaſtico, & rationem reddit, quia talis renunciatio tolleret miſericordiā, quod non poteſt vti contra bonos mores, Bertachi. de Gabell. part. 7. quæſt. 27. & ante hos dixit ſingularem Bald. in cap. de cauſis, num. 26. de offic. delegat.

Ampliatur hoc notabile dictū, etiam ſi coram ordinario cęptum ſit iudicium contra l. vbi cęptum, ff. de iudic. Afflict. in conſtitutio. de offic. magiſtri iuſtitiæ, quęſt. 13. num. 36. Natt. conſi. 590. num. 15. Franc. deciſ. 192. num. 7. par. 1. Pet. Bellug. in Specul. Princip. tub. 23. verſic. ſed pone, num. 9. Carauit. ritu 219. & 228. Scagl. ritu 230. & ita fuit alias in facti contingentia iudicatum in quadam vidua teſte. Parpal. ad l. penult. C. de pact. Silua. nupt. lib. 6. num. 38. & hæc eſt * magis communis opinio Theſaur. Pedemont. 177. num 6. dicens ſenatum ſecundum eam pluries iudicaſſe, licet Didac. pract. q. cap. 7. in fine aliter teneat, fretus in fauore iuriſdictionis ordinariæ.

Non omitto, quod Roman. conſil. 169. num. 3. ſentire videtur poſſe renunciari, per verba ſpecialiſſima, ſed Cyn. allegatus per eum loquitur, de principe derogante non in priuilegiato renunciante.

SINGVL. XCIX.

PRIVILEGIVM alicui cōceſſum ratione exuberantis fauoris ad excluſionem ſui, ſpecialem renunciationem requirit, l. 1. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit.

quem

quem textum ad hoc propoſitum dixit ſingulariſſimum Rom.conſi. 266.alias 269.col.2.verſi. ſecundo ſic Imol.in capit.ſignificantibus de offi.delegat.Signoro.conſ.176.col. 2.& 230.poſt medium verſ.Titius locuples.Cardinal.conſi.136.Tiraquel.ad l.ſi vnquam in princ.num. 120.Puteo deciſio.465.nu.2.lib.2.

SINGVLARE C.

IN pęnalibus, & odioſis fit extenſio cum agitur de fauore Reipublicæ, ne delicta remaneant impunita, dictum eſt ſingulare Barto. in l.quemadmodum nu.4.C.de agric. & cenſi.lib.12. quod dictum perpetuo notandum dixit Alex.in l.cum quidem in fi.vbi Iaſ.nu.26.ff.de liber.& poſthu.cõmendat etiam pro ſingula.Roma.conſil.105. Ioan.de Anan.in c.1.de malefic. Corn.conſ. 133.lib.4.Dec.in l.fœminæ nume. 111.ff.de reg.iur.in l.factum.§.in pænalibus nu.9.ff.de reg.iur.conſ. 65.nu.3.conſ.72.nu.2.in fine conſ. 660.nu.6.conſi.661. nu.34.Iaſ.pariter valde cõmendans in l.ſi certis annis nu.3.verſi. ſecundo moueor. C.de pact.in l.1.nu.12.C.de ſacroſan.eccleſijs.

11 Hanc tamen Bartol. doctrinam reprehendit Aretin. in l.Gallus §. quid ſi is,in fine ff. de lib. & poſtu. Alciat.lib.5.paradox. cap.9.in fine Soc.in l.1.in princ. ff.de verb. obli. num.10.

Declaratur itaque primo loco vt Barto.doctrina procedat cum non agitur de pœna ſanguinis,ſed de pecuniaria,ita Alcia.in citato loco.verum dubia eſt hæc declaratio, cum Bart.indiſtincte loquatur, & ſic ſatiſfit reipublicæ per pœnam pecuniariam, quando lex ita eam indicit ſicut per corporalem.

Declaratur itaque ſecundo loco, quod publice intereſt delicta puniri, quando conſtat delictum eſſe cõmiſſum,ſecus ſi non cõſtaret de delicto,vel qualitate ipſius, tũc eſt locus diſpoſitioni l.præſes, & l.ſi de interpretatione ff.de pęnis, ita declarat Din. in regul.odia.melius in obſcuris lib. 6. Vnde pulchre dicebat Caſtren.in l.bona fides num.3. ff.depoſi.quòd diſpoſitio odioſa reſtringitur, ſi odium eſt irrationale, ſecus ſi rationale, puta quod delicta puniantur.

Declaratur tertio, & melius,aut delicto eſt impoſita pœna multiplex,& tunc melior eligitur l.præſes, & l.ſi de interpretatione. ff. de pœnis aut nulla pro dilecto eſt impoſita pœna,& tunc fit extenſio,ne delictum remaneat impunitũ.egregie Bar.in l.2.§. exercitum num.2. ff.de his,qui not.infam, Comendat pro ſingulari Dec. in l.fœminæ,nu. 101.ff.de reg.iur.in l.qui ſe patris, nu.26.C.vnde liber.Crauet.de antiquit.tempo.in prim.partic.4.parte.nu.5.Ruin.conſil.60.nu.11. lib. 5. Curt. Iun.in l.bona fides nu. 13. ff.depoſit.Hern.3.in ſilu. lib.6.nu. 47.Didac.varia.reſol.lib.1. cap.11. num.5.Menoch. dicens hanc Bart. declarationem valde egregiam de recuper.remed.1.nu.30.& 31.

SINGVL. CI.

STANTE ſtatuto,quod iudices Mercatorum non poſſint cognoſcere,niſi de cauſis Mercantiæ, non poſſent duo forenſes litigare co-

Digitized by Google

coram Iudice Mercatorum de alia cauſa, non mercantili, ita multum ſingulariter dixit Cin. in l.1.col.1.in fine. verſi. vltimo, quæritur de iuriſdictio. omn. iud. dixit valde menti tenendum Imol. in cap. P.& G. col. 33.& ibi Pano. col.9. de offic. deleg. dixit pariter valde ſingulare, & mẽti tenendum Iaſ. in l. ſi per errorem nu.4. ff. de iuriſd. omn. iudi. dicens eſſe dictum multum digito ſignandum, idem Iaſ. cõmendat pro valde ſingulare in l. teſtamenta omnia, in princip. C. de teſtam. adhæret Bald. in ca. de cauſis nu.25. de off. delega.

SINGVL. CII.

LIBELLVS incertus, & obſcurus, parte non opponente admittitur, l. final. vbi not. C. de annal. exceptio. gloſ. magna in l.1. C. de edend. cap. abbate ſanc. de re iudicat. Iaſ. in §. curare num.16. de act. Marſil. ſing.348.

Declaratur, duobus notabilibus modis, vt de incertitudine opponatur, ante litem conteſtatam, non poſt: ita dixit valde notabiliter Bar. in l. exceptionem col.4. C. de probatio. dixit valde menti tenendũ Iaſ. in §. omnium num.126. inſtitutio. de actio.

Declaratur, ſecundo vbicunq; attribuitur alicui iuriſdictio in certo, & determinato caſu, libellus coram eo productus non procedit niſi in eo narretur caſus ille, in quo iuriſdictio eſt attributa vt eleganter dixit Innoc. in cap. cum ſit generale de facto competen. quod dictũ dixit eſſe valde famoſum, & legiſtis incognitum, Angel. conſi.6. & iterum conſ.27. colum.2. commendat pro valde ſingulari Iaſ. in l.1. nu.4. C. de edend. generalis igitur libellus iſto caſu etiam parte non opponente non procedit, & mutuum mercatori ſimpliciter factum, præſumitur ex cauſa Mercaturæ, & in eius vtilitatem verſum, & ob id eius cognitio dicitur de mercatura, & ſpectare ad conſules mercaturæ, Bald. conſi.440. vol.4. quod dictum belliſſimum appellauit Stra. in tit. quomod. procedend. in cauſ. mercat. num.3. vide latius in ſingu. artifex.

SINGVL. CIII.

TESTIS de ratione interrogatus, & eam non reddens, dicitur deponere tamquam pecus, & non tamquam homo, eſt ſingulare dictum Bald. in repetitio. l. editę in repetitio. Padua colum.32. verſic. quandoque fiunt interrogatoria, & de edend. quod valde ſingulare dixit Iaſ. ad l. cum hi. §. vult igitur n.3. ff. de tranſactio.

SINGVL. CIIII.

ARTIFEX, vel mercator, recipiẽs pecunias mutuo ſimpliciter, præſumitur in cauſam artis, & mercantię recepiſſe, & expendiſſe Barto. dicens eſſe ſingulariter notandũ, & perpetuo menti tenendum in l. fin. num.2. C. ad Macedonia, commendat pro valde ſingulari Bald. in l. Macedoniani in fine C. ad Macedon. conſi.440. vol 4. inferens, quod ſi extat ſtatutum, vt conſules mercantię non poſſint cognoſcere, niſi de concernentibus mercaturam, ſi fiat ſimpliciter mutuum

Mer-

mercatori, etiã cognitio cõſulum, vti de pertinentibus ad mercaturam, commendat pro valde notabili Stracch. de mercatur. titul. quomodo proced. in cauſ. mercat. num. 3. dicens eſſe caſum frequentem, & quotidianum, Caſtrenſ. in l. in filio familias numero 4. ff. ad Macedon. dicẽs pluries habuiſſe in facto Florentiæ Caccialup. ad l. admonendi numero 61. de iur. iurand. Felin. in capitu. 2. nu. 28. de fide inſtrument. Stefan. de Feder. de interpretatio. iur. par. 3. numero 24. Stracc. in tit. quomod. procedend. in cauſ. merc. particul. 1. nu 45.

Ampliatur hoc dictum, in filio exiſtente in ſtudio, nam recipiendo mutuo pecunias ſimpliciter præſumitur in cauſam ſtudij recepiſſe, & expendiſſe, vt ibidem per Barto. & Bal. vbi ampliant idem in filiofamilias milit.

Ampliatur ſecundo in patre recipiente pecunias tempore cariſtię, nam præſumitur expendiſſe pro neceſſitatibus familiæ, Soc. ſen. conſi. 16. nu. 10. lib. 3.

Ampliatur tertio in marito ſubſtinente per multos annos onera matrimonij, nam præſumitur feciſſe cum pecunijs dotalibus, nec diu onera matrimonij ſubſtinuiſſe, Craueti. conſ. 91. num. 5. Menoc. lib. 3. præſumpt. 68.

Et ob id dici poteſt, de ſocio, vel patre in communi, venerante, vt præſumatur pecunias mutuo acceptas erogaſſe in vtilitatem ſocietatis, & eſt caſus vtilis, & frequens.

Declaratur, niſi contrarium appareat, vel per quandam euidentiã ſiue ſuſpectionem vel per teſtes, cum non ſit præſumptio iuris, & de iure, ſed iuris tantum, vt ſentit Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumptio. 68. nu. 11.

SINGVL. CV.

SI in loco extant duo ſtatuta, vnum dictat, quod contra militem poſſit inquiri, contra aduocatum non poſſit inquiri, ſi aliquis ſit doctor, & miles, & delictum ſit indifferens, attenditur quòd minus lędat ius commune, vnde ſi eſt tale delictum, quod de iure commu ni poteſt inquiri, inquiratur, alias non, cum facilius conſeruetur ius commune quam ſpeciale l. eius mi litis §. militia miſſus ff. de militar. teſtamen. ita dixit notabiliter Bal. in l. ſi quis Decurio ſub numero 7. C. de falſ. commendat pro ſingulari Ancar. in repetitio. capitu. canonum ſtatuti col. 5. verſ. quæro quid de ſtatut. de conſtitutio. dixit mirabile Alexand. conſilio 100. numero 14. volumin. 3. & menti tenendum Iaſ. in l. quamquam numero 5. verſiculo ſecundo facit, C. de teſtam. milit. vbi Dec. numero vndecimo, iterum commendat idem Iaſ. ad l. ſi arrogator numero 49. ff. de adopt. Hierony. Gab. conſ. 8. col. 3. nu. 14. volum. 1.

SINGVL. CVI.

INDEX, qui habet arbitriũ, de iure, & de facto, poteſt credere probationi non concludenti, ſed perſuaſiuæ tantum, Bal. in l. ſolam. col. fin. in fine nu. 13. C. de teſtibus, cuius dictum valde ſingulare dixit Aret. conſ. 84. num. 3 in fine, idem Aret. valde commendat conſil. 126.

colum.2.verſi.venio ad ſecundum, vbi non tantum poteſt,ſed debet iudex credere:hoc caſu probationi pſuaſiuę tantum,valde etiam notabile commendauit Dec.conſi.595.n.8.valde notabile commendauit Iaſ. in l.certi conditio.§.ſi nummos n.32.ff ſi cer.pet.commendat pro valde notabili idem Dec.in cap.dilecti filij nu.19.de iudic. Arer.in §.in bonæ fidei nu.33.Inſtitu.de actio. vbi ſufficiunt informationes de mero iure naturali ſine ſolemnitate, vel forma aliqua iuris ciuilis Ruin.cõſilio 134.num.14.lib.5.vbi ſimplices coniecturę ſufficiunt,ſentit etiã Soc.ſen.conſ.28.col.fin.vol.1.

Ampliatur hoc notabile dictum etiam ſi eſſet commiſſa cauſa de iure Principi,qui ſui natura poteſt cognoſcere ſola facti veritate inſpecta: adhuc enim perſuaſiuę probationi credere debet,pulchre Decius conſ.11.col.penult.& final. vbi partes de communi concordia remiſerunt earum differentias in Illuſtriſſimum Ducem Mediolani cũ clauſula de iure, tamen iſta clauſula regulatur à qualitate, & conditione pſonæ,cui fiat remiſſio, vt per Dec. in citato loco,& multi dicerent cõtrariũ, licet ſit Princeps, eſt remiſſa non ut Principi ſimpliciter, ſed de iure tãtum & certę authoritates per Dec.allegatæ loquuntur,quãdo verba ad aliquem ſimpliciter diriguntur, non quando cum clauſula reſtrictiua.

Ampliatur ſecundo, etiamſi teſtis,qui perſuaſiua tãtum deponit, ſit examinatus parte non citata:adhuc enim credẽdum eſt,ſentit Dec. conſilio 54. numero ſecundo, pro quo facit concluſio quod vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta,nõ requiritur citatio partis,Bartol. dicens hoc valde admirabile in l.2.numero 2.C.de Naufrag.lib.11.Marſil.ad l.de vnoquoque in viginti.caſu num.71.de re iud.Corſet.in verbo teſtis 18.

Declara hoc verum in examinãdo teſtes, ſecus ad ſententiam, quia citatio etiam iſto caſu requiritur, quia in examinando citatio eſt de iure ciuili,& ſic omitti poteſt, ad ſẽtẽtiã eſt de iure naturali,& ſic omitti non poteſt,Dec.in capitulo ſecundo, columna quarta, ampliat.2. de teſtibus.

Ampliatur tertio hæc notabilis concluſio,vt procedat, & locum habeat etiam in cauſa grauiſſima reſpectu grauitatis, & qualitatis perſonarum, prout conſulendo tenet Dec.in conſi. penult. vbi Summus Pontifex credit perſuaſiuę probationi in cauſa inter Sereniſſimum Regem Anglię, & Regimen.

Ampliatur quarto notabiliter, etiam in cauſa famoſa vſurarum, & pto Iudæo contra Chriſtianum vſurarium.Crauet.conſi.73.n.23.verſic.8.&c.

Declaratur, vt non procedat coram arbitratore coram quo licet procedatur de bono, & ęquo, tamẽ non poteſt dare fidem vni teſti etiã idoneo Crauett.conſil.73.num.23. quod vtile ad compromiſſa quę tota die fiunt, & arbitri recipiũt probationes immo informationes indifferenter.

Declaratur ſecundo in teſtibus malam rationem reddentibus Bal. in d.l.ſolam.Alexand.conſil.80.in fine libro quarto.Aretin. in d.§.in bonę fidei numero 32. Ruin.conſi.

13.numero 20.libro ſecundo.Men. de arbitr.quæſt.15.numero 3.& ſic peior eſt depoſitio teſtis cum mala ratione,quam veriſimilis,& perſuaſiua probatio,vel coniectura.

SINGVL. CVII.

BONA fides præſumitur ex curſu longiſſimi temporis triginta annorum, & per dictum ſpatium purgatur præſumptio malæ fidei, ita ſingulariter Barto.in l.vlt. C.vnde vi, quod dictum valde ſingulare commendauit Dec.conſilio 267.columna quarta, circa mediũ, dicens eſſe perpetuo notandũ,idem Dec.valde commendat conſil.266. colum.fin.in fine, & pariter pro valde ſingulari exclamat conſi.558.in fine,& diligenter menti tenendum dixit Iaſ.in §. ſed iſtæ numero 100. de actio. & conſilio 57.colum. vlti. conſilio 72.colum.vltima, libro 1. vbi dicit eſſe valde notabile, nec obliuiſcendum,pro valde etiam notabili commendat Afflict. deciſio. 46. numero duodecimo, Curt.iun. conſilio 52.numero decimo, Anto. Rub. conſilio 75. numero 3. valde etiam commendat Bald.in l.penul. capitu.in quibus cauſis non obſtat Longob.temp.præſcriptio. Angel. dicens in practica vtile in l.ſuper Long.colum.tertia.C.de præſcrip. long. tempor. Aretin.conſilio 102. colum. penult.verſicu. illud etiam non lateat, & conſil.54. colum.fin. verſi.non obſtat ſi dicat aliquis Nicett.concordant.154. Pariſ. conſil. 266.num.88.volum.3. Crauett.de antiq. temp.4. par.4. quæſtio.part. principal.numero 20. vbi declarat reſponſum ſuum 146. in fine, vbi aliter ſentire videtur Ruin. conſil. 196.numero 10. libro 1. conſil.34. numero 10.libro 2.conſi 27. num. 27.lib.3.conſi.13.numero 4.conſi. 44.num.17. conſilio 118. numero 4.libro 4.licet alias conſi.41. num. 29.conſi.204.num.14.lib.1.& conſilio 150.numero 17.libro 4. contrarium ſenſerit & hæc verior, & magis communis opinio Balb.ad l. Celſus in 3.par.colum.3. de vſucapio.vbi Seuell.num.31. idem atteſtatur Ripa.in cap.cum eccleſia ſutrina nume.99.de cauſ.poſſeſſio: & propriet. Menoch. de arbitrar. lib. 2.Centur.1.caſ.43.nu.7. & immo receptiſſimam idem Menoch.atteſtatur de recuperand. poſſeſſio. remed.13.num.70.& in practica paſſim obſeruatum & tutiorem dicit Didac.ad cap.quamuis in 2.par.relectio. §.8. ſub numero tertio columna 8.

Extenditur hoc ſingulare dictũ, vt habeat locum etiam contra dominum, vel antiquiorem poſſeſſorem Balb.ad l.Celſus in 3.part.ſub nu.11.

Declaratur primo,vt non procedat ſi in ius commune reſiſtat prout in laico poſſidente ſpiritualia, cui non ſufficit etiam longiſſimi temporis præſumptio. Ioan. Andr. in capit.ſecundo,de in integrum reſtit.lib.6.

Declaratur ſecundo, niſi præſumptionibus conſtet de mala fide,ita limitat Aretin.conſi.103.nu. 7.in fine,Corn.conſi.136 num.15. lib.2.

Declaratur tertio, in mala fide inducta à ſtatuto,quæ per triginta annos non tollitur Rui. conſil. 41. nu.28.lib.1.

M 2 De-

Declaratur vbi tractatur de graui preiuditio. Ruin.in citato loco.

SINGVL. CVIII.

PRIVILEGIVM alieni cõceſſum intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ, cui cõceditur Bal.reputans hoc perpetuo notãdũ ad l.ex militari ff. de milita.teſtam. inferens ex hoc quod ſi Papa concedit licentiam Epiſcopo celebrandi tempore interdicti,intelligitur etiã in Pontificalibus iuxta ſtilum epiſcoporum.

SINGVL. CIX.

DEBITOR non redditur ſuſpectus ex qualibet mutatione,& deteriotatione, ſed debet eſſe ĩſignis,& notabilis; dictũ, eſt ſingulare Bal.in l.ſi pro ea col.1. nu.1. C. mand. commendat pro valde ſingulari in l.ſi ab arbitro col.2.in 3. notabili ff.qui ſatiſd. cogant.in §.1.n. 87.inſtit.de actio.commendat pariter Curt.in l.1.nu.42.C.de prohib. ſequeſt.pecu.vbi addit quod debet articulari Ro.conſ.320.col.1.verſi. vlti.ſingulare quoq; dixit Caccial. de debitor. fugitiu.q.6.nu.7. Dec. conſ.75.col.2.verſi. tertio quia cõmendat pro valde notabili in practica Rolan.conſ.65.num.9.lib.3. Duen.regul.175.nu.1.

SINGVL. CX.

IMPEDIMENTVM allegans debet probare ſe eſſe ita impeditum, quod ſi impedimentum non ſuperueniſſet, vtique negociũ expediſſet, ita vt impedimentum fuerit cauſa immediata, aliàs non releuat allegatio impedimenti,textus eſt celebris, & ſingularis in l.qui commeatus ff.de re militar. quem valde ſingularem dixit Ang. in l.2.§.ſi quis iudicium, ff. ſi quis cautio. dixit valde ſingulare Corn. conſil.109.colum. penult.libro ſecundo,ſingularem dixit Dec.conſi. 454.nu.6.

SINGVL. CXI.

IVRISDICTIO limitata a lege municipali,ſeu ſtatuto prorogari non poteſt,Bald.in capitu.de cauſis numero 26. de offic. delegat. ita vt pronunciando iudicem competentem nihil operetur, & ſententia poſtea diffinitiue lata ſit ipſo iure nulla dictum eſt ſingulare Butr. in capitu. præterea colum. quinta. de dilatio.quod pro valde ſingulari exclamat Alexand.conſil.75.col.1. lib.3.& conſi.80.colum.prima,volum.eodem,dixit valde notabile in facti contingentia Dec. conſil. 18. numero 5. dicens pluries in facto euenisse.

SINGVL. CXII.

IVRAMENTVM prouidet futuris negocijs. Hinc mulier ſi primo iurauit nõ alienare bona dotalia, ſi poſtea etiam medio iuramẽto alienat,alienatio eſt nulla gl. notabilis, & ſingularis in c.licet mulieres de iure iuran. lib. 6. quod dictum æterna memoria dignũ appellauit Papien.in forma reſtit.in integrum,n.4. Iaſ.in §.item ſi quis poſtulante nu.11.inſt.de actio. Bauer. de viribus iuramen.effect.31.aut.

de

Digitized by Google

de Patr. in repetitio. lib. 1. numero 143. de iur. iuran. cautelam notabilem appellauit Veronen. caut. 172. Summ. Angel. in verbo iuramentum 5. num. 16. in fine, dicens notabiliter eam eſſe etiam veram in foro conſcientiæ, dummodo iuret intentione non contradicendi primo iuramento effectualiter, ſed verbaliter tantum, & hoc dictum communiter approbatur, Iaſ. in l. duobus §. fin. ff. de iureiurand. Anton. Gabriel. de iur. iurand. concluſi. 1. num. 3.

Addo idem atteſtantem Alciat. in cap. cum contingat nu. 42. & 43. de iur. iurand. Crot. ad l. filius familias §. Diui colum. 25. vbi Ferdin. Loarez. nume. 431. de leg. 1. Ioan. Lup. in rubr. de donatio. inter virũ, & vxor. §. 45. num 6. Didac. ad cap. quamuis in 2. par. relatio 52. nu. 2. Riminald. ad Princip. inſtit. quibus alienare licet, vel non numero 415. Vaſqu. de ſucceſſio. creat. libro 2. §. 18. num. 416. Serafin. de iurament. priuileg. 175. num. 44. vnde mendo ſe ſcriptum credo apud Iaſo. in d. §. item ſi quis poſtea nume. 11. inſtit. de actio. quod communiter reprobatur.

Quæ cõcluſio vera eſt tribus cõcurrẽtibus: primo, quod cum promiſſione primo loco facta de non alienando, cum iuramento concurrat etiam prohibitio iuris communis, & ſic duplex vinculum prohibitionis legis, & hominis medio iuramento. Secundo quod iuramentum non ſit præſtitum per mulierem per ſe ſimpliciter, ſed in manibus alicuius intereſſe prætẽdentis. Tertio, quod emptor cui eſt facta alienatio ignoraret primum iuramentum de non alienando præſtitum, Imol, in cap. cum contingat n. 81. & ibi Alciat. n. 43. de iur. iuran. Iaſ. in authent. ſacramenti puberũ num. 60. C. ſi aduerſ. vendition. in l. non ſolum §. morte colum. 7. de nou. oper. nunciat. Alexan. conſilio 16. col. 2. lib. 3. Dec. in l. pacta nouiſſima colum. 2. C. de pact. Felin. in c. ſi diligenti colum. 2. de foro competent. Io. de Salua. in tr. benefic. p. 3. quæſt. 27. Dec. ad l. pactum quod dotali in 7. limitatio. C. de collatio. & hæc eſt communis opinio Didac. ad cap. quamuis in 2. par. relect. §. 2. col. 8. Alciat. in cap. cum contingat num. 43. Rimin. inſti. quibus alien. licet, vel non in princip. num. 415. Roland. conſi. 62. nu. 5. vol. 1.

SINGVL. CXIII.

IVRAMENTVM aſſumit naturam actus, ſuper quo interponitur l. final. C. de non numerat. pecun. quam ad hoc valde ſingularem dixit Bald. in cap. quæ in eccleſiarum colum. 12. in capitu. cum omnes num. 37. de conſtitut. ſingularem quoque dixit Abb. in capitu. cum contingat n. 24. de iureiuran. Barbat. conſilio 53. colum. 3. lib. 2. conſi. 49. colum. 7. verſi. facit ſimile eodem libro, ſingularem quoq; dixit Butr. in capitu. 1. colum. 20. de iudic. notabilem dixit Iaſ. in l. ſi cõuenit nu. 8. ff. de iuriſd. omn. iudic. ſingularem quoque dixit Tiraqu. ad l. ſi vnquam in princip. ſub nu. 160. C. de reuocan. donat. elegantẽ dixit Didac. in rubr. de teſtam. par. 2. num. 9. in fine, & eſt etiam communis opinio Anto. Gab. de iur. iurand. concluſi. 10.

Digitized by Google

Limitatur ſingulatiter in natura primordiali non accidentali quã iuramentum non aſſumit gloſ. eſt notabilis,& ſingularis in l.certi cõdictio.in prin.& hoc in glo. magna ff.ſi cert.pet.vbi Bar. dicit multum notandam, & alibi neſcire vbi Iaſ. num.27. vti ſingulatem commendat,ſingulatem quoq; dixit Iaſ. ad l.ſi conuenerit num.17.in fine ff.ſi cert pet.auream ad hoc dixit Bald. in l.1.§.1.C.de rei vxor.actio.Iaſ.ad l.ſi pecuniam col.penul.ſub nume. 23.ff.de condict. cauſ. dat. valde eã etiam commendat Iaſ. in §. fuerat. num.6.inſtit. de actio. dicens numquam eſſe obliuiſcendum Crauet. conſi.102.col.penul.verſ.quarto reſpondeo Bauer. de iuram. nu. 115. & hæc eſt communis opin. Gomeſ. §.fuerat num.11.inſtit.de actio.

Ea vero dicuntur,de natura primordiali à virtute quadam ab initio à propria rei ſpecie: accidẽtalis vero natura venit ex mora, culpa, vel conuentione ita pulchre Bald. in l.1.C.commodat. quod dictum vti ſingulare commendat,& exclamat Didac.ad cap.quamuis part.1. §.4.col.4.in princ.monens iurantẽ vt hęc bene conſideret,& aduertat.

SINGVL. CXIIII.

CONTRACTVS ab initio ſunt voluntatis,ex poſt facto neceſſitatis l.ſicut C. de actio.& obligat.l.in commodato §. ſicut ff. commodat.

Ampliatur notabiliter etiã per Principem de plenitudine poteſtatis contractus,per eum factus reuocari poſſit, dictum eſt ſingulare Caſtrenſ.in l.digna vox colum.2. verſic.& hoc nota C. de legibus & conſil.317.colum.final.volum.1.quod pro valde ſingulari cõmendat Dec. dicens perpetuo notandum conſil. 151.colum.6.verſi.& ad hoc nume. 11.conſ.286.col.3.num.5.conſilio 689.colum.1.commendat pro ſingulari Crot.ad l.omnes Populi colum.21.verſ.ſecunda concluſio ff. de legib.Rub.conſi.50. columna.3. Brun.conſ.12.col.6 Gomeſ in c.1. num.80.de conſtitutio.lib.6.Ruin. conſil.196.colum.penul. volum.1. Grammai.conſ.ciuil.100.columna final.

SINGVL. CXV.

SI Princeps aliquid concedit recepto pretio, dicitur cõtractus, & ſic reuocabilis, & non priuilegium, licet vtatur in conceſſione verbo indulgemus, egregie Bald.in l.qui ſe patris col.penult.ſub num. 13.verſicu.hoc ſcias, C.vnde liber. qđ valde notabile appellauit Dec. conſ.286.colum. penult. ſub nu.4. verſic.vnde ſuccedit.

SINGVL. CXVI.

QVANDO damnum trahit originem à lucro, idem iudicatur quod de lucro, gloſ.eſt ſingularis in l.ſi duo in verbo ſcire ff.de acq.hæred. vbi Batto. numero primo,Caſtren.num.3.dicunt valde ſingularem,& menti tenendum: quam etiam valde ſingularem dixit Iaſ. ad l.emancipat. in princip. C. de iur. & facti ignor. inferentes ex hoc ad l.regula. cum ibi not. C. de iur. & fact. ignorant. quod ſicut error iuris excuſat, dum

agitur

agitur de damno vitando, ita & in lucro quod prouenit à damno.

Ampliatur notabiliter vt idem ſit è contra, vt ſi lucrum trahat originem à damno, idem iudicandum ſit, quod de damno, licet in ſe vtile ſit, gl. eſt multum notabilis, & valde ſignanda ſecundum Iaſ. ibi in l. ſi donaturus numero 13. ff. de condictio. Cauſſ. ſingularem quoque dixit in l. ne . . . numero 6. ff. de re iudicat. in l. emancipata numero ſecundo, C. de iu. & fact. ignorant. vbi valde ſingularem appellat inferens ex hoc quod de lucro dotis delato à ſtatuto, idem iudicatur quod de damno cum proueniat propter onera matrimonij ſecundum veriorem rationem, & communẽ, de qua per Rolandum de Lucr. dot. quæſtio. quarta, eandem gloſ. dicit ſingularem Dec. conſilio 402. ſub numero ſeptimo. Socin. conſilio 5. colum. 3. volum. quarto, Iaſ. in authentic. preterea colum. ſexta. C. vn de vir. & vxor. in l. non dubium col. 2. C. de leg.

Declaratur notabiliter hoc eſſe verum in lucro, incorporato, radicato, & perfecte acquiſito, quo caſu idem iudicatur, idẽ quod de damno alias non iuxta l. cum §. C. de donatio. ante nupt. ita pulchre Alexand. conſilio 89. columna penultima in princip. volumine ſecundo, conſilio 203. in fine volumine ſexto Dec. conſilio 260. column. final. Roland. de Lucr. dot. quæſtio. 40. num. 16.

SINGVL. CXVII.

RENVNCIANS cum iuramento exceptioni nullitatis, adhuc opponere poterit contra ſententiam, vel laudum de nullitate ex defectu iuriſdictionis cum ad eam talis renunciatio non extendatur, ſingulare eſt dictum Angel. in conſilio 218. viſa narratione facti in fine, quod appellauit dictum ſtupendum, & admirandum Felin. in rubr. de for. competent. Ampliatio. ſecunda, ſub numero tertio, vel de ſingul. appellauit Franc. in capitulo cum dilecto quæſtione 50. de appellatione Gozadin. conſilio ſeptuaginta duo, ſub numero ſexto, commendat pro valde notabili Socin. conſilio 299. colum. prima, in fine Patiſi. conſil. vigeſimoquarto numero 103. volumine ſecundo. Ruinus conſilio quartodecimo, columna penultima, & final. volumine ſecundo, pulchra additio ad Alexand. in l. de pupillo §. qui opus ſub num. 7. litera B. ff. de nou. oper. nunciatione.

SINGVL. CVIII.

SI extant duo ſtatuta, vnum det formam ſententijs ferendis, aliud ſtatutum dicat quod ſententia mandetur executioni quoquo alio ſtatuto non obſtante, ſi non ſit ſeruata forma primi ſtatuti, impeditetur executio, quia illa generalitas non obſtante quouis ſtatuto intelligitur, dummodo ſeruetur forma alterius ſtatuti, itaque dixit mirabiliter Ioann. Andr. in additio. ad Specul. titul. de ſentent. executio. §. poſtremo in additio quæ incipit dic vt in contrario. dixit eſſe notabile dictum Caſtrenſ. ad l. quarta, §. condemnatum columna ſecun-

da, verſiculo adde ff. de re iudicata.

SINGVL. CXIX.

DANS Alapam officiali ob priuatam iniuriam capite puniri debet: dictum eſt ſingulare Bal di in capitulo primo, §. iniuria in princip. de pac. iurament. firmand. quod dictum reputauit ſingulare Iaſon in l. principalibus ſub numero quarto, ff. ſi cert. pet. in l. prima, numero ſexto, C. de pace tempetat. offerend. in l. qui iuriſdictioni numero 3. ff. de iuriſdict. omnium iudic. ſingulare quoque dixit Ruin. conſil. 81. numero 6. libro 4. Tiraquell. de cauſ. ceſſant. limit. 15. nu. 9. ſingulare quoque dixit Felin. in capit. inquiſitioni in fine de accuſatio. Plac. appellans dictum egregiũ libro primo, Epitora. delict. capitu. 6. numero 3. commendat pro nota bili Menoch. de arbitr. iudic. caſu 263. numero 6. elegans dictum appellauit Tiber. Decian. tract. crim. cap. 5. ſub nu. 31. tom. 2. Dec. conſi. 100. num. 10.

Conſiderandum tamen eſt quod Bald. in d. §. iniuria ex duobus mouetur, primo; quod arbitrium alicui conceſſum extenditur vſq; ad mortem & gloſ. in §. in ſumma. inſtit. de iniur.

Secundo, quia ex cauſa licitum eſt leges tranſgredi Iun. in cap. 1. de conſtitutio.

Prima ratio communiter reprobatur Iaſ. in l. qui iuriſdictioni nu. quarto, ff. de iuriſ. omniũ iudic. vbi Dec. numero nono, Afflict. deciſio. 276. poſt numerũ 6. Grammat. con ſilio 48. poſt num. 2. Caſſa. in conſuetud. Burgund. fol. 43. numero ſecundo, Carauit. Ritu 41. numero 15. Menoch. contrrouer. Illuſtr. capitu. 39. nume. 26. Iul. Clar. in §. fin. quæſtione. 83. verſicu. ſed quæro. Menoch. de arbitr. quæſtione 86. Emanuel. in ſuo theſauro litera P. numero 143. Bonacoſſ. quæſtione crimin. in verbo Peut. Ioſeph. Ber. Lucan. 1. nu. 26.

Bene verum eſt quod gloſ. in d. §. in ſumma. recipitur vt procedat, & locum habeat quando delictum eſſet atrox, attentis circunſtantijs, ſic eam intellexit Bal. in l. final. col. final. ff. de rerum diuiſio. in l. 1. in fine & de his, qui latron. occult. Dec. in l. ſi fugitiui numero 94. C. de ſeru fugitiu. conſ. 100. numero 10. Alexand. conſi. 111. numero 3. lib. 1. & 116. num. 12 lib. 2. Iaſ. in l. & ſi legibus numero 4. C. ſi cõtra. ius, vel vtilit. public. Marant. diſputatio. 3. num. 17. & inter conſil. criminalia diuerſorum collegium Bononiæ ... Crauet. conſilio 227. num. 14. & 224. numero 2. Menoc. de arbitrar. queſtio. 86. numero 20. vnde in præſenti caſu, delictum videtur atrox dan. Alapam poteſtati in dignitate Magiſtratus degenti, ad mortem tamen non condemnarem, ſed ad triremes, vel ſimile, non concurrente alia circunſtantia grauante.

SINGVL. CXX.

EX caſu, licitum eſt leges tranſgredi Iun. in capitulo 1. de conſtitution.

Limitatur, ſingulariter in ſupremis iudicibus id procedere, vel ſaltem in maioribus magiſtratibus, &

& in cauſis arduis ſtatum publicū conſeruantibus, ita ſingulariter Bald. in Authen. hodie, C. de iudic. vbi Caſtrenſ. valde commendat, ſingulare quoque dixit Iaſ. in l. qui iuriſdictioni, nume. 5. ff. de iuriſdict. omn. iudic. in l. 1. num. 8. C. de precibus Imperat. offerend. dicens perpetuo notandum.

SINGVL. CXXI.

DISPOSITIO generaliter loquens, etiam per verba geminata, & prægnantia, non comprehendit defectum iuris naturalis, & ſic perſonas inhabiles reſpectu ætatis, gloſ. eſt mirabilis, & ſingularis in l. promittendo in princip. ff. de iur. dot. quam valde ſingularem dixit Iaſ. in l. 1. §. nunciatio, num. 7. in fine, ff. de nou. oper. nunciation. Hinc ſi ex forma ſtatuti quilibet admittatur ad accuſandum, hoc ſtatutum licet verbis prægnantibus corruptum recipit interpretationem iur. naturalis, vel gentiū, quæ immutabilia ſunt, vnde infantes nō comprehendit nec mente captos, nec excommunicatos, ita ſingulariter Bald. in rub. ſexta, qui accuſare non poſſ. nume. vndecimo, quod ſingul. reputauit Iaſ. in l. ſi fideiuſſor. §. prætor ait, colum. 2. ver. tertio facit.

SINGVL. CXXII.

HABENS facultatem a ſummo Pontifice diſponendi cū quibuſcunque perſonis cuiuſcunque ſtatus ſint cum clauſula ſupplentes omnes, & quoſcunque defectus, intelligitur quoad ſolemnitates iuris poſitiui, & rigorem ipſius, ſecus quo ad defectum perſonæ, & ipſius inhabilitatem, Angel. in l. filius a patre, §. final. in finalibus verbis, ff. de liber. & poſthum. vbi Alexand. numero tertio, dixit eſſe valde notatu dignum: hinc poſtea non videtur diſpenſatum ſi ſit ſpurius, bigamus, vel excommunicatus, vt per Imol. in l. quidam conſulebant, columna ſexta, verſiculo item aduerte, ff. de re iudicat. quod valde notatu dignum dixit Staffila. de liter. Grat. & iuſtitiæ fol. mihi 145. verſa pagina in fine, cum delictum excommunicationis videatur eſſe iuris poſitiui Dec. conſilio 602. numero vigeſimo, Vital. in clauſul. ſupplentis folio mihi vigeſimoſecundo, Felyn. in cap. ex parte, columna decimaoctaua, de reſcript. Cardinal. in clement. paſtoralis, §. penultimo, de re iudicat. Dec. conſilio 516. columna tertia, & 541. columna penultima, latè Dec. in cap. de confirmatione, numero 48. vbi Bero. numero trigeſimoſeptimo, de confirmatio. vtil. vel inutil. Ripa, in capitu. ſi quando, nu. 34. de reſcrip.

SINGV. CXXIII.

MOTVS proprius principis tollit defectū perſonæ prouenientē a iure poſitiuo, textus eſt notabilis, & ſingularis in l. 2. C. de crimi. ſacrileg. quē valde ſingularē dixit Roma. cōſ. 327. nu. 10. & ratio illius legis eſt, quin princeps, vel eligit dignū, vel eligendo facit dignū.

Limitatur ſingulariter in l. ſi quis, C. de cohortal. libro 2. vbi motus proprius nō tollit defectū iuris poſitiui,

Digitized by Google

poſitiui, & ratio ſpecialitatis eſt, quia ibi motus proprius non appa rebat in ſcriptis, ſed per partem iactabatur, vt per Roman. in citato conſilio, vel quia ibi Imperator ſpe cifice declarauit talem defectum etiam per motum proprium ipſius tolli non poſſe, vnde requiritur ſpecialis derogatio d. legis, prout eam declarat Ioan. de Plat. in l. 1. colum. 2. in fine, C. de petitio. bon. ſublat. libro 10. communis tamen opinio eſt in contrarium, vt nec de fectum iuris poſitiui tollat motus proprius Rebuff. in form. mandat. apoſtolic. in vltimo effect. verſ. 10.

SINGVL. CXXIIII.

IVDEX poteſt declarare proceſſum nullum parte non citata. dictum eſt Abbat. in cap. cauſam quæ, colum. 1. de reſcript. vbi Butr. in vltimo notabili, num. 12. Imol. num. 4. Dec. num. 6. dicunt eſſe dictum ſingulare, & menti tenendũ cum limitatione, quod notorie cõſtet de nullitate, & de nullius præiudicio tractetur. ſingulare quoq; ita declarando dixit Maran. de citatio. articul. 7. caſu 18. Iaſ. in l. ne quicquam. §. vbi decretum in 5. limitatione, ſub num. 25. de off. proconſul. & legat. Marſil. valde commendat ad l. de vno quoque, num. 54. de re iudicat. Nicell. concord. 52. limit. 46. Anto. Gabr. de citation. concluſ. 1. num. 211. & iterum limitation. 9. num. 484. & de ſtatut. concluſ. 3. num. 10. Feli. in cap. cum olim, colum. 7. de re iudicat. Aſin. in practic. §. 7. cap. 5. limitã. 47. nu. 5. vbi dicit valde ſingulare, & notandum.

SINGVL. CXXV.

INTERDICTVM attẽtatorũ eſt magis priuilegiatũ, quã interdictum vnde vi. glo. notabilis in clemen. 2. in princip. vt lite pendent. quam ſingularem, & valde notabilem dixit Franc. in cap. non ſolum. §. illa vero in 4. notabili, col. 2. circa medium, de appellatio. lib. 6. inferens duo notabiliter ſecũdum eum, quod in interdicto attentatorum non obſtat exceptio notoria defectus proprietatis, ſecũdo, quod attentata poſt inhibitionem ab interlocutoria reuocantur, etiam ſi fuerit ſententiatum male appellatum, vel appellans renunciauerit appellationi tacitè, vel expreſſe, dicens eſſe valde in practica notãdũ, & rationem reddit, quia offenduntur per attentata tres perſonæ, ſ. lex iudex, & pars: & eſt deciſ. Rot. 20. aliàs 130. in Nou. commendat. pro ualde notabili Boer. deciſi. 256. nu. 3. cap. allegatio. prima in fine Dominic. in cap. concertationibus de appellatio. lib. 6. vbi valde commendat Bero. valde commendans conſ. 114. ſub num. 6. lib. 3. Lancellot. de attentat. parte 2. cap. 20. de attenta. poſt inhibitionem ampliatio. 2. vbi pariter valde commendat, immo etiam non iuſtificata nec verificata cauſa appellationis, vt per Franch. in citato iam loco colum. antepenult. verſicu. ſed aduerte, & in cap. Rectæ, num. 40. eodem titu. & ita fuit tentum in vna Valentina detta della Plebe, vt in recollect. Achill. 27. incipiunt attentata ſub rub. de attentatis.

SIN-

SINGVL. CXXVI.

PRIVILEGIVM alicui conceſſum pro ſe, filiis maſculis, & fœminis non comprehendit filias nuptas, Bart. dicens ſingulariter notandum in l. quotiens, nu. 2. C. de priuileg. Scholar. lib. 12. vbi Angel. & Io. de Plat. ſequuntur, commendat etiam pro valde notabili Fely. in cap nouit, col. 1. de iudic. licet contrarium ſentire videatur in cap. ſuper eo, il ſecondo, col. 1. de teſtibus, ſingulare quoque dixit Brixienſ. in ſuo repertor. in verbo poſteri. notabile dixit, & ſecundum eum in facto obtinuiſſe Iaſ. ad l. cũ quod puella, num. 3. de iuriſdi. omni. iudic. licet ibi Alex. reprobare videatur, notabile quoque dixit Bal. in l. etiam, C. de fideicommiſſ. Anchar. conſ. 152. colum. 2. & 3. Curt. ſen. conſil. 40. colum. 4. & 5. Ruin. conſil. 141. lib. 3. conſil. 24. num. 12. lib. 2. Grat. conſ. 67. num. 10. conſi. 68. nume. 24. lib. 2. Gozad. conſilio 34. num. 12. conſi. 79. num. 7. Alcia. reſponſ. 126. nume. 13. Socin. iun. conſil. 163. num. 59. lib. 2. Riminal. conſi. 183. nnm. 3. lib. 1. Cagnol. ad l. l. eda. num. 70. ff. ſi cert. pet. Pedemon. 127. numero 1 cui adde quod cum Bart. eſt communis opinio, vt per Addent. ad Deci. in l. fœminæ, ſub nume. 84. litera L. ff. de reg. iur. licet ibi Dec. contrarium teneat.

SINGVL. CXXVII.

SENTENTIA lata virtute reſcripti nulli, tranſit in iudicatum, ſi ab ea non appelletur, & eius executio nõ impeditur, etiam ſi offerat incontinenti probaturũ dictum eſt ſingulare in cap. 1. de reſcrip. quod ſingulare dixit Butr. in cap. ſuper literis, ſub num. 41. de reſcrip. valde ſingulare dixit Roman. conſi. 382. in fine dictum admirandum appellauit Alex. in l. de pupillo. §. qui opus, col. 2. in princ. ff. de nou. oper. nunciatio.

SINGVL. CXXVIII.

SI quis in libello petit centum, & probet de quinquaginta, & in illis obtincat ſententiam, iſto caſu victor non victus debet in expẽſis condemnari Lanfranch. dicens eſſe dictum ſingulariſſimũ, & ſemper menti tenendum in cap. quoniam contra in verbo expenſæ, nu. 14. de probatio. ſubdens etiam vnũ aliud, quod pariter reputat valde ſingulare. Quod ſi lata ſit ſententia cõdemnatoria in centum, & victus appellat, & iudex appellationis ſolum cõdemnat victum in quinquaginta, iſto etiam caſu uictor debet condemnari in expenſis, nec hoc caſu, habet locum compenſatio, quia eſt vnum capitulum indiuiduum, dicens eſſe perpetuo notandum.

SINGVL. CXXIX.

PETENS in libello vnã ſummam, & poſtea probans de maiori non poteſt in maiori, quæ probata eſt, ſed non petita condemnari, gloſ. eſt celebris, & ſingularis in l. verbum oportebit, ff. de verborum ſignifica. quam valde ſingularem dixit Roma. & poſt eum Iaſ. in l. quidam extimauerunt, num. 5. ff. ſi cert. peta.

SIN-

SINGVL. CXXX.

EXCOMMVNICATIONIS exceptio coram iudice ſeculari, etiam opponi poteſt, Gloſſ. eſt notabilis & valde ſingularis in l. j. C. de iur. & fact. ignorant. vbi Iaſ. num. 29. dicit valde notabilem, ſingularem quoq; dixit, & menti tenendam Bal. in ca. intelleximus nu. 4. de iudic. in cap. contingit nu. 17. de dol, & contuma. vti fortius etiã tenere videtur, quod geſtum ab excommunicato, eſt nullum, licet nõ fuerit oppoſitum, nec recõualeſcit ſecuta abſolutione ab excommunicatione in l. placet, nu. 6. vbi Iaſ. nume. 21. dicit valde notabilem, & ſingularem C. de ſacroſan. eccleſ. ſingularem quoq; dixit Specul. in tit. de exceptio. §. nunc dicendum ver. & nota quod iudex, Ancar. in capi. 1. §. 1. col. 4. circa medium, vbi Frãch. col. 1. de exceptio. lib. 6. valde ſingularem appellat Guid. Pap. deciſio. 215. nume. 5. Felin. in cap. tuæ num. 4. verſic. ſecunda declaratio, vt lite non conteſtata, Dec. in cap. prudentiam §. ſexta in ſecundo notabili num. 8. de offi. deleg. Iaſ. ad l. eleganter §. ſi quis poſt nu. 6. ff. de condict. indebit. Plac. hoc valde in epitome delict. cap. 44. nu. 10. Iul. Clar. in Prac. Crimi. quæſt. 14. verſ. quęro nunquid excommunicatus, Proſper Farinac. q. 12. nu. 30.

Hinc infertur, notabiliter, quod excommunicatus ſpoliatus non reſtituitur, Gloſ. notabilis, & ſingularis in Canon. In nomine Domini 23. diſtin. quam ſingularem, & valde notabilem dixit Abb. in ca. cum quis num. 9. quo loci Bero. nu. 40. de reſtitutio. ſpoliat. Corſett. ad regulam quod ſpoliatus ante omnia reſtituatur fallen. 17. Felin. in cap. dilectus filius el primo num. 10. de reſcrip. Iacob. Nouell. in praxi. tit. ſpoliatus de facto nu. 17. Ripa ad l. naturaliter §. nihil commune limitat. 13. nu. 86. de acquir. poſſeſſ. Butrig. in cap. fi. col. 4. vbi Abb. col. 3. de ordin. cognitio. idem Abb. in ca. a nobis in 3. not. de exceptio. Spec. de petitor. & poſſeſſor §. 1. Caſu 21. Rot. deciſ. 14. nu. 5. in prima additio. in nou. & 220. in antiquis. Innoc. in ca. paſtoralis col. fi. de excep. Imol. in l. is qui reus col. 15. de public. iudic. latè Fely. quinque modis limitatus in cap. dilectus de reſcript. Ruyn conſ. 49. col. 4. vol. 4. Dec. conſi. 200. col. penult. in cap. ex parte, colum. fina. de reſcript. Socin. regul. 379. fallent. 12. Guid. Pap. quæſtione 212. Capell. Toloſan. 172. & 189. Caſſad. deciſio. 1. de Simon. Ant. Gab. de reſtitutio. ſpoliat. concluſ. 1. num. 69. Pontin. de ſpol. lib. 3. cap. 2. Menoch. de reſtitutio. ſpoliat. remed. primo, q. 31. num. 323. inferens idem in periuro, qui non reſtituatur ſpoliatus, & eſſe notatu dignum, cum quotidie in facto occurrat.

Quod omiſſis aliis limitatur, etiã ſingulariter, vt excommunicatus poſſit iurare debitorem ſuſpectum de fuga, nec repellitur per exceptionem excommunicationis, ita notabiliter Abb. in cap. cum inter, num. 5. de exceptio. quod ſingulare dixit Ripa, & valde notandum ad extenſionẽ, l. ait prætor. §. ſi debitorem, ff. quę in fraud. credit. Ripa ad l. naturaliter. §. nihil cõe ſub n. 86. in 4. limit. ampliationis, ff. de acq. poſſeſ.

SIN-

SINGVL. CXXXI.

FILIO debetur legitima ſine aliquo onere, vel grauamine, l.quoniam in prioribus,C.de inoff. teſtamen.

Limitatur duobus ſingularibus modis, Primo niſi opus, vel grauamen non ſit iniunctum filio, ſeu venientibus ab inteſtato, caſus vnicus notabilis, & ſingularis in l. ſi fundum per fideicommiſſum,§ fi. ff.de legat. 1. quem ſingularem dixit Iaſ.in l.ſi arrogator, num.28.ff. de adoptio.in l. ex tribus, col.1. C. de inoff. teſtamen. Alex.in l.1.§.fi. de vulg.& pupill. Gualdenſ.cautel. 34. de ſubſtitutio.Pariſ. conſil.55. nume.8. volum.1. Mantic.conſilio 129.Anto.Gabriel.de legitim.concluſ.1.limita.8.num.34.Soarez dicens eſſe textum vnicum ad l. quoniam limita.1.ſub num.15.Cuu.appellans textum elegantiſſimum de legitim.in verbo nec vſufructu, numero 26. & hæc eſt etiam communis opinio Fernand. ad l. in quartá, num.290.articu.3.ad legem Falcid. Eman.conſti.ad cap.ſi pater,in verbo legauit, nume. 14. de teſtament. Vaſqu. de ſucceſſio. creat.§.10.numero 411. Craſſ. in §. legitima. q. 38.num.6.

Sublimitatur ſingulariter in matre in qua non procedit,l. ſi fundú, ita Soarez. ad l. quoniam limita. prima,num.17.Dicens eſſe ſingulariter notandum in practica.

Limitatur ſecundo loco ſingulariter in filio acceptante, ſecus ſi repudiaſſet, textus ſingularis in l. cú patronus,ff.de leg. 2.dixit valde ſingularem Iaſ. ad l.ſi arrogator, numero 32. de adoptio. Soarez, ad l. quoniam limit. 4. dicens alibi non reperiri Cuu.de legitima. in verbo nec vſufructu,ſub nu.26.

SINGVL. CXXXII.

HÆRES negligens adimplere voluntatem defuncti nó ſolum perdit hæreditatem, ſed & prælegata dictum eſt ſolemne Bald. in l.qui filiabus,§.fina.ff.de legat.1. Vbi Cuman. dicit eſſe textum valde ſingularem, valde notabilem, & magis communiter receptum teſtatur Iaſ.in Authen. hoc amplius, num. 5.C.de fideicommiſſ.

SINGVL. CXXXIII.

HÆRES non implens volútatem defuncti in faciendo expenſas in funere ipſius etiam a iudice monitus non perdit commodum hæreditatis delatæ, ratio quia non reſpicit commodum pecuniarium alterius gloſſ. eſt ſingularis valde in l.non oportet,C.de his,qui bus, vt indign. vbi Iaſ.ex communi limitat. niſi teſtator expreſſe appoſuiſſet pœnam priuationis, eſt etiá textus valde notabilis, & ſingularis ſecundum Bartol.ibi in l. finali, §.finali,ff.de aur.& argent.legat ſingularem quoque illam gloſſ. dixit Iaſ.in Authent. hoc amplius in ſecunda ampliat.num.6.C.de fideicommiſſ. vbi ſublimitat niſi talis expenſa concernat vtilitatem animæ, puta pro exequiis, vel ſimilibus, eſt bonus textus in cap. licet de toto in Authen. licet, C. de epiſcop.& cleric.

SIN-

Digitized by Google

SINGV. CXXXIIII.

HÆRES pro parte, & pro parte legatarius, poteſt repudiare hæreditatem, & legatum, vel alium titulũ acceptare, l. apud Celſum, §. ſi quis ex vncia, ff. de dol. exceptio. l. filio, ff. de lega. 1.

Limitatur ſingulare in hærede debitoris, fiſci, vel communitatis, qui repudians hæreditatem, perdit quocunque modo ſibi ab eo quæſita, vel iure legati, vel inter uiuos, caſus eſt valde ſingularis in l. hæredes, C. de omni agro deſer. lib. 11. vbi Bar. dicit eſſe caſum valde ſingularem, & alibi non reperiri, ſingularem quoque poſt Alexã. dixit Iaſ. in l. 1. num. 33. ff. de acquir. hæredit. ſingularem quoque dixit Roma. in repetitio. Authen. ſimiliter ſpecial. 3. C. ad l. falcid. amplians ẽt notabiliter in repudiante hæreditatem in præiudicium piæ cauſæ, ne decimas, vel ſimilia ſoluat, ſingularem quoque dixit Iaſ. ad l. qui filiabus, §. fi. num. 5. ff. de lega. 1. dicens eſſe ſingularem limitationem.

SINGVL. CXXXV.

BAR. in l. Aurelius, §. Caius, ſub num. 7. ff. de liberatio. lega. diſtinguere videtur, ſub num. 7. quod ſi teſtator ſimpliciter liberationem relinquat, nec dolus, nec reliqua remiſſa videntur, ſecus ſi grauat hæredẽ, vt liberet, quia plenius intelligitur, & ſic dolus, & reliqua remitti debent, rationem diuerſitatis aſſignat, quia primo caſu mortis turbatione præſumitur non cogitaſſe, ſecus in ſecundo caſu, quod dictum videtur reprehendi per Angel. conſi. . . Brunellus circa medium, ea potiſſimum ratione, quia factum hæredis dicitur factũ defuncti, & liberatio facienda per hęredem regulatur, & modificatur à voluntate defuncti per textum, quem reputat valde ſingularem in l. vxorem. §. agri plagam, ff. de lega. 3. ſingularem quoque dixit Tiraq. in legibus connubi. glo. §. in verbo de ſon. mar. q. 23. notabilem quoque dixit de retract. lignaier. ad finem titu. ſub nu. 3.

SINGVL. CXXXVI.

LIBERATIO alicui ſimpliciter relicta non includit dolum futurum, nec reliqua, etiam ſi expreſſe dictum eſſet, ne detur materia delinquendi, l. ſi quis decedẽs, ff. de admit. tut. ſi vero teſtator vlterius procedat damnando hæredem vt liberet in quo reperiet condemnantem, ne non remittit dolum, nec reliqua, ſed debitum futurum in certitudinem erit redactũ, & ſic obligationem inſurgentem ex debito de præterito, vel reliquis, & tunc lata ſententia hæres liberare tenetur, non autem prohibetur hæres experiri, vt videat rationes, & diſtinguantur tã ratione doli, quã reliquorum, qui vindicari non poſſunt, l. ſi quis rationes, ff. de libera. legat. quem dixit ſingularem, & non eſſe alibi Angel. conſilio 313. in fine.

SINGVL. CXXXVII.

STATVTVM diſponens, vt de quolibet contractu ſoluatur

tur gabella, non comprehendit vẽditionem factam de mandato teſtatoris Butrig. in l. hæres teſtamento ff. de actio. emp. per gloſ. quam dicit valde ſingularem in l. ſi quis ita in princip. in verbo defectus, ff. de ſtatuliber. quam valde ſingularem dixit Bal. conſi. 440. in fine, lib. 5. & in margarita, verbo venditio, col. 2. Tiraquell. appellans valde notabilem de retrac. lignaier. ad finem tit. num. 4. Brun. de conſtirutio. in verbo gabella, Mantic. de coniectu. lib. 3. inſpectio. 18 num. 13. Ang. in l. nec vllum. §. quod ſi quis, ff. de petitio. hæredi. ubi pariter valde commendat.

Declarando tamen, quod ſi hæres eſt condemnatus certo pretio vendere in legato eſt pura venditio, & res quæ mandatur vendi, capitur ex actu inter viuos, & non ex vltima voluntate, ſed vbi hæres nõ damnatur, præciſe vẽdere, ſed rem dare, accepta certa qualitate, tunc res capitur ex legato, & pecuniam capit hæres cauſa conditionis implendæ gloſ. eſt, quam ibi Angel. dicit eſſe meliorem de iure, & eſſe meram veritatem in l. in ęſtimationibus, ff. de petitio. hæredita. inferens ad ſtatutum prædictum, quia res ipſa in ſe capitur inter viuos, ſoluetur gabella, pariter ſi extet ſtatutum, quod vxori non poſſit legari res mariti, aut forenſi, & non ſubiecto res allibrata bene tenet legatum, quia capitur res prout ex actu inter viuos, certe licet in prędictis caſibus, traditionis actus, & factum dicatur inter viuos, tamen contractus in ſe eſt in legato, vnde non deberet ſolui, quia ſtatutum non videtur reſpicere actum executiuum, ſed diſpoſitiuum, pariter in aliis caſibus prohibet legatum, nõ legati executionem, & merum factum.

SINGVL. CXXXVIII.

REMEDIVM, l. 2. C. de reſcindend. venditio. non habet locũ in hærede damnato vendere, certo a teſtatore ipſi rei conſtituto pretio: textus eſt notabilis, & valde ſingularis in l. ſi fideiuſſor. §. meminiſſe, vbi Aretin. in 2. notabili dicit ſingulariter notandum, vbi Iaſ. nu. 3. ff. de lega. 1. ſingulare quoque dixit Alex. in l. ſi quis cum aliter col. penult. ff. de verb. obligatio. ſingulare quoque dixit Burgoſ. in c. cum cauſa limit. 11. num. 47. de empt. & venditio. ſingulare quoque dixit Fabius de emptio. & vendit. in 6. q. 8. q. principal. num. 23. Tiraq. de retract. lignaier. ad finem tit. num. 5. Socin. regul. 226. in 7. limita. & licet Arius Pinell. ad d. l. 2. par. 1. cap. 1. num. 19. miretur de hac deciſione, cum iuris conſulti non potuerint præcogitare de futuris, prout eſt l. 2. verum ſanè diceret Pinel. in expreſſa deciſione nõ autem in ea, quæ colligitur ex ratione legis, ſecundum quam Doctores paſſim inferunt ad varias nouas deciſiones, & facit dictum Rebuff. ad l. alienationis verbum, col. 2. verſi. & ideo, ff. de verb. ſignific. vbi prohibita alienatio dicitur prohibita præſcriptio longiſſimi temporis, quę licet eſſet incognita tempore horum in ratione, & mente erat cognita, & in hac concluſione allegatur textus in l. etiam, §. quod ſi is, verſ. idem erit dicendum, ff. de petitione hæredita.

quem

quem ad hoc propoſitum dixit ſingularem Aret. in l. ſi quis cum aliter, ff. de verborũ obliga. non quod I.C. ibi decidat caſum prout Pinel. opinatur, ſed & ratione I.C. infertur.

Quod limitatur niſi errores iuſtum pretium putans appoſuiſſet ſecus ſi ſcienter, & quod ita noluiſſet etiam ſi re vera non ſit iuſtum, argumẽto l. cum tale. §. falſam cauſam, ff. de cond. & demon.

Secundo limitatur, vt non procedat cum teſtator certum pretiũ non adiecit argum. l. imperator, §. 1. ff. de lega. 2.

SINGVL. CXXXIX.

PERCIPIENS commodũ, vel damnum fugiens a fortuna, in plus grauari non debet, quã ſi honoratus, textus valde notabilis ſecundum Dyn. ibi dicens alibi nõ reperiri in l. imperator, §. 1. vbi Alberic. pariter valde commendat. ff. de legat. 2.

SINGVL. CXL.

EMENS fundum, dicens nomine ſuo, & fratris non per hoc præſumitur de communi pecunia, ſed de propria ipſius ementis, Maſcard. concluſ. 159. par. 3. litera P. fol. 70. ita vt ſi frater vult partem in præſidio, debet refundere partẽ pretij, l. 2. C. pro hoc. vbi Bartol. dicit eſſe caſum vnicũ, & ſingularem, & valere ad mille aureos, ſingulare quoque dixit Bal. in l. qui aliena, C. ſi quis alter, vel ſibi, idem Bart. valde commendans in l. ſi patruus, col. 2. verſ. aut dubitatur, colum. 4 C. commun. vtriuſque iudi. Cardinal. conſi. 140. col. vltim. verſ. ad aliud dicimus, Panor. conſil. 46. lib. 1. Alex. conſi. 78. col. 2. verſ. tamen in propoſito lib. 2. Barbat. conſilio 23. col. 1. vol. 1. Dec. conſ. 238. num. 5. vbi loquitur in hærede recuperante rem alienatam, cum pacto de retrouendẽdo, vt de propriis pecunijs præſumatur, conſil. 348. num. 4. conſi. 628. num. 2. Tiraqu. de retract. conuentic. ad finem titu. num. 88. & iterum Dec. conſil. 21. colum. fina. ſub num. 10. verſ. & in dubio, & conſilio 442. ſub num. 38. Barr. deciſio. 214. in princip. Bero. q. familiar. 46. num. 3. Comenſ. conſ. 87. Tiber. Decian. reſpon. 36. num. 39. lib. 1. & hæc eſt communis opinio Menoch. conſi. 12. num. 20. lib. 1. Ioſeph. de Ludou. concluſ. 53. colum. 17. verſ. ſemotis, Roland. conſil. 4. num. 6. volum. 2. vnde cautela eſt quod apponatur in inſtrumento, quod emit de communi pecunia Veronenſ. cautel. 128. ſi vnus ex fratribus.

Limitatur hæc cõcluſio alio ſingulari modo, vt procedat quando res empta veniret acquirenda, fratri, vel alicui conſanguineo, tunc præſumit̃ de pecuniis ſoluentis, ſecus ſi res veniret acquirenda extraneo, quia præſumitur de pecuniis ipſius extranei, Roma. conſ. 3. dicẽs eſſe de hoc textum valde ſingularẽ in l. fina. C. de pignor. per doctrinã Bar. in l. ſi ventri, §. fina. in fine, ff. de priuileg. credit. certa videtur differentia in quęrendo ſi aliquis præſumatur accepiſſe pecuniam mutuo ad vtilitatem extranei prout loquitur Bartol. & text. in l. finali, C. de pignor. & aliud eſt quærere an expen-

expendens præſumatur de propria pecunia.

Secundo notabiliter limitatur in adminiſtratore, & conſtaret aliquam rem venditam per eum de hoc enim emiſſe præſumitur, & non de proprio Roman.conſilio du centeſimoſeptuageſimoſexto, numero ſeptimo, verſ. quoad nonum.

Limitatur tertio loco notabiliter, vt non procedat in eo, qui vltra negotiationem nihil ante habebat, nec erat induſtrioſus actu licet habitu, quod non ſufficit, ita pulchre Roman.conſilio 346.numero decimoſexto, vnde aut quis eſt induſtrioſus habitu tantum, vel nullo modo, vel eſt actu, & habitu, primis duobus caſibus non præſumitur, quis ſoluendo ex bonis propriis: ſecundo caſu, ſic, & ita procedit, l. ſi defunctus, C. arbitr. tutel. vt per Roman.dicto conſilio 346. in fine, ſub numero vigeſimo, ibi illa enim loquitur. Dec.conſilio ſexto, numero primo, & 175. in fine idem Roman. conſilio 274. Siluan. conſilio octuageſimoſexto, numero ſexto, Coraſ. Miſcellane, libro 3. cap quinto, numero ſexto, Menoch.de præſumpt.libro 3. præſumpt. 32. & libro 6. præſumpt. vigeſimaoctaua, numero decimo, & vndecimo, licet non admodum clare, nam nõ ſufficit dicere erat induſtrioſus, niſi eſſet actu, & exercitio talis, & vltra eum addo bonum locum apud Alexan.in Addition. ad Bart.in l.ſecunda, C.pro ſoc. vbi dat practicã, quod allegans de pecunia communi fuiſſe emptum, deducit paupertatem ementis, & contra, emens replicando deducit ſuam actualẽ induſtriã, & negotiationem, & ita ſaluatur Comenſ. conſi.87. addo etiam Crauett.conſi. 131. numero 12. & vidi multos non articulantes de actuali induſtria, & exercitio, quod neceſſarium eſt.

SINGV. CXLI.

OFFICIALIS, & adminiſtrator bonorum communitatis, qui tempore ſuſcepti officij erat pauper, nec in aliquo induſtrioſus, præſumitur locuples factus ex bonis Reipublicæ. gloſ. eſt notabilis, & ſingularis in l. facultas, C. de iure fiſci, lib. 10. quare notabilem dixit Roma.conſilio 346. num. 19. vbi eam valde commendat Bald. in l. ſecunda, numero duodecimo, C. de hæred. vel actio. vendit. Menoch. qui Roman. non allegat, lib. 3. præſumpt. 52. num. 8.

SINGV. CXLII.

TOTA die inquit Barto. contingit, quod fiunt inſtrumenta, cum pacto de retrouendendo, ſi interim emptor rem obligat an cũ iſto onere tranſeat in venditorem redimentem? vtique non Bart. in l. in diem, num. 2. ff. de aqua. plu. arcend. dicens tota die in facto euenire, commendat pro valde notabili Dec.conſilio 236. numero quinto, nec id vidi diſcuſſum apud aliquos repetentes ad l. ſecundam, de pact. inter empt. & vendit.

SINGV. CXLIII.

PECVNIA per Prælatum mutuo accepta, præſumitur in dubio conuerſa in utilitat. eccle-

ſiæ, & eius confeſſioni ſtatur gloſſ. quam ibi Bald. dicit valde notabilem in Authentic. hoc ius porrectum, numero octauo, C de ſacroſanct. eccleſ. aliquibus tamen coniecturis concurrentibus emptione alicuius fundi, domus, frumenti, & ſimilium Iaſ. conſilio valde commendans, conſilio 154. columna quinta, verſiculo pro iſta parte, lib. ſecundo, Ruin. conſilio 142. numero quarto, libro primo, Menoch. de præſumpt. libro 3. præſumpt. vigeſimanona, numero trigeſimooctauo, Alexand. ad Bartol. in l. ſi ventri, §. final. ff. de priuileg. credit.

SINGVL. CXLIIII.

SENTENTIA contra ſententiam eſt nulla, l. prima, C. quando prouoc. non eſt neceſſ. vbi Caſtrenſ. dicit eſſe caſum ſingularem, & non eſſe alibi.

Ampliatur valde ſingulariter etiam de partium conſenſu gloſ. eſt notabilis, & ſingularis in l. per diuerſas, C. de tranſactio. quam ſingularem, & alibi non reperiri dicit Bald. in cap. pręſentata, numero vndecimo, de teſtibus inferens, idem in laudo, vt ſemel diffinitiue prolato, aliud proferri non poſſit vna die diffinire vnum negotium, & alia die aliud, ſingularem quoque dixit Alexan. conſilio 95. numero 30. volumine ſecundo, Ant. conſilio 73. columna ſecunda, Roma. conſilio 179. in ſecunda quæſtio. Dec. conſilio 295. Franc. in capit. ſi a iudice, columna ſecunda de appellatio. Iaſ. in l. nam & poſthum. §. ſi damnetur, & l. duobus de iureiurand. Rebuff. ad l. quod iuſſit, numero centeſimoquingenteſimo, de re iudicat. declarans, quod ſententia contra ſententiam non valet de part. conſenſu ſi vellent ſecundam iudicialiter ferri ſine libello, litis conteſtatione, & ſimilibus, ſecus ſi partes conſentirent, vt ſeruato iuris ordine contra primam iudicant Socin. in fallent. in verbo ſententia Purpur. ad l. admonendi, in nona limitat.

Declaratur notabiliter, vt hoc verum ſit in puris terminis ſimplicis, & nudi conſenſus: ſecus ſi vltra conſenſum deueniatur ad aliquam executionem facti, tunc ſecunda ſententia ſic approbata valebit gloſſ. & reputat. notabilis, & ſingularis in l. ſi pars aduerſa, C. de tranſaction. vbi Bald. nomero 3. Iaſ. numero quinto, verſiculo nota tamen diligenter. ſingularem quoque dixit Imol. ad l. quod iuſſit, columna final. ff. de re iudicat. dicens alibi non reperiri, & eſſe multũ notandã: vnde tria ſunt conſentire ſimpliciter renuntiare expreſſe, & conſentiendo deuenire ad aliquam facti executionem, primum non ſufficit ſecundum, & tertium ſic.

SINGVL. CXLV.

TEMPORALIA ad agendum, ſunt etiam temporalia ad replican. Afin. in practic. §. decimoſexto, capitul. ſeptimo, extend. caſus eſt ſingularis ſecundum Caſtrenſ. ibi in l. quæſitum, §. in dolo, ff. de penult. vbi rationem reddit, quia eſt in poteſtate actoris agere, & replicare Felyn. in capitul. ſi autem columna quarta, ſub numero quinto, in tertia, limitatio. de reſcript.

ſcript. vbi dicit verum, quando actori aliquid imputandum, vnde per ſtatutum excluſus poſt tale tempus ad dicens de nullitate, licet excipiendo poſſit, non tamen poterit replicando, & ita tenuit Rot. in vna Romana ſpolij coram Puteo 22. Iunij 1595. Contard. ad Ægidin. limitat. ſeptima, numero ſexageſimonono.

SINGVL. CXLVI.

QVÆRO ad materiam, l. Papinianus, §. ſi filius, ff. de inoffic. de teſtam. quem textum valde pulchrum, & valde notabilem appellauit ibi Alber. filius omiſit excipiendo opponere de inofficio. teſtament. & lata ſit ſententia contra eum, an poſſit poſtea opponere, agendo, & videbatur, quod ſic, quia ſententia facit ius. l. ſtatuliber. § final. ff. de ſtatuliber. contrarium eſt verius, quia habens electionem an velit agere, vel excipere, non tenetur excipere, l. vendicantem, ff. de euiction. Bald. in l. peremptorias, numero decimo-quarto, C. ſenten. reſcind. non poſſ. dicens eſſe perpetuo menti tenendum. Amplians hoc eſſe verum etiam ſi ſtatutus ſit terminus ad exceptiones proponendas, quia ſcit ius ſuum durare agendo. Pariter dicebat ibi Angel. vnum, quod dicit pluries in practica obtinuiſſe, & eſſe valde notandum ſecundum eũ, quod a laudo poteſt recurri excipiendo, cum petitur excluſio, laudi, & infra tempora recurſus dummodo, non ſimpliciter excipiatur de iniquitate, ſed petatur reſciſſio, dicens valde, & perpetuo notandũ in practica.

SINGVL. CXLVII.

QVÆRO ad materiam, l. primę, ff. de vi, & vi armat. an illius diſtinctio procedat etiam per modum exceptionis, videbatur quod non, quia temporalia ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum, l. pure, §. finali, ff. de dolo. exception. contrarium dixit Ian. in capitulo cum dilectus, in gloſſ. hanc exceptionem, de ordin. cognitio. quod valde ſingulare, & perpetuo notandum dixit Angel. in l. Papinianus, §. ſi filius, numero tertio, ff. de inofficioſo teſtamento.

SINGVL. CXLVIII.

NVNQVID diſpoſitio, l. Papinianus, §. ſi filius, ff. de inofficioſo teſtamento, habebit locum in illis exceptionibus, quæ oriuntur poſt litem conteſtatam, puta iuramenti recuſati, vel ſimilium, vtique non, ſed ad merum iudicis officium ſpectent Iuno notabiliter in capitulo cũ in cauſa, columna prima, in fine, de iurament. calumn. dixit valde ſingulare Angelus, & perpetuo menti tenendum in l. Papinianus, §. ſi filius, numero tertio, ff. de inofficioſo teſtamento, contrarium tamen, & forte melius tenet Abb. ibi numero 23.

SINGV. CXLIX.

SI TENERIS mihi aliquid facere, &c ego tibi, poteſt mihi aſſignari terminus arbitrio iudicis, vt faciam, quod facere debeo, & recipiam, quod recipere debeo, aliàs dilatione decurſa imponetur mihi ſilentium, dictum eſt ſingulare Bald. in titulo, quæ fuerit prima cauſ. benefic. amittend. §. eſt, & alia, numero ſecundo, vbi dicit valde notandum, & aureum dictum appellat ibi Afflict. numero quarto, pro valde ſingulari poſuit Contard. ad l. diffaman. in ampliat. numero decimoſeptimo, verſicu. decima iuſta.

SINGV. CL.

SICVT appellatio deuoluit totam cauſam ad ſuperiorem ita, quod poteſt primam ſententiam reformare etiam ex noua cauſa, ita, &c nullitas hoc facit, dictum eſt ſingulare Innocen. in capitul. cum contingat, de offic. delegat. quod ſingulare, & alibi non legiſſe dixit Bartol. in l. ſi vt proponis, numero quarto, C. quomodo, & quando iudex.

SINGV. CLI.

PAENE ſecundo nubentium habent locum contra viduas inhoneſte viuentes Bartol. in l. his ſolis, C. de reuocand. donation. dicens eſſe perpetuo notandum, &c magnum feſtum de hoc facit Barbat. in cap. ex parte, colum. prima, de for. compet. Zenzelin. in cap. ex parte M. de appellatio. in apoſtil. valde commendat Ioan. Lup. in repetitio. rubricę de donatio. §. 67. numero tertio, Silua Nuptial. libro ſecundo, numero 45. Marſil. in l. prima, columna 49. C. de rapt. virgin. &c eſt communis opinio Ioan. de Garzon. in rubr. de ſecund. nupt. in 28. pęna. Ioan. Nicol. in l. generaliter, in princi. numero decimoquinto, C. de ſecund. nupt. Ant. Gabr. de ſecund. nupt. concluſ. 8. concluſio. prima, numero decimo ſecundo, &c concluſio. numero decimoquinto.

SINGV. CLII.

EST factum legatum filiæ ſi continenter vixerit an debeat perpetuo continentiam ſeruare? videbatur quod non, &c videtur ſufficere triennium a die mortis teſtatoris, l. meminimus. §. quod ſi poſt, C. quando, & quibus quart. par. & videtur magis expediens reipublicę eam ciuibus repleri, l. prima, ff. ſolut. matrimo. & feſtum videtur patri cum videt filios, §. fina. in verbo feſtiuum, Authentic. de nupt. tamen de perpetua continentia intelligitur Bald. in cap. firmiter. in fine, de ſumm. Trinita. & fide catholica, quod dictum ad Eccleſiam extollit Ioan. Lup. in repetitio. rubricę de donatione inter virum, & vxorem, §. ſexageſimoſeptimo, ſub numero ſecundo, verſicu. ad hoc bene facit.

SINGV. CLIII.

SI iudici, ex cauſa licitum eſt, leges tranſgredi debet exprimere

Digitized by Google

mete cauſam iſtius licitæ tranſgreſſionis, alias obedire non tenetur, dictum eſt ſingulare Innocent. in capitul. præterea, in finalibus verbis de dilatio. vbi loquitur in citatione iniuſte emanata, quod comparens non tenetur comparere cauſa non expreſſa, & hoc verum eſt etiam in Summo Pontifice diſpenſante Oldrad. conſilio 326. quod articuli dati, columna ſecunda, ſub numero quinto, item non ſufficit, dixit valde ſingulare Roman. conſilio 483. numero decimoquarto, verſiculo Secundo reſpondeo. valde etiam ſingulare dixit idem Roman. conſilio 499. numero tertio, vbi etiam ad ſummum Pontificem hoc extendit, notabile quoque dixit Panor. in cap. primo, columna ſecunda, in gloſ. ſecunda, in fine, de cleric. non reſident. vbi per hoc dicit licet actus indifferens ad bonum, & malum ſit ad bonum in dubio referendus, capitu. eſtote, de reg. iur. tamen ſi actus in ſe malus eſt, ad malum eſt in dubio referendus, licet habere poſſit aliquem excuſationem, argumento, capitu. primo, de præſumpt. & l. nam ludus, ff ad l. Aquiliam, & de hoc eſt pariter textus ſingularis in cap. cum dilecti, de accuſatio. quem ibi Abb. numero quinto, & notabil. quinto, dicit valde ſingularem, & admirabilem dixerunt ibi Anchar. notabil. octauo, numero octauo, & nono, Felyn. columna tertia, notabil. ſeptimo, inferẽtes hoc ad limitationem regulæ, l. merito, ff. pro ſoc. quod in dubio non præſumatur delictum, & verba in dubio ſunt interpretanda, vt delictum excludant, nam hoc verum eſt in actu indifferenti, ſecus in actu ſui natura regulariter, & communi æſtimatione malo, prout in eo, qui fatetur ſimoniam, dilapidationem, vel ſimilia iuxta dictũ capitul. cum dilect. & hæc addi poſſunt ad ea, quæ ponit Menoch. libro quinto, præſumptio. ſecunda, in fine, vbi dicta iura ſingularia non allegat, ſingulare, & menti tenendum dixit Felyn. in capitulo primo, colum na tertia, in quinta ampliatio. de re iudicat. ſingulare quoque dixit Butr. in capitulo ultimo, columna vltima, de libell. oblatio. ſingulare etiam dixit Felyn. in capitu. cum ordinem, columna ſeptima, in tertia conſideratione, in capitulo ſuper literis, columna vndecima, verſiculo decima regula de reſcript. in capitulo primo, columna decimaſeptima, in fine, in ſeptima fallent. de conſtituti. commendat etiam Dec. conſilio octauo, numero primo, dixit doctrinam mirabilem Bartol. in l. prima, columna ſecunda, circa medium, vbi Iaſ. ſub numero trigeſimotertio, ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, Bald. in l. prima, §. vſus in fine, ff. de procurator. inferens ex hoc vt citatio perſonaliter comprehenſũ afficiat, requirit expreſſionem cauſæ, quod valde commendauit Decius in capitulo perſonas, columna quinta, verſiculo tertius caſus de appellatio. ſingulare quoque dixit Cumanus, conſilio ſexageſimo, inferens notabiliter, quod licet exceptio nullitatis ex defectu iuriſdictionis nunquam cenſeatur per ſtatutum excluſa iuxta gloſſa, in Clementina prima, de ſequeſtr. poſſeſſi. & frut. tamen opponens ſimplicititer nul-

N 3 litatem

litatem non auditur niſi adiiciat ex defectu iuriſdictionis, quod dictum credo verum parte opponente alias non. Præpoſ. in cap. dilecto, columna decimaſeptima, verſiculo ſuccedit alia quæſtio de appellatio. Contard. ad Ægid. limita. ſeptima, in fine, ſingulare quoque dixit Aretin. in capitu. ſignificauerunt, columna penultima, de teſti. in l. in illa, columna quinta, de verborum obligationib. & eſt dictum celebratiſſimum Tiraquell. de pœnis in præfatio. num. 61.

SINGVL. CLIIII.

CRIMINOSVS à teſtimonio repellitur capitu. teſtimonium de teſtibus. late Maſcardus, concluſ. vigeſimaſeptima, libro primo, Proſper Farinac. quæſtione quinquageſimaſexta, inſinuation. tertia.

Limitatur vltra eos ſingulariter in confitente crimen, quod nullo modo excuſari poteſt, ſecus ſi confiteatur crimen, quod aliquo caſu excuſari, vel ſaluari poteſt, quia tunc de iure canonico, penitus non repellit, ſed de fide tantum diminuit Aretin. in capitulo cum a nobis, de teſtibus, dicens eſſe ſingularem limitationem in capitulo teſtimonium. ſingularem quoque, & valde notabilem dixit Felyn. in capitu. cum dilecti, in ſeptimo notabili, columna quarta, de accuſatio. dicens eſſe perpetuo notandum ad intellect. capituli teſtimonium, de teſtibus.

SINGVL. CLV.

DICENS alij, tu dicis falſum, non eſt iniuria, quia infert ſimpliciter, quod non dicat verum, non quod doloſe tacuerit veritatem, dictum eſt ſingulare Salycet. in l. de tutela per illum textum iunct. gloſſ. C. de in integrum reſtitutio. minorum, quod valde ſingulare ad excuſandum reputauit Felyn. in capitu. cum dilecti, columna quarta, verſiculo ſecundo caſu de accuſation. & vidi quandoque in facto occurriſſe, quia ſuperbi, & elati ſtatim accipiunt ad iniuriam ſecundum Salycetum.

SINGVL. CLVI.

CLERICVS prohibetur eſſe venator ca. primo, & ſecũdo, de cleric. venator. in dubio autem præſumitur cauſa recreationis, vnde ex hac exceptione nec a teſtificãdo, nec promovẽdo repellitur. dictũ eſt ſingulare Innocen. in cap. dudum, el ſecundo, columna quarta, verſiculo in huiuſmodi exceptionibus, de electio. dixit valde ſingulare Felyn. in capitu. cum dilecti, columna quarta, in ſeptimo notabili, de accuſatio.

SINGVL. CLVII.

SI CITATO prima facie appareat iniuſta, non tenetur quis comparere niſi exprimatur cauſa iuſta, dictum Innocentij, in capitulo preterea, in fine de dilatio. fallit in citatione facta a perſona

ſona prouida, & circumſpecta, quo caſu, quis tenetur comparere, licet in citatione prima facie iniuſta non ſit appoſita cauſa, quia pro viro circumſpecto preſumitur. ita limitat ſingulariter Abb. in capitu.niſi eſſent in quinto notab. de præbend. dixit valde ſingulare Iaſon in l.ſecunda, ſub numero trigeſimotertio, verſiculo limita ſingulariter, ff. ſi quis in ius vocatus non ierit.faciunt, quæ dixi in tracta. de iuramen. . . . quæſtione prima, quæſtionis decimetertiæ, principal. numero decimonono, vbi videre placeat.

SINGV. CLVIII.

IVDICES in mulctando, nō poſſunt excedere text.l.eos, C. de mod.mult. & contrafacientes puniuntur pœna illius legis.

Limitatur ſingulariter vt diſpoſitio.l. eos, procedat, & locum habeat in præcepto indeterminato, nulla appoſita pœna: nam tunc in hac incertitudine intrat. declaratio. l. eos, ſecus ſi in præcepto iudex pœnam appoſuiſſet, quia poteſt etiam contra taxam, l. eos lite, limitat ſingulariter Oldradus, conſilio decimoquinto, l. ſi quis rerum, iuncta Gloſſa finali, ff.de cuſto. reorum, dixit valde ſingulare Iaſon in l.prima, ſub numero tertio, ff. ſi quis ius. dicent non obtempera. Ioannes Andreas, in additione ad Speculat titulo de ſentent. prolatio. in §. ſpecies, in penultima additione, Alexander in l. prima, §. primo, ff. ſi quis ius dicent. & ita de conſuetudine ſeruatur, vt per Oldradum in citato iam loco.

SINGVL. CLIX.

PRÆROGATIO fit in his, quæ ſunt eiuſdem formæ, & naturæ, vt not. in capitu. hi qui de præbend. libro ſexto, ſi ergo nullam habet prorogati non poteſt, & hoc verum eſt in foro etiam Pœnitentiali gloſſ. ſingula. ſecundum omnes, ibi in clementina prima, in verbo ſpirituali, de priuileg. libro ſexto, quam etiam valde ſingularem dixit Barbat. ad Bald. in l. teſtament. litera F. C. de teſtament. inferens ad facti contingentiam, vt ſi habeo licentiam eligendi confeſſorē ad ſatisfactionem meam prout ſæpius etiam in indulgentiis occurrit, intelligitur cui alij confiteantur, & habeat iuriſdictionem, non habitu tantum, ſed actu, & vidi ſæpius in facto.

SINGVL. CLX.

CONTVMAX ſemper poteſt dicere de nullitate ſententiæ ex defectu iuriſdictionis, nec ea modo aliquo præſumitur prorogari, Baldus ad l. ſi ex conſenſu, numero ſeptimo, C. de epiſcopal. audient. ubi dicit valde notandum, cōmendat Dec. in l. ſi duobus extra de appellatio. numero trigeſimoprimo.

Limitatur ſingulariter, dummodo contumax aſſumat in ſe onus probandi defectum, & caren-

tiam iuriſdictionis, aliàs de nullitate dicere non poteſt, dictum eſt ſingulare Innocent. in capitul. innotuit, de eo, qui furt. ord. ſuſcep. quod valde ſingulare dixit Bald. in l. licet, numero duodecimo, C. de procurat. rationem reddens, quia contumacia dat aliquam præſumptionem pro ſententia, ob id grauatur iſto onere: dixit etiam valde ſingulare Angel. in l. ſecunda, in fine, vbi pariter Alexand. numero duodecimo, valde extollit, numero duodecimo, ff. ſi quis ius dicent. non obtemper. per l. final. C. de exceptio. & eſt bona gloſ. in l. Pomponius, §. rati. de procurator.

SINGVL. CLXI.

VOCATVS ad iudicium non ſuum tenetur comparere ad ſuam declinatoriam allegandam, nec Prætoris maieſtatem contemnere, l. ſi quis ex aliena, ff. de iud. vbi dicit Caſtrenſ. quod ſemper allegatur.

Limitatur ſingulariter diſpoſitio dictæ l. in primo caſu, vt procedat quando citatus apprehendit citatũ foréſem, in territorio citãtis, quo caſu poteſt eſſe dubium, an ſit de iuriſdictione, vel non, alias non intelligitur contemnere, nec poteſt puniri, nec proceſſus ſubſtinetur, ita ſingulariter Innocent. in capitul. Romana, columna prima, de appellatio. quod reputauit perpetua memoria dignum, & eſſe clauem totius materiæ, Angel. ad l. ſi quis ex aliena admirabile dixit Alexand. ad l. ſecunda, numero decimotertio, ff. ſi quis in ius vocat. non ierit.

SINGVL. CLXII.

STATVTVM diſponens, quod contumax habeatur pro confeſſo, non comprehendit delinquentem extra territorium ſtatuentium, vnde ſi delinquens extra territorium bannientis citatur a iudice loci, delictũ hoc caſu, ipſo non comparente, non habebitur pro confeſſo virtute dicti ſtatuti, eſt dictum ſingulare Butrij, in capitul. propoſuiſti, columna ſecunda, de for. competent. quod valde ſingulare, & mente tenendum dixit Cateldin. de ſindicat. verſicu. 552. verſicu. adde, & tene menti, valde ſingulare dixit Marſil. in pratic. §. poſtquam, numero ſexageſimoquinto, valde pro ſingulari commendat, conſilio 82. numero trigeſimonono.

SINGVL. CLXIII.

DILATIO data abſenti nõ currit ante notificationem, textus ſingularis in l. ſecunda, C. vbi in rem actio. vbi Bald. dicit eſſe caſum valde ſingularem, commendat pro notabili Alexander in l. Labeo, numero primo, ff. de iureiurand. dixit valde notabile in l. qui abſenti, numero quinto, ff. de acquirend. poſſeſſione, quem textum dixit etiam ſingularem Dec. in capitu. cæterum, numero trigeſimonono, in fine de reſcriptis. conſilio ducenteſimononageſimo quinto, columna tertia, in principio.

SINGVL. CLXIIII.

DIXIT notabiliter Bart. in l. ſi quis inficiatus num. 1. ff. de poſit. quod ſi quis proteſtetur alicui vt talis, debet docere ſe talem, alias in mora non conſtituit, quod dictum valde notandum dixit Angel. in l. ſi fundum C. de rei vendicatio. dicens ad multa ſeruire: notandum etiam dixit Felin. in cap. cum contingat colum. 6. verſi. ſexta concluſio de præſcriptio. Boer. deciſio. 347. ſub num. quartodecimo, Alexan. conſilio 41. columna ſecunda, volumine quarto, Felin. in capitu. exceptionem columna penult. de exceptio. Ioſeph concluſio. 14. illatio. 133.

Quam cóclusionem limitat vno ſingulari modo Corſett. in ſingul. in verbo procurator 1. vt procedat in extraiudicialibus, ſecus in iudicialibus, in quibus requiritur oppoſitio partis, alias valet ex Bald. in rubric. C. de depoſit.

Limitatur vltra eum alio ſingulari modo vt fiat de commiſſione iudicis, quo caſu ſine aliqua reſeruatione afficit etiam non docto de perſona, nec de veritate contentorum, & proteſtatione, Alex. dicens perpetuo notandum ad l. de pupillo. §. qui procuratorio ff. de nou. oper. nunciatio. ſubdés vnum aliud ſingulare, & perpetuo notandum ſecundum eum, vt ſi in proteſtatione fit mentio alicuius ſcripturæ, quæ ſit penes aduerſarium, de hac ei non ſit danda copia, & Bartol. in l. ſecunda, ff. de edend. dicens quotidie in facto euenire, Cagnol. ad l. qui in alterius nu. 18. de reg. iur.

Limitatur etiam ſingulariter in hærede etiam in inſtrumento non ſtipulato, qui præſtádo & executionem petendo non tenetur docere ſe talem, cum ſit eadem perſona cũ defuncto ſed inſtrumentum mandabitur executioni, & poſtea diſcutietur an, & quomodo ſit hæres & proceſſus irritabitur, ita dixit notabiliter Angel. in l. prima, verſiculo facit ad quæſtionem ff. de his, quæ in teſtamen. debentur, dixit ſingul. Alexand. conſilio 126. libro ſexto, dixit valde notabile ĩ practica Dec. conſilio 536. numero ſecundo, Boe. deciſio. decima, numero quinto, dicens perpetuo notandum, & maxime cum contrarium ſentiat Dec. conſilio 321. numero ſecundo, conſilio 376. numero 10. Soc. iun. conſilio 86. numero 34. lib. 2. Pariſien. conſilio 12. numero 240. libro 2. Menoch. de adipiſcend. remed. 3. numero 164. Cephal. conſil. 82. nu. 8 libro 1. Roland. conſi. 10. numero 23. lib. 3.

Limitatur etiam alio ſingulari, & notabili modo in intimando reuocatoriam iudicis, Boer. dicens valde notandum deciſione 347. numero 17.

SINGVL. CLXV.

DEBITOR promittens infra menſem ſoluere vel dare pignora, vel fideiuſſores, poteſt elapſo termino cogi pręciſe per creditorem ad ſoluendum, nec auditur offeŕedo fideiuſſores, vel pignora, cum hæc non ſint inducta in fauorem debitoris, ſed creditoris, Caſtren. dicens perpetuo notandũ ad l. quamuis n. 5. ff. de pig. actio. in l. ſi

ſe

ſe non obtulit §. ſi ex conuentione numero 5. ff. de re iudic. dicens ſę-pius in facto euenire.

SINGVL. CLXVI.

IVDEX pronuntiando ſe competentē firmat eius iuris dictionem Bart. in l. 2. vbi Alexan. nume. 15. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit.

Quod ampliatur notabiliter ne dum quando iuriſdictio eſt elidibilis per exceptionem aliquam, ſed quando carebat iuriſdictione ipſo iure, Abb. dicens perpetuo menti tenendum in cap. ex parte Decani num. 3. de reſcript. Dec. valde commendans in cap. ſi duobus numero 36. de appellatio. Domin. in cap. ſi à ſublegato in fine de offic. delegat. lib. 6.

Limitatur etiam ſingulariter niſi ſtatutum prohiberet iudici, ne excederet fines ſuæ iuriſdictionis, quo caſu pronuntiando ſe competentem nihil agit, vti contra ſtatuti prohibitionem, dictum eſt ſingulare Butr. in capit. præterea colum. 4. circa medium de dilatio. dixit valde ſingulare Alexan. conſil. 77 nu. conſi. 81. num. 5. volum. 3. ſingulare dixit Dec. conſi. 18. num. 5. Vrſil. ad Afflict. 354. num. 5. Tiber. Dec. tract. crimin. tomo 1. capitu. 34. ſub num. 13.

SINGVL. CLVII.

SI maritus agit contra vxorem ad id, quod ſibi vere debebatur, & vxor conuenta ad repellendum maritum oppoſuerit aliquam exceptionem non veram, ſed inefficacē & volens donare vxori paſſus eſt, condemnari, poterit iſta ſententia retractari abſque appellatione vti in fraudem legis textus eſt ſingularis, & valde notabilis in l. ſi ſpōſus §. ſi vxor, el ſecondo, ff. de donat. inter virum, & vxorem, vbi Bar. & Bal. dicunt illum textum valde ſingularem ad reuocandas ſententias, quæ per fraudes partium ſunt latę, quando ſit deuentum ad aliquod illicitum, & prohibitum. valde ſingularem quoque dixit Bald. ad l. cum allegas ſub num. 7. C. de vſur. inferens eſſe ſententiam in fraudem ſi debitor paſſus eſt, ſe condemnari omiſſa exceptione vſurarum, ſingulare quoque dixit Alexand. conſil. 82. num. 6. vol. 3. ſingularem quoque dixit Iaſ. ad l. iudex nume. 2. ff. de condict. indeb. inferens ad limitationē illius legis quod licet abſolutus, ſoluens non repetat, fallit inter perſonas prohibitas per iſtum textum, quem dixit valde ſingularem Veronen. cautel. 112. donatio. verſi. tertia cautela Ioan. Lup. in rubric. de donat. inter virum & vxor. §. 46. Tiraq de retract. conuentional. § 1. glo. 2. num. 36. Petr. Duen. regu. 221. nu. 7.

SINGVL. CXVIII.

RES litigioſa regulariter alienari non poteſt, l. 1. C. de litigioſis.

Ampliatur notabiliter, vt nec ex cauſa famis, inopiæ, vel alimentorum, hoc fieri non poſſit glo. eſt notabilis, & ſingularis in l. diuus in verbo familiæ ff. de petitio. hæred. quā valde ſingularem dixit Mi i in verbo litigioſa, vnde recedimus a regulis iuris in bonis ſequeſtratis,

tis, fideicommiſſo ſuppoſitis, & ſimilibus, & tamen non recedimus in alienatione rei litigioſæ.

SINGVL. CLXIX.

DONATIO inter virum, & vxorem eſt prohibita toto titul. ff. de donat. inter vir. & vxo.

Limitatur ſingulariter vltra omnes reguliſtas, vt procedat, & habeat locum poſt tranſductionem ad domum viri, ſecus ſi ante, ita ſingulariter limitat Azo. in ſumma C. de dona. ante nupt. quod dictum valde ſingulare, & menti tenendũ reputauit Imol. in l. ſi ſocer. §. Lucius colum. 1. ff. ſolut. matrim. Alexan. ad Bar. in l. ſi ſponſus § ſi vxor, el ſecondo litera M. ff. de don. inter virum, & vxor. dicens valde menti tenendum ad limitationem totius materiæ de donationibus inter virum, & vxorem, vbi etiam rationẽ reddit, quia ante tranſductionẽ ceſſat familiaritas inductiua.

Ampliatur, hæc ſingularis limitatio alio ſingulari modo, vt procedat etiam in via antequam peruenerit, & intrauerit domum viri. valebit etiam ſemper donatio l. cum ſe, iuncta glo. C. de donat. ante nup. vti Barto. exclamat de illo textu, & dicit eſſe ſingularem nec alibi legiſſe, & pariter ibi Bald. dicit eſſe mirabilem, & alibi non reperiri.

Quod verum crederem in ſponſa de futuro, & ita poſſit ſaluari dictum Anto. ſecus in ſponſa de præſenti, Alex. conſi. 142. num. 13. vol. 5. Soc. conſi. 123. volum. 1. Imol. in l. mεuia in fine principij ff. ſoluto. matrimon. Alex. in l. ſi ſocer. eodem tit. late Ioan. Lup. in rubri. de dona. inter virum, & vxor. §. 55. nume. 2. Caſſan. in conſuetud. Burgund. deſ. deiect. rubr. 4. §. 2. Duen. regu. 221. nume. 2. & ad prædicta videtur bonus textus in l. penul. ff. de donatio. inter virum, & vxor. vbi ſi conſtat de conſenſu matrimonij, & ſic per verba de præſenti, tranſductio non attenditur, nec confectio inſtrumẽti dotalis, ſecus ſi non conſtat: tunc recurrendum eſt ad coniecturas l. cum re C. de donat. ante nupt.

SINGVL. CLXX.

DEBITOR in centum, accedens ad creditorem dicens eſſe quinquaginta, quæ tibi debeo, & non plus, & creditor ſimpliciter recipiat, non per hoc videtur prętiũ dicaſſe, quominus reſiduum petere poſſit: textus eſt ſingularis in l. ſi quidem in 2. parte, C. de tranſact. vbi Bald. Salic. Caſtr. & Iaſ. dicunt. eſſe caſum ſingularem, & perpetua memoria dignũ, nec alibi reperiri.

SINGVL. CLXXI.

IVDEX repellere debet agentẽ ſine actione glo. in l. vbi pactum C. de tranſact. ſi tamen non vult repellere non cogitur ex officio, ſed bene a parte requiſitus, dictum eſt notabile Pauli Caſtr. ibi, quod ſingulare dixit ibi Curt. in addit. littera A. valde ſingulare dixit Angel. in l. non quicquid ff. de iudic. inferens quod licet didicitis teſtificatis poſſit iudex ex officio repellere teſtes vt eorum dictum declarent, tamen ſi non facit, non tenetur dicens valde notandum, & alibi non reperiri, ſingulare quoq; dixit Dec.

in

in capitu. ſi duobus numero 51. de appellation.

SINGVL. CLXXIII.

PER cautionem de ſtando iuri vel iudicatum ſoluendo non dicitur quis in iudicem cōſentire nec iuriſdictionē prorogari; textus notabilis ſecundum Caſtr.ibi.ad l.vir bonus ff.iudic. ſolu.

SINGVL. CLXXIIII.

STATVTVM ponens regulam, & a regula excipiendo aliquos caſus in caſibus non exceptis non ſeruabitur ius commune, ſed regula ſtatuti, quia exceptio in quibuſdam, firmat regulam in alijs doctrina Bal.notabilis in l.1.§. ſed excipiunt in fine ff. de ferijs. quam valde notabilem dixit Rota Lucan.81. num. 17.& quilibet contrarium dicere in caſibus a ſtatuto non exceptis.

SINGVL. CLXXV.

TESTES ſuper priuata ſcriptura deponentes rem geſtam probare, etiam ſi non ſint in folio deſcripti, doctrina notabilis Barto. in authent. ſi contractus in fine C. de fide inſtrument. quam dixit valde notabilem Abb. in c. 2. eod. tit. valde commendat Caccial. ad l admonendi concl. 10. de iure iur. Ro. Flor.81. ſub num.4.

SINGVL. CLXXVI.

LEGITIMAM filius detrahere nō poteſt de re p patrē ſpecialiter legata, dummodo in hęreditate remaneret quantum ſufficiat pro legitima filij, & non legauerit omnes res meliores, dictum eſt ſingulare Bald.in rub.de rerum diuiſ. column. 1. verſiculo ſed pone dixit valde ſingulare Bald dictum Iaſ. in l.filium quem habente col.8. verſi. tetegit etiam Bald.C.famil.hercis. valde ſingulare dixit Alexand. ad l. Marcellus §.res quæ in vlt.col.verſicu. quid autem in legitima ff.ad Trebellian.

SINGVL. CLXXVII.

LICET in aliquo iudicio iudex in ſe ſit cōpetens, ſi modus procedendi non eſt competens, iudiciū eſt retro nullum & de nullitate quandocumque opponi poteſt etiā poſt ſententiam, Bald.dicens perpetuo notandum ad l.licet nu.6. C.de procur.

SINGVL. CLXXVIII.

RENVNCIANS ſpecifice conditioni indebitę, conditioni ſine cauſa & omni legum & iuris auxilio, non impeditur quominus indebite ſolutum repetere poſſit, textus ſolennis in l.final.§.idem quęritur ff.de condit.indebit.quē textum dicit ibi Bar.ſolemnem, notabilē & quotidianum appellauit ibi Paul.Caſtren.& ſingularem appellauit Imol. in cap. cum contingat colum.13. de iureiurand. in c. penult.colum.15. de emptio.& venditio. quilibet contrarium diceret ſtante ſpeciali renunciatione & l. qui iur.ff.de teſtam.milit.

SIN-

SINGVL. CLXXIX.

TABELLIONI apponenti in inſtrumento talia verba ſciens, & non aliquo errore ductus creditur ſingulare dictum Bal. in l. mater nume. 5. C de rei vendicat. qui valde ſingulare dixit Iaſ. ad l. ſi. §. idem quęſitum col 2. circa mediũ ff. de condict. indebit. & clauſula ex certa ſcientia deſeruit pro cauſa, licet cauſa non ſit expreſſa Bal. conſi. 47. lib. 4. quæ omnia crederem, nã quando conſtaret de voluntate con trahentium, alias potius de ſtilo notariorum appoſita cenſentur Reb. ad l. Galliç in 2. tomo titu. de reſcin den. contract. glo. 15. n. 20. Pinell. de reſcind. vend. l. 2 par. 1. c. 1. n. 22. & 23. dixi in tract. loc. & cond. part. 1. tit. de mercede omiſſa q. 2. nu. 20.

SINGVL. CLXXX.

SI eram debitor tuus in centũ, & Titius erat debitor meus in alia centum: ſi dicam Titio ſolue per me centum quæ debes Mario creditori meo, ſi acceptat poſſum adhuc ei inhibere ne ſoluat, ſi creditor meus adhuc non ſciuit nec ratũ habuit Caſtrenſ. dicens eſſe quotidianum & perpetuo notandum in l. vtrum num. 4. ff. de conſtitu. pecu. & dicit facere pro captorib. habentibus pecunias alterius qui recipien. mandatum de ſoluendo qui ſtatim ſcribunt, ponendo unũ & amouendo aliud. ſingularẽ quoque & perpetuo menti tenendam dixit idem Caſtren. in l. ſi cum Cornelius. ff. de ſol. dicens quod captores notificant aliquibus creditoribus qui habẽt in cõmiſſis eis ſoluere licet non fecerit obligationẽ aliquã. tñ quia creditores hoc ſimpliciter acceptauerunt eſſet verecũdia recedere. Vetatio poſtea facta nihil operabitur.

SINGVL. CLXXXI.

MANDATVM re integra reuocatur l. ſi cum Cornelius ff. de ſolutio.

Limitatur ſingulariter niſi mandatum eſſet fauore mandatarij qui paratus ſit implere, caſus ſingularis in l. cum fundũ. ff. de pact. dixit val de ſingulare Caſtr. in l. verum nu. 5. ff. de conſtit. pecun.

SINGVL. CLXXXII.

BENEFICIO mihi competenti ex iure alterius poſſum eo vti eo inuito. l. ſi poſt mortem §. fin. ff. de bono. poſſ. contra tab. vbi Bart. dicit eſſe caſum notabilem & menti tenendũ: quæ concluſio non eſt contra alium. ſecus contra cum cuius contemplatione mihi competit l. amiciſſimos vbi Bart. ff. de excuſat. tut. & l. 1. §. de nou. oper. nunciatio.

Secundo procedit ſi competit de iure communi ſed non ſpeciali, & ago de damno vitando, ſecus de lucro capt. l. ſi iudex circũuent. ff. de minor. l. nonnunquam ff. de collatio. bonorum l. 1. ff. de fideiuſſ. l. exceptio. ff. de except.

SINGVL. CLXXXIII.

NEMO præſumitur renũciare iuri quod ignorabat ſibi cõ petere

petere,l.mater.vbi Bartol.nume.3. Caſtr.num.2.Alber.num.5. dicens ad hoc quotidie illam legē allegari.

Ampliat notabiliter,idē indubitanti l.fi.§.ſed quærebat.C.de furt. vbi Bart. dicit eſſe caſum valde notabilem & neſcire alibi.valde notabilem quoque dixit Bald. in l.leges ſacratiſſimę nu.2.C.de legibus.valde notabilem quoque dixit ad l.ſciē dum colum.10.ſub num.33. de verbor.obligat.notabilem quoque dixit in l.3.§.genera num.17.ff.de acquirend.poſſeſſion.in l.qui in aliena §.is qui putabat num.8.ff.de acquirend.hæredi. valde commendat in l.nec is §.hæres inſtitutus nume. 10.ff.eod.titu.de acquired.hæred.

Limitatur in dubitanti qui de facili potuit certiorari quin nō excuſatur glo.in l locus in verbo mei iuro.ff.de acqui. poſſeſſ. in l.regula §.ſed & facti in verbo diligenter inquirendo ff.de iur.& fact.igno.Iaſ. ad l.ſi per errorem num.16. ff.de iuriſd.omne iudici.

Limitatur ſecundo in dubitanti de qualitate perſonæ, quia ei non parcitur cum inquirere debuiſſet ita ſingulariter Bald.in capit.1.§.in perſonam,per quos fiat inueſtitur. dixit valde ſingulare Iaſ. in l.quam diu n.7.C.qui admitti valde etiam notabile dixit Dec. in l.qui cū alio num.3.ff.de reg iur.ſed idem Dec. in d.l.quam diu columna 1.contrarium tenet dicens rationem huius limitationis locum habere etiam in ignoranti,quia iſta l.qui cū alio, dicit centum eſſe debere ergo non excuſatur & ita etiam tenuit Lancellot.Dec.in l.1.col.3.C de pact.ſequitur Cagnol.ad l.qui cum alio n. 4.ff.dē reg.iur.

SINGVL. CLXXXIIII.

DVBITANS poſt præſcriptionem inchoatam præſumitur bone fidei: ideo præſcribit etiā de iure canonico gloſ. eſt notabilis & ſingularis in capitu. ſi diligenti in verbo bona fides de præſcriptio. quam ſingularem & menti tenendam dixit Iaſ.ad l.quamdiu nume. 6.C.qui admitti. Pariſ.in capi. vlt. num 39.de præſcrip. vbi Felin.nu. 9.Silueſt. . . in verbo præſcripti.§.3.Bal.de præſcript.in ſecunda parte 3.part.princip.quæſt.2. Ioan. Annibal in repetitio. l.naturaliter num.17.ff.de acquiren.poſſ.& hęc eſt communis opinio.Didacus in regula poſſeſſ.in ſecunda par.relatio. §.7.ſub num.16.ff.de acq.poſſ.

SINGVL. CLXXXV.

PERMISSVM ad tempus cenſetur,poſt tempus prohibitum l.ſtatu liberum §.dictum ff. de legat.2.l.imperator.ff.de poſtulan. l.ſi vnus § ſi cum reo l.epiſtola §.final.vbi Caſtr. ff.de pact.l.pater filium §.fundum ff.de legat.3.

Ampliatur notabiliter & procedit etiam in ſtatutis etiam per argumentum a contrario ſenſu, ad correctionem iuris communis ita notabiliter Bald.in l.obſeruare §.profiſciſci quæſtio.3.num.3.de offic. pro conſ. & legat.dixit valde ſingulare Iaſ.ad l.ſi quis ibi num.4. de vulga. & pupillar.

SINGVL. CLXXXVI.

PROMITTENS ſoluere precium infra tempus limitatum

tum ſi non ſoluit, contractus reſoluitur ſingulare dictum Creman. in l. ſi ibi quis § . . vbi Iaſ. nu. nono, & decimo, dixit valde ſingulare ff. de verborum obligat.

Et ſic datur notabilis ampliatio ad l. ſi fundus in princip. ff. de leg. commiſſor. vt procedit etiam ſi precium in termino non ſit ſolutum.

SINGVL. CXXXVII.

SI cōtraho tecum reſpectu vnius mandati quod. habere credebam, tamen poſſum poſtea agere vigore alterius mandati qđ iam habebā licet ignorarem tempore contractus. doctrina eſt notabilis Bart. in l. habebit nume. 2. ff. de inſtitor. actio. & in quæſtione adunantia generalis. in fine quam valde ſingularem dixit Alexan. conſil. 146. num. 21. vol. 5. valde notabilem dicit Crauett. conſi. 398. nu. 14.

Declaratur vt ille text. procedat quando error ſit ex parte crediteris ſecus ſi ex parte agētis aſſerentis ſe habere mandatum, qui vere non habebat Rom. conſi 446. in pinc.

Declaratur ſecundo, & procedit quando eſt translatum plenum ius vel nudum officium & actus fiat de neceſſitate legis Bal. in l. falſus nu. 15. C. de furt. Menoch. de arbit. q. 75. nu. 4.

SINGVL. CLXXXVIII.

DONATIO cauſa mortis requirit quinque teſtes & teſtamentum ſeptē iuribus vulgatibus.

Fallit ſingulariter niſi fiant. apud acta iudicis maioris Curiæ, quo caſu etiam ſine teſtibus valere dictum eſt ſingulare Bal. in l. pacti nouiſſima in primis verbis. C. de pact. vbi Iaſ. num. 10. dicit valde notabilem & ſingularē valde etiam commendat ad l. omnium nume. 15. C. de teſtam. valde ſingulare dixit Guido Pap. conſi. 57. num. 3. & deciſio. 325. valde ſingulare dixit Roland. conſi. 70. num. 28. volum. 1. reſtringitur ergo ad acta maioris curiæ tātum & circa numerum teſtium, ſecus circa alias ſolennitates Rolan. conſi. 54. num. 38. volum. 2.

SINGVL. CLXXXIX.

CONTRACTVS præſumitur in vtilitatem eccleſiæ ſi fiat cum decreto iudicis, dictum eſt ſingulare Bald. in in cap. 1. in 2. colum. de his qui feud. dare poſſeſſ. in cap. 1. colum. vlt. de confirm. vtil. vel inutil. appellauit dictum egregium Alexand. conſil. 79. colum. 8. volum. 1. valde ſingulare dixit Iaſ. ad l. pac. nouiſſima numero 8. C. de pact. Rodoric. valde commendans de rebus eccleſiæ in rubric. de cauſ. vtilitatis num. 75. fol. 126. & eadem rubr. fol. 132. num. 162. fol. 227. n. 11. fol. 228. num. 15. dixit valde ſingulare Dec. conſi. 142. nu. 1. & 2.

SINGVL. CLC.

TVTOR dicitur bona fide & palam contrahere, ſi cum decreto iudicis fit cōtractus Bar. in l. frater a fratre num. 50. verſi. tertio quæro ff. de conditio. indebit. quod valde ſingulare dixit Imol. in l. 1. §. fuit quæſitum column. 1. ff. ad trebellian. ſingulare quoque dixit Alexand. in l. tranſactione C. de tranſactio.

Digitized by Google

ctio. Iaſ. in l. pacta nouiſſima num. 9. uerſi. quarto facit C. de pact.

Quod verum in decreto ei ſolemniter interpoſito Hippol. Riminal. conſi. 5. num. 180. l. 5. & eſt communis opinio Iaſ. in d. §. fuit quæſitum num. 7. & 8. Borg. de tutor. nu. 179. data tamen pupilli vtilitate vel magna cauſa. Soc. . . reg. 31. n. 9.

SINGVL. CXCI.

IVDEX poteſt inſinuare donationem de re in alieno territorio ſita. l. lata alias dati C. de donatione vbi Bart. & poſt eum Salicet. dixere eſſe caſum notabilē & ſemper cordi tenendum.

SINGVL. CXCII.

IVRISDICTIO voluntaria prorogari poteſt. l. 5. C. de emancip. liberorum.

Ampliatur notabiliter etiam in iudice Chartulario, gloſ. ſingularis in l. 1. in gloſ. qui tribunali, in fine ff. de indic. quam valde ſingularē dixit Bald ad ampliationem d. legis in l. ſecundam C. de don.

Limitatur ſingulariter vt ſit prorogabilis in iudicem habentē aliā ſimilem in ſimilibus iuriſdictionē Bald. dicens valde ſingulare ad l repetiti C. de epiſco. & clericis dicens perpetuo menti tenendum, & ſic dantur duę ſingulares limitationes ad voluntariā iuriſdictionem prorogandam.

SINGVL CXCIII.

RELATIVVM reſpicit id quod venit diſpoſitiue & principaliter: ſecus exceptiue licet exceptio ſit proximior ad relatiuum & ratio grammaticalis & recti ſermonis aliter dictus. textus eſt ſingularis in l. nam quod liquide. §. fi. ff. de penu. leg. quam admirabilem dixit ibi Bart. & tandem cogitandum reliquit. admirabilem quoq; dixit Iaſ. in l. 1 nu. 7. in fine, C. de ſumma trinit. & fid. cathol.

SINGVL. CXCIIII.

SI in aliqua ciuitate vel loco non reperitur alius iudex quam ſpiritualis, ille etiam eſt iudex in temporalibus. dictum eſt notabile Bal. in capit. bon. el ſecundo ſeb nu. 26. verſi. ſciens de poſtulatio. prælat. dixit valde notabile Iaſ. in l. teſtamen. col. 1. num. 1. in fine C. de teſtam.

SINGVL. CXCV.

IN actibus voluntarię iuriſdictionis prænalet veritas tunc poſtea ſi iudici conſtet etiam ſine citatione, matrem eſſe negligentem in petendo tutorē filio, poteſt dare aliū etiam matre non citata. dictum eſt ſingulare Bald. in authen. matri, & Auiæ. in fine C. quando mulier. qđ valde ſingulare dixit Soci. in l. multum colnm. final. in 2. limitatio. ff. de condit. & demonſtrat. & hæc eſt mera veritas vt dicit Alexander conſil. ibid. columna ſecunda, volumine quinto, dummodo iudici fuerit narratum & expoſitum. nec diſſentit Bartol. in l. tutor. petitus nu. quinto, ff. de tutor. & curat. dat. ab his Nigell. in ſecūdo concordat & gloſ. Aretin. Gabriel. de citatio. concluſio. ampliatio. 92. numero 281.

licet

Digitized by Google

licet Bartol.aliter in dic. authentic. matri & auiæ numero decimooctauo,quem ſequitur Dec. conſilio 16. columna final.

SINGVL. CXCVI.

IVDEX habens duplicem poteſtatem, ordinariam & delegatam, ſimpliciter procedendo præſumitur in eo modo quo actus ſubſtineatur Roman.ſingul.15.vbi Apoſtillantes dicunt eſſe communem opinionem.

Quod limitatur ſingulariter niſi ex actis contrarium appareat Felin.in capitu.ex officij columna 13. Fallent.1.de præſcriptio.ita ſaluans conſilium Rom.trigeſimum factū in fine appellauit dictum bene notandum Alciat.reg.tertia,præſumptio.35.num.ſexto, exemplificans aliud eſſe ſi dicat N. iudex ſimpliciter aliud ſi addit iudex in tali cauſa primo etiam caſu ſecūdum eum actus ſubſtinetur ſecundo caſu.

SINGVL. CXCVII.

IN dubio probationis rei.præfertur probationibus actoris gl. eſt ſingularis in Can. clerici 81.diſtinct. quam ſingularem dixit Crauett.conſilio octauo,numero 9. ampliens notabiliter etiam ſi probationes actoris in aliquo excederent eſt vera & communis opinio Bald. in l.magiſtratus in fine C. quand. procurat. non eſt neceſſ. Dec. in l. non eſt nouum C.de edend.Cagno. ad l.fauorabiliores nu.6.ff.de regu. iur.

Limitatur ſingulariter in cauſis ſui natura fauorabilibus tex. eſt ſingularis in l.lege Iulia ff. de manumiſſ.quem ad hoc dixit ſingularem Bald. in cap.domino guerram §. ad hæc. hic finit lex Corrad.

Limitatur ſecundo,ſingulariter, fundata prius competētem iudicis gloſ. notabilis in capitu. cum contingat in gloſ.3. magna in fine de reſcript.quam valde ſingularem dixit Iaſ.in l.de die in fine princip. ff. qui ſatiſd.cogant.

SINGVL. CXCVIII.

CONFESSIO teſtatoris facta in teſtamento parte abſente non probat debitum & reuocari poteſt Bart.in l.cum quis decedens §.codicil.nu.5.de leg.3.

Coniuncta tamen cum vno teſte probationem inducit Caſtrenſ. in l.prima,numero 3.C.de falſ.cauſ.legat. adiect. dicens eſſe ſingulariter notandum.

SINGVL. CXCIX.

CONFESSVS ſpe futuræ numerationis poteſt infra biennium opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ toto titu. C.de non numerata pecu.

Limitatur ſingulariter in confeſſione facta in mortis articulo quo caſu nec teſtator ſuperuiuens nec eius hæres infra biennium opponere poterunt gloſ.eſt pulchra,& ſingularis in l.prima.in gloſ. magna. verſiculo. item alia ratione C. de falſ.cauſ.legat.adiect.vbi Bartol.numero quarto,in ſecunda opinio.dixit ſingularem limitationem: ſingularem quoque dixit idem Bal-

dus in titul. de pace conſtant.in verbo vaſſalli in capitulo literas de præſumptio. Marſil.conſilio quinto, numero ſexto decimo, dicens perpetuo notandum, & de fideiuſſ. ſub numero 43. Imol.in l. ſi ex pluribus ff. de ſolution. Ioan. de Plata in § idem iuris in fine inſtitutio. de exceptio. Iaſ.in l. qui pecuniam columna prima, ff ſi cert. petatur in l. admonendi numero 158. de iur. iurand. Marſil. in l. prima, § præterea, columna quarta, de quæſtio. & non habet contradictorem Felin. in capitulo ſi cautio numero 54. de fide inſtrument. Coſtat ad l. ſi ex cautione limitatio. duodecima. C. de non numerata pecun. Riminald. de donationis, in principio, numero 528.

SINGVL. CC.

SI vnus ex pluribus iudicibus voluntariam tantum iuriſdictionem habentibus ſolus ſe in cauſa intromiſerit ſolus expedire poterit: ſecus ſi omnes quia ſolus non poterit l. prima, ff. de offic. Conſul. vbi Bart. in principio dixit eſſe legem admirabilem & perpetuo menti tenendam.

Extenditur etiam ad iudices contentioſam iuriſdictionem habentibus gloſ. reputata ſingularis in l. Pomponius in gloſ. magna circa medium ff. de re iudic. vbi Angel. numero tertio, Alexander, numero quarto, Iaſon, numero quinto, dicunt eam valde ſingularem & communiter receptam.

SINGVL. CCI.

CONFESSIO ſine cauſa facta nō valet l. ſecunda, §. circa ff. de dol. except.

Limitatur ſingulariter niſi facta ſit in mortis articulo. gloſ. ſingularis in l. prima, in verbo apud iudices in fine ff. de interrogatio. actio quam valde ſingularem dixit Barbat. in rubric. de fid. inſtrumen. columna tertia, Alexander conſilio tertiodecimo, columna quarta, volumine primo, Marſil. conſil. quinto, numero decimoſeptimo, vbi valde commendat dicens perpetuo notandum.

SINGVL. CCII.

ARBITRI & iudices delegati ab alijs quam a Principe non poſſunt alij committere animi ſui motum cum eorum induſtria cenſeatur electa gloſ. ſingularis ſecundum Bald. ibi in l. ſi in tres. & in ſel. queri. ff. de arbitr. dicens ita practicari.

SINGVL. CCIII.

COMPROMISSVM ſimpliciter factum in plures, in dubio intelligitur vt omnes ſimul iudicent, nec valet eorum laudum aliquibus abſentibus gloſ. ſingularis in l. non diſtinguemus §. cū in plures ff. de arbitr. quam valde ſingularem dixit Franch. in capitu. final. columna ſecunda, ſuper gloſ. electis de arbitr. lib. 6.

SIN-

SINGVL. CCIIII.

EMPTOR rei alteri obligatę non poteſt agere de euictione nec ad pretij reſtitutionem, ſed ad quanti minus res valeret, ſi alteri obligata non eſſet. dictum eſt ſingulare Bartol. in l.cum ſtipulatus mihi ſis a proculo §.final.ff.de verbor.obligation.in l.ſi quis ſtipulatus ſe ſtrictum §.final. eodem titul. dixit perpetuo menti. tenendum Alexand.in l prima, §.ſi hæres numero tertio, vbi Angel. numero 3. vbi Angel.numero tertio,Caſtren. numero ſecundo,Ripa numero 31. Geiſell.in princip ff.ad trebellian. Alexand. conſilio 67. numero primo, volumine tertio Bertac.in ver bo emptor. age numero 43. Pedemont.24.nu.6.

SINGVL. CCV.

TERTIVS pro ſuo iure, & intereſſe poteſt iudicem recuſare Abb. in capitu, ſuper nume.2. de offic.delegat.dicens perpetuo notandum nec alibi legiſſe.

SINGVL. CCVI.

IVDEX poteſt recuſari ſuſpectus,ne dum in cauſa propria, ſed ſuæ dignitatis, & offic. Abb.dicens perpetuo notandum in capit. cum ſuper nume.tertio,de offic.delegát.

SINGVL. CCVII.

DELEGATVS ab Epiſcopo Marchione vel Duce,ſubdelegare non poteſt cum eorum leges ſint ius prætorium non ciuile dictum eſt ſingulare Bartol. in l.4. §.1. numero 6. ff. de damn. infect. vbi Imol. dixit valde ſingulare & alibi neſcire ſingulare quoque dixit Iaſ.in l.A.iudice ſub n. 11. in 3. limit.C.de iudici.

SINGVL. CCVIII.

DELEGATVS a Principe ſubdelegare poteſt l.A.iudice. C.de iudici. limitatur ſingulariter niſi per Principem eſſet facta delegatio vel commiſſio per verba mere præceptiua, vt iubeo vel præcipio: nam tunc etiã a Principe delegatus ſub delegare nõ poteſt, ſecus per verbum mando, quod verbum eſt vltra conſilium,ſed citra præceptum gloſ.eſt notabilis & ſingularis in l.ſæpe audiui,vbi Bald.in fine dicit eam non eſſe alibi ff.de offic. præſid.& ſingularem quoque dixit Imol.Clement. ſæpe in 6.columna de verbor. ſignificatio. vbi Georg. Natt. in principio dictæ Clement. numero 28.dicit eam valde ſolemnem & male a Doctoribus reprehendi.ſingularẽ quoque dixit Cardin. in Clement. procuratorem colum.2.de procur.poſt Imol.pariter ibi Bald.in l.1.colum.3.C. quomodo & quando iudex in l.legis virtus ff.de acquiren.hæredit. & cum approbat totus mundus Alexand.in l.mon.nu.4.in fine ff.de iuriſdictione om. iudic. Fel. in capit. eam numero 11.de reſcript. Iaſ. in l.omne verbum numero 2. C.commu. delegat.

SINGVL. CCIX.

DELEGATVS a Principe ſubdelegare poteſt. l. A iudice C. de iudici.

Limitatur ſingulariter a Principe viuente per ipſius reſcriptum, ſecus ſi per generalem aliquã eius conſtitutionem: nam tunc ſubdelegare non poteſt gloſ. eſt quam ibi Caſtrenſ. dicit valde ſingularem in l. prima, vbi Caſtrenſ. numero 3. C. ne liceat potentioribus, & ſi dicatur deputatus a lege fit ordinarius, ergo delegare poteſt: reſpondetur per eum, hoc eſſe verum ſi fiat ordinarius vniuerſaliter, ſecus ſi in vna cauſa tantum, commendat etiã pro ſingulari Iaſ. in l. a iudice in fine. C. de iudic. dicens hoc eſſe multum vtile pro ſtatutis diſponentibus vt de tali cauſa cognoſcat poteſtas ordinarius. Igitur ſpecialiter in aliqua cauſa iudex deputatus ſubdelegare non poteſt.

SINGVL. CCX.

IVRISDICTIO iudicis penitus incompetentis prorogari non poteſt dato errore vel ignorantia, ſecus in iuriſdictione elidibili per exceptionem aliquam declinatoriam: nam ſi per ignorantiam vel errorem omittatur iuriſdictio prorogatur gloſ. notabilis & ſingularis in l. ſecunda, §. primo, ff. de iudic. vbi Caſtrenſ. numero quarto, dicit perpetuo menti tenendum nec alibi reperiri inferens poſt Inno. quod ſi ſint dati ſimpliciter plures delegati partes procedendo coram vno viderétur iuriſdictionem prorogaſſe etiam data ignorantia cum habente iuriſdictionem habitu in ſolidum licet non actu, & ſic habitus in ſolidum deducitur ad actum in ſolidum. ſingularem quoque dixit idem Caſtrenſ. in l. Pomponius, columna ſecunda, in fine ff. de re iudic.

SINGVL. CCXI.

QVANDO vna ſola ratio allegari poteſt illa habetur pro expreſſa & ab ea licet arguere ſicut ſi eſſet expreſſa gloſ. ſingularis & valde commendata in l. quamuis vbi Baldus numero tertio, Caſtrenſ. numero quarto, Iaſon numero ſexto, C. de fideicommiſſ. commendat Baldus in l. maximum vitium columna quarta, de liber. præterit. Imol. in l. final. ff. de hæredib. inſtituend. Brixienſ. in repertor. in verbo lex dicens feciſſe magnum honorem in ardua cauſa.

Ampliatur notabiliter vt in dubio non præſumatur vna cauſa ſed plures & alleganti vnam tantum incumbat onus probandi dictum eſt ſingulare Salicet. in l. ſerui veſtri columna nona, de noxal. quod dixit valde ſingulare Alexand. in l. ſi conſtante columna ſexta, ff. ſolut. matrimon. Iaſon in authent. quas actiones ſub numero vigeſimo ſecundo, C. de ſacroſan. eccleſi. Gomeſ. in omnium numero vigeſimo-8. de actio. Caſſaneo in conſuetud. Burgund. de approbatis. 60. concl.

fol.

folio 106. Alciat. regul. prima, præſumptione 24. Grat. conſilio 26. numero 30. conſilio 17. columna final. volumine primo, conſilio 35. numero 34. eodem volum. Contra. ad l. diffamari in ratione decidendi numero 21. C. de ingente, Socinus iun. conſil. 10. numero 21. volumine primo, Pariſi. conſilio quarto, nomero 74. volumine primo, Tiraquell. de cauſ. ceſſant. limit. 21. numero vigeſimo primo, Gabr. de Sratut. concluſione 6. numero quinto, Curr. iun. conſilio 6. dicens magis communem.

Limitatur etiam ſingulariter in l. correctoria, & pœnali ſimul. gloſ. ſingularis in Clemen. ſecunda, & Clem. . . . dictat ex qualita. quam dixit ſingularem Rom. conſilio 29. Iaſ. in authent. quas actiones ſub numero 22. C. de ſacroſan. eccleſijs.

SINGVL. CCXII.

DISIVNCTA poſita inter perſonas grauatas vel honoratas reſoluitur in coniunctam l. cum quidam C. de verborum ſignificatio.

Limitatur ſingulariter vt procedat quando ponitur ſola ſecus ſi procedat copula: nam tunc quælibet retinet proprium natura ſecundum ordinem ſuum: textus eſt ſingularis ſecundum Bald. ibi & ibi Iaſon, numero ſecundo, in l. qui fundum §. his verbis ff. de legat. 1. dicens valde notandum & alibi neſcire.

SINGVL. CCXIII.

CAVSA ſi committatur pluribus, ſub forma vt omnes duo vel vnus operatur vt quilibet inſolidum altero nõ requiſito iudicari poſſit iuxta capitulũ cum in plures de officio delegato, libro ſexto.

Fallit in iudicibus delegatis commodum reportantibus Ale. dicens ſingularem limitationem in l. hæredes maſ. §. peto ff. ad trebellia. vbi non conſideratur commodum ſportularum vti remotum.

SINGVL. CXIIII.

IVDICES delegati debent ſimul ſententiam ferre, nec ſufficit ſimplex præſentia gloſ. in l. cũ magiſtratus verſicu. dummodo C. quando prouoc. non eſt neceſſe.

Fallit ſi vni de cauſa nõ liqueret & id aſſerat, Angel. in l. Pomponius numero 1. ff. de re iudic. vbi Caſtren. num. 5. dicit perpetuo notandum dicens cum de cauſa non liquet in fine termini poſſe abſolui ab obſeruatione iudicij, nec contra propriam conſcientiam iudicari.

SINGVL. CCXV.

SI ſtatutum vel reformatio committat aliquid prioribus vel antianis intelligitur, vt vniuerſis & ſic omnibus vel maiori parti ipſorum Bartol. dicens valde ſingulare in l. reſcriptum numero primo, ff. de pact. vbi Fulgoſius dicit

valde vtile & habuiſſe in facto val de arduo.

Limitatur valde ſingulariter in actu iam cōſummato, vt ſi dicatur priores fecerunt procuratoré met cium, nam non infertur de maiori parte priorum ſed in paucis verifica ri poſſet. dictum eſt ſingulare Ol drad. conſi. 100. numero 4. qui dixit ſingulare Imol. in capit. quanto de his quæ fiunt a maior. part. capit. Alex. in l. reſcriptum nume. 4. ff. de. pact.

Et certe ſi conſiderentur verba Oldrad. hoc non dicit: ſed conſide rat verba ea ſic denotantia corpus vel ſingularitatem perſonarum pri mo caſu ſemper intelligitur de om nibus vel maiori parte: ſecundo ca ſu non vnde non conſiderat Oldra. actum geſtum vel gerendum, ſed conceptionem verborum.

SINGVL. CCXVI.

DEFERENS alicui inhabi li iuramentum litis deciſoriū. videtur eius perſonam approbare vnde amplius, de inhabilitate oppo nete nō poterit: textus valde ſingu laris ſecund. Bald. ibi in l. qui iuraſ ſe in prin. ff. de iure iuran.

SINGVL. CCXVII.

PROMITTENS reſtituere dotem in omnem caſum dotis de iure communi reſtituendę, intel ligitur ſeruata conſuetudine Mar tini ſcilicet, filijs non extantibus dictum eſt mirabile Bald. in l. con ſtitutionibus numero ſecundo, C. de bonit. quæ liber. quod admira bile dixerunt Roman. & Alexan der in l. poſt dotem ff. ſolut. matri mon. de quo tamen dubitauerunt ibi Angel. & Caſtrenſ. dicentes il lud verbum iure communi hoc mo do nihil operaretur Butr. in capitu. quintauallis de iureiurand. Iaſ. ad l. omnes populi ſub numero vigeſi motertio, ff. de iuſt. & iur. ſed vide tur bene conſideranda ratio Bald. in dicta l. conſtitutionibus qui mo net quod lex interpretans eſt in corpore legis interpretatę, vt in au thentic. de filijs ante dotalia inſtru ment. nat. vnde conſuetudo Marti ni includitur & modificat ius com mune.

SINGVL. CCXVIII.

FILIA renuntians hæreditati paternę intelligitur renunciaſ ſe doti maternæ, quando nulla bo na paterna reperiuntur, dictum eſt ſingulare Bald. in l. liberti columna penult. ſub numero 28. C. de oper. libert. ea ratione ne ceſſio ſit inutiſ lis, dixit ſingulare & menti tenen dum Iaſ. in l. qui Romæ, §. duo fra tres numero 63. ff. de verbor. oblig. dicens in practica eſſe multum vtile.

SINGVL. CCXIX.

LEGANS ornamenta ſua, non videtur legare ornamenta quę libet cauſa vendendi l. pediculis §. item cum quæreretur ff. de aur. & argen. leg.

Limitatur ſingulariter ſi pro pria nō habeat, tunc enim venient ea quæ habet cauſa vendendi, gloſ.

eſt ibi ſingularis in verbo non videri, quam Bar. ibi valde commendat ſingularem & valde notabilem dixit Iaſ. in l. qui Romę §. duo fratres numero 62. ff. de verb. oblig.

SINGVL. CCXX.

SI teſtator mandat ſolui omnia debita ſua, non intelligitur de legitime præſcriptis vel aliquam exceptionem patientibus l. ſi is cui §. Flauius ff. de ſolutio.

Limitatur ſingulariter ſi teſtator non habebat alia bona quam præſcripta: nam de his intelligitur ne verba ſint ſuperflua Bald. ſingulariter in l. quibus diebus §. dominus ff. de condit. & demonſtratio. dixit valde ſignandum Iaſ. in l. qui Romę. §. duo fratres numero 63. ff. de verborum obligatio. Feliu. in capitulo Romana numero octauo, de reſcript. Boni. de ſtatu. præſcri. gloſ. 19. nu. 101.

SINGVL. CCXXI.

VERBA præſentis temporis non extenduntur ad debita cōditionalia l. ſi ita ſcripſiſſet ff. de legat. 2.

Limitatur ſingulariter niſi alia debita habeat quam conditionalia ita limitat ibi ſingulariter Baldus, dixit aureum dictum Salicet. in capitulo primo, columna 9. de reſcriptis. Iaſ. in l. qui Romæ §. duo fratres numero 64. ff. de verborum obligat.

SINGVL. CCXXII.

IVS accreſcendi locum habet in vocibus, & electionibus & ob id infertur, licet in cauſis vniuerſitatum & concilijs publicis debeant eſſe præſentes duę partes ex tribus, tamen hoc declaratur notabiliter niſi aliqui ex duabus partibus ſint contumaces, nam voces abſentium contumacium & comparere nolentium accreſcunt præſentibus & geſta per eos valent, licet non ſint duę partes, dictum eſt notabile Bal. in l. vnic. quæſtione 12. numero 34. C. quand. non patent part. dixit valde notabile Veronenſi. conſil. 29. in vocibus, Dec. in capit. prudentium numero 38. de offic. delegat. & licet opinio Bartol. in l. omnes populi numero 16. ff. de iuſt. & iur. ſit in contrarium, tamen textus in l. fin. C. de pręd. decurio. l. decima, in quo ſe fundat Bart. videtur habere aliū intellectum ſcilicet, quod omnes de concilio debent ſigillatim dare eorum votum nec ſufficit q̄d notarius generaliter in inſtrumento atteſtatur, prout & Bude. & Luc. de penna atteſtantur.

SINGVL. CCXXIII.

DISPOSITIO l. eos C. de his qui veniam ætatis an habeat locum in habilitato per ſtatutum prout dicitur exter. Florentiæ vtique ſic, dictum eſt ſingulare Caſtrenſ. conſilio 106. columna ſecunda, ſecundum nouam impreſſionē quod dixit valde ſingulare Dec. cōſilio 39. ſub numero tertio, Rolan. conſilio ſeptimo, numero decimo-

ſeptimo,libro tertio. Socin. conſil. 130.numero tertio,volumine 1. & licet Cardin. Albanus in lucubratio.ad Barto.in l.magis puto §.ſi pupillus ff.de rebus eorum.contrariũ late defendat poſt Corne. conſilio 108. volumine tertio, tamen opinio Pau.Caſtren. eſt magis communiter recepta. Simoncellus.de decr. libro tertio,titul.octauo,inſpectio. tertia,numero 26.laudarem tamen eſſe inſpicienda verba an ſint preciſa, vel præſumptiua, ſimplicia vel prægnantia & hoc modo conciliare opiniones.

SINGVL. CCXXIIII.

LEX generaliter loquens generaliter debet intelligi l.prima, §. generaliter ff. de legat. præſtandis.

Ampliatur notabiliter etiam in materia odioſa,dictum eſt notabile Angel.in l.final. quæſtio. tertia, ff. de conſtiturio. princip. dixit valde notabile Dec. conſil.5. in fine.Crauett conſi.118 nume.14.vbi valde commendat.

SINGVL. CCXXV.

STATVTVM puniens loquentem cum bannito non habet locum in eo qui ex iuſta cauſa, loqueretur: dictum eſt ſingulare Socin.in l.prima,ff.de verbor.obligatio. vbi Socin. iun. numero 65. dicit eſſe dictum egregium & admirabile.

SINGVL. CCXXVI.

SI quis efficiatur furioſus poſt capitale delictum commiſſum, non poteſt puniri pœna capitis Baldus ſingulariter in l.furioſum in fine C.qui teſtam.facer. poſſeſſ.in l. humanitatis numero 46. C.de impuberum conſilio 347. volumine tertio,dixit perpetuo menti tenendum & ſecundum eum in facti contingentia iudicatum;Nouell.in tractat.ad defen.numero 40. & hæc eſt magis communis opinio Iaſ. in l.ſi ſeruum numero ſeptimo, ff. ſi de vaxal.cauſ.agat.Plac.in epitom. delict.capitu.29. numero ſeptimo, & paſſim in practica ſeruatur Tib. Decian.trac.criminal.capitulo 24. numero 10.tomo 1. & licet Iaſ. ad d.l.ſi ſeruum. conetur impugnare, tamen eius rationes militãt in caſu in quo non fabricatur proceſſus per perſonæ examen & per tractũ ſucceſſiuum & hanc opinionem dixit benigniorem Cagnol. ad l.in negotijs numero tertio, ff.de regu. iur. rep.ad l.& facto columna ſexta decima, ff.de vulgar. vbi multis modis limitat. numero tertio, Iul. Clar.§.fin.quæſtio.60.verſicu.item quæro.

SINGVL. CCXXVII.

CONDEMNATVS ciuiliter de crimine qđ infamat non efficitur infamis gloſſa eſt ſingularis in capitulo, at ſi Clerici in verbo non tenet dict. iudici. quam ſingulare dixit Roma.conſi.

191 numero 8 Rot. deciſio. 2. in fine in titu. de iniur. in contrarium eſt cõmunis opinio, de qua ibi per Dec. nume. 176. quæ procedit niſi verbis ſit temperata prout contra patrem, vel patronum, Bart. in l. in famem, num. 4. ff. de public. iudic.

Secundo procedit in proceſſu bene fabricato contra perſonam, contra quam procedi poterat, alias condemnatus ex inordinato proceſſu eſt infamis infamia facti tantum Alexand. conſilio 152. colum. 4. libro quinto.

Limitatur tertio in conditione furtiua, & qualibet conditione, quæ non infamat, Bart. in l. 1. ff. de his, qui not. infam. Dec. in d. cap. at ſi clerici, num. 179. & in dubio de conditione furtiua ad tollendum infamiã, Io. de Ana. notabiliter in cap. qualiter, §. ad corrigendos, colum. 4. de accuſ. dicens ita conſuluiſſe Venetijs, & illa actio, quæ non infamat Ioan. Andreas ad Specu in titu. de obligat. §. de penul. in ad d. magna commendat Alex. in l. certi conditio. in prin. dicens valde ſingulare in l. Gallus, §. ſi eius col. 2. ff. de liber. & poſthum. bonus text. in l. hæ enim. ff. de ſuſpect. tuto. Bal. in cap. imperialem, §. prętetea, col. 3. de prohibitio. feud. alienati. per Feder.

SINGV. CCXXVIII.

IN actu clandeſtino præſumitur iuris ignorantia, vnde alias excuſandus ex ſimplicitati, vel ſimili capiti clam faciendo amplius non excuſaretur, tex. eſt ſingularis in l. fin. de ſec. nupt. quem valde ſingularem dixit Roma. conſi. 106. nu. 5. allegando textum cum glo. ſingulari in l. 1. C. de interdic. matrimo. ſingularem quoque dixit Crauett. cõſilio 109. num. 11. latè Tiraquel. de pęn conſil. 11. nume. 11. de retract. conuentio. in præfatio. num. 14. Maſcard. concluſio. 297. nu. 2.

SINGV. CCXXIX.

STATVTVM, vel bannimẽta punientia aliquem in domo ſua habet locum in domo conduct. dictum eſt ſingulare Bal. in rub. de nou. oper nunciatio. num. 5. dixit dictum elegans Barbat. in reb. de conſuetud. num. 10. ſingulare Tiraque. de retract. lignaier. §. 9. gloſſ. 2. nu 33. dixi in tract. locat. & conduct. part. 5. titu. de verb. ſignifi. quæſtio. 20. numero 4.

SINGV. CCXXX.

COMMODATARIO non competit remedium ſpolij Ripa ad l. rem quæ nobis, num. 21. ff. de acq. poſſeſſ. in cap. ſæpe, numero 24. de reſtitu. ſpoliat. Cæphal. conſi. 100. num. 57. lib. 1. ponit. de ſpol. l. 1. num. 126.

Fallit ſingulariter acceſſorie ad domum propriam commodatarij in qua ſint iſtę res textus eſt ſingularis in l. 1. §. quod autem, ff. de vi, & ui armat. dixit ſingularem Menoch. de recupe. remed. 15. nu. 54.

SINGV. CCXXXI.

PRECARIO poſſidens dicitur habere in dubio naturalem poſſeſſionem vnde ei competit remedium ſpolij, textus eſt ſingularis

ris in l.& habebat.§.pen. ff.de precar. quem dixit ſingularem Menoch.de recup.remed.15.nu.55.

SINGV. CCXXXII.

PER dictiones taxatiuas non inducitur correctio legis, vel ſtatuti,dictum eſt ſingulare Bart.in l.3.§.cum Titio,ff.de adimend.leg. quod dictum valde ſingulare dixit Imol.in l.ſi vero,§. de viro,colum. 7.in princip.ff.ſolut.matrimo. Ancar.in cap.canonum ſtatuta in 8.colum.quæſt.14.de conſtitu. Alexan. in l.1.ff.de bonorum poſſeſſ.contr. tabul.Iaſ.in l.ſi conſtante,num.89. ff.ſolut. matrim. licet quo ad ſe dubitet Euerar.in loco a taxatiu.num. 3.Aretin.conſi. 27.col. penul.in fine verſicu.præterea, Corne.conſil. 172.col.3.verſic.hinc alias dubitabatur, libro 4.Dec.conſilio 87.columna fina.

Ampliatur notabiliter etiam ſi verba taxatiua eſſent geminata Alexand.conſi.130.colum.2.verſicu. non obſtat, libro 4. dixit ſingulare Dec.ad l.1.num. 6. C.de bonorum poſſeſſio.contra tabul.& conſ.181. numero 6.

Declaratur niſi aliter conſtet de mente diſponentis, qui etiam noluerit corrigere ius commune Crauett. ita reſpondendo ad rationes Iaſ de antiq.temp.par.4.num.113. fol.188.

SINGV. CCXXXIII.

CONDEMNARI quis poteſt, ex inordinato proceſſu Bar.in l.1.qui ſi confeſſus,ff.de con fi.reorum.

Limitatur ſingulariter data vera confeſſione ſecus ſi ficta, & contumacia.ita ſingulariter Bal. in addit.ad ſpecul.titu.de accuſ. §.& not. dixit valde ſingulare Areti.in tract. malef.in verbo,qui dominus iudex num.32.Marſil.in §.poſtquam,numero 36. & 59. Roland. conſil.94. num.13.vol.3.

SINGV. CCXXXIIII.

CANCELLATIONES habent vim ſententiæ, quod verum quando ſint validę cum expreſſione cauſæ alias non Bal.dicés perpetuo notandum ad l.ſi præſes circa finem,C.quomod.& quando iudex. dixit ſingulare verbum Mar. ſil.conſi.38 num.8.vnde non ſufficit dicere eſt cancellatum niſi legitime ſit cancellatum.

SINGV. CCXXXV.

CITATVS cenſetur monitus ne illicentiatus recedat c. poſtquam,vbi not de elect.lib. 6.

Declaratur notabiliter id verũ in legitime citato,alias poteſt de facto recedere,quia ſi non . . citatio expreſſa nec monitio tacita inde proueniens Bal. dicens notandum in l.nam ita dicens, nume.16. ff.de adopt. dixit menti tenendum Marſil.conſi. 38.ſub nu.9.

SINGV. CCXXXVI.

FACTVM de facto, de facto debet reuocari, glo. eſt notabilis in l.ſi minor,ff.de euictio,quam pro notabili poſuit Bal.in l.ſi pacto quo pœnam,num.2. in quinto not.

C de

C.de pact.inferés ex hoc quod ſicut iudex fuit facilis in immittẽdo, ita in extramittendo, & ſi iudex tenutam dedit parte non citata, vel cæpit perſonaliter,ita debet reuocari, & dimittere parte non citata,tandem gloſſ.commendat Bald.in l.eadem de feriis in l.2.C. de ſeru.& aqua in repetitio.l.tale pact.q.10.ff. de pact.in rub.C.de reſcindend.venditio.Marſ.conſi. 38. ſub num. 13. Roman. dicens perpetuo notãdum conſi.320.ſub nu.4.

SINGV. CCXXXVII.

CARCERATVS indebite incontinenti relaxandus eſt,tex.eſt notabilis,& ſingularis in l.fina.§.nullo,ff.de liber.homin.exhibend.quam valde ſingularem dixit Roma.conſil.320.ſub nume.5. verſi.tertio hoc deducitur inferens, quod licet iudex delegatus functus ſit officio ſuo executione iam facta relaxari tamen poterit vti priuatus & licebit:valde notabilem quoque dixit Marſ.conſ.38.ſub num.15.inferens bannitum nulliter eſſe relaxandum nec pati debere ſe, vt talem recognoſci.

SINGV. CCXXXVIII.

SEMPER in ſtatutis intelligitur clauſula ſaluo iure alterius ſtatuti,pulchre dixit Bald. in cap. a nobis in fine de except.hinc ſingulariter dixit Barba. in cap.1.colum. pen.de reſcrip. quod ſi ſtatutum in vno capitulo dat formam bãnis, in alio mandat bannum exequi infra tres cõtra captum, quod per captũ poteſt dici de nullitate alterius ſtatuti dicẽs Bononiæ obtinuiſſe dixit valde ſingulare Marſil.conſil. 684. num.18.

SINGV. CCXXXIX.

DONATIO non præſumitur cauſa mortis niſi mortis mentio etiam ſi fiat ab infirmo in extremis conſtituto,l. Seia, §.fin.ff. de donat.cauſ.mort.quam ſingularem dixerunt ibi Bart. & Caſtrenſ. ſingularem quoque dixit Alexã.ad l.quæ dotis,num. 6. vbi Iaſ.nu. 28. ff.ſolut. matrim. valde ſingularem dixit Bal.in cap.quoniam frequenter colum.penul.ſub num.8.vt lite non conteſtat. inferens contractus celebrari poſſe vſque ad vltimum vitæ ſpiritum,dummodo memoria non ſit læſa,vnde Imol. in cap. 2.de conſuetud. reprobat ibi Rub. tenẽtem infirmum non præſumi facere actum inter viuos, quinimmo ita præſumitur.Hæc eſt communis,& recepta opinio,vt per Iaſ. & Alexã. in citatis locis Fuluius Conſtantin. in §.1. de donat. num.9.vbi Riminal.num.874. Viui.in ſilua.opinio. 219.num. 5.Micha. Craſſ.in §.donatio.cauſa mortis, quæſtione 11. num.3.

Ampliatur,vt ſufficiat implicite tantum mortis mentionem fieri iuxta exempla,l.3.ff.de donat.cauſ. mort. Ripa de priuileg. contra peſtem, nu.176.

Ampliatur ſecundo notabiliter, vt ſi fiat donatio pro anima, vel piis locis,dicitur cauſa mortis: additio ad Alex.ad l.quæ dotis,ſub num.6. litera A.ff.ſolut.matrim.

Declaratur notabiliter dipoſitio,l.Seia,§. fi. vt procedat in diſpoſitione

ſitione procedẽdi a volũtate vnius tantum ſecus ſi duorum quorum vnius non interſit reuocari Bal. in l.pro hæreditarijs in fine, C. de hæred.actio.dicens eſſe ſubtile, ac valde notandum; dixit valde notabile Iaſ.ad l. quæ dotis, ſub num. 44.ff. ſolut.matrimo.ad l.ſub conditione, col. 1.de condit.indebit.

SINGV. CCXL.

SI poſſidebas rem ſine titulo, & ſic poteram te conuenire publiciana, ſi vendas alteri, & contra venditorem non detur talis actio, ex quo poſſidet cum titulo ſuccurritur mihi contra venditorem actione in factum: dictum eſt ſingulare Bar.in l.3.§. opus, ff.de alienatio.iudic. mutand.cauſ.fact.quam perpetuo notãdum dixit Iaſ.ad §.ſed iſta nume.25. de actio. in §. actionum, num. 220.eod.titu.hæc opinio crebrius reprobatur, vt per Gomeſ. in d.§.ſed iſta, num.13. Menoch.de recuper.remed.15.num.75. & 76.ſed conſiderando verba Bart. ibi in fine non meretur reprehend.cum clare diſtinguat inter ius reale, & perſonale.

SINGV. CCXLI.

CIVITAS non poteſt ſine cauſa rem meam mihi tollere, l.ſi priuatus, ff. qui, & a quibus, quæ lex non eſt alibi ſecundum Bartol.in prœm.ff.ſub nu. 5.

SINGV. CCXLII.

STATVTVM, quòd inſtrumenta pura, & liquida habeant executionem paratam, habet locũ etiam in debitis cõditionalibus purificata iam conditione, Ang.dicens valde ſingulare in l.fi.§.1.vbi Iaſon num.4.dicit valde pulchrum, ff.de vulgar. & pupillari. Alex.conſilio 119.vol.1 conſi.90.vol.3. conſi.20. vol.6. Corne. conſil.156. vol.1.vel de commendat: Dec.conſi.46.num. 4.conſi.107.colum.fi. Capic.deciſ. 48.Bernard.Land. de execut.inſtrument. par.3. declaratio.9.

Declaratur ſingulariter iuſtificata prius iudici, purificatione conditionis Bald.dicens ſingulare in l.cũ teſtamento, C. de manumiſſ.teſtamenti dixit notabile Iaſ. ad l. in illa, num.10.ff.de verb.oblig.

SINGV. CCXLIII.

SI legatum fiat Titio coram duobus teſtibus, & grauatus ſoluere pio loco, legatum eſt pro nõ ſcriptum, & tranſit ad hæredem cum onere ſuo Bart.in l.fi.ff.de his, quæ pro non ſcript.dicens perpetuo notandum ad limitationem l. 1.§. in primo, C.de caduc.tollend.dixit ſingulare Iaſ.ad l.Marcellus, num.36. ff.ad Trebellian.

Et licet Tiraquell.de priuileg. piæ cauſæ priuil.2. verſicu. hoc autem, videatur impugnare, tamen ſi videatur locus per ipſũm de ſe allegatus non obſtat.

SINGV. CCXLIIII.

SI coram duobus teſtibus tantum ſit inſtituta pia cauſa valent legata aliis facta in huiuſmodi teſtamẽto; dictum eſt ſingulare Salycet.in Authen.Caſſa.quęſt.nona, C.de

.de ſacroſan.eccleſ. quod ſingula-
dixit Alex conſi. 41.columna 2.
rſ.quinto,lib.3.Tiraquell. de pri
legio piç cauſ. priuileg. 4. verſic.
ntrarium tamen.

SINGVL. CCXLV.

EGATA ad pias cauſas de-
bentur ex ſpeciali priuilegio
ereditate non adita gloſ. eſt ſingu
ris in l. eam quam C. de fideicom
iſſ. quam valde ſingularem dixit
al.ad l. 1.ſub num. 52.C.de ſacroſ.
ccleſ. quæ communiter reproba-
ır,vt per Iaſ ad d.l.eam quam,nu.
9. dicens hoc verum inſpecto vtro
ue iure ciuili,& canonico,licet Ti
iquel. de priuilegio piæ cauſæ pri
ileg. 33. relatiue tãtum procedat.

SINGV. CCXLVI.

HÆRES non poteſt moleſta
ri pendente termino ad con
ciendum inuentarium, l. fi. §. do-
ce, C.de iure deliberãn.

Limitatur ſingulariter in reli-
:is ad pias cauſas Bald. dicens per-
etuo notandum in repetitio.l.1.q.
ſub num.52.C.de ſacroſ.eccleſ.in
nulli,num.9. C.de epiſcop.& cle-
ic. valde notabile dixit Iaſ. in l. eã
ua ſub num.10,in 3.limitatio. C.
fideicommiſſ. Angel.in l.hæc ſti-
ulatio.ff.vt lega. nomin.caueatur.
orcell.in tractat.de inuent. cap.4.
um.9. Vital.in clauſ.nil innoua.in
entar. pendente, colum.2.Beuen.
gul. 67. num.4.Tiraq.de priui-
ileg.piæ cauſæ,priuileg.24. Mon-
cul.de inuent.ſen. ad d.l. fi. in ver-
o licentia,num.162.fol. 153. vbi
ſtringit ad medicinas,quia medi-
ci (parcant ipſi) ſarmacorum, &
colliriorum compoſitores duplum,
& triplum extorquent,Roland. de
inuent.fol.mihi 107.num.7. vbi di
cit eſſe relictum pro anima etiam ſi
poſſit alicui miſero carcerato,vel de-
functus interpellatus non ſoluiſſet
& not. per Bartol. in l.ſequitur, §.ſi
viam,ff.de vſucapio.

SINGV. CCXLVII.

RATIFICATIO verum
effectum non operatur niſi re
integra,l.bonorum,ff. rem rat.ha-
berẽ.

Limitatur ſingulariter niſi tra-
ctatur de ſalute alicuius, & eius
ſanguine redimendo ita dixit ſingu
lariter Bal.in cap.cum inter, & pri-
mo,num.4.de elect.dixit limitatio-
nem ſingularem Clau.de Geiull.ad
l.quod meo,col.1.num.3.ff.de acq.
poſſeſſ.inferens,& hoc,quod ſi ſta-
tutum dicat,quod occidens decapi-
tetur niſi pacem habuerit ab offen
ſo, quod ſufficit ratificatio poſt mẽ
ſem, quia agitur de ſanguine redi-
mendo,ſed idem Bal. ff.de iureiurã.
dicit communem opinionem eſſe
in contrarium, & ibi ſequitur Iaſ.
nu.1. pro qua opinione facit, quia
confeſſio facta abſenti non prodeſt
ad liberationem, & magis commu
nẽ de qua per Gabr.de confeſſ con-
cluſ.1.nu.31.prima tamen opinio
certe multum çqua videtur.

Limitatur ſecũdo loco valde no
tabiliter in venditore meliorãti an
te ratificationem:nam re vendita iã
meliorata, & ſic re non penitus in-
tegra ratificatio per emptorem fie-
ri poteſt, & cedunt melioramenta
lucro ipſius ita notabiliter conſu-
luit

Digitized by Google

luit Cornel.conſil. 37.memini col. fi. lib. 2. dixit caſum valde ſingularem Dec.in l. ſemper qui non prohibet ſub nu. 13.verſi. & hoc quod dicitur,ff.de reg.iuris.

SINGV. CCXLVIII.

REPETENS a fure equum furatum non tenetur ad aliquas expenſas Salicet. dicens valde notandum ad l.1. C.de infant.expoſit.miratur etiam Menoch. de recuper.poſſeſſio. remed.15.num.514. & 515.vbi tandem concludit per d. l.1. peius eſſe furari rem mobilem quam inuadere, & occupare rem immobilem: nã hoc ſecundo caſu tenetur ad ſimplicem rei reſtitutionem primo caſu ad duplũ, vel quadruplum, §. manifeſti inſt.de actio. præterea occupator rei immobilis repetit melioramenta neceſſaria fur vero non.

SINGV. CCXLIX.

CONTRACTVS, qui cõſenſu perficiuntur non requirunt ad declarandum conſenſum certum nuntium,vel epiſtolam,ſed ſufficit,quod per contrahentes quoquomodo ſciatur.dictum eſt ſingulare Archid.30.q.5.cano.nec illud, quod valde ſingulare dixit Guido Pap.conſi.23 num.19.

Hinc poſtea infertur ſi quis dicit dono fratri meo abſenti tales res:perfecta eſt donatio,quo ad trãſlationem dominij, quoquomodo vel via ſciuerit donatarius, vel nec ambigi,C.de donatione,ibi per Bal. vbi Apoſtill.dicit eſſe verba valde ſingularia dixit Afflict. deciſ. 275. num.8. & ſufficit ſcientia præſumpta tantum, vt per Guid. Pap.d.cõſilio reputans valde notandum.

SINGV. CCL.

RENVNTIATIO facta p filiam patri de bonis maternis, & iuribus ſuper eis competẽtibus, & competituris reſtringitur ad iura de præſenti competentia tantum & ſic ſi pater poſtea moriatur, & frater renunciantis hæreditatem adeat, & poſtea moriatur non intelligitur excluſa filia cum hæreditas iam ſit effecta fraterna Matant. de communi diſputatio 10. num. 16. & 28. Mannos ad Rom. 148. Vt ſill. ad Afflict.179.Micha.Craſſ.§.hæreditas,quæſt.2.num.3.§. ſucceſſio, quæſt. 10.in fi.

Declaratur hoc non procedere ſtante iuramento expreſſe cõcepto ſuper renunciatione concepta per verba de futuro Iaſ.ad l.1.num. 15. limit.3.vbi Geiſell. nu.17.Curtius iun.num.44.C.de pact.& licet poſt multos relatos Ant.Gab.de iure dotium,concluſ.1.num.61.Serafin.de iuramen.priuil.20.num.23.contrarium atteſtantur,tamen non loquũtur, quando verba ſunt generaliter concepta reſpicientia futurum Alexan.conſi.189.col.4. vol.2.quod dixit valde ſingulare ad declarationẽ præſentis materiæ Curt. iun.in l.1. num.44.C.de pact.

SINGV. CCLI.

IGNORANTIA probatur per ſimplex iuramentum cap. vt iura cap.nulli de electio. & eſt communis opinio Crott. conſilio 307. num. 8.

num.8.in fine Menoch.de arbitr.ca ſu.186.nu.2.Maſcard.conclu.381.

Ampliatur ſingulariter, vt procedat etiam in criminalibus gl. notabilis in l.1.in verbo animo, C.de Sicar. vbi Bald. dicit eſſe optimam gloſſ.ad probandum animum abeſſe in delictis: ſingularem quoq; dixit Roma ad l.in illa, col.penult.ff. de verb.obliga.notabilem dixit Iaſ. in §.ſed iſte,num.90. de action.valde commendat ad defenſam auxiliatoris Grammat.deciſio.25. num.5. Serafin.de iuramento priuileg.4. numero vndecimo.

SINGV. CCLII.

OCCIDENS aliquem metu tiranni excuſatur gloſſ. ſingularis, & aurea in l.ſi familia in verbo poſſe in fine, ff. ſi famil.furt. feciſſe dicatur: quam ſingularē dixit ibi Alexan.in additio.auream dixit Iaſ.in §.ſi minus,num.17.inſti. de action.Dec in l. vt vim, num. 9. ff.de reg.iur.

Declaratur hoc verum, quo ad pœnam ordinariam minuitur tamen pœna, & ſic extraordinarie punitur gloſſ.in l.2.C.de ſepulcr.violat.Bal.in l.ſeruos,C.ad l.Iuli.de vi. vbi Saly. notabil.6.& in l.non ideo minus, col. 4. C.de accuſatio. Dec. conſi.535.nume.4. Iul.Clar.q.60. verſic.ſolet Iacob.Menoc.de arbitr. caſ.354.

Declaratur 2. vt non procedat in attrociſſimis ſentit Didac. in epito. de ſponſal,cap.2.§.3.num.7.ſed allegati ſuperius in homicidio, & attrociſſimis loquuntur.

Declaratur 3. vt procedatur in metu conditionali ſecus præciſo, quo caſu omnino excuſatur ſentit Dec.in l.vellē.num.7. vbi Cagnol. ſub nume.9. ff. de regu.iur. Sebaſt. Medic.de caſ.par.1.q.17.num. 14.

Declaratur 4. in foro animæ Corſett.in ſingulari in verbo mutus,ſed in neceſſitate præciſa Tiraquel.etiam in foro poli excuſare videtur ex mente Theologorum de Pęnis,cauſ.36 quibus me remitto.

SINGV. CCLIII.

EXTRANEVS, etiam nomine proprio canonem pro emphyteota ſoluendo cōſeruat ius ipſius,ita dixit ſingulariter Bald.in l.arboribus,§.quid tamen,ff.de vſu fruct. quod dictum valde notabile dixit Dec.conſi.58. col.penul.circa medium,Iaſ.in l.2. nume.69. C. de iure emphyteot.Abb.conſi.67.col. penul.propè finem,vol.2. Roman. conſil.103.Soc. iuris conſil.70.col. pen.vol.1.Bar.conſil.199.num.19. conſi.204.num.17.vol.1.late Tiraquel.de retract.lignaier.§.1.gloſ.9. num.259.Radoan.de reb. eccl.non alienan.q.24.cap.3.num.25.pagin. 500. & hæc eſt magis communis opinio, vt per Mennas ad Roman. d.conſi. 103.reddentes omnes,quia conſeruatio iuris realis per quemcunque fieri poteſt,l.formæ,§.ſi tamen ego ff.de cenſibus.

Declaratur hoc verum domino non recuſante,alias eo inuito non poſſet nec depoſitio vel cōſignatio prodeſſet Bald.ad l.acceptā.nu.57. vbi Salic.in vlt.quæſtio. C.de vſur. Iaſ.ad d.l.2 quæſt.26.nu.70.Redo. quæſt.19.c.3.nu.7.pag.446.Natt. conſi.194.nu.8.Corbo.de iure emphit.limit.7.

SIN-

SINGV. CCLIIII.

METVS non præſumitur, & ſola preſentia illius cui reuerentia debetur, l. interpoſitis, vbi not. C. de tranſactio.

Limitatur ſingulariter in religionis ingreſſu gl. notabilis in cap. præſens verſi. patrem 2. q. 3. quam ſingularem dixit Imol. in l. ſi cum dotem, §. eo autem tempore, vbi Alex. col. 4. in fine, ff. ſoluto matri. ſingularem quoque dixit Iaſon in Authen. ingreſſi in princ. limita. 2. C. de ſacroſ. eccl. Barbat. in cap. cauſam matrimonij, col. 6. de offic. de legat.

SINGV. CCLV.

LEGATVM libertatis fauorabilius eſt legitima filiorum Caſtrenſ. dicens hoc valde admirandum in l. Papinianus, §. quarta, nu. 4. vbi Fulgoſ. in 3. notabili, ff. de in offic. teſtamen. dictum ſingulare dixit Dec. in l. quotiens dubię, nu. 3. ff. de regu. iur. valde notandum dixit Iaſ. ad l. ſi cui legetur, §. ſi hoc autem in fine, num. 13. ad l. ſi fundum ſub conditione, §. Sticum, nu. 7. ff. de lega. primo Tiraquel. de priuil. piæ cauſ. in prelation. col. 16. verſicul. quinimo, &c.

SINGV. CCLVI.

SOLVENS ex teſtamento minus ſolemni legatum vni non cogitur ſoluere alijs gloſ. vltim. in

* l. non dubium, C. de teſtament. vbi Alexã. num. 3. dicit eſſe communiter receptam, Iul. Clar. in §. teſtam. q. 96. in fine dicens in facti contingentia ſic reſpondiſſe.

Limitatur ſingulariter in legato, quod veniat in conſequentiã alterius legati iam ſolutu ut per Bologni. in addit. ad l. in teſtamento, ff. de fideicommiſſ. libertat. dicens valde ſingulare, vel perſona, quæ poterit eſſet valde dilecta, teſtatori Iaſ. dicens valde ſingulare in d. l. non dubium, nu. 6. in fi.

SINGV. CCLVII.

LEGATVM factum pro pingenda imagine ſanctiſſimę Virginis, vel alterius ſancti dicitur piũ. gloſſa eſt ſingularis in l. Titia, §. vltim. ff. de aur. & arg. legat. quam notabilem dixit Angel. in l. 1. §. ad municipium, ff. ad l. Falci. poſt Bar. in l. lineam margaritam, §. fi. eo. tit. Tiraquell. de priuileg. pię cauſæ, in præfatio. num. 14. Corrad. Brun. de imagini, cap. 1.

SINGV. CCLVIII.

EA in dubio facienda eſt interpretatio, vt actus potius valeat quam pereat, l. 3. ff. de teſtamẽ. militar. l. quotiens, ff. de reb. dub. & ff. de verbo. ſignifi. & hæc præſumptio eſt, ceteris firmior, & efficacior Dec. ad l. in contrahenda, num. 7. ff. de reg. iur. extenditur notabiliter etiam ſi induceretur priuatio legitime filij Iaſ. dicens perpetuo notandum ad l. ex tribus, C. de inoffi. teſtament. licet Bar. ad l. cohæredi. §. cum filiæ, ff. de vulg & pupillar. contrarium ſentiat, & dicat perpetuo notandum contra quem eſt communis opinio, vt per Iaſ. in d. loco.

Ampliatur etiam in præiudiciũ dotis Bal.conſi.179.lib. 2.

Ampliatur 2. etiam in præiudicium pauperum, & piæ cauſæ, Bal. conſi.377.lib.5.

SINGV. CCLIX.

VERBA impropriantur, vt laudum valeat, & ſententia gloſſ. ſingularis in l. & puto,§.1.ff. famil.erciſcun.quam valde ſingularem dixit Bal.conſi.416. in fi.lib.5. Crauett. conſilio quinquageſimoſecundo,num.6.

SINGV. CCLX.

QVOTIENS pretij ſolutio facienda eſt in plures annos,vel menſes,verbum vendo impropriatur, & ad locationem reducitur, Alexan.dicens perpetuo notandum in additiõ.ad Bar. in l.colem,§.qui maximos litera G. ff. locat. dixi in tract. locat. & conduct.titu.de ſimilitud.locationis in qualitate 4.nu.3.vbi de communi.

SINGV. CCLXI.

DONATIO cauſa mortis reuocatur per alienationem volũtariam ſicut legatum. dictum eſt aureum,Bru.in l.Sticum,ff.de legat.1.vbi Bal. appellat aureum, & neſcire alibi, & ibi ſequuntur Caſt, Alex.& Iaſ.ſub num.28.Rom.conſil.229.col.1.Ruin.conſil.123.nu. 4.vol.1.conſi.7.num.15.vol.3.Caſſan.in conſuetud. Burgund. titu.de ſucceſſion. rub.7.§.5.num.4.& eſt communis opinio Riminald.de donatio.in princip.num.1056.fol.34. Roland.conſi.62.num.1.volum.2. etiam ſi in teſtamento eſſet adiecta clauſula derogatiua caſſans,& irritans Afflict. deciſ.275. num.8.verſicul.& ideo Paris,conſilio 128.nu. 39.volum.1.

Declaratur notabiliter in particulari alienatione ſecus in vniuerſali Didac.in rubr.de teſtamen.par. 3.nume.18. Pedemont.118.in fine Petr.Peuti de teſtamen.coniug.l.1. cap.7.num. 3. poſt Aretin.conſilio 74. col.4.in quarto dubio Crauett. conſi.144.num.14.

SINGV. CCLXII.

DONATIO inter virum, & vxorem reuocatur per pignorationem poſtea factam, l.cum hic ſtatus, §. ſi maritus, ff.de donat. inter virum,& vxorem.

Limitatur ſingulariter in ſpeciali hypotheca rei met prius legat. ſecus in generali hipotheca omnium bonorum poſtea facta Bart. ſingulariter in l.rem legatam in fine, ff. de adimen.legat. dixit valde ſingulare Iaſ.in l.3.col.2. ſub num. 2.in 2.limit.& item col.3.circa medium,C. de legat.Ioã. Lup. de donatio.inter virum,& vxorem,§.69.num.4.vbi valde extollit. ſingulare quoque dixit Ia. Neguſ.de pignor.in 1.membr.2.par.num.4.

SINGV. CCLXIII.

RATIO naturalis pro lege habetur,& eam ſolam ſufficit allegare textus eſt ſolemnis ſecund. Bald.ibi in l.ſcire oportet,§.ſufficit ad excuſat.tutorum, & rationabile dictum debet monere iudicem ſi-

cut lex dictum eſt notabile Andr. ab Iſer. in proœm. feud. colum. pen. quod ſingulare dixit Iaſ. in Authē. ſi qua mulier, num. 11. C. de ſacroſ. eccle. & ratio naturalis eſt optimus clipeus legis Bal. in l. 1. in primo notabili, C. de caduc. tollen. dixit ſingulare Roland. de inuent. part. 3. verſ. omittendum, num. 5. fol. 79. & quærere legem, vbi habemus rationē, eſt infirmitas intellectus Curt. iun. conſil. 58. num. 6. 138. num. 2. 174. num. 19. poſt Angel. per eum citatum, & ratio naturalis cunctis recte reſpondit Bald. conſi. 38. col. 2. lib. 1. & habetur pro titulo Bald. conſi. 401. lib. 5. & ſeruanda eſt etiā ſi lex deficeret cap. 2. requiris de appellatio. & uix reperitur aliquid cōtra naturalem æquitatem, quod conſcientiam non remordeat gloſſ. notabilis ad l. in hac, ff. de triticar. dixit ſingularem Crauett. conſilio 31. num. 5. & ratio, veritas, & deus æquiparantur cano. qui contempti & cano. fruſtra diſtinctio. 7. dixit notitia dignum Euerand. in proœm. locorum legalium, nume. 16. & in interpretatione ſtatutorum potiſſima eſſe debet Iaſ. hoc valde commendans ad l. ſi is, qui pro emptore, num. 302. ff. de vſucap. Oſaſch. Pedemon. 58. numero decimo, latę Tiraquel. de cauſ. ceſſant. limitatione prima, numero 67. cum multis ſequentibus.

SINGV. CCLXIIII.

DICTVM ſocij criminis iūctum cum dicto teſtis omni excep. maioris nedum facit indicium ad torturam, ſed ad plenam condemnationem. dictum eſt mirabile Calcane. conſi. 110. colum. 5. in fine, num. 4. verſ. & hoc in caſu noſtro, quod valde ſingulare, & notandum dixit Crauett. conſil. 178. col. 3. in princip. Tiber. Decian. conſil. 18. num. 68. lib. 1. Maſcard. libro 1. concluſ. 158. num. 5. & iterum, lib. 3. concluſ. 13. 11. nume. 54. Foller. inter conſilia criminā diuerſorum in fol. conſi. 143. nu. 10.

Sed dubitabilis hæc concluſio videtur, quia ad conuincendum debent eſſe teſtes omni exceptione maiores poſt alios Maſcar. libro 1. concluſ. 459. num. 6. & 9. concluſ. 496. nume. 9. lib. 3. concluſ. 1360. num. 4. late congerit Burſat. conſil. 346. num. 9. lib. 4. Proſper Farinaccius, quæſt. 37. nume. 29. & quæſt. 43. num. 167. Menoch. de arbitr. caſu. 464. num. 64.

SINGV. CCLXV.

CONFESSIO facta in tormentis non ratificata nō pręiudicat: fallit ſingulariter niſi ſit tortus ex confeſſione extraiudiciali quo caſu ſtatim præiudicat ſine perſeuerantia, Paris. de Put. dicens paucis notum in tracta. ſindicat. in verſ. tortum verſicu. quia communiter, num. 4. fol. 301.

SINGV. CCLXVI.

CONFESSIO extraiudicialis non eſt ſufficiens ad condemnan. ſed bene ad torquendum, quando ſit bene formata gloſ. in l. quoniam, ff. de infam. in l. penulti. ff. de interdict. matrimon. fallit in pœna extraordinaria ad quam, ex ea condemnari poterit

Paris.

Paris.de Put. dicens valde ſingulare in tract. ſindicat. in verbo tortura, verſic. quia communiter in fine fol. 301. per cap. quam ſit graue de excell. prælat.

SINGV. CCLXVII.

QVANDO euictio imminet, & eſt euidens non cogitur emptor recipere cautionē pro ſua ſecuritate imò etiam dato fideiuſſore non cogitur ſoluere pretiū gloſſ. eſt ſingularis in §. nouiſſime in verbo præſtat, vbi eam valde commendat Ioan. Faber. inſtit. de ſuſpect. tutor. ſingulare quoque, & alibi non legiſſe dicit Iaſ. in l. a diuo Pio, §. ſi poſt ad dictum, num. 2. in fine, ff. de re iudici Alex. in l. 1. §. ſi hæres, nume. 3. ff. ad Trebellian. conſi. 67. lib. 3.

Contrarium tamen magnam habet æquitatem, vt venditor dando fideiuſſorem audiatur Alber. ad l. ex his prędijs, C. de euiction. dicēs ita iudicatum, ſentit Grat. conſilio 135. num. 6. vol. 2. Socin. conſ. 208. in fi, vol. 2.

SINGV. CCLXVIII.

QVANDO res, quæ venditur non eſt aliena, ſed bene alteri obligata tunc non agitur de euictione, ſed bene vt res libera tradatur Aretin. dicens perpetuo notandum in §. nouiſſime, numero ſexto, inſtitut. de ſuſpect. tuto. dicens in facto habuiſſe Ferrariæ Alexand. in l. tertia, §. ſi hęres, numero tertio, ff. ad Trebellian.

SINGV. CCLXIX.

QVANDO venditor eſt idoneus, & ſoluendo lite mota ſuper re vendita non tenetur cauere de euiction. ſed ſufficit eiuſdem obligat. bonorum. dictum eſt ſingular. Bart. in l. quicunque, la ſeconda, C. de fund. patrim. libro 11. quod dictum reputauit ſingulare Alex. colum. 4. verſ. plus dixit libro 2. Iaſ. in l. prima, in 5. fallent. C. de verbo. ſignifica. in l. 1. numero 16. & 17. ff. qui ſatiſd. cogantur in l. diuortio, §. interdum, colum. 3. ff. ſolut. matrimo. Afflict. in materia euictionis deciſ. 171. dicens perpetuo notandum Grat. con 135. volum. 2.

SINGV. CCLXX.

EMPTOR non poteſt agere de euictione in debito conditionali data tamen idoneitate in aliis bonis ipſius venditoris Bald. dicens perpetuo notandum ad l. & prædijs in fide, C. de euict. commendat Afflict. 2. 41. in fine. Pedemon. 24. numero 8. verſic. non etiam obſtat, Alex. non figit Pedem. in l. 3. §. ſi hęres, nu. 3. ff. ad Trebellian.

SINGVL. CCLXXI.

DISPOSITIO teſtatoris facta ad pias cauſas debet habere locum licet caſus non contingat ſecundum voluntatem teſtatoris, textus eſt valde ſingularis in l. ſecunda, ff. de manumiſſ. teſtament qui licet loquatur in libertate trahitur ad piam cauſam Roman. in

Authent.ſimiliter in ſpecial.30.vltim.Voluit. C. ad l.Falcid. ponens exemplum,quod ſi teſtator Titium hæredem inſtituit, & ſi Titius hæres non erit Caium ſubſtituo,eccleſiæ tantum lego, & ſic legatum eccleſiæ videtur in caſu ſubſtitutionis non exiſtenti Titio hærede, & tamen ibi decidit Roman. quod legatum debitum eccleſiæ ſi Titius hæres erit non auferet forma teſtamenti,quia fauore piæ cauſę præſumitur. quod teſtator voluerit abſolute relinquere,dixit valde ſingulare, & alijs rationibus comprobat Dec.conſi.182.num.2.colum.2.circa medium Euerard.in loco a libertate ad piam cauſam, nume.15. dicens, quod ille textus eſt adeo ſingularis,quod non credidiſſet ſi non vidiſſet.

SINGV. CCLXXII.

TRAHENS aliquem ad vetitum examen perdit cauſam, & cadit ab omni iure ſuo,textus eſt ſingularis,& perpetuo menti tenendus ſecund. Caſtr. ibi in l.in criminali,C.de iuriſd.omn.iudic.& vltra adducta. ibi per ſcribentes addo, quod exceptio oriens, ex l.in crimi nali competit citato tantum , non autem eius fideiuſſoribus non vocatis, ſed poterunt ſe tueri exceptione cedendarum Caſt.ad l.Stichū, §.penul.ff.de fideiuſſ.

SINGV. CCLXXIII.

RENVNTIATIO generalis facta a correis,vel fideiuſſoribus de beneficiis competentibus,& competituris non comprehendit beneficium cedendarum actionum.dictum eſt ſingulare Bal. in l.ſi diuiſa,C. locat.dixit valde ſingulare in l.hi qui,ff de fideiuſſ.in l. ſi ex duobus.§.ſi a Titio, ff.de duobus reis,Roman.conſi.472.confirmans multis medijs. Marſil. valde commendans de fideiuſſor. nu. 28. & 29.

SINGV. CCLXXIIII.

FVROR non probatur ex hoc quod quis proijciebat lapides niſi capituletur, quod hoc faciebat more inſanorum cum etiam homines ſanæ mentis lapides proijciāt. Dictum eſt ſingulare Baldus, in §. item furioſi inſtitu. quibus non eſt permiſſ. facere teſtamen.quod valde ſingulare dixit Alex.in l. ſi cum dotem,§.ſi maritus,num.7.ff.ſolut. matrim.valde notabile dixit Areti. in §.præterea, nu.4. verſ. furor autem probatur inſtit.quibus non eſt permiſſ. facere teſtament. multum ſignandum dixit Iaſ. ad l.furioſum num.5.C.qui teſtamen.facere poſſ. Alex.conſi 86.num.10.lib.5.conſ. 54. poſt numero 2. volum. 1.Paul. conſil.67.num. 8.volum. 1. Ferett. 207.num.12.Curt.iun.conſi.151. num.8.Grammat.conſi.150.num. 11.Dec. conſi.448.num. 33.Paris. conſilio 87.num. 5.libro 3.& conſilio 88.numero 68.eodem libro 3. Raud.in commentarijs de analogis capit. 30.numero 143. Menoch. de præſumptio libro ſexto, præſump. 45.numero 25. Maſcard. concluſ. 825.numero 33. libro 2. addo. Iaſ. conſilio ſecundo,numero ſeptimo, libro primo, vbi appellat dictum ſingulariſſimum.

SIN-

SINGV. CCLXXV.

FVROR probatur, quod quis loquebatur, per vias, & plateas verba dementia more inſanorum, textus eſt ſingularis in l. ob quæ vitia circa principium, ff. de ædili.edict. quem valde ſingularem dixit Aretin.in l.1. § fina.columna penult.ff.de verb.obligat.idem ſentit Bartol.in l. apud Iulianum, §.1. in primo notabili, ff.de legat.1.in l. nec codicillos, C.de codicill. Dec.in l.furioſum, numero 29.& qui teſtamen. facere poſſ. conſi.448.numero 1.Pariſ conſilio 88 numero 1.libro 3.Grammat.conſi. 16.numero 9.in criminalibus Boet. quæſt 23. num.43.Ioan.3.allegatio.1.numero 4. Menoch.conſilio 82. numero 230.

SINGV. CCLXXVI.

EXACTVM per ſentētiam non communicatur ſecus ſi per gratificationem, vel extorſionem, l.pupillus, vbi Bart. ff. quæ in fraud. credit. pariter exactum per vnum, & ſocijs communicatur, l. verum §.ſi cum tres ff pro ſoc.quę iura dixit ſingularia Iaſ. ad l. inter eos numero ſecundo, & 5. ff. de re iudicat.

SINGV. CCLXXVII.

TITVLVS hæreditarius dicitur onoroſus nō lucratiuus l.ſi hæreditatem, ff. mand.l. oblig. iuncto, §.hęreditatem, ff.de aut.tut.

Limita ſingulariter in hæreditate opulenta, & ſoluendo quę dicitur cauſa lucratiua Ange.in l.inter ſtipulantem. §.ſi rem, ff. de verbo. obligat. dixit perpetuo notandum Alex. in l. ſi ex toto, §. 1.in fine, ff. de legat. 1.inferens, quod hæres ſoluens totum non repetit a cohærede data hęreditate, quæ ſit ſoluendo, alias ſecus prout cauſa oneroſa.

SINGV. CCLXXVIII.

PROTESTATIO contraria facto non releuat cap.ſolicitudinem in fine de appellatio.

Limitatur ſingulariter quando ſit contraria vero, ſecus ſi præſumptiue tantum pulchre Geminia. in cap.penult.§. primo, in tertio notabili, de procura. libro ſexto, appellauit dictum egregium, & menti tenendum Iaſ ad l. ſi ex toto, §.primo, numero duodecimo, ff. de lega. primo, & tota die poteſt occurrere.

SINGV. CCLXXIX.

PROMITTENS ſe obligaturum ad decem poteſt ſtatim conueniri ad decem abſque alia obligatione ratione circuitus euitandi; dictum eſt ſingulare Alber. Galeott. quod perpetuo notandum dixit Specul. & ibi Ioan. Andr. in Rub. de obligat. & ſolut. ſingulare quoque dixit Alexan. ad l. cum fundus, §. ſeruum, numero ſecundo, ff. ſi certum petatur, dicens eſſe adeo ſingulare quod multi contrarium dicerent, ſingulare quoque dixit Angel. conſilio 206. Firmian. in verbo circuitus.

SINGV. CCLXXX.

INIMICVS præſumitur is, qui contra aliquem deponit in cauſa criminali. dictum eſt ſingulare Abba.in cap.cum P.in fine de accuſat. quod dixit valde ſingulare Pariſ.ad Barto.in l.teſtium,ff.de teſtibus notabile dixit Marſil. conſilio 31.numero decimooctauo, Grãma.conſilio 46. numero 4. Blanch. de indit.ad l.fi.ff. de quæſtio.numero 152. Luc.de Penna, in l.ſecunda, columna ſecunda, C. de his, qui defer.libro decimo, Gig. de crimi. leſę maieſt.lib.2.rub.quomodo,& per quos quæſt.2.numero 12. Campeg.de teſtibus regul.24.verſicu.5. quando quis Menoc. de arbitr. caſ. 487.numero 5.Maſcard.de probat. concluſ.898. num. 18.lib.2.Proſp. Farinac. quæſt.49.num. 76.quæſt. 53.num.47.

Hinc poſtea alia vice examinari, non poterit cum ſit effectus inimicus ex prima depoſitione ſpecul. de teſtamen. §.primo, verſ.item, quod in alia cauſa criminali Blanch.de indit.ad l.fi. numero 156. Monticell. de teſt.fol.43.columna 1, verſ.teſtificans contra aliquem.

Quæ concluſio vera eſt ſi ſponte depoſuit ſecus ſi coactus Iul. Clar. quæſt.24.verſ. ſed nunquid ille dicens hanc diſtinctionem communiter receptam, & quod in nullo caſu eſt omni exceptione maior nec vſquequaque tutus Decian. tracta.criminal.par. 1.libro 3.cap.25. numero 66.ſub declara. vt licet coactus deponat, oritur inimicitia a parte illius contra quem deponit ſecus ex parte deponentis Decian. in citato loco:attendenda autem videtur principalis intentio teſtis an principaliter depoſuerit ad exculpendum fortaſſe aliquem amicum in l.ad damnum accuſati. & hoc docet ęquitas, & naturalis ratio.

SINGV. CCLXXXI.

TANTVM valet teſtimoniũ quatuor clericorum quantum ſex laicorum.gloſ. in cap. monachis in verbo compendia diſtinctio.77.Dec.in cap.ex literis,num. 24. de probatio. Alex. conſilio 43. numero 5,libro 7.Crauett.conſilio 169. numero 3. & 4. conſilio 267. numero 2,Dec.conſilio 109. propè finem, numero 4. Silua. conſilio 6. numero 5,in princip.Caſtrenſ.conſilio 143. numero 2,libro 2,Corne. conſi.261 numero 31.libro 4,conſilio 135.numero 7,libro 2. Rolan. conſilio vigeſimoquarto, numero 71.libro 1.

Limitatur ſingulariter, quando laici deponerent pro reo, & clerici cõtra reum, quia hoc caſu magis creditur laicis,quam clericis gloſſ. eſt aurea, & ſingularis in conſilio clerici 81,diſtinctio.quam ſingularem dixit Roma. conſilio 241. colum. prima, Alex.ad l.heredes partem.in princip.ff.de teſtament.ſingularem dixit Bald. in l.data opera, columna 20.C. qui accuſ.non poſſ. Abb. in cap. ad noſtram, columna 2.de probatio.Iaſ.ad l.vt vim,numero ſexto, ff.de iuſt. & iur.Dec.in cap.ex literis,numero 7. de probatio.Marſi.conſilio 132.numero 15. Monticel.in repert.fol.442.columna 2,verſicu.antepen.Gab. de teſtibus, concluſ. 4. numero 62. Maſcard.

ſtard. de probatio.libro 1. concluſ. 234. numero 5. & concluſio. 1004. numero 3.libro 2.Proſper Farinac. queſtione ſexageſimaprima, nume 1081.& 82.

SINGV. CCLXXXII.

SI maritus acriter verberat vxorem ita,vt cogatur vxor diſcedere ab eo ſi poſtea vxor cõmittat adulterium, non poterit a marito accuſari, qui dedit cauſam receſſui & ſeparationi Ancar.conſi. 409. probatri tanti viri ſęuitia dixit eſſe caſum Peregrinum, Angel. in tractatu maleſic.in verbo, che me hai adulterato,numero 26 ſingularem dixit Io. Lup.in rub. de donatio.inter virum,& vxorem, §.20. num.4. & col.fi.fol.19.

Item ſi retinet concubinas:nam adulterium committendo mulier iſto tempore dotem non amittit Aretin. dicens ſingulare in tractatu maleſi. in verbo, che hai adulterato, numero 30. nec mulier tenetur redire ad domum viri niſi vir caueat de expellendo eas cum non bene conueniant vxor, & focaria,Bal.in cap.primo,vt lit.non conteſtat. columna 2. in princip. dixit ſingulare Ioan.Lup.in cap.per noſtras in 3. notabil. numero 6. folio 135.Oſaſch.Pedemon.77. numero 30. valde ſingulare dixit Marſil.in l.patre,nu.12.de queſt.

SINGV. CCLXXXIII.

TVRPITVDINEM propriam allegare licet quando ab alio,vel quo vis modo ſit detecta Felyn.cap.lator, columna ſecunda, verſicu. eſt etiam alius caſus de re iudicat. in cap. 3.loco,numero 8. de preſumptio.

Limitatur ſingulariter niſi excipiens tractat de lucro captando Bal. in cap.intelleximus,nume.7.iudic. dixit ſingulare, & alibi non legiſſe in l.iuſiurandum, quod ex conuentione,§.fi.nume. 28. de iureiurand. Diaz,regul.24.limi.4.in ſi.

Sed ſi Bal. inſpiciatur in citato loco non loquitur de lucro vere, & proprie,ſed ne quis,ex ſua malitia lucrum reportet,& ſic ad reprimendum malitiam illius excommunicati,qui iudicium inchoauit,& proſequi nolebat., & ſic ibi non datur acquiſitio aliqua in qua verum lucrum conſideretur.

SINGV. CCLXXXIIII.

SI iudex poſt ſententiam dicat ſe pecunia corruptum non creditur, & in præiudicium tertij Angel.conſi.309.

Fallit ſingulariter in duobus iudicibus, qui ſimul haberent ſententiare, & pariter cõcorditer aſſerant ſe pecunia corruptos ſentẽtiam tuliſſe Ang.in l. error.in fine, C.de teſtamen.dixit ſingulare nec alibi legiſſe Iaſ.in l. iuſiurandum,quod,ex conuentione, §.fi. num.27.de iureiurand. exclamat multum de hoc.

SINGV. CCLXXXV.

QVOTIENS qualitas teſtium eſt inductiua plenè probationis debet illa qualitas probari puta,quod ſit omni exceptione maior Veronẽſis dicens valde ſingulare, conſil. 57.ſub

 num7..

num.7.& idem videtur tenere Benintend.deciſ.62.num.15.cum ſeq. Marſi.ſing. 187. Morcad.de teſtib. num.392.Menoc. de præſump.lib. 1.præſumpt.nume.36.vnde videntur ponderanda verba, aut dicit omni exceptione maior, vel optimę exiſtimationis in ſuperlatiuo, & probari debet, ſecus ſi dicat bonę exiſtimationis, quia hoc præſumitur Alciat.in citato loco num.10 Card.Albert.ad Bar,in l.vlti.num.9.ff.quod met.cauſ. Roland conſi.50.num.7. vol.1.conſi.84.num.78.vol.3.Cephal.conſ.225.num.53.& communem dicit Grat conſi.75.num.24. inter conſilia matrimonialia Granutt.theoremat.23. ſub nume.13. Zuccard.ad l fi.nu. 101.C.de edict. diui Adrian. dicens eſſe pulcherrimum dictum,& ſibi feciſſe magn. honorem Contard.ad Ægidia.in ratione decidendi, num. 30 perſonal. de adipiſcend. nu.497.

SINGV. CCLXXXVI.

BONVS quilibet in dubio pręſumitur,l.omnimod.vbi gloſſ. in verbo non licebit in fine, vbi Alberic.num.2. Iaſ.num.7.C.de inoffic.teſtamen l.cum pater,§.rogo,de legat. 2. & eſt præſumptio naturæ gloſſ.in l.fi.ff. quod met.cauſ.

Limitatur ſingulariter in perſona particulariter conſiderata ſecus in populo ſimul collecto,& coadunato, quia in eo præſumitur adeſſe homines non integros, & corruptibiles Abb.dicens illum textum mirabilem,& perpetuo notandum in cap. ſecundo, numero 3.in fine de electio.

Et hoc dictum Abb. videtur verum in acclamationibus, & alijs non mature factis, ſecus in actibus mature, & formiter geſtis, vt ibi Dec.num.12. bene declarat, & facit l. ſi priuatus, ff. qui, & quibus, vbi in libertate loquitur, quæ fauorabilis eſt, & tamen ad clamorē populi non valet.

Vnde merito reprobantur electiones, quia vulgo fiunt a voce viua.

SINGV. CCLXXXVII.

LEGATVM per alienationē rei legat. cenſetur ademptum, etiam ſi res poſtea redimatur, l. cum ſeruus, ff. de adimen.legat. & ibidem Bar.& ſecuti ſunt Bald.in l. 3.nume.5.vbi Caſtr.nume.4.C.de legat.Imol.in l.quotiens, §.ſeruus, ff.de hæred.inſtituend. Soc. in l. filiæ,§.Titia, ff. de conditione, & demonſtratione.

Limitatur ſingulariter fauore pię cauſæ,l.verum, ff manumiſſ.teſtament. dixit ſingularem Iaſon in l.qui teſtamentum, C.de legat.Roman.in Authen. ſimiliter in vigeſimotertio ſpeciali vltim.volun. ff. ad l.Falcid. Tiraquell. de priuileg. piæ cauſę priuileg. quarto, Natta, conſilio 613. Maſcardus in verbo reuocatio. numero 103. libro tertio, Menoch. amplians idem in legato facto ſanguine coniuncto de præſumpt. libro quinto, præſump. centeſimaſexageſimaſeptima, numero vigeſimoquinto.

SINGV. CCLXXXVIII.

DECIMÆ prædiales non debentur niſi ſuo tēpore recollectionis

lectionis fuerint petitæ, ſingulare dictum Archidiacon. in capit. 1. de decim. lib 6. quod valde ſingulare & peregrinum dixit Felin. in capit. ſi autem colum. 3. in fine ſub num. 5. verſic. & dicit Rot. de reſcriptis. appellauit dictum perpetuo notandum Bald. de præſcript. in 1. parte Quin. par. princip. quæſtio. 7. num. 12. vbi limitat niſi aliter ſe habeat conſuetud & licet Rot. in tit. de decim. concluſio. 1. approbare non videatur, tamen ibi loquitur argumẽtatiue moriuando, nec eſt in via dānationis ille qui nō ſoluit decimas quæ non fuerunt petitę ſecundum Diuum Thom. relatum per Archi. in Cano. maiores 17. quæſt. 7. Gui. Pap. quæſt. 283. vbi laudat compoſitionem.

SINGVL. CCLXXXIX.

EMPHITEOTA tenet ſoluere debitum canonem, etiam ſi conceſſio emphiteoſis ſit nulla & ſine debitis ſolemnitatibus §. ſi vero. vbi Angel. not. column. ſecunda, authen. de non alienand. appellauit magnum verbum Iaſ. in l. 2. nu. 11. C. de iure emphit. Roland. conſil. 87. nu. 10. libro 1. Rod. de rebus eccleſ. de caſibus in quibus ſit alienatio conſi. 8. nu. 17. fol. 250. & 275. num. 4. vbi limitat donec poſſidet.

SINGVL. CCXC.

ADVOCATVS fideiubendo pro Clientulo ſuo dicitur releuat. litis & ſoluendo non habet mandati actionem, & ad ſoluendum cogi poteſt iudicis officio libere ſine læſione conſcientię, Bald. dicens ſingulariter notādum in cap. 2. num. 4. de poſtuland.

SINGVL. CCXCI.

ADVOCATVS dicens habere conſcientiam læſam, & ob id dicens nolle amplius in cauſa interuenire, & iurans; nihilominus cauſæ nō præiudicat, textus eſt ſingularis in l. rem non nouam §. final C. de iudic. dixit perpetuo notandum Bald. in cap. 2. in fine de poſtulandi.

SINGVL. CCXCII.

SVCCVMBENS in iuramēto litis deciſorio adhuc debet cōdemnari in expenſis; textus eſt ſingularis in §. ſtudium poſt medium authent trient. & ſemiſſ. quem ſingularem dixit Angel. in l. eum qui in princip. ff. de iureiuran. Iaſ. ad l. properandum §. ſin autem alterutra num. 10. verſi. in authen. aduerte C. de iudic. Afin. in pract. §. 32. capit. 2. limit. 70. dixit tract. de iurament. deciſor. q. 27. nu. 3.

SINGVL. CCXCIII.

REO criminis capitalis licet cum iuramento ſanguinem ſuum redimere, nec in foro exteriori de periuro puniri poterit, dictum eſt ſingulare Alexand. ad Bar. in l. 1. ff. de bon. eorum. quod dixit valde ſingulare Maran. in verbo interrogatio. num. 9 dixit alibi non legiſſe Neuizz. Silu. nupt. lib. 3. in verbo monitorio num. 43. eſt dictū paucis notum Apoſtil. ad Abb. in capit. 1. de teſtibus cogend. Boſſ. de periur.

petiur. nume.3.Marſil. in pract.§. poſtquam numero 1.in §. expedito num.64.Angel.in tract.malefic. in verbo quod fama publica num.46. C.nec de mētierit circa poſſeſſionē num.126.rogare iudices & Principes vt talē abuſum remoueant corpori vtilem animæ nociuum, & est communis opinio Iul.Clar.§.final. quæſt.45.verſic. quid ergo cui nemo contradicit pro quæſt.134.n.3

Declara in foro conſcientiæ nā in eo non excuſatur etiam ſi iudex fuiſſet incompetens Tibe. Decian. tract.crimin lib.2.cap.14. num.28. tom.1.diſtinguendo, vt dixi in tractat.de iuram.litis deciſor.q.3. non ne quæſt.ptincip.num.3. vbi videre placeat.

SINGVL. CCXCIIII.

MAIVS damnum eſt ſi vna anima pereat quam ſi innumerabilium Martirum corpora trucidarentur gloſ. notabilis in cano. ſi habes in verbo innocentes 24.q. 3.& in cano.ille qui hominem 22. quæſt.5. quam valde ſingularem dixit Alberic.ad l.ſancimus nu.3. C. de ſacr.eccleſ.

SINGVL. CCXCV.

IN pœna imponenda, ſortilegis & eos conſulentibus conſiderari primo debet qualitas & quantitas delicti & animus delinquentis & ſecundum hęc augere vel minuere pœnam Abb.in capit.2.ad ſortileg. dixit valde notandum Diaz. in pract.cap.100.de ſortileg.

SINGVL. CCXCVI.

PROPRIÆ voluntatis quis debet eſſe declarator, & non alius: vnde ius declarandi eſt perſonaliſſimum nec trāſit ad hæredem gloſ.eſt notabilis & ſingularis in l. inter ſtipulātem §.1.in verbo actori.ff.de verbor.oblig.vbi Barto.nu. 2 Caſtren.num.5.Iaſ.num.6.dicūt eſſe valde notabilem & communiter receptam.

Quæ procedit cū reo poſſit afferre damnū hæredis declaratio alias ſecus, vt ibi per Barto.vbi Cuman. & Iaſ.dicunt perpetuo notandum, & alibi non legiſſe.

SINGVL. CCXCVII.

ACTVS præſumitur geſtus, vt potius valeat quam pereat l.quotiens ff.de rebus dub.& de verbor.oblig.late Menoch.de præſumptio.lib.6.præſumpt.4.

Vltra quem limitatur ſingulariter niſi recedatur a forma data a cōtrahentibus: nam potius toleratur inductio nullitatis quam receſſus a forma contractus Socin.iu. dicens ſingulariter notandum ad l.ſi quis arbitratu.nume.20.ff.de verb.obli.

SINGVL. CCXCVIII.

COMPROMISSVM factum poſt rem iudicatam valet in arbitrum vel arbitratorem ſi apponatur clauſ.ſpecifi. non obſtāte ſententia quo caſu ſecuto laudo renunciatio valebit alias habetur pro non facto:& arbitro,vel a bitratore non laudante ſententia remanet

net in robore ſuo, vt prius erat. dictum eſt ſingulare Bal. in l. ſi diuerſa nume. 5. C. de tranſactio. in l. poſt rem ff. de tranſact. quod dictum dixit valde ſingulare Socin. ſen. in l. ſi quis arbitratum in quinto notabili, numero 11. ff. de verbor. obligat. vbi poſtmodum Socin. iun. nu. 24. valde exclamat de eo, & dicit perpetuo notandum, & quotidie in facto euenire Alex conſi. 22. volum. 1.

Declarando vt procedat quando ſpecifice fieret mẽtio in renunciatione de ſententia, ſecus ſi per verba generalia ſcilicet, cum fuerit lis & vel intelligatur eſſe lis quidquid fuerit laudatum quia hoc non ſuffi ceret ſecundum Fulgoſ. ibi. dicens ita in facto conſuluiſſe Veronen. & eſt conſilium ipſius 66. Angel. in l. elegnter in princip. ff. de condict. indeb. & conſi. 249.

SINGVL. CCXCIX.

QVI conſtituit ſe ſoluturum id quod alius debet tanquã ipſe deberet nihil agit. l. fi. ff. de cõſtitut. pecun. quam ſingularem dixit Bal. in l. ſi abſentis C. ſi cert. pet. inferẽs quod ſi ex forma ſtatuti inſtrumenti guarentegiati haberet executionem paratam ſi non tenet contractus principalis nec confeſſio appoſita.

Declarando id verum ſi verba ſtatuti referantur ad contractum, ſecus ſi ad inſtrumentũ, vt per Alexand. in l. ita ſtipulatus §. Griſogonus num. 11. de verb. obligat. poſui ad regulam Cum. quid par. 4. limi. 7. lib 6.

SINGV. CCC.

ARBITER ſuper diſcordijs poſt rem iudicatã aſſumptus ſententiam immutare non poteſt etiam ſi de componendo mandatũ acceperit a Papa. capit. expoſiti vbi not. Abb. de arbit. vltra quem limitatur ſingulariter niſi fuerit factũ compromiſſum non obſtante ſententia Bald. in l. ſi diuerſa nume. 5. C. de tranſactio. qui dixit ſingulare ad limitationem dicti capituli expoſiti Caſtren. ad l. ſi cauſa cognita n. 3. in fine C. de tranſactio. appellans ſingularem limitationem ad not. in d. cap. expoſiti.

SINGVL. CCCI.

CERTVM etiam dicitur illud qd fit per relationem ad aliud l. vbi autem §. illud vbi Iaſ. in primo notabili ff. de verb. oblig.

Limitat ſingulariter ſi lex requireret aliquid certum ſimpliciter ſecus ſi certum & expreſſum quo caſu non ſufficit per relationẽ nec in genere gloſ. eſt ſingularis in cap. ſi epiſcopus in verbo certus de preb. lib. 6. quam valde notabilem dixit Iaſ. ad l. certum in princip. ff. ſi cer. petatur, vbi Dec. nume. 4 eandem commendat Dec. in cap. conſuluit el ſecondo de appell.

SINGVL. CCCII.

RELATVM eſt in referente vere proprie & naturaliter & nõ per fictionem, dictum eſt ſingulare Bal conſi. 211. ea quæ veniunt volum. 5. inferens hoc cadere in ſta

tuto

tuto de certo loquente, & ob id fideiuſſor qui promittit eandē ſummam quam reus principalis licet non ſpecificetur in inſtrumento fideiuſſionis, niſi per relationem ad inſtrumentum principalis debitoris; quod dictum valde notabile appellauit Dec. conſil. 489. nume. 8. egregium & alibi non legiſſe dicit Iaſ. in l. vbi autem non apparet §. illud iuxta principium ff. de verbor. oblig. Crauet. conſil. 45. num. 4. dictum magiſtrale appellauit & menti tenendum Dec. conſil. 538. nu. 7.

SINGVL. CCCIII.

APPELLANS ab interlocutoria debet exprimere nominatim cauſam grauaminis Clement. appellauit de appell. nec ſufficit quod exprimatur per relationē ad acta, vt notabiliter dixit Angel. in l. 1. ff. de liber. & poſthum. vbi Alexan. nu. 8. valde commendat, & in l. vbi autem §. illud ff. de verbor. oblig. in l. prætor, vt in princ. ff. de nou. oper. nunciat. conſi. 80. colum. 6. lib. 1.

Limitatur ſingulariter quando relatio ad acta eſſet generata vel indefinitas, ſecus ſi ſe appellans referret ad eam partem actorum vbi prætēderet cauſā grauaminis quia hoc ſufficit ſingulariter Bald. in l. minoribus colum. 1. C. de his quibus, vt in digni. dixit dictum valde ſingulare Peruſ. in cap. conſuluit el ſecundo de appellatio. valde extollit Ang. Aret. in §. ſi minus colum. final. inſtit. de actio. valde ſingulare dixit Dec. in l. certum ſub nume. 3. ff. ſi cert. petatur.

Quod dictum licet reputetur ſingulare, mihi videtur aliquantulū dubitabile, cū enim expreſſio grauaminis in clement. appellanti ſit pro forma iſta relatio etiam ad partem actorum videtur ſapere æquipollens quod in requiſitis pro forma non admittitur iuxta not. in l. 1. ff. de liber. & poſthum. & licet relatio ad partem actorum det magis ſpecialem certitudinem, forma tamen per hoc non videtur ſpecifice adimpleri pro vt requiritur.

Et ſi dicatur ratio huiuſmodi formæ eſt certitudo, credere ē quod non cum etiam ſi cauſa grauaminis ſit notoria, exprimi debet Cardin. in d. Clem. appellanti quæſt. 5. Abb. in cap. accedens el primo, vt lite nō conteſtat.

SINGVL. CCCIIII.

LEGISLATOR duabus propoſitis quæſtionibus reſpōdendo vni tantum præſumitur idē reſpondiſſe alteri, dummodo reſpōſio ſit applicabilis; dictum eſt ſingulare Angel. in §. hinc nobis in fine authen. de hæred. & falcid. quod dictum dixit valde ſingulare Alex. conſi. 225. colum. final. lib. 6. dixit perpetuo notandum & quotidie occurrere Iaſ. in l. in ſubſtitutione colum. penul. circa medium verſi. poſſit ff. de vulgar. appellauit dictum optimum Crauet. conſ. 45. num. 8. Iaſ. in l. 1. num. 4. C. de diuerſ. contrarium ſentit Bartol. in l. & ſi ſine §. ſed quod Papinianus in 2. notabil. & ibi Alberic. in ſummario ff. de minor. Soc. conſil. 152. nu. 32. lib. 2. Men. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 190. num. 26.

Declaratur hoc verum in æqui-

paratis

Digitized by Google

paratis, & ſic procedat prima opinio Silo.nupt.lib.1.num.185.Bru. de ſtatut.excluſiu fœmina,articu.8. quaſt.22.nu.110.Borgni.de tutor. num.94.in fine & deciſio.32.num. 6.per ſe.

SINGVL. CCCV.

ACCVSANS aliquem de falſo hoc modo ſupra pro vt conſtat ex tali inſtrumenti accuſatio non tenet Angel.in l.1.num.4. de liber.& poſthum. vbi Alexand. nume.10. dixit valde notandum in practica.

SINGVL. CCCVI.

VLTIMA opinio a gloſ. vel legiſlatore cenſetur approbata l.bona fides vbi Bart.nu.3.Caſtr. num.5.ff.de poſit.in l.qui filium §. Sabinus ff.ad trebellian. Bal. in l.ſi mater C.ne de ſtat.defunct.Aretin. in §.item precium inſtat. de empt. & venditio.

Limitatur ſingulariter niſi prima ſaperet æquitatem:nam ea cenſetur approbata gloſ. eſt ſingularis in l.ſi cum exceptione §.ſed ſi quis, ff.quod met cauſ. quam ſingularē dixit Aret.conſi.163.notabilem dixit Iaſ.ad l.pacto nouiſſimo colum. 2.verſi.14.C.de pact.

SINGVL. CCCVII.

ACTVS factus iuxta permiſſionem iuris gentium non ſeruata tamē forma iuris poſitiui, valet & tenet in foro conſcientiæ Inno.in capitu.quia propter de electio inferens quod electus ad aliquod officium vel dignitatem eſt tutus in foro conſcientiæ ſi electio ſua tenuit de iure gentium non ſeruata forma iuris poſitiui. commendat Pano.in cap.1.in fine de in integrum reſtitut.Felin.in capit.1. col. 19.de conſtitu.inferens ex hoc contractum mulieris valere in foro cōſcientiæ non ſeruata forma ſtatuti notabile quoque dixit Iaſ. ad §. ſed iſte nu.131.de action.

SINGVL. CCCVIII.

CONDEMNATVS iniuſte ad rei reſtitutionem rei vēditione licita eam retinet in foro conſcientiæ dictum eſt ſingulare Inno.in cap. cum dilecti de electio. dixit ſingulare Ang.in l.Iulian.columm.1.in fine ff.de condict.indebit. vbi videtur reſtringere donec auferatur per iudicem vel fiat præceptum de reſtituendo commendat per valde ſingulari Iaſ.ad §. ſed iſte num.132.inſtit.de actio.

SINGVL. CCCIX.

STANTE ſtatuto quod contra inſtrumentū non poſſit opponi aliqua exceptio niſi ſolutionis probanda per aliud inſtrumentum,ſi ſoluo, ex quo ſolutionē non poſſum probare per inſtrumentū poſſum repetere per condictionem ſine cauſa, & probare ſolutionem per teſtes dictum eſt ſingulare Bar. in l.Iulianus ff.de condictio. indeb. vbi Angel. numero 4. dixit eſſe dictum multum ſingulare & quotidie in facto occurrit.

SIN-

SINGVL. CCCX.

SI iudex dicet ita iudico ſecundum meam conſcientiam,vel teſtis dicat ita dico ſecundum meam conſcientiam,neutrum valet.dictũ eſt ſingulare Bald.in capit.niſi cum pridem num.2.de renunciat. dixit valde ſingulare,& nunquam obliuiſcendum Iaſ.in §.ſed iſte numero 134.de actio.

SINGVL. CCCXI.

IN omni iuramento ſufficit verum dicere ſecundum conſcientiam.dictum eſt ſingulare Bald. in titul.de pac. conſtantiæ verſic. quæ nobis non conceſſimus Ioan. And. in cap. præſentium de teſtibus lib. 6.dixit ſingulare Iaſ.ad §.ſed iſte n. 135.de actio.

SINGVL. CCCXII.

ILLE qui poteſt iudicare vel debet ſecundum conſcientiam, debet ſequi conſcientiam publicã, & legibus munitam & non propriam.dictum eſt ſingulare Bald.in diſputatione ſtatuto Caudur. commendat Alexand.conſil.218.col.3. volum.2.Iaſ.ad §.ſed iſte num.137. de actio.conſil.191.lib.1.Marſil.in l.quæſtionis num.70.de quæſt.conſilio 15.num.17.conſi.20.num.15. conſi.63.num.17.Coraſ.ad l.admonendi in prima parte num.97.de iureiuran.Exea.in cap.1. nume.404. de conſtitutio.Menoch.in capitulo primo,numero 7.de re iudic, libro ſexto.

SINGVL. CCCXIII.

IN contractibus a perſona non receditur l.ſi quis arbitratu ff. de verb.oblig. l.final. C.de contra. emption.

Limitatur ſingulariter de æquitate canonica,a qua receditur a perſona ad arbitrium boni viri, dictũ eſt ſingulare Archidia. in can.ſunt nonnulli 1.queſt.1.quod reputauit ſingul.Panor.in cap.1. de decim. dixit legiſtis incognitum Alex. ad l. ita ſtipulatus in principio ff.de verbor.oblig.dixit aureum dictum Socin.ad l.ſi quis arbitratu numc. 28. ff.de verb.oblig.

SINGVL. CCCXIIII.

CLERICVS de fructibus beneficiorum in vita eſt vſufructuarius,in morte, vſuarius,gl. eſt ſingularis in capit. præſenti in verbo reſeruati ff. de offic. ordinar. lib.6.quam ſingularem dixit Barb. in cap. requiſiuiſti de teſtameh.nu. 34.notabilem dixit in ca.venerabile de offi.deleg. Didac.in ca.cum in offic.in princ.de teſtamen.

Et procedit ſiue Clericus habeat adminiſtrationem ſiue non, & hæc eſt magis communis opinio Iaſ.conſil.75.vol.3.

SINGVL. CCCX.

DOLVS dans cauſam contractui reddit eum nullum l. eleganter in princi. vbi gloſ. ff.de dol. l.doti.C.de reſcinden. vendit.

Limitatur ſingulariter niſi pars læſa velit ſtare contractui,quia poteſt

teſt & contractus manet in robore. Gloſ. eſt notabilis ſecundum Bald. ibi & Iaſ.num.25.ff. de pact.

Sublimitetur hoc multum ſingulariter niſi concurreret etiā prohibitio legis, quo caſu non auditur dolo læſus ſi velit ſtare contractui ſtante prohibitione legis Gloſ. eſt reputata multum ſingularis in l. a diuo Pio.ff.de . . . nupti.quā perpetuo notandam dixit Bal. ad l. non dubium in nona oppoſiti. nu. 16.C. de legibus valde ſingularem quoque dixit idem Bald. in l. 1. col. 2.in princ.nu.5.C.plus valet.quod agitur.notabilem dixit idem Bald. ad l.ea quæ tibi nu. 1. C. de donat. ante nuptias in cap. præterea, il ij. de ſponſa. ſingularem & non eſſe alibi dixit Iaſ. ad l.iuriſgentium.§. Prætor ait num.26. ff.de pact.ad l. l.cum hi.§. eam tranſactionem nu. 3.ff.de tranſactio. ſingularem quoque dixit Curt. Iun. ad l.interpoſitis colum.1.C.de tranſact. valde cō mendat Didac.in rubr.de ſpon.par. 2.cap.3.§.6.num.3 poteſt etiam ille qui dedit cauſam contractui per dolum ſuum agere contra deceptū vt declaret an velit approbare vel improbare contractum & facta ſemel approbatione cogitur læſus cō tractui ſtare nec reſtituitur etiam ſi eſſet minor Bartol.dicens in practica perpetuo notādum ad l Iulianus §.ſi quis colludenti ff.de act. empt. dixit etiam perpetuo notandū hūc practicandi modum Bald. ad l.dolū n.2.C.de peric.& cōmod. rei vend.

SINGVL. CCCXVI.

MARCVS Mantua. ſingular.316.dixit notandū quod dolus dat cauſā contractui bonę fidei vltra eum ipſo iure ſecus in contractibus ſtricti iuris,vt per eum.

Ego addo quod idem ſit in contractibus ſtricti iuris attenta æquitate canonica ſecundum quam omnes contractus ſunt bonæ fidei Bal. ſingulariter in cap.1, de mutuis petitio. dixit valde ſingulare Iaſ.ad l. quod & num.3.ff.ſi cert. pet. in l.& ſi poſt tres.nume.27.ff.ſi quis caut. Cepoll.in cap. cum venerabilis de exceptio. late commendat Galleſi. de iudic.bonæ fidei num.12. Cum. ſeq. vbi pulchre ſe extendit Bonac. de Æquit.Canon.conclu.60.

SINGVL. CCCXVII.

MVLIER non dicitur eſſe in mora agendi ad repetitionem dotis donec non fuerit certa euenīſſe caſum repetitionis. textus eſt quem ibi Bald. dicit valde ſingularem ad l.in rebus numero 3.C.de iur. dot. vnde infertur quod ſicut dies incerta nō conſtituit debitorē mora late congerit. Areti.Gabr.de ſolut.conclu.9.num.32.ita nec creditorem addendo & ampliando ibi dicta per eum.

SINGVL. CCCXVIII.

RES furtiuę non poſſunt vſucapi neque præſcribi §.furtiuæ inſtit.de vſucapio.

Fallit in præſcriptione longiſſimi temporis triginta, vel quadraginta annorum,vt ibi per gloſ. quā valde notabilem dixit Bald.nouell. de priuileg.dotis par.7.priuil.1.col. 5.circa medium.

Quod verum eſt in emptore bo

næ fidei ſecus in ipſomet Fure qui in æternum non præſcribit vt ibi per Aret.& conſtanter.

SINGVL. CCCXIX.

BONA fiſco incorporata non præſcribuntur l.1.C.ne rei dominic.templ.

Fallit in præſcriptione longiſſimi temporis triginta, vel quadraginta annorum glo. eſt notabilis in §.res fiſci inſtit. de vſucapio. quam valde notabilem dixit Bald. nouell. de priuileg.dot.par.7.priuil. 1. col. 5.circa medium.

SINGVL. CCCXX.

IVRI non ſoluendi tributum, canoné,vel cenſum de bonis fiſci non præſcribitur licet poſſederit per quadraginta annos niſi ab initio tẽporis acquiſitionis interuenerit auctoritas Principis ita vt nõ ſufficiat poſt.textus eſt notabilis in l.fin.C.de hæred.partimon. lib. 10. dixit valde notabilem Aretin. in §. res fiſci num.1.in fine inſtitutio. de vſucapio.

SINGVL. CCCXXI.

FVNDVS dotalis pręſcribi nõ poteſt ſed ſi ſit inchoata præſcriptio, & poſtea detur in dotem præſcriptio non interrumpitur.textus eſt notabilis in l.ſi fundũ ff.de fundo dotal.quem valde ſingularem dixit Bald.de præſcript. in 5.parte, quæſtione 4.& in prima par 6 par. vti 10.ſingularem quoq; dixit Bal. conſi.478.lib.1.Tiraq.de retractat. conſangu.§.1.glo.2.num.28.

SINGVL. CCCXXII.

HOMO perfectus & ſtatim poſt mortem ſaluaturus dicẽdo mendacium pietatis & beneuolentiæ ad ſalutem alicuius peccat mortaliter:homo vero imperfectus peccat venialiter. & ſic durioris cõditionis quandoque videtur homo perfectus gloſ.eſt celebris hoc valde commendans in cano. ne quis arbitretur 22.q.2.

SINGVL. CCCXXIII.

IVDEX ſuſpicans ne non creditor pecuniam debitori numerauerit ex officio moderare poteſt exactionem & veritatem inquirere Faber. dicens valde notabile inſtit. de literarum oblig.colum.fin.Caſſ. conſi.12.num.18.Alciat.conſi.53. num.6.lib.vlt.

SINGVL. CCCXXIIII.

ORDO iudiciarius vbi non eſt neceſſarius ſeruatus non nocet nec omitti poteſt Inn.in cap. nouit colum.1.de iudic.ſeruatus tamen, & ſi nulliter non per hoc ſeruans debet ſuccumbere in capitu. bonæ,el primo vbi Abb. valde cõmendat in vlt.notabil.de electio. dixit valde notabile Bald. ad l.quod ſi non colum. 1. C.de legibus in authent.offeratur columna prima, in fine C.de litis conteſtatio.valde cõmendat Dec.in capitu.nouit in nu. 105.de iudic.

SIN-

SINGVL. CCCXXV.

SI quis emit fundum carius propter neceſſitatem puta quia vicinus erat rixoſus, tunc in exceſſu pretij ſuccurritur, & ex quo eſt fundatus in odio rationabili dictũ eſt ſingulare Patri. de Ancara. in repetitio. regu. poſſeſſor. columna vndecima, de regul. iur. libro 6. dixit perpetuo notandum. Iaſon in §. ſed iſte numero 107. inſtitut. de act. vere ſæpius in facto occurrit.

Et fundus dicitur eſſe minoris pretij ratione mali vicini quem nominare tenetur alias conuenitur ad intereſſe l. quod ſæpe §. final. ff. de contrahen. emptio. quem dixit ſingularem Iaſon, in l. prima, §. ſi hæres numero vndecimo, ff. ad Trebellian. Sfort. de reſtitutio. in integrum, quæſtione quarta, nume. 84.

SINGVL. CCCXXVI.

PRÆSCRIPTIO habet veritatem pro ſe ſed non primordium veritatis gloſ. eſt notabilis in l. prima, in gloſ. magna circa mediũ verſiculo. item ſi ego ff. de ędendo quem valde ſingularem dixit Bald. & bene notandum ad capitulũ primũ, §. ſi per trigint. numero octauo, ſi de feud. controu. fuerit inter domin. & agnat. non vidi hunc locum Bald. allegatum ab aliquo.

SINGVL. CCCXXVII.

PRÆSCRIPTIO non habet conſenſum aduerſarij gloſ. eſt ſingularis in l. prima, §. final. in gloſ. final. ff. de dol. quam valde ſingularem dixit Baldus, in capitulo primo, §. ſi quis per triginta numero octauo, ſi de feu. controuer. fuer. inter domin. & agnat. & ſi aliquis poteſt imaginari conſenſus eſt impropriſſimus & interpretatiuus, & adeo debilis, vt non tollat obligationem naturalem, vt dicit Bald. in d. §. final. dicens eſſe paſſum valde notabilem.

SINGV. CCCXXVIII.

STANTE ſtatuto quod inſtrumenta guarantigiata habeant executionem paratam poterit peti executio, & in executione damna, & intereſſe liquidari glo. eſt quam ibi Bartol. dicit notabilem, & ſingularem in l. vbi Bartol. numero octauo, valde commendat. ff. de edend. idem Bartol. in l. prima, in fine ff. de legat. ſecundo, Bald. in l. ſecunda, C. de ſentent. quæ ſine cert. quantit. profer. in l. prima, columna, vltim. ff. iudic. ſolui Caſtrenſ. conſil. 299. Roma. conſilio 76. numero tertio, Socin. iunior conſilio 136. numero tertio, volum. 2. & hęc eſt verior. & magis communis opinio, vt per Iaſon in dicta l. prima, numero trigeſimo primo, Oſaſch. Pedemonta. 129. numero decimo, cui additur valde ſingulariter quod in proceſſu executionis poterũt opponi omnes exceptiones ſtatuto non obſtante quia in iſto ſtatu, attenditur ius commune, & poſtea facta liquidatione reintrat ſtatutum. dictum eſt ſingulare Bald. in l. ſecunda, numero vndecimo, & 12. C. de executio.

rei iudicat. quod dixit perpetuo notandum, & in palatijs facere magnum honorem & eſſe dictū multis incognitum Caccialup. in repetition. l. admonendi numero vigeſimonono, de iureiurand. Marſil. dicens valde notabile conſilio 58. numero quartodecimo, Cann. de executio. inſtrument. quæſtione 14. numero 32. fol. 313. vbi pariter multum commendat & ponderat Bald. in citato loco quia non admittit etiam hoc caſu exceptiones Eneruātes. . inſtrumentum ponētem exemplum de ſtipulatione ſine cauſa.

SINGV. CCCXXIX.

INEPTITVDO actionis propoſitū vitiat, ſi eſt ſub eadē conſtructione verborum ſecus ſi ſub ſeparata dictum eſt notabile Bald. in rubr. de offic. delegat. colum. ſeptima, quam admirabilem dixit Iaſ. ad l. 1. ſub num. 45. verſicul. tertia fuit ff. de edend.

SINGVL. CCCXXX.

PATRI filiam dotanti non poteſt opponi de dotis incompetētia dictum eſt ſingulare Pau. Caſtr. conſil. 275. alias 278. ſuper primo quæſtio. in 7. dubio volum. 1. quod valde ſingulare dixit Dec. conſilio 26. columna 2. in princip. Alexand. conſil. 33. volum. 4. Curt. iun. conſi. 27. columna 13. conſil. 8. col fin.

Declaratur tamen primo vt non procedat data enormi læſione: nam tunc reclamare poteſt & petere ſupplementum Dec. ita declarans conſilium Caſtrenſ. conſilio 180. columna 3.

Declaratur ſecundo niſi agatur de excluſione filiæ quia in recompenſationem excluſionis debet pinguius dotari nec ſtatur dotationi patris Dec. conſilio 276. prope finē ſub ampliatur hæc declaratio etiā in filia iuſte exhæredata Bald. Nouell. de dot. part. 6. priuileg. 16. col. 5. verſi. immo.

Subampliatur ſecundo, vt ne dū dotem habere debeat ſed veſtes & alia iocalia a patre non aſſignata Teſaurus Pedemontan. 192. numero nono.

Declaratur in dote iam data ſecus in dote in teſtamento promiſſa Alciat. regul. prima, præſumptio. 2. in fine.

SINGVL. CCCXXXI.

PATER poteſt filio impuberi pupillariter ſubſtituere & appellatur teſtamentum filij Iſtit. de Pupill. ſubſtitutio. in princip. & prius debet ſibi deinde filio teſtari alias non valet l. ſecunda, §. prius ff. de vulgar.

Limitatur ſingulariter vt poſſit pater inteſtatus codicillari filio impuberi grauando venientes ab inteſtato ipſius impuberis quo caſu adueniente pubertate expirat glo. eſt valde ſingularis in l. ſi fund. per fideicommiſſum §. ſicuti ff. de legat. primo, vbi Bald. & Alberic. dicunt eam admirabilem & alibi non legiſſe, admirabilem quoq; dixit Alberic. in l. ſecunda, §. prius ff. de vulg. & pupillar. valde ſingularem quoque dixit Bald. in l. ſi arrogator in trigeſi. oppos. ff. de adoptio. docens

in

in practica quomodo verba ſint cõcipienda, non debet dicere intendens codicillari ſubſtituo per fideicommiſſum filio meo ſed grauo hę redes filij mei. ſingularem quoque dixit Roderic. Soarez. ad l. quoniam limitation. prima, ſub numero 13.

Ex quibus infertur primo ad id quod habetur ad l. precibus. C. de impuberum. vt fideicommiſſum daret poſt. pubertatem declaratur enim id eſſe verum ſi fiat filio ſecus ſi grauentur venientes ab inteſtato ipſius filij impuberis ita Bald. in dicto §. ſicuti dicens bene notandum ad materiam fideicommiſſariæ.

Secundo infertur quod clauſula codicillaris trahetur ad pupillarem ſubſtitutionem ita Bartol. in dicto §. ſicuti dicens bene notandum Clarus in l. prima, numero 21. ff. de iure codicil.

SINGVL. CCCXXXII.

VBICVMQVE filius concurrit cum alijs fratribus in legitima tunc non eligit eam vbi vult, ſed ſorte dirimitur. dictum eſt ſingulare Baldus ad l. ſuus quoque ff. de heredib. inſtituend. & l. ſecunda, C. quand. & quibus libro duodecimo; quod valde ſingulare dixit Soarez ad l. quoniam ampliatio. vndecima, numero ſexdecimo prævio tamen iudicis arbitrio qui primo dat electionem per partes deinde data diſcordia veniat ad ſortem. picti ad l. in lquartam numero 147. ff. ad l. falcid. dixit ſingulare Vaſqui. de ſucceſſio. progreſſ. §. quarto, numero vigeſimoſexto, in fine Micho. Craſſ. §. legitima quæſtione decima ſeptima in fine vbi valde commendat Menoch. de arbitr. caſ. 163. in fine.

SINGVL. CCCXXXIII.

MALA fides defuncti nocet hæredi in præſcribendo etiã ſi præſcriptionem ex perſona propria inchoare vellet eſt magis communis opinio Dec. conſilio 272. columna quarta, prope finem, cõſilio 303. numero ſexto, Iaſ. ad l. Pomponius §. cum quis numero vigeſimo ſecundo, in fine, ff. de acquiren. poſſeſſio. Felin. ad capit. ſi diligenti numero ſexto, de præſcriptio. Gub. de præſcription. concluſi. 5. Bonacoſſ. de æquitate canonic. concluſio. 21. Borgni. deciſio. 27. numero 30. Sebaſtian. Medic. de æquitat. can. concluſ. 63.

Limitatur ſingulariter in mala fide vera ſecus præſumpta & errore iuris quæ hæredi non nocet glo. eſt ſingularis in l. tutor rerum in gloſ. magna ff. admi. tut. quam valde ſingularem dixit Caſtrenſ. ad l. nunquam ff. de vſu capien. ſingularem dixit Alexand. & perpetuo notandum ad l. Pomponius §. cum quis numero vigeſimo ſecundo, ff. de acquirend. poſſeſſio. Balb. de pręſcriptio. in ſecunda, par. tertij tempor. quæſtione duodecima, numero 14. Capic. deciſio. 86. numero ſeptimo, Pariſi. conſilio vigeſimo quarto, numero quartodecimo, volumine primo, Socinus iunior, conſilio 76. numero 98. volumine primo, Bertran. conſilio 179, numero ſecundo, volumine 2. Ruin. conſilio 170. volum. 1.

SINGV. CCCXXXIIII.

APVD Deum, ſummum Pontificem, iudicem & ſacerdoté non eſt acceptio. perſonarum capitulo, in iudicijs de regul. iur. libro ſexto.

Et vltra Din. Franch. & alios regula procedit reſpectu partium ſecus reſpectu teſtium gloſ. in clem. 1. in verbo iun. de teſtibus: ſecunda, procedit de mera iuſtitia ſecus in gratia Barto. in l. prima, in princip. ff. de poſtul. 3. procedit inter æquales ſecus inter inequales Abb. dicens valde notabile in capitulo de multa. colum. 3. depræhend. 4. procedit in exequendo ſecus in modo exequendi vnde nobilibus ne dum pœna, ſed minor pœnitentia iniungitur Dec. dicens valde notabile in capitu. nouit. not. 7. numero 42. de iudic.

SINGVL. CCCXXXV.

FAMVLVS quis probatur deducendo quod eſt aſſociatus, vt famulus & inſeruiuit, vt famulus licet nullũ in hoc appareat ſcriptũ textus eſt ſingularis in l. fin. in princip. C. de proxim. ſacro. Scrin. libro duodecimo, quem dixit valde ſingularem. Bartol. in l. prima, §. familiæ, numero quinto, ff. de publicanis.

SINGV. CCCXXXVI.

EX modo & qualitate rei legate interpretatur onus iniunctum legatario. l. meuio §. final. in fine ff. de annuis legat. quam valde ſingularem dixit Corn. conſilio quartodecimo, columna prima, prope medium volum. 1.

SINGVL. CCCXXXVII.

STANTE ſtatuto vel alia ordinatione ſuperiorum diſponẽte quod Capitaneus cognoſcat à cẽtum libris ſupra & Iudex a centum libris infra: ſi occurrat factum inæſtimabile ad quem ſpectabit cognitio? Vtique ad maiorem iudicem & ſic ad capitaneum ita Bald. ſingulariter in l. final. §. final. C. de appellatio. vbi Barba. in additio. litera A. dicit in practica ſingulariter notandum.

Et facit aliud ſingulare dictum quod ſtatutum, vt de quolibet contractu ſoluatur gabella non habet locum in contractu ſuper facto inæſtimabili vel non reducibile ad libram a ſtatuto impoſitam. Barto. in l. ita autem in princip. per illum text. ff. de adminiſt. tur. dixit valde notabile Caſtrenſ. ad l. Benignius ff. de legibus commendat Alexander ad l. quarta, §. Prætor ait numero vigeſimo quinto, ff. de damn. infect. Barba. in clement. final. in glo. vltima, de reſcript. quilibet prima facie contrarium cum Roman. diceret quod veriſimiliter conſideretur gabell. quant. partes caripendere factum. tamen verior eſt. opinio Bartol. vt per Alexand. vt ſupra, & notat, quod Bartolus, in dicta l. ita autem loqui videtur in minimo non aſcendente nec reducibili ad libram

Digitized by Google

bram non in quolibet facto incerto pro ut intereſſe.

SINGV. CCCXXXVIII.

SI ſtatutum diſponat quod qui ſteterit in carceribus per quinque annos extrahatur in feſto Diui Fortunati ſi eo tempore non reperiatur aliquis qui fuerit in carcere per annos quinque, tunc debet extrahi qui proximior ſit illis quin quinque annis. dictum eſt ſingulare Bartol. per illum textum in l. ſi debitor §. veriſimile in aliquibus eius lecturis ff. de contr. empt. quod dictum reputauit ſingulare Barbac. in addition. ad Bald. in l. fin. §. final. C. de appellation. dixit admirabile Alexan. in l. quarta, §. praetor ait: numero 26. ff. de damn. in fect. licet ipſe aliquantulum dubitat quia daretur inconueniens, vt qui ſtetiſſet per menſem non eſſet alius proximior quod eſſet extrahendus. dico non eſſe inconueniens ex quo non datur eo caſu alius proximior, & bene facit ille textus promitto decem menzolenos olei ex fundo ſempronio, nam ſi non naſcantur niſi quinque tantum deberetur: ſic etiam ſi tempore excarcerationis non reperiatur aliquis longioris temporis quam menſis cur ei iſta bona ſors, nocere debet? & Bartol. in dicta l. dicit vnum quod relatiuum eſt, diſtributiuum, & non collectiuum, ita vt notificatur in eo quod poteſt ſiue in totum ſiue in parte quod valde facit ad praedicta.

SINGV. CCCXXXIX.

PACTO de menſurando in contractu appoſito praeſcribitur per ſexaginta dies ita vt poſtea peti non poſſit data laeſione dictum eſt ſingulare Imo. in capitulo per tuas de donation. dixit valde ſingulare Alexander ad Bartol. in l. qui fundum in princip. de contrahend. emptio. Socin. conſilio vltimo, volumine tertio, Decius conſilio 344. prope finem Baro. quaeſtione quinta, Cagnol ad l. ſecunda, numero 192. C. de reſcind. venditio. Ancar. q. 18. in fine par. 1.

SINGV. CCCXL.

CLAVSVLA quae omnia, & c. tollit exceptionem praeſcriptionis dictum eſt ſingulare Angel. in l. prima, ff. de vſucap. dixit valde ſingulare Veronen ad l. quod ſi nolit §. ſi quid ita columna quarta, in principio, ff. de aedilitio edicta.

SINGV. CCCXLI.

SENTENTIA lata ad fauorem minoris indefenſi valet l. non eo minus C. de procuratoris.

Limitatur ſingulariter niſi ab initio per partem fuerit oppoſitum: nam parte opponente proceſſus eſt nullus etiam ſi tendat in fauorem minoris eccleſiae vel ſimilium, dictum eſt ſingulare Bal. in capitulo primo, numero 14. de reſcripti. dixit perpetuo notandũ Io.

Lup.ad capit.per veſtras in rubr.§. 68.num.7.de donatio.inter virum, & vxor.

SINGVL. CCCXLII.

PATER alienare prohibitus bona aduentitia filij poteſt ea alienare pro vtilitate filij gl.quam ibi Bald. nume.1.dicit perpetuo notandam in l.quicumque C.de bon. quæ liberis.miri bilem quoque dixit Aretin.in l.mutum.in fine ff.de acquirend.hæred. ſingularem quoque dixit Iaſ.in l.contra iuris num. octauo, C. de pact. in l.non eo minus numero quarto, C. de procur. dicens perpetuo notandum extollit Socin.in l.conditionibus pupillus numero primo, ff de condit. & demonſtrat. Gomeſ.in §. omnium, columna decima, inſtitut. de actio. Tiraquell. de iure meritol. gloſ. 8. nu.74.

SINGVL. CCCXLIII.

MVLIER obligans ſe pro viro ſuo ſibi non præiudicat authen.ſi qua mulier C.ad Velleia.

Ampliatur notabiliter etiam ſi mulier conſentiat patri viri ſui vel filio vel fratri qui eſt ſub poteſtate ſoceri.ita ibi Bald. quod mirabile reputauit & perpetuo menti tenendum Areti.in §.eſt & aliud colum. 2. verſic. aduerte inſtit. de donatio. dixit eſſe dictum mirabile Ioann. Lup. in rubric.de donation. §. 42. ſub nu.4.

SINGVL. CCCXLIIII.

VXOR ſurripiens aliquid viro dicitur caſus fortuitus quia maritus veriſimiliter debebat de vxore confidere gloſ. eſt ſingularis in l.cum duobus §.damna in verbo ſubreptura ff. pro Soc. quam dixit perpetuo menti tenendam Iacobi a ſancto Georgio ad l.manifeſtiſſimi §. cum in ſecunda num.8. C. de furt.

SINGV. CCCXLV.

HÆRES pleno iure inſtitutus concurrit cũ vſufructuario eſt ſolennis doctrina conſil. 56. perlectis verſ 6. daretur volum.3. quam peregrinã dixit Ferrati. cautel. 32.commendat Dicti in repetitione l.Titia.§.Titia.quæſt.21.Duran.de arte teſtand.titu. de hæredi. inſtituend.cautel.4.Rui.conſi.165. colum.penult. libro tertio, & vxor hoc modo relicta vſufructuaria habebit integrum vſumfructum relicta ſolum filijs legitima Borgni. de vſufruct.num.49.

SINGVL. CCCXLVI.

ACCVSATVS fugiẽs per timorem iracundiæ iudicis non propterea debet poſtea cauſam in vinculis dicere vbi alias teneretur gloſ.eſt ſingularis in l.lege Cornelia ff.ad Silla quam ſingularem dixit Veronenſ. in l.qui ſit fugitiuus §.idem vt interrogatus nume. 5.ff. de ędil.edic. vbi nec debet haberi pro confeſſo.

SIN-

Digitized by Google

SINGVL. CCCXLVII.

INIMICITIA capitalis, & grauis contrahitur etiam ex verbis iniurioſis tantum. dictum eſt valde ſingulare Bald. in capitu. veniens in fine numero 5. de iure iurand. quod valde ſingulare dixit Iaſon ad l. procuratoribus in fine C. de procur. ſubdens quoad quilibet diceret contrarium. valde ſingulare dixit Marſil. in l. prima, §. præterea ſub numero 54. ff. de quæſtio. atteſtans ita iudicatum in cauſa ardua Grammatic. conſilio 57. numero ſeptimo, quod crederem verum attenta qualitate perſonarum perſonæ enim viles. parum ſæpe curant de verbis infamatoribus pro ut perſonę nobiles: ob id verſari debet iudicis arbitrium Franc. pegna in direct. inquiſit. ſed 123. q. 57. colum. 4. verſi. ſed in hoc.

SINGV. CCCXLVIII.

SI conſilium ciuitatis non apparet legitimę congregatum pro vt moris eſt: ſi tamen omnes ſunt pręſentes geſta valere dicit. ñ eſt ſingulare Bartol. in l. ſecunda, numero ſecundo, C. de decurio. libro decimo, quod valde notabile dixit Iaſ. in l. ſecunda, numero 4. ff. de in ius vocand.

SINGVL. CCCXLIX.

PRÆLATVS non debet vēdere bona eccleſiæ vltra iuſtū pretium ſecundum conſcientiam, & honeſtatem gloſ. in cano. hoc ius porrectum 12. quæſtione ſecunda, quam ſingularem dixit Iaſ. in §. ſed iſte numero 105. inſtitut. de actio. & per hoc vidi in facto quod licet alienatio bonorū Eccleſiæ debeat redundare in euidētem vtilitatem tamen quando datur concurſus in offerendo non debet attendi maior oblatio, ſed illa quę eſt iuſta, & non pati vt homines depauperentur, & eccleſiam locupletari vltra iuſtum pretium & eſt caſus qui ſæpiſſime occurrit.

SINGVL. CCCL.

CITATIO de generali conſuetudine fieri poteſt in die feriata in honorem Dei pro die nō feriata Iaſon ad l. primā, §. nunciatio. ſub numero octauo, ff. de nou. oper. nunciatio. Lanfranc. in capit. quoniam contra in verbo citationis, de probation. Caſſad. deciſio. vt in fine de dol. & contumac. Rot. deciſio. 367. in nouis Sebaſt. Vanti de nullit. & de fact. citatio. ſub nu. 46. verſi. contrarium tamen.

Limitatur ſingulariter vt procedat quando nuncius procedat ex commiſſione ſpecifica præcedenti quia hoc caſu exequendo dicitur nudus miniſter facti & ſpoliatus omni penitus iuriſdictione ſecus ſi citat requiſitus nulla ſpeciali præcedente commiſſione quia ſic exequendo dicitur exercere aliquam iuriſdictionem, quæ non poteſt in die feriata in honorem Dei ita limitat Baldus, & dicit valde notandum ad l. cum clericis ſub numero tertio, verſicu. dico tamen. C. de epiſcop. & cleric. dubitat tamen

Iaſ. ad §. quadrupli numero 36. de actio. & contrarium paſſim ſeruatur.

SINGVL. CCCLI.

RELATIO nuncij debet in actis cõſtare ad hoc vt aliquis contumax reputetur ita vt ſi iudex condemnat aliquem vti contumacem licet re vera ſit contumax eo quia citatus, tamen ſi in actis non apparet relatio, proceſſus eſt nullus ita dixit ſingulariter Barto. in l. hęc autem §. primo, per illum text. ff. ex quibus cauſ. in poſſeſſ. eatur in l. multum numero quarto, ff. de cõditio. & demonſtratio. dixit notabilem Abb. in capitu. quoniam contra in nona column. verſicu. tertio. Not. de probatio. in cap. ad noſtram el tertio column. penult. de iureiurand. ſingularem quoque dixit Felin. & eam valde commendat in capitul. eccleſiam ſanctæ Mariæ ſub numero quartodecimo, verſiculo decimo ad hunc facit de conſtitut. in capitu. quoniam contra colum. quarta, de probatio. perpetuo notandum dixit Maran. in Specul. in verbo citatio. numero 56. dicens vidiſſe multos erraſſe ignorando bene theoricam.

Declaratur tamen hoc ſingulare dictum vt verum ſit & procedat quando nullo modo conſtaret iudici de contumacia, ſecus ſi ex aliquibus coniecturis conſtaret quia tunc dictum Bartol. non procedit cum conſtare poſſit iudici aliter quam per relationem Nuncij de contumacia Baldus, ita declarans ad l. falſus numero 20. C. de fur. ſequitur Alexand. ad l. ſed & ſi de ſua ſub. numero quinto, verſicu. Bald. tamen. ff. de acquiren. hæredita. vnde non valet conſequentia Nuncius non retulit nec in actis conſtat ergo non eſt contumax cũ de contumacia aliunde conſtare poſſit.

Sed dubitationem facere videtur quia vere contumax quis non dicitur niſi eius contumacia accuſatur comparendo in termino citari faciens Bart. in l. conſentaneum numero 18. C. quomodo & quando iudex Alexan. in l. ſi finita. §. Iulianus numero 24. ff. de damn. in fact. Iaſ. ad l. properandum §. primo, numero ſeptimo, C. de iudic. Marant. in Specul. in verbo contumacia numero primo, Afin. in pra. §. decimoſeptimo, capitu. verſic. 11. lis conteſtatur numero 3. ſed quomodo hoc facere poterit actor ſi ex relatione, & fide Nuncij non conſtat?

Declaratur ſecundo notabiliter in actibus voluntarię iuriſdictionis in quibus ſufficit aliquem eſſe contumacem licet in actis non conſtat Bald. in authent. matrimon. & Auicent. in fine dixit valde notabile Socin. ad l. multum colum. final. ff. de condit. & demonſtr.

SINGV. CCCLII.

CONTVMAX quis non dicitur niſi contumacia in termino fuerit accuſata Bartol. in l. cõſentaneum numero decimo octauo, C. quomod. & quãdo iudex Marant. in ſpecul. in verbo contumacia numero primo, aut in practica §. decimoſeptimo, capitulo tertio, verſiculo vndecimo, lis conteſtatur nu. 3.

Limi-

Limitatur notabiliter, vt non procedat, quoad effectus a iure reſultat, & ex forma ſtatuti contumax habeatur pro confeſſo. nam citatus reputabitur contumax licet contumacia non fuerit accuſata ita ſingulariter Bal. in l. ſi tutor, C. de interdict. matrimon. quod dictum valde ſingulare reputauit Iaſ. ad l. properandum, §. primo, ſub numero ſeptimo, verſ. limita notabiliter, C. de iudic.

SINGV. CCCLIII.

VXOR conſtante matrimonio dotem donare nõ poteſt l. conſtanti, C. de donatio.

Ampliatur ſingulariter, vt detur actio etiam ſoluto matrimonio gl. eſt ſingularis inſtit. quibus alienare licet, vel non in verbo interdicti quam valde ſingularem dixit Imo. in cap. cum contingat, nume. 22. de iureiurand.

Limitatur ſingulariter in ſpe actionis futuræ, quæ donari poteſt gloſ. eſt ſingularis in d. l. conſtanti, quam ibi Bal. & Salyc. dicunt ſingularem, & bene notandum.

SINGV. CCCLIIII.

SENTENTIA eſt actus perfectus in ſe vnde ex proceſſu extraiudiciali ad eam non infertur, ſed ſolemniter ferri debet Bal. in l. qui procuratorem, ff. de procurat. dixit valde notandum Natta in clemen. ſepe, §. non ſic tamen verſiculo viſis ſupraſcriptis verbis, numero quadrageſimo, de verborum ſignificatio.

SINGV. CCCLV.

PVPILLARIS ex[illegible] matrem excludit Barto[illegible] in princip. num. 31. ff. de vulga. & ab hac opinione nemo eſt, qui diſcrepat Menoch. poſt alios lib. 4. præſumpt. 38. in princ.

Fallit ſingulariter in foro conſcientiæ ſecundum quem mater nõ excluditur, ſed per viam Euangelicæ denunciationis conſequetur. Dictum eſt ſingulare Archidiac. in capit. ſi pater de teſtament. libro primo, per tex. in canon. fine. 17. vlti. quod dictum reputauit ſingulare Corne. ad l. precibus, colum. 2. verſ. ſed in contrarium facit, C. de impuberum Ferrat. valde commendans cautel. 14. Vrſill. ad l. Afflict. 310. num. 2. & 367. num. 3. Dec. ad l. precibus, colum. 4. vbi Caraſ. num. 19. Alciat. de quinque Pedemon. præſcript. in princ.

** Contraria opinio eſt magis communis etiam in bonis a patre non habitis niſi mater ſit inops Didac. ad cap. cum eſſes, num. 11. de teſtament. Theſaurus Pedemonta. 200. numero 2.

SINGV. CCCLVI.

QVOTIESCVNQVE lex poſitiua abſque iuſta cauſa contradicit naturali æquitati non ligat in foro conſcientiæ dictum eſt ſingulare Imo. in cap. quia plerique in fine de immu. eccleſiarum, quod dictum reputauit ſingulare Ferrat. cautel. 19. colum. 2. ampliãs etiam ſi lex talis poſitiua eſſet approbata a iure canonico.

SIN-

SINGV. CCCLVII.

ASCENDENTES computare fructus in legitimam dictum eſt ſingulare Bal.in cap. ſi pater de teſtam.lib.6.dixit diligentiſſime notandum Alex. ad l.ſi filius familias,nume.4.ff.ad l.Falcid.ad l. in fideicommiſſaria,num.9.vbi Ripa,num. ff.ad Trebellian. Fabia. in Authen.num.30.q.9.C.de inoffic.teſtament.Pic.ad l. in quartam col.penult.ff.ad l.Falcid.vbi pariter valde commendat Roderic.Soarez ad l. quoniam in . . . Ampliat.16.num.5.vbi reputatur valde ſingulare, & notabile Ripa,lib. reſponſorum cap.8.

SINGV. CCCLVIII.

SI teſtes deponant aliquem clericum plerunque interfuiſſe electioni non probant quaſi poſſeſſionem, eligendi.dictum eſt notabile Ioan. And. in cap.1.de teſtamen. lib.6. quod perpetuo notandum dixit Iaſ. ad l. cum plures hæredes nume. 6.ff.de vulgar.

SINGV. CCCLIX.

RIXOSVS, vel alius, qui ob eius malos mores non reperit fideiuſſorem non admittitur ad iuratoriam cautionem. dictum eſt ſingulare Bald. in Authen.cui relictum,colum.3.C. de indict.viduit. tollend.vbi Iaſ.num.8.colum. fina. dixit ſingulariter notandum idem in l.prima, columna final.C.de procura. Dec. in cap. qua fronte de appellatio.

SINGV. CCCLX.

DICTIO taxatiua hæredis perſonam non excludit tex. eſt ſingularis in l.ſi neceſſarias,§.de vendendo, ff.de pigno. actio.quem ſingularem dixit Iaſ.ad l. 2. §. item ſi in facto,num. 2.ff. de verb.oblig. ad l.ſi ſit ſtipulatus, ſub num.14.ff. eod.in l.1.in 4.limitatione,ff.ſi quis ius dicent. non obtempera.

Sed allegatur etiam alius textus ſingularis in l. ſtipulatio iſta habere licet in princip. verſi.ſed ſi ſe vbi Alex.in 2. not.num.7.Iaſ.in 4.not. num.ff.de verb.oblig. quam ſingularem dixit Bal.in l.fi.nume.5.in fine, & poſt eum Salycet.C. de actio. valde notabilem dixit Calcan.conſ. 18.ſub num. 17.verſicu. & cum ad hoc accedat Iaſ. in l.1.in 4. limitatio.ff.ſi quis ius dicent. non obtempera.Dec.in l. hæredem, num. 6.ff. de regul.iur.conſi.262.col.3.verſi. ſexto hoc idem conſi. 281.colum.3. verſic. ad maiorem Corne. conſilio 69.col.2.lib.4. Curt.ſen.conſil.76. colum.10.poſt medium Alex.conſ. 18.col.fi.lib.5.Tiraquell.late commendans de retract. conuentional. §.1.glo. 6 num.4.ſingulare quoque dixit Bertachi, de Gabell. part.1.q. 12.Barbar.in cap.vltim.colum. penult.de emptio.& vendition.Fabia. de emptio.& vendition.q.6.principal.memb.19.nume.76. Aretin.in §.fi.num.2.inſtit.de emptio.& venditio. valde commendat in §. actionum,num.53.de action. Rui.conſi. 94.colum.4.lib. 1.valde etiam commendat Euerardus a natura Taxatiu. ſub num.5.in 4. limitatione,& * iſta videtur communis opinio per

Boer.

Boer. deciſio. 67. num. 5. quamuis Rui.conſil.53. colum. 2. num.4.& colum. 3. circa medium volum. 1. contrarium aſſerat,& eum ſecutus Ant.Gabr. de verb. ſignificat. concluſ.5.tamen ex numero authorum contrarium eſt verius,quam ſequitur etiam Ripa,in l. 1. nume.87.ff. ſolut. matrimo. Crauett. de antiq. temp.part.4.num.125.cum ſequẽ. Viui.in ſilu. 1oco.19. Cabal.de eui ctio.§.5.num.44.

Quando ſumus in actu,vel contractu in quo de iure teneatur de facto ſucceſſorum, vt venditio permutatio,& ſimiles alias dictio taxatiua excludit hæredem ita conciliã do Ruin.conſil.94.col.4. verſi.non obſtat,lib.1.

SINGV. CCCLXI.

LICET pro facto ſuo tantum promittens non teneatur ex hoc pro facto extranei tenetur tamen ad pretij reſtitutionem, dictũ eſt in practica ſingulare Alex. conſil.188.volum.1.quod perpetuo notandum Sarni. ad Cremen not.32. Viuiu.in ſilu. opinio 1000.& 19.

SINGV. CCCLXII.

PACTVM factum principali prodeſt hæredi ſuccedenti prçter ſpem defuncti.textus eſt ſolemnis in l.tale pactum.§.fina. ff.de pact. quam valde ſingularem dixit Bald.in rub.de pact.num.13.dicens alibi non reperiri inferens pactum tranſire de perſona in perſonam quando perſona non eſt cauſa immediata pacti, ſed qualitas.ſingularem quoque dixit Bal.in cap. 1.ſub num.3. de duobus fratr. a cap.inueſtitis infetẽs ad verba textus, quod dum ibi dicitur, quod vnus quiſque ſibi, & hæredibus ſuis proſpexiſſe videtur hoc eſſe verum etiam ſi ab initio de liberis non cogitauerit per hunc textum quem reputat ſingularem,& notabilem commendat,etiam pro ſingulari ad l.cum acutiſſimi in princ. C. de fideicommiſſ. vbi num. 13.ampliat ad filios eo tempore natos, quem in hoc ſequitur Rui.conſ.131.nu. 12.lib.3.

Licet re vera ille textus loquatur quando non ſolum filij ſunt poſtea nati, ſed etiam expreſſe in teſtamento hçredes inſtituti, Nota ibi Titius a ſocero ſuſceptis, & hæredibus teſtamento relictis, & hic fortaſſe eſt verus ſenſus illius legis, & non in prçſumptione, vt Doctores conſiderare videntur.

SINGV. CCCLXIII.

PER culpam uenditoris non probatur culpa promiſſoris, l. ſi vendita inſula, ff.de pericul. & commod. rei vendit. quam valde notabilem dixit Bal.in rub. extr.de pact. num. 9. inferens ex hoc quod emphyteota non tenetur de facto ſuorum ruſticorum, & ille textus præſupponit veram diligentiam in termino, & loquitur ante traditionem.

SINGV. CCCLXIIII.

CONDITIO negatiua fortius operatur, quam affirmatiua, l. neratius, ff. de manu teſtamen. quam ſingularem dixit Bald.

in

in cap. 1. num. 9. de pact. ſed in liber tate loquitur.

SINGV. CCCLXV.

CONFESSIO ſine cauſa ad liberandum valet, l. tale pactum in princ. ff. de pact.

Limitatur ſingulariter in principali ſecus in procuratore, l. non abſtulit, C. de nouatio, quam valde ſingularem dixit Bald. in rub. extr. de pact. num. 13.

SINGV. CCCLXVI.

VENDENS, vel alias concedens rem apud illum exiſtentem videtur poſſeſſionem in illum transferre, l. qua ratione, §. interdum, ff. de acquirendo rerum dominio, §. interdum, inſtit. de rerum diuiſio.

Limitatur ſingulariter hoc verum data ſententia vendentis, vel alias concedentis Angel. reputans ſingularem limitationem ad l. quędam mulier, num. 3. ff. de rei vendicatio. docens in practica, vt ſemper deducatur ſcientia concedentis.

SINGV. CCCLXVII.

OCCIDENS aliquem in ludo permiſſo pręſumitur a caſu abſque alia probatione, & ob id ipſo iure venit abſoluendus nec de dolo, vel culpa aliqua puniri poteſt gloſ. eſt notabilis in cano. eum qui 1c. aſſeuerat diſtinctio. 50. quam valde ſingularem dixit Dec. conſilio nono, columna ſecunda, ſub numero 5. verſi. 7. & vltimo.

SINGV. CCCLXVIII.

OCCIDENS bannitum ex propria, & particulari inimicitia non gaudet beneficio ſtatuti, vel motus proprij. dictum eſt ſingulare Bal. in l. decuriones, in fine, C. de infami. dixit ſingulare ſati in cap. perfodiens propè finem de homicid. notabile Grat. conſilio 44. num. 3. libro 2. ſed vide Bal. qui dicit ponderanda verba conſtitutionis: nam ſi dicat impune, & libere offendi gaudebit tali beneficio. ſingulare quoque hoc dictum reputauit Marſil. conſi. 9. num. 28. dicens eſſe ſingularem limitationem ad ſtatutum de occidendis bannitis, Nell. de bannit. in 2. part. 2. temp. quæſt. 12.

Limitatur ſecundo ſingulariter in bannito per principem tolerato, quia ex tolerantia cenſetur re bannitus, dictum eſt ſingulare Salyce. in l. nullus, C. de iudicijs dixit valde ſingulare Ioan. de Anani. in cap. ſicut iudic. columna 4. de iudicijs dicens ita vidiſſe Bononiæ ſeruatum Alexan. conſi. 1. col. fi. vol. 2. Fely. in cap. quæ in eccleſiarum, colum. 3. de conſtitut. verſic. quartus caſus in cap. 1. colum. 7. de treg. & pac. Iaſ. ad l. omnes populi, col. 1. limitat. 4. de iuſti. & iure. in l. vbi pactum, col. 6. verſi. aduerte etiam, C. de tranſact. Marſil. conſil. 9. nu. 27. conſi. 107. nu. 3.

SINGV. CCCLXIX.

INSTRVMENTA confecta per notarium de falſo condemnatum valent, & tenent, ſi fuit

toleratum

toleratum Salycet. in l. ſi autem, C.de teſt am.quod dictum ſingulare reputauit Barbat. in rub. de fid. inſtrumen.col.3. Marſil.conſilio 9. numero 27.

SINGV. CCCLXX.

SI quis faciat actum, qui tendat ad vtilitatem propriam, & ad vtilitatem tertij præſumitur feciſſe ad propriam vtilitatem, textus eſt ſingularis in l.ex parte, in princ.ff. fami.erciſcun. quam dixit valde ſingularem Rom.conſ.666.expendés vbi infert, quod ſi expendi in aliqua re in qua etiam verſatur alterius vtilitas ab eo aliquam impenſam repetere non potero, quia præſumor feciſſe ad propriam vtilitatem idem tenet Angel. in l. nauis, ff.ad l.Rhod. de iact. Marſil.conſil. 9.num.30.

SINGVL. CCCLXXI.

STANTE ſtatuto, quod poteſtas exequi poſſit ſententias cõſulum prout ipſimet conſules in omnibus, & per omnia, non tamen exequi poterit ſententiam duram & iniquam puta, vt filius teneatur pro patre, vel quid ſimile dictũ eſt notabile Angel.conſilio 6.quod elegans valde ſingulare, & æquum dixit Soci.ſeni.ad l.1. num.4 ff.ſol. matrim.

SINGV. CCCLXXII.

PRIVILEGIVM ampliſſimum conceſſum Abbati cum verbis prægnantiſſimis non comprehendit eaque ſunt ordinis & in honeſta, ſed proportionabilia tantum ita, vt epiſcopalis dignitas non vileſcat ita egregie Butr. ſentit prolixe contra morem ſuum conſi.19. quod valde ſingulare dixit Soci. ſeni.in l.1.num. 5. ff. ſolut.matrimo. vbi dicit illud conſilium eſſe præ manibus reuoluendum, quia dicit multa ſcitu digna, & menti tenenda.

SINGV. CCCLXXIII.

ACCVSANS aliquẽ, quod eum vulnerauerit non obtinebit ſi probetur vulnerari feciſſe, quia diuerſus eſt modus agendi.dictum eſt ſolemne Io.Monach.in regul.qui per alium, lib.6. quod valde notabile dixit Bal.in cap.1.§.iniuria, colum.fi. de pace iuramen.firmand.Fely.in cap.mulieres, colum. penult. de ſentent. excommu. dixit ſolemne Roland.conſ.45.num.21. volum.1.dixit dictum elegans Marſil.conſi.7.num 62.in pract.§.& quia, nume.15.Cephal.conſil. 140. num. 16. volum.1. vbi idem ſi fuerit accuſatus, vt principalis, & appareat fuiſſe auxiliatorem.

Et hæc concluſio videtur vera etiam ſi in accuſatione, vel querela ſit appoſita clauſula ſuper quibus omnibus, vt ſentit Placa. in epito. delict.cap. 17 num.16.Iul. Clar.q. 31. verſi. ſuper quibus omnibus.

Sed contraria opinio eſt magis communis, & videtur in practica recepta.

SINGV. CCCLXXIIII.

VERBA generalia quietationum reſtringunt, ne ſapiunt iniqui-

iniquitatem gloſ. eſt ſingularis, & notabilis in §. 1. in verbo extimatus in Authen. vt ſine prohibit. matrim. quam notabilem dixit Iaſ. ad l. a diuo pio, §. ſi in venditione, col. 3. ſub num. 10. ff. de re iudicat. valde ſingularem dixit Crauett. conſi. 221. circa princip.

SINGV. CCCLXXV.

RES empta ex pecunia mea non eſt mihi obligata, l. quamuis, C. de pignor.

Fallit ſingulariter in militia empta filio, vel alicui ſanguine coniũcto, l. fi. C. de pigno. quæ lex reſtringitur ad militiam tantum ſi incontinenti poſt mutuum ſequatur emptio, & fiat filio, vel alicui ſanguine coniuncto ſecus ſi extraneo, & pecunia fuerit expreſſe mutuata, vt militia emeretur, vt per Bald. in d. l. fi. dicens eſſe notabilẽ, & illam legem alibi non reperiri, & ibi etiam Angel. inferens notabiliter ſecundum eos, quod ſi accepi pecuniam mutuo, & reperiatur facta expenſa aliqua pro ſanguine coniuncto pręſumitur ex pecunia mutuata ſecus ſi pro extraneo Bart. per hanc legẽ dicens valde notabile in l. ſi ventri, §. fi. ff. de priuileg. credit. & ſic filius præſumitur militare cum pecunia patris, Alcia. regul. 3. pręſump. 25. Rui. conſi. 199. num. 12. lib. 2. & conſi. 152. in fine, lib. 5. Capyc. deciſ. 194. nume. 15. Menoch. de pręſumpt. lib. 3. præſumpt. & habet creditor ſuper tali militia ius prælationis etiam in dote, vt per Authent. ibi poſitam, quod limitatur verum in dote poſteriori ſecus anteriori, Bal. Nouell. de priuileg. dot. par. 10. colum. 12. limit. 13. dixit valde notabile Neguſ. de pigno. in 2. memb. 5. part. num. 21. & illum tex. in d. l. fi. dixit ſingularem Bar. in Authen. ingreſſi, num. 8. C. de ſacroſ. eccleſ. notabilem in l. fi. §. & ſi præfatam in fine, C. de iur. deliberand. valde notabilem Roma. conſ. 3. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 29. num. 30.

SINGV. CCCLXXVI.

MANDANS aliquod delictũ cõmitti excuſatur ſaltẽ a pœna ordinaria ſi mãdatarius erat alias facturus gloſ. in l. ſæpe, §. item dubitatur in verbo condici, ff. de verb. ſignific. vbi Alciat. hoc tenet in verbo non poteſt, & eſt communis opinio Alberic. in l. ob hæc verba, ff. de his, qui not. infami. Dec. in l. conſilij, nume. 6. & ibi Cagnol. ff. de reg. iur.

An autẽ eſſet alias facturus colligitur ex indiciis, & coniecturis puta ſi erat inimicitia inter mandatarium, & occiſum, & non cum mãdãte, ſi pręceſſerunt minæ, vel alia præparamenta ipſius mandatarij ſi inferior mandauit ſuperiori puta filius patri, vel ſeruus domino quos non eſt veriſimile vt ſuperiores obedituros gloſ. eſt notabilis, & ſingularis in l. apud celſum, in princip. in verbo cauſa, ff. de dol. exceptio, quam valde notabilem dixit ibi Bart. ſingularem, & meliorem de iure dixit Angel. in l. 1. nume. 3. ff. de eo per quem fact. erit Caſtrẽſ. in l. 1. nume. 8. C. de ſeru. fugit. vbi exclamat de ea, & dicit eſſe lucri plenam, & multę vtilitatis, & honoris, & pluries cum ea in facto obtinuiſſe

nuiſſe Fely.in cap.ſicut dignum,nu me.9.verſ.tertia concluſio de homi cid.Carrer.in pract.§.5.num.75.in princip.& num.172.Marſil.conſil. ſexageſimoprimo, numero trigeſimoſeptimo,in fine Plac.in epitom. delict.libro primo,cap.decimoquin to,nu.14.

Et licet Iul.Clar.in pract.§.fina. quæſt.89.dicat illam diſtinctionem an eſſet aliter facturus, vel non cõmuniter reprobari, & eam etiam ſequatur Menoc. nu. 13.tamen iura, & authoritates Clari nullo modo probant ipſius atteſtationes prout etiam animaduertit Tiber. Decia. tract. criminal. libro nono,cap. trigeſimoſexto,numero decimoquarto,tom.1.

SINGV. CCCLXXVII.

PATER occidens filium tenetur,l.Pompeia,de parricid.l. 1. ff.ad l.Pompe.de parricid.

Limitatur ſingulariter niſi occiſus commiſiſſet in occidentem aliquam cauſam ingratitudinis propter quam exhæredari potuiſſet tunc enim occidi impune poſſet Bart. in l.diuus, ff. de parricid. vbi ampliat hoc verum tam reſpectu patris contra filium, quam ecõtra, & idem in collateralibus, quod perpetuo notandum nec alibi legiſſe dixit Iaſ.ad l. ius autem ciuile, nu.28.ff.de iuſt. & iu.caueãt igitur aſcendentes deſcendentes,& collaterales a cõmittendo cauſas ingratitudinis,quia ex eis non ſolum poterunt exhæredari, ſed occidi nec pena mortis punietur occidens,ſed deportationis tantum.

SINGV. CCCLXXVIII.

TESTIS negans ſe affinem cum reuera ſit nõ punitur pena falſi, ſed ſtellionatus tantum dictum eſt mirabile Iacob. Butrigar. in l.huius, §.1.ff.de infamibus, vbi Angel.num.3 appellat dictum mirabile, & notatu dignum, quod licet lege non probetur ſufficit allegare authoritatem ipſius Butrigarij.commendat pro valde ſingulari Iaſ.ad l.ſi quis nec cauſam,numero 22.ff.ſi cert. pet.idem Angel.valde commendat,conſi.194. col.4.Marſil.conſi.37.num.6. conſi. 51.num. 68. inferens etiam vnum quotidianum in practica.

SINGV. CCCLXXIX.

MVLIER tranſiens ad ſecundas, facit iniuriam filijs primi matrimonij, Angel.in l.mulier, §. cum proponebatur,num.3. vbi Alex.nume.5.ff.ad Trebellian. & communis opinio Io. Dilect. de art.teſtand.titu.6.cautel.39 numero 4.Bermond de public. concubina,nume.193. Didac.in epitom. de ſponſal.part.2.cap.3.§.9.nume. 11. Mantic. de coniectu. vltim.volunt. libro 11.titu. 19.numero 31. & 32.

Limitatur ſingulariter niſi nubat de conſenſu filiorum primi matrimonij, quo caſu nullum lucrum perdit gl.eſt,quam ibi Ange. num. 8.dicit valde ſingularem in Authẽ. de non eligendo ſecundo nubent. monens in practica aduocatos, vt deducant cõſenſum filiorum idem dixit eam ſingularem in l.mater,C.

de Tertullian. ſingularem quoque dixit Iaſ. in l. 2. nu. 4. C. de indic. viduit. tollend. ſingularem quoque dixit Roma. conſ. 219. num. 2. Dec. conſi. 206. num. 4. Bertrand. conſil. 175. volum. 2. Veronenſ. dicens cautelam ſingularem 235. ſi mater Barbat. in repetitio. l. cum acutiſſimi, colum. 24. C. de fideicommiſ. Iaſ. in l. filium, quem habente colum. 60. ſub num. 13. verſ. pro confirmatione, C. famil. erciſcun. vbi ſolemnem appellat gloſ. illam Dec. in rub. C. de ſecund. nupt. colum. fi. ſub num. 8. vbi Ioan. de Gamn. in 2. part. remed. 2. nume. 4. Durant. cautel. 18. num. 3. delegat. Boer. deciſio. 285. num. 20. limit. 3. Soci. in regul. mulier tranſiens in prima limitatione Euerard. in loco a lege ad teſtator, num. 2. pulchre Coraſ. iur. lib. 3. capitu. 1. num. 14. Pariſ. conſi. 29. colum. 12. vol. 3. Dec. in cap. eccleſiæ ſanctę Marię, nu. 35. de conſtitutio. Grat. conſil. 83. in fine, vol. 2. Anto. Gabr. de ſecund. nupt. concluſ. 1. nume. 36. concluſ. 6. nu. 3. concluſ. 3. limit. 10. Viui. dicens communem in ſilua, lib. 2. opinio. 835. mulier, num. 23. vbi ſubdit non ſufficere conſenſum maioris partis filiorũ.

Et hæc concluſio vera eſt, etiam in conſenſu tacito non conquerendo de matri, quod tranſierit ad ſecundas nuptias, Ripa in l. fi. quæſt. 71. C. de reuocand. donation. Paris, conſi. 29. col. 12. vol. 3. Grat. conſil. 83. in fine, vol. 2. huic inſtituat eam poſt tranſitum ad ſecundas nuptias Bald. in l. mater, C. ad Tertullian. ſiue ratificent poſt ſiue tutor filij conſenſit Bertrand. conſi. 58. col. fi. volum. 1.

SINGV. CCCLXXX.

SI canonicus fuit electus ad aliquam dignitatem, & eo præſente conferret ſuam præbendam alteri, licet poſtea ex aliquo accidenti collatio dignitatis non habeat effectum, non tamen dabitur regreſſus ad præbendam, Cardi. poſt Archid. dicens in practica perpetuo notandum ad regulam, qui tacet, lib. 6. vbi etiam apoſtillat. ad Dyn. columna finali, circa medium, valde commendat, & exclamat hoc dictum.

SINGV. CCCLXXXI.

ACTIONEM ſemel propoſitam vſque ad finem proſequi tenetur Authen. quod ſemel, C. quomodo, & quando iudex.

Limitatur ſingulariter, vt bene liceat variare modum, puta de ordinario in ſummarium, niſi ab initio expreſſe conſenſerint gloſ. eſt ſingularis, in clem. ſæpæ in fine, in verbo partibus, de verbo. ſignifi. quam ſingularem ad hoc propoſitum dixit Rom. conſil. 133. propè finem. ſingularem quoque dixit Abb. in cap. quoniam contra colum. vltim. de verbo. ſignific. in cap. præſentium, columna quarta, de teſtibus, in cap. ſi quis contra clericum, columna decimaſexta, de for. competent. aureum dixit Iaſ. ad l. quæ dotis, numero 108. ff. ſoluto matrimo. inferens, quod conſentiendo in vno actu in iudicio non præiudicat in reliquis.

SIN-

SINGV. CCCLXXXII.

SOCIO perſonam exercenti debet ſalarium conſtitui, dictũ eſt notabile Petr. de Vbald. in tractat. de duobus fratribus part. 6. q. vltim. verſ. quæro quidam contraxerunt, quod pro notabili ponit Corne. conſi. 116. libro 4. Dec. in l. illud, in fine, C. de collatio. vbi tandem concludit veriorem reſolutionem eſſe in ratione ſalarij nihil debeatur, ſed maior portio lucri dixi in tract. locat. & conduct. part. 1. titul. de ſoc. perſon. exercente.

SINGV. CCCLXXXIII.

PATER ſi differret tradere nuptui filiam vltra annum vigeſimumquintum, poteſt ei filia ponere contra Caſtrenſ. dicens magnum documentum in l. ſi filiam, C. de inoffic. teſtament.

SINGV. CCCLXXXIIII.

AVIA, & mater præferuntur in ſuſceptione tutelæ, omnibus agnatis, & cognatis, Authen. matri & auię, C. quando mulier.

Limitatur ſingulariter, niſi in loco eſſet ſtatutum prout ferè per totam Italiam, quod mulier non poſſit ſe obligare ſine conſenſu proximiorum, quo caſu non poteſt eſſe tutrix, & facit locum proximioribus agnatis, & cognatis, Alciat. dicens valde notandum regul. 1. præſump. 52. num. 7. nec tãdem diſſentite videtur Roderic. Soarez, ad l. 13. titu. de las deducas, nume. 17. & licet Alciat. in citato loco in fine videatur ſubſiſtere, quia ſtatutum non ſubijcit mulierem in locum alterius conſilio, ſed quoad obligationem tantum; ſatis eſt, quod in præſenti facto obligatio reſpicienda eſt, & præiudicium, quod petere poteſt cum, & bona propria mulieris obligentur ex his, quę not. Alexan. ad l. quæſitum, in fine, ff. de in ius vocand.

Et in materia iſta videntur plures caſus, Primus eſt in ſuſcipiendo tutelam, & tunc verior, & magis communis opinio eſt, vt ſuſcipere non poſſit niſi ſeruata forma ſtatuti Lambertengh. de cõtract. mulie. gloſ. 3. ſub num. 26 ſecundus caſus eſt, cum contrahit tutorio nomine, & idem pariter, dicendum eſt ex Lambertengh. in citato loco, num. 29. licet reuera Grat. conſ. 46. num. 30. lib. 1. contrarium teneat, quem ſequitur Granut. Teoremat. 25 limit. 10. nume. 36. Ioã. de Arno. Comerter. 195. Tertius ſubintrat caſus valde vtilis an mulier ſic prohibita poſſit eſſe tutrix excluſis agnatis, & cognatis, & tunc Alciat. in citato loco tenuit, quod non, eum regatur alieno conſilio, & ſequitur Borgni. de tutor. num. 185. & 186. tamen in practica video paſſim ſeruare contrarium, & vocari, ſi volunt ſuſcipere.

SINGV. CCCLXXXV.

IVDEX moneri poteſt ad iudicandum, etiam ex confeſſione viua voce facta, & in ſcriptis non redacta, gloſſ. eſt notabilis, & ſingularis in l. quotiens §. fina. in verbo ſolum in fine, ff. de probatio. quam valde ſingularem dixit Bald.

in l.ſecunda,columna ſecunda, ſub numero ſexto,C.de vindic. liberta. appellauit dictum aureum Fely. in cap.cum venerabilis, numero quadragesimoſecundo, de exceptio dixit valde notabile Dec.conſil. 445. numero 55.conſilio 233.ſub numero 6 conſilio 275. numero vndecimo, notabilem quoque dixit Iaſ.in l. ſi is, ad quem numero vigeſimotertio,in fine, ff.de acquir.hæredit. Socyn. conſilio 77. columna octaua,ante medium,volumine 3.ſingularem quoque dixit Crauet. conſi. 198. in fine. Afflict. deciſio. vigeſimaoctaua,ſub numero quinto, late commendat Roland. conſi. 70. nu. 16.volum. 1.

SINGV. CCCLXXXVI.

CONFESSIO dicitur incontinenti reuocari antequã in ſcriptis redigatur.gloſ. eſt ſingularis in cano. apud miſericordem. 32.quæſt.1.quam ſingularem dixit Panorm.in cap.ex literis,de diuort. Alexan.in l.prima, §.primo,nume. decimoquarto,ff.de verborum obligatio. conſilio 34. columna prima, libro primo, conſilio 87.libro 5.Tiraquell. late commendans de retracta.conuentional.§. primo, gloſſ.5. numero 14.

SINGV. CCCLXXXVII.

NOTARIO atteſtanti de certioratione v elleiani creditur, ſi tamen ex poſt facto interrogetur a iudice, & dicat ſe neſcire, corruit obligatio. allegatur Alberic.in l.fina.§.fina.ff.ad Vellean. vbi apud me non dicit, ſed in l. omnes, C. de hæretic.dicens ita iudicatur, quia nemo poteſt docere, quod neſcit per illum textũ, quod dictum dixit valde ſingul. Marſil. de fideiuſſor.nu.39. Dicens perpetuo menti tenendum.

De quo dicto dubitare videtur Alex.ad l.ſciendum, ſub nume.33. ff.de verb. obligatio. Alciat. regul. 3 præſumpt.13.num.4.in l.penul. colum.4.verſi.ſed quid ſi interrogatus,C.de pact.

Allegatur primo loco doctrina Bartol. in l.ſi quis in graui, §. 1. ff. ad Sillan. vbi non creditur iudici etiam in articulo mortis aſſerenti tuliſſe iniquam ſententiam, quia omiſſis multis, quando ſumus in caſu, quod factum per alios veriſimiliter ſciri non potuerit, creditur puta recepiſſe pecunias in abſcondito,Fely.in cap.cum a vobis,ſub nu. 11. verſ. ſed aduerte de teſti.ſecundo in omnem euentum facit aliquod inditium cõtra eum, pro quo lata eſt, Angel.in l. 1. §.ſi quis moriens,ff.ad Sillan.Fely.in cap. ſicut, num.3.de teſtibus. Barba.conſ.13. col.fi.vol.1. Pariſ.conſi. 134.verſic. & illud vol.2. Maſcard.concluſi. 949.num.26.Proſper Farinac. quæſtio.46. num. 85. ſic diminuit non parum de fide, & poſt facto notarij aſſertio,& videmus etiam quod teſtes examinantur ſuper informatione curię,& fortaſſe deponunt in præiudicium delinquentis, & imputata, & ſic videtur fiſco ius quæſitum, & tamen repetuntur, & contrarium dicendo repetitio attẽditur ex his, quæ not. Clar. q 45. verſ.cæterum,& q.49.ve ſicu.item ſcias, & late alias reſponſiones deducit Marſil. in allegato iam loco,

quibus

Digitized by Google

quibus additur, quod Veron. cautel. 195. notarius pariter contra Alberic. ſentit alia vltra alios ratione, ſcilicet quia poteſt eſſe inducta obliuio a tempore contractus ad tempus examinis, & l. peregre, ff. de acqui. poſſeſſio. quia videtur poſſe reſponderi, quod hoc erit arbitrio iudicis committendum, iuxta ea, quæ not. Crauett. conſi. 241. col. fi. Menoc. de arbitrar. caſ. 26. aſpiciendo, quod tẽpus inter medium ſit elapſum, vt obliuio iudici potuerit; prę terea ſæpius fiunt de prædictis inſtrumenti; vnde in actu ſępius reiterato non ſic de facili præſumetur obliuio.

SINGV. CCCLXXXVIII.

CONFITERIS ſpe futuræ numerationis, poteſt infra biennium opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, l. iam in contractibus, C. de non numerat. pecun. & ſupra ſingul. 199.

Fallit ſingulariter in confeſſione in vltima voluntate, & in mortis articulo glo. quam ibi Bal. num. 5. dicit ſingularem in l. 1. C. de falſ. cauſ. legat. adiect.

SINGV. CCCLXXXIX.

CONFESSIO ſine cauſa non valet, l. 2. §. circa. ff. de dol. exceptio. fallit niſi facta ſit in mortis articulo, gloſſ. eſt ſingularis in l. prima, in verbo apud iudicem in fine, ff. de interrog. actio. quam dixit Barbat. in rub. de fid. inſtrumen. columna tertia, Marſil. de fideiuſſ. ſub num. 43.

SINGV. CCCXC.

OBTINENS aliquid a iudice per falſam ſcripturam incidit in crimen falſi, l. ſi autem, §. item ſi fundum, ff. de neg. geſt. vbi Caſtr. dicit illum tex. perpetuo notandum, ſingularem quoque dixit Roma. conſi. 446. in princip.

SINGV. CCCXCI.

IVDEX condemnans aliquem vti procuratorum ſimpliciter intelligitur procuratorio nomine gl. eſt parua, ſed valde notabilis in l. quacunque in gloſ. fi. ff. de procura. quam ibi Alber. & Angel. dicunt valde ſingularem in l. 1. ff. ſi quis cautio. Bald. in l. 1. in fi. C. de ſentẽ. & interloc. omn. iud.

SINGV. CCCXCII.

CONIVNCTVS agens pro coniuncto non præiudicat ratihabitione non ſecuta, l. 3. §. quod ſi Forte, ff iudicat. ſolut. quod valde ſingularem dixit Bal. in l. 1. nu. 5. in fine, C. de procurat.

SINGV. CCCXCIII.

PATER legitimus adminiſtrator filij ex cauſa poteſt alienare bona ipſius filij ſine decreto iudicis dictum eſt ſingulare Azonis in ſumma. in rubri. C. de bonis quę liber. numero vndecimo, verſ. & pro conſeruatione, quod dictũ non eſſe alibi dixit Iaco. in l. 1. nume. 5. C. ſi aduerſ. venditio. Aretin. in l. vltim. §. pupillus. ff. de verbo. obligat.

valde ſingulare dixit Bald. in l. prima, in princip. in l. ſi pupillorum, §. ſi pater, ff. de rebus eorum in l. cum emancipatis, C. de præd. minorum in l. præſes, col. 1. C. de transaction. ſingulare quoque dixit in l. final. §. ſin autem æs alienum, C. de bonis, quæ liber. in l. iuſiurandum, quod ex conuentione, §. fina. ff. de iureiurand. in l. de re filiorum in 2. lectur. ff. de tranſactio. vbi dicit valde ſingulare in l. & ſi fine, §. quæſitum in 2. lectur. ff. de minor. in l. alias autem, colum. fi. ff. de iureiurand. in l. ſingularia, ff. ſi cert. pet. vbi appellat dictum aureum, idque expreſſe firmauit in Margarit. Innocentij in verbo alienatio, colum. 1. verſic. alienatio neceſſaria, dicens hoc eſſe ſingulare, & iterum in verbo parentes, colum. 1. verſi. pater eſt legitimus adminiſtrator, Caſtren. num. 5. dicens id eſſe ſingulare, & menti tenendum Alexand. in fine, in d. l. præſes, vbi Iaſ. in princip. dicit hanc eſſe communem opinionem, & temerarium eſſe ab ea in iudicando, & conſulendo recedere Iaſ. ad l. filiusfamilias, num 9 ff. qui ſatiſd. cogantur, Roma. ad l. ſingularia, colum. 7. Iaſ. num. 19. ff. ſi cert. peta. valde ſingulare dixit Ioan. Igne. in l. 3. §. eleganter, num. 166. ad Turpilian. Benedic. in cap. Raynutius, in verbo duas, nume. 255. de teſtament. Tiraquel. in præfatio. l. ſi vnquam, num. 28. C. de reuoc. donati. Soc. conſilio 66. viſa donatione, columna vltim. verſic. tertio, quia pater, libro 3. Dec. conſil. 209. in caſu propoſito, num. 3. Pariſ. conſi. 101. nume. 83. libro 5. Ruy. conſil. 101. num. 2. lib. 5. Natt. conſi. 179. num. 7. lib. 1. Alciat. reſponſo. 358. vbi de commu. Crauett. conſil. 74. num. 1. Roland. conſi. 99. nu. 39. verſi. vlterius, lib. 1. Hiero. Gabr. conſilio 36. num. 31. lib. 1. Fabia. de emptio. & venditio. q. 5. principal. titul. de ſolemnitatibus in alienatio. minorũ, ſub num. 98. fallent. 4. Caccialupi. in tract. de tranſactio. q. 7. nume. 4. Petr. Loriott. de conſanguini. Axiomat. 40. Alciat. regul. præſumpt. 2. nume. 6. Eman. Soarez, in addit. ad
* Gomeſ. de contract. cap. 14. litera A. dicens hanc eſſe communem opinionem Ferdin. Loapez. in repet. l. filius familias, §. diui, num. 16. ff. de leg. 1. vbi licet iſtud dictum videatur prima facie durum, communiter tamen tenetur Pinell. in l. 1. par. 3. numero 21. vbi late, num. 29. & 64. C. de bon. matern. atteſtans nedum eſſe communem, ſed ſecundũ eam vidiſſe iudicatũ, Couarr. vari.
* lib. 1. cap. 8. num. 6. dicens hanc eſſe communem opinionem, Ferdinand. Vaſq. de ſucceſſ. Crat. titu. de teſtamẽ. . . ſub num. 72. Extenſ. 15. & latiſſime, nume 8. lib. 1. Valent. Foreſtier. de ſucceſſ. ab inteſt. lib. 3. titu. de vſufr. perent. concluſ. 3. limit. 1. Menoc. de arbitrar. caſ. 171. nume. 54. Io. de Amo. de leg. 31. appellans dictum aureum illuſtre, & famoſum, clement. de patr. poteſt. effect. 12. num. 9. Borgni de tutor. num. 291. Ioſeph. de Ludouic. deciſio. Peruſi. 13. nume. 11.
* dicens eſſe communem ſententiã.

Ampliatur hæc concluſio, & ſingulare dictũ etiam in epiſcopo, qui cũ ſit pater pauperum, quaſi legitimus adminiſtrator pōt alienare res immobiles ſine iudicis decreto, §. ſi quis in nomine Authen. de eccleſ. tit. Bal. in l. ſi prædia, ff. de reb. eorũ

Cuma.in l.1. in princip. in l. ſi pupillorum,§.ſi pater,l. qui neque,ff. eodem Caſtr. in d.l.præſes, num.5. vbi Iaſ.nu.4.

Declaratur vno notabili modo niſi de his rebus, quas pater vult alienare eſſet ab homine prohibita alienatio,vt prohibitio hominis aliquid operetur, pater ſine decreto alienare non poterit, pulchre Ferdin.Loapez, in repetitio. l.filius familias,§.diui,num.16.ff.de lega.1. commendat Simoncell. de decret. lib.3. titu. 8.inſpectio.1.in fine.

SINGV. CCCXCIIII.

SENTENTIA condemnatoria lata contra dominum,omiſſo procuratore legitimato non tenet,l.1.C.de ſenten. & interlocuto. omni iudic.

Ampliatur notabiliter etiam in ſententia abſolutoria,& fauorabili gloſ. ſingularis in l.ſi vero, §.maurus,ff.mandat.quam valde ſingularem dicit ibi Bald.num.13. & alibi non reperiri.

SINGV. CCCXCV.

LIBERVM eſt cuique vendere rem propriam, nec cogitur vendere cōiunctis,vel conſortibus, l.dudum,C.de contr. emptio.

Fallit in caſu,l. 1.ff.de priuileg. credit.vbi Alber.Angel,& Ripa dicunt eſſe caſum valde ſingularem, & menti tenendum.

SINGV. CCCXCVI.

SOCIVS non poteſt diſponere de re communi inuito ſocio l.ſi ſocius, vbi Iaſ.in 2 notabili,nu. 3.Dec.in primo notabili,nu. 2.ff.ſi cert.peta.

Fallit ſingulariter in fiſco ex l. 2. C.de commu. rerum alienatio quā ſingularem dixit Abb. in capit penult.num. 13.de re iudicat. Bart.in l.ſi.ſub nu.2.C.ſi contra ius.

SINGV. CCCXCVII.

SOCIVS obligat conſocium ſi contrahat nomine ſocietatis, alias non, Bald.ad l. iure ſocietatis, ff.pro ſoci.Cyn.ad l.cum te,C.ſi certum pet.inferens ex hoc,quod ſi eſt facta credentia vni ex ſocijs,non poteſt alter ſe excuſare, dicendo, ego non teneor, quia non interfui.commendat pro valde notabili Angel. ad l. iuſtiſſime, §.1.ff. de ędilit.edit. licet te vera ille tex.loquatur in caſu ſpeciali redhibitorię,dixit etiam valde notabile Bal.ad l. certum,nu. 8.C.famil.erciſcun.

SINGV. CCCXCVIII.

SOCIVS non omnium bonorum dando ad commune lucrum pecuniam communem, ſub proprio, & particulari nomine, non tenetur fructus,vel lucrum cōmunicari, qui currit ſortis periculū textus eſt ſingularis in l. ſi vnus, §.1. ff. de pact. quem valde ſingularem dixit Purpurat.conſi.71. num. 3.lib.1.Senat.Pedemont,apud Theſaur.deciſio.136.col.fin. & quia durum videtur, vt quis lucretur ex re communi nullo communicato conſocio, ob id Accurſi. ibi dicit, quod tenetur conſotio ad intereſſe iuxta ſolitum regionis, & poteſt

eſſe, quod n plus, vel minus, & ibi Bald. dicit, quòd ille, §. eſt valde notabilis in practica, & per eum decidit in facto, quod ſi duo erant in quibuſdam ſocij, in quibuſdam non, quod vnus lucratur ex aliquo ſuo particulari traffico, non tenetur communicare cum ſocio, & dixit fortius per illum textum Pile. q. 109. quod ſi ſunt duo ſocij vnius mercaturę tantum, ſi vnus remittit partem debiti, alter poſtea totum exigit, quod non tenetur communicare per illum textum, quem pariter reputat valde notabilem.

SINGV. CCCXCIX.

MANDATVM inter ſocios præſumitur durare, durante ſocietate, & non vltra Bald. in l. heus ſocij, ff. pro ſoci, Ancar. conſilio 394. num. 2. Caſtr. conſil. 104. col. 1. libro 1. Mago. R ot. Florē. 57. numero 41. hinc dixit ſingulariter Caſtren. in l. 1. §. non autem, nume. 3. ff. de exercitor. quod ſi duo mercatores inierunt ſocietatem ad inuicem per quinquenniū, elapſo quinquennio alter ex contractu alterius non obligatur, licet contrahentes ignorent finitam eſſe ſocietatē, idē in l. ſed & ſi pupillus, §. ſi conditio, ff. de tributar. dicens perpetuo notandum, & in facti contingentia cōſuluiſſe, & per excellentiſſimos viros fuiſſe approbatum, inferens ex hoc quod ſi quæratur an reuocatio mandati ſit intimanda, vtique mandatum ſimpliciter, & indefinite factum ſi reuocetur intimandum, ſecus ſi ad tempus dicens perpetuo notandum.

SINGV. CCCC.

SOCIVS etiam finita ſocietate poteſt perficere inchoata tempore pendentis ſocietatis, text. eſt ſingularis in l. nam, & ſeruius, § ſi viuo, ff. de negot. geſt. quem valde ſingularem dixit Iaſ. conſil. 100. in princip. lib. 4.

SINGV. CCCCI.

SOCIVS non poteſt facere pactum de non potendo, nec nouare in præiudicium ſocij, ſed bene liberare per acceptilationem, Angel. dicens perpetuò notandum in l. ſi vnus, in princ. ff. de pact.

SINGV. CCCCII.

IN his, quæ ſunt iuris, & facti ſimul, vel facti tantum, qui per alium facit, ipſe non ficte, ſed vere, & proprie facit, & agitur de acquirendo, l. certe, §. 1. ff. de precar. quam dixit ſingularem Butri, in c. cum veniſſent, num. 13. de reſtitut. ſpoliat. Bald. in l. vnica, §. ne autem, num. 19. C. de caduc. tollend. Iaſ. de action. in princip. in finalibus verbis. Additio ad Dyn. in reg. qui per alium litera C. Bal. in rub. C. de contrahen. emptio. quæſt. 19. vbi declarat in conſtituto hoc verum tribus concurrentibus. ſ. quòd agatur rei vendicatione, ſit habita ſaltem fides de precio, & conſtituens vere poſſideat, non ſimpliciter detineat, valde commendat Petra. cautel. 48. col. 2. Alexan. conſi. 14. in finalibus verbis, vol. 1. vbi dicit hanc eſſe cōmunem opinionem, conſi. 25. in fi. vol. 3.

vol.3.conſi.78.num.9.vol.4.conſi. 92.col.2.vol.5.Pariſ.conſil.69.nu. 155.vol.3. Rui.conſi. 53.nu.1.vol. 1.conſi.121.num.6.eodem vol.vbi limitat,conſi.180.num.16.conſilio 184.num.7.in fine,volum.1.conſil. 7.colum.penult.vol.3.Iaſ. ad l.quo tiens limitatio,5.num.14.C.de rei vendicatio.Vitel.ad clauſul. conſtitut.in fine,Dec.conſi.226.147.Iaſ. hoc valde commendans ad l. ſi is, qui pro emptore, numero 248. de vſucapio.

SINGV. CCCCIII.

IN retractione venditionis factę clerico, qui gabellam ſoluere non cogitur, poteſt per primum emptorem retineri, quantum potuiſſet cogi pro gabella licet eam non ſoluerit,dictum eſt ſingulare Cyni in l.vſque, C. de hęred.inſtit. dixit valde ſingulare Fabia de emptio.& venditio.q. 8.principal.nu. 8.ſed ibi Bald. non ſequitur, quia ſua non intereſt, nec poteſt petere, vt intereſſe,merito,&c.

SINGV. CCCCIIII.

EX contractu conditionali non transfertur poſſeſſio ante purificatam conditionem Alex.conſilio 90.vol.5.conſi.33.lib.6.

Limitatur ſingulariter,niſi incipiat a traditione, dictum eſt ſingulare Caſtrenſ.in l. ſecunda.C.de pactis inter empt. & vendit. vbi dixit valde ſingulare,& menti tenendum Deci.valde commendans,conſilio centeſimoſeptuageſimonono, in fine in l. traditionibus, numero ſexto,in fine, C. de pact.dixi late in quæſtionibus familiaribus, quæſtione 3.

SINGV. CCCCV.

QVOD tibi non nocet, & alij prodeſt faciendum eſt. Hinc poſtea ſi commodaui tibi boues meos, qui culpa tua perierunt ſi peto precium,& tu offeras æque idoneos,debes audiri ne cogeris ad iuſtum precium, Imol. dicens ſingulare, & perpetuo notandum in cap.1.num. 28. de commoda.dicens ſæpe in facto cueniſſe.

SINGV. CCCCVI.

EMPHYTEOTA ſi facit pactum de leuandis melioramentis in fine ſuæ conductionis, ſi velit leuare, & dominus offerat, quod ab alio habiturus erat, auditur, & impedit leuare ſingulariter Bald.in l.in fundo,in 3.notab.C.de rei vendicatio. commendat pro notabili Iaſ in l. 2. colum. 9.num. 32. C.de iur.emphyteotic. dicens quotidie in facto cuenire.

SINGV. CCCCVII.

FAVORE Religionis licet domino fundi ſeruientis commutare viam in alium locum, l. ſecunda.§ penultimo,ff.de religioſ.& ſumpt.funerum.

Ampliatur ſingulariter etiam in quacunque cauſa priuata,& non priuilegiata,gloſſ.eſt ſingularis,& peregrina ſecundum Bartol & Caſtrenſ.ibi in l.ſi cui,in gloſſ.fin.ff.de ſeruitut. quam etiam ſingularem dixit in l. 1.§. fina. vbi Iaſ. nume.8.

ff.de nou.oper.nunciatio. idem Iaſ. in l.ſi ex toro,§. fi num 26.ff.de legat.1,Veronenſ. de ſeruitut. ruſtic. pręd.cap.1. numero 7. Vaſ.lib.1.reſponſ.cap.10.Ripa in l. 1.num.45. ff. ſolut. matrimo. & hęc eſt communis opinio Soci.iuni.conſi.141. num.4.lib.1.

Declarando,dummodo non tractet de lucro captando, ſed de damno vitando, & reducendo rem in pristinum ſtatum, Iaſ. in l.2. num. 33.circa medium,ff.ſolut.matrim. pulchre exemplificans Bald. Nouell.de dot.patt.8.priuileg. 27.Couar.vari.reſolut.lib. 3. cap.8.verſi. item communis.

SINGV. CCCCVIII.

NON omne, quod illicitum eſt debitum eſt, & pœnam meretur, ſed quod lex delictum declarauit tex.eſt ſingularis in l. at ſi quis §.diuus Marcus,ff.de religioſ. & ſumpt funerum. quem ſingularem dixit Bald.conſil.15.in fine,libro 1.in l.3. C. de ſacroſ. eccleſ. Iaſ. in l.cum quidam,nume 9.de liber. & poſthum. Tiraquell. de leg.connub.gloſ.9 nu.2.

Quod facit contra iudices, omne dummodo illicitum punientes, nam non poſſunt niſi lex declarauerit eſſe delictum punibile.

SINGV. CCCCIX.

LEX, vel conſtitutio,quę alias ex idemptitate rationis veniret extendenda, non extenditur ratione pœnę, dictum eſt ſingulare Ioan.Andr. in cap. diſpendia de reſcript. libro 6. vbi Geminia. valde commendat, & dicit corde tenendum; ſingulare quoque dixit Imol. in cap.final. columna quinta.de reſcrip. Abb.in procem.de vtil.col.5. in cap.primo,de locat. Butr.in cap. final.columna decimatertia, de conſuetudin. Iaſ.in l. cum quidam,nu. 9.ff.de liber.& poſthum.

SINGV. CCCCX.

DECLARATIO trahitur ad præterita,§.fi.de filijs ante dotal.inſtrument.confect.in Authen.gloſſ. fi.in princip. ſuper Data.ſenti.tex.in Authen.de rapt.virgin. in princip. Bald. in l. non dubium,col 2.C.de legib.

Fallit ſingulariter ſi lex declaratoria imponat pœnam de nouo, nã reſpectu pœnę non trahitur ad pręterita, gloſſ. notabilis in clem.1. in verbo de cætero, de vſur. libro ſexto,quam ibi Cardin.columna 2.reputat valde notabilem, & ſingularem Abb.in cap.cum tu,de vſur.in cap.cum cauſam,in vltimo notabili,de Simon.in cap.1. ne prælat.vices ſuas.

SINGV. CCCCXI.

QVANDO poſſeſſor ab initio fuit bonæ fidei, poſtea contrectando non committit furtum, licet cęperit habere ſcientiam rei alienæ, & poſſeſſionem mala fide & ſic vſucapi poteſt, gloſſ. eſt ſingularis in l. ita ſi res,ff. de alienat. iudic. mutand.cauſ.fact. quam ibi Bar.dicit eſſe mirabilem, valde notabilem quoque dixit Bal. in l.alienum ſeruum, C.de furt.

SIN-

SINGV. CCCCXII.

CONSVETVDO excuſat a pœna in contractibus vſuratijs,& illicitis,ſecus à nullitate contractus, & a reſtitutione pecuniæ idebite acceptæ.textus eſt valde notabilis ſecundum Batt.ibi in l. quis ſit fugitiuus §.apud Labeonem,vbi Vetonen. nu.4. dicit illum textum notabilem pro mercatoribus, qui faciunt multos contractus vſurarios, nam ſi in ea regione, vel loco frequententur, excuſantur ff.de ędil lit.edic.idem Veron.de ſimulat.contract. in princ.verſic. contrariũ eſt, dixi late quæſtione 13. vbi videtur placeat.

SINGVL. CCCCXIII.

QVANDO in inſtrumento eſt pactum precarij; cum pacto de capiendo prout communiter in inſtrumentis fieri ſolet, poteſt fieri executio contra tertium etiam non citatum, & negocio etiam non liquidato. dictum eſt mirabile Aretin. conſil.21. nu. 4.& 5.quod admirabile, & nunquã obliuiſcendum dixit Maran.in Specul.par.6.membr.1. in verbo executio.num.33.dicens quod multi contrarium reſponderunt.Socin.conſi. 81.num.8.lib.3.Bero.conſi.42.ſub num.23.lib.3.Salic.ad l.creditores quæſt.8.C.de Pignor.Neguſ.de pignor.in 4.part.nu.20.verſic.octaua concluſio.& num.21. verſic.quando tamen.Tiraquel.de conſtit. par. 1.num.43.Neuiz.conſil.82. nu.15. Silu.cõſi.55.in fine.Plot.ad l.ſi quãdo num.186. C.vnde vi ſecundum primam Gozad.conſ.42.numero 6. Afflict.in conſtit.pacis Cultum.numero 27.atteſtans in regno obſeruari.Deciſio.Neapolitan.69. num. 31.Corne.conſil.280. col.3. volu.3. Grat.conſil.68. colum. 2. volum. 1. Vital.in tract.clauſu.conſtitu.verſi. & not. diligenter, Menoch. de adipiſcend.remed.5.nume.140. & hæc eſt magis communis opinio Anto. Gabr.de acquiren.poſſeſſio.conclu. 8.numero 18.

Limitatur hæc concluſio, vt vera ſit in conſtituto; ſecus in ſimplici precario Alexand. Stiat.in pract. iudiciar.cap.11.num.26. & 27. Sebaſtian.Scacc.in ſua practi. cap 62. ſub num.24.verſic. contrariam ſententiam.

Fortaſſe hoc declarandum videtur,in ciuili poſſeſſione, quæ requiſcebat ſuper naturali ipſius debitoris,alias non Alexand.conſi.153. numero 9. volum.6. Bertrand.conſil.28 num.6.volum.2 capit.conciliando opiniones deciſio. 69. num. 27. Afflict.in conſtitutio.pacis cultum num.21.limit.4. Vital.in clauſul.conſtitut.colum.4.verſicu.item clauſula iſta.Ripa in rubr. de interdict.ſub numero 14. communem aſſerit Scitell.ad l.Celſus num.13. ff. de vſucap.late Tiraquell. de conſtitut.par.3.limit.14.num.7. Crauet. conſi.437.col.2.

SINGVL. CCCCXIIII.

SPOLIATVS a Titio, de quo erat notorium quod ſpoliauerat poteſt propria authoritate etiã poſt ſex menſes recuperare poſſeſſionẽ contra tertium habentem, etiã propria authoritate, cum præſumatur ille

ille tertius ſciens ſpolij: ita notãter dixit Abb.conſi.1co.volum.1.dixit valde notabile Capic. deciſ.69. nu. 27.vbi valde commendat.

SINGV. CCCCXV.

TITVL. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit, procedit, & habet locum in teſtamento, quod ſi fuiſſet perfectum, nec impeditum fuiſſet ſolemne, & alias de iure validum, ita notabiliter Corn. conſil. 209. numero 27. volum. 2. reputauit ſingulare Ancar. quæſt. familia. vltim. nu. 18. par. 1.

SINGV. CCCCXVI.

SICVT licitum eſt per me ipſum incontinenti propria authoritate expellere inuaſorem rei meç, ita & per alium: gloſ. eſt ſingularis ſecundum Bolognin. ibi in additio. nouis. in l. cum fundum in verbo poſtça in prima opinione relata ff. de vi, & vi armat.

Limitatur ſingulariter, vt non procedat in eo cui cõpetit tale ius non de iure communi, ſed ex forma ſtatuti, vel aliquo ſpeciali priuilegio, quo caſu alteri committere, vel cedere non poterit, ita procedit altera opinio glo. vlt. loco relata in d. verbo poſtea, quam ſingularem dixit Bald. in cap. ad noſtram de probation. in cap. dilectus in vltim. col. de appellatio. in cap. de cętero de re iudicat. in cap. 2. in 3. de vita, & honeſt. cleric. in l. duobus §. à fideiuſſore de iur. iurand. in l. accuſationis, C. quod met. cauſ. in repetitio. l. 1. colum. 15. C. vnde vi, Io. de Ana. in capit. 2. in fine de homicid. Alexan. in l. ſi cum dotẽ §. transgrediamur, col. 4. ff. ſolut. matrim.

Sublimitatur hoc in patre, qui poteſt committere filijs vt occidant adulterum, text. eſt ſingularis, & ibi Bald. & Salicet. notant in l. gracchus, C. de adulter. dixit ſingulare Iaſ. in l. 1. §. fin. ſub num. 5. ff. de no. oper. nunciation.

Sed alijs, quàm filijs ſubdelegari non poterit, ita reſtringit Barto. in l. non ſolum §. mandato quæſt. 2. de iniurijs.

SINGV. CCCCXVII.

STIPVLATIO eſt ſtricte intelligenda, & quicquid per verba eſt omiſſũ, habetur pro omiſſo, l. quicquid aſtringendæ ff. de verbor. oblig. l. ſi ſtipulatus fuero ſi Titius §. Criſogonus ff. eodem.

Fallit ſingulariter in augmento dotis, quod venit, & fruitur eodem priuilegio, ſicut dos, textus eſt ſingularis ſecundum Bal. ibi in l. etiam in 2. notab. nu. 4. C. de iur. dot. vbi tandem extendit ad quodlibet augmentum etiam extra dotem, mirabile dixit Aretin. in l. ſi teſtamento ff. de vulg. & pupil. Iaſ. in rubri. ff. ſolut. matrimon. num. 40. in d. l. quicquid aſtringendæ, num. 1. vbi pariter extendit ad quoduis augmentũ.

SINGV. CCCCXVIII.

SINGVLARIS, & vtilis eſt practica, & cautela quod quando debitor concedit aliqua bona in ſolutum, fiat ſine præiudicio aliorum ſuorum priorum iurium præcedentis hipotecæ, & ſimilium, Bartol. & Caſtren. dicens ſingulare pra-

practicam in l.ſi quis aliam ff.de ſolutio.in l.libera.C.de ſentent.& interlocut.omniudic.Boer.hoc valde commendans deciſio.3 3 2.dicens eſſe optimam cautelam ad non præiudicandum nec in fideiuſſoribus,nec in hipotecis.

SINGV. CCCCXIX.

RELIGIONIS ingreſſus, & Dei optimi maximi ſeruitium, requirit omnimodam libertatem,ita vt religionem ingrediens de ordine ſui patris,poteſt illam ſine præuaricatione deſerere, ex quo non ligauit,gloſ.reputat ſingularis in cano præſens clericus 20.quæſt. 3.quā valde ſingularem dixit Alexand.in l.ſi cum dotem,§.eo autem tempore num.11. in fine ff. ſoluto. matrimon.Roderic.Soarez allega. 1.nume.31.allegans l.cum virum de deſponſ. impuberum. dixit valde practicabile Alex.ad Bart.in l.1. §.quæ onerandæ litera f. circa medium ff.quarum rerum actio non detur ad filias, quæ ob reuerentiā patris ingrediuntur monaſterium. vtinam non eſſet verum, Deus ſcit, Aret. quoque dixit ſingulare in §. quadrupli.colum.4.vbi Iaſ.nume. 62.de actio. ſingulare quoque dixit Marſil.de rap.virgin.num.43.Soarez.allegat.24.num.5.Iaſ.conſil.3. col.pen.vol.1. & hæc eſt communis opinio Didac.de ſponſal.par.2.cap. 3.§.6.num.6. licet ipſe contrarium teneat, quem ſequitur Menochus de præſumptio. libro 3.præſumpt. 127.nu.8.

SINGV. CCCCXX.

QVI tacet,conſentire videtur, regula qui tacet lib.6. Fallit ſingulariter in eo, qui conſenſit ratione metus reuerētialis, & coniunctionis ſanguinis, quia præſumitur diſſentire,& contradicere, gloſ. ſingularis in l.1. §. quæ onerādę in verbo metu ff.quarum rerum actio non detur, quare ſingularem dicit ibi Alexand. in additio. litera f. circa medium. Bald. valde commendanę in l.1.colum. 2.in fine C.de bon.matern. inferendo ad notabilem quæſtionem Alex. in l.ſi cum dotem §. eo autem tempore nume.12.ff.ſolut.matrim.vbi valde commendat Bald. in l. ſi ſine C.ad Velleian. in l.filius familias §. inuitus ff.de procurat.Butr.in cap. nonne colum.fin.de præſumptio.

Contrarium,& melius ſentit Iaſon in l.quæ dotis num.96.ff.ſolut. matrimo. niſi concurrant minę vel verbera,vt ibi per eum.

SINGVL. CCCCXXI.

SI quis pluries eodem tempore repetierit aliqua verba blaſphemiæ,vnica tantum præſumitur blaſphemia, non plures, dictum eſt ſingulare Veronenſi. conſilio 77. circa medium, vbi idem dicit in expendente plures nummos falſos, vel inducente plures falſos teſtes, & ſimilibus ad vnum finem tendentibus, dixit valde ſingulare Alciat. regul.tertia,præſumptio.6. numero quarto.

SIN-

SINGV. CCCCXXII.

FORENSI tranſeunti,& gabellam non aſſignanti pęna mitiganda eſt,Ioan.Andr.ad Spec.tit. de conſtitut.§.1.verſicu.pone ergo, quæ mitigatio eſt ad dimidiam pęnæ conſuetæ Berthac. dicens valde ſingulare de gabel.quæſtio.7.nu.5. in fine ex Bald.in l.3. C.de Mantic. fenore,qui Bald. loquitur in attentato per forenſem, quare hoc iudicis arbitrio remittit Menoch. de arbitr.iudic.caſu 397.num.8.

SINGVL. CCCCXXIII.

LIBERATIO facta alicui,vt non teneatur rationes reddere, & ſi in aliquo, apparebit debitor, vel condemnatus, quod ex nũc donat, & remittit, tollit etiam geſta per dolum. conſilium eſt notabile Angel.185.& conſ.317.dantis hoc pro cautela ad liberandum etiam à geſtis per dolum,quod valde ſingulare dixit Alexand conſi.54.colum. penult.libro 2.Corn.conſi.313.libro 1.

Quæ cõcluſio vera eſt,tribus cõcurrentibus ſcilicet dolo,in faciendo,coniunctione ſanguinis & quod non ſit effectus locupletior. Dec. valde commendans conſil.192. ſub num.4.

SINGVL. CCCCXXIIII.

PROCVRATOR non poteſt mutare cauſam poſſeſſionis inuito Domino,hinc,ſi procurator emit rẽ,nomine Domini,& eſt tradita ſibi res, ita quod acquirat poſſeſſionem Domino etiam ignoranti,licet poſtea procurator per triginta annos, & vltra poſſederit talem rem tamquam propriam, quia non poteſt mutare cauſam poſſeſſionis cauſa extrinſeca non accedente; ſpecul.in titul.de empt.& vendit.§.1.verſi. ſi pars dixit valde notabile Iaſ. in l.3.§.ſi rem in fine ff. de acquir.poſſeſſ.

SINGVL. CCCCXXV.

SVBSTITVTVS pupillo, tutor dari poteſt, l.amiciſſimos ff.de excuſ.tut.vbi Bart.dicit eſſe caſum valde notabilem, & alibi non reperiri.

SINGVL. CCCCXXVI.

VT poſſeſſionis mutatio ex noua cauſa ſuperueniente fieri poſſit, & valeat, requiritur totalis dimiſſio primæ, alias nihil operatur, dictum eſt ſingulare Aretin. in §.nouiſſime in fine inſtit. de ſuſpec. tutor. inferens in actu practico, qđ qui cępit poſſeſſionem primo loco, vt hæres, & ſi dimittat concurrentibus creditoribus, poterit capere ex ſubſtitutione, nec amplius a creditoribus poterit moleſtari, dicẽs valde notandum.commendat pro ſingulari Gomeſ. de Trien. quæſt.46. inferẽs pariter in practica vtiliter, quod ſi poſſedi aliquod beneficium per aliquod tẽpus vigore vnius tituli,volens poſtea poſſidere vigore noui tituli, debeo dimittere priorem poſſeſſionem, alias non releuant, dicens hanc eſſe communem opinionem.

SIN-

SINGVL. CCCCXXVII.

EXCOMMVNICATVS pro manifeſta offenſa non poteſt abſolui niſi prius effectualiter ſatisfecerit capit.ex parte. il primo de verb.ſignifi.

Limitatur ſingulariter in mortis articulo capit.fin. vbi Abb. nu. 3.in 3.not.de ſepult. dicit ſingulariter notandum ad limitationem d. capituli.

SINGV. CCCCXXVIII.

PRÆCEPTVM iudicis de immittendo ſine cauſæ cognitione, non valet l.iudex C. õmin. vel epiſtol. vbi Bartol. dicit eſſe caſum ſingularem, & non eſſe alibi.

SINGV. CCCCXXIX.

PRÆCEPTVM factum ex abrupto,& ſine cauſę cognitione,reuocatur etiam parte non citata,glo.ſingularis in l.minor in princip.ff.de euictio.in verbo ſciens vbi Alexan.in additio.magna circa medium, dicit illam gloſ. ſingularem, Bald. dicens pariter ſingularem in l.ſi pacto quo pęnam, num.2. C.de pact.in l.poſt.ſententiam, in finalibus verbis. C.de ſentent. & interl. omn.iud.in l.1.num.7.C.de execu. rei iudicat.in l.fin. nu.1. C. de ferijs in l.2.nu.45.C.de ſeru.& aqua.

SINGVL. CCCCXXX.

A Præceptis inchoari poteſt, quando ex pacto executio ſine iudice fieri poteſt, gloſ. ſingularis in §.ſerui verò.in verbo tranſitu ff.de libertin.vbi Aretin.numero 2. Port.num.4.dicunt illam glo.valde ſingularem, Bal.in l.conſentaneum num.33.C.quom. & quando iudex in cap.1.§.ſi quis vero de pact.iur. firmand.in l.ſecunda, rubric.C. de iur.emphiteot.

SINGV. CCCCXXXI.

PRÆCEPTVM de ſoluendo ſub pęna quanti pluris, valet,Bartol.dicens valde notandum in l.1. C.de fiſcal.vſur.lib.1. in l.2. num.5.C.de public.iudi.dicens plu ries in facto habuiſſe in mea patria Tudertina.

SINGV. CCCCXXXII.

PRAECEPTVM comminatorium ſub pęna applicāda parti,valet. Alexand. dicens valde notabile in l.1.§.final.num.16.ff.ſi quis ius dicent.non obtemper.

SINGV. CCCCXXXIII.

PRAECEPTVM iudicis ſub pęna denegationis audientię valet,gloſ.ſingularis in l.1.§. final.vbi Alex.nu.8. Iaſ.nu.19. dicunt illam gloſ.valde notabilem,& ſingularē.

Declarando late vt dixi in quęſt. familiaribus q.19.num.86. vbi videre placeat.

SINGV. CCCCXXXIIII

STATVTVM, vel priuilegium, tollens præſcriptionem; intelligitur de decem,vel viginti annorum in realibus, & in perſonalibus

bus de triginta, ſi in minori verificari non poteſt, dictum eſt notabile Bald.in cap.prætetea circa finem de capit. Corrad.quod valde ſingulare, & communiter acceptum dixit Bal.nouel.de preſcript.in 5.par. quint.p.q.9. Nec vnquam intelligitur tollere præſcriptionem centenariam, etiam per quæcumque verba prægnantia, & quauis præſcriptionē non obſtante glo. eſt ſingularis ſecundum Angel. ibi in auth. vt de cęter.commut. non fiant in verbo præſcriptione, vbi Ang.dixit valde ſingularem: notabilem quoque dixit Dec.conſi.494.num.10.late Tiraqu.de retract. Lignaier.§.1. gloſ.2.nu.25.

SINGVL. CCCCXXXV.

MINOR reſtituitur ratione affectionis ad rem quia forte ſuorum maiorum.text.eſt ſingularis in l.ſi in emptionem ff. de minor. quem valde ſingularem dixit Iaſ.in l.1.in princip.ſub num.22. ff. de verbor.obliga. Alberic. in l.vlti. §.in computatione columr.2.C.de iur.deliber.Igne. in repetitio. l. dudum colum.8. C. de contr.emptio. Burgoſ.in cap.1.num.3. de contra. emptio. dicens eſſe perpetuo notandum.Gugliel.in capit.Rainutiūs in verbo in eodem teſtamento nume. 33.Gozad.conſi.44. num.7. Tiraq. valde cōmendans de retract.in pręfatio.nume.34. Sapia.ad l.vnic.nu. 36.C.de ſentent. quæ pro eo.Reb. de reſtitut.in integrum,artic.1.glo. 3.num.11.Roland.conſi.1. nu.106. lib.1.inferens ad pulchrā facti ſpeciem, quod Princeps præſumitur præ cæteris diligere ſubditos loci, in quo natus eſt, argumento dictę legis.

SINGVL. CCCCXXXVI.

MERETRIX etiā dicitur, quæ duobus tantum ſe commiſcuit.text.in l.palam iuxta princip.ff.de R it.nupt. quem ſingularē ad hoc commendat Abb. in capitu. cum decorem de vit.& honeſt. cler. in capit.inter opera de ſponſal.commendat Ioan.Lup.in rubr.de dona. inter virum,& vxorem §.40. nu.1. Roland.conſi.74.num.20.volum.1. qui text.contrarium innuit ad quē Menoch.de arbitr. caſu 291. nu. 7. Tibe.Decian. tract.crimin. libro 8. cap.7.nu.11.

SINGV. CCCCXXXVII.

EXIGENS ab vno ſortē,non poterit conuenire ad pęnam, quæ eſt loco intereſſe l.apud celsū, §.labeo ff.de dol.exception.

Ampliatur notabiliter in diuerſis perſonis, quæ pro vno tantum reputentur l.ſi duo §. item ſi duo ff. ſi quis cautio. vbi Caſtren.& Iaſ.dicunt eſſe caſum valde notabilem, & ſingularem.

SINGV. CCCCXXXVIII.

QVI facit aliquem de carceribus fugere pro ciuili debito detentum,tenetur ad integrum debitum, etiam ſi poſtea in carceribus reponatur. dictū eſt ſingulare Salicet.ad l.in bonę fidei C. de rebus credit.quod valde ſingulare dixit Iaſ.in repetitio. l.admonendi,num.177. de iur.iurand. Follet. in

in pract.canon.part.2.capit.12.nu. 9.Iaſ.in l.1.§.quod prætor num.12. ff.ne quis eum. Pariſ. de ſindicat.in verbo probatio num.2. Mago.Ro. Lucæ 90.num.4.Maſcard.concluſi. 266.num.19.& hæc eſt communis opinio Proſper.Farinac.q.30.num. 111.q.32.nu.14.

Ampliando, & declarando vt dixi q.28.num.8.

SINGVL. CCCCXXXIX.

STATVTVM, vel conſtitutio diſponens. vt contumax habeatur pro confeſſo,non comprehẽdit minorem.Caſtrenſ.dicens valde ſingulare in l.vbi exigit ff. de eden. in l.2.ff.ſi quis in ius vocat. non ierit,perpetuo menti tenendum dixit Franch.in cap.Nicolao colum. pen. de appellatio. Afflict. in conſtitut. regni minorum Not.5.Boer.deciſi. 63.Marſil. valde commendans in practica.§.poſtquam nu.60. dicens valde menti tenendum Rolan. valde commendans conſi.68.num.31. volum.2.

Et alleganti fuiſſe in dolo vero incumbit onus probandi Marſi.deciſio.74 par.2. quod ſumme notandum dixit eruditiſſimus Sfort.de reſtitut.in integrum quæſt.82. artic. 7.num.98.

SINGVL. CCCCXXXX.

IN concurſu creditor ex titulo oneroſo poſterior præfertur lucratiuo anteriori,dictum eſt ſingulare Cuman.in l.priuilegia col.3.ff. de priuileg.credit.quod valde ſingulare dixit Capic.deciſio.78. num.7. Afin.de execut.§.4. cap.47. vnde in diſpoſitione l.quotiens C. de rei vẽdicatio. præfertur habens cauſam oneroſam, licet alter habeat traditionem,Bal.in rubr.de reuocan.his, quæ in frau. credit.in princip.Soci. regul.118. in quinta limitatio. Iaſ. in d.l.quotiens limita.10.in §.Item ſi quis col.2.de actio. Anto.Gab.de emptio. & venditio. Concluſio.2. num.32.Pariter Equites l.ſi me,& Titium ff.ſi cert.peta.non habet locum cõtra poſſeſſorem oneroſum, Alexand.conſi.59.nu.3. lib.1. Menoch.de recuperan. remed.4. num. 2.Theſaur.Pedemon.70. nu.16.

SINGVL. CCCCXLI.

VERBVM, aliqua, non verificatur in vna tantum re exiſtente,ideo ſi Papa mandat prouideri Titio de aliqua dignitate in tali Eccleſia non habet locum, ſi in illa Eccleſia eſt vnum tantum officium vel dignitates, quæ vnica non debuit appellari ſub verbo aliqua, Cardina. ſingulariter in clemen.1. de præben. dixit valde ſingulare Firmian.in verbo aliqua, vbi multum commendat.

SINGVL. CCCCXLII.

BONORVM poſſeſſio carboniana habet locum etiam in feudis, dictum eſt ſingulare Bal.in cap.1. ſub num.14. an agnat.vel filius defunct. & ibi Afflict.nu.141. dixit ſingulare Alexan.in l.1.num. 7.Iaſ.in rubri.in final. C. de carbo. edict.

SIN-

SINGV. CCCCXLIII.

STATVR iuramento aſportantis, quod aſportat gratia ſui vſus, & non gratia negociandi Gloſſ. elegans & ſingularis in Clemen. præſenti in verbo negociandi de cēſibus, quam valde ſingularem dixit Bald. in l. cum proponas. C. de nautic. fenor. in l. ſi quis non dicam rapere in 4. oppoſit. C. de epiſco. & cleric. Alex. in l. cætera. §. ſed, & ſi quis ad opus num. 7. ff. de leg. 1. Firmian. in verbo bladum in fin.

SINGV. CCCCXLIIII.

VSVFRVCTVARIVS tenetur cauere de vtendo & fruendo arbitrio boni viri l. prima, ff. vſufruct. quemadm. caueat. l. 1. C. de vſufruct. eſt cōmunis opinio Socin. conſi. 131. vol. 1.

Limitatur ſingulariter in donatore, cum reſeruatione vſuſfructus, in quo ſufficit promiſſio cum ſimplici hipotheca bonorum per text. in l. filius ff. vt in poſſeſſio. legato. quem ſingularem dixit Socin. in l. omnes numero tertio, ff. de except. dicens in facto obtinuiſſe Dec. conſilio 265. columna prima, numero primo, in authentic. ex teſtamento numero primo, C. de collatio. Dec. in l. Diuus numero ſecundo, vbi Cagnol. numero 3. appellat textū valde pulchrum. ff de reg. iur. Barbac. in capitu. final. columna 17. vt late non conſtat Socin. cōnſilio 18. columna ſecunda, libro 4. Alexandri. conſilio 54. columna final. Gozad. conſil. 91. columna 2. conſ. 92. & 95. col. final.

SINGV. CCCCXLIIII.

SI in aliqua diſpoſitione fiat mētio de probando per verba conditionalia intelligitur de vera, legitima, & perfecta probatione, textus eſt ſingularis, & valde notabilis in l. Lucius ff. de condict. & demonſtratio. ſecundum Bartol. & Alberic. ibi Roman. in rubr. de arbitr. columna ſeptima, Felin. in rubric. de probatio. numero tertio, Ruin. conſilio 128. numero ſecundo, libro quarto, Natt. conſilio 29. numero tertio, conſilio 581. numero 9. Maſcard. de probatio. quæſtio. 4. nu. 12.

Ampliatur vt hoc caſu non ſufficiat vnus teſtis cum ſuppletorio Barto. dicens ſingulare in l. ait prætor §. 1. numero 31. vbi Iaſ. numero 34. dicit eſſe communem opinionē, ff. ſi quis ius dicent. non obtemperant.

Limitatur ſingulariter niſi modicitas cauſæ aliud ſuadeat, Baldus dicens ſingulare in l. hæc ſententia, numero 13. C. de. ſentent. quæ ſinē cert. quantit. in l. peremptorias numero 49. C. ſenten. reſcind. non poſſe. Bartol. in l. ſecunda, §. ſin vero C. vbi in rem actio, Marant. de ordin. iudic. in 4. part. diſtinctio. 9. numero 43. Alexand. ad l. ait prætor §. ſi ſuper rebus, numero 2. de re iudic. Zuccard. ad l. final. numero 257. C. de edict. Diui Adrian. tollen. perſonal. de adipiſcend. ſub nu. 495.

SINGV. CCCCXLV.

FRATRES minores ſunt incapaces clem. exiui §. cumque annui

annui de verbo. ſignific. cap. exiſt, eodem titu.

Limitatur ſingulariter in legato cauſa ſtudij etiam ſi eſſet procuratum gloſ. ſingularis in clementi. dudum in verbo indirecta de ſepultur. quam ſingularem dixit Federi. de ſenis,conſ.12.Abb.conſ.63.vol. 2.Rui.conſ.101.nu.12.verſ.præterea,lib.2. Fely. in cap. cum dilecta, ſub nu.19 de reſcript.

SINGV. CCCCXLVI.

STATVTVM diſponens, quod ſententia mandetur executioni,ſi eſt liquida ſufficit eſſe liquidam,ex coniunctione actorum, Baldus ſingulariter in cap. paſtoralis, §.quia vero, col.um.7.de offic.delegat.dixit valde ſingulare, & paucis notum Iaſ. ad l. certa condictio, §. quoniam,num.10. ff. ſi cert.pet.dicens,quod multi crederent contrarium cum appellatione ſententiæ non veniant acta, & verba ſtatuti proprie,& ſtricte ſint intelligenda.

SINGV. CCCCXLVII.

HÆRES ante reſtitutionem fideicommiſſi eſt pleno iure dominus, & ob id etiam compromittere poteſt, textus eſt valde ſin ſingulariſſimus in l. cũ hæreditas, ff.ad Trebellia. vbi Angel.num.1. Caſtrenſ.nu.2. Alex.num.3.dicunt eſſe textum valde ſingularem,& meliorem de iure.

SINGV. CCCCXLVIII.

SI oriatur ignis, vel incendium in domum vicini, poſſunt alij vicini deſtruere domum illam ne ignis ad eorum domus accedat, nec habet locum lex Aquilia, l. ſi quis fumo,§.1.ff.ad l. Aquili.

Limitatur ſingulariter,vt alij vicini teneantur cõtribuere ad illius domus refectionem Bal.dicens perpetuo menti tenendum in l.2. ff.ad l.Rhod.de iact.

SINGV. CCCCXLIX.

DOMINVS tenetur ex contractu procuratoris ſi in eius vtilitatem verſum ſit,licet mutuãs hunc reſpectum a principio non habuerit text. eſt ſingularis ſecundum Caſtren.ibi in l.ſi ei in fine,C. quod cum eo Bart.in l. ſi pupilli,§. 1.numero quarto,ff. de nego. geſt. Iaſ. in l. his ſolis in fine, ff. de condic.indebit.

SINGVL. CCCCL.

IVRAMENTA extorta contra antiquam conſuetudinem præſumuntur impreſſiua, Bald. dicens aureum verbum in capitu.1. numero 1.vbi Afflict.numero decimoſexto.qualiter vaſſel.debeat domin. iura.fidelitatem. commendat etiam pro valde notabili Iaſ.in l.teſtamentum, numero quinto, C.de teſtamen.

SINGV. CCCCLI.

SI notarius in inſtrumento venditionis dicat,talis vendidit vere & nõ ſimulate, ex iſtis verbis inſtrumentum redditur ſimulatum, ex quo ſunt verba nimis affectata

Bald. dicens valde notabile in l. emptione circa princip. verſic. quæritur glo. C. plus valere. Butr. & ibi Imol. in capitu. ad noſtram de emptio. & venditio. dixit perpetuo notandum Iaſ. ad l. teſtamentum in vltimis verbis C. de teſtament.

SINGVL. CCCCLIII.

POPVLVS non habens authoritatem l. condendæ, ſi condat ſtatutum cum ſuperioris authoritate, poterit poſtea tale ſtatutum tollere ſine confirmantis licentia, ſi factum reducatur ad ius commune Bartol. in repetitio. l. omnes populi numero trigeſimotertio, verſiculo iuxta prædicta ff. de iuſtit. & iur. dixit perpetuo notandum Iaſon ad l. ſi vnus §. pactus numero octauo, verſicu. tertio facit ff. de iuſtit. & iure.

SINGVL. CCCCLIIII.

TESTAMENTVM primum ſolenne, & validum tollitur, ſi teſtator ſimpliciter dicat, volo decedere inteſtatus, quia cenſentur inſtituti venientes ab inteſtato, Bartol. dicens valde ſingulare, & menti tenendum in l. milites codicillos §. Veteranus ff. de milit. teſtament. dixit valde ſingulare Alexander ad l. ſi ita ſcriptum §. regula in vltim. columna, ff. de liber. & poſtum. dixit ſingulare Iaſ. ad l. hac conſultiſſima §. ſi quis autem, C. de teſtamen. ad ampliationem illius text. & communiter incipitur, Alexand. in l. ſancimus numero nono, C. de teſtamen. conſilio 30. numero tertio, libro tertio, Dec. conſi. 582. numero primo, Ioan. dilect. de arte teſtandi titu. 10. cautel. 3. numero ſecundo, Didac. de teſtament. par. ſecunda, poſt numero 21. verſiculo ſexta concluſio. Iul. Clar. §. teſtamentum. q. 92.

SINGVL. CCCCLV.

STATVTVM diſponens, quod appellans non audiatur, niſi præſtita cautione de reficiendo expēſis in caſu ſuccumbentiæ, alias omnis proceſſus ſit nullus, intelligitur ſi à parte petatur, alias proceſſus ſubſtinetur, & valet Caſtrenſ. dicens perpetuo notandum in l. peto §. finali in fine per illum textum ff. de legat. ſecundo, dicens pluries in facto habuiſſe, valde etiam notabile dixit Iaſon ad l. vniuerſa ſub numero tertio, verſiculo ſecundo principaliter. C. de precibus imperat. offerend. Dec. conſilio 607. num. 3. & 608. numero 2. Ripa in l. 4. §. hoc autem iudicium columna 1. ff. de damn. infect. And. Guil. libro ſecundo, practic. obſeruatio. capitulo 46. & 47.

Et per hoc ſingulare dictum inferetur ad conſtitutiones Pauli tertij in ordine viginti, Pij Quarti 76. circa medium, verſiculo, & dicēdo. & iterum eiuſdem met Pontificis 146. quod in criminalibus appellationes non admittentur niſi facto depoſito, quod text. prædict. declarentur, ſi petatur fieri depoſitum, & ſufficiet decretum iudicis, non admiſit niſi ſeruata forma motus proprij per l. ampliorem in princ. C. de appellatio.

SIN.

SINGVL. CCCCLVI.

PROMITTENS repræſentare aliquem ſub certa pœna infra octo dies, intelligitur ſi fuerit requiſitus, alias non, ita egregie cõſuluit Caſtren.conſi.166. alias 168. videtur quod Ioan.Paulus, quem valde commendat Iaſ.ad l.vniuerſa colum.2.verſicu.decimo facit.C. de precibus imperat.offeren.& fortius loquitur ibi Caſtrenſ.in fine. etiam ſi in promiſſione ſit dictum infra octo dies proxime venturos, ita vt elapſis illis octo diebus requiſitione non facta, amplius non teneatur, ſequitur Felin. in capitu. ſi autem de reſcriptis.Iaſ.in l.ſi ex legat.cauſa in vltim. fallent. de verb. oblig.Dec.conſil.145.colum.final. Ripa in l.4.§ hoc autem iudicium, nu.10.de damn.infecto.

SINGVL. CCCCLVII.

REI ſuæ quilibet eſt moderator, & arbiter l.in re mandat. C.mandat.

Ampliatur ſingulariter, etiam ad diſſipandum, abutendum, & in mari proijciendum, text.ſingul.ſecundum Angel.ibi in l.ſed ſi lege §.cõſuluit ff de petitio. hæredita. quam etiam dixit ſingularem Iaſ.ad Port. in §.final.litera E. inſtit.de his, qui ſunt ſui.Crauet.conſi.117.Rimin. in rub.quib.alien.licet vel non, numero 10.

SINGV. CCCCLVIII.

DICTA in præcedentibus cenſentur in eadem oratione repetita, in ſequentibus etiam in pœnalibus.Aretin.dicens ſingulariter notandum in §.capite tertio, nu.1. inſtitut.de leg.Aquil.

SINGVL. CCCCLIX.

LEGATVM in dum, ſtatim cadit, quoad tranſmiſſionem, ſecus quoad dominij translationem l.ſempronius Attalus, & ibi not. Bart.ff.de vſufr.legat.vnde nec ante dici aduentum, nec rei vendicatio, nec hipothecaria competit. Bald.in l.1.nume.11.C.commun.de legat. vbi dicit illum textum valde notabilem, ſingularem quoque dixit Imol.in l.prima, columna 1.ff.de legat.1.

SINGVL. CCCCLX.

SI reus conuentus fateatur partem debiti nõ per hoc eſt in mora etiam in toto, niſi actor offerat partem confeſſatam recipere. text. eſt ſingularis Sil. in fideicommiſſi in princip.& ibi not. Bart.in vlt.notabili ff.de vſur. quem ſingularem dixit Bar.& ibi etiam Imol.in l.qui ſolidum in prin.ff.de legat.2. ſingularem quoque dixit Caſtr. in l.quidam eſtimauerunt, num.7. vbi Iaſ. ſub num.2.ff.ſi cert.pet. Socin.iun. conſi.339.libro 3. vnde cautela datur fideicommiſſario, vt petat rem, detractis detrahendis, Gui Pap.deciſio.496. Peregr. de fideicom.arti. 49.ſub nu.86.

SINGV. CCCCLXI.

MINOR cõpromittẽdo læditur, l.ſi minor viginti quinq; annis

annis filio familias, § primo, ff. de minor.

Limitatur ſingulariter niſi ſit compromiſſum, inter duos minores propter viciſſitudinem, & dubium euentum litis ita ſingulariter dixit Areti. in l. de fideicommiſſo, vbi Cur. iun. numero quarto, dicit ſingulariter notandum, C. de tranſactio.

SINGV. CCCCLXII.

PAGANVS baptizat, licet non ſit baptizatus gloſ. notabilis in cano. Romanus Pontifex de conſecratio. diſtinctio. 4. quam gloſ. dixit notabilem Barba. in cap. quanto, colum. penul. & fin. de conſuetud. ſingularem appellauit Cagnol. in l. nemo plus iuris, nu. 5. ff. de reg. iur.

SINGV. CCCCLXIII.

FILIVS ſuccedit matri, ipſo iure ſicut patri, l. ſi matre, C. de ſuis, & legitim. vbi tex. ſingularis ſecundum Bald. & alibi non reperitur, & licet ibi reſtringere videatur ad habitudinem quandam, tamen Angel. reprobat cum vnica ſit ibi petitio, & vniforme reſponſum.

SINGV. CCCCLXIIII.

MORS fortuitu dicitur prouenire a caſu fortuito, ſed mors naturalis prouenit ex humanis caſibus de vtraque tamen idem iudicatur Bald. dicens valde ſingulare in l. vnic. nume. 4. C. de his, qui ante apert. tabul. eſt tamen glo. notabilis inſtit. de capit. diminutio. in princip. ſecundum Areti. ibi, num. 3. quod omnis venit nutu Dei, declarando tamen, vt ibi bene per eum.

SINGV. CCCCLXV.

HÆRES tranſmittentis præfertur ſubſtituto vulgari Caſtrenſ. dicens perpetuo notandum in l. vnic. num. 4. C. de his, qui ante apert. tabul.

SINGV. CCCCLXVI.

LAPSA inſtantia debet iudex pronuntiare eam peremptã, & actorem in expenſis condemnare iuxta not. in l. properandum, in princ. C. de iudic.

Limitatur ſingulariter niſi actor non iuraſſet litem proſequi, vel quia ſit immiſſus in poſſeſſionem rei petitæ, vel quid ſimile Innoc. in cap. paſtoralis de offic. delegat. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in fine. Dixit ſingulare, & legiſtis incognitum Mateſila. ad l. conſentaneũ, numero 11. C. quomodo, & quando iudex.

SINGVL. CCCCLXVII.

PACTVM de ingrediẽdo propria authoritate inducit hypothecam, dictum eſt Bal. in l. creditores in fine, C. de pignor. dixit ſingulare Cremen. ſingu. 2. Crott. ad l. filius familias, § diui, col. 3. ff. de leg. 3. Caſſan. in conſuetud. Burgun. tit. de lo cenſes, rub. 11. Negu. de pign. in 1. mẽb. 2. par. col. 2. Alex conſ. 2. col. 2. ver. quinto ꝓbatur, lib. 4. Cepol. de ſimulatione cõtractus, col. 1.

Cott.

Cott. in verbo hipotheca an intelligatur, dicens bis in Collegio Mediolanenſi iudicatum.

Limitatur hoc ſingulare ab alijs poſitum vno ſingulari modo, vt nō procedat in bonis hæredis niſi ſpecialiter obligentur, Affliċt. dicens ſingulariter notandum deciſi. 201.

SINGV. CCCCLXVIII.

IN exequendo, ſeruandum eſt ſtatutum loci, in quo inſtrumentum, vel ſententia actuali, & reali executioni mandatur Bald. dicens valde ſingulare, & menti tenendū in l. vnic. in fine C. de confeſſ. commendat pro ſingulari Dec. conſilio 97. colum. 2. in princip. ſub num. 2. Iaſ. in l. à Diuo pio §. ſententia nu. 8 ff. de re iudic. & ſic aliud eſt loqui in deciſiuis, aliud in executiuis reali, & actuali executione circa bona, vel perſonas.

SINGVL. CCCCLXIX.

STATVTVM, quod apparet fundatum in ſola voluntate ſtatuentium nō trahitur de ſimilibus ad ſimilia, dictum eſt ſingulare Bal. in l. 3. numero quatto, verſiculo ex quo not. C. de iur. dot. quod valde notabile dixit Dec. conſilio 37. col. ſecunda, ſub numero quinto, inferens ex hoc quod ſi ſtatutum dicat quod credatur teſti, nullam rationem habenti, non extenditur ad teſtem, adducentem malam, vel non congruentem rationem, & primum de nulla ratione reddita, valet, ſecundum non, Baldus in l. ſi non ſpeciali numero nono, C. de teſtamen.

SINGVL. CCCCLXX.

ACTA faciunt notorium, capitu. cum olim, & ibi Abb. numero tertio, de verbor. ſignificatio. l. diuus ff. de offic. præſid. l. qui ſententiam. C. de pęnis. Dec. conſil. 191. numero 9. Crauett. conſ. 299. num. 8.

Limitatur ſingulariter poſt concluſionem in cauſa. glo. eſt ſingularis in capitu. ſignificauerunt de teſtibus, quam ſingularem dixit Iaſ. in l. prima, in princ. poſt numerum decimum, ff. de nou. ope. nunciatio. Rot. deciſio. 393. in fine in nouis, & 383. in antiquis, Iaſ. ad l. ſi vnus §. pactus numero 43. ff. de pact. Puta deciſi. 284. libro ſecundo. Caſſad. deciſio. prima, de reſtitutio. ſpoliat. * & eſt communis opinio Maſcard. concluſio. 1102. numero vigeſimoquarto, capitu. de notor. in 1. mem. nu. 48.

SINGVL. CCCCLXXXI.

PRIVILEGIVM conceſſū patri teſtandi inter liberos, de quo in §. ex imperfecto l. hac conſultiſſima C. de teſtamen. procedit, & locum habet quādo pater æqualiter inter liberos diſponeret alias ſecus: ita ſingulariter limitat Rom. conſilio 179 numero tertiodecimo, & iterum columna penult. verſicu. ſecundo. quod valde ſingulare dixit idem Roman. conſilio 385. numero quinto. ſingulare dixit Decius, conſilio 349. numero nono, & conſilio 105. numero 6. & in l. prima.

C.vnde liber. dicens hoc eſſe admodum ęquum, & naturæ conſonum.

Iſte tamen intellectus communiter reprobatur teſte Socin.iun. conſilio 189. numero 87. volum.ſecundo,& conſilio 59. numero 24. volu. 3. Natt.conſil.423 numero 10. lib. 2. Iacob.de Puta.conſil.121.nu.23. tomo 1. vltim.volun.

Saluatur tamen opinio Romani data maxima, & iniurioſa inęqualitate ex Curt.iun.in d.§.ex imperfecto numero ſecundo, Rube. conſilio quinto, volumine 3. vltim.volunt. Didac. ad capitu. Raınutius §. 1.num. 3.de teſtam.

SINGV. CCCCLXXII.

TRANSACTIO ſuper re iudicata non valet l.ſi cauſa cognita.C.de tranſact.

Limitatur ſingulariter ante implementū rei iudicatę,ſecus ſi poſt, ita eleganter Paul.de Fleazar.diſputatio.prima, quod dictum reputauit elegans Alex. in d.l.ſi cauſa cognita ſub num.7.

SINGV. CCCCLXXIII.

PROBATIO per euidentiā facti nūquam intelligitur excluſa, & cuicumq; probationi pręfertur.Dictum eſt ſingulare Azon. in ſumm. C.ad l.Aquil. quod valde ſingulare dixit Baldus in rubric.de probatio. columna prima, in l.pen. in fine C. de pericul.tutor.in l.contra negantem in fine C. ad l.Aquil. Iaſ.ad l.1.ſub numero 10.ff.de nou. oper.nunciat.

SINGV. CCCCLXXIIII.

SENTENTIA numquam tranſit in iudicatum, ſi per euidentiam facti conſtet de eius nullitate tex.ſingularis in capitu.fraternitates circa medium de frigid. & malefic. quem dixit ſingularē Bal. in l.prima, C.ſentent.reſcind.non poſſe Alexand. conſil.163. volum. quarto, Iaſon in l. prima, in princ. ſub numero 10.ff.de nou.oper.nunciatio.

SINGVL. CCCCLXXV.

TAXATIO certa ab initio, pro intereſſe creditoris conueniri non poteſt, ſed debet poſt moram peti, & commode probare, dictum eſt ſingulare Ioann.Andr. in capit.ſalubriter in princip. de vſur. quod valde notabile dixit Decius conſilio 39. columna tertia,in princip. ſingulare etiam dixit idem Decius,conſilio 116.numero ſecundo, Cagnol.ad l.curabit numero 54.C. de actio.empt.Fel.in cap.cum venerabilis nu.9 de except.

Ampliatur hoc notabile dictum vt nec arbitri in eorum laudo hoc facere poſſint, & faciēs laudum,eſt nullum ex Dec.d.conſil.39. colum. 2.verſi.quarto,etiam ex Bal. in cap. 1.§.ſi quis ſimpliciter col.2. de contrah.inueſtit.appellant dictum ſollemne Abb.in cap.contingit col.1. de arbit.Alex.conſi.91.col.2.lib.2.

Ampliatur ſecundo,etiam notabiliter vt in dubio, ſolutum ſupra ſortem non pręſumatur animo donandi,ſed ne ſors principalis exigatur,ita dixit ſingulariter Bal. in d.l.

Digitized by Google

ab Anaſtaſio, numero 4. C. mandat. quando ſoluatur ante ſortem, ſecus ſi poſt. Caſtrenſ. in l. rogaſti §. ſi tibi nu. 7. ff. ſi cert. pet. dixit ſingu. Dec. conſi. 116. col. 2. in fine.

Ampliatur tertio, etiam in mercatore mutuante, qui in locum mutui tantum eſſet lucraturus Craue. de communi. conſilio 87. numero octauo.

Limitatur in coacta mutuante vniuerſalitate, vel ſimili, quia licite paciſci poteſt, tam ratione lucri ceſſantis, quam damni emergentis ita contra Crauett. conſil. 189. colum. 3. in primo caſu verſicu. amplius dico, tenet Ioan. Lup. ad l. curabit §. 6. nu. 122.

Limitatur ſecundo, vt intereſſe lucri ceſſantis, nec in genere ab initio ante moram paciſci poſſit, niſi iuxta arbitrium boni viri, & facti poſtea probatione per creditorem, ſed intereſſe damni emergentis poteſt ante moram paciſci in genere, vt per Crauett. & Ioann. Lup. in citatis loci.

SINGVL. CCCCLXXVI.

EX curſu longi temporis annorum triginta præſumitur poſſeſſor retro fuiſſe bonæ fidei, dictũ eſt ſingulare Angel. in l. cum quærebatur circa finẽ C. vnde vi, quod valde ſingulare dixit Iaſon in §. ſed iſte ſub numero 100. inſtitutio. de actio. & ſemper menti tenendum, valde etiam ſingulare dixit Decius, conſilio 267. columna penultima, ſub numero quinto, verſicul. tertio, & conſil. 272. numero 9. Iaſ. conſil. 57. columm. fin. conſi. 72 col. 2. poſt medium libro ſecundo, conſil. 209. columna final. eodem volum. Maſcard. conclu. 225. numero ſecundo. Didac. ad capitu. quamuis in 2. par. par. relectio. §. 8. numero 3. Gabrie. de malefic. concluſi. ſecunda, numero 36. Menoch. de arbitr. caſ. 43. de recuper. remed. 13. numero 70. de præſumptio. libro 3. præſump. 130. num. 11.

SINGV. CCCCLXXVII.

BONA fides allegari debet, alias obtineri non poteſt Bald. dicens hoc perpetuo notandum in l. ſi ſuper longi numero ſecundo, de præſcript. long. tempor. 10. vel viginti annorum ex regula l. ſi adulterium §. idem Pollioni, vbi Bartol. numero ſecundo, dicit perpetuo notandum ff. de adulter. clarius hoc firmat Angel. & dat pro cautela aduocatis ne ſuccumbãt in l. cum, qui §. final. numero ſecundo, ff. de publican. dicens hoc perpetuo notandum Veronenſ. de ſeruit. Vrba. prædi. capitulo 20. columna tertia, verſic. aduerte tamen, dicens vidiſſe multos in practica erraſſe hoc non perpendentes Feli. amplians etiam ſi eſſet notoria in capitu. afferte numero octauo, de præſumptio. in capitulo offerte num. 8. de præſump. in cap. final. numero 8. verſi. in quartum, Abb. de præſcriptio. dicens ab hac opinione in practica non recedendum, Afflict. deciſio. 178. numero 14. dicens communi voto ita iudicatum, amplians etiam ſi quis haberet titulum Crauett conſil. 201. num. 30. 258. num. 23. Iaſ. in repetitio l. cum quid nu. 27. ibidem Purpurat. nu. 140. Alciat. nu. 39. Bolognett. num. 66 ff. ſi cer. pet. Aretin.

Digitized by Google

in §. ſed iſte numero 32. de actio.

Declaratur vt ſufficiat præſumptiue deduci,& allegari, allegando poſſediſſe rem vt ſuam. Alexander conſi. 200. colum. 2. num. 3. verſic. poteſt libro 2. ſequitur Dec. conſil. 166. colum. pen. in fine, & in l. non hoc nu. 3. C. vnde legitim.

Nec credo verum, cum Abb. in capitu. final. numero 34. de præſcri. vt ſufficiat allegare præſcriptionē: quia tacite inducitur bona fides, quæ ſine ea eſſe non poteſt, quia reprobatur per Felin. ibid. numero 8. & in tertio allegante eſſet fortaſſe verum, ſed in ipſomet allegante, de cuius commodo agitur, ita interpretari hoc non credo verum: dictum autem Abb. ſequitur Bald. ad l. Celſus parte tertia, numero ſexto, vbi valde commendat Didac. ad capitulo Rainutius §. 11. ſub nume. 2. col 6. in fine.

Bene verum, quod allegari poteſt poſt concluſionem in cauſa, dum articulus in iure diſcutitur,& in ſtudio iudicis. dictum eſt ſingulare Panormit. in capitu. permanet de emptio.& venditio. quod reputauit valde notabile Alex. in l. prima, numero quinto, C. vt quæ deſunt Aduoc. par. Afflict. dicens ita concorditer votatum deciſione 178. in fine.

Et per prædicta infertur ampliatio ad ea, quæ ponit Felin. in cap. cum dilectus numero 18. de fid. inſtrument. vt poſt concluſum in cauſa, ne dum allegationes iuris produci poſſunt, ſed in facto, ea quæ in ſimplici allegatione cōſiſtunt, prout bona fides, ignorantia,& ſimilia, quod credo bene notandum in practica.

SINGV. CCCCLXXVIII.

POST concluſum in cauſa opponi poteſt litem non eſſe conteſtatam, & allegationes iuris produci poſſunt, dummodo ad eas dilatio non petatur. dictum eſt ſingulare Bald. in capitulo ferial. columna vltima, de fide inſtrumen. probatio. dixit valde ſingulare Felin. in capitu. cum dilectus num. 18. de fide inſtrumen.

SINGV. CCCCLXXIX.

EXCEPTIO vſurarū omiſſa, facit contractum reſcindi, Bald. dicens ſingulariter notandum in l. cum allegas in 4 oppoſi. numero octauo. C. de vſur. dixit ſingulare Imol. in l. ſtipulatio iſta §. alteri ff. de verbor. obligat. Alexand. ad Bartol. in l. ſi ſponſus §. ſi vxor ff. de donat. inter virum,& vxorem, vbi valde commendat.

SINGVL. CCCCLXXX.

IN crimine vſurarum procedi poteſt ad torturam, præcedentibus inditijs: Socin. conſi. 219. in fine volumine ſecundo, quod admiratur Maran. de ordin. iudic. diſt. 9. nu. 51. Sed cum vſurarii etiam non manifeſti criminaliter puniri poſſint a iudice etiam laico, vt ſentit Iul. Clar. §. vſura, verſiculo, ex hoc. Menoch. de arbitr. caſ. 398. Proſper. Farinacc. quæſtione 41. numero trigeſimoſexto, videtur ceſſare omnis admiratio.

SIN-

SINGV. CCCCLXXXI.

A Iudicis negligentia, & tardi-tate non appellatur, ſed recur-ritur ad ſuperiorem per viam que relæ, l. fi. §. illud, in fine. ibi, & tarditatem iudicis, & ibi Bald. in vltimo notabili, C. de tempo. appellatio.

Limitatur ſingulariter ſi ter fuit requiſitus, & neglexit; quo caſu datur appellatio. dictum eſt ſingulare Io. Andr. in cap. dilecto, de appellatio. per cap. 1. de ſupplend. neglig. prælat. quòd pro ſingulari dom. né dat Abb. in capitu. ex parte, l. vltim. de appellatio. vbi Decι. num. 11. dicit trinam ſufficere interpellationē, vnico contextu factam, commendat etiam pro ſingulari Alexā. in l. hoc amplius, §. fi. nu. 14. ff. de damno infecto.

SINGV. CCCCLXXXII.

EX donatione cauſa mortis recta via tranſit dominium ſine traditione, vel apprehenſione poſſeſſionis. textus eſt ſingularis in l. 2. ff. de publicia. quem ſingularem, & non eſſe alibi dixit Ange. in l. ſi ager, ff. de rei vendication. ſingularem quoque dixit idem Angel. in d. l. 2. dicens pariter alibi non reperiri Io. de Anan. in cap. quia in omnibus, colum. 15. de vſur. Didac. in rub. de teſtament. part. 3. num. 16. Io. Lup. in rub. de donatio. inter virum, & vxor. §. 77.

Et hæc concluſio vera eſt, ſiue fiat præſenti, ſiue abſenti, ita contra Imol. tenet Alex in l. 2. ff. de legat. 2. vbi Soci. iun. nume. 140. portan. numero 17.

Declaratur tamen, vt procedat in expreſſa, ſecus in tacita, quæ non te confirmatur prout inter vir. & vxor. & ſimiles Dec. ad l. traditionibus, num. 16. C. de pact. Riminal. reſpondendo contrariis de donatio. in princi. num. 1872. vbi ex Infeer. num. 1846. quod fructus ſtatim debeantur, & retrouertantur reſoluta donatione.

SINGV. CCCCLXXXIII.

IN his, quæ ipſo iure proueniūt, fructus ſtatim debentur non expectata aliqua litis conteſtatione imò nec petitione. gloſſ. notabilis, & ſingularis Authentic. de inceſt. nup. §. in verbo imminere, quam ibi Bart. num. 12. dicit perpetuo menti tenendam, quam auream appellauit Petrus Belluga. in ſpecul. princip. titu. de amott. §. nunc videamus nume. 8. ſingularem quoque dixit repertorium inquiſitorum in verbo conſiſcatio. Paul. a Monte Pico ad l. poſt contractum, col. penult. de donatio. late Fely. in c. Rodulphus, num. 38. de reſcript. in cap. de quarta, num. 33. de præſcriptio. Rebuff. in arbore feud. in fine, Tiraquell. in hoc non controuertens in l. ſi vnquam in verbo reuertatur, nu. 219. C. de reuocand. donatio. Didac. pari ter hoc valde commendans in epitom. de ſponſal. part. 2. cap. 6. num. 8. ibi de communi Riminal. in princip. de donatio. num. 1847. vbi ſimiliter de communi.

Declaratur, vt procedat in caſibus, in quibus facto, & culpa ſua ipſo iure puniatur. Ripa ad l. ſi vnquā q. 40. vbi Tiraqu. in verbo reuertatur, num. 223.

SIN-

SINGV. CCCCLXXXIIII.

FRVCTVS legitimę,vel ſupplemēti ipſius debentur ſtatim a die mortis,etiam nulla data mora regulari,vel irregulari, gloſſ.eſt ſingularis in l. in fideicommiſſaria, ff. ad Trebellian.quam notabilem dixit, & ad fructus ſupplementis extendit Cardinal.conſil. 8. in fine. valde notabilem dixit Tiraquel.ad l.ſi vnquam in verbo reuertatur, ſub num. 220. ea pagina circa medium,& licet poſtea,num. 223.aliter ſentiat prout,& Brun.de ſtat.ex cluſ.fœminatum,articu.21. principal.quæſt.2. & 3.num. 33. Ripa ad l.in fideicommiſſariam, nume. 45. Alba.conſi.100.num.2. tamen procedens opinio verior eſt, & communis,Rui.conſil.55. num.10.libro 2. Cun. de legitima. in verbo cuius portionis,num. 11.declarando hoc verum ſi legitima in corporibus conſiſtat, ſecus ſi in pecuniis, & ſic conciliantur opiniones Angel. conſil.101.colum. penult. Cęphal. conſil.56.num. 49. libro 2. Capra, conſi.153.

SINGV. CCCCLXXXV.

TRADITIONIBVS rerum dominia transferuntur, l.traditionibus, C.de pact.§.per traditionem inſtit.de rerum diuiſio.

Fallit in donatione facta vni, & eo mortuo ſit alterius,vel facta duobus, vt mortuo vno remaneat alteri,nam ſine traditione,& ſine ceſſione quæritur actio, & datur rei vendicatio,dictum eſt ſingulare Specu. in tit.de locat.§.nunc aliqua, q.70. quod valde ſingulare dixit Dec. in d.l.traditionibus,num.14.per text. in l.quotiens, C. de donat.quę ſub mod.vbi Bal. dicit eſſe caſum valde ſingularem, vt in actibus liberalitatis quæratur actio ſine ceſſione.

Fallit etiam in alio caſu, l.vel inutilium, ff.de vſufruct. de pecorib. ſubmiſſ.quem caſum dixit admirabilem Alberic. in l.ſi ager, ff. de rei vendicatio.

SINGV. CCCCLXXXVI.

VERBVM vendidit, & tradidit importat licentiam apprehendendi poſſeſſionem propria authoritate, Alex. dicens ſingulare in l. prędia, §.fina.ff.de acquirenda poſſeſſio.

SINGV. CCCCLXXXVII.

VENDITOR cenſetur dare licentiam capiendi poſſeſſionem rei venditę a tertio Gloſſ. ſingularis in l.eius rei, ff.de rei vendicatio.vbi Caſtren.eam ſummopere commendat, Bar. dicit ſingularem in l.cum ſolus, nu. 4.ff. de vſucap.in l. iudicia, C. de rei vendicatio. Butr. in c. cum veniſſent,de reſtitu.ſpoliat.

SINGV. CCCCLXXXVIII.

VENDITOR promittens non moleſtare, dat licentiam capiendi poſſeſſionem propria authoritate Angel.dicens ſingulariſſimum in l. hæc ſi præſens, ff. de rei vendicatio.

SINGV. CCCCLXXXIX.

PLVS delinquit occupando vocantem per mortem, quam per negligentiam. dictum eſt ſingulare Bald. in l. fi. colum. 1. C. de edict. diu. Adr. tollen. valde commendat Pedemon. 34. nu. 30. par. 1.

SINGV. CCCCXC.

MERETRIX eſt infamis l. 3. §. lege Iulia. ff. de teſtibus, & eſt infamis ipſo iure, l. atletes, §. ait prætor, ff. de infam. & eſt infamis, & ſi intermiſiſſet, l. palam, §. non ſolum, ff. de rit. nupt. Farina. poſt alios, q. 56. artic. 10.

Vltra quem reperio duas limitationes, quæ a Doctoribus reputantur valde notabiles.

Prima eſt, tunc meretrix eſt infamis, ſi deprehenſa fuerit, alias non, gloſ. in l. Pantonius, ff. ſi quis a parent. fuer. manumiſſ. per l. palam. §. quę in adulterio, ff. de rit. nupt. quã gloſ. dixit ſingularem Alberic. ad l. imperator, ff. de infam. cogita.

Secundo limitat idem Alberic. niſi mutaſſet ſtatum, ita vt eſſet nouus homo, ex d. l. imperator, ff. de infam. & iſti duo textus videntur ſatis notabiles ad materiam regulæ ſemel malus, nam l. palam, §. non eſt ignoſcendum parui facit deſiſtentiam a malo, l. imperator multum conſiderat renouationem vitæ.

SINGV. CCCCXCI.

IVSSVS ſoluere infra tempus a die mortis incoandum, hæredibus intelligitur, & aditæ hæreditatis. textus eſt ſolemnis in l. ſtatuliberos, §. ſi quis ipſi hęredi, ff. de ſtatulib. quem textum appellauit ſollemnem Bar. in l. genero, ſub num. 3. verſic. teneo, ff. de infam. inferens ex hoc quod ſi conſtitutio epiſcopi dicat ſi executor non fuerit executus infra annum, cadat in excommunicationem, intelligitur infra annum a die ſcientię. ſingularem quoque dixit Aretin. in l. ſi mihi, & tibi, §. ſi quis ſeruus, col. penult. ff. de legat. 1. Roland. a Valle de inuentar. part. 2. verſic. quęritur quo tẽpore, fol. 51. inferens tempus conficiendi inuentarium non currere niſi a die aditæ hęreditatis, & non a die ſcientiæ ipſius delationis, & hęc per iſtum text. & communem dixit Monticul. de inuentor. quęſt. 7. nu. 3. fol. 44.

SINGV. CCCCXCII.

PROMITTENS ſoluere quandocunque, exceptionem pręſcriptionis opponere non prohibetur. gloſ. ſingularis in cap. 1. in verbo quandocunque de feud. dat. in uicem, l. cõmiſſo, quam ſingularem dixit Crot. ad l. nemo poteſt, nu. 50. de legat. 1.

SINGV. CCCCXCIII.

PER prohibitionem moleſtiæ non intelligitur prohibita Trebellianica. dictum ſingul. Imol. ad l. qui ſoluendo, col. penul. in fi. ff. de hęred. inſtituend. quod alibi non reperiri dixit Iaſ. valde commendans ad l. actione ſub numero quarto, verſic. facit optime, C. de procurat. maxime in filijs primi gradus Pere

gri.

gri.de fideicommiſſ. articu.31. ſub num.6.

SINGV. CCCCXCIIII.

NVMQVAM ex poſſeſſione præſumitur dominium, niſi ipſa poſſeſſio allegetur.dictum eſt ſingul. Bart. in l. rem alienam, num.6.ff.de pigno.actio.vbi ſic inſtruit aduocatũ, ne ſuccumbat. dixit ſingulare Bal.in l. etiam colum. 2.C.de executio.rei iudic.Salyce.ad l.certa iuris,C.locat. Alex.conſ.34. & 137.colum.2.lib.1.Iaſ.ad l. cum quid num.28.ff.ſi cert. pet.

SINGV. CCCCXCV.

PER verba quantuncumque generalia, & prægnantia non cenſetur ſublatum beneficium reſtitutionis in integrum, glo.ſingu. in cap.coram,de reſtitutio. in integrum, quam ſingularem dixit Iaſ. in l.ſi infanti,in fine,C.de iur. delibet. pulchram appellauit Gozad. ad l. poſtquam liti,in fin.C.de pact. Rui.conſi.43.nu.16.vol.1,Rolan. conſi.68.nu.29.vol.3.

Declaratur, niſi aſſecuratio proceſſerit ab eo, qui reſtitui poterat, Sfort.de reſtitutio. in integrum, q. 11.articu.5.ſub nu.43.

Declaratur,ſecundo loco notabiliter non procedere data ignorantia craſſa,& ſupina, ſecus ſit probabilis, & veriſimilis,pulchre Roman.conſilio 127.in fine,quem valde commendat Dec. conſilio 167. colum. fina.vbi ponit multa exempla,Menoc.de præſumpt. lib.6.præſumpt.23.Sfort.de reſtitutio in integrum par.1.q.8.art.10.qui tamen nec Roma. nec Dec.in citatis locis allegant.

SINGV. CCCCXCVI.

PER vniuerſalem negatiuam nulla iuris ratio permittit non intelligitur ſublatum remedium ſpeciale, & extraordinarium.gloſſ. quam ibi Iaſ. valde commendat in l.poſtquam liti,num.14.C.de pact. valde commendat Roland.conſilio 68.nu.33.vol.5.

Et ſic habetur limitatio ad regulam l.eius militis,§.militia miſſus, ff.de milit. teſtamen.vt facilius tollatur ius ſpeciale quam commune; nam hoc verum in ſpecie, ſecus in genere.

SINGV. CCCCXCVII.

SVCCESSOR in beneficio tenetur ad debita contracti pro infirmitate ſui anteceſſoris Abb.in cap.ex præſentium,col.1.de pigno. dixit valde ſingulare Dec. conſilio 157.col.1. vbi ampliat ad impenſas funeris neceſſarias tantum, & non ad pompam.

SINGV. CCCCXCVIII.

PRÆLATORVM appellatione Abbatiſſa continetur, dictum eſt ſingul. Fulgoſ. conſ.1 2 1. ſuppoſita bulla, quod valde ſingulare dixit Dec. conſilio 182.colum. 2.in princip.

SINGV. CCCCXCIX.

INDVCTA ad excipiendum producunt ex poſt facto actionẽ. gloſ.

gloſ. eſt mirabilis in l. ſed ſi poſſeſſori in verbo dandam in fine, ff. de iureiurand. quam ibi Bart. num. 1. Caſtrenſ. nu. 8. Iaſ. num. 19. dicunt ſingularem, & admirabilem. ſingularem quoque dixerunt Caſtren. & Alex. in l. permiſceri, §. ſpecies, in fi. ff. de acq. poſſeſſio.

SINGV. D.

EXPELLERE videtur, qui non permittit me vti dignitate mea, gloſ. ſingul. in cano. contra ſanctorum, 16. q. vltim. quam ſingularem dixit Alberic. ad l. vim facit, in fine, ff. de vi, & vi armat. ſicut etiã turbare dicitur, qui delet arma, vel inſignia alterius Fely. in cap. tertio loco, col. 1. de probatio. Rebuff. ad conſtitutio. regias Galliæ, titul. de mater. poſſeſſor. artic. 1. glo. 2. num. 33. Meno. de retinend. remed. 3. numero 502.

SINGV. DI.

CONVENTVS rei vendicatione, ſi dolo deſijt poſſidere, licet ſoluat litis æſtimationem tamen actor non debet cedere actiones, ſed tantum cauere de non moleſtando, quo facto poteſt recuperare rem propria authoritate Caſtrenſ. dicens valde notandum in l. hæc ſi res, ff. de rei vendica.

SINGV. DII.

SI mulieri legatur fundus, & æſtimatio in dotem, vtrunque debet habere, gloſſ. eſt notabili, & ſingularis in l. Licinius locuſta. ff. de legat. 2. quam ſingularem dixit Bart. in l. prima, §. penult. ff. de dot. prælegat.

SINGV. DIII.

QVANDO pecunia legatur vt quantitas exiſtens in certo loco, tunc iudicatur, vt ſpecies, l. ſed ſi certos, ff. de leg. 1.

Limitatur ſingulariter niſi pecunia legetur, vt quantitas, & poſtea in ſolutione aſſignetur pecunia exiſtens in certo loco, tunc etiãm erit relictum quantitatis, quod non peribit, licet pecunia illius loci periret, tex. eſt notabilis in l. quidam, ff. de legat. 1. quem ad hoc dixit valde ſingularem Iaſ. in l. ſi ſeruus pluriũ §. fi. ſub nu. 6. ff. de legat. 1.

SINGV. DIIII.

ASSESSORIS imperitia nõ excuſat poteſtatem, quod non faciat litem ſuam, l. poſt depoſitam, C. de aſſeſſor. gloſſ. magna in l. 2. ff. quod quiſque iur. vbi Bart. dicit, quod multoties occurrit in facto, vbi Iaſ. nu. 4. dicit communiter ab omnibus ita teneri.

Limitatur ſingulariter, niſi aſſeſſor haberet inſtrumentum doctoratus de aliquo ſtudio generali, quo caſu poteſtas excuſatur, ita ſingulariter Salyc. in l. fi. C. de pœna. iudic. qui male iudican. Quod dictum ſingulare reputant Alex. & Iaſ. in d. l. 2. vbi Alex. num. 9. Iaſ. ſub num. 4. in 2. limitatio. & ſubdit Alex. vnũ aliud etiam valde notabile in practica, quod licet non ſit doctoratus, tamen in ſimilibus officijs exercitatus ſit, & hoc ſufficit ad excuſandũ, idem Alex. conſi. 64. col. 2. vol. 1 dicens

cens multum vtile in practica, & ſæpiſſime occurrere. ſubdeclarantur iſta omnia in poteſtate imperito, & idiota, ſecus ſi ipſe ſit legum doctor, & peritus, quia non excuſatur, ita ſublimitat Dec. conſi. 8. nu. 3. dicens bene notandum.

SINGV. DV.

EXTORQVERI dicitur, qui per importunitatem, & nimijs ſuaſionibus aliquid conſequitur, gloſ. ſingul. in cap. 1. in verbo extorſit circa principium de religioſis domibus, lib. 4. quam ſingularem dixit Iaſ. in l. eius qui in prouincia, nu. 4. ff. ſi cert. pet.

Addo vltra eum gloſ. ſingularẽ ſecundum Bald. & Bologni. ibi in l. 1. in verbo extorta, C. ne filius pro patr. vbi Bal. nu. 1. dicit eam valde menti tenendam, vt ſeductus ad ſoluendum habeat conditionem indebite.

Et doloſa perſuaſio eſt plus, quã violenta coactio, l. 3. §. ſi quis volentem, ff. de liber. homin. exhibend. l. 1. §. perſuadere, ff. de ſeruo corrupt. vnde l. 1. C. de rapt. virgin. procedit etiam contra perſuadentem Marſil. conſilio 61. nume. 21. de magis communi Maſcard. in verbo violentia, num. 33.

SINGV. DVI.

CONSENSVS præſtitus in principali ſufficit in acceſſorijs, glo. notabilis ſecundum Bart. ibi in l. 3. §. ſed vtrum in verbo inuito in ſecunda ſolutio. ff. de minor. quam ſingularem etiam dixit Iaſ. in l. 1. §. item acquirimus, nume. 7. ff. de acqui. poſſeſſio. Bald. in l. fina. §. ſin autem col. 2. C. de bonis, quæ liber. Soc. conſi. 82. col. 2. in fine, libro 3. Crauet. in libel. de indemnit. mulierum, nu. 43.

SINGV. DVII.

CONFESSIO iudicialis facta colore iracundię non valet: glo. ſingularis in cap. ex literis in verbo admonita de diuort. quam ſingularem dixit Butr. in cap. olim de reſcript. notabilem dixit Panor. in cap. at ſi clerici, col. 6. in 3. limitatio. de iudic. in cap. vltimo, col. 4. verſicul. nota vnum caſum de confeſſ. in cap. cum venerabilis, col. 3. verſicu. nota vnum caſum de exceptio. in cap. cum olim, col. 2. de priuileg. dicens eam alibi neſcire, in cap. ſi vero, colum. 6. de iureiurand. in cap. dudum, col. 2. de conuerſ. cõiugat. Dec. in l. quidquid colore, numе. 7. de reg. iuris.

SINGV. DVIII.

STATVTVM ſi dat certã formam gerendis in conſilio, ſi aliter per concilium fiat, nihilominus actus valet, & ſubſtinetur, dictum eſt ſingulare Bald. in l. vniuerſis, in fine, C. de precibus imperato. offerend. idem ſcribit Bald. in l. 1. col. 5. verſic. vnde hic quæro, ff. de legibus loquendo in fortioribus terminis, quando eſt oppoſita clauſula annullatiua: quod dictum ſingulare dixit Caſtrenſ. in d. vniuerſis, & in l. 1. in princ. ff. de conſtit. princip. in l. 1. ff. ad l. Falcid. ſingulare dixit Iaſ. in l. 1. col. 4. verſi. ſexto facit, ff. de liber. & poſthum. valde ſingulare dixit

Fely.

Fely.in cap. cùm dilecta, col. 20. in prima fallentia de reſcript. in cap. 1. colum. in fine de maiorit. & obedientia.

Declaratur id eſſe verum duobus concurrentibus, vel quod non ſit appoſita in ſtatuto clauſula annullatiua, ſed ſtatutum ſimpliciter diſponat, vel quod actui derogato fuerint præſentes omnes de concilio Dec. conſi. 10. & conſi. 229. columna 2. dicens hoc ſingulariter notandum.

SINGV. DIX.

NON eſt parendum principis reſcripto, quando continet duriorem pœnam, quam patiatur delictum, l. ſi vendicare. C. de pœnis, vbi ſuperſedendum pro triginta dies, quæ lex fuit a Theodoſio Imperatore ad inſtantiam diui Ambroſij, vt relatum eſt in cano. cum apud 11. quæſt. 3. quem textum dicit pingend. auro Martin. Laudenſ. in tract. de princip. titu. de conſilia. princip. cap. 6. ſolemnem dixit Iaſ. ad l. debitoribus, colum. 3. in fine, verſi. ſecundo, quando, ff. de re iudicat. aureum dixit idem Iaſ. in repetitio. l. 1. in 2. notab. C. de ſum. Trinit. & fide catholic. in l. puniri, col. fina. C. ſi contra ius, vel vtilit. publi. Marſil. in l. 1. § fin. col. 15. ff. de quæſtion. Felyn. in cap. ſi quando, col. 2. de reſcrip. in cap. iuriſgentium, col. 2. in cap. in cauſis, col. 2. de re iudic. late commendat Crauett. conſilio 319. col. 13. verſ. quarto reſpondeo Neuiz. ſilua nuptia. lib. 6. num. 49. Grammatic. conſil. 46. num. 38. & 39. vbi ampliat ad Papam ſi aliquid irrationabile committit, vt ſeruetur forma dictę legis, & iterum uoto 32. Cagno. ad l. quidquid, Calon. num. 12. ff. de regul. Menoc. dicens caſum egregium, & ſemper memorię commendandum de arbitra. caſ. 334. num. 5. pulchre Cuiacc. lib. 5. Emendatio iuris, cap. 9. qui conciliat cum l. 2. ff. de cuſto. reorum.

SINGV. DX.

DE natura exceptionis, vt ſit de primeuo corpore diſpoſitionis, & probat cõtrarium eius, quod eſt in pręcedenti diſpoſitione. dictũ eſt elegans Bal. in l. in his, ff. de legibus, quam vti pulchram commendat Curt. ſen. conſi. 65. col. 3. laudat Ripa lib. 1. reſponſorum cap. 6. nu. 6. Cagnol. ad l. 1. ſub num. 28. ff. de regu. iuris.

SINGV. DXI.

IVDEX non poteſt ſcribere acta cap. quoniam contra deprobation.

Limitatur ſingulariter, niſi conſuetudo ſit in contrarium. Barto. in l. ſi ſeruus communis, ff. de ſtipul. ſeru. quod valde ſingulare reputauit Abb. ad limitationem dicti cap. in cap. cum dilectus, col. 2. num. 1. de fid. inſtrument. vbi idem ſi ſit notarius, vel in his, quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, vel in cauſis patuis.

SINGV. DXII.

MVLIER licet ex forma ſtatuti prohibeatur contrahere ſine certa ſolemnitate, tamen ea ſolemnitate omiſſa poterit eſſe procuratrix

procuratrix ad negotia Angel. dicens notabile, & Florentiç obtinuiſſe ad l. quamuis, vbi Alex. ad l. ſi colonus, num. 5. ff. de acq. poſſeſſ. aſſerentes, quod non obligatur ex ſe, ſed mandatum ſubſiſtit, vt ei ſoluendo quis liberetur, commendat pro notabili Dec. in l. fœminæ, nu. 14. ff. de reg. iur.

Additur aliud ſimile notabile, quod poteſt eſſe procuratrix ad recipiendum fideicommiſſum, l. mulier, ff. ad Trebellian. vbi Caſtrenſ. in l. quamuis, num. 2. ampliat. vt iudicialiter cogere poſſit ad adeundũ per regulam conſequentis ſubdẽs, quod fœmina poteſt eſſe procuratrix in iudicio ſummario, ſecus ordinario, & ibi Alex. §. nihil, num. 2. dicit valde notabile, ſed verum quã do non habeat alias perſonas habiles.

SINGV. DXIII.

LEX poſitiua, & præceptiua nõ obligat ad peccatum ſi nõ fuit vſu recepta, vel ſi indeſuetudinem abijt, Abb. dicens perpetuo notandum in cap. 1. numero 4. de tregu. & pac.

Declarando, vt ibi per eum, quæ conſuetudo ſi introducatur ſciente ſuperiore ſufficiat binus actus, ignorante verò ſuperiore, requiritur ſpatium quadraginta annorum & rationabilis cauſa.

Declaratur ſecundo, vt donec conſuetudo eſt in fieri contrafaciẽtes peccant non data rationabili cauſa poſt conſuetudinem legitime præſcriptam non peccant Alexander conſilio centeſimotrigeſimoſecundo, vol. 1.

SINGV. DXIIII.

SI depoſiui penes te decem ſaccos frumenti, vt de eis vti emphyteota ſoluerẽ canonem ſi repetij, & tu recuſaſti, & ex hoc amiſi bona emphyteota ad intereſſe amiſſionis depoſitarium conuenire non potero, quia in grano, & ſimilibus non venit intereſſe extrinſecum Iaſ. dicens mirabile in l. nummis, num. 4. ff. de in litem iurand. commendat Rebuff. ad l. vnic. in gloſſ. dupli, num. 20. C. de ſenten. quę ſine cert. quantit. profer.

SINGV. DXV.

DELICTVM de recenti cõmiſſum grauius punitur quã ſi multos iam annos, l. ſi quis diutino, ff. de pœnis, quam ita interpretatur Accur. ibi in vltima lectura, quam ſingularem, & digito ligandam pro liberando amico a morte dixit Roch. de Curt. in cap. fi. col. 4. verſic. ex quo infero de conſuetud. Didac. var. reſolutio. libro 2. cap. 9. ſub num. 3. verſi. & quibus Alciat. in cap. cum non ab homine, nume. 38. de iudic. vbi vult eſſe elapſos ſaltem decem annos, vt dicatur delictum diu commiſſum.

Licet re uera reatus ibi non capiatur pro crimine, ſed pro ſtatu reorum dum cuſtodiuntur, cauſa pendente Coraſ. lib. 2. miſcella, capi. 20. qui licet ibi derideat, Accur. tamen non meretur, quia ibi in 4. lectura hoc ſentit, & illud idẽ quod explicat Coraſi. in loco citato ſentit Alciat. libro ſecundo, parergon, cap. 10.

SIN-

SINGV. DXVI.

IVDEX maior prout epiſcopus diſpenſare poteſt, cum reſte criminoſo, vt admittatur ad teſtimonium. dictum eſt ſingulare Innoc. in cap. cum te de re iudicat. quod dictum admirabile dixit Areti. in capitu. primo, columna ſeptima, de re iudi. accuſatio. ſingulare dixit Marſil. conſilio trigeſimonono, numero vigeſimoprimo.

SINGV. DXVII.

SILENTIVM filij, vel filiæ propter patris reuerentiam reputatur contradictio gloſſ. ſingularis in l. prima, §. quæ onerandæ, ff. quarum rerum actio non detur, quam ad hoc dixit ſingularem Bal. in l. prima, in vltim. columna, C. de bon. mater. notabilem dixit Iaſ. in §. quadrupli, numero 64. inſtit. de actio. Roderic. allegat. 24. Menoch. libro 3. præſumpt. 127. Viui. in ſilua opinio 165.

SINGV. DXVIII.

METVS ſemel a marito vxori illatus præſumitur durare durante matrimonio Bart. in l. penult. circa finem, ff. de condictio. ob turpem cauſam dixit ſingulare Iaſ. in §. quadrupli, ſub numero 66. inſtit. de actio.

SINGV. DXIX.

IMPORTVNÆ preces mariti, habentur loco minarum dictum eſt ſingulare Innoc. in cap. petitio, de iureiurand. dixit valde ſingulare Iaſ. in §. quadrupli, nu 66. inſtit. de actionibus Afflict. decil. 69. Didac. in epitom. de ſponſal. part. 2. cap. 3. §. 6. in fine, Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſump. 127. nu. 12.

SINGV. DXX.

REFERAM aliqua ſingularia dicta in materia, intereſſe. actor. enim qui in genere petit intereſſe, tenetur poſtea in proceſſu probare ipſius qualitatem, gloſſ. reputata ſingul. in l. 1. §. ſi quis argentum, ff. depoſit. Rofred. in libell. de eo per quem factum erit verſicu. in hoc autem Inno. in cap. cum dilectus, col. 1. de ordin. cognitio. commendat Angel. de maleſi. in verbo, & ad hoc colloquium verſ. quid autem ſi accuſator, reputat in practica valde notabile Iaſ. in §. ſed iſte, num. 73. de action.

Et ſi non probaretur intereſſe per teſte poſſet iudex ex officio alios examinare ſuper qualitate, vel duobus committere, vt certum reddatur, vel ipſe poſſet ex officio extimare, hoc eſt notabile dictum Bart. in l. ſi quod ex Pamphila, ff. de legar. 2. in l. ſemper, §. in hoc interdicto, ff. quod vi, aut clam. commendat Bald. in l. ſi traditio. C. de actio. empt. dixit ſingulare Vincen. Herculan. ad l. pretia vnum, col 9. ff. ad l. Falcidiam.

Et ſi non daretur tempus ad liquidand. intereſſe ex periculo lapſus inſtantiæ poſſet in genere condemnare ad intereſſe, & in executione liquidare Barr. Bald. & alij in l. ſecunda, C. de reſcindenda vendi-tione.

T Et

Et male faceret iudex, abſoluere reum, quia non eſt liquidatum intereſſe Soci. dicens perpetuo notandum in capit. dilecta, col. 2. de foro competen. & perpetuo notandum dicit Alex. ad Bart. in d. l. ſi quod, & Pamphila ſingulariſſimum in practica dixit Rebuff. ad l. vnic. ſuper gloſ. 1. numero 40. cum ſeq. vbi valde exclamat.

SINGV. DXXI.

SVNT duo caſus ſingulares in quibus Trebellianica non detrahitur, Primus eſt, quando hæres eſt inſtitutus non ſua contemplatione, ſed fideicommiſſarij, l. in fideicommiſſi, §. cum Pollidius, & ibi not. Cyn. ff. de vſur.

Secundus caſus, vbi quis tenetur reſtituere ex contractu, l. quidam cum filium, ff de hæred. inſtituend. & hos duos caſus dixit valde ſingulares, & perpetuo cordi figend. Bald. in rub. C. de his, quæ in fraud. credit. in fine, & in cõtractu, vel in pacto dotali, quod non detrahatur tenet poſt multos citatos Benugari. ad l. in quartam, nu. 239. ff. ad l. Falcid. Petra de fideicommiſ. q. 15. ſub nu. 204.

SINGV. DXXII.

RECIPIENS aliquem ſub protectione ſua non tenetur eum defendere, niſi cum iniuſte grauatur gl. notabilis in cap. 1. de treg. & pace. vbi Abb. in vltimo notab. valde commendat: valde etiam commendat Iaſ. ad l. qui ſeruum prope finem, ff. de verborum ſignificationibus.

Limitatur etiam ſingulariter, niſi adiuuaret ad eius defenſionem. quo caſu licet iuſte grauetur, defenditur per text. quem ibi Bald. dicit admirabilem, & aliter defendi non poſſe in cap. 1. in princip. in titu. hic finit lex deinde incipit conſuetud. vbi Bald. col. 2.

SINGV. DXXIII.

VASALLVS tenetur defendere dominum ſe iniuſte defendentem, Bald. dicens eſſe caſum mirabilem in cap. 1. numero 6. verſic. eſt & tertius caſus. in titul. hic finitur lex incipiunt conſuetu. vbi dicit, quod durities feudorum hoc diſponit, & quod fuerunt duo pecora compilatores, qui talem caſum appoſuerunt, dixit etiam caſum admirabilem Iaſ. ad l. qui ſeruum prope finem, ff. de verb. oblig. ſed Aluarott. in dicto loco, numero 6. & Afflict. in 3. notabili contrarium verius affirmat inſpecto iure diuino, & canonico.

SINGVL. DXXIIII.

DECLARATIO ſemel tantum fieri debet, & non plus. gloſſ. eſt ſingularis in l. quidquid aſtringendę in verbo pet promiſſorem, ff. de verborum obligationibus, vbi Barto. dicit eſſe caſum ſingularem, & alibi neſcire, vbi Iaſ. numero octauo, idem exclamat Angel. in l. ſi quis intentione ambigua, columna prima, ff. de iudic. ſingularem quoque dixit idem Iaſ. ad l. ędita notabil. 5. ſub num. 8. C. de edend.

SIN-

Digitized by Google

SINGV. DXXV.

SI teſtis ſtatim, & incontinenti examinatus vadat ad notarium, & faciat ſibi legi dictum ſuum, & dicat non depoſui ſic, non poteſt mutare notarius ex ſe ſine mandato iudicis, dictum eſt ſingul. Bal. in cap. præterea, columna penultima, de teſtibus cogend. quod valde ſingulare dixit Iaſ. ad l. quidquid. aſtringendæ, ſub numero decimo, ff. de verbo. obligatio.

SINGV. DXXVI.

CONFESSIO dicitur incontinenti reuocata antequam in ſcriptis ſit redacta gl. ſolemnis in cano. apud miſericordem 32. quæſtione prima, quam valde ſingularem dixit Iaſ. ad l. quidquid aſtringendæ, ſub numero decimo, ff. de verborum obliga. l. Tiraquell. de retract. conuentional. §. primo, gloſſ. 5. numero decimotertio, poſt multos, quos allegat.

SINGV. DXXVII.

VESTES pretioſæ, Zonę, & ſimilia, data per virum, vel eius patrem, vxori, non cenſentur donata, ſed ad ſimplicem tantum vſum conceſſa, vnde viro mortuo, ſunt eius hæredibus reſtituenda, dictum eſt ſingulare Bartol. in l. prima, §. nec Caſtrenſe, numero decimo, verſicu. & ideo puto, ff. ſoluto matrimonio, vbi ampliat etiam ſi apponatur verbum dono, quia impropriatur dixit ſingulare Bald. in Authenti. ex teſtamento, numero nono, verſic. duodecimum, C. de collatio. dixit ſolemne Ioan. Lup. ad rubr. de donatio. inter virum, & vxorem, iuxta principium verſic. intellige hoc fol. 6. communiter receptum Iul. Clar. §. donatio. quęſt. 10. in fine.

SINGV. DXXVIII.

NOTARIVS negans ſe de aliquo inſtrumento rogatum tenetur pœna falſi, l. eum qui, & ibi not. Bald. C. de falſ.

Limitatur ſingulariter niſi eſſet elapſum tam longum tempus, ex quo veriſimiliter præſumi poſſet obliuio Ioan. Andr. ad Specul. de inſtrument. ęditio. §. inſtrumentum, in princip. dixit valde ſingulare Iaſ. in l. qui accuſari, numero 4. C. de edend.

SINGV. DXXIX.

SI teſtator in principio teſtamenti facit mentionem de filio cum qualitate maſculinitatis, in alijs ſimpliciter loquendo, ſemper ſubintelligitur de maſculis, & hæc qualitas ſemper intelligitur repetita, dictum eſt ſingulare Abba. conſilio trigeſimooctauo, columna vltima, volumine primo, quod ſingulare, & ſæpius in facto habuiſſe dicit Iaſon ad l. qui filiabus, numero tertio, ff. de legat. primo.

SINGV. DXXX.

PROMISSIO nuda, quæ reperitur in libro mercatoris ſuppletur a cauſa, quæ colligitur in libris,& partitis præcedentibus dictum eſt ſingul. Ioan. Andr. in ru' bri.de depoſit. quod dixit valde ſingulare Iaſ. ad l. filiabus ſub numero quarto, verſicu. quinto, &c. ff. de legat. primo, in l. triticum, numero 6. de verb. obliga.

SINGV. DXXXI.

PROCVRATOR ad emẽdum conſtitutus, ſimpliciter emendo a non domino, vſucapit ſibi, ſed domino volenti reſtituere tenetur actione mandati, l. pignor. §. fina. ff. de vſucap. vbi Bart. Ang. & Caſtrenſ. dicunt eſſe pulcherrimum caſum, & bene notandum, & ſic ſcientia rei alienæ non impedit vſucapionem.

SINGV. DXXXII.

INSTRVMENTA de iure communi non habent executionem paratam, l. minor viginti quinque annis, cui fideicommiſſum ff. de minor.

Fallit ſingulariter pro exactione legatorum, & fideicommiſſorum, textus eſt ſingularis in §. illud & ibi not. Angel. numero quingenteſimoſeptimo, Authentic. de hæred. & Falcid. dixit ſingulare, & quotidianum Iaſ. in l. finali, numero ſexto, verſicu. tertius caſus, vbi Alex. numero 3. C. de edict. diui Adria. tollend. in l. pactum inter hæredem, numero 6. ff. de pact. dicens alibi non reperiri, Dec. in l. in teſtamentis, numero 6. vbi Cagnol. numero 8. ff. de regu. iur. Alciat. valde commendans in l. pecuniæ, §. actionis, numero decimo, ff. de regu. iur. Socin. conſilio 103. in princip. libro tertio, Natt. conſilio 206. numero quarto, libro primo, conſil. 626. numero vigeſimoquinto, libro tertio, deciſio Peruſin. 23. numero decimo.

SINGV. DXXXIII.

IDEM eſt dicere ſumma pecuniæ; & quantitas pecuniæ, Alberic. dicens valde notandum ad l. quiſquis, ff. de legat. 3.

SINGV. DXXXIIII.

SI diuerſa iura diuerſimode in materia loquantur, quod vtriuſque iuris diſpoſitio in ea materia vendicat locum, & ſecundum vtriuſque iuris diſpoſitionem illa materia eſt intelligenda, gloſſ. ſingul. in cano. fraternitas diſtinct. trigeſimaquarta, quam ſingularem dixit Roman. conſilio centeſimoquarto, columna ſecunda, numero primo, in fine verſi. ſecundo per id quod &c.

SINGV. DXXXV.

SI ſtatuta, vel bannimenta diuerſimode in aliqua materia loquantur, recurrendum ad diſpoſitionem magis plene loquentem pulchre Bal. per illum tex. & ibi et ſenſit Accurſi. in l. ſi ita ſcriptum, ff. de

Digitized by Google

ff. de hæred. inſtituend. appellauit dictum elegans, & ſingul. Roma. conſilio centeſimoquarto, numero 3. in fine.

SINGV. DXXXVI.

PER contractum præcedentẽ melius probatur ſimulatio contractus ſubſequentis, l. 4. §. ſi ab ignoto, ff. de manumiſſ. vbi Bart. & Buttrigar. dicunt eſſe caſum ſingularem; ſingulare quoque dixit Bald. in rubrica, de pactis, numero duodecimo.

SINGV. DXXXVII.

CASVS eſt frequens & tota die contingit in facto, requiro te, vt emas domum pro me, tu dicis, da pecuniam, ego non dedi tibi ita cito, tu emiſti, tuo nomine, quod lex præſumit de mea pecunia emptam, ſtante requiſitione ab initio facta, inde probata requiſitione, non nocebit emptio facta a te quiſito nomine proprio. Bartol. in l. quarta, §. ſeu, verſic. vnde quęri. ff. de manumiſſion.

Et in dubio pręſumitur factum animo exequendi mandatum Bal. dicens valde notabile in l. ſi literas, in fine, C. mandat.

Etiam ſi ex interuallo faciat, Bar. in l. non ſolum, §. ſi mãdato, numero duodecimo, ff. de iniurijs. Monticel. regul. ſeptima, numero octuageſimoprimo.

Et fructus, quos recipit emptor, facit ſuos donec pretium ſoluatur Bald. in rubrica, C. de contrahend. emptio. quęſtione decimaquinta numero decimoquinto.

SINGV. DXXXVIII.

ADHIBENS Monacum ad emendum, poteſt cogere Monaſterium ad cedendum iura, nec eſt damnum Eccleſiæ. Bartol. dicens perpetuo notandũ in l. quarta, §. ſiue autem, ff. de manumiſſion.

Ampliatur idem contra pupillum; Bald. dicens perpetuo notandum in l. prima, numero vigeſimo, C. ſi ſeruus ext.

SINGV. DXXXIX.

VENDITIO non poteſt dici imaginaria ex poſt facto, Bald. hoc valde commendans in l. primo, numero vigeſimo, C. ſi ſeru. exter.

SINGV. DXL.

EX SOLA impetratione reſcripti non acquiritur ius alteri parti, vt eius retorcutione vti poſſit, Butr. & Abb. in capit. ex literis, de fide inſtrument. in capit. ex conqueſtione, de reſtitutio. ſpoliatorum, Bald. in l. poſtquam lit. in vltima columna, C. de pact. in l. prima, C. vt lite pendent. in l. mandatum, in penultima columna, C. mandat. in l. falſibus, columna ſeptima, C. de furtis, in l. finali, de conſtitutione Principum, in l. petendę, columna ſecunda, C. de tempo. in integram reſtitutio.

Limitatur ſingulariter in impetrante ius iniquum, vel ius nouum, quia ſtatim acquirit ius parti, etiam ſi pęniteat, & eo amplius vti nolit, Bald. dicens notabiliſſimum in l.3.§.1. ff.quod quiſque iuris, vbi Iaſ.numero 12.verſicu.nota iſtam infert.in practica, quod ſi obtinui commiſſionem, vel reſcriptum, vt cauſa cognoſcatur ſummarie, acquiritur aduerſario ius, etiã ſi eo amplius vti nolit, dicens pariter valde notabile.

SINGVL. DXLI.

ARBITER, vel arbitrator poteſt pronuntiare ſuper expenſis, & fructibus, licet de eis nihil fuerit dictum. eſt ſingulare dictum Bal.in l.1.colum.1. C.ſi a non competent.iudic, quod valde ſingulare dixit Iaſ. in l.cum Aquiliana, colum.2.verſicu. ſecundo per hunc tex.C.de tranſactio.

SINGV. DXLII.

PRODVCENS teſtes de credulitate, videtur eos approbari, Roma.conſi.104.quod dictum ſingulare reputauit Iaſ.conſilio 57. colum. 4. libro 1. Crauett.conſilio 201.num.7.

Quod verum eſt, ſi producat dictum teſtis iam publicatum, & ſibi notum, & hoc caſu non probat niſi quatenus de iure, ita vt productio non alterat iuris intellectum, Burſatt.conſilio 58.numero 15.Ioſeph.de Ludouic. concluſio.70.vnde ſi concurrerint duo ſpecialia in dicto teſte pro me producto, puta, quod eſſet vnicus, & de auditu, vel de credulitate, & de audito, mihi non obſtabit, quia iſta productio reducitur ad iuris intellectum, Thob.conſilio vigeſimoquarto, numero vigeſimoquinto, Rimina. iuni.conſilio 60, Borgni.deciſio. duodecimà, numero 40. cum ſequent. part.prima, Paleott.deciſione decimaſexta, Granut. Theorema.20.numero nono.

SINGV. DXLIII.

TESTI de infamia obijci non poteſt, ſi a partibus eſt rogatus, vel approbatus, gloſſ. ſingularis in §. & licet, in verbo ſupplicijs Authentic.de teſtibus, quam ſingularem, & alibi non reperiri dixit Bald.in cap. in nomine, numero 3. de teſtibus, ſingularem quoque dixit Rebuff. de reprobatio.teſtium, ſub numero ducenteſimouigeſimo tertio, verſic. item quando notabilem dixit Campeg. de teſtibus.regul.vigeſimanona, limit.decima, & regul.293.ampliat.3.

Declara hoc verum, data ſcientia infamię in approbante alias nõ, Angel. in l. prima, numero tertio, C. de teſtim. dixit ſingul. Cępoll. caut.ducenteſimauigeſimaſeptima, in fine, dicens in facto habuiſſe.

SINGVL. DXLIIII.

RECIPIENS in pignus rem furatam, non tenetur reſtituere niſi reſtituto pretio ſoluto pignoranti, l. ſeruus cuiuſdam, ff de condictio.indebit. vbi limitat verum ſi ignoranter, ſecus ſi ſcienter, quia ſibi imputat, & turpiter recepit, & ibi Caſtrenſ. quem ſequitur

tur Iaſ.dicit eſſe caſum notabilem, & ſingularem, perpetuoque menti tenendum, contra famulos ſurripientes dominis, & poſtea pignorantes, quod feneratot tenetur reſtituere veſtes pignora tas, reſtituto tamen pretio, ſi ignoranter fecit, ſecus ſi ſcienter. addo Ioã. de Anan. conſilio ſeptuageſimo, vbi bene loquitur Aufret. ad Tholoſen. 151.

SINGV. DXLV.

SI Maritus in inſtrumento confeſſus eſt recepiſſe dotem, nec in inſtrumento apparet promiſſio de ea reſtituenda in caſu reſtitutionis, tamen ſubintelligitur, & ex ea poteſt agi executiue ſicut ſi expreſſa eſſet, Bald. dicens perpetuo notandum in l. vnic. § ſed vt plenius, C. de rei vxor. actio. dicens pluries in facto habuiſſe. commendat pro valde ſingulari Gramat. deciſio. centeſimaſecunda, numero decimoquarto.

SINGV. DXLVI.

OBLIGATVS ad retrouendendum, ſi ſunt duo, quibus ſit retrouendendum? non auditur vnus volens redimere totum, niſi conſtet de recuſatione alterius conſocij, dictum eſt ſingulare Obert. de Cremona. in l. ſi legato, § ſi Stichus, de manumiſſ. teſtament. quod valde ſingulare dixit Firmia. in verbo emptor retrouendens, verſicu. tertio, & in verbo obligatus, ſub numero centeſimouigeſimo, dicẽs ita Senis iudicaſſe, & dictum Dominum Obertum fuiſſe primũ, qui legit in ſtudio Peruſino.

SINGV. DXLVII.

EXECVTIO legati pij eſt mixta fori, & ideo ſpectat etiã ad iudicem laicum, l. hæreditas in fine, ff. de petitio. hæredit. vbi Caſtrenſ. & Alberic. ampliant etiam nomine petent. & ex mero iudicis officio etiam & minus ſolemni teſtamenti, vbi Alberic. dicit, quod ille textus totadie allegatur ad hoc, & ſingularem dixerunt Barbat. & Didac. in capitulo heredes, de teſtament.

Declaratur ſingulariter, vt ſi agatur coram eccleſiaſtico, procedetur ſummarie, & de plano, ſi coram laico, via, & modo ordinario, dictum eſt ſingulare Ioan. Andr. in Clemen. diſpendioſam, de iudic. quam perpetuo menti tenendam dixit Angel. in dicta l. heredi tas, numero 3. in fine.

SINGV. DXLVIII.

OFFICIVM iudicis competit pro equo, pœnes alium reperto, licet non probem, nec de dominio, vel quaſi, ſed de poſſeſſione tantum, item pro vſu aquæ, quẽ habebam, ſed non iure ſeruitutis, l. de vſu, ff. de var. & extraord. cognitio. quam ſingularem, & mentĩ tenendam dixit ibi Bart. Guid. Pap. quæſtione trigenteſimaſexageſima ſecunda, & etiam notabilis ille textus in fine, quando ad munimen ciuitatis tranſmittuntur milites, nõ debet fieri ęqua diſtributio, alias datur iudicis officium.

SINGV. DXLIX.

LEGANS vxori omnes pannos lini.& lunæ, non videtur legaſſe venales pediculis, §. item cum quæreretur, ff.de aur.& argen. legat.per quem textum ita in facti contingentia reſpondit Barto. in l. diuus, ff.de bonis damnat.quod dictum reputauit ſingulare Iaſ. in l. prima, numero primo, C.de verbo. ſignifica.

Idem de equis legatis, dixit ibi Caſtr.ex text. notab. in l. ſeruos, §. fina.ff.de legat.3.Didac.var.reſolutio.lib.2.cap.5.verſic ſecunda concluſio.Men .lib.4.præſumpt.137. in primo caſu.Petr. Pecch. libro 5. cap.27.

Et venales dicuntur omnes, quæ non ſunt ad vſum, l. cum quæreretur,§.luna, ff.de legat.3. vbi Bart.& Alberic.ſufficere dicunt eſſe parata ad vſum pro vno anno tantum. pulchre Hiero Gabr.conſ.lio 98.num. 36.libro 1.

SINGV. DL.

HABENS duas voces, vnam nomine proprio, & vnam nomine alieno, non poteſt eas diuidere dando vni vnam,& alteri alteram, tex.eſt ſingu.in cap.ſi quis iuxta,§ porro,de electio.lib.6.dixit perpetuo notandum Alex.ad Barto.in l. ſi conuenerit, §.ſi vnda, ff.de pign. actio.

SINGV. DLI.

SENTENTIA iniuſta lata contra principalem nocet ſingulari ſucceſſori vtenti hypotheca ex perſona condemnante, Angel.dicens perpetuo notandum in l. ſi ſuperatus,num.4. ff.de pignor.

SINGV. DLII.

IN conceſſione omnium bonorum pro dote, non tranſit dominium ſine traditione, gloſ. ſingularis, quæ alibi non reperitur in l. pro dote, C.de iu r. dot. quam valdè ſingularem dixit Angel. in l. 1.in fine princ.ff.de pignor.

SINGV. DLIII.

SENTENTIA lata contra debitorem non nocet creditori, cui pignus non eſt traditum, ſed facta obligatio tantum, Alex.dicés perpetuo notandũ in l.ſæpe, nu.99. ff.de re iudic. Neguſ. de pignor.in 3.membr.6.part.numero trigeſimonono,in fine.

SINGV. DLIIII.

DISPOSITIO l.fin. ff.de exercitor. quam ibi Bartol. dicit ſingularem, & valde notabilem, non habet locum in ciuitate, vel vniuerſitate Iaſ.ex communi.ad l.ciuitas, numero vigeſimooctauo, ff.ſi cert. petat.

Limitatur ſingulariter, niſi ciuitas exerceret mercaturam, vel artem quæſtuariam, ita ſingulariter Bald.in rubr.de exercitor.columna 6. quod valde ſingulare dixit Iaſ.in l.ciuitas, ſub numero vigeſimooctauo, verſic. ſecundo limita. ff.ſi cert. petat.

SINGVL. DLV.

FILII capti ab hoſtibus, patri non proſunt, nec ad eius fauorē numerum faciunt, Barto. dicens val de notabile, nec alibi reperiri in l. 2. §. remittit. ff. de excuſatio. tutorum.

SINGVL. DLVI.

STATVM diſponens, quod debitum nōn poſſit probari niſi per aliud inſtrumentum, oſtendens inſtrumentum cancellatum, dicitur probaſſe per inſtrumentum. Bal. ſingulariter in l. vacuatis. C. de decurio. lib. 10. dixit ſingulare, nec alibi legiſſe Iaſ. in l. huiuſmodi §. ſi ita legatum num. 11. de legat. 1.

SINGVL. DLVII.

CLAVSVLA in fine teſtamenti appoſita ſi non valet iure teſtamenti, valeat iure donationis, vel cuiuſcumque alterius vltimæ voluntatis in vim donationis cauſa mortis valere nō poteſt, ſi inſtitutus ſit abſens. Bald. dicens perpetuo notandū in l. 2. ff. de pact. vbi Iacobi, valde commendat in prima lectura.

SINGV. DLVIII.

OBLIGATVS ad alimentandum aliquem, ſufficit ſi eum ponat in aliquo hoſpitali, vel pariat aliquam præbendam: dictum eſt ſingulare Bal. in l. 1. §. ſed ſcimus num. 2. C. de latin. lib. tollen. quod commendat Io. de Ana. in c. 1. col. ſi. de infantibus expoſit. inferens ex hoc ſi eſt filius, liberari à patria poteſtate. commendat Rui. conſil. 45. n. 4. lib. 2. ſed Bal. in citato loco con ſiderate loquitur. ſ. ſi poteſt morari ſine dedecore, vel data nobilitate hoſpitalis, vel alimentanda ſit perſona vilis.

SINGVL. DLIX.

PATER, qui tenetur alere filium in domo, non poteſt ei præſtare alimenta ſeorſum, ſi filius vult ea habere in domo, & habet iuſtam cauſam querelandi contra patrem. eſt dictum Ang. in l. quidam cū filium, vbi Iaſ. n. 6. dicit perpetuo notandum ff. de verb. oblig. Ruin. amplians ad eum, qui debet tractari vt filius in conſ. 45. nu. 6. lib. 2.

SINGVL. DLX.

QVOD quis facit proprio intuitu, & non contemplatione alterius, non repetitur l. creditor §. 1. ff. mandat. dixit ſingulare, & alibi non reperi Bal. in l. 1. ſub nu. 1. C. de negoc. geſt.

SINGV. DLXI.

CAVSA in dubio præſumit impulſiua & non finalis glo. ſing. in l. 2. §. fin. in verbo cauſa, ff. de donat. quam ſingularem dicit Boer. in addit. ad Din. in additio. final. de regul. iur. libro 6. inferens qui vult probare effectum ceſſaſſe, & ceſſatione, & ceſſatione cauſę debet probare eſſe finalem.

Digitized by Google

Quod verùm, ſi reſpiciat commodum accipientis, vel tertij, quo caſu præſumitur impulſiua, ſecus ſi commodum recipientis quo caſu ſemper præſumitur finalis, Tiraqu. poſt multos de cauſ. ceſſant. limi. 1. num. 58.

SINGVL. DLXII.

TESTATOR, iudex, vel Princeps in dubio de magis nota ſenſiſſe videtur l. qui habebat ff. de rebus dubijs, quam ſingularem dixit Bald. in cap. quoniam Abbas. num. 4. de offic. delegat.

SINGVL. DXIII.

COMMODANS veſtes, vel alia ornamenta Comicis, vel Luſoribus, ſi pereant, recipientes non tenentur niſi de dolo, Caſtrenſ. dicens ſingulariter notandum in l. ſi vt certo §. interdum ff. commoda. Cagn. ad l. contractus num. 40. ff. de regu. dicens in facto quotidie euenire.

SINGVL. DLXIIII.

SI inſtituatur hæres ille, de cuius ſtatu dubitatur, & inſtituatur tanquam ſeruus, cogitur officio iudicis adire, l. cum aliquis, & ibi not. Iaſ. C. de iur. deliberand.

Limitatur ſingulariter in filio putatiuo Bal. ſingulariter in l. 1. nu. 41. C. qui admit. per l. iuſta. in prin. ff. de vſucap. vbi Caſtrenſ. & Angel. reputant ſingulare & extendunt ad monacos putatiuos, dixit valde ſingulare Iaſ. ad l. cum aliquis num. 2. C. de iur. deliber.

SINGVL. DLXV.

ABVSVS, & corruptelæ, ob publicam vtilitatem tolerantur, vnde captura ſuſpecti non annullabitur, quia non ſunt ſeruata de iure ſeruanda, ſi ita alias vſitatũ fuit, ne infinitę capturæ irritentur. Caſtren. dicens in practica ſingulare in l. iuſto in fine ff. de vſucap.

SINGV. DLXVI.

QVI parcit pudori alterius eo inuito, non excuſatur, ſecus qui parcit pudori proprio, l. quintus, ff. mandat. vbi Barto. dicit eſſe caſum ſingularem, & faciens, vel recuſans aliquid ex verecundia, excuſatur, ſicut ſi præcederet obligatio, l. pecunię in fine, ff. de alimen. & cibar. legat. vbi Bar. in fine dicit illam legem notabilẽ, & dans ſecundum conſuetudinem, non dicitur donari, quia ex verecũdia, conſuetudinis facit Roland. conſilio 10. num. 12. vol. 1. & poſſe non poſſumus, quod honeſte non poſſumus, l. filius, ff. de cond. inſtit. Rebuff. ad l. nepos proculo, verſic. quinto, & C. de verb. ſignifica. addo Bart. in l. ſi fideiuſſor, in fi. ff. de fideiuſſor. Salyc. in l. placuit, C. de iudi. Iaſ. in l. iuriſgentium, §. ſed cum nulla, colum. 3. in 3. limitatio. ff. de pact. in l. non ſolum, §. morte, col. 20. ff. de nou. oper. nuncia. in l. ſi pœnam, col. 2. ff. de verb. oblig. in l. ſideicommiſſum, ff. de condict. indebit. pulchre Crauet. conſi. 6. nu. 71.

SINGV. DLXVII.

VERBA generalia intelligũtur de merentibus, non de indignis, l. Lucius Titius, §. Lucius Titius damnum, ff. de legat. 2. dixit ſingulare Iaſ. in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi. ff. ſolut. matrimo. Marſil. conſil. 93. num. 4. Roland. de iur. dot. q. 61. num. 15.

SINGV. DLXVIII.

AMICVS, vel procurator meus expendens aliquid ſimoniace pro beneficio mihi conferendo, non repetit, gloſſ. notabilis in gloſſ. 1. in cap. licet de accuſatio. quam dixit ſingularem Ioan. Lup. in cap. per veſtras, §. 66. in rub. nu. 26. de donatio. inter virum, & vxorem, fol. 79.

SINGV. DLXIX.

CONSENTIT quis alicui, vt de re ſua teſtetur, l. ſicut, §. venditionis, ff. quibus modis pign. vel hipotec. ſol. quem textum dixit vnicum in iure Bald. in cap. 1. §. preterea, quibus mod. feud. amit. in l. venditioni, C. pro empt. in l. quotiens in omnibus, C. de fideiuſſor. in l. ſi tibi, §. de pignore, ff. de pact. Neguſ. de pignor. in 2. memb. 6. partis, ſub num. 12.

SINGV. DLXX.

IN officiali ſemper preſumitur terror ab eo inferri. Bal. dicens notatu dignum in l. nouiſſime, in fine princip. ff. quod falſo tutor. authore.

SINGVL. DLXXI.

PRÆSVMITVR metus durare in relaxato a curia, cum iterum capi poſſit, Bald. dicens perpetuo notandum in l. nouiſſime in fine princ. ff. quod falſ. tutor. author.

SINGVL. DLXXII.

COACTA facit is, qui ſponte facit, ſed cogi poterat ad faciendum l. nouiſſime verſic. quid ſi ff. quod falſi tutor. auth. quam ſingularem dixit Ancar. conſilio 159. colum. 2. verſi. quarto &c. Cagnol. ad l. velle in princ. ff. de reg. iuris ad l. ſi quis maior n. 67. C. de tranſact. in l. 2. num. 199. C. de reſcind. venditio. Dec. in c. cum M. num. 114. de conſtitutio. Iaſ. ad l. 2. nume. 4. C. de tranſactio. Dec. in authen. præterea num. 12. C. vnde vir, & vxor. conſil. 22. colum. 1. conſi. 690. col. fin.

SINGV. DLXXIII.

COMPROMISSVM tũc præſumitur factum, ex diſpoſitione ſtatuti ſi in eo, vel actis hoc appareat, alias non. Salicet. in l. fina. C. de iudic. vbi Iaſ. nu. 5. dicit perpetuo notãdũ. Commendat Alex. ad l. ſi quis maior col. 1. C de tranſact. in l. 1. col. 10. ff. ſolut. matrim.

SINGV. DLXXIIII.

NON omnis ſciens eſt doloſus, Alberic. dicens perpetuo notandum in l. nouiſſime ff. quod falſ. tutor. authore.

SIN-

SINGVL. DLXXV.

PRÆSCRIPTIO non curr it tempore prælati male alienantis, ſed incipit tempore ſucceſſoris. Dictum eſt ſingulare Innoc. in cap. 2. de præſcriptio. quod valde ſingulare dixit Bartol. in l. qui fundum §. ſi tutor. ff. pro emptor. Gui. Pap. quæſt. 150.

SINGVL. DLXXVI.

SICVT cauſa appellationis deuoluit totum negotium, vt ſuperior ſententiam retractare poſſit, etiam ex noua cauſa, ita cauſa nullitatis. Inno. in cap. cum contingat de offic. delegat. dixit alibi non legiſſe Bart. in l. ſi vt proponis la prima, num. 4. verſic. ex quo habes C. quomod. & quando iudex.

SINGV. DLXXVII.

PROMITTENS quandoq;, vel aliquando dare intelligitur cum primum poterit l. rogo. vbi textus ſingularis ſecundum Bartol. ibi ff. de legat. 2. quando dies legat. cedat. quod verum, quando ſimpliciter, ſecus cum adiuncto, temporis tractum reſpiciente, quia vſque ad mortem expectare poteſt, Imol. dicens ſingulare in l. cum pater §. rogo de legat. 2. & l. ſeruos ff. de manumiſſ. teſtam.

SINGVL. DLXXVIII.

CONSVETVDO ſi induxerit, quod libris mercatorum adhibeatur plena fides, hoc procedet & habet locum etiam ſi alibi, & extra locum conſuetudinis iudiciũ agatur. dictum eſt ſingulare Ioann. Andr. ad ſpecul. de inſtrumento. editio. §. nunc dicẽdum in additio. magna in fine, quod valde commendat Butr i. in cap. 2. colum. 3. de probat. dixit valde notabile Iaſ. in l. quidã §. nummularios num. 2. ff. de eden.

SINGV. DLXXIX.

CONSVETVDO abſoluta diſponens qd credatur cuicumque ſcripturæ mercatoris, non valet vti indiſcreta, & prona ad falſum cõmittendum. dictum eſt ſingulare Bald. in l. vnic. nũm. 13. in fi. C. de confeſſ. dixit valde ſingulare Iaſon in l. quædam §. nummularios nu. 5. verſi. limita ff. de edend. idem Iaſ. in repetitio. l. admonendi num. 122. de iur. iurand. Alex. conſil. vlti. colum. 3. lib. 3.

SINGVL. DLXXX.

SI creditor interpellatus dum debitor habebat pecunias in prõptu, recuſat recipere, ſi tẽpore, quo debitor non habet amplius pecunias, eum interpellat, nõ conſtituit eum ĩ mora, ſed debet dari tempus competens iudicis arbitrio. gloſ. eſt ſingularis ſecundum Caſtren. in l. ſi per venditorem in glo. fin. ff. de act. empt. in l. ſi reus paratus num. 6. ff. de procur. de quo aliquantulum dubito, quin tempore recuſationis debebat debitor proteſtari & deponere, & l. acceptam C. de vſuris.

SIN-

SINGV. DLXXXI.

EXTRAIVDICIALIS monitio hodie de vrbanitate tantum requiritur, l. debitores, vbi not. C. de pignor.

Limitatur ſingulariter circa recuperandas expenſas extractionis inſtrumentorum, aduocati, & procuratoris, quas reus reficere non tenetur, niſi monitione extraiudiciali præcedente, dictum eſt ſingulare Bald. ad l. non ignorat, num. 4. verſi. modo ego quæro, C. de fruct. & lit. expenſ. quod valde ſingulare dixit Iaſ. ad l. certa condictio, num. 4. ff. ſi cert. pet. ad §. ſic itaque, num. 44. inſtit. de actio. Bello. ad princip. inſtit. quibus modis re c. ntr. oblig. ſuper glo. ſi. vbi valde commendat.

SINGV. DLXXXII.

LIBER priuati probat pro ſcribente data veriſimilitudine, & difficultate probationum, dictũ eſt ſingulare Bald. in l. fin. ſub num. 11. C. de edend. quod ſingulare dixit Alex. ad l. 1. in fine, C. de edend. conſilio vltimo, col. fina. lib. 7. dixit ſingulare Anchar. in clemen. 1. §. 1. de vſur. Iaſ. in l. admonendi, in prima lectura, numero 81. in repetitio. numero 125. Crauet. de antiq. tempo. verſ. quarto limitatur, nu. 34. f. 88.

SINGV. DLXXXIII.

MARITVS fideiubendo pro varijs perſonis, dicitur male vti ſubſtãtia ſua, vnde erit locus repetitioni dotis, ita ſingulariter Angel. in l. in perſonam, §. 1. ff. de pact. quod valde ſingulare dixit Alex. ad l. ſi conſtante, nu. 40. vbi Iaſ. nu. 59. exclamat de hoc dicto, ff. ſol. matri.

SINGV. DLXXXIIII.

VIDVA dicitur, quæ virum habet inutilem, gloſ. ſingularis ſecundum Bal. ibi, & Salyc. in l. fina. C. de plagiar. quam etiam dixit ſingularem Iaſ. in l. fin. num. 3. verſ. ſecũdo facit, ff. de offic. eius Barbat. in cap. ſignificantibus, col. 1. de offic. delegat. Alcia. in cap. 1. in 4. not. num. 88. de preſcript. Alex. conſil. 104, num. 7. vol. 1. in l. elegante, §. qui reprobos, ff. de pigno. actio.

SINGVL. DLXXXV.

TESTI deponenti ſecundum propriam conſcientiam non creditur Bal. in cap. niſi cum pridẽ, col. 4. renunciatio. quod nunquam obliuiſcendum dixit Iaſon in §. ſed iſte, num. 134. de actio.

SINGV. DLXXXVI.

HOmicidium cõmiſſum in perſonam affinis, vel coniuncti, preſumitur caſuale, non doloſum glo. eſt ſingularis in l. ead l. Cornel. de ſica. quam ſingularẽ dixit Bal. in l. ſi. in 20. oppoſ. C. hęred. inſtitu. dixit perpetuo notandã Iaſ. in l. 1. nu. 23. ff. de legib. Gãdi. in tract. malef. tit. de preſump & inditijs dubitatis col. 2. verſ. preſumptio vero hominis. Iaco. Beluiſ. in prac. crimi. tit. de quæſt. Roma. in l. in illa, col. penult. verſ. decimoquinto, de verb obliga. Aret. conſi. 50. col. 3. ver. cõfirmatur Io. de Villemat. in l. diuus, nu. 57. de Sica. & ratio eſt, quia nemo preſumit

odio

odio proſequi carnem ſuam. Cano. non extimamus 1. q. 2. quod egregie dixit Cicero ĩ oratione pro Roſcio Amerino accuſato de homicidio, magna eſt vis humanitatis, multum valet communio ſanguinis, reclamitat huiuſmodi ſuſpitionibus ipſa natura. hæc ille.

Ampliatur in iniuria illata à fratre fratri, nam non præſumitur animo iniuriandi, Bart. in l. vt vim nu. 4. ff. de iuſt. & iur. nam ſanguinis cõiunctio omnem præſumptionem tollit, l. non ſolum in prin. ff. de rit. nuptiarum l. penul. C. quod falſ. tutor. author.

SINGV. DLXXXVII.

COMES ſine comitatu non eſt proprie Comes, ſed abuſiue, vt ſunt Comites Palatini, & ſacri Palatij Bal. in cap. 1. num. 2. quis dicatur Comes Dux vel Marchio, quod dictum appellauit dictum ſingulariſſimum Martin. laudens. in diſputatione Augerius colum. 23. inferens quod habens poteſtatem legitimandi quaſcumque exceptis filijs Comitum, & baronum, poterit legitimare filios naturales Comitis Palatini, cum ſit abuſiue Comes Iaſon, dicens ita conſuluiſſe in l. id, quod apud hoſtes num. 23. de leg. 1.

SINGV. DLXXXVIII.

SICVT obligationi nullæ pignus accedere non poteſt, ita ei, quæ inutilis, vel inefficax eſt, Iaſ. dicens perpetuo notandum in l. final. num. 3. ff. de offic. eius in l. ex his ff. de condict. indebit. in l. ſi da ri nu. 3. ff. de verborum oblig. Neguſ. de pignorat. in primo membr. 3. partis numero 8.

SINGV. DLXXXIX.

VENDITO Molendino venit ius aquæ fiſtulæ, & Canalis licet non deſeruiant, l. ſi aquęductus cum l. ſeq. ff. de contra empti. quam perpetuo notandam dixit Iaſon ad l. quominus nume. 118. de fluminibus.

SINGVL. DXC.

TEXTVS eſt ſingularis in §. ſed & hoc peruenit verſic. omnem porro authent. vt nulli iudic. per quem datur notabilis practica, quod ſi officialis ciuitatis facit aliquam iniuſtitiam, prohibendo aliquid, quod prohiberi non debebat: nam tunc poteſt haberi recurſus ad epiſcopum & primates ciuitatis, vt prouideant, Marant. dicens in practica valde notabile in verbo appellatio. nume. 179. fol. 167. in paruis.

SINGV. DXCI.

SI ſtatutum dicat, ſi quis aliquẽ occiderit, puniatur pœna tali, non poterit formari inquiſitio, vel accuſatio antequam mors fuerit ſecuta, etiam ſi certum ſit vulneratũ eſſe moriturum ex illo vulnere. Bartol. in l. damni. §. ſabini num. 5. ff. de damnis infect. dixit valde ſingulare Bald. in cap. 1. § homicidium de pace iuramen. firman. Gramma. deciſ. 74. num. 28.

SINGV. DCXII.

STATVTVM imponens amputationem manus pro tali delicto, verificatur in arida, & inutili, Salic. in l. 2. C. vt infra certum tempus in authent. ſed nouo iure, C. de ſeruo fugit. eſt communis opinio Craſ. c. 2. q. 19.

Fallit ſingulariter in actu indifferenti ad vtramq; manum, alias non ne delicta reiterentur, Iſern. in c. 1. §. callidis, de prohibit. feud. alienat. per Federic. quod dictum dixit perpetuo notandum in maxima æquit. fundat. nec alibi legiſſe Euerard. à priuatio. ad habitum nu. 6.

SINGVL. DCXCIII.

NEMO eſt reus niſi ſubditus, & hoſtis de quacumque gente, Bald. dicens ſingulare in l. nihil ſub num. 3. C. de manumiſſ. vindic.

SINGVL. DXCIIII.

IN dubio donatio facta in domo vxoris præſumitur facta ſponſę, & ſic valet: in domo viri præſumitur facta vxori, & ſic non valet, l. cũ ĩ te. C. de donatio. ante nuptias vbi textus valde ſingularis ſecundum Bal. ibi, vnde ſponſa in domo mariti præſumitur corrupta, & ſic effecta vxor.

SINGVL. DXCV.

PROMITTENS decẽ vſq; ad nũdinas, intelligitur in principio nundinarum, glo. eſt ſingularis ſecundum Ang. ibi in §. qui hoc anno in fine inſtit. de inuti. ſtipul.

SINGVL. DXCVI.

SICVT non valet ſententia lata contra formam mandati, ita non valet lata contra qualitatem, & circunſtantias formæ capit. piſanis de reſtitutio. ſpoliat. quod valde ſingulare dixit Bal. in cap. 2. num. 1. de re iudic. Iaſ. ad l. ſi procurator n. 1. de procur.

SINGVL. DXCVII.

PROCVRATOR, de cuius mandato dubitatur admittitur cum cautione de rato l. 1. C. de procurator.

Fallit ſingulariter, quando non prouideatur plene aduerſario, & nõ ſufficit quo ad commodum pecuniarum, ſed & famæ etiam honori. Iaſ. dicens valde ſingulare in l. iuſiurandum §. procurator n. 6. ff. de iur. iurand.

SINGVL. DXCVIII.

DEFENSIONIBVS ſuis nemo renunciare poteſt gloſ. in l. pactum inter hæredem in verbo cum liceat ff. de pactis. Iaſ. ad l. ſi quis in conſcribendo nu. 18. C. de pact. de communi Soarez. in verbo defenſioni. Proſper Farinac. quæſt. 39. nu. 51.

Vltra quos ampliatur ſingulariter vt ſi reus voluerit potius mori, quam ſe defendere, dicatur ſe ipſum occidere, & carere debet eccleſiaſtica ſepultura iuxta Cano. placuit 23. q. 5. Ioan. Lup. dicens pulchre

chre notandum in rub. de donatio. inter virum, & vxor. §.70.nu.6.

SINGV. DXCIX.

NOTIFICATIO non habet locum niſi in caſibus a iure expreſſis, dictum eſt notabile Cardin.in clem.1.q.37. de appellatio. quod valde commendat Dec. conſi.169. col.2. verſ.tertio non obſtat,ſub num.4.

SINGV. DC.

SI quis probauerit intentionem ſuam,per teſtes, vel alio modo, & acta deperdita ſint, licet probet caſum, tamen alia dilatio danda nõ eſt.dictum eſt ſingulare Innocen.in cap.prudentiam, de offic.delegat. quod valde menti tenendum dixit Lanfranc. in cap. quoniam contra in verbo dilationes,ſub num.13.de probation.contrarium tenet Alex. in l.ſi ita ſtipulatus,ff.de verb.obliga.Bald.in l.1. C. de temp.appellatio.in l.antepe.C.de ferijs. in l. ſed & ſi per prætorem, §. ferię ex quibus cauſ.maior.

SINGV. DCI.

DISPENSATVS ſuper priuilegijs, cenſetur etiam ſuper acceſſorijs, gloſſ. notabilis quam ibi Abb. multum commendat in cap.quia in templum de præbend. Butr. in cap.cum in cunctis, colum.6. de electio. hinc diſpenſatus ſuper pluralitate beneficiorum cenſetur etiam ſuper reſidentia gl. in cano.ſi quis clero. 7.q.1. in cap. non poteſt de prębend.libro 6.non tamen ſuper reſidentia vtriuſque. Iaſ.in l.final.nume.45. de conſtitu. princip.

SINGV. DCII.

DILATIONEM petens ad producendum teſtes quos dicit habere in partibus valde remotis obtinere debet iuxta, §. & quoniam Authentic.de teſtibus, tamen cogi poteſt deponere expenſas pro eis ad detegendam ex hoc calũniam. gl. reputata ſolemnis in cap. ſtatutum,§.fina.de reſcript.libro 6. vel fiat præceptum, quod niſi repeꝛiat verũ per teſtes inductos, quod multabit eum, Imol.dicens notatu dignum in cap. conſtitutus,in vlti. colum.de fideiuſſ. Iaſ.in l.fi.col.penult. ff ſi peius dicant. Ferrat. cautel.16.

SINGV. DCIII.

IN obligationibus in diem eodem die contractis non attenditur prioritas in tempore, ſed tempus, quo ceſſat dies Caſtrenſ.dicẽs valde ſingulare in l. ſi ex pluribus, §.final.ff. de ſolutio.vbi dicit illum textum admirabilem, & menti tenendum.

SINGV. DCIIII.

IN obligationibus eadem die factis attenditur hora,gloſſ.ſingularis in l. ſi ex pluribus, §. finali, ff. de ſolutio. quam ſingularem dixit Afflict. deciſio. 387. numero quinto.

SIN-

SINGV. DCVI.

NOTABILIS, & ſingularis eſt textus in l. habeo ff. de aqua pluuia arcend. ſecundum Caſtrenſ. ibi, quæ limitat ſecundum eum multas leges, & totum titulũ de noui oper. nunciatio. ff. de aqua pluuia arcenda. cõſiderantur enim tres caſus, aut expreſſe conſenſi, & ad nihil agere poſſum, aut tacui tantum, & agam ad intereſſe, & damnum, & non ad demotionem, aut expreſſe contradixi, & agam vt deſtinas per l. ſabinum ff. commun. di uidund. quam pariter ibi reputat Caſtrenſ. valde ſingularem & quotidie in facto occurrere.

SINGV. DCVI.

IN arduis explicandis, & in re graui, & oneroſa requiritur expreſſus conſenſus, & non ſufficit taciturnitas abſque contradictione, Abb. in capitu. in cauſis columna 2. de electio. dixit valde notabile, & menti tenendum Iaſ. ad l. quæ dotis num. 104. ff. ſolut. matr.

SINGV. DCVII.

ALIENANS dolo ante litem conteſtatam, tenetur ad intereſſe, ex titulo de alienatione iudicij mutandi cauſa facti, Panor. in cap. 1. colum 3. in ſecunda oppo. de alien. iudic. mutand. cauſ. dixit valde ſingulare Iaſon in §. omnium num. 76. de action.

SINGVL. DCVIII.

EX his, quæ ante, & per prius dixerat colligitur animus geſti, & poſt gloſ. ſingularis & valde notabilis ſecundum Bart. in l. apud Celſum, in princip. ff. de dol. excep. Ange. in l. prima, ff. de eo, per quem factum erit.

SINGV. DCIX.

SI cui ab initio competebat vtilis, prout emphiteotæ ſuperficiario & ſimilibus, ſi intentauit directam, non poterit ferri ſententia ſuper vtili, Butr. in capitu. cum ad ſedem colum. 11. de reſtitutio. ſpol. dixit valde notabile Iaſon in §. omnium numero 82. verſicu. limitabis de actio.

SINGVL. DCX.

DEBITOR vendẽdo pignus committit furtum l. ſi is. qui rem, la ſeconda in princip. ff. de fur. declaratur notabiliter in ſpeciali hi potheca, ſecus in generali gl. quam ibi Bartol. multum commendat in l. prima, ff. de diſtract. pign. ſed contrarium vt ſufficiat generalis, tenet Bartol. & Angel. ibidem item fallit in creditore vendente in præiudiciũ alterius creditoris, in quo præſumit ignorantia glo. in d. l. 1. vbi Bartol. eam ſummopere commẽdat, & dicit Ang. in d. l. ſi is, qui rem. quod cum in furto regnat contrectatio, ibidem eſt, contractatio per oſtentionem pignoris iam obligati, & ſic iudicatur amoueri de loco ad locum.

SINGV. DCXI.

PÆNA dupli, tripli, & quadrupli non eſt licita in foro conſcientiæ, gloſ. ſingularis in Cano. fraternitas 12. quæſt. 2. quam valde ſingularem dixit Iaſ. ad l. vt vim n. 23. ff. de iuſt. & iur. Bal. in l. quibus dieb. §. dominus, in fine ff. de condit. & demonſtrat. in l. poſt in fine. C. de furt. in l. id quod pauperibus q 9. C. de epiſc. & cler. Rom. in rubri. de arbitr. in fine Iaſ. in §. ſed iſte num. 119. de actio. Marſil. in l. patre num. 9. ff. de quæſtion.

SINGV. DCXII.

COMMISSVM cõſcientiæ alicuius intelligitur vti viro optimo in ſuperlariuo: commiſſum diſcretioni intelligitur vti viro bono ſimpliciter. Bal. in l. fin. prope finem C. de iur. domin. Impetrand. dixit ſingulare Alex. conſi. 118. col. 1. vol. 5. Iaſ. ad l. ſic n. 12. de legat. 1. in 3. de pupillo, §. qui opus numc. 4. de nou. oper. nunciat.

SINGV. DCXIII.

EXECVTOR teſtamenti, taxando alimenta ſecundum ſuã conſcientiam, tenetur vocare hæredes, Anchar. conſil. 373. dixit valde ſingulare Iaſ. in l. ſi ſic, nu. 13. de leg. 1. vbi etiam ſubdit aliud quotidianum, ſecundum eum, quod epiſcopus poteſt petere rationem diſtributionis, & an fecerit ſecundum conſcientiam boni viri bene regulatam.

SINGV. DCXIIII.

NEGATIVA præpoſita verbo poteſt inducit præciſam neceſſitatem, & tollit omnem potentiam glo. in c. 1. de reg. iu. lib. 6. quã celebratiſſimam appellauit Didac. pract. quæſt. c. 21. nu. 2. ad cap. quãuis in 2. par. §. 4. ſub num. 4. verſ. ſed aduerſus. Tiraqu. poſt leges connubiales. & glo. 2. in prin. nu. 8. Coraſ. in l. 1. col. 2. de verb. obliga. Alc. lib. 3. Parod. c. 4. ad l. nepos proculo ff. de verb. ſignifi.

Declaratur ſingulariter, vt tollat potentiam ciuilem, non aũt quæ à l. naturæ prouenit, Didac. pract. q. cap. 21. nu. 2. inferens ex hoc c. 1. de fid. inſtrum. includere etiam principem circa ea quæ habet, ex l. ciuili, ſecus ex lege naturali. vnde ex cauſa, & cum conſilio prudentum, non quidem per l. generalem, ſed in aliqua lite, & controuerſia, etiam in præiudicium alterius poterit Princeps ſtatuere fidem adhibendam copiç inſtrumenti ad declarationem d. cap. 1. & eorum, quæ tradit Rom. ſingularis 716. Arno. problemat. 84.

Declaratur ſecundo notabiliter, vt inducat præſumptionem, quãdo reſultaret abſurdus ĩtellectus Abb. dicens ſingulariſſimum in capitu. quanto de præſumptio. Iaſ. in l. Gallus in princip. num. 24. ff. de liber. & poſtum. exemplum in d. capitu. quanto ibi latere te non potuit, in vicino, quod nos ſciuimus de longinquo, & hoc præſumptiue tantũ, & per coniecturas.

Digitized by Google

SINGV. DCXV.

CONDEMNATVS ſimpliciter in hæc verba ſ.ad tempus, intelligitur ad decennium, caſus eſt ſingularis & non habet concordantem in l.ſine præfinito ff.de pęnis, ſecundum Bart.ibi, & Bal. in l.1.C.de poſtulando.

SINGV. DCXVI.

ACTVS tendens ad obligandum, ſi non valet vt ago, non valebit vt valere poteſt, l.1.§.ſi quis ita, vbi Iaſ.nume.6.in 6.notab. ff.de verb.oblig.

Ampliatur ſingulariter vltra ſcribentes ibi etiam in actu mixto, ad obligandum, & liberandum ſimul, prout tranſactio per acceptilationem. Iaſ.dicens ſingulare in l.ſi cauſa cognita, nu.10.& 11. C. de tranſ. vbi ſublimitat niſi mixtura confirmaret liberationem, prout in pacto de non petendo, vt ibi per eum.

SINGV. DCXVII.

ALTERNATIVÆ pars ſequens declarat præcedentem etiam contra verborum proprietatem l.1.vbi Socin. nume. 1. dicit caſum valde ſingularem, ff.de rebus dubijs, Rom.conſi.231.num.2. vbi extendit ad copulatiuam, inferens ad pulchram quęſtionem, ſi lego filijs, & parenti tot, intelligitur de filijs primi matrimonij, cum parens nominatus non poſſit verificari niſi de pręſenti, pro quo facit ratio, quod vna determinatio &c. Bartol. in l ſi legatarius §.1.ff.de leg.3. Iaſ. ad l.iam hoc iure numero 10. de vulgar.

SINGVL. DCXVIII.

SI inter virum, & vxorem fiat mentio de filijs, intelligitur de natis, ex eis, l.cum vir vxori, ff.de condit. & demonſtrat. quam valde ſingularem dixit Rom. conſil.131. num.3.

SINGV. DCXIX.

PATER dans tutorē filijs ſimpliciter non comprehendit, filium, quem ignorabat habere, l. ſi quis ita §. ſi quis ff.de teſtam. tutel. quam valde ſingularem dixit Ro. conſi.131.nu.4.

SINGV. DCXX.

QVI non rogauit notariū, non poteſt eum cogere, ꝗ ſibi det inſtrumentum in forma publica, quamuis prætendat intereſſe ex tali inſtrumento. Iaſ. dicens valde notabile in l.prætor nume. 9. ff.de edend.

Limitatur ſingulariter in creditore habente obligata bona debitoris, quia eum cogere poteſt, Bart.dicens valde notabile in l.ſin.in 2.notabili ff.de bonis author.iudic.poſſidend. vbi reſtringit ad illam particulam tantum, quæ faciat pro creditore, dicens in facto habuiſſe in l. ſi quis §. pertinere ff. de edendo in l.controuerſia in fine ff. de tranſactio.

SINGVL. DCXXI.

SI quis habuit copiam inſtrumẽti à Notário, & eam amiſit, an poſſit cogere iterum notarium, Maſcard.concluſ.909.hoc non poſuit; ſed dicendum eſt aut probat amiſſionem per ſimplex iuramentum, & cogitur iterum edere, ſed alia vice tantum, aut probat alio modo, & tunc quotiens opus fuerit. Alexand ad Bart.in l.fin. in vltimo notab ff.de bonis author.iudic. poſſidend.Clarius Angel. in l.veluti ff.de edend.& quot cauſæ probentur, totiens erit facienda edictio. Alberic.in d.l.fin.

SINGV. DCXXII.

VIDVA, quæ remanſit in domo ratione ſuarum dotium, poteſt cogi ad inuentarium conficiendum, vel quod detur curator bonis. Alberic. dicens valde ſingulare in l.fin.ff.de bonis author.iudic. poſſidend. & ſæpius in facto occurrit.

SINGV. DCXXIII.

SI arbitro data ſit poteſtas prorogandi compromiſſum ſemel, & iterum, non niſi bis prorogare poterit, nec poterit facere prorogationem longam, quoad vixerit, Baldus in capitu. ſua nobis in fine, de appellatio. dixit perpetuo notandum, & in facto habuiſſe Alexand. in l.qui bona, §.final. ſub nume.22. de damno infecto.

SINGV. DCXXIIII.

CREDITOR, pignus ſibi datum, alteri pignorare poteſt, l.1.ex toto titul.C.ſi pignus pignor.datum.

Limitatur ſingulariter dummodo non excedat quatuor vices ad ſummum &, non vltra, Speculat. ſingulariter in titul. de pignorat. §. hæc rubrica verſic. ſed cum pignus, quod valde ſingulare dixit Roman. in l.ſi finita §.final. ff. de damn. per capitulum ſecundum, de reſcriptis, lib.ſexto.

Sed Angel.in dicta l.prima, C.ſi pignus. reprobat hanc opinionem Specul. cum ſimus in iure reali quod per mille manus tranſire poteſt, ſequitur Alexand. in l.qui bona §.final.numero tertio, ff.de dam. infect. Neguſ de pignorat. in tertio membr.ſecundæ par. numero vigeſimo.

Crederem diſtinguendos caſus, aut loquimur, an creditor poſſit pluries pignorare; & eſt vnus caſus, & de hoc non loquitur Specul. alter eſt caſus an per varias manus ſucceſſiuas pignus dari poſſit, & eſt alter caſus, & ratio Angel.tendit ad vnum, & illatio tendit ad aliud.

Præterea licet pignoratio in ſe ſit ius reale, tamen Specul. non dicit hoc, quia talis reiterata pignoratio repugnat naturæ,rei, vel iuris, ſed ad tollendum inconueniens infinitatis, de quo in cap.2.per eum allegato de reſcript,lib.6.

SIN-

SINGVL. DCXXV.

FVRIOSVS, vel prodigus, ipſo iure deſinunt à curatione, quam diu furioſus ſanitatem, & prodigus ſanos mores recuperauerit, l. 1. in princip. ff. de curat. furioſ. ibi quod ſi euenerit &c. extenditur ſingulariter, vt non dicatur prodigus, quis deſijſſe licet ad publica officia ſit admiſſus, niſi probetur induſtria in tali officio, Bartol. dicens perpetuo notandum in l. 1. in fine C. qui & aduerſ. quos, vbi Caſtren. num. 2.

SINGVL. DCXXVI.

IVRISDICTIO ordinaria præſumitur cap. cum in iure de offic. deleg.

Hinc infertur notabiliter, quod producens coram iudice ſententiã latam per anteceſſorem, non cogitur probare de electione quia præſumitur. Bal. dicens notabile in l. 1. numero 3. C. vt quæ deſunt aduoc. commendat Caſtrenſ. in l. 1. colum. 1. in fine qui & aduerſ. quos.

SINGV. DCXXVII.

MVTVANS creditori minori, debet probare verſum in eius vtilitatem l. 1. C. ſi aduerſar. credit.

Limitatur ſingulariter niſi minor eſſet induſtrioſus vel eo tempore ad publica officia aſſumptus, Caſtrenſ. dicens ſingulare in l. prima, colum. 2. circa medium C. qui & aduerſ. quos.

SINGV. DCXXVIII.

VERBA furioſa ſunt offenſæ perſonæ, ſed non in perſonam, Bald. dicens ſingulare. & in facto habuiſſe in l ſi quis per calũniam columna 1. C. de epiſcop. & cleric.

SINGV. DCXXIX.

TAXATIVA non excludit alios caſus per alias leges inductos Bart. in l. 3. §. cum Titio. ff. de adimend. legat. in l. ob ęs, poſt gloſ. C. de præd. minorum in l. ſerui nomine ff. de vſucap.

Extenditur notabiliter etiam ſi taxatiua eſſet geminata, Alexander conſilio 130. columna 3. in princip. verſic non obſtat lib. 4. dixit notabile Dec. in l. 1. nume. 34. in fine ff. de regul. iur.

SINGV. DCXXX.

AVTHORES manifeſti debent eſſe ſaltem ſeptem conteſtes, dictum eſt ſingulare Aretin. in § ex maleficijs colum. 2. verſicu. & aduertes de action. dixit valde ſingulare Anto. Burgoſ. in cap. ad noſtram. num. 28. de emptio. & vendi. iudicis arbitrio remiſit Maſcard. in verbo manifeſtam num. 9.

SINGV. DCXXXI.

QVOTIENS lex contenta eſt ſolis argumentis, poſſunt recipi teſtes ſine partis citatione. dictum eſt ſingulare Domi

ſici in cap.pro humana col.2.de homicid.lib.6. quod digito ligandum dixit Burgoſ.in cap.ad noſtram numero 28.de emptiõ.& venditiõ.

SINGV. DCXXXII.

APPELLATIO ſuſpendit iudicatum, & reponit in priſtinum,hoc verum de his, quæ fiũt poſt litem cõteſtatam,ſecus de his, quæ ante. quia ad ea non reperietur. caſus eſt ſingularis ſecundum Bartol.Bald Caſtrenſ. & Iaſ.in l.ita demum C.de procur.vbi Bartol.numero 3.Caſtrenſ.numero 4. Iaſ.numero ſexto.

SINGVL. DCXXXIII.

GRAVATVS à teſtatore ad fideiubendum ſi ſoluat nõ repetit, caſus eſt mirabilis in l.tribus, verſi.& ideo.ff.de vſufruct.earum rerum, quæ vſu conſum.vbi Caſtrenſ.& Alberic. dicunt eſſe caſum valde mirabilem, & dicunt bene, quod non repetit actione mandati,ſed bene actione in factum, ne locupletetur cum aliena iactura, admirabilem quoque dixit Iaſ. ad l.indebitam, ff.de condit. indebit. vel non repetit, ſi modica eſt, impenſa, & damnum,Bald.in l.prima, §.ne autem numero 14. C.de cadu. tollen.vbi Ciri. dicit recurrendum ad coniecturas, & dicunt Baldus, & Caſtren.in d.l.tribus,quod hoc fuit datum in publico examine cuidam & contrarium reſpondit,& fuit excuſatus, quia materia eſt valde peregrina. ſingularem quoque dixit Baldus in l.lancimus numero quinto,verſiculo,ſed quid.de verb.ſigni. dicens fauore vltimæ voluntatis damnatus fideiubere non poteſt petere ſe conſeruari indemnis; ſingularem quoque dixit idem Bald.in l. ſi pro ea numero tertio,verſic.iudi. C.mandat. ſingularem quoque dixit Angel.in l.ſi pro eo,ff.de negoc. geſt.inferens quod grauatus à teſtatore ad fideiubendum non dicitur paruiſſe niſi etiam ſoluat, & ſoluendo non repetit, Iaſ. ſingularem, & admirabilem dixit in l.ſi fideiuſſor in 3. notab.nume.6.ff.de legat. 1. in l.quod dictum num. 10. ff.de pactis.in l.ſi res obligata numero 21. ff.de legat.primo, ſingularem quoque dixit Ripa. in l.cum filiofamilias numero 14.de leg.primo, vbi limitat, vt poſſit repeti illud plus, quod excedit lucrum relictum, Didac.Segur.ad l.ſi ex legat.cauſa.nu. 75.ff.de verb.oblig.Duen.reg.337.

SINGV. DCXXXIIII.

PROCVRATOR cõſtitutus ad ſatisfaciendum omnibus creditoribus, intelligitur de validis,nõ qui aliqua exceptione repelli poſſunt, textus eſt ſingularis in l. ſi is cui §.Flauius ff de ſolut.quem non eſſe alibi dixit Bal.in cap. quintauallis colum.fin.nu.36.de iur.iuran.Iaſ.in l.ſi procurator in prin. ff. de condit.indeb.

Hinc ſi teſtator mandat ſatisfieri omnibus creditoribus,vel ab eo habere debentibus non compreheñdit debitum præſcriptum, vt ibi per Barto.Bald. & Angel. vbi Caſtrenſ. admiratur, quia cum agat de exonerando conſcientiam non deberet attendi pręſcriptio.commẽdat etiam Bal.in l.id quod pauperibus nu.22.

C.de

C.de epiſcop. & cleric. & dixit notabile Balb. de præſcript. in prima par.q.5.num.14.

Ampliatur etiam in venditione facta cum pacto ſatisfaciendi creditoribus: nam non comprehenduntur, qui aliqua exceptione repelli poſſunt, Tiraquell. de vtroque retractu in 1.tit.in verbo oue equipollent.§.1.glo.14.nume.116.Boui.de ſtatutar.præſcript.glo.19. ampliat. 22.num.99.

Declaratur, vt notabile procedat, data bona fide, & quod adſint alia credita,& ſimus in principale, non in fideiuſſore,Imol.in l.quibus diebus §.Dominus ff.de condit. & demonſtrat.in cap.fi.colum.18. verſi: & per prædicta.de præſcript.in l.ſequitur §.ſi viam ff.de vſucap. Felin in rubr.de præſcript.colum.1.Balb. de præſcriptio.par.1.quæſt.6.nu.3. Crauet.conſil.604.num.4. Mantic. de coniect.vlt.volunt.lib.10.titu.1. in fine.Iaſ.ad l.ſi fideiuſſor in 4. notabili ff.de legat. 1.

SINGV. DCXXXV.

AD ſoluendum indebitum requiritur ſpeciale mandatum l.ſi procurator ff.de cond.indeb.

Fallit ſingulariter niſi mandetur vnum,in cuius conſequentiam hoc includatur,Caſtrenſ.dicens ſingulare in l.indebitam num.5. ff.de condit.indeb.

SINGVL. DCXXXVI.

DEBITORI legata liberatio, intelligitur de puro non in dum,vel ſub conditione.pulchre conſuluit Cuman. conſil.70. quod pro egregio commendat Illuſtriſ. Mantic.de coniectur.vltim. volun. lib.9 titu.4.nu.3.

SINGV. DCXXXVII.

FIDEIVSSOR legando creditori quod debet ſi hæres ſoluat non reperit à principale debitore,cauſ ſingularis ſecundum Iaſ. ibi in l.ſi fideiuſſor in 3. notab.nu. 5 de legat.1.

SINGV. DCXXXVIII.

CLAVSVLA rati in inſtrumento procurationum ſuperflua eſt, & nihil releuat in cõtentis in mandato,glo.ſingularis ſecundũ Angel. ibi in l.ſi procuratorem in gloſella ratum, & ibi etiam Caſtr. nu.3.ff. de procurator. ſingularem quoque dixerunt Ange.Caſtren. & Iaſ.in l.ſi procurator, & in l.indebitam ff.de condit. indebit. nec talis clauſula inducit ſpeciale mandatũ, de magis communi Did.Var.reſolutio.lib.1.cap.6.n.7.Ioſeph.de Lud. concluſi.30.ſub ampliat.8.

SINGVL. DCXXIX.

IN acquirendo quaſi poſſeſſionẽ Annuæ præſtationis, duo anni ſufficiunt.dictum eſt ſingu.Petri Iacob.in ſua pract.in tit.ſuper penſione,ſeu reddit.circa princ.quod valde ſingulare dixit Guid.Pap.quæſt. 407. in fine Foller. in pract. cenſus in verbo huiuſmodi Cenſus nume. 101. fol 451.Gugliel de Benedict. in cap. Rainutius in verbo Ardelaſian.num.438. Maſcard.concluſio. 603.num.8.

SINGVL. DCXL.

EX vnica ſolutione,iuncta confeſſione probatur emphiteoſi, Bald. in l. ſi certis annis num. 10. C. de pact. in l. 1. num. 8. C. quando liceat ab emptio. diſced. dixit valde notabile Ripa. reſponſ. 9. nu. 12. de legibus.

SINGVL. DCXLI.

SANVM, & notabile conſiliū eſt, ſi quis adminiſtrauerit rationes alicuius petere computa reuideri, nè ſtent in ſuſpenſo, & fortaſſe hæredes minus in formali moleſtentur. Caſtren. dicens ſanum, & notabile conſilium in l. vix ff. de iudic. & tota die occurrit.

SINGV. DCLXII.

VENDITOR ſi paſſus eſt emptorem diu poſſidere fundum, licet completa non ſit præſcriptio qui fecit multa melioraméta, agens ad reſciſſionem non auditur, niſi offerat expenſas, & melioramé ta facta, textus eſt ſingularis in l. intra vtile §. fin. ff de minor. quam ſingularem dixit Bald. in l. 2. quæſt. 19. num. 23. C. de reſcindend. vend. Burg. in capit. cum cauſa quæſt. 19. num. 56. de emptio. & vendit. Boer. deciſ. 47. nu. 8. Iacob. in l. ſi res extimata, § final num. 5 ff. de iur. dot. & eſt magis communis opinio Pinel. ad l. 2. par. 2. cap. 3.

Declaratur notabiliter vltra Pinell. in citato loco in expenſa nimis graui, & oneroſa ad redimendum, ita Alberic. in d. §. final. per l. in fundo ff. de rei vendicatio. ibi cui, ſi reddere cogatur latibus, ſepulcriſque Arcitis carendum foret, & per l. ſi ſeruus ff. de pignor. actio. l. ſed an vltro §. 1. ff. de negoc. geſt. vbi expenſa non dicitur vtilis, quæ patrem familias oneratura eſt, Neguſ. de pignor. par. 7. memb. 3. num. 17. Sfor. de reſtitutio. in integrum quæſtio. 47. articu. 6. numero 26. vbi valde commendat.

Vnde faciens expenſas oneroſas, bonum eſt, quod denunciet quo caſu recuperat, Bart. in l. in fundo, numero quinto, ff. de rei vendicatio. ſed videtur durum, vt denunciatio faciat quem teneri ad impoſſibile, prout eſt, vt impotens teneatur ad inſupportabiles expenſas, & contra etiam pro parte domini denunciari debet ne expenſę fiant in not. Alber. in l. ſi fundum, C. de rei vendicatio.

SINGV. DCXLIII.

DOMINVS arcis docti, vel ad venandum inſtructi, vel equi domiti, vel canis ad currendū recuperans eum a poſſeſſore, non recuperat tales expenſas niſi eos haberet venales, vel fuerit denunciatum, Angel. dicens diligentiſſime notandum in l. ſi autem §. final. ff. de rei vendicatio. vbi Caſtren. ad plantas inſitas, & ſimiles.

SINGVL. DCXLIIII.

OPERÆ perceptę cum puero erudito, compenſantur cū fructibus perceptis vſque ad annū vigintiquinque. Angel. dicens diligentiſſime notandum in l. quod ſi puerum ff. de rei vendicat.

SIN-

SINGVL. DCXLV.

POSSESSOR bonæ fidei nō compenſat ſumptus cum fructibus, ſed fructus lucratur, & ſumptus recuperat præſtitos in homine dādo ei artificium, & ſcimus in ætate ante 25. annum, Caſtrenſ. dicens valde ſingulare in l. quod ſi artificium in 2. lectu. ff. de rei vendic.

SINGV. DCXLVI.

SI notarius dicat, hoc eſt teſtamentum talis, & ſint etiam ſeptem teſtes, ſi non adſit inſtitutio, vel exhæredatio, valebit, vt Codicillus, qui large vocatum teſtamentū, Bald. in l. 1. ff. de teſtam. dixit valde notabile Caſtrenſ. in l. proxime, nu. 2. ff. de his, quæ in teſtamen. delentur, dicens in facto habuiſſe dixit ēt valde notabile Socin. conſi. 142. colum. 2. in fine.

SINGV. DCXLVII.

TESTIS præſumitur deponere de facto a ſe viſo, & ſic reali, & actuali. dictum eſt ſingulare Dini in l. 1. ff. de aqua plu. arcēd. quod Bal. in conſilijs ſuis tantopere extollit, teſte Soci. conſi. 143. in princ.

SIGV. DCXLVIII.

TESTIS deponens per verbum credo, non probat, l. teſtium, vbi Cyn. Bald & Salyc. C. de teſtibus. canoniſtas in cap. quotiens de teſtibus, vbi Panor. aſſerit hanc eſſe magis communem opinionem Curt. iun. conſi. 19. ſub num. 12. dicens non valere conſuetudinem in contrarium.

Limitatur ſingulariter, niſi aſſignet rationem concludentem, quæ ſanabit dictum debile procedens, Bald. in l. conventiculam, ſub num. 4. C. de epiſcop. & cleric. dixit valde ſingulare Iaſ. in l. fina. num. 5. C. de offic procur. Cæſar. in l. 1. num. 25. ff. de iuſt. & iur. in rub. de iur. iuran. num. 5. & 6. in 4. limit. late Iaſfred. deciſ. 7. Hiero. Gabr. conſi. 159. ſub num. 25. volum. 1. Riminal. inſtit. quibus alienare licet, vel non, nu. 16. Campeg. de teſtibus regul. 209. in 2. limit. & hęc eſt communis opinio Alba. conſ. 94. Viui. in ſilua. opinio. 965. num 6. Burſatt. conſil. 87. num. 51. vol. 1.

SINGV. DCXLIX.

RATIO pręualet proprietati verborum, & eſt tantæ potentię, vt faciat recedere ab ea, Bald. per illum textum in l. ſi ſeruus legatus, § qui quinque, ff. de legat. 1. dixit valde ſingulare Iaſ. in rub. de iureiurand. numero 6. vbi valde cōmendat.

SINGV. DCL.

TESTIS, qui coniunctim, & ſimul cum dicto, rationem reddidit, amplius reddere non tenetur, quia ſufficit ſemel eſſe locutum, & reddendo ineptem nō vitiat, dictum eſt ſingulare Bald. in l. ſolam, num. 5. C. de teſt bus. dixit mirabile Iaſ. in l. fi. num. 7. ff. de offic. procur. Cęlaris.

SIN-

SINGV. DCLI.

SI ex tribus demõſtrationibus duę ſint veræ, vna falſa, legatū non vitiatur: Bart. dicens valde ſingulare in l. 1. §. fina. ff. de dot. prælegat. in l. demonſtratio. de condit. & demonſtratio.

SINGV. DCLII.

TESTIS de credulitate bene probat defenſionem allegã do cauſas ad id tẽdentes. dictum eſt ſingulare Bart. in conſil. ſuo Vannutius Petri, in fine. quod valde ſingulare dixit Alex. conſil. 76. num. 12. conſi. 109 nu. 13 . vol. 1. Iaſ. in rub de iureiurand. num. 7. dicens valde ſingulare, & menti tenendum Dec. conſi. 459. nu 8. Boer. deciſio. 164. num. 17. Marſil. dicens valde ſingulare in rub. de probatio. ſub nume. 10. verſicu. & facit, ſingulare Campeg. de teſtibus regul. 209. limit. 9. idem Marſil. in l. de minore, §. plurimum, num. 72. de queſtion. conſil. 4. nume. 12. Gomes. dicens pariter valde ſingulare variarum reſoluti. tomo 3. titu. de homicid. cap. 27. numero de communi. Maſcard. concluſ. 490. num. 4. & 491. num. 10. & concluſ. 904 num 9. Riminal. ſeni. conſil. 94. nume. 7. Iacob. in l. teſtes eos, C. de teſtibus, Grammatic. conſilio 56. num 20. Carrer. in pratic. §. circa il ſecondo, num. 159.

SINGVL. DCLIII.

TESTIBVS duobus affirmantibus magis creditur, quam mille negantibus. gloſſ. in l. dum proferre. §. ſi plures, ff. de arbitris Bald. Angel. & Caſtrenſ. in l. hæredes palam in princip. ff. de teſtament. Curt. de teſtibus concluſ. 2.

Limitatur ſingulariter in criminalibus, in quibus magis creditur duobus negantibus delictum, quã mille affirmantibus, Bald. in l. data opera, col. 16. C. qui accuſ. non poſſ. dixit valde ſingulare Roman. in l. in illa col. fi. ff. de verb. oblig. Iaſ. in rub. de iureiurand. colum. 3. num. 7. limit. 5.

SINGV. DCLIIII.

TESTEM de credulitate per me inductum reprobare non poſſum, & contra me plene probat. dictum eſt ſingulare Roman. conſilio 104. in fine, quod ſingulare dixit Iaſ. in rub. de iureiurand. num. 7. in 2. limitat.

SINGV. DCLV.

PACTVM legis commiſſoriæ in pignoribus reprobatur l. 1. & 3. C. de pact. pignorum.

Limitatur ſingulariter, niſi fiat ex ſpontanea voluntate debitoris, quia tunc ceſſat vorago creditoris. Bal. in c. 1. num. 7. de feud. dat. inuicem l. commiſſor, & ibi Aluarott. col. 3. ver. oppo. extra. dixit mirabile Io. Lup. in cap. per veſtras, verſic. quinto cum dicit, nu. 7. fol. 168. ſed Afflict. in d. loco, nu. 7. damnat hoc dictum Bal. quia debitores ad pecunias reperiendas ſemper ita dicant; & l. Titius, ff. de pignor. actio. allegat. per Bal. loquitur in datione in ſolutum pro iuſto precio, Io. Lup. de vſur. ad c. 2. de pact. inter emp. & vendit. in præfatio, nu. 18.

SIN-

SINGV. DCLVI.

CONSVETVDO, ſemel a iure dãnata poteſt iterum introduci, gl. in Clemen. ſtatutum in verbo conſuetudine de electio. quæ ab omnibus eſt reputata ſingularis ſecundum Io. Lup. ad c. per veſtras in 5. notab. nu. 2. de donat. inter virum, & vxorem, fol. mihi 168. ſentit Bart. in l. 1. ſub nu. 23. verſ. non obſtat, l. fi. C. de ſum. Trinit. & fid. catholi. ſed in contrarium eſt communis opinio, vt atteſtatur Iaſ. in d. l. 1. num. 33. in l. ſi mihi, & Titio, §. in legatis, in 1. lect. nu. 21. ff. de leg. 1.

Poſſet conciliando declarari, qđ tunc conſuetudo futura cenſetur etiã reprobata, ſi cauſa reprobationis adhuc duret, vel prohibitio contineat cauſam perpetuam: vel conſuetudo noua ſit introducta ex cauſa tunc temporis incognita, vel quę eo tempore non vigebat, Bald. in l. dudum, num. 2. C. de contr. emptio. in Authen. omnes Peregrini, C. cõmun. de ſucceſſ. dixit valde notabile Bal. Nouell. de dot par. 6. priuile. 21. ſub nu. 19 verſ. ſed antequam.

SINGV. DCLVII.

SI diuerſa iura, diuerſimode in materia loquantur, ambo attendi debent, licet diuerſimode loquantur. glo. ſingularis in cano. fraternitas diſtin. 34. quam ſingularem dixit Rom. conſ. 104. nu. 1. verſ. ſecundo per Io. & in dubio attendi diſpoſitionem magis plene loquentem.

SINGV. DCLVIII.

VXOR non poteſt teſtificari contra maritum ſuum, Cyn. in l. 2. C. de teſtibus in fine, Crot. de teſtibus par. 5. nu. 3. Alberic. de teſtibus, cap. 6. nu. 17.

Ampliatur notabiliter etiam cõſentiente viro, ita ſingulariter Ioã. Andr. ad Spec. tit. de teſte, §. 1. verſ. ſed quid de vxore, quod valde notabile dixit Marſil. conſi. 22. nu. 6.

SINGVL. DCLIX.

RVSTICVS, vel alia perſona ſimplex decepta in venditione alicuius rei, quæ ad ipſum non ſpectat, vt anuli, gemmę, libri, vel quid ſimilis, reſtituitur ad iuſtum pretiũ etiam ſi non ſit lęſus vltra dimidiã, Caſtrenſ. dicens caſum notabilem, & quotidianum in l. item ſi pretio, §. fi. per glo. ibi, ff. locat. dixit doctrinam egregiam Pinell. ad l. 2. cap. 4. nu. 29. de reſcindend. vendit.

SINGV. DCLX.

CONFESSIO facta in poſitionibus, dolo, vel falſis perſuaſionibus aduerſarij, reuocari poteſt, etiam poſt ſententiam. dictum eſt ſingulare Bart. in l. 1. nu. 5. C. de iur. & fact. ignor. vbi Iaſ. nu. 19. dicit valde ſingulare in materia poſitionis, & limitat duobus concurrẽtibus, ſcilicet, quòd conſtet de tali dolo, & quod perſona ſit talis, cui erat credendum, commendat etiam Iaſ. in l. 1. nu. 3. ff. de condit. indebi. Crauett. conſi. 92. nu. 12.

SINGVL. DCLXI.

STATVTVM promittens bãnitum impune offendi, locum habet, & procedit quando in territorium

torium, in quo impune offendi poterat, dormiendo non perueniſſet, & expergefactus non eſſet, Nell. de bannit. in 2. part. 2. tempor. q. 33. in fine, dixit notabile verbum Marſil. in l. 1. in prin. num. 50. ff. de ſicar.

SINGVL. DCLXII.

IRREGVLARITAS non præſumitur, nec inducitur niſi in caſibus a iure expreſſis capit. 15. de ſent. excom. lib. 6. vbi Franc. dicit eſſe textum ſingularem, & tota die allegari, quod dicens aliquem irregularem debet probare, & hoc verum in foro contentioſo, ſecus pœnitētiali, vel quaſi vt ibi per Prob. ad Ioā. Monac. Nauarr. in Manual. cap. 27. num. 193. Io de Anan. dicēs pariter ſingulare in cap. 1. col. 1. in fine de delict. puerorum. verum tamen videtur intellectus, vt irregularitas in dubio non præſumatur, ſed in caſibus in quibus de iure inducitur an, eam quis de facto incurrerit, iudicandum eſt, quod ſic tā in foro exteriori, quam interiori, Nauarr. de cano. ſi quis autem de pœniten. diſtin. 7. num. 35. Dida. in clem. 1. de homicid. part. 1. num. 3. fol. 254.

SINGV. DCLXIII.

IMPVBES, vt de delicto puniatur, non ſufficit, quod ſit doli capax, niſi concurrat etiam quod ſit proximus pubertati Angel. dicens ſingulariter notandum in l. impuberem, ff. de furt. Anan. in cap. 1. colum. 3. in fi. de delict. puerorum Didac. in cle. 1. par. 4. nu. 67. de homi.

SINGV. DCLXIIII.

INFANS non tenetur de homicidio, nec incurrit irregularitatem clem. 1. de homicid.

Limitatur ſingulariter in infante doli capace, Abb. dicens ſingulariter notandum in cap. 1. num. 3. de delict. puerorum, & ibi ſequitur Card. Zabarell. ſed Anania reprobat, quia ſi aliquando fuerunt doli capaces fuit ex miraculo non ſecundum naturam.

SINGVL. DCLXV.

INSTRVMENTVM faciens mentionem de alio inſtrumento non probat, niſi aliud exhibeatur, Authent. ſi quis in aliquo, C. de edend.

Ampliatur ſingulariter etiam ſi notarius atteſtetur ab ipſomet rogatum, Angel. ſingulariter in l. ſi donationes, C. de donat. dixit ſingulare Iaſ. in Authent. nu. 7. vbi Dec. num. 4. & 31. Cur. iun. nu. 42.

SINGV. DCLXVI.

PRIVILEGIVM alicui conceſſum ad faciendum decēnio præſumitur, l. 1. ff. de nundin. quam ſingularem dixit Iaſ. in l. falſo, num. 2. C. de diuerſ. reſcript. poſt Bart. in l. licitatio, §. & harum, nu. 3. ff. de publica. Ancar. conſ. 260.

Quod verum eſt, data occaſione, alias non gl. in c. Abbate, in verbo ibidem, de verb. ſignifi. & l. & Attilicinus, ff. de ſeru. ruſtic. præd.

Et reſtringit Bart. in citato loco in priuato, & priuilegio, ſecus in fiſco

ſco, vel republica, nam tunc requiruntur 40. anni, late Bal. de præſcri. in 4 part 5. part. q. 4. Fely. in c. cum acceſſiſſet, col. 10. de conſtitutio.

SINGV. DCLXVII.

QVI vtitur ratione totius ſciens totum competere, non perdit ius in toto, ſecus ſi ignoranter, l. is, qui vſumfructum, ff. quibus mod. vſusfru. amit. vbi Alberic. & Caſtrenſ. dicunt illam l. pulchram, & ſingularem. Iaſ. in l. falſo, limit. 2. C. de diuerſ. reſcr.

SINGV. DCLXVIII.

EA, quæ conſiſtunt in libero arbitrio non præſcribuntur, gl. peregrina, & aurea ſecundum But. ibi in c. priuilegia in glo. pen. de priuileg. Fel. in c. cum acceſſiſſent, col. 10. limit. 2. de conſtitutio. Balb. de præſcrip. in 4. part. 5. par. q. 4. nu. 4.

SINGV. DLXIX.

IMMVNIS a collectis, & datijs, ſi patiatur deſcribi in æſtimo, debet ſtatim, & non elapſo triduo appellare, alias ſibi præiudicat, l. 1. §. ſi quis tutor, ff. quando appell. land. ſit. vbi Angel. dicit eſſe caſum peregrinum, & pauci ſciunt practicare, Alex. conſi. 101. col. 6. verſ. tertio principaliter, vol. 1. conſi. 136. col. 4. verſ. præterea, vol. 2. Dec. conſil. 638. nu. 9. Gozad. conſi. 16. in fine, vbi dat terminum decem dierũ ad appellandum a die ſcientiæ, cóſ. 23. nu. 4. Iaſ. dicens valde cordi tenendum in l falſo, num. 3 C. de diuerſ. reſcrip. Fely. in c. cum acceſſiſſent, nu. 47. vbi Dec. nu. 29. de conſtitutio. Caſſa. conſ. 64 nu. 29 C... uett. conſi. 54. nu. 4 Marant. dicens valde ſingulare in verbo appellatio nu. 314. dans pro cautela, vt deſcriptio ſtatim notificetur ad effectum vt currat tempus. Iaſ. in l. ſi nu. 59. ff. de conſtit princ. Rui. conſil. 1.7. col. 1. lib. 5. Oiaſch. Pedem 91. n. 12 5. Feſtaſ. de collect. part. 5. num. 31 fol. 113. Pedemon. tamen in citato loco num 21. ſentit requiri 30. annos, quod ſentit Iaſ. in d. l. ſi. in fi.

SINGV. DCLXX.

VOluntas tacita nó operatur niſi quãtum ex illo ſolo actu infertur, & non vltra. gl. ſing. in cle. ſæpe in verbo partibus, de verb. ſignific. quam ſingularem dixit Caſtren. in l. ſi conuenerit, nu. 6. de iuriſd. om. iud. & conſi. 25 ſuper primo dubio, col. 5. Dec. in c cum acceſſiſſent, nu. 82. de conſtitutio.

SINGV. DCLXXI.

PRiuilegium conceſſum Eccleſię, vel pio loco non perditur p non vſum, vel cõtrauentionem, ſed requiritur lapſus 40. annorum dictum eſt ſingulare Innoc. in c. accedentibus. de reſcript. quod ſingulare reputauit Panor. in cap. proillatum de præbend. Iaſ. in l. falſo, nu. 4. de diuerſ. reſcript.

Hoc verum in eccleſiis, ſec us in clericis. Fely. in cap. cum acceſſiſſent, col. 10. Balb. de præſcript. in 4. part. 5. part. nu. 5. in 3. limit.

SINGV. DCLXXII.

HABENS priuilegium largum, & eo vtens ſtricte, ſibi præiudicat, Barto. in l. vſum aquæ, nume. 2. de aquæduct. lib. 10. dixit notabile Balb. de præſcri. in 4. part. 5. part. nu. 8. quod non eſt verum ſi non eſt vſus, quia non expediebat vti Iaſ. in l. fi. nu. 56. de conſti. princ.

SINGV. DCLXXIII.

TESTIS, dicens, da che mi ricordo, intelligitur de decem annis, Comeſ. conſi. 79. col. fi. circa medium, vol. 3. dixit ſingulare Serafin. de iuramen. priuile. 44. nu. 4.

SINGV. DCLXXIIII.

SI Papa concedit mihi caſtrum de plenitudine poteſtatis, præſcribitur, quia mea poſſeſſio nō eſt papalis dictum eſt ſingulare Bal. in l. 2. nu. 26. q. 7. C. de ſeruit. & aqua, ſingulare reputauit Barbat. de præſtant. Cardin. in 2. part. 1. partis, col. 1. dicens ſuper hoc conſuluiſſe Ioā. de Anani. in c. ſalubriter, col. 2. de vſur. commendat, etiam Deci. in l. in omnibus cauſis id obſeruatur in fine, de regu. iur. Tiraquell. de cauſ. ceſſant. part. 1. nu. 210. Balb. de præſcripti. in prin. part. 5. par. q. 3. in fi.

SINGV. DCLXXV.

EX ſpatio tanti temporis, cuius non eſt memoria in contrariū oritur præſumptio iuris, & de iure, vt non recipiat probationem in cōtrarium glo. in l. hoc iure, §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & æſtiu. Declaratur ſingulariter, vt probari poſſit per indirectum tantum tempus non cucurriſſe, ita ſingulariter Butr. in c. peruenit, col. 10. de præſumpt. dixit ſingulariter Balb. de præſcript. in princ. 5. partis, ſub num. 24.

SINGV. DCLXXVI.

SI creditor deteriorauit pignus ſibi obligatum, datur cōtra eū actio pignoratitia, quæ durat, & competit etiā ſi poſtea detur creditori in ſolutū, & ab eo poſtea euincetur ad l. eleganter in fine principij, ff. de pigno. actio. dicens perpetuo notandum, & ſignandum ad longam manum.

SINGV. DCLXXVII.

VIDVA dicitur durare in matrimonio, & ob id alen da eſt ab hęredibus viri Cyn. reputās val de notabile in l. fi. C. de bon. mater. & ibi etiam Alberic. valde commendat, vbi Bal. num. 1. ſimiliter in vidua inope, & ibi Caſtrenſ. & Fulgoſ. num. 2. Corne. nu. 3. idem Caſtten. in l. diuottio, nu. 8. ff. ſolu. matrimo. vbi Alex. nu. 27. Marſil. in l. vnic. nu. 57. C. de rapt. virg. Rom. de aliment. cap. 15. col. fi. ſub nu. 8. cōtrarium dicit vetius Cordub. ad l. ſi quis ex liberis, §. ſi quis, & his, nu. 149. ff. de liber. agnoſcen. moderans gaudere priuilegijs, ſed non alimentis.

SINGV. DCLXXVIII.

MINOR reſtituitur aduerſus hęreditatem opulentam

&

& aditam cum beneficio legis, & inuentarij, ſi dubitare potuit ne li tibus tantum vexaretur Salyc. dicens hoc valde notabile in Authẽ. item ſi omnes, col. 1. C. ſi minor ab hęred. ſe abſtineat. Commendat ẽt But. conſ. 68. nu. 83. lib. 1. & l. mino ribus, ff. de minor. quę procedit in omni caſu moleſtiæ extra aditionem hęreditatis Sfort. de reſtituen dis in integrum, quæſtione 4. numero 79.

SINGV. DCLXXIX.

EX teſtamento nullo, & inualido colligitur voluntas teſtato ris, l. fi. ff. de reb. eorum, vbi Alber. in fine dicit, qđ illa lex eſt pulchra, & non eſt alibi ſingularem quoque dixit Iaſ. in l. mandata, nu. 8. ff. de iu riſd. omn. iudic. inferens, ex hoc poſ ſe alienari bona pupillorum ſine decreto, ſi de voluntate teſtatoris conſtat, & teſtamento nullo ad ampliationem, l. 1. C. vbi decreto opus non eſt idem Iaſ. in l. qui Romæ, §. cohæredes, nu. 21. ff. de verb. oblig. vbi declarat dummodo teſtator, ſit legitimę ætatis, Roma. conſi. 179. num. 11. vbi reſtringit ad imperfectionem ex defectu ſolemnitatis. Ripa in l. 1. num. 164. ff. de vulg. & pupillar. Areti. conſi. 17. col. 8. & conſi. 103. Iacob. Mandoſ. conſil. 4. num. 41. Rolan. de Curt. conſil. 23. num. 69. vltim. volum. Gomeſ. de contrad. cap. 14. num. 16. vbi reputat ſingularem tex. in d. l. fi. ff. de rebus eorum Menoch. de arbitr. caſ. 171. num. 70. Simoncell. de decret. libro 2. titul. 6. inſpect. 11. numero 109.

SINGV. DCLXXX.

VICTOR non poteſt ab aduerſario petere expẽſas quas, ex priuilegio non fecit. Caſtren ſ. dicens non eſſe alibi in l. fin. propè finem, C. de fruc. & litium expenſ. vide tamen Valaſc. deciſ. 25. nume. 21. libro 1.

SINGV. DCLXXXI.

MARITVS non amittit lucrum a ſtatuto delatum per tranſitum ad ſecunda vota, Bald. dicens menti tenendum in l. fin. C. de bon. mater. ſequitur ibi Corn. Are. in l. ſi ab hoſtibus, §. 1. col. 1. ff. ſolu. matrim. Barbat. in cap. offic. col. 20. de teſtam. Fran. de Pepis, in repetitio. Authent. præterea, col. 14. C. vn de vir. & vxor.

Declaratur id verum, quoad vsũ fructum, ſecus quoad proprietatẽ, quæ reſeruatur filijs primi matrimonij, vt per Caſtrẽ. in l. 2. col. 2. ff. ſolu. matrim. & in d. l. fi. Roma. in l. ſi cum dotem, ff. ſolu. matrim. Lup. de donat. inter virum, & vxor. caut. 49. Rui. conſi. 102. col. 2. vol. 1. Rodand. de lucr. dotis, q. 86. nu. 7.

Et prædicti loquuntur ſtantibus liberis, Bald. vero non etiam libris extantibus.

SINGV. DCLXXXII.

QVI ſemel iniuriam remiſit ſiue ſpõte, & motu proprio ſiue coacte, & cauſatiue puta mortis cogitatione, & per pœnitentiam, ſemper prǣſumitur remiſſa, nec amplius reuiuiſcit Are tini

tini dicens perpetuo notandum in §.fi.in gloſ.aream,inſtit.de iniurijs.

SINGV. DCLXXXIII.

RESTITVTIO in integrū etiam incidenter peti poteſt per viam replicationis,l.nam & poſtea,§.ſi minor,ff de iur.iurād.Dec. conſi.445 num.56.

Declaratur, vbi prima actio non ſit pęnitus extincta alias non,vt ibi per Caſtrenſ.in 1.notab.vbi Iaſ.nu. 4.reputat valde notabile.

SINGV. DCLXXXIIII.

IN ſere, valet & tenet matrimonium,in quo,licet nō cadat proles, tamen quia in eo eſt humanitatis ſolatium cano.nuptiarum 27.q. 1.quem notabilem dixit Iaſ. in l.1. num.43.ff.ſolut.matrim.& licet ſit mirabile, quod quinquagenaria pariat,tamen ſi parit, filius eſt legitimus,l. ſi maior, C. de legiti.hæred. quam notabilem dixit Iaſ. in l. ſed & quæſitum, §. 1.ff de legit.hæred.

SINGV. DCLXXXV.

PATER relinquens filium in cuſtodiam matris, non per hoc cenſetur dediſſe eam in tutricem. textus eſt ſingularis in l.qui aliena, §.quamquam, ff.de negoc.geſt vbi Bal. Angel. & Caſtrenſ dicunt ſingularem : notabilem quoque dixit Iaſ.ad l. manumiſſiones col.1.in fi. ff.de iuſt & iur. vbi ſub num.5.dicit illum textum procedere ſecundum iura antiqua , ſecundum quæ mater tutrix eſſe non poterat,aliud de iure nouiſſimo.

SINGV. DCLXXXVI.

PATER relinquens vxorem, ne a liberis diſcedat,videtur eã tutricem dediſſe. Caſtrenſ. dicens valde ſingulare in l.ſed & ſi ac.§.ſi. num.2. ff.de cond. & demon. Iaſ.in l.manumiſſiones,num.4.ff. de iuſt. & iur.

SINGV. DCLXXXVII.

SI amicus meus eſt in carceribus, & periculum eſt ne ibi moriatur,poſſum etiam eo inuito vendere, vel pignorare eius bona, & liberare, & cogitur ratificare. Caſtren. dicens valde ſingulare in Authent. ſi captiui,num.9.C.de epiſc.& cler. de communi Dec. in l.inuito propè finem,vbi Cagnol. numero 8.ff.de regul.iuris.

SINGV. DCLXXXVIII.

SINDICVS, qui tenetur denunciare maleficia, debet nominare omnes auxilium præſtantes, & participes, alias tenetur ad integram pœnam. Caſtren.dicens ſingulare poſt Bald. in l. minoribus, num.5. C.de his quibus,vt indign. fuit de mente Bar. in l.cum ſi exhibuiſſent,§.fina.de publican.Bald.in l.ordinarij,in ſine,C.de rei vendica. in l.cum rationibus . C. qui accuſ. non poſſ.in l.ſi familia, ff.de iuriſd. omnium iudicum, Albert.in 2.parte ſtatuti, quęſtione vigeſimaſecūda, & melius 172. & tenetur ſindicus de falſo Firmia. in verbo denūtiator,num.27.

SIN-

SINGV. DCLXXXIX.

SI condemnatus appellat, poſtea videns cauſam iniuſtam nõ pro ſequitur, excuſatur ab expenſis. dictum eſt Cyni in l. alia, in fine, C. de his quibus, vt indignis per textum in l. qui cum natu. §. accuſaſſe, ff. de bon. libert. dixit ſingulare Igne. in repetitio. l. contractus, col. 55 de regu. iur.

SINGV. DCXC.

VENDITOR condemnatus in prima inſtantia ad intereſſe, quia rem non tradidit, poſtea in cauſa appellationis offerendo rẽ liberatur ab intereſſe. gloſſ. ſingularis in l. 1. in princip. in gloſſ. 2. propè finem, ff. de actio. empt. quam ſingularem dixit Bald. in l. alia, C. de his quibus, vt indign. quæ gloſſ. vera eſt ſecundum Bart. ibi, nume. 14. ſi non fuit ab initio præciſe petitum, ſed alternatiue cum re, vel res tantum.

SINGV. DCXCI.

PROVISIO hominis facit ceſſare prouiſionem legis, l. fi. C. de pact. conuentis.

Limitatur ſingulariter, vt non faciat ceſſare regulam legis. Alex. dicens ſingulare ad Bart. in l. cauſam §. puellam, ff. de manumiſſio.

SINGV. DCXCII.

REMEDIVM l. 2. C. de reſcind. vend. ceſſat in caſu, ſi vẽdo rem, valentem centum, pro decẽ pacto appoſito, quod niſi in paſcha te ſoluantur decem ſuppleatur iuſtum pretium, ſi in tempore ſoluãtur decem, non poteſt amplius intẽtari læſio. Bal. in cap. 1. nu. 6. qualiter domin. feud. propriet. priuetur, vbi Afflict. dicit eſſe dictum ſingulare, & alibi non legiſſe.

Sed Iaſ. in l. 2. nu. 143. C. de iur. emphyteot. reprehendit, quod prouiſio hominis non facit ceſſare prouiſionem legis de iure communi.

SINGV. DCXCIII.

SI alicui mandatur certum officium, alteri implenti etiam per colluſionem, ſalarium debetur pro miſſum ei, cui iniunctum erat. Bar. dicens valde notandum in l. Titio, nũm. 2. ff. ad municipal.

SINGV. DCXCIIII.

PARTICVLA ſentẽtiæ de cõdemnatione expenſarum poteſt fieri per iudicem ſine ſcriptis, & ſolis teſtibus probari, Angel. in l. patris, ff. de vulgar. dixit ſingulare Iaſ. in l. ne quidquam, §. vbi decretum, nu. 60. ff. de offic. proconſul. & legat.

SINGV. DCXCV.

SEntentia primi, & ſecundi decreti in ſcriptis proferri debet: Bal. in l. iuſte poſſidet, ff. de acq. poſſeſſ. dixit mirabile Iaſ. in l. ne quidquã, §. vbi decretũ, nu. 63. ff. de off. pcõſ.

SINGV. DCXCVI.

COMMENDATVR ab omnibus text. in l. prima, §.

parui, ff. de his, qui deiecer. quod ad probandum viam eſſe publicam non ſufficit probare, quod publice itur ab omnibus. Alexan. in Addit. ad Bartol. in l. prima, ff. de his, qui deiecer. in l. prima, ff. de loca. publi. fruend. Matheſila. notab. 92. Arno. problem. 91. Veronenſ. de ſeruit. ruſtic. pręd. cap. de via, quęſtione ſeptima, ſed non dicunt, quod debeat probari, & articulari, vtique duo, ſcilicet ſolum eſſe publicum, & publice iri. March deciſio. delfinat. 594 part. prima, facit l. ſecunda, §. via publica, ff. ne quid in loco publico.

SINGV. DCXCVII.

PRIVILEGIA conceſſa patri in teſtamento inter liberos, habet locum ſi inter eos ſeruatur æqualitas alias non, Roma. conſilio centeſimoſeptuageſimonono, columna antepenultima, verſicul. ſecundo poſſet, quod dixit valde notabile Dec. conſilio 631. in princ.

SINGV. DCXCVIII.

PÆNA cõuentionalis committitur ipſo iure quando certum eſt opus amplius in termino perfici non poſſe, ſecus in pœna legali. gl. ſingularis in l. cum ſtipulatus ſim a Proculo in verbo commiſſa, ff. de verb. oblig. vbi Bar. nu. 6. Caſtrenſ. nu. 5. Iaſ. nu. 7. dicunt ſingularẽ, & alibi non reperiri, & ibi Caſtrenſ. ſubdit, quod hoc verum etiam ſi pęna legalis deduceretur in coniunctionem ſimpliciter, & non ſpecificata quantitate quia adhuc dicitur legalis dicens valde notabile.

SINGV. DCXCIX.

SI promiſi aliquid in paſchate, & abinde in antea ad tui petitionem, dies paſchatis interpellat, ac ſi ſimpliciter promiſſum fuiſſet. Alexand. dicens alibi non reperiri in l. cum ſtipulatus ſim a Proculo, nu. 6. ff. de verb. oblig.

SINGV. DCC.

DISPOSITIO, l. ſciant, C. de legitim. hæred. procedit in matre, non in auia, & alijs remotioribus gloſſ. notabilis in l. penult. C. qui petant. tutor. quam notabilem dixit Bald. in d. l. ſciant commendat Bart. conſil. 18. num. 3. ſingularem dixit Dec. in cap. ex parte, el ſecondo, num. 37. de appellatio.

Cõtrarium tenent cumulati per Anto. Gabr. de tutel. concluſ. 1. nu. 11. qui ſupra citatos non allegat.

SINGV. DCCI.

MINOR reſtituitur ad omiſſas probationes etiam teſtibus publicatis, l. final. C. de in integrum reſtitutio.

Quod limitatur ſingulariter, ſi dolo aduerſarij, vel ſui facilitate: ſecus ſi caſu, textus notabilis ſecundum Bar. ibi in l. verum, §. ſciendũ, ff. de minor. dixit etiam ſingularem Alex. in l. 1. §. nunciatio, nume. 32. vbi Alciat. num. 79. Crot. nu. 88. in 9. fallentia, de nou. oper. nunciatio. Fely. in cap. fraternitatis, nu. 6. de teſtibus Barbac. in clem. fina. nume. 22. de teſtib. Card. in clemen. 1. num. 23. de reſtitutio. in integrum,

Cephal.

Cephal. conſi.7.nu.6.7.& in dubio præſumitur facilitas,vt reſtituatur Soci.de teſtibus,num. 119.

SINGV. DCCII.

HABENS poteſtatem ordinariam,& delegatam ſi faciat proceſſum vti delegatus licet proteſtetur velle, vti ordinaria,ſi ex delegata ſit nullus, ſubſtinetur ex ordinaria ita ſingulariter Inno. in cap. ex officij de reſcrip. dixit notatu dignum Angel. in l. ſi maritus, la ſeconda,§.lex Iulia,ff. de adult.

SINGV. DCCIII.

CREDITOR poteſt vendere pignus,non obſtante pacto de non vendendo, præmiſſa trina denunciatione, l. ſi conuenerit, vbi Bart. dicit caſum ſingularem, ff.de pignor.action.

SINGV. DCCIIII.

MVLTVM expedit reperiri fœneratores ſine quorũ ſuffragio multi fame perirent glo.ſingularis in l. ſi conuenerit in gloſſ. final.in fine,ff.de pign. actio.quam ſingularem dixit Bald.in cap.1.colum.1.in fine de iureiurand. Barba. conſi.8.vol.4.

SINGV. DCCV.

PACTVM de vendẽdo pignora nulla denunciatione facta, valet,l.Titio,§. Titius,vbi Bart.dicit caſum ſingularem, ff.de municipal. Alex.ad Bart.in l.ſi conuenerit, ff.de pigno.actio.

SINGV. DCCVI.

LICET mulieris conſilium fragile ſit,de quo lex parum cõfidit,tutor tamen a matre in teſtamento datus licet debet a iudice confirmari ſatiſdare tamen non tenetur,l.2.ff.de confirmand.tut.quã valde notabilem dixit Areti.in §.1. num.2.inſtit. de ſatiſd. tutorum.

SINGV. DCCVII.

STATVTVM puniens homicidium intelligitur ſi dolo fuerit commiſſum.textus eſt notabilis in l.cum autem,§.excipitur,ff.de ædilit.edict.quam notabilem, & meliorem de iure dixit Iaſ. in l. prima,numero vigeſimo,ff.de legibus hinc ſi aliquis proijciendo lapidem aliquem percuſſerit credens hoc non feciſſe,pœna ordinaria non punitur Caſtrenſ. dicens in facto habuiſſe,& hominem a morte liberaſſe in l.& ſi ſeueriori,numero quinto,ff.ex quibus cauſ. infam.irrogetur:dixit alibi neſcire in l.nemo,numero quinto,C.de epiſcop.audient Dec. conſilio 9.numero 2. vbi valde commendat, Iaſ.in l. prima, numero vigeſimoſecundo, ff. de legibus,hinc etiã ſi quis crediderit Titium eſſe, occiderit Caium,vti bannitum, iſta credulitas excuſat eum a pœna ordinaria, ita notabiliter Nell.de bannit.in ſecunda parte,ſecundi tempor. quæſtione vigeſima quinta, commendat, & dicit in facto habuiſſe Iaſon in l. prima, §. quod prætor, numero tertio, ff. ne quis eum.

SINGV. DCCVIII.

OCCIDENS bannitum licet non teneatur aliqua pœna corporali, vel pecuniaria, tamen eſt infamis & ſic repellitur ab officijs publicis. dictum eſt ſingulare Bald. in l. decuriones, num. 3. C. ex quibus cauſ. infam. irrogetur. quod ſingulare dixit Marſil. conſil. 9 nu. 38. in l. patre, ſub numero ſeptimo, ff. de quæſtioni.

Declara in iudice faciente ratione officij.

Declara 2. niſi in ſtatuto permittente apponantur ſimilia verba, licite, & impune offendi; Bal. in citato iam loco.

SINGV. DCCIX.

PROVOCATVS ab aliquo ad irã per verba iniurioſa ſi iniuriã dicat, non tenetur actione iniuriarũ, quia prouocatus vlciſcitur. Speeu. de accuſat. §. 1. verſicu. quid ſi vocaſti me latronem. dixit ſingulare, & valde vtile in practica Aretini de maleſic. in verbo verba contumelioſa, num. 10. Marſil. conſil. 25. num 25.

SINGV. DCCX.

SI verbis tantum prouocaſti me, & ego facto te percuſſi ſubueniendum eſt. dictum eſt ſingulare Angel. in l. ſi adulterium cum inceſtu, §. imperatores, ff. de adulte. dixit valde ſingulare Auguſtin. ad Angel. de maleſic. in gloſſ. verba iniurioſa, num. 10. Marſil. conſilio 25. num. 25.

SING. DCCXI.

ACCVSATVS de homicidio, ſi probet inſultum ab occiſo factum, de homicidio non tenetur licet non probet de incontinenti. Alex. dicens ſingulariter notandum in l. non ſolum, §. ſciendũ, in fine, ff. de noui oper. nunciatio. commendat Fely. in cap. dilecti filij colum. penult. de exceptio. in cap. auditis, col. 2. de præſcript. dixit ſingulare Marſil. conſi. 25. nu. 25.

SING. DCCXII.

SI alicui, manus pro aliquo delicto ſit amputanda, intelligitur de debiliori, vt not. in Authen. ſed nouo iure, C. de ſeru. fugit.

Limitatur ſingulariter ſi vtraque manu, delictum pariter committi poterat, ſecus ſi facilius cum vna manu, quam cum alia, vt falſum. Aluarot. dicens valde ſingulare in cap. 1. §. ſcriba, num. 4. de prohibition. feud. alienat. per Federic. dixit ſingulare, & alibi non legiſſe Euerard. in loco a priuatio. ad habit. ſub num. 6. ponit materiam Farinacc. quæſt. 19. num. 27. ſed hunc locum credo omiſſum, & eſt communis opinio Craſſ. commun. opinio. cap. 2. q. 19.

SINGV. DCCXIII.

VERBA præciſa intelliguntur cum temperamento iuſtitiæ: Bald. dicens valde notandum in l. quod dicimus, ff. de ſolutio. Iaſ. in l. ſtipulatus ſum Damam, num. 2 ff. de verb. obligatio.

SIN-

SINGV. DCCXIIII.

NOTARIVS conficiens in ſtrumentum de contractu a iure vetito, & prohibito, punitur pœna manus, & eſt perpetuo infamis cap. 1. §. ſcriba, de prohibit. feu. alienat. per Frideric. quod ſingulare eſt, & alibi non reperitur Bald. in rub. C. res inter alios act. numero decimotertio.

SINGV. DCCXV.

SENTENTIA lata ſecundũ conſilium ſapientis ſtatuto ita diſponẽte ſine alia appellatione retractari poteſt, ſi alius magis peritus reperiatur Bal. in cap. propoſui ſti de appellatio, quod ſingulariſſimum appellauit Alex. in l. ſi ab hoſtibus, num. 12. ff. ſolut. matrim. & perpetuo menti tenendum dixit Iaſon in repetitione, l. admonendi, nume. 41. ff. de iureiurand.

SINGV. DCCXVI.

SI pars, ad cuius fauorem ſententia lata eſt, fateatur eam, inique latam, retractatur, & per iudicem eccleſiaſticum cogi poterit ad faciendum liberationem, dictum eſt ſingulare Innoc. in cap. quia plerique de immun. eccleſi. quod ſingulare dixerunt Abb. & Butr. in cap. is, qui fidem de ſponſal. in cap. 2. de purgat. vulg. in cap. fraternitatis, de frigid. & maleficiat. Veronenſ. cautel. 23. Iaſ. in repetition. l. admonendi, numero quadrageſimoſeptimo, de iureiuran.

SINGV. DCCXVII.

IVRAMENTVM interpoſitum ſuper actu, penitus, & ex omni parte nullo, non inducit periurium gloſſ. ſingularis in Authen. ſi qua mulier in gloſ. 1. C. ad Velleian. quam ſingulariſſimam dixit Roman. in l. 1. colum. 3. ff. de vſuca. Franc. ad cap. quamuis de pact. in 6. Marſi. conſi. 25. nu. 36.

SINGV. DCCXVIII.

ARGVMENTVM a contrario ſenſu, locũ habet etiã in ſtatutis ad corrigendum ius cõmune, quotiens in ſtatuto eſt appoſitum tempus limitatum, nam tũc poſt tempus licet arguere a contrario ſenſu, etiam ad correctionem iuris communis Bal. in l. obſeruare, §. proficiſci, col. 5. nume. 5. ff. de offic. proconſul. & lega. quod dictum ſingulare dixit Iaſ. in l. 1. nu. 50. ff. de offic. eiuſ. in l. ſi ita quis, §. Seia cauit, num. 11. ff. de uerb. oblig. in l. ſi quis ita, nu. 4. ff. de vulgar. Euerar. in loco a contrario ſenſu, num. 22. Silua. nuptial. lib. 1. num. 213.

SINGV. DCCXIX.

ILLE cuius non intereſt poteſt exceptione repelli, l. ille a quo, §. ſi teſtamento, ff. ad Trebellia. l. poſt humus, §. ſi quis ex his, ff. de inoffi. teſtament.

Fallit fauore pupilli Bart. dicens alibi non legiſſe in l. 2. nume. 5. C. de neg. geſt. in l. Titia, in fi. ff. ſolut. matrimo. Ange. & Imol. in l. ſi per luſorio, ff. de appellation.

SINGV. DCCXX.

MVLIER prohibetur procurare pro alio, l. alienam, C.de procur. fallit pro pupillo,l.2. C.de nego geſt.vbi Caſtren.& Alexand.dicunt eſſe caſum ſingularem & alibi non legiſſe Dec. in l.fœminæ,nu.16.ff de reg iu.

Sublimitatur ſingulariter.in ꝓbare volenti per teſtes, vel inſtrumenta, ſecus ad iurandum in litem pro ſuo coniuncto,Iaſ.dicens ſingulare in l. videamus, num.5. ff.de in litem iurandi.

SINGV. DCCXXI.

EXCEPTIO licet ſit apta ſui natura impedire litis ingreſsũ, tamen non operatur ſuam naturã, nec impedit litis ingreſſum ſi requirat altiorem indaginem Bar.in l.nõ & poſtea,ff de iur.iuran.dixit valde ſingulare Alexã.in l. ille a quo, § ſi de teſtamento,col.2.nu.4.ff.ad Trebell.niſi cõcernat perſonam iudicis vel actoris Bar.in l fi.ff pro ſuo in l. quidam conſulebat, ff. de re iudic. commendat Iaſ. in l. ait prętor,nu. 25.de iureiurand.

SINGVL. DCCXXII.

DONATIO in dubio,præſumitur facta poſt emancipationem,ad hoc vt valeat Bal. in l.cũ in teſtamento.§.1.ff.de hæred.inſtitu. dixit ſingulare, & alibi non legiſſe Alexander in l. diuortio, columna 3.ſolu.matrimo.

SIGV. DCCXXIII.

DICTIONES,mox; ſtatim & ſimiles important tempus ſine interuallo gl. ſingularis in Authen.de inceſt. nupt. in prin.quam ſingularem dixit Bal.in l. Gallus,§. ille caſus,ff.de libe.& poſthu. Alex. in l.diuortio,ſub nu.12.ff.ſol.matr.

SINGV. DCCXXIIII.

IVDEX repellere debet dictũ teſtis ambiguum,quia hoc benignius eſt gl.ſingularis in §.quia vero,el grande, de teſtibus quem valde ſingularem dixit Alex.ad l.diuortio,nu.19 ff ſolu. matrim.

SINGV. DCCXXV.

STATVTVM, quod in aliquem transferatur poſſeſſio ſine aliquo facto, vel apprehenſione valet:caſus eſt ſingularis ſecundum Bart.ibi in l. 2.C.de epiſco.audient. ſingulare quoq; dixit Alex. in l. cũ hæredes,nu.3.ff.de acqu.poſſeſſ.& eſt communis opinio Alex. conſil. 21.col.1.vol.3. Iaſ.in l.1.nume.7. C.comm.de lega. & Caſt.æque opinio,Iaſ conſil.141. vol. 2.de magis communi Anto. Gabri. de acquir. poſſeſſ.concl.9.

SINGV. DCCXXVI.

TAXATIO, vt deberi certa quantitas pro intereſſe nõ valet Io. Andr.in c. ſalubriter,in prin. de vſur. dixit valde notabile Deci. conſi.39.conſi. 116.col.2.ſub nu.2. Ancar.conſil.149. Alex.conſil.220. colum.3.vol.2.

SIN.

Digitized by Google

SINGV. DCCXXVII.

CREDITOR etiam ex mutuo, poteſt aliquod lucrum recipere a debitore, gratis ſoluẽte Io. Andr. in regul. peccatum de regul. iur. lib. 6. Hoſtié. in ſumma de vſur. in princip. Bald. in l. 1. quæſt. 10. C. pro ſocio.

Declaratur id verũ ſi fiat ex mera liberalitate, ſine aliqua intentione creditoris ab initio lucrandi, & in dubio præſumitur, animo ne repetatur ſors principalis, & ſic vti vſura Bal. in l. ab Anaſtaſio, col. fin. verſicul. item eſt argumentum, C. mandat. dixit notabile Caſtrenſ. in l. rogaſti, §. ſi tibi, col. fina. §. ſi cert. petatur, Dec. conſil. 116. colum. fi. in fine.

SINGV. DCCXXVIII.

IVDEX delegatus cui cõmiſſũ eſt, vt primo ſup poſſeſſorio cognoſcat cognoſcendo ſimul etiam de petitorio, proceſſus eſt nullus & parte non opponente text. eſt notabilis in cap. venerabili, de offic. delegat. quem dixit notabilem Iaſ. ad §. nihil commune, nume. 169. ff. de acqui. poſſeſſio.

SINGV. DCCXXIX.

RATIONE prohibitæ alienationis in potentiorem vnus conſortum nõ poteſt agere iudicio diuiſorio contra alium, l. fi. ff. de alie natio. iudic. mutand. cauſ. fact. vbi Bal. dicit ſingularem, & Bar alibi ne ſcire, ſingularẽ quoque appellauit Iaſ. in l. ſi non ſortem, §. ſi tantum, num. 9 ff. de cond. indebit.

SINGV. DCCXXX.

PROHIBITA reprobatione teſtium non cenſetur prohibita exceptio contrarietatis Dominic. in cap. 2. §. fi. col. fi. de teſtibus in 6. dixit valde notabile Dec. in l. edita, nu. 62. C. de edend.

SINGV. DCCXXXI.

PRINCIPIS ſecunda iuſſio idem operatur, quod motus proprius Bald. in l. nec damnoſa, C. de precibus impera. offeren. dixit ſingulare Roma. in repetitione, l. ſi vero, §. de viro fallent. 31. ff. ſol. matr.

SING. DCCXXXII.

SI in termino dato ad producendum iura exhibeo ſimpliciter inſtrumenti copiam, ſi poſt termi nũ exhibeo originale, confirmatur productio, & retrotrahitur productio originalis Bald. dicens ſingulare in cap. 1. in princ. de fid. inſtrum. dixit ſingulare Dec. conſ. 467. n. 15.

SING. DCCXXXIII.

DONATIO facta ſponſæ de præſenti non valet, l. penul. ff. de donatio. inter virum, & vxor.

Limitatur primo ſingulariter niſi facta ſit ad confirmationem donationis de futuro, præcedentis inualidę per l. ſi donata, §. ſi ſponſus, ff. de donat. inter virum, & vxor.

Limitatur ſecundo niſi mulier adhuc non ſit viri potens, l. quod vir. ff. de donat. inter virum, & vxorem, quæ iura omnia, ſingularia

appellat Roma.conſilio 146.

Sed conſidera,ad primam limitationem,quia licet tendat ad confirmationem tamen in §. ſi ſponſus, confirmatio non retrotrahitur, ſed valet, vt ex nunc, non,pro te, & tunc.

SINGV. DCCXXXIIII.

CONTVMAX vetus non appellat ad notata per Alex. in l.properãdum,§. ſin autem reus, ff.de iudicijs.

Ampliatur ſingulariter etiam in cauſis in quibus ſententia nunquam tranſit in iudicatum,dictum ſingulare Buttrij in cap. tenor de re iudicat. dixit ſingulare Iaſ.in l. 1.§. ſi procurator, num.12.ff.ſi quis ius dicent.

SINGV. DCCXXXV.

IVDEX ordinarius ſententiam nullam a ſe latam reuocare poteſt tex.ſingulare in l fi.C.de ſenté. quæ ſine certa quantitate,ſecundũ Bald.ibi. Rebuff. ad l.quod iuſſit in ſecundo notabili,nume. 131.Rota. 441.in nouiſſ.

SINGV. DCCXXXVI.

CITATIO facta domi præſumitur veniſſe ad notitiam citati text. ſingularis in l. ſcire, §. quod autem,ff.de excuſ.tuto.quem ſingularem dixit Alex. in l. properandum,§.ſin autem reus,num.16. C.de iudic. declarando tamen, vt per Vant. de nullit. citatio. numero 97.

SINGV. DCCXXXVII.

CONTVMAX appellat, ſi ei per ſtatutum ſit aſſignatus terminus ad purgandum moram, nam infra illum terminum appellare poterit Bal. dicens valde ſingulare in l.2.C.ſi pendent.appellatione,Alex. ad l. properandum, § ſiue autem reus, nu.19.C. de iudic.

SINGV. DCCXXXVIII.

CITATIO ad domum numquam fieri debet niſi in caſibus a iure expreſſis, & in ſubſidiũ. dictum eſt ſingulare Inno. in cap.ſignificauit de teſtibus, quod famoſum, & celebre dixit Abb. in c. fin. de eo, qui mittitur in poſſeſſione, & eſt cõmuniter receptum Abb. conſil.83. libro 2. Dec.conſil. 460. numero 30. Vant.de nullit.citatio. num.90.

SINGV. DCCXXXIX.

SIVE ſimus in diſpoſitione iuris communis, ſiue municipalis,vbicumque lex remouet potentiam a contrahente, talis exceptio opponi poteſt poſt ſententiam Bal. dicens valde ſingulare in l. ſi filius, C. ad Macedonia. per l.tam,& ſi,ff. eodem Roderic. ad l. 13. titu.de los caſamentos,in fine,vbi valde commendat.

SINGV. DCCXL.

CEDENS actiones contra aliquem non dicitur ſoluere glo. notabilis in gl. magna circa finem.

nem, ff. de liberatio. legat. quam ſingularem dixit Dec. conſi. 99. num. 4. Oſaſch. Pedem. 62. num. 9.

SINGV. DCCXLI.

PRIVILEGIA omnia competentia pupillis extenduntur ad prodigos, & furioſos glo. in l. 2. C. de cur. furioſ. quæ gloſſ. non eſt alibi ſecundum Bald. in c. 1. num. 4. de beneſic. frater. in vſib. feudorũ.

SINGV. DCCXLII.

HÆRES non vindicans necem defuncti eſt indignus to to titu. ff. & C. ad Sillanian.

Fallit ſingulariter in filio hęrede cuius pater, defunctum interfecit Iaſ. dicens ſingulare in l. 1. num. 2. C. de his quibus, vt indign. per textum, notabilem in l. ſi adulteriũ, §. liberti, ff. de adulteri. qui, conſiderabilis admodum videtur, vt patrono ſit habendus reſpectus per liberum in honore. Si patronus cui curæ eſſe debebat honor liberti offendit eum committendo adulterium cum vxore liberti, cur enim debeo parcere tibi, ſi in honore me offendis in quo debes eſſe pro me præcipuus?

SINGV. DCCXLIII.

IN donatione inter patrem, & filium non habet locum euictio, Bald. in Authent. ex teſtam. col. 2. verſ. conclude, C. de collat. dixit ſingul. Iaſ. in §. fuerat. nu. 25. de actio. ſuper quo cogitãdum dixit Cabal. de euict. §. 4. num. 6.

SINGV. DCCXLIIII.

FIDEIVSSOR fiſci non habet beneficiũ excuſſionis, Bal. in l. 1. col. 9. C. de conueniendis fiſci debit. lib. 10. dixit ſingul. Alexã. in l. fi. ff. ſi cert. pet. l. decem, ff. de verbo. oblig. ſed Iaſ. in d. leg. fi. num. 6. mordet, quia difficilis eſt exactionis.

SINGV. DCCXLV.

MARITVS faciens maiores expenſas, quam facultates ſuppetant, dicitur male vti ſubſtantia ſua, & ſic eſt locus repetitioni dotis Caſtr. ad l. ſi conſtante, col. 2. verſ. poſtea, ff. ſolut. matrim. dixit ſingulariter notand. Io. Lup. ad cap. per veſtras, col. 2. §. 18. ſub nu. 29. de donatione inter virum, & vxorem.

SINGV. DCCXLVI.

RENVNTIANS omni, ll. & iur. auxilio cenſetur renunciaſſe beneficio ne cõueniatur vltra quam facere poſſit, Corn. conſilio 128. vol. 3. appellauit pulcherrimũ dictum Gozad. conſilio 69. numero 20.

SINGV. DCCXLVII.

ONVS perſonaliter iniunctũ videtur in dubio hęredi iniunctum. l. ſi ſeruus legat. §. qui Margarit. ff. de legat. 1 quem admirabilem dixit, ibi Baldus, & ſingu-

dix.

ddire.in auth.ex teſt.C.de conſtitu. pecunia.notab.dixit Iaſ.in l.fin.§ la beo n.3.ff.ſi cert.pet. & hæc eſt cõmunis op.Cor.conſi.53.n.20.vol.1.

Quę cõcluſio declaratur ſecund. Caſtren ibi.nu 3.vt procedat quan do teſtator non legat alicui fundũ, vt accept.poſtea centum tradat Titio, nam iſto caſu debet accipere cẽtũ ab eo,cui fundus eſt reſtituẽdus, ne hæres duplici onere grauetur, quam declarat. dixit notab. Soc. in l.Paul.la ſeconda,prope fin. ff.de rebus dubijs, Mant.de coniect.lib.8. tit.2.num 3.

SINGV. DCCXLVIII.

LEGANS aliquid poſt mortẽ Titij cenſetur legaſſe hæredibus Titij, Bal.dicens notab.in l. vnica,verſic.modo reuoco in dubium. C.vt actiones ab hæredibus, & contra hæredes, Alex.in l.accepr.n. 7.ff.ad l.falc.in addit.ad Bart. in l.ſi ſcimus. §.qui margarit. de legat.1. Mantic.de coniect.vlt.volun. lib.8. tit.4.nu.19.

SINGV. DCCXLIX.

RVSTICVS excuſatur cum contraria deponit, vel contrarios induxit teſtes,quia pręſumitur error,& non dolus.Ang.dicens perpetuo notand.in §.& licet n.15.authen.de teſt. commendat pro valde notab.Marſil conſi.4.n.29.conſi.7. n.18.conſi.62.nu.7. Iaſ. in l.ſi quis id quod.nu.32.in 7.limit.de iuriſd. omnium iud.vbi dixit probandum dolum, qui in dubio non præſumitur, Menoch.lib.5. præſumptio. 3. n.28.Tiber.Dec.tract. crimi. lib.6. c.11.n.6.Tho.2.id autem omne iudic.arbitrio remittitur. Alciat. in l. 1.§.ſed ſi mihi nu.51. ff.de verbor. oblig.regu.2.præſump.31.n.3. Ferrat.cautel.17.Tiraq.de pęnis.capit. 11.nu.16.Rip.de remed. præſerua. peſtis nu.234.Menoch.de arbitrar. caſu 194.nu.57.

SINGV. DCCL.

ACTIO regulariter ſine ceſſione non quæritur,vt not.in §.ſi quis alij.inſtit.de inutilib.ſtipu. in l.ſtipulatio iſta §.ſi ſtipuler ff.eodem. in quibus locis enumerantur per gl.& Doct. multi caſus,in quibus quærit̃, additur vltra eos vnus ſingu.ſ.in fideicommiſſ.facta reſtit. reali, vel verbo. tantum. Iaſ.dicens ſingu.in l.1.in princ.ff.ad trebell.

Et hæc concluſio vera eſt in vtilibus, quæ acquiruntur, & tranſeũt in fideicommiſſ.ſine ceſſione aliqua, ſecus in directis, in quibus ceſſio requiritur,iux.not. in l.ex legat.C.de legat. Bell.in §.reſtitut. de fideicommiſſ.hæred.

Item concluſio vera eſt in hæreditarijs, ſecus in quæſitis per defunctum, in quibus ceſſio requiritur, vt ibi per Rip.nume.9. Pellegri de fideicommiſſ.art.53.n.12.

Sed ius excipiendi etiam facto defuncti quę ſitum,quæritur fideicomm.ſine ceſſione,Bart.in l.1.§.1. ff.quibus mod.pign.vel hipotheca. ſoluitur.

SINGVL. DCCLI.

PACTVM requirit præſentiã duorum l.1.ff.de pact.hoc verũ in pacto expreſſo ſecus in tacito à

l.indu-

l.inducto.Batt.dicens perpetuo notan.in l.2.C.de pact.vbi Alberic. in in princ.Caſtren.in fin.Alex.nu.3. Iaſ.nu.5. Alciat.in verb. tacit. pact. vbi de commũni.Dec.nu.7.

Ex quo ſequitur aliud mirabile ſecundum Alberic. ibi, quòd ex facto alterius quæritur abſenti exceptio.

SINGV. DCCLII.

CREDITOR conueniendo eũ,qui ſuſcepit onus ſoluen. in ſe ſibi præiudicat quoad principalem debitorem l.2. C.de pact.ſecundo, recipiendo à ſponte ſoluente Caſtr.dicens ibi valde ſingul.per l.tale pact.§.poſt ff.de pact. ſequit', & commendat ibi Alex.nu.2 Iaſ.n. 4.in 3.limit.& Alciat.in verſ. quid ſi credit. reſtringit ad receptionem vſurarum tantum, quia non præiudicat in petitione ſortis,& ibi Dec. ſub nu.10.reſtringit ad credi.igno rãter recipient.ſort. vel partẽ eius.

SINGV. DCCLIII.

CREDITOR non poteſt recuſare tertium offerentẽ ſoluere pro debit.& debitor hoc ſciẽs, poteſt credit.repellere, Caſt. dicens perpetuo notan.in l.tale pac.§ poſt diuiſionem nu.2.ff.de pact. vbi etiã Iaſ.dicit valde menti tenendum ad ampliat.leg.ſoluen. ff.de neg.geſt.

SINGVL. DCCLIIII.

HÆRES vendendo bona hęreditaria non per hoc exonerat ſe à creditorib.l.2. C.de hæredi. vel action.vendit. fallit ſingular. in hæredit.diuiſa inter ſcript.& legitimum,mediante tranſact.facta:nam quilibet conueniret' pro rata obueniẽt.in tranſact.l.controuer. C.de tranſact.quam ſingu.& non eſſe alibi dicit Bal.in d.l.2.in fi. Ang. in d. l.controuerſia col.1.

SINGV. DCCLV.

NEMO cogitur mutare debitorem l.ſi mandato meo §.1. ff.mandat.l.2.C.de pact.l.2. C.de hæredit. vel action.vendit. fallit facta reſtitutione hæred. per fideicõ. quo caſu creditores tenentur conuenire fideicommiſſar. ex diſpoſi. iuris l.1.vbi Iaſ.nu.4.Rip.nu.10.dicunt eſſe caſum ſingul. & non eſſe alibi,& hæc eſt communis opi. Gomeſ. Var.reſol.cap.5.n.1. Thom.1. Craſſ in §.fideicomm.q.42.num.7. in fin.

SINGVL. DCCLVI.

VENDENS ignoranti rem alienam,in totum vel in parte dicitur eſſe in dolo Alex conſil.69. vol.4.dixit notabile Bero.conſ.158 nu.46.vol.1.

SINGV. DCCLVII.

FISCVS hæres inſtitutus,nõ vendicans necem defuncti non reputatur indignus gloſ. in l.recuſare§. ſi fiſco in verbo vendicauerint ff.ad trebellian. ſingularis, & communiter recepta ſecundum Iaſon in l.1. num 3 C.de his quibus, vt indign.

SIN-

SINGVL. DCCLVIII.

IN criminibus exceptis ad probandam innocentiam fratres, & conſanguinei non admittuntur maxime in crimine hæreſis. cap. filij in fine de hæret. lib. 6. quem ſingularē dixit Aret. in cap. fin. de teſtib. Moncad. ad Crott. de teſtib. par. 3. numc. 104. Simanc. cap. 35. nu. 24.

Contrarium Abb. in cap. litteras n. 1. & 8. de præſumpt. Bald. in l. parentis vbi Salicet. nu. 2. C. de teſtib. Iacob. in l. pater ff. eod. titu. Barer. in §. pater num. 23. de teſtam. Gugliel. in c. Rainutius in verbo qui cum alia n. 236. Duenn. regu. 383. nu. 2. Gabr. lib. 7. conclu. 22. num. 7. Maſcard. conclu. 857. num. 27. Farinac. q. 54. nu. 118. vbi de communi.

SINGV. DCCLIX.

STANTE ſtatuto quod rapiēs mulierem per vim puniatur pęna mortis, rapiēs mulierem ab alio cognitam, pęna ſtatuti non punietur Caſtren. conſ. 305. viſo dicto ſtatuto quem ſingulariter commendat Gandin. de varijs quæſt. ad maleſic. num. 3. ſingulare dixit Marſil. in l. 1. §. diuus. nu. 40. ff. de Sicar.

Crederem tamen puniri pęna arbitraria, ex not. per Menoc. de arbi. caſu 291. reprobata Iulij Clari opinione Tiber. Dec. tract. crim. lib. 8. cap. 7. nu. 9. to. 2.

SINGV. DCCLX.

SI in canone vel ſtatuto non exprimitur an ipſo iure vel per ſētentiam, in dubio per ſententiā Bal. in l. 1. in fin. C. de legib. dixit valde ſingulare Marſi. in practica §. aggredior nu. 124.

SINGVL. DCCLXI.

STATVTVM vel lex diſponens de prælatione intelligitur de rationabili, & non fatua vnde ſi diſponat ſtari prelationi creditoris contra debitorem intelligitur dum modo iuſtificet cauſam ſuæ putationis Angel. dicens valde notandū in l. apertiſſimi, vbi Iaſ. num. 23. C. de iudic.

SINGV. DCCLXII.

INIMICITIA capitalis contrahitur etiam ex verbis iniurioſis Bald. in cap. veniens in finalibus verbis de iur. iurand. dixit valde ſingulare Iaſ. in l. procuratoribus, in fine C. de procu. ſubdens quod quilibet contrarium diceret. Marſil. dicens in facto obtinuiſſe in l. 1. §. pręterea ſub num. 54. verſi. item oritur ff. de quæſtion. conſi. 3. n. 12. Grammatic. conſi. 57. nu. 7. & hoc verum iuxta qualitatem perſonarum & loci conſuetudinem Maſcard. conclu. 898. nu. 14.

SINGV. DCCLXIII.

CASVS frequens in materia, ſtatutorum, bannimentorum & ſimilium, quod verbum Pręſumere includit dolum. Card. in clement. 1. quæſt. 39. de priuileg. dixit valde ſingulare Felin. in rubric. de præſumptio.

SIN-

SINGV. DCCLXIIII.

FILIVS obligatur ex ſponſalibus parẽtum ſi præſentes tacuerint & non contradixerint capitu. vnic.§.fin.de deſponſat.impuberũ.

Limitatur ſingulariter, niſi cauſa cognita conſtat filium ob reuerentiam, tacuiſſe vel conſenſiſſe. Felin dicens alibi non legiſſe in capit. nonne num.8.de præſumpt. dicens hoc eſſe aptum infringere multa matrimonia.

SINGV. DCCLXV.

SI in aliquo actu requiritur alicuius licentia ſi ter requiſitus taceat, videtur recuſaſſe.gloſ.in clement.dudum in verbo recuſaret de ſepultur. quam valde ſolennem dixit Felin.in cap.nonne in 3. fallent. num.9.de præſumpt.

SINGVL. DCCLVXI.

EMPTOR non tenetur reſpõdere poſitionibus de dominio euincentis.Bar. in l at qui natura §. cum me abſente n.5. ff.de neg.geſt. dixit ſolenne Afflictus in conſt. aduocatis in 4.notabili.

SINGV. DCCLXVII.

QVIS enim feret liberos à parentibus, a fratribus ſorores, a viris coniuges ſeparari.l.poſſeſſionum.C.commun.vtriuſq; iudic.de qua facit feſtum Bal.in l.1.§.videamus.C.de rei vxor.actio.

Et hæc concluſio vera eſt etiam ſi frater, vel maritus eſſent excommunicati Can.quoniam multos 11. q.3.c.inter alia de ſententia excom.

Et aliquantulum humanius agit in vxore vel filio hæretici receptantibus pract.Simanc.cap.16.num.8. Hinc eſt iuſta cauſa legatario non ſtandi in domo hæredis pro alimentis quia vult.ſtare cum filijs & vxo. Anan.conſi.54.col.2.Rolan.conſil. 22.nu.13.vol.1.Menoc.de arbi.caſ. 170.nu.19.

SINGV. DCCLXVIII.

ALLEGANS habere teſtes de longinquo in longa dilatione auditur, ſi iuret de calumnia, deponat expenſas pro teſtibus in eundo & redeundo,& ſalarium pro nuntio. glo.ſingularis in c.ſtatutũ, §.fin.in verbo expenſas de reſcript. in 6. quam ſingularem & omnino viuendam dixit Caſtren. in l.interdum ff. de iudicijs.

SINGV. DCCLXIX.

MORS etiam violenta prouenit voluntate Dei glo.ſingularis inſtitut.de capit.diminut.in princip. in verbo commutatio, in fine, quam notabilem dixit Caſt.in l.interdum in fine ff.de iudic.

Declarando vt ſit velle dei, mori, in ſe, non in qualitate mortis, vt ibi per Fab.quem commendat Aretin. num.4.

SINGVL. DCCLXX.

HÆreditas codicillis dari non poteſt §.codicillis.inſtitut. de codicil.l.2.C.eod.

Ampliat notabiliter, vt nec p donatio-

tionem cauſa mortis Bar. dicens ſingulare in l.licet. C.de pact. vbi Alc. col.4. in verbo donationis dicit eſſe communem opinionem, & ſi detur reſolui in vim fideicõmiſſi vbi Dec. n.10. dicit hoc verum ſi fiat abſenti, ſi vero præſenti etiam pacto nudo, detur conditio.l.ſi quis argentum. C.de donatio.

SINGV. DCCLXXI.

CVM quid relinquitur ſub cõditione iuriſiurãdi ſi decedat legatarius ante implementũ, tranſmittit ad hæredem cum onere. Caſtrenſ.dicens perpetuo notãdum in l.quæ ſub conditione §.quotiens n. 2.ff.de condit.inſtitut.

SINGVL. DCCLXXII.

QVANDO verba promiſſionis non importãt plus,ſed exceptionem cõpetentem includunt, a proprietate verborum non recedi tur glo. ſingularis & quotidie allegatur ſecũdum Caſt.ibi in l.ſi prior. ff.ſolut.matr.facit.l.meuio §.a me hærede vbi not. ff.de legat.2. vnde dum promiſſio fit per merum verbum iuris puta, quod debeo dotẽ, tunc exceptio competens numquã excluſa videtur.

SINGV. DCCLXXIII.

VERBVM perueniſſe cum effectu intelligitur l.2. §.perueniſſe ff.de hæred.vel actio.vendi.

Limitatur ſingulariter vt ſi quid perueniat, & poſtea recedat, ſi ſit ex cauſa de præterito illud nõ dicatur perueniſſe:ſecus ex cauſa de præſenti Caſtren. dicens notabilem limitationem in l.meuio §.a me hærede. ff.de leg.2.

SINGVL. DCCLXXIIII.

IDEM operatur dimiſſio & traditio.l.qua ratione §. interdum ff.de acqui.rerum domin.§.interdũ inſtit.de rerum diuiſio.

Declaratur ſingulariter id eſſe verum, ſi fiat ad finem transferendi dominium:ſecus ſi cauſa litis finiendæ prout in tranſactione Bal.dicens ſingulare in l.ſi inter vos.C.comm. vtriuſq; iudic.in l.1.col.1.C.de bonis matern.in rubr. extra de tranſa. prope finem Iaſ.in l.ſi pro fundo n. 9.C.de tranſact.

SINGVL. DCCLXXV.

ABSOLVTIO in dubio præſumitur facta ex illa cauſa ex qua debebat fieri & de qua cõſtare poteſt in actis gl.ſingularis ſecundum Caſt.ibi in l.ſi quis ad exhibendum ff.de except.rei iudic.

SINGVL. DCCLXXVI.

FATVVS eſt qui primã actionem intentat cum habeat ſentẽtiam pro ſe glo.quæ non eſt alibi ſecundum Din. & Caſtr.ibi.in l.duobus ff.de except.rei iudic.

SINGV. DCCLXXVII.

QVANDO quis dubitat debet dari ſibi terminus ad deliberandum & deliberate reſpondendum,quo elapſo amplius non audietur glo. ſingularis in cap.

in libro de diuort. quam ſingularē dixit Veron.caut.69.

SINGV. DCCLXXVIII.

QVOD nō licet directo, licet, per conſequentiam. l.tutor rerum ff.de adminiſ.tutor. vbi Bart.dicit eſſe caſum ſingularē & valde notabilem & ſolemnem quoque appelauit Iaſ.in l.de pupillo §.fin.num.4.ff.de nou.oper. nunciat.ibi enim caſus frequens eſt:ibi, enim ab initio authorizauit tutor, iuſte & legitime, quia in facto alterius, ſed ille poſtea noluit ſoluere pretium,tutor ex poſt facto, applicauit venditionem ſibi ipſi,& caſus eſt qui tota die euenire poteſt.

Et quod non licet directo licet in conſequentiam ſi veniat in conſequentiam alterius permiſſ. Bartol. in l.1.ff.de auth.turorum.

Er licet tutor nō poſſit authorare ſibi ipſi l.1.ff.de auth. rutorū,poteſt.tamen ex poſt facto data legitima cauſa transfundere in ſe ipſum. d.l.tutor.vbi Bartol.dicit valde notandum.

SINGV. DCCLXXIX.

FIDEIVBENS de iudicatū ſoluendo vti procurator rei, ſi poſtea appareat non habere mandatum, fideiuſſio præſtita nihil valet. Bartol.in l.de pupillo §.final.ff.de nou.oper.nunciatio.vbi Cum.& Iaſ.nu.5. dicunt eſſe dictum ſingulariſſimum.

SINGV. DCCLXXX.

IN petitorio ſi non probetur cauſa allegata obtineri non poteſt:ſecus in poſſeſſorio,dictum eſt ſingulare Inno.in c.querelam de electio. dixit valde ſingulare Angel.in l.1. nu.10. ff. de edend. dicens in facto habuiſſe dixit ſingulare dic. conſil. 162.col.fin.

SINGV. DCCLXXXI.

FAVORE venientium ab inteſtato multa conceduntur quę alias prohibentur l. ſi duobus §. ſi prius.ff.de bonorum poſſeſſ.contra tabul.l.fin.in fine C.de codicill. vnde in duobus teſtamētis eodem die factis præualeret inſtitutio venientes ab inteſtato Bartol.in l.1.§.non autem ff. de bonorum poſſeſſio. ſecund.tabul.dixit perpetuo commēdandum Apoc.leg.92.

SINGVL. DCCLXXXII.

SVPER exceptione dominij non eſt pronuntiandum niſi petitum ſit,& lis ſuper eo conteſtata nec ſufficit exceptum de eo:dictum eſt ſingulare Bal. in l.poſt ſententiā colum.2. verſ. venio ad ſecundum. C.de ſent.dixit notabile Dec.conſi. 84.col.fin.in l.fin.nu.21.C.de edic. diu.Adrian.tollen.

Quod dictum verum eſt in interdicto retinendæ ſecus recuperandæ in quo ſufficit exceptum Menoch. de recuper. remed. primo, numero 175.

SIN-

SINGV. DCCLXXXIII.

IVDEX articulos admiſſos ſaluo iure impertinentium reijcere poteſt, etiã ſi teſtes ſuper eis examinati ſint. Cardin. in clemen. ſæpe §. & quia in 7. notabili de verbo. ſignifi. dixit valde ſingulare Dec. conſil. 84. in fine vbi valde cõmendat.

SINGV. DCCLXXXIIII.

PROBATIO per priuilegiũ eſt euidentiſſima probatio, Fel. in cap. licet cauſam colũm. 11. nota. 11. de probation. quod valde notabile dixit Capic. deciſ. 77. nu. 7. dec. 121. nu. 17.

SINGV. DCCLXXXV.

CONFESSIO facta de centum & plus & minus prout liquidabitur, eſt certa de centum, & habet executionem paratam. Bartol. in l. publ. §. fin. ff. depoſ. commendat Bald. in rubr. C. depoſ. q. 6. Dec. conſ. 385. col. fin.

SINGV. DCCLXXXVI.

DISPOSITIO collata in aliquẽ reſpectu alicuius qualitatis, verificatur in alio, in quo viget talis qualitas. Caſtrenſ. dicens ſingulariter notandum in l. tale pactum §. fi. n. 4. vbi Iaſ. n. 2. ff. de pact.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google